

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

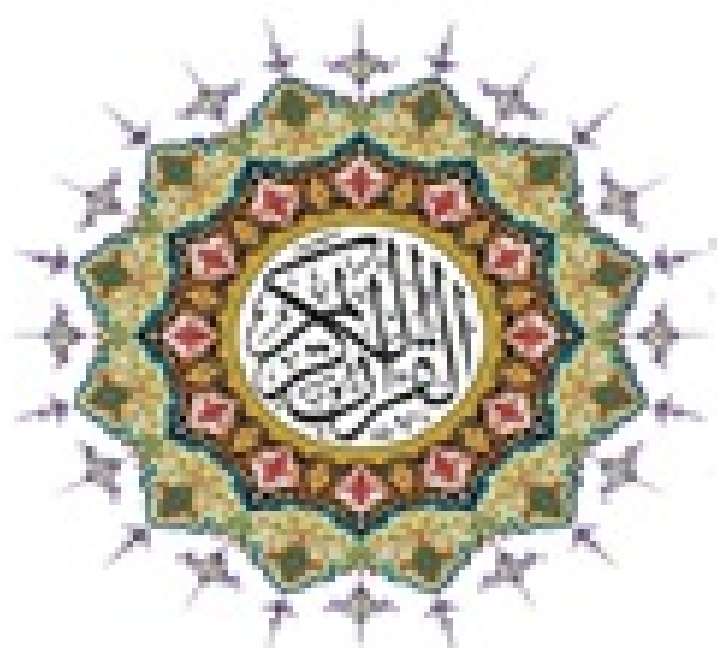
گامی

الرأیا
علیها یصی

www.ghaemiyeh.com
www.ghaemiyeh.org
www.ghaemiyeh.net
www.ghaemiyeh.ir

علم مفاهیم شناسی در قرآن

جلد ۱۳

رسول ملکیان اصفهانی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

علم مفاهيم شناسي در قرآن سري جديد جلد 13

نويسنده:

رسول ملكيان اصفهاني

ناشر چاپي:

مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۴۸	علم مفاهیم شناسی در قرآن سری جدید جلد ۱۳
۴۸	مشخصات کتاب
۴۸	۱- انبیا
۵۸	۲- آثار اجتناب از استهزای انبیا
۵۸	۳- آثار اذیت انبیا
۵۸	۴- آثار استغفار انبیا
۵۸	۵- آثار استهزای انبیا
۶۰	۶- آثار استهزای انبیای انطاکیه
۶۱	۷- آثار اطاعت از انبیا
۶۴	۸- آثار اعراض از انبیا
۶۴	۹- آثار اعراض از سیره انبیا
۶۴	۱۰- آثار انابه انبیا
۶۵	۱۱- آثار اندازهای انبیا
۶۶	۱۲- آثار انکار رسالت انبیا
۶۶	۱۳- آثار ایمان به انبیا
۷۰	۱۴- آثار برخورد با انبیا
۷۰	۱۵- آثار بشر بودن انبیا
۷۲	۱۶- آثار بعثت انبیا
۷۴	۱۷- آثار پیروی از انبیا
۷۴	۱۸- آثار تبعید انبیا
۷۴	۱۹- آثار تخلف از انبیا
۷۶	۲۰- آثار ترک مخالفت با انبیا
۷۶	۲۱- آثار تعالیم انبیا

۷۶	۲۲- آثار تفکر در تاریخ انبیا
۷۸	۲۳- آثار تکذیب انبیا
۹۰	۲۴- آثار تکذیب تعالیم انبیا
۹۲	۲۵- آثار توبه مخالفان انبیا
۹۲	۲۶- آثار تهدید انبیا
۹۲	۲۷- آثار خشوع انبیا
۹۳	۲۸- آثار خویشاوندی با انبیا
۹۴	۲۹- آثار دشمنی با انبیا
۹۶	۳۰- آثار دعای انبیا
۹۶	۳۱- آثار ذکر فرجام مکذبان انبیا
۹۶	۳۲- آثار ذکر قصص انبیا
۹۸	۳۳- آثار ذکر قصه انبیا
۹۸	۳۴- آثار رحمت بر انبیا
۹۸	۳۵- آثار رد دعوت‌های انبیا
۹۸	۳۶- آثار رد موعظه انبیا
۱۰۰	۳۷- آثار رسالت انبیا
۱۰۰	۳۸- آثار زحمات انبیا
۱۰۱	۳۹- آثار سوءظن به تعالیم انبیا
۱۰۲	۴۰- آثار شفاعت انبیا
۱۰۲	۴۱- آثار شک به تعالیم انبیا
۱۰۲	۴۲- آثار عبودیت انبیا
۱۰۲	۴۳- آثار عذاب مکذبان انبیا
۱۰۴	۴۴- آثار عصیان از انبیا
۱۰۸	۴۵- آثار عمل صالح انبیا
۱۰۸	۴۶- آثار عهدشکنی با انبیا
۱۰۸	۴۷- آثار غیبت انبیا

- ۴۸- آثار قبول دعوت‌های انبیا ۱۰۸
- ۴۹- آثار قتل انبیا ۱۱۰
- ۵۰- آثار کفر به انبیا ۱۱۱
- ۵۱- آثار مبارزه انبیا ۱۱۲
- ۵۲- آثار مبارزه با انبیا ۱۱۲
- ۵۳- آثار مخالفت با انبیا ۱۱۴
- ۵۴- آثار مرگ انبیا ۱۱۸
- ۵۵- آثار مطالعه تاریخ انبیا ۱۱۸
- ۵۶- آثار ممانعت از تبلیغ انبیا ۱۱۸
- ۵۷- آثار مهربانی انبیا ۱۱۸
- ۵۸- آثار همنشینی با انبیا ۱۲۰
- ۵۹- آثار یأس انبیا ۱۲۰
- ۶۰- آخرین نبی ۱۲۰
- ۶۱- آرزوی انبیا ۱۲۰
- ۶۲- آرمان انبیا ۱۲۰
- ۶۳- آرمانهای انبیا ۱۲۲
- ۶۴- آزادی بیان انبیا ۱۲۲
- ۶۵- آسایش منکران انبیا ۱۲۲
- ۶۶- آینده دشمنان انبیا ۱۲۴
- ۶۷- ابتلائات مکذبان انبیا ۱۲۴
- ۶۸- ابزار مبارزه انبیا ۱۲۴
- ۶۹- ابعاد تعالیم انبیا ۱۲۴
- ۷۰- اتحاد انبیا ۱۲۵
- ۷۱- اتحاد مکذبان انبیا ۱۲۶
- ۷۲- اتمام حجت انبیا ۱۲۶
- ۷۳- اتمام حجت با انبیا ۱۲۸

- ۷۴- اتمام حجت با مکذبان انبیا ۱۳۰
- ۷۵- اتمام حجت بر مکذبان انبیا ۱۳۲
- ۷۶- اجابت دعای انبیا ۱۳۲
- ۷۷- اجابت دعوت انبیا ۱۳۲
- ۷۸- احتجاج انبیا ۱۳۳
- ۷۹- احتجاج در باره انبیا ۱۳۵
- ۸۰- احترام انبیا ۱۳۶
- ۸۱- احترام به انبیا ۱۳۶
- ۸۲- احسان انبیا ۱۳۶
- ۸۳- احسان پیروان انبیا ۱۳۸
- ۸۴- احکام اطاعت از انبیا ۱۳۸
- ۸۵- اختصاصات انبیا ۱۳۸
- ۸۶- اختلاف افکنی دشمنان انبیا ۱۳۸
- ۸۷- اختلاف پیروان انبیا ۱۴۰
- ۸۸- اختلاف مخالفان انبیا ۱۴۰
- ۸۹- اختیارات انبیا ۱۴۰
- ۹۰- اخلاص انبیا ۱۴۲
- ۹۱- اخلاص پیروان انبیا ۱۴۲
- ۹۲- ادب انبیا ۱۴۴
- ۹۳- ادعای نبوت انبیا ۱۴۴
- ۹۴- اذیت انبیا ۱۴۴
- ۹۵- اذیت به انبیا ۱۴۵
- ۹۶- اراده انبیا ۱۴۶
- ۹۷- ارتباط دشمنان انبیا ۱۴۶
- ۹۸- ارث انبیا ۱۴۶
- ۹۹- ارزش سلام بر انبیا ۱۴۷

- ۱۴۸ ----- ۱۰۰- ارزشگذاری انبیا
- ۱۴۸ ----- ۱۰۱- ارکان تعالیم انبیا
- ۱۵۰ ----- ۱۰۲- ازدیاد پلیدی مکذبان انبیا
- ۱۵۰ ----- ۱۰۳- ازدیاد علم انبیا
- ۱۵۰ ----- ۱۰۴- استعدادهای انبیا
- ۱۵۰ ----- ۱۰۵- استفاده از تعالیم انبیا
- ۱۵۲ ----- ۱۰۶- استقامت انبیا
- ۱۵۴ ----- ۱۰۷- استقامت انبیای انطاکیه
- ۱۵۴ ----- ۱۰۸- استقامت انبیای اولوالعزم
- ۱۵۴ ----- ۱۰۹- استکبار با انبیا
- ۱۵۶ ----- ۱۱۰- استکبار دشمنان انبیا
- ۱۵۶ ----- ۱۱۱- استکبار مکذبان انبیا
- ۱۵۶ ----- ۱۱۲- استماع سخنان انبیا
- ۱۵۶ ----- ۱۱۳- استمداد انبیا
- ۱۵۸ ----- ۱۱۴- استهزاگران انبیا
- ۱۶۰ ----- ۱۱۵- استهزاهای مخالفان انبیا
- ۱۶۰ ----- ۱۱۶- استهزاهای مکذبان انبیا
- ۱۶۲ ----- ۱۱۷- استهزای انبیا
- ۱۶۶ ----- ۱۱۸- استهزای اندازهای انبیا
- ۱۶۸ ----- ۱۱۹- استهزای پیروان انبیا
- ۱۶۸ ----- ۱۲۰- استهزای تهدیدهای انبیا
- ۱۶۸ ----- ۱۲۱- اسراف دشمنان انبیا
- ۱۶۸ ----- ۱۲۲- اشراف و انبیا
- ۱۷۰ ----- ۱۲۳- اصرار مکذبان انبیا
- ۱۷۰ ----- ۱۲۴- اصلاح طلبی انبیا
- ۱۷۰ ----- ۱۲۵- اصلاحگری انبیا

۱۷۲	۱۲۶- اطاعت از انبیا
۱۸۴	۱۲۷- اعراض از انبیا
۱۸۴	۱۲۸- اعراض از بینات انبیا
۱۸۴	۱۲۹- اعراض از تعالیم انبیا
۱۸۶	۱۳۰- اعراض از سیره انبیا
۱۸۶	۱۳۱- اعطاء فرزند به انبیا
۱۸۶	۱۳۲- اعطاء همسر به انبیا
۱۸۶	۱۳۳- افتراهای دشمنان انبیا
۱۸۶	۱۳۴- افساد مخالفان انبیا
۱۸۸	۱۳۵- افساد مکذبان انبیا
۱۸۸	۱۳۶- اقرار به ارسال انبیا
۱۸۸	۱۳۷- اقرار به تکذیب انبیا
۱۹۰	۱۳۸- اقرار به صداقت انبیا
۱۹۰	۱۳۹- اقرار به نبوت انبیا
۱۹۰	۱۴۰- اقسام انبیا
۱۹۰	۱۴۱- اقوام انبیا و آیات خدا
۱۹۲	۱۴۲- اقوام پیشین و انبیا
۱۹۲	۱۴۳- اقوام پیشین و دعوت‌های انبیا
۱۹۲	۱۴۴- الگوگیری از انبیا
۱۹۴	۱۴۵- الگوی انبیا
۱۹۵	۱۴۶- امانتداری انبیا
۱۹۷	۱۴۷- امت‌ها و دعوت انبیا
۱۹۸	۱۴۸- امت‌های پیشین و انبیا
۲۰۰	۱۴۹- امتحان انبیا
۲۰۱	۱۵۰- امتحان با انبیا
۲۰۲	۱۵۱- امتحان با بعثت انبیا

- ۱۵۲- امتیاز در انبیا ۲۰۲
- ۱۵۳- امداد به انبیا ۲۰۲
- ۱۵۴- امکان رد شفاعت انبیا ۲۰۵
- ۱۵۵- امکان فریب انبیا ۲۰۶
- ۱۵۶- امیدواری انبیا ۲۰۶
- ۱۵۷- انبیا ۲۰۸
- ۱۵۸- انبیا از آیات خدا ۲۰۸
- ۱۵۹- انبیا از صالحان ۲۰۸
- ۱۶۰- انبیا از مؤمنان ۲۱۰
- ۱۶۱- انبیا در تاریخ ۲۱۰
- ۱۶۲- انبیا در سختی ۲۱۰
- ۱۶۳- انبیا در سرزمین خود ۲۱۲
- ۱۶۴- انبیا در قیامت ۲۱۲
- ۱۶۵- انبیا در کتب آسمانی ۲۱۶
- ۱۶۶- انبیا در مکه ۲۱۶
- ۱۶۷- انبیا سلف ۲۱۶
- ۱۶۸- انبیا قبل از نبوت ۲۱۷
- ۱۶۹- انبیا قبل از هود(ع) ۲۱۸
- ۱۷۰- انبیا و آبادانی دنیا ۲۱۸
- ۱۷۱- انبیا و آزادی ۲۲۰
- ۱۷۲- انبیا و آفرینش ۲۲۰
- ۱۷۳- انبیا و استفاده از طبیات ۲۲۰
- ۱۷۴- انبیا و استهزای مردم ۲۲۰
- ۱۷۵- انبیا و اصلاح جامعه ۲۲۲
- ۱۷۶- انبیا و اضطراب ۲۲۲
- ۱۷۷- انبیا و اعتماد به ناهلان ۲۲۳

- ۱۷۸- انبیا و افترا به خدا - ۲۲۴
- ۱۷۹- انبیا و اقوام پیشین - ۲۲۴
- ۱۸۰- انبیا و امدادهای خدا - ۲۲۴
- ۱۸۱- انبیا و امور خارق العاده - ۲۲۴
- ۱۸۲- انبیا و اهل کتاب - ۲۲۶
- ۱۸۳- انبیا و بررسی مشکلات تبلیغ - ۲۲۶
- ۱۸۴- انبیا و بررسی مشکلات نبوت - ۲۲۶
- ۱۸۵- انبیا و برهان - ۲۲۶
- ۱۸۶- انبیا و پاسخ منطقی - ۲۲۸
- ۱۸۷- انبیا و تبیین دین - ۲۲۸
- ۱۸۸- انبیا و تربیت - ۲۲۸
- ۱۸۹- انبیا و ترس - ۲۲۸
- ۱۹۰- انبیا و تقلید - ۲۳۰
- ۱۹۱- انبیا و تمایلات نفسانی - ۲۳۰
- ۱۹۲- انبیا و توحید - ۲۳۰
- ۱۹۳- انبیا و توحید عبادی - ۲۳۰
- ۱۹۴- انبیا و توطئه گران - ۲۳۲
- ۱۹۵- انبیا و جامعه قدرتمند - ۲۳۲
- ۱۹۶- انبیا و جهل - ۲۳۲
- ۱۹۷- انبیا و خانواده - ۲۳۲
- ۱۹۸- انبیا و خطا - ۲۳۴
- ۱۹۹- انبیا و درخواست از خدا - ۲۳۴
- ۲۰۰- انبیا و دنیاطلبی - ۲۳۴
- ۲۰۱- انبیا و رؤیت خدا - ۲۳۶
- ۲۰۲- انبیا و سرنوشت انسانها - ۲۳۶
- ۲۰۳- انبیا و سفاهت - ۲۳۶

- ۲۰۴- انبیا و سهو ----- ۲۳۶
- ۲۰۵- انبیا و شبهات کافران ----- ۲۳۸
- ۲۰۶- انبیا و شرک ----- ۲۳۸
- ۲۰۷- انبیا و شفای بیمار ----- ۲۳۸
- ۲۰۸- انبیا و ظلم ----- ۲۴۰
- ۲۰۹- انبیا و عذاب کافران ----- ۲۴۰
- ۲۱۰- انبیا و عصیان ----- ۲۴۰
- ۲۱۱- انبیا و عمل جاهلانہ ----- ۲۴۰
- ۲۱۲- انبیا و غشوه ----- ۲۴۲
- ۲۱۳- انبیا و فرهنگ مردم ----- ۲۴۲
- ۲۱۴- انبیا و فضل خدا ----- ۲۴۲
- ۲۱۵- انبیا و قیامت ----- ۲۴۲
- ۲۱۶- انبیا و کیفر ----- ۲۴۴
- ۲۱۷- انبیا و کیفرهای خدا ----- ۲۴۴
- ۲۱۸- انبیا و گناه ----- ۲۴۴
- ۲۱۹- انبیا و مادیات ----- ۲۴۶
- ۲۲۰- انبیا و مردم ----- ۲۴۶
- ۲۲۱- انبیا و مرفهان ----- ۲۴۶
- ۲۲۲- انبیا و مزد تبلیغ ----- ۲۴۷
- ۲۲۳- انبیا و مزد رسالت ----- ۲۴۸
- ۲۲۴- انبیا و معجزه ----- ۲۴۸
- ۲۲۵- انبیا و معجزه اقتراحی ----- ۲۴۹
- ۲۲۶- انبیا و ملائکہ ----- ۲۵۰
- ۲۲۷- انبیا و مؤمنان ----- ۲۵۰
- ۲۲۸- انبیا و نعمت ----- ۲۵۰
- ۲۲۹- انبیا و نفس اماره ----- ۲۵۲

- ۲۳۰- انبیا و نفی شرک ۲۵۲
- ۲۳۱- انبیا و نقص ۲۵۲
- ۲۳۲- انبیا و هدایت ۲۵۲
- ۲۳۳- انبیا و هواپرستی ۲۵۴
- ۲۳۴- انبیا و مزدرسالت ۲۵۴
- ۲۳۵- انبیا هنگام استماع آیات خدا ۲۵۴
- ۲۳۶- انبیای اقوام پیشین ۲۵۴
- ۲۳۷- انبیای امتهای پیشین ۲۵۶
- ۲۳۸- انبیای انطاکیه ۲۵۶
- ۲۳۹- انبیای اولو العزم ۲۵۸
- ۲۴۰- انبیای برگزیده ۲۶۲
- ۲۴۱- انبیای بعد از صالح(ع) ۲۶۲
- ۲۴۲- انبیای بعد از عیسی(ع) ۲۶۲
- ۲۴۳- انبیای بعد از موسی(ع) ۲۶۴
- ۲۴۴- انبیای بعد از نوح(ع) ۲۶۴
- ۲۴۵- انبیای بعد از هود(ع) ۲۶۶
- ۲۴۶- انبیای بنی اسرائیل ۲۶۷
- ۲۴۷- انبیای پس از ابراهیم(ع) ۲۷۶
- ۲۴۸- انبیای پس از موسی(ع) ۲۷۶
- ۲۴۹- انبیای پس از نوح(ع) ۲۷۷
- ۲۵۰- انبیای پیشین ۲۸۰
- ۲۵۱- انبیای جن ۲۸۰
- ۲۵۲- انبیای جنی ۲۸۲
- ۲۵۳- انبیای صاحب کتاب ۲۸۲
- ۲۵۴- انبیای عرب ۲۸۲
- ۲۵۵- انبیای قبل از ابراهیم(ع) ۲۸۳

- ۲۵۶- انبیای قبل از شعیب(ع) ۲۸۴
- ۲۵۷- انبیای قبل از عیسی(ع) ۲۸۴
- ۲۵۸- انبیای قبل از لوط(ع) ۲۸۶
- ۲۵۹- انبیای قبل از محمد(صلی الله علیه و آله) ۲۸۶
- ۲۶۰- انبیای قبل از مسیح(ع) ۲۹۰
- ۲۶۱- انبیای قبل از موسی(ع) ۲۹۰
- ۲۶۲- انبیای قبل از هود(ع) ۲۹۲
- ۲۶۳- انبیای مصر باستان ۲۹۲
- ۲۶۴- انبیای معاصر ابراهیم(ع) ۲۹۲
- ۲۶۵- انبیای معاصر هود(ع) ۲۹۲
- ۲۶۶- انبیای منطقه ای ۲۹۴
- ۲۶۷- انبیای نسل ابراهیم(ع) ۲۹۵
- ۲۶۸- انتساب به انبیا ۲۹۶
- ۲۶۹- انتظار بعثت انبیا ۲۹۶
- ۲۷۰- انتقام از مکذبان انبیا ۲۹۶
- ۲۷۱- انذار انبیا ۲۹۸
- ۲۷۲- اندازهای انبیا ۲۹۸
- ۲۷۳- ألم یأتکم نذیر ۳۱۰
- ۲۷۴- انقیاد انبیا ۳۱۰
- ۲۷۵- انگیزه مکذبان انبیا ۳۱۰
- ۲۷۶- اوامر انبیا ۳۱۲
- ۲۷۷- اولین مکذبان انبیا ۳۱۲
- ۲۷۸- اولین نبی ۳۱۲
- ۲۷۹- اهتمام انبیا به توکل ۳۱۴
- ۲۸۰- اهتمام انبیا به نماز ۳۱۴
- ۲۸۱- اهداف انبیا ۳۱۴

- ۲۸۲- اهداف دشمنان انبیا ۳۲۵
- ۲۸۳- اهداف رسالت انبیا ۳۲۶
- ۲۸۴- اهل کتاب و انبیا ۳۲۶
- ۲۸۵- اهمیت احترام انبیا ۳۲۶
- ۲۸۶- اهمیت اطاعت از انبیا ۳۲۸
- ۲۸۷- اهمیت افعال انبیا ۳۲۹
- ۲۸۸- اهمیت برتری انبیا ۳۳۰
- ۲۸۹- اهمیت بعثت انبیا ۳۳۰
- ۲۹۰- اهمیت تاریخ انبیا ۳۳۰
- ۲۹۱- اهمیت تجربه های انبیا ۳۳۲
- ۲۹۲- اهمیت تذکر قصص انبیا ۳۳۲
- ۲۹۳- اهمیت تعالیم انبیا ۳۳۲
- ۲۹۴- اهمیت تکریم انبیا ۳۳۴
- ۲۹۵- اهمیت حمایت از انبیا ۳۳۴
- ۲۹۶- اهمیت ذکر انبیا ۳۳۶
- ۲۹۷- اهمیت رسالت انبیا ۳۳۶
- ۲۹۸- اهمیت شناخت تعالیم انبیا ۳۳۶
- ۲۹۹- اهمیت قبول دعوت های انبیا ۳۳۸
- ۳۰۰- اهمیت مطالعه تاریخ انبیا ۳۳۸
- ۳۰۱- اهمیت نبوت انبیا ۳۳۸
- ۳۰۲- ایثار انبیا ۳۴۰
- ۳۰۳- ایمان انبیا ۳۴۰
- ۳۰۴- ایمان به انبیا ۳۴۲
- ۳۰۵- ایمان به تعالیم انبیا ۳۶۳
- ۳۰۶- باغداری انبیا ۳۶۴
- ۳۰۷- برادران برگزیده انبیا ۳۶۴

- ۳۰۸- برتری انبیا ۳۶۶
- ۳۰۹- برتری انبیا از جبرئیل ۳۶۶
- ۳۱۰- برتری انبیا از میکائیل ۳۶۶
- ۳۱۱- برخورد با انبیا ۳۶۸
- ۳۱۲- برگزیدگی انبیا ۳۶۸
- ۳۱۳- برهان انبیا ۳۷۴
- ۳۱۴- بشارت انبیا ۳۷۴
- ۳۱۵- بشارتهای انبیا ۳۷۶
- ۳۱۶- بشر بودن انبیا ۳۷۸
- ۳۱۷- بعثت انبیا ۳۹۴
- ۳۱۸- بعثت انبیای انطاکیه ۴۰۲
- ۳۱۹- بلاغت تعالیم انبیا ۴۰۲
- ۳۲۰- بنی اسرائیل و افشای راز انبیا ۴۰۲
- ۳۲۱- بنی اسرائیل و انبیا ۴۰۲
- ۳۲۲- بنی اسرائیل و تکذیب انبیا ۴۰۴
- ۳۲۳- بنی اسرائیل و قتل انبیا ۴۰۶
- ۳۲۴- بهانه جویی مخالفان انبیا ۴۱۰
- ۳۲۵- بهشتیان و وعده انبیا ۴۱۰
- ۳۲۶- بی تأثیری خویشاوندی با انبیا ۴۱۰
- ۳۲۷- بی تأثیری مکر علیه انبیا ۴۱۱
- ۳۲۸- بی تأثیری ممانعت از رسالت انبیا ۴۱۲
- ۳۲۹- بی تأثیری هشدارهای انبیا بر مشرکان ۴۱۲
- ۳۳۰- بی عقلی مکذبان انبیا ۴۱۲
- ۳۳۱- بی منطقی مخالفان انبیا ۴۱۴
- ۳۳۲- بی نیازی انبیا ۴۱۴
- ۳۳۳- بی یآوری انبیا ۴۱۴

- ۳۳۴- بینات انبیا ۴۱۶
- ۳۳۵- بینش انبیا ۴۲۵
- ۳۳۶- بینش انبیای انطاکیه ۴۲۶
- ۳۳۷- بینش مخالفان انبیا ۴۲۶
- ۳۳۸- پاداش پیروان انبیا ۴۲۷
- ۳۳۹- پاداش رسالت انبیا ۴۲۸
- ۳۴۰- پاسداران آرمان انبیا ۴۲۸
- ۳۴۱- پاکی انبیا ۴۲۸
- ۳۴۲- پاکی مکان گفتگوی خدا با انبیا ۴۳۰
- ۳۴۳- پدران برگزیده انبیا ۴۳۰
- ۳۴۴- پذیرش دعوت انبیا ۴۳۰
- ۳۴۵- پرسش از انبیا ۴۳۲
- ۳۴۶- پرسش درباره انبیا ۴۳۲
- ۳۴۷- پشتوانه انبیا ۴۳۳
- ۳۴۸- پوچ انگاری بعثت انبیا ۴۳۴
- ۳۴۹- پوچی تلاش منکران انبیا ۴۳۴
- ۳۵۰- پوچی زندگی منکران انبیا ۴۳۴
- ۳۵۱- پیامبر درخواستی ابراهیم(ع) ۴۳۵
- ۳۵۲- پیامبر درخواستی اسماعیل(ع) ۴۳۶
- ۳۵۳- پیامبر موعود در ادیان ۴۳۷
- ۳۵۴- پیروان انبیا ۴۳۸
- ۳۵۵- پیروان انبیا در قیامت ۴۴۲
- ۳۵۶- پیروزی انبیا ۴۴۲
- ۳۵۷- پیروی از انبیا ۴۴۴
- ۳۵۸- پیروی از انبیای انطاکیه ۴۴۶
- ۳۵۹- پیروی از مخالفان انبیا ۴۴۸

- ۳۶۰- پیروی انبیا ۴۴۸
- ۳۶۱- پیشگامی انبیا ۴۴۸
- ۳۶۲- پیشینه انبیا ۴۴۸
- ۳۶۳- تأثیر جادو در انبیا ۴۵۰
- ۳۶۴- تأثیر پذیری انبیا ۴۵۰
- ۳۶۵- تأمین خواسته های انبیا ۴۵۲
- ۳۶۶- تأمین خواسته های پیروان انبیا ۴۵۲
- ۳۶۷- تأمین نیازهای مادی انبیا ۴۵۲
- ۳۶۸- تاریخ انبیا ۴۵۲
- ۳۶۹- تبرک به متعلقات انبیا ۴۹۰
- ۳۷۰- تبری انبیا از ظاهرسازی ۴۹۰
- ۳۷۱- تبسم انبیا ۴۹۰
- ۳۷۲- تبعیت انبیا از حکم خدا ۴۹۲
- ۳۷۳- تبعیت محمد(صلی الله علیه و آله) از انبیا ۴۹۲
- ۳۷۴- تبعید انبیا ۴۹۲
- ۳۷۵- تبلیغ انبیا ۴۹۲
- ۳۷۶- تبلیغ انبیای انطاکیه ۵۰۰
- ۳۷۷- تبلیغ دشمنان انبیا ۵۰۰
- ۳۷۸- تبیین قصه انبیا بر محمد(صلی الله علیه و آله) ۵۰۰
- ۳۷۹- تتابع انبیا ۵۰۲
- ۳۸۰- تجانس انبیا ۵۰۲
- ۳۸۱- تجاوزگری مکذبان انبیا ۵۰۲
- ۳۸۲- تحریف تاریخ انبیا ۵۰۳
- ۳۸۳- تحریک عواطف انبیا ۵۰۴
- ۳۸۴- تحقق انذارهای انبیا ۵۰۴
- ۳۸۵- تحقیق از ویژگیهای انبیا ۵۰۴

- ۳۸۶- تداوم بعثت انبیا - ۵۰۴
- ۳۸۷- تداوم دشمنی با انبیا - ۵۰۶
- ۳۸۸- تداوم رسالت انبیا - ۵۰۶
- ۳۸۹- تداوم نبوت انبیا - ۵۰۶
- ۳۹۰- تذکر به انبیا - ۵۰۸
- ۳۹۱- تربیت انبیا - ۵۰۸
- ۳۹۲- ترس از تعالیم انبیا - ۵۰۸
- ۳۹۳- ترس انبیا - ۵۰۹
- ۳۹۴- ترسناکی عذاب مکذبان انبیا - ۵۱۰
- ۳۹۵- ترفیع درجات انبیا - ۵۱۰
- ۳۹۶- ترک حمایت از انبیا - ۵۱۰
- ۳۹۷- ترک مخالفت با انبیا - ۵۱۲
- ۳۹۸- تسیح انبیا - ۵۱۲
- ۳۹۹- تشابه انبیا - ۵۱۲
- ۴۰۰- تشابه رسالت انبیا - ۵۱۴
- ۴۰۱- تشکر از انبیا - ۵۱۴
- ۴۰۲- تصدیق انبیای پیشین - ۵۱۴
- ۴۰۳- تضييع نماز جانشینان انبیا - ۵۱۶
- ۴۰۴- تطییر به انبیای انطاکیه - ۵۱۶
- ۴۰۵- تطییر به تعالیم انبیا - ۵۱۶
- ۴۰۶- تعالیم اجتماعی انبیا - ۵۱۸
- ۴۰۷- تعالیم اقتصادی انبیا - ۵۱۸
- ۴۰۸- تعالیم انبیا - ۵۱۸
- ۴۰۹- تعالیم انبیا و هواپرستی - ۵۲۶
- ۴۱۰- تعالیم عبادی انبیا - ۵۲۶
- ۴۱۱- تعداد انبیا - ۵۲۷

- ۴۱۲- تعدد انبیا ۵۲۸
- ۴۱۳- تعدد انبیای انطاکیه ۵۲۸
- ۴۱۴- تعظیم انبیا ۵۲۸
- ۴۱۵- تعلم از انبیا ۵۳۰
- ۴۱۶- تغذیه انبیا ۵۳۰
- ۴۱۷- تفاوت انبیا ۵۳۱
- ۴۱۸- تفضل به انبیا ۵۳۲
- ۴۱۹- تفضل خدا به انبیا ۵۳۲
- ۴۲۰- تقدس مکان گفتگوی خدا با انبیا ۵۳۳
- ۴۲۱- تقوای انبیا ۵۳۴
- ۴۲۲- تقوای پیروان انبیا ۵۳۴
- ۴۲۳- تقویت روحیه انبیا ۵۳۴
- ۴۲۴- تکالیف انبیا ۵۳۴
- ۴۲۵- تکامل انبیا ۵۳۶
- ۴۲۶- تکذیب انبیا ۵۳۶
- ۴۲۷- تکذیب انبیای انطاکیه ۵۵۰
- ۴۲۸- تکذیب برتری انبیا ۵۵۰
- ۴۲۹- تکذیب بینات انبیا ۵۵۱
- ۴۳۰- تکذیب تعالیم انبیا ۵۵۲
- ۴۳۱- تکذیب نبوت انبیا ۵۵۲
- ۴۳۲- تکلیف انبیا ۵۵۲
- ۴۳۳- تلاش انبیا ۵۵۴
- ۴۳۴- تنزیه انبیا ۵۵۴
- ۴۳۵- تواضع انبیا ۵۵۹
- ۴۳۶- توحید انبیا ۵۶۰
- ۴۳۷- توحید عبادی انبیا ۵۶۲

- ۴۳۸- توسل به انبیا - ۵۶۲
- ۴۳۹- توصیه به انبیا - ۵۶۲
- ۴۴۰- توطئه علیه انبیا - ۵۶۴
- ۴۴۱- توقع انذار از انبیا - ۵۶۶
- ۴۴۲- توکل انبیا - ۵۶۶
- ۴۴۳- تهدید انبیا - ۵۶۶
- ۴۴۴- تهدید انبیای انطاکیه - ۵۶۸
- ۴۴۵- تهدید مکذبان انبیا - ۵۷۰
- ۴۴۶- تهمت به انبیا - ۵۷۰
- ۴۴۷- تهمت جادو به انبیا - ۵۷۲
- ۴۴۸- تهمت جادوگری به انبیا - ۵۷۲
- ۴۴۹- تهمت دروغگویی به انبیا - ۵۷۲
- ۴۵۰- تهمت گمراهی به انبیا - ۵۷۴
- ۴۵۱- تهمت‌های اقوام انبیا - ۵۷۴
- ۴۵۲- تهمت‌های دشمنان انبیا - ۵۷۶
- ۴۵۳- ثبت عمل انبیا - ۵۷۶
- ۴۵۴- ثروتمندان و انبیا - ۵۷۶
- ۴۵۵- ثروتمندی انبیا - ۵۷۶
- ۴۵۶- جاودانگی انبیا - ۵۷۸
- ۴۵۷- جرم استهزای انبیا - ۵۷۸
- ۴۵۸- جرم تکذیب انبیا - ۵۸۰
- ۴۵۹- جرم مخالفت با انبیا - ۵۸۰
- ۴۶۰- جمعیت مکذبان انبیا - ۵۸۰
- ۴۶۱- جنس انبیا - ۵۸۰
- ۴۶۲- جنسیت انبیا - ۵۸۴
- ۴۶۳- جوسازی علیه انبیا - ۵۸۴

- ۴۶۴- جوسازی مخالفان انبیا ۵۸۴
- ۴۶۵- جهاد انبیا ۵۸۴
- ۴۶۶- جهان شمولی رسالت انبیا ۵۸۶
- ۴۶۷- جهل مکذبان انبیا ۵۸۶
- ۴۶۸- حافظ انبیا ۵۸۶
- ۴۶۹- حامی انبیا ۵۸۷
- ۴۷۰- حامی پیروان انبیا ۵۹۰
- ۴۷۱- حتمیت پیروزی انبیا ۵۹۰
- ۴۷۲- حتمیت عذاب معرضان از انبیا ۵۹۰
- ۴۷۳- حتمیت گواهی اخروی انبیا ۵۹۰
- ۴۷۴- حتمیت نصرت انبیا ۵۹۲
- ۴۷۵- حجت‌های انبیا ۵۹۲
- ۴۷۶- حجیت رؤیای انبیا ۵۹۲
- ۴۷۷- حسابرسی از انبیا ۵۹۴
- ۴۷۸- حسابرسی دنیوی مکذبان انبیا ۵۹۴
- ۴۷۹- حسن فرجام انبیا ۵۹۴
- ۴۸۰- حسن فرجام پیروان انبیا ۵۹۵
- ۴۸۱- حفظ آثار انبیا ۵۹۶
- ۴۸۲- حق ستیزی معرضان از انبیا ۵۹۶
- ۴۸۳- حق ستیزی مکذبان انبیا ۵۹۶
- ۴۸۴- حق گوئی انبیا ۵۹۸
- ۴۸۵- حقانیت انبیا ۵۹۸
- ۴۸۶- حقانیت انبیای انطاکیه ۶۰۰
- ۴۸۷- حقانیت تعالیم انبیا ۶۰۰
- ۴۸۸- حقانیت دعوت انبیا ۶۰۲
- ۴۸۹- حقانیت رسالت انبیا ۶۰۲

- ۴۹۰- حقانیت سخنان انبیا ۶۰۲
- ۴۹۱- حقوق انبیا ۶۰۳
- ۴۹۲- حقیقت رؤیای انبیا ۶۰۶
- ۴۹۳- حقیقت کفر به انبیا ۶۰۶
- ۴۹۴- حقیقت مخالفت با انبیا ۶۰۸
- ۴۹۵- حکمت انبیا ۶۰۸
- ۴۹۶- حکومت انبیا ۶۰۹
- ۴۹۷- حلال زادگی انبیا ۶۱۲
- ۴۹۸- حمایت از انبیا ۶۱۲
- ۴۹۹- خاتم انبیا ۶۱۴
- ۵۰۰- خاستگاه انبیا ۶۱۴
- ۵۰۱- ختم قلب مکذبان انبیا ۶۲۰
- ۵۰۲- خدا و انبیا ۶۲۰
- ۵۰۳- خداترسی انبیا ۶۲۱
- ۵۰۴- خدانشناسی انبیا ۶۲۲
- ۵۰۵- خدمات انبیا ۶۲۲
- ۵۰۶- خطر تهمت به انبیا ۶۲۲
- ۵۰۷- خلافت انبیا ۶۲۴
- ۵۰۸- خلوت گزینی انبیا ۶۲۴
- ۵۰۹- خواسته های انبیا ۶۲۴
- ۵۱۰- خواسته های دشمنان انبیا ۶۲۶
- ۵۱۱- خوشنامی انبیا ۶۲۶
- ۵۱۲- خویشاوندان برتر انبیا ۶۲۶
- ۵۱۳- خویشاوندان برگزیده انبیا ۶۲۷
- ۵۱۴- خویشاوندی انبیا ۶۲۸
- ۵۱۵- خویشاوندی با انبیا ۶۲۸

- ۵۱۶- خیر تعالیم انبیا ۶۳۳
- ۵۱۷- خیر خواهی انبیا ۶۳۴
- ۵۱۸- درخواست پیامبر اختصاصی ۶۳۴
- ۵۱۹- درخواست دعا از انبیا ۶۳۴
- ۵۲۰- دروغ‌گویی دشمنان انبیا ۶۳۶
- ۵۲۱- دستگیری انبیا ۶۳۶
- ۵۲۲- دستیابی به علم انبیا ۶۳۶
- ۵۲۳- دشمنان انبیا ۶۳۸
- ۵۲۴- دشمنی با انبیا ۶۴۴
- ۵۲۵- دشمنی دشمنان انبیا ۶۴۶
- ۵۲۶- دشمنی مکذبان انبیا ۶۴۶
- ۵۲۷- دعای انبیا ۶۴۶
- ۵۲۸- دعوت انبیا ۶۵۰
- ۵۲۹- دعوت انبیا و اخلاص‌گران ۶۵۶
- ۵۳۰- دعوت انبیای انطاکیه ۶۵۶
- ۵۳۱- دعوت‌های انبیا ۶۵۸
- ۵۳۲- دفاع از انبیا ۶۶۰
- ۵۳۳- دفاع از انبیای انطاکیه ۶۶۲
- ۵۳۴- دفع توطئه دشمنان انبیا ۶۶۲
- ۵۳۵- دفع مکر دشمنان انبیا ۶۶۲
- ۵۳۶- دلایل بعثت انبیا ۶۶۴
- ۵۳۷- دلایل پیروی از انبیا ۶۶۴
- ۵۳۸- دلایل تکذیب انبیا ۶۶۴
- ۵۳۹- دلایل حقانیت انبیا ۶۶۴
- ۵۴۰- دلایل صداقت انبیا ۶۶۸
- ۵۴۱- دلایل کفر مخالفان انبیا ۶۷۰

- ۵۴۲- دلایل نبوت انبیا ۶۷۰
- ۵۴۳- دلناری به انبیا ۶۷۲
- ۵۴۴- دوران‌دیشی انبیا ۶۷۴
- ۵۴۵- دین انبیا ۶۷۴
- ۵۴۶- ذکر انبیا ۶۷۴
- ۵۴۷- ذکر فرجام مخالفان انبیا ۶۷۶
- ۵۴۸- ذکر قصص انبیا ۶۷۷
- ۵۴۹- ذکر مکذبان انبیا ۶۷۸
- ۵۵۰- ذلت دشمنان انبیا ۶۷۸
- ۵۵۱- ذلت مکذبان انبیا ۶۷۸
- ۵۵۲- راه انبیا ۶۸۰
- ۵۵۳- ربوبیت و انبیا ۶۸۰
- ۵۵۴- رحمت به انبیا ۶۸۰
- ۵۵۵- رد بهانه جویی مکذبان انبیا ۶۸۲
- ۵۵۶- رد تعالیم انبیا ۶۸۲
- ۵۵۷- رد دعوت‌های انبیا ۶۸۲
- ۵۵۸- رسالت انبیا ۶۸۳
- ۵۵۹- رسالت انبیای انطاکیه ۶۹۸
- ۵۶۰- رسالت پنهانی انبیا ۶۹۹
- ۵۶۱- رضایت از انبیا ۷۰۰
- ۵۶۲- رفاه مکذبان انبیا ۷۰۰
- ۵۶۳- روزه انبیا ۷۰۰
- ۵۶۴- روزی خاص انبیا ۷۰۲
- ۵۶۵- روش احتجاج انبیا ۷۰۲
- ۵۶۶- روش ارتباط خدا با انبیا ۷۰۲
- ۵۶۷- روش برخورد انبیا ۷۰۴

- ۷۰۴ ----- ۵۶۸- روش برخورد با انبیا
- ۷۰۶ ----- ۵۶۹- روش برخورد دشمنان انبیا
- ۷۰۶ ----- ۵۷۰- روش برخورد مخالفان انبیا
- ۷۰۸ ----- ۵۷۱- روش تبلیغ انبیا
- ۷۱۲ ----- ۵۷۲- روش خنده انبیا
- ۷۱۴ ----- ۵۷۳- روش دعوتهای انبیا
- ۷۱۴ ----- ۵۷۴- روش زندگی انبیا
- ۷۱۴ ----- ۵۷۵- روش گفتگوی خدا با انبیا
- ۷۱۴ ----- ۵۷۶- روش گفتگوی ملائکه با انبیا
- ۷۱۶ ----- ۵۷۷- روش مبارزه با انبیا
- ۷۱۶ ----- ۵۷۸- روش هدایت انبیا
- ۷۱۶ ----- ۵۷۹- رهبران ظالم و انبیا
- ۷۱۶ ----- ۵۸۰- رهبری انبیا
- ۷۱۸ ----- ۵۸۱- زبان انبیا
- ۷۱۸ ----- ۵۸۲- زمینه آموزش مخالفان انبیا
- ۷۱۸ ----- ۵۸۳- زمینه اجتناب از عصیان انبیا
- ۷۱۸ ----- ۵۸۴- زمینه استفاده از تعالیم انبیا
- ۷۲۰ ----- ۵۸۵- زمینه اطاعت از انبیا
- ۷۲۳ ----- ۵۸۶- زمینه اعراض از انبیا
- ۷۲۴ ----- ۵۸۷- زمینه اعراض از تعالیم انبیا
- ۷۲۴ ----- ۵۸۸- زمینه انحراف خانواده انبیا
- ۷۲۴ ----- ۵۸۹- زمینه اندازهای انبیا
- ۷۲۶ ----- ۵۹۰- زمینه ایمان به انبیا
- ۷۲۶ ----- ۵۹۱- زمینه برگزیدگی انبیا
- ۷۲۶ ----- ۵۹۲- زمینه بعثت انبیا
- ۷۲۸ ----- ۵۹۳- زمینه تأثیر اندازهای انبیا

- ۷۲۹ ..... ۵۹۴- زمینه تحقق اهداف انبیا
- ۷۳۰ ..... ۵۹۵- زمینه تشخیص یاران انبیا
- ۷۳۲ ..... ۵۹۶- زمینه تفضل به انبیا
- ۷۳۲ ..... ۵۹۷- زمینه تکذیب انبیا
- ۷۳۲ ..... ۵۹۸- زمینه تکلیف انبیا
- ۷۳۲ ..... ۵۹۹- زمینه تنبه مکذبان انبیا
- ۷۳۴ ..... ۶۰۰- زمی نه دشمنی با انبیا
- ۷۳۴ ..... ۶۰۱- زمینه رشد انبیا
- ۷۳۴ ..... ۶۰۲- زمینه عذاب مکذبان انبیا
- ۷۳۴ ..... ۶۰۳- زمینه عصمت انبیا
- ۷۳۴ ..... ۶۰۴- زمینه فراموشی قصه انبیا
- ۷۳۶ ..... ۶۰۵- زمینه قبول انذار انبیا
- ۷۳۶ ..... ۶۰۶- زمینه قبول دعوت انبیا
- ۷۳۶ ..... ۶۰۷- زمینه کفر خانواده انبیا
- ۷۳۶ ..... ۶۰۸- زمینه مبارزه با انبیا
- ۷۳۸ ..... ۶۰۹- زمینه مخالفت با انبیا
- ۷۳۸ ..... ۶۱۰- زمینه نبوت انبیا
- ۷۳۸ ..... ۶۱۱- زمینه نفاق خانواده انبیا
- ۷۳۹ ..... ۶۱۲- زهد انبیا
- ۷۴۰ ..... ۶۱۳- زیان مکذبان انبیا
- ۷۴۰ ..... ۶۱۴- زیانکاری مخالفان انبیا
- ۷۴۰ ..... ۶۱۵- سجده انبیا
- ۷۴۱ ..... ۶۱۶- سختیهای انبیا
- ۷۴۲ ..... ۶۱۷- سختیهای رسالت انبیا
- ۷۴۲ ..... ۶۱۸- سرزنشهای انبیای انطاکیه
- ۷۴۲ ..... ۶۱۹- سرکوبی مخالفان انبیا

- ۶۲۰- سعه وجودی انبیا ۷۴۴
- ۶۲۱- سلام بر انبیا ۷۴۴
- ۶۲۲- سلامتی قلب پیروان انبیا ۷۴۶
- ۶۲۳- سنتگرایی مکذبان انبیا ۷۴۶
- ۶۲۴- سوءاستفاده از مهربانی انبیا ۷۴۶
- ۶۲۵- سوءظن به تعالیم انبیا ۷۴۶
- ۶۲۶- سوگند انبیای انطاکیه ۷۴۸
- ۶۲۷- سوگند به انبیا ۷۴۸
- ۶۲۸- سهولت فهم تعالیم انبیا ۷۴۸
- ۶۲۹- سیره انبیا ۷۵۰
- ۶۳۰- سیره نظامی انبیا ۷۵۴
- ۶۳۱- شایستگی انبیا ۷۵۶
- ۶۳۲- شجاعت انبیا ۷۵۶
- ۶۳۳- شدت عذاب اخروی مکذبان انبیا ۷۵۶
- ۶۳۴- شرایط تأثیر تبلیغ انبیا ۷۵۷
- ۶۳۵- شرایط تأثیر موعظه انبیا ۷۵۸
- ۶۳۶- شرایط تأثیر هدایتهای انبیا ۷۵۸
- ۶۳۷- شرایط تبلیغ انبیا ۷۵۸
- ۶۳۸- شرایط روابط انبیا ۷۵۸
- ۶۳۹- شرایط قبول شفاعت انبیا ۷۶۰
- ۶۴۰- شرایط هدایتگری انبیا ۷۶۰
- ۶۴۱- شرک ستیزی انبیا ۷۶۰
- ۶۴۲- شریک برای انبیا ۷۶۲
- ۶۴۳- شفاعت متعلقات انبیا ۷۶۲
- ۶۴۴- شقاوت مکذبان انبیا ۷۶۴
- ۶۴۵- شک به تعالیم انبیا ۷۶۴

- ۶۴۶- شؤون انبیا ۷۶۴
- ۶۴۷- شهادت انبیا ۷۶۵
- ۶۴۸- شهرنشینی انبیا ۷۶۶
- ۶۴۹- شیطان و انبیا ۷۶۶
- ۶۵۰- صبر انبیا ۷۶۶
- ۶۵۱- صبر انبیای انطاکیه ۷۶۹
- ۶۵۲- صبر انبیای اولوالعزم ۷۷۰
- ۶۵۳- صداقت انبیا ۷۷۰
- ۶۵۴- صدقه به خویشاوندان انبیا ۷۷۲
- ۶۵۵- صدقه به فرزندان انبیا ۷۷۲
- ۶۵۶- صفات انبیا ۷۷۴
- ۶۵۷- صفات پیروان انبیا ۷۷۸
- ۶۵۸- صفات دشمنان انبیا ۷۷۸
- ۶۵۹- صلاحیت انبیا ۷۷۹
- ۶۶۰- ضعف انبیا ۷۸۰
- ۶۶۱- ضعف علمی مخالفان انبیا ۷۸۰
- ۶۶۲- ضعف فکری مخالفان انبیا ۷۸۱
- ۶۶۳- طعام انبیا ۷۸۲
- ۶۶۴- طعام خوردن انبیا ۷۸۲
- ۶۶۵- ظالمان و انبیا ۷۸۲
- ۶۶۶- ظلم استهزای انبیا ۷۸۳
- ۶۶۷- ظلم تکذیب انبیا ۷۸۴
- ۶۶۸- ظلم دشمنان انبیا ۷۸۶
- ۶۶۹- ظلم ستیزی انبیا ۷۸۶
- ۶۷۰- ظلم مخالفت با انبیا ۷۸۸
- ۶۷۱- عبادات انبیا ۷۸۸

- ۶۷۲- عبادت انبیا ۷۹۰
- ۶۷۳- عبرت از سرنوشت مکذبان انبیا ۷۹۰
- ۶۷۴- عبرت از سیره انبیا ۷۹۰
- ۶۷۵- عبرت از فرجام دشمنان انبیا ۷۹۰
- ۶۷۶- عبرت از فرجام مخالفان انبیا ۷۹۲
- ۶۷۷- عبرت از فرجام مکذبان انبیا ۷۹۲
- ۶۷۸- عبرت از قصص انبیا ۷۹۲
- ۶۷۹- عبرت از قصه انبیا ۷۹۲
- ۶۸۰- عبودیت انبیا ۷۹۴
- ۶۸۱- عبودیت پیروان انبیا ۷۹۶
- ۶۸۲- عجز معروضان از انبیا ۷۹۶
- ۶۸۳- عجز مکذبان انبیا ۷۹۶
- ۶۸۴- عدالتخواهی انبیا ۷۹۸
- ۶۸۵- عذاب اخروی مکذبان انبیا ۷۹۸
- ۶۸۶- عذاب استهزاگران انبیا ۷۹۸
- ۶۸۷- عذاب استیصال مکذبان انبیا ۸۰۰
- ۶۸۸- عذاب دشمنان انبیا ۸۰۰
- ۶۸۹- عذاب دنیوی دشمنان انبیا ۸۰۱
- ۶۹۰- عذاب دنیوی مخالفان انبیا ۸۰۲
- ۶۹۱- عذاب دنیوی مکذبان انبیا ۸۰۲
- ۶۹۲- عذاب مخالفان انبیا ۸۰۲
- ۶۹۳- عذاب مکذبان انبیا ۸۰۴
- ۶۹۴- عذاب منکران رسالت انبیا ۸۰۸
- ۶۹۵- عصمت انبیا ۸۰۹
- ۶۹۶- عصیان از انبیا ۸۱۴
- ۶۹۷- عصیان مکذبان انبیا ۸۱۸

۸۱۸	۶۹۸- عطایای خدا به انبیا
۸۱۸	۶۹۹- عظمت انبیا
۸۲۰	۷۰۰- عقلانیت دعوت انبیا
۸۲۰	۷۰۱- عقلانیت موضعگیریهای انبیا
۸۲۰	۷۰۲- عقیده انبیا
۸۲۲	۷۰۳- عقیده مکذبان انبیا
۸۲۲	۷۰۴- عقیده منکران رسالت انبیا
۸۲۲	۷۰۵- علایق انبیا
۸۲۴	۷۰۶- علم انبیا
۸۲۸	۷۰۷- علم به تعالیم انبیا
۸۲۸	۷۰۸- علم غیب انبیا
۸۳۲	۷۰۹- علم لدنی انبیا
۸۳۲	۷۱۰- علما و انبیا
۸۳۲	۷۱۱- علمای یهود و انبیا
۸۳۲	۷۱۲- علوم انبیا
۸۳۴	۷۱۳- عمل به تکلیف انبیا
۸۳۴	۷۱۴- عمل خیر انبیا
۸۳۴	۷۱۵- عمل صالح انبیا
۸۳۶	۷۱۶- عمل ناپسند استهزاگران انبیا
۸۳۶	۷۱۷- عوامل اعراض از سیره انبیا
۸۳۶	۷۱۸- عوامل انحراف از سیره انبیا
۸۳۶	۷۱۹- عوامل برتری انبیا
۸۳۶	۷۲۰- عوامل بعثت انبیا
۸۳۸	۷۲۱- عوامل پیرزی انبیا
۸۳۸	۷۲۲- عوامل تقویت روحیه انبیا
۸۳۸	۷۲۳- عوامل تکامل انبیا

۸۳۸	۷۲۴- عوامل تکذیب انبیا
۸۴۲	۷۲۵- عوامل دشمنی با انبیا
۸۴۲	۷۲۶- عوامل دوستی انبیا
۸۴۲	۷۲۷- عوامل رد دعوت‌های انبیا
۸۴۲	۷۲۸- عوامل رفع تهمت از انبیا
۸۴۴	۷۲۹- عوامل عصمت انبیا
۸۴۴	۷۳۰- عوامل عصیان از انبیا
۸۴۴	۷۳۱- عوامل قتل انبیا
۸۴۴	۷۳۲- عوامل گزینش انبیا
۸۴۶	۷۳۳- عوامل مخالفت با انبیا
۸۴۶	۷۳۴- عوامل موفقیت انبیا
۸۴۶	۷۳۵- عوامل مؤثر در سرنوشت انبیا
۸۴۶	۷۳۶- عوامل مؤثر در مسؤولیت انبیا
۸۴۸	۷۳۷- عوامل هلاکت مکذبان انبیا
۸۴۸	۷۳۸- عوامل یأس انبیا
۸۴۸	۷۳۹- عهد با انبیا
۸۵۱	۷۴۰- عهد خدا با انبیا
۸۵۴	۷۴۱- عهد یهود با انبیا
۸۵۴	۷۴۲- عهدشکنی با انبیا
۸۵۴	۷۴۳- غضب انبیا
۸۵۴	۷۴۴- غفلت از تعالیم انبیا
۸۵۶	۷۴۵- غفلت از فرجام مکذبان انبیا
۸۵۶	۷۴۶- غفلت مکذبان انبیا
۸۵۶	۷۴۷- فترت در رسالت انبیا
۸۵۶	۷۴۸- فراموشی انبیا
۸۵۸	۷۴۹- فرجام انبیا

- ۸۵۸ ----- ۷۵۰- فرجام تکذیب انبیا
- ۸۵۸ ----- ۷۵۱- فرجام دنیوی مخالفان انبیا
- ۸۵۹ ----- ۷۵۲- فرجام دنیوی مکذبان انبیا
- ۸۶۰ ----- ۷۵۳- فرجام شوم استهزای انبیا
- ۸۶۰ ----- ۷۵۴- فرجام شوم دشمنان انبیا
- ۸۶۰ ----- ۷۵۵- فرجام شوم مخالفان انبیا
- ۸۶۰ ----- ۷۵۶- فرجام شوم مکذبان انبیا
- ۸۶۲ ----- ۷۵۷- فرجام عصیان از انبیا
- ۸۶۲ ----- ۷۵۸- فرجام مخالفان انبیا
- ۸۶۲ ----- ۷۵۹- فرجام مکذبان انبیا
- ۸۶۶ ----- ۷۶۰- فرزند انبیا
- ۸۶۶ ----- ۷۶۱- فرزندان انبیا
- ۸۶۶ ----- ۷۶۲- فرزندان برگزیده انبیا
- ۸۶۶ ----- ۷۶۳- فساد مبارزه با انبیا
- ۸۶۸ ----- ۷۶۴- فضایل انبیا
- ۸۸۲ ----- ۷۶۵- فضایل انبیای اولوالعزم
- ۸۸۲ ----- ۷۶۶- فضایل پیروان انبیا
- ۸۸۴ ----- ۷۶۷- فلسفه اندازهای انبیا
- ۸۸۴ ----- ۷۶۸- فلسفه برگزیدگی انبیا
- ۸۸۴ ----- ۷۶۹- فلسفه بعثت انبیا
- ۸۹۲ ----- ۷۷۰- فلسفه بینات انبیا
- ۸۹۴ ----- ۷۷۱- فلسفه توحید انبیا
- ۸۹۴ ----- ۷۷۲- فلسفه رسالت انبیا
- ۸۹۴ ----- ۷۷۳- فلسفه عهد خدا با انبیا
- ۸۹۶ ----- ۷۷۴- فلسفه قصص انبیا
- ۸۹۶ ----- ۷۷۵- فلسفه مخالفت با انبیا

- ۷۷۶- فلسفه مردمی بودن انبیا ۸۹۶
- ۷۷۷- فلسفه معجزه انبیا ۸۹۶
- ۷۷۸- فلسفه مهلت به مکذبان انبیا ۸۹۸
- ۷۷۹- فلسفه نبوت انبیا ۸۹۹
- ۷۸۰- فلسفه نقل عذاب مکذبان انبیا ۹۰۲
- ۷۸۱- فلسفه همزمانی انبیا ۹۰۲
- ۷۸۲- فهم تعالیم انبیا ۹۰۲
- ۷۸۳- قاتلان انبیا ۹۰۲
- ۷۸۴- قانونمندی بعثت انبیا ۹۰۴
- ۷۸۵- قبول تعالیم انبیا ۹۰۴
- ۷۸۶- قبول دعوت انبیا ۹۰۴
- ۷۸۷- قبول دعوت‌های انبیا ۹۰۶
- ۷۸۸- قتل انبیا ۹۰۶
- ۷۸۹- قتل انبیا در یهود ۹۱۴
- ۷۹۰- قدرتمندان و انبیا ۹۱۶
- ۷۹۱- قصص انبیا ۹۱۶
- ۷۹۲- قصص انبیا در سوره هود ۹۱۸
- ۷۹۳- قصه انبیا ۹۱۸
- ۷۹۴- قصه های انبیا ۹۱۸
- ۷۹۵- قضاوت انبیا ۹۲۰
- ۷۹۶- قضاوت برادران انبیا ۹۲۲
- ۷۹۷- قضاوت پدران انبیا ۹۲۲
- ۷۹۸- قضاوت خویشاوندان انبیا ۹۲۲
- ۷۹۹- قضاوت فرزندان انبیا ۹۲۴
- ۸۰۰- قلمرو مسؤولیت انبیا ۹۲۴
- ۸۰۱- کار انبیا ۹۲۸

- ۸۰۲- کافران به انبیا ۹۲۸
- ۸۰۳- کافران و انبیا ۹۲۹
- ۸۰۴- کافران و دعوت انبیا ۹۳۰
- ۸۰۵- کتاب انبیا ۹۳۲
- ۸۰۶- کتب آسمانی انبیا ۹۳۲
- ۸۰۷- کرامات غیر انبیا ۹۳۴
- ۸۰۸- کفر به انبیا ۹۳۴
- ۸۰۹- کفر دشمنان انبیا ۹۴۰
- ۸۱۰- کفر مخالفت با انبیا ۹۴۰
- ۸۱۱- کفر مکذبان انبیا ۹۴۰
- ۸۱۲- کوردلی مکذبان انبیا ۹۴۱
- ۸۱۳- کیفر اخروی مکذبان انبیا ۹۴۲
- ۸۱۴- کیفر استهزاگران انبیا ۹۴۲
- ۸۱۵- کیفر استهزای انبیا ۹۴۲
- ۸۱۶- کیفر اعراض از انبیا ۹۴۲
- ۸۱۷- کیفر انبیا ۹۴۴
- ۸۱۸- کیفر بی اعتنایی به هشدارهای انبیا ۹۴۴
- ۸۱۹- کیفر تبعید انبیا ۹۴۴
- ۸۲۰- کیفر تکذیب انبیا ۹۴۴
- ۸۲۱- کیفر دشمنان انبیا ۹۵۰
- ۸۲۲- کیفر دشمنی با انبیا ۹۵۰
- ۸۲۳- کیفر دنیوی تبعید انبیا ۹۵۲
- ۸۲۴- کیفر دنیوی مکذبان انبیا ۹۵۲
- ۸۲۵- کیفر عصیان از انبیا ۹۵۲
- ۸۲۶- کیفر قتل انبیا ۹۵۴
- ۸۲۷- کیفر مبارزه با انبیا ۹۵۶

- ۸۲۸- کیفر مکذبان انبیا ۹۵۸
- ۸۲۹- کیفر منکران انبیا ۹۶۰
- ۸۳۰- کیفر یاوه گویی علیه انبیا ۹۶۰
- ۸۳۱- کینه به انبیا ۹۶۰
- ۸۳۲- گرایشهای انبیا ۹۶۰
- ۸۳۳- گریه انبیا ۹۶۲
- ۸۳۴- گزینش انبیا ۹۶۲
- ۸۳۵- گفتگوی انبیا با خدا ۹۶۴
- ۸۳۶- گناه تکذیب انبیا ۹۶۴
- ۸۳۷- گناه ظلم به انبیا ۹۶۶
- ۸۳۸- گناه قتل انبیا ۹۶۶
- ۸۳۹- گناه معرضان از انبیا ۹۶۶
- ۸۴۰- گواهان انبیا ۹۶۸
- ۸۴۱- گواهان حقانیت انبیا ۹۶۸
- ۸۴۲- گواهان حقانیت انبیای انطاکیه ۹۶۸
- ۸۴۳- گواهی اخروی انبیا ۹۶۸
- ۸۴۴- گواهی انبیا ۹۷۰
- ۸۴۵- گواهی انبیای انطاکیه ۹۷۴
- ۸۴۶- لجاجت مکذبان انبیا ۹۷۴
- ۸۴۷- لعن انبیا ۹۷۶
- ۸۴۸- مالکیت سرزمین انبیا ۹۷۶
- ۸۴۹- مبارزه انبیا ۹۷۶
- ۸۵۰- مبارزه با انبیا ۹۷۷
- ۸۵۱- مبانی دعوت انبیا ۹۸۰
- ۸۵۲- متعلقات انبیا ۹۸۰
- ۸۵۳- مجادله انبیا ۹۸۱

- ۸۵۴- مجرمیت مخالفان انبیا ۹۸۲
- ۸۵۵- مجرمیت مکذبان انبیا ۹۸۲
- ۸۵۶- محدوده اختیارات انبیا ۹۸۲
- ۸۵۷- محدوده تبلیغ انبیا ۹۸۴
- ۸۵۸- محدوده دعوت انبیا ۹۸۴
- ۸۵۹- محدوده رسالت انبیا ۹۸۶
- ۸۶۰- محدوده عصمت انبیا ۹۸۶
- ۸۶۱- محدوده علم انبیا ۹۸۷
- ۸۶۲- محدوده علم انبیای ۹۹۲
- ۸۶۳- محدوده علم انبیای اولوالعزم ۹۹۲
- ۸۶۴- محدوده فراموشی انبیا ۹۹۲
- ۸۶۵- محدوده قدرت انبیا ۹۹۴
- ۸۶۶- محدوده مسؤولیت انبیا ۹۹۴
- ۸۶۷- محدوده مسؤولیت انبیای انطاکیه ۱۰۰۳
- ۸۶۸- محدوده مسؤولیت جانشینان انبیا ۱۰۰۴
- ۸۶۹- محدودیت علم انبیا ۱۰۰۴
- ۸۷۰- محدودیت قدرت دشمنان انبیا ۱۰۰۶
- ۸۷۱- محرومان از تعالیم انبیا ۱۰۰۶
- ۸۷۲- محمد(صلی الله علیه و آله) و انبیا ۱۰۰۸
- ۸۷۳- محمد(صلی الله علیه و آله) و قصص انبیا ۱۰۱۰
- ۸۷۴- محور رسالت انبیا ۱۰۱۰
- ۸۷۵- مخاطبان انبیا ۱۰۱۰
- ۸۷۶- مخالفان انبیا ۱۰۱۲
- ۸۷۷- مخالفان انبیا در تاریخ ۱۰۱۴
- ۸۷۸- مخالفت با انبیا ۱۰۱۴
- ۸۷۹- مخالفت با تعالیم انبیا ۱۰۱۷

- ۱۰۱۸ ----- ۸۸۰- مدیر انبیا
- ۱۰۱۸ ----- ۸۸۱- مراتب انبیا
- ۱۰۲۰ ----- ۸۸۲- مربی انبیا
- ۱۰۲۲ ----- ۸۸۳- مرد بودن انبیا
- ۱۰۲۴ ----- ۸۸۴- مردم داری انبیا
- ۱۰۲۴ ----- ۸۸۵- مردم صدر اسلام و قصه انبیا
- ۱۰۲۶ ----- ۸۸۶- مردم و تعالیم انبیا
- ۱۰۲۶ ----- ۸۸۷- مردمی بودن انبیا
- ۱۰۳۰ ----- ۸۸۸- مرفهان و انبیا
- ۱۰۳۰ ----- ۸۸۹- مرگ انبیا
- ۱۰۳۳ ----- ۸۹۰- مزد تبلیغ انبیا
- ۱۰۳۴ ----- ۸۹۱- مسؤولیت انبیا
- ۱۰۴۴ ----- ۸۹۲- مسؤولیت پذیری انبیا
- ۱۰۴۴ ----- ۸۹۳- مسؤولیت پیروان انبیا
- ۱۰۴۶ ----- ۸۹۴- مسؤولیت خویشاوندان انبیا
- ۱۰۴۶ ----- ۸۹۵- مشابهت دشمنان انبیا
- ۱۰۴۶ ----- ۸۹۶- مشترکات انبیا
- ۱۰۴۶ ----- ۸۹۷- مشرکان صدر اسلام و انبیا
- ۱۰۴۸ ----- ۸۹۸- مشرکان مکه و هشدارهای انبیا
- ۱۰۴۸ ----- ۸۹۹- مشرکان و انبیا
- ۱۰۴۸ ----- ۹۰۰- مشروعیت توسل به انبیا
- ۱۰۴۸ ----- ۹۰۱- مشکلات انبیا
- ۱۰۵۰ ----- ۹۰۲- مشکلات انبیای پیشین
- ۱۰۵۰ ----- ۹۰۳- مشکلات دنیوی انبیا
- ۱۰۵۰ ----- ۹۰۴- مصائب انبیا
- ۱۰۵۰ ----- ۹۰۵- مصونیت پیروان انبیا

- ۹۰۶- مطالعه فرجام مکذبان انبیا ۱۰۵۲
- ۹۰۷- معامله انبیا ۱۰۵۲
- ۹۰۸- معجزات انبیا ۱۰۵۲
- ۹۰۹- معجزه انبیا ۱۰۵۴
- ۹۱۰- معجزه حسی انبیا ۱۰۶۰
- ۹۱۱- معلم انبیا ۱۰۶۰
- ۹۱۲- مقام انبیا ۱۰۶۰
- ۹۱۳- مقامات انبیا ۱۰۶۲
- ۹۱۴- مقامات برادران انبیا ۱۰۷۰
- ۹۱۵- مقامات پدران انبیا ۱۰۷۰
- ۹۱۶- مقامات خویشاوندان انبیا ۱۰۷۰
- ۹۱۷- مقامات فرزندان انبیا ۱۰۷۰
- ۹۱۸- مقامات مؤمنان به انبیا ۱۰۷۲
- ۹۱۹- مکذبان انبیا ۱۰۷۲
- ۹۲۰- مکذبان انبیا در جهنم ۱۰۸۰
- ۹۲۱- مکذبان انبیا در قیامت ۱۰۸۱
- ۹۲۲- مکذبان انبیا در کتب آسمانی ۱۰۸۲
- ۹۲۳- مکذبان اوصیای انبیا ۱۰۸۲
- ۹۲۴- مکر علیه انبیا ۱۰۸۲
- ۹۲۵- ملاک همنشینی با انبیا ۱۰۸۴
- ۹۲۶- ملاکهای گزینش انبیا ۱۰۸۴
- ۹۲۷- ملائکه و انبیا ۱۰۸۴
- ۹۲۸- ممانعت از تبلیغ انبیا ۱۰۸۴
- ۹۲۹- ممانعت از تعالیم انبیا ۱۰۸۶
- ۹۳۰- مناجات انبیا ۱۰۸۶
- ۹۳۱- منشأ امیدواری انبیا ۱۰۸۶

- ۹۳۲- منشأ انتصاب وزرای انبیا - ۱۰۸۷
- ۹۳۳- منشأ برگزیدگی انبیا - ۱۰۸۸
- ۹۳۴- منشأ بعثت انبیا - ۱۰۹۰
- ۹۳۵- منشأ پیروزی انبیا - ۱۰۹۴
- ۹۳۶- منشأ تسهیل مشکلات انبیا - ۱۰۹۴
- ۹۳۷- منشأ تعیین رسالت انبیا - ۱۰۹۴
- ۹۳۸- منشأ تفاوت انبیا - ۱۰۹۵
- ۹۳۹- منشأ تکذیب انبیا - ۱۰۹۶
- ۹۴۰- منشأ دشمنی با انبیا - ۱۰۹۶
- ۹۴۱- منشأ دعوت انبیا - ۱۰۹۶
- ۹۴۲- منشأ رسالت انبیا - ۱۰۹۸
- ۹۴۳- منشأ شکست دشمنان انبیا - ۱۰۹۸
- ۹۴۴- منشأ عصمت انبیا - ۱۰۹۸
- ۹۴۵- منشأ علم انبیا - ۱۰۹۹
- ۹۴۶- منشأ علم غیب انبیا - ۱۱۰۰
- ۹۴۷- منشأ گزینش انبیا - ۱۱۰۰
- ۹۴۸- منشأ مبارزه با انبیا - ۱۱۰۱
- ۹۴۹- منشأ مخالفت با انبیا - ۱۱۰۲
- ۹۵۰- منشأ معجزه انبیا - ۱۱۰۲
- ۹۵۱- منشأ نبوت انبیا - ۱۱۰۴
- ۹۵۲- منشأ نجات انبیا - ۱۱۰۶
- ۹۵۳- منشأ هدایتهای انبیا - ۱۱۰۶
- ۹۵۴- مواعظ انبیا - ۱۱۰۶
- ۹۵۵- مواعظ ایمان به انبیا - ۱۱۰۸
- ۹۵۶- مواعظ بعثت انبیا - ۱۱۰۸
- ۹۵۷- مواعظ تأثیر اندازهای انبیا - ۱۱۰۸

- ۹۵۸- موانع تکذیب انبیا - ۱۱۰۸
- ۹۵۹- موانع دشمنی با انبیا - ۱۱۱۰
- ۹۶۰- موانع شناخت انبیا - ۱۱۱۰
- ۹۶۱- موانع قبول انذار انبیا - ۱۱۱۰
- ۹۶۲- موانع کفر به انبیا - ۱۱۱۲
- ۹۶۳- موانع مخالفت با انبیا - ۱۱۱۲
- ۹۶۴- موانع موفقیت انبیا - ۱۱۱۲
- ۹۶۵- موانع نهضت انبیا - ۱۱۱۲
- ۹۶۶- موجبات لعن انبیا - ۱۱۱۴
- ۹۶۷- موضعگیری علیه انبیا - ۱۱۱۴
- ۹۶۸- موفقیت انبیای انطاکیه - ۱۱۱۶
- ۹۶۹- مؤمنان به انبیا - ۱۱۱۶
- ۹۷۰- مؤمنان به انبیا - ۱۱۱۶
- ۹۷۱- مؤمنان به انبیای انطاکیه - ۱۱۱۸
- ۹۷۲- مؤمنان و هشدارهای انبیا - ۱۱۲۰
- ۹۷۳- مهذبانی انبیا - ۱۱۲۰
- ۹۷۴- مهلت به استهزاگران انبیا - ۱۱۲۰
- ۹۷۵- مهمترین اوامر انبیا - ۱۱۲۰
- ۹۷۶- مهمترین رسالت انبیا - ۱۱۲۲
- ۹۷۷- نبوت انبیا - ۱۱۲۶
- ۹۷۸- نبوت برادران انبیا - ۱۱۳۱
- ۹۷۹- نبوت پدران انبیا - ۱۱۳۲
- ۹۸۰- نبوت خویشاوندان انبیا - ۱۱۳۲
- ۹۸۱- نبوت فرزندان انبیا - ۱۱۳۲
- ۹۸۲- نجات انبیا - ۱۱۳۲
- ۹۸۳- نجات بخشی انبیا - ۱۱۳۴

- ۹۸۴- نجات پیروان انبیا - ۱۱۳۴
- ۹۸۵- نزول کتب آسمانی بر انبیا - ۱۱۳۶
- ۹۸۶- نزول ملائکه بر انبیا - ۱۱۳۶
- ۹۸۷- نزول وحی بر انبیا - ۱۱۳۶
- ۹۸۸- نسب انبیا - ۱۱۳۷
- ۹۸۹- نسل انبیا - ۱۱۳۸
- ۹۹۰- نشانه های صداقت انبیا - ۱۱۴۰
- ۹۹۱- نصرت انبیا - ۱۱۴۰
- ۹۹۲- نصرت دنیوی انبیا - ۱۱۴۲
- ۹۹۳- نظارت انبیا - ۱۱۴۲
- ۹۹۴- نعمت انبیا - ۱۱۴۲
- ۹۹۵- نعمتهای انبیا - ۱۱۴۶
- ۹۹۶- نفرین انبیا - ۱۱۴۶
- ۹۹۷- نفی الوهیت انبیا - ۱۱۴۶
- ۹۹۸- نقش اجتماعی انبیا - ۱۱۴۸
- ۹۹۹- نقش انبیا - ۱۱۴۸
- ۱۰۰۰- نقش انبیای انطاکیه - ۱۱۷۰
- ۱۰۰۱- نقش تعالیم انبیا - ۱۱۷۰
- ۱۰۰۲- نقش رؤیای انبیا - ۱۱۷۱
- ۱۰۰۳- نقش سیره انبیا - ۱۱۷۲
- ۱۰۰۴- نقش مردمی بودن انبیا - ۱۱۷۲
- ۱۰۰۵- نیات انبیا - ۱۱۷۲
- ۱۰۰۶- نیاز انبیا به آموزش - ۱۱۷۲
- ۱۰۰۷- نیاز به انبیا - ۱۱۷۴
- ۱۰۰۸- نیاز به اندازهای انبیا - ۱۱۷۶
- ۱۰۰۹- نیاز به هشدارهای انبیا - ۱۱۷۶

- ۱۱۷۶-.....- نیازهای انبیا - ۱۰۱۰
- ۱۱۷۶-.....- نیازهای مادی انبیا - ۱۰۱۱
- ۱۱۷۸-.....- نیازهای معنوی انبیا - ۱۰۱۲
- ۱۱۸۲-.....- واعظ انبیا - ۱۰۱۳
- ۱۱۸۲-.....- وحی به انبیا - ۱۰۱۴
- ۱۱۹۰-.....- وزیر انبیا - ۱۰۱۵
- ۱۱۹۰-.....- وسایط ارتباط خدا با انبیا - ۱۰۱۶
- ۱۱۹۰-.....- وسوسه انبیا - ۱۰۱۷
- ۱۱۹۰-.....- وضوح تعالیم انبیا - ۱۰۱۸
- ۱۱۹۲-.....- وضوح دعوت انبیا - ۱۰۱۹
- ۱۱۹۴-.....- وعده به انبیا - ۱۰۲۰
- ۱۱۹۵-.....- وعده پیروزی انبیا - ۱۰۲۱
- ۱۱۹۶-.....- وعده نجات انبیا - ۱۰۲۲
- ۱۱۹۶-.....- وعده اسکان انبیا - ۱۰۲۳
- ۱۱۹۶-.....- وقت بعثت انبیا - ۱۰۲۴
- ۱۱۹۸-.....- وقت گواهی اخروی انبیا - ۱۰۲۵
- ۱۱۹۸-.....- ولایت انبیا - ۱۰۲۶
- ۱۲۰۰-.....- ویژگی انبیا - ۱۰۲۷
- ۱۲۰۲-.....- ویژگی تعالیم انبیا - ۱۰۲۸
- ۱۲۰۲-.....- ویژگیهای انبیا - ۱۰۲۹
- ۱۲۱۰-.....- ویژگیهای تبلیغ انبیا - ۱۰۳۰
- ۱۲۱۰-.....- ویژگیهای تربیتی انبیا - ۱۰۳۱
- ۱۲۱۰-.....- ویژگیهای تعالیم انبیا - ۱۰۳۲
- ۱۲۱۳-.....- ویژگیهای دشمنان انبیا - ۱۰۳۳
- ۱۲۱۴-.....- ویژگیهای دعوتهای انبیا - ۱۰۳۴
- ۱۲۱۴-.....- ویژگیهای راه انبیا - ۱۰۳۵

- ۱۰۳۶- ویژگیهای عبادت انبیا ۱۲۱۴
- ۱۰۳۷- ویژگیهای مبارزه انبیا ۱۲۱۶
- ۱۰۳۸- ویژگیهای معجزه انبیای پیشین ۱۲۱۶
- ۱۰۳۹- ویژگیهای مکذبان انبیا ۱۲۱۶
- ۱۰۴۰- ویژگیهای هدایتگری انبیا ۱۲۱۸
- ۱۰۴۱- هدایت انبیا ۱۲۱۸
- ۱۰۴۲- هدایت خوشاوندان انبیا ۱۲۲۰
- ۱۰۴۳- هدایت ناپذیران و انبیا ۱۲۲۱
- ۱۰۴۴- هدایتگری انبیا ۱۲۲۲
- ۱۰۴۵- هدایت‌های انبیا ۱۲۳۶
- ۱۰۴۶- هشدار به انبیا ۱۲۳۶
- ۱۰۴۷- هشدار به مکذبان انبیا ۱۲۳۶
- ۱۰۴۸- هشدارهای انبیا ۱۲۳۸
- ۱۰۴۹- هشدارهای انبیای انطاکیه ۱۲۳۸
- ۱۰۵۰- هلاکت دشمنان انبیا ۱۲۳۸
- ۱۰۵۱- هلاکت مکذبان انبیا ۱۲۴۰
- ۱۰۵۲- هماهنگی انبیا ۱۲۴۲
- ۱۰۵۳- هماهنگی انبیای انطاکیه ۱۲۶۰
- ۱۰۵۴- هماهنگی تعالیم انبیا ۱۲۶۱
- ۱۰۵۵- هماهنگی دشمنان انبیا ۱۲۶۲
- ۱۰۵۶- هماهنگی دعوت‌های انبیا ۱۲۶۴
- ۱۰۵۷- هماهنگی قرآن با تعالیم انبیا ۱۲۶۴
- ۱۰۵۸- هماهنگی قصه انبیا ۱۲۶۴
- ۱۰۵۹- هماهنگی مخالفان انبیا ۱۲۶۶
- ۱۰۶۰- هماهنگی مشکلات انبیا ۱۲۶۸
- ۱۰۶۱- هماهنگی مکذبان انبیا ۱۲۶۸

- ۱۰۶۲- همبستگی انبیا ۱۲۶۸
- ۱۰۶۳- همزبانی انبیا با مردم ۱۲۷۰
- ۱۰۶۴- همزمانی انبیا ۱۲۷۰
- ۱۰۶۵- همسران انبیا ۱۲۷۱
- ۱۰۶۶- همنشینی با انبیا ۱۲۷۲
- ۱۰۶۷- هواپرستی جانشینان انبیا ۱۲۷۴
- ۱۰۶۸- یأس از ایمان اقوام انبیا ۱۲۷۴
- ۱۰۶۹- یأس از مکذبان انبیا ۱۲۷۴
- ۱۰۷۰- یأس انبیا ۱۲۷۵
- ۱۰۷۱- یاور انبیا ۱۲۷۵
- ۱۰۷۲- یهود و انبیا ۱۲۷۵
- ۱۰۷۳- یهود و قتل انبیا ۱۲۷۷
- ۱۰۷۴- استقامت انبیای بنی اسرائیل ۱۲۸۱
- ۱۰۷۵- اطاعت از انبیای پیشین ۱۲۸۱
- ۱۰۷۶- انبیای اسباط ۱۲۸۱
- ۱۰۷۷- انبیای اقوام پیشین ۱۲۸۱
- ۱۰۷۸- انبیای امت های پیشین ۱۲۸۳
- ۱۰۷۹- انبیای اهل کتاب ۱۲۸۳
- ۱۰۸۰- انبیای بنی اسرائیل ۱۲۸۵
- ۱۰۸۱- انبیای جنیان ۱۲۹۳
- ۱۰۸۲- انبیای قبل از محمد(صلی الله علیه و آله) ۱۲۹۳
- ۱۰۸۳- انبیای قوم ثمود ۱۲۹۷
- ۱۰۸۴- انبیای قوم عاد ۱۲۹۷
- ۱۰۸۵- انبیای یهود ۱۲۹۹
- ۱۰۸۶- انقیاد انبیای یهود ۱۲۹۹
- ۱۰۸۷- ایمان به انبیای اسباط ۱۲۹۹

- ۱۲۹۹ ----- ۱۰۸۸- ایمان به انبیای انطاکیه
- ۱۳۰۱ ----- ۱۰۸۹- بعثت انبیای بنی اسرائیل
- ۱۳۰۱ ----- ۱۰۹۰- تعالیم انبیای بنی اسرائیل
- ۱۳۰۱ ----- ۱۰۹۱- تعالیم انبیای یهود
- ۱۳۰۱ ----- ۱۰۹۲- تعدد انبیای قوم ثمود
- ۱۳۰۳ ----- ۱۰۹۳- حقانیت انبیای بنی اسرائیل
- ۱۳۰۳ ----- ۱۰۹۴- دعوت انبیای بنی اسرائیل
- ۱۳۰۳ ----- ۱۰۹۵- قتل انبیای بنی اسرائیل
- ۱۳۰۳ ----- ۱۰۹۶- گواهی انبیای بنی اسرائیل
- ۱۳۰۵ ----- ۱۰۹۷- معجزه انبیای بنی اسرائیل
- ۱۳۰۵ ----- ۱۰۹۸- یهود و انبیای بنی اسرائیل
- ۱۳۰۵ ----- ۱۰۹۹- یهود و انبیای غیر بنی اسرائیل
- ۱۳۰۷ ----- درباره مرکز

مشخصات کتاب

نام کتاب: علم مفاهیم شناسی در قرآن جلد 13 - انبیاء

تحقیق و تالیف: رسول ملکیان اصفهانی - 1400 ش

ناشر دیجیتال: مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

ص: 1

1- انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2- آل عمران - 3 - 54 - 2

2_ مکر و تلاش کافران بنی اسرائیل ، برای کشتن عیسی (ع)

و مکروا .. اذ قال الله یا عیسی انی متوفیک

با توجه به آیه بعد که سخن از عروج عیسی (ع) به میان آمده، معلوم می شود که مکرشان در جهت کشتن عیسی (ع) بوده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2- آل عمران - 3 - 55 - 16

16_ پیروی واقعی از انبیا ، عامل پیروزی بر کافران

و جاعل الذین اتبعوک فوق الذین کفروا

از اینکه، اسناد پیروزی به کسانی داده شده که پیرو باشند، معلوم می شود که علت پیروزی، پیروی از پیامبران است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2- آل عمران - 3 - 81 -

1,4,6,8,9,11,12,16,18,22,23,24

1_ پیمان الهی از پیامبران و پیروان آنان برای ایمان به پیامبر بعدی و یاری وی

و اذ اخذ الله ميثاق النّبيّين . . . ثم جاءكم رسول ... لتؤمننّ به ولتنصرنه

«ميثاق النّبيّين»، می تواند میثاقی باشد که خدا از پیامبران گرفته و یا از مردم برای پیامبران گرفته است.

4_ پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله)، مأمور یادآوری ميثاق الهی از انبیای پیشین، مبنی بر لزوم ایمان به پیامبران بعدی

و اذ اخذ الله ميثاق النّبيّين . . . لتؤمننّ به

بنابراینکه «اذ»، متعلق به «اذکر» باشد.

6_ وحدت امت ها در پرتو پیروی از پیامبر واحد، ميثاق الهی از انبیا

ص: 1

و اذ اخذ الله ميثاق النبيين . . . لتؤمنن به ولتنصرنه

لزوم ایمان و تبعیت از پیامبر بعدی، بیانگر آن است که در هر زمان، یک پیامبر محور بوده که بر اساس پیروی از او، امتها، متحد خواهند شد.

8 _ ميثاق الهی از انبیا ، قبل از دادن کتاب و حکمت به آنها

و اذ اخذ الله ميثاق النبيين لما اتيتكم من كتاب و حکمه

بنابراینکه «لما»، شرطیه باشد.

9 _ ایمان به پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) و یاری کردن او ، ميثاقی الهی از انبیای گذشته و پیروان آنان

ثم جاءكم رسول مصدق لما معكم

بنابراین که آیه، خطاب به اهل کتاب و مراد از «رسول»، پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) باشد.

11 _ پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) ، تصدیق کننده انبیا و کتب الهی گذشته

ثم جاءكم رسول مصدق لما معكم

بنابراینکه مراد از «رسول»، پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) باشد.

12 - تصدیق کتب آسمانی و انبیای گذشته ، شرطی برای صحت ادعای پیامبری

ثم جاءكم رسول مصدق لما معكم

16 _ اعتراف انبیا و امت های گذشته نسبت به ميثاق الهی درباره ایمان و یاری کردن رسولان بعدی

قال اقررتم و اخذتم علی ذلكم اصري قالوا اقرنا

«اقررتم»، گرفتن اقرار از انبیاست و «اخذتم»، گرفتن ميثاق از امتهاست توسط پیامبران و «اقرنا»، اقرار همه انبیا و همه امتهاست.

18 _ عظمت و بزرگی پیمان الهی ، در مورد ایمان آوردن به انبیا و یاری کردن آنان

و اذ اخذ الله . . . قال فاشهدوا

گرفتن پیمان و سپس دستور به تحمل و ادای شهادت بر آن، گواه عظمت آن است.

22 _ پیامبران موظفند مردم را در جریان ميثاق اکید الهی از آنان ، در مورد ایمان به انبیا و نصرت آنان ، بگذارند .

و اخذتم علی ذلکم اصری . . . فاشهدوا و انا معکم من الشّاهدین

بنابراینکه «فاشهدوا»، یعنی شهادت دهید در برابر امتهای خود.

23 _ پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) ، تصدیق کننده انبیا و کتب آسمانی پیش از خود

ثمّ جاءکم رسول مصدّق لما معکم

امام صادق (ع): . . . «ثمّ جاءکم رسول مصدّق لما معکم»، یعنی رسول الله (صلی الله علیه و آله).

تفسیر قمی، ج 1، ص 247، ذیل آیه 172 اعراف؛ نورالثقلین، ج 1، ص 358، ح 211.

24 _ پیامبران الهی متعهد به معرفی پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) و بعثت و اوصاف او و فرمان به تصدیق آن حضرت

و اذ اخذ الله میثاق النّبیین

امیرالمؤمنین (ع): انّ الله تعالی أخذ الميثاق علی الانبياء قبل نبینا ان یخبروا اممهم بمبعثه و نعمته و یبشروهم به و یأمروهم بتصدیقه.

مجمع البیان، ج 2، ص 784؛ نورالثقلین، ج 1، ص 359، ح 215.

ص: 2

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 82 - 1

1 _ ایمان نیاوردن به پیامبران و یاری نکردن آنان ، فسق است .

لتؤمننَّ به و لتنصرته .. فمن تولی بعد ذلك فاولئك هم الفاسقون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 83 - 2

2 _ عمل نمودن به میثاق الهی (ایمان به پیامبران و یاری کردن آنان) ، دین خداوند است .

و اذ اخذ الله میثاق .. افغير دين الله بیغون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 84 - 1,2,3,4,5,9,10

1 _ فرمان الهی به پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) ، مبنی بر اظهار ایمان خود و امتش به خداوند و به آنچه بر او و انبیای پیشین نازل شده است .

قل امنا بالله و ما أنزل علينا .. و ما اوتی موسی و عیسی و النبیون

2 _ ابرهیم ، اسماعیل ، اسحاق ، یعقوب و فرزندانش ، از انبیا و دریافت کنندگان وحی از جانب خداوند

و ما انزل علی ابرهیم .. و الاسباط

چون «الاسباط» _ به معنای نوه ها _ پس از یعقوب ذکر شده است، به نظر می رسد منظور از آن، فرزندان یعقوب باشند.

3 _ موسی و عیسی از انبیای الهی و دارای کتاب

و ما اوتی موسی و عیسی

ظاهراً مراد از «ما اوتی»، کتاب است.

4 _ لزوم توأم بودن ایمان به خدا و ایمان به همه انبیای الهی و کتب آسمانی

قل امنا بالله .. و النبیون من ربهم

5_ ایمان به همه پیامبران و کتب آسمانی ، عمل به میثاق الهی است .

و اذ اخذ الله میثاق النّبیّن . . . قل امنا بالله و ما انزل ... و النّبیّون من ر

9_ نبوت پیامبران و نزول کتب آسمانی بر آنان ، پرتویی از ربوبیت الهی

و ما اوتی . . . و النّبیّون من ربّهم

10_ ایمان نداشتن به تمامی پیامبران و کتب نازل شده بر آنان ، حاکی از تسلیم نبودن در برابر خداست .

امنا . . . لا تفرّق بین احد منهم و نحن له مسلمون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 85 - 1

1_ پذیرش دین اسلام ، میثاق خداوند از پیامبران و مردم

و اذ اخذ الله میثاق النّبیّن . . . و من یتغ غیر الاسلام دیناً

بنابر اینکه مراد از «الاسلام»، شریعت پیامبر (صلی الله علیه و آله) باشد.

ص: 3

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 101 - 7

7_ پذیرش آیات الهی و تبعیت از پیامبران، از مصادیق بارز اعتصام و پیروی کامل از خداوند

و انتم تتلی علیکم آیات اللّٰه و فیکم رسوله و من یتصم باللّٰه

ظاهراً «و من یتصم باللّٰه»، توضیح جمله «و انتم تتلی علیکم» است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 112 - 15, 17, 22

15_ بعثت پیامبرانی متعدّد، برای اهل کتاب

و یقتلون الانبیاء بغیر حقّ

17_ عصیان اهل کتاب (یهود) و تجاوز مداومشان، باعث کفرشان به آیات الهی و کشتن پیامبران

ذلک بانّهم کانوا یکفرون بنایت اللّٰه .. ذلک بما عصوا و کانوا یعتدون

بنابر اینکه مشارالیه «ذلک بما عصوا»، کفر به آیات الهی و کشتن پیامبران باشد.

22_ یهود با افشای اسرار پیامبران، شریک جرم قاتلان آنان

و یقتلون الانبیاء بغیر حقّ

امام صادق (ع) در تفسیر آیه «و یقتلون الانبیاء بغیر حقّ»، فرمود: .. و لکن اذاعوا سرّهم و افشوا علیهم فقتلوا.

اصول کافی، ج 2، ص 371؛ تفسیر عیاشی، ج 1، ص 196، ح 132.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 144 - 7

7_ وظیفه رسولان الهی، راهنمایی و پیام آوری است و وظیفه مردم، پیمودن آن راه بر اساس پیام های آن رسولان

و ما محمّد الا رسول قد خلت من قبله الرّسل افاین مات

جمله «و ما محمد ...»، تعیین کننده وظیفه رسولان الهی (پیام آوری) است و جمله «افائن مات ...»، تعیین کننده وظیفه مردم است که باید همواره (چه رسولان در میانشان باشند و یا نباشند) پایبند به آن پیامها باشند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 164 - 3

3_ رسیدن به مقام رضای الهی، رهایی از دوزخ و نیل به درجات عالی، در پرتو بعثت پیامبر (صلی الله علیه و آله) و ایمان به اوست.

افمن اتبع رضوان الله... هم درجات عند الله... لقد منّ الله على المؤمنين اذ

با توجه به آیه قبل که سخن از نیل به درجات و رضای الهی بود، گویا در این آیه راه وصول به آن را بیان می کند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 179 - 21,22

ص: 4

21_ لزوم ایمان به خداوند و تمامی رسولان او

فامنوا باللّٰه ورسله

22_ ایمان به خداوند و پیامبران ، موجب قرار گرفتن آدمی در زمره پاکان

حَتَّى يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ .. فامنوا باللّٰه ورسله

بنابر اینکه جمله «فامنوا ..»، متفرع بر جمله «حَتَّى يَمِيزَ ...» باشد؛ یعنی حال که سَنَّت الهی بر جداسازی ناپاکان از پاکان اَمَّت است، برای اینکه در زمره پاکان قرار گیرید، راهی جز ایمان واقعی به خدا و رسول نیست.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 183 - 3، 1

1_ ارائه قربانی و سوخته شدن آن به آتشی از غیب ، عهدی الهی در پندار یهود ، برای ایمان به رسولان

الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ عَهْدَ إِلَيْنَا آلَا نُؤْمِنُ لِرَسُولٍ حَتَّى يَأْتِينَا بَقْرِبَانٍ تَاكُلُهُ النَّارُ

3_ اعتقاد و اعتراف یهود به پایان نیافتن پیامبری و رسالت ، پس از بعثت حضرت موسی (ع)

الآ نُؤْمِنُ لِرَسُولٍ حَتَّى يَأْتِينَا بَقْرِبَانٍ

اگر یهود، مدعی خاتمیت نبوت حضرت موسی (ع) بودند، باید به پیامبر (صلی الله علیه و آله) می گفتند از ما تعهد گرفته شده که به هیچ مدعی رسالتی ایمان نیاوریم، نه اینکه علامت پیامبر راستین را بیان کنند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 194 - 9

9_ خردمندان ، مؤمن به خداوند ، رسالت تمامی انبیا و برپایی قیامت

رَبَّنَا وَ اتْنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلٰی رَسَلِكْ وَ لَا تَخْزَنَا يَوْمَ الْقِيَمَةِ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 196 - 4

4_ رهبران الهی ، حتی پیامبران ، در معرض خطر تأثیر منفی شکوه ظاهری و قدرت اقتصادی کافران

لا يَغْرَنكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 52 - 1

1 - پیامبران الهی دو دسته اند: رسول و نبی

و ما أرسلنا من قبلك من رسول ولا نبی إلا إذا تمنى ألقى الشیطان فی أُمْنِیَّتِهِ

«تمنی» (مصدر «تمنی») هر گاه به کتاب و مانند آن اضافه شود، به معنای تلاوت و قرائت است. «تمنی الکتاب»؛ یعنی، نوشته را خواند (مختار الصحاح). مفعول «تمنی» در آیه بالا، حذف شده است و تقدیر آن به قرینه جمله «ثمّ یحکم الله آیاته»، «إذا تمنى آیاتنا» می باشد. «إلقاء» (مصدر «ألقى») هر گاه با «فی» به کار رود، به معنای وضع و نهادن می آید. بنابراین معنای جمله فوق چنین می شود: ما هیچ رسول و پیامبری را پیش از تو نفرستادیم، مگر این که هر گاه آیات ما را خواند، شیطان در تلاوت او شبهه ای انداخت.

ص: 5

2- آثار اجتناب از استهزای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - رعد - 13 - 35 - 2

2_ آنان که از شرک بپرهیزند و از استهزای پیامبران و از کفر به ایشان حذر کنند ، به بهشت خواهند رفت .

مثل الجنة التي وعد المتقون . . . تلک عقبی الذین اتقوا

مقصود اولی از «متقون» و «الذین اتقوا» _ به قرینه آیات گذشته _ کسانی اند که از شرک ، استهزای پیامبران و کفر به آنان حذر کنند.

3- آثار اذیت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - صف - 61 - 5 - 10

10 - آزاررسانی به پیامبران و برگزیدگان الهی ، در پی دارنده انحراف از صراط مستقیم

لم تؤذوننی . . . فلما زاغوا

4- آثار استغفار انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 47 - 6

6- استغفار پیامبران و بندگان گران قدر خداوند برای دیگران ، دارای اثر ویژه و مقرون به اجابت است .

سأستغفر لک ربی إنه کان بی حقیًا

اگر حضرت ابراهیم(ع) به این جهت وعده استغفار می دهد، که مطمئن است استغفار او تأثیر مخصوص دارد.

5- آثار استهزای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - کهف - 18 - 106 - 4

4- استهزای آیات و پیامبران الهی ، شیوه کافران و عامل دوزخی شدن و حبط عمل آنان است .

جزاؤهم جهنم بما كفروا واتخذوا آي-تي ورسلى هزوا

«هزوا» و «هزءاً» به يك معنا است و مصدرى است كه حمل آن بر «آيات» و «رسل» براى مبالغه است. راغب، آن را «شوخی

ص: 6

ناآشکار» و دیگران، آن را «تمسخر» معنا کرده اند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 41 - 9

9- لجاجت در برابر حق و استهزای مستمر پیامبران و رهبران الهی ، زمینه ساز ابتلا به عذاب خداوندی است .

و لقد استهزئ برسول من قبلک فحاق بالذین سخروا منهم ما کانوا به یستهزون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 30 - 5,2

2- برخورد استهزاگرانه مردم با پیامبران الهی ، بس حسرت آور و اندوه بار بود .

ی_حسره علی العباد ما یأتیهم من رسول إلا کانوا به یستهزون

5- استهزای رسولان الهی ، رفتاری بس حسرت آور و اندوه بار است .

ی_حسره علی العباد ما یأتیهم من رسول إلا کانوا به یستهزون

تنوین «حسره» بر تکثیر دلالت می کند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 31 - 1

1- خداوند ، بسیاری از اقوام پیشین را به سبب کفر و استهزای پیامبران الهی نابود کرد .

کانوا به یستهزون . ألم یروا کم أهلکنا قبلهم من القرون

6- آثار استهزای انبیای انطاکیه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 30 - 6

6- برخورد استهزاآمیز مردم انطاکیه با پیامبران خود ، سبب عذاب و نابودی آنان بود .

إن كانت إلا صیحه وحده فإذا هم خمدون . ی_حسره علی العباد ما یأتیهم من رسول إلا

7- آثار اطاعت از انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 72 - 5

5_ به هنگام نزول عذاب الهی ، تنها همگامان پیامبران اهل نجاتند .

فأنجینهم و الذین معه برحمه منا

ص: 7

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 59 - 15

15_ پذیرش ربوبیت خدا و پیروی از برنامه های پیامبران ، مانع از حاکمیت و سلطه ستمگران و سرکشان *

و تلک عاد جحدوا بأی ت ربهم . . . واتبعوا أمر کل جبار عنید

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 44 - 6

6- پاسخ به دعوت خدا و پیروی از سیر و سلوک رسولان الهی و عمل بر طبق فرمان های آنان ، موجب مصونیت از عذاب الهی است .

و أنذر الناس یوم یأتیهم العذاب فیقول الذین ظلموا ربنا أخرنا إلى أجل قریب نجب د

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 90 - 18

18 - لزوم اطاعت و پیروی از اوامر و رهنمود های پیامبران الهی ، جهت مصون ماندن در فتنه ها

إنما فتنتم به . . . فاتبعونی و أطیعوا امری

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 152 - 3

3- لازمه تقوای الهی و پیروی از انبیا ، پرهیز از اطاعت مفسدان است .

فاتقوا الله و أطیعون . و لاتطیعوا أمر المسرفین . الذین یفسدون فی الأرض

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - روم - 30 - 9 - 29

29 - سعادت جوامع ، در گرو ایمان به انبیا و پیروی از آنها است و نه داشتن قدرت مادی

أولم یسیروا فی الأرض فینظروا کیف کان عـقبه الذین . . . و جاءتهم رسلهم بالبینـت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - نوح - 71 - 4 - 3

3- عبادت خداوند، رعایت تقوای الهی و اطاعت از پیامبران، از موجبات آمرزش گناهان و نجات از عذاب الهی در دنیا

أَنْ اَعْبُدُوا اللّٰهَ .. یَغْفِر لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَ یُخْرِکُمْ اِلٰی اَجَلٍ مُّسَمًّی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - نوح - 71 - 7 - 4

4- عبادت خداوند، تقوای پیشگی و اطاعت از رسولان، موجبات غفران و آمرزش الهی است.

ص: 8

قال یقوم .. أن اعبدوا الله ... وإتی کَلِّمًا دعوتهم لتغفر لهم

8- آثار اعراض از انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 48 - 2

2- تکذیب پیامبران و آیات الهی و روی گردانی از آنان ، در پی دارنده عذاب الهی است .

أَنَّ الْعَذَابَ عَلَىٰ مَنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ

متعلق تکذیب به دلیل آیات گذشته، رسالت پیامبران و نیز آیاتی است که برای اثبات آن ارائه می کردند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 120 - 5

5- جدایی از خط پیامبران ، مایه هلاکت و نابودی است .

فَأُنجِنُـهُ و من معه .. ثُمَّ أَعْرَقْنَا بَعْدَ الْبَاقِينَ

9- آثار اعراض از سیره انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 29 - 9

9_ جدایی از راه پیامبران ، دوستی با افراد ناباب و بیگانه شدن با تعالیم قرآن ، موجب درافتادن به ورطه خواری و نهایت ذلت

یـوِیلتی لیتنی لم اتَّخِذْ فَلَانًا خَلِيلًا . لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ ... وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِ

10- آثار انابه انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 13 - 31

31- روحیه انابه و توجه مدام پیامبران به خداوند ، موجب برگزیدگی و انتخاب ایشان

یجتبی إلیه من یشاء و یهدی إلیه من ینیب

11- آثار اندازهای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 9

1 - اندازگری پیامبران ، در جهت تذکر و بیدار ساختن غافلان

لها منذرون . ذکری

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 28 - 8

8 - تأثیر پذیری بیشتر عالمان راستین و اهل معرفت نسبت به دیگران ، از انداز های پیامبران

إِنَّمَا تَنْذِرُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ .. . إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ

برداشت یاد شده از ارتباط میان آیه 18 با این آیه، استفاده می شود؛ زیرا در آن آیه، اهل خشیت به عنوان پذیرندگان اندازهای پیامبران معرفی گشته اند و در این آیه، اهل معرفت به عنوان اهل خشیت شمرده شده اند.

12- آثار انکار رسالت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 95 - 11

11_ انکار رسالت انبیا با توجیه پیدایش سختی های بیدارکننده به عواملی بی هدف ، موجب گرفتار شدن به عذاب الهی است .

قالوا قد مسءاباءنا الضراء و السراء فأخذنهم بغته

13- آثار ایمان به انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 137 - 1

1 - رسیدن به هدایت ، در گرو ایمان به خدا و ایمان به همه پیامبران و کتاب های آسمانی ، و تسلیم بودن در برابر خداوند است .

فإن ءامنوا بمثل ما ءامنتم به فقد اهتدوا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 96 - 8، 2، 1

1_ جوامع بشری در صورت ایمان به رسالت انبیا و رعایت تقوا از برکت های فراوان و گوناگون آسمان و زمین بهره مند خواهند شد .

و لو أن أهل القرى ءامنوا و اتقوا لفتحنا علیهم برکت من السماء و الأرض

2_ امت های هلاک شده پیشین در صورت ایمان به پیامبران و پرهیز از مخالفت با ایشان ، از انواع برکت های خدادادی بهره مند می شدند و هرگز به عذاب الهی مبتلا نمی گشتند .

و لو أن أهل القرى ءامنوا و اتقوا لفتحنا علیهم برکت

ص: 10

«ال» در «القری» عهد ذکری است و اشاره به قریه هایی دارد که در آیه 94 آمده است.

8_ ثمربخشی ایمان به رسالت انبیا مشروط به رعایت تقواست .

و لو أن أهل القرى ءامنوا و اتقوا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - نمل - 27 - 57 - 5

5- نجات از کیفر دامنگیر الهی ، در گرو ایمان به پیامبران است ، نه پیوند خانوادگی و خویشاوندی با آنان

فأنجینَه و أهله إلاّ امرأته

همسر لوط با او پیوند نزدیک خانوادگی داشت؛ ولی این پیوند، ثمری برای او نداشت؛ چه این که او با خط فکری و عقیدتی لوط(ع) هماهنگ نبود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 37 - 5

5- سعادت و نیک بختی ، تنها از آن پذیرندگان هدایت پیامبران است .

رَبِّي أعلم بمن جاء بالهدى من عنده و من تكون له عـقبه الدار

تعبیر «عاقبه الدار» کنایه از سعادت و فرجام نیک است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - روم - 30 - 9 - 29

29- سعادت جوامع ، در گرو ایمان به انبیا و پیروی از آنها است و نه داشتن قدرت مادی

أولم یسیروا فی الأرض فینظروا کیف کان عـقبه الذین . . . و جاءتهم رسلهم بالبینات

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - روم - 30 - 47 - 16

16 - ایمان به انبیا و پیام هایشان ، عامل جلب امداد الهی است .

و لقد أرسلنا .. رسلاً ... فانتقمنا من الذين أجرموا و كان حقاً علينا نصر المؤمن

در جای خود بیان شده که تعلیق حکم بر وصف، برعلیت دلالت می کند بنابراین، وقتی نصرت را برای مؤمنان قرار داد، معلوم می شود که ایمان، موجب جلب نصرت است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 78 - 6

6 - پذیرش پیام حق رسولان الهی ، مایه سعادت انسان و رهایی از عذاب دوزخ است ؛ نه التجا به فرشتگان در قیامت .

و نادوا ی_ ملک ليقض علينا ربك قال انکم م_ کثون . لقد جنن_ کم بالحق

این آیه شریفه در حقیقت مکمل آیه قبل و بیانگر فلسفه عدم پذیرش التجای مجرمان به فرشتگان خازن دوزخ است.

ص: 11

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - دخان - 44 - 21 - 2

2- ایمان به رسالت فرستادگان الهی ، جلوه ای از ایمان به خداوند است .

وإن لم تؤمنوا لی

با توجه به این که رسالت پیامبران، دعوت مردم به سوی خدا و ایمان آوردن به او است و در آیه بالا موسی(ع) به جای ایمان به خدا، ایمان به خودش را مطرح کرده و با الغای خصوصیت از مورد، مطلب یادشده استفاده می شود.

14- آثار برخورد با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - اعراف - 7 - 6 - 4

4_ چگونه رفتار امتهما و برخورد آنان با رسالت انبیا، پرسش خداوند از رسولان خویش در قیامت *

فلنسلن الذین أرسل إلیهم ولنسلن المرسلین

بدان احتمال که مورد سؤال از پیامبران، رفتار امتهایشان باشد؛ چه اینکه محور آیات پیشین فرمان به پذیرش آیات الهی و تهدید مخالفان انبیا بوده است.

15- آثار بشر بودن انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 94 - 8

8- همسان بودن انبیا با سایر مردم ، مانع شناخت ارزش ها و توانایی های ویژه آنان

و ما منع الناس .. إلا أن قالوا أبعث الله بشراً رسولاً

از اینکه مشرکان نبوت بشر را امری ناشدنی می دانستند، می تواند از این جهت باشد که آنان، پیامبران را افرادی چون خود تلقی می کردند و آنان را همچون خود، ضعیف و ناتوان می شمردند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - تغابن - 64 - 6 - 4

4- بشر بودن پیامبران ، بهانه و دستاویز کافران برای کفر و روی گردانی از تعالیم دین

فقالوا ابشر يهدونا فكفروا و تولّوا

ص: 12

16- آثار بعثت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 129 - 8

8 - رسیدن امت ها به مقام تسلیم در گرو بعثت پیامبران؛ آموزش کتاب آسمانی و معارف و احکام دینی و پاک شدن از آلودگیهاست .

من ذریتنا أمة مسلمة لك . . . ربنا وبعث فیهم رسولا منهم یتلوا . . . یزکیهم

به نظر می رسد درخواست ابراهیم (ع) و اسماعیل (ع) برای بعثت پیامبری از میان ذریه آنها در پی درخواست تشکیل «امت مسلمه» بدین جهت باشد که: بعثت و هدفهای آن، از ضروریات بنیادی برای تشکیل «امت مسلمه» است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 39 - 11

11- بعثت انبیا، دلیلی روشن بر دروغ بودن ادعای مشرکان بر اینکه هدایت و گمراهی جبری است .

قال الذین أشركوا لو شاء الله ما عبدنا من دونه من شیء . . . و لقد بعثنا فی كل أمة

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 43 - 8

8- مبعوث شدن انبیا از سوی خداوند، دلیل بطلان عقیده مشرکان، در جبری انگاشتن اعتقاداتشان

وقال الذین أشركوا لو شاء الله ما عبدنا من دونه من شیء . . . و ما أرسلنا من قبلك

احتمال دارد که آیه در صدد جواب گویی به مشرکان باشد که می پنداشتند مشیت خداوند آنان را به شرک عبادی وا داشته است (لو شاء الله ما عبدنا من دونه) که خداوند به آنان پاسخ می دهد: سنت خداوند در هدایت مردم برانگیختن انسانهایی جهت هدایتگری است و جبری در کار نیست.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 113 - 5

5- عذاب و کیفر امت ها، پس از اتمام حجت الهی بر آنان با فرستادن انبیا بود .

لقد جاءهم رسول منهم فكذبوه فأخذهم العذاب

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 47 - 8

8 - بعثت پیامبران ، نمود ربوبیت خدا

فيقولوا ربّنا لولا أرسلنا رسولاً

ص: 13

17- آثار پیروی از انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 134 - 15

15- پیروی از پیامبران و آیات الهی ، موجب عزت و شرافت است .

لولا أرسلت .. فنتبِعَ آئِ-تک من قبل أن نذَلَّ ونخزي

منتفی بودن «ذلت» و «خزی»، در صورت پیروی از آیات و رسولان الهی، مساوی با عزت داشتن و شرافت است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 129 - 6

6- گرایش به کاخ نشینی ، ناسازگار با اعتقاد دینی و پیروی از مکتب پیامبران

و تتخذون مصانع لعلکم تخلدون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 20 - 14

14 - عمل به مقتضای دین و اقتدا به پیامبران ، شرط دین داری و سعادت‌مندی است .

قال ی-قوم اتبعوا المرسلین

تصریح به اقتدا و پیروی از پیامبران _ به جای ایمان آوردن به آنان و .. _ می تواند حاکی از برداشت یاد شده باشد.

18- آثار تبعید انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 77 - 2

2- تبعید رسولان الهی ، دارای عقوبت سخت دنیوی

إذا لا یلبثون خل-فک إلاّ قليلاً سنّه من قد أرسلنا قبلک من رسلنا

19- آثار تخلف از انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 13 - 2

2_ ستم پیشگی اقوام پیشین و ایستادگی در برابر پیامبران ، عامل گرفتار شدن آنان به عذاب استیصال الهی

و لقد أهلكنا القرون من قبلکم لما ظلموا و جاءتهم رسلهم بالبینة و ما كانوا لیؤمنوا

ص: 14

20- آثار ترک مخالفت با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 109 - 14

14_ رعایت تقوا و پرهیز از شرک و مخالفت با انبیا ، وسیله نیل به سعادت اخروی است .

و لدار الآخره خیر للذین اتقوا

21- آثار تعالیم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 111 - 6

6- روش ها و تعالیم پیامبران ، از میان برنده تبعیضات غلط اجتماعی

قالوا أنؤمن لک و اتبعک الأردلون

از اعتراض اشراف به نوح(ع) استفاده می شود که روش به حق او در جهت هدایت و جذب همه مردم، برای از میان بردن بینش غلط طبقاتی بوده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 151 - 3

3- پیروی از متجاوزان و اسراف گران ، ناسازگار با تقوای الهی و خط پیامبران

فأتقوا الله و أطیعون . و لاتطیعوا أمر المسرفین

22- آثار تفکر در تاریخ انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - قمر - 54 - 16 - 3

3- تفکر در تاریخ پیامبران و امت های پیشین ، راهگشای انسان در فهم حقانیت هشدار های خداوند

فکیف کان عذابی و نذر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - قمر - 54 - 18 - 5

5 - اندیشه در تاریخ پیامبران و امت های پیشین ، راه گشای انسان در فهم حقانیت هشدار های خداوند

فکیف کان عذابی و نذر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 15

18 - قمر - 54 - 21 - 4

4- تفکر در تاریخ پیامبران و امت های پیشین ، راه گشای انسان در فهم حقانیت هشدار های خداوند

فکیف کان عذابی و نذر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - قمر - 54 - 30 - 4

4- تفکر در تاریخ پیامبران و امت های پیشین ، راه گشای انسان ها ، در فهم حقانیت هشدار های خداوند

كذّبت ثمود بالنّذر . . . فکیف کان عذابی و نذر

23- آثار تکذیب انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 55 - 10

10 - تصدیق نکردن رسالت های پیامبران ، گناه و درپی دارنده کیفر الهی است .

لن نؤمن لك . . . فأخذتكم الصعقة

برداشت فوق بر این اساس است که جمله «فأخذتكم . . .» علاوه بر ارتباطش با «نرى الله جهرة» مرتبط با «لن نؤمن لك» نیز باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 61 - 30

30 - بنی اسرائیل ، به خاطر کفرشان به آیات الهی و کشتن پیامبران ، مورد غضب خداوند قرار گرفتند .

ذلک بأنهم كانوا یكفرون بأیت الله و یقتلون النبیین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 71 - 9

9_ تکذیب و قتل انبیا از سوی بنی اسرائیل مایه محرومیت آنان از حق شناسی و بینش دینی

فریقاً کذبوا و فریقاً یقتلون . . . فعموا و صموا

جمله «عموا و صموا» علاوه بر اینکه متفرع بر جمله «حسبوا ..» است می تواند متفرع بر جمله «فريقاً كذبوا ...» نیز باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 11 - 7

7_ تکذیب پیامبران و آیات الهی از عوامل سقوط و انحطاط تمدنهای بشری

ثم انظروا كيف كان عقبه المكذبين

ص: 16

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 71 - 3

3_ شرک‌ورزی و انکار رسالت انبیا، موجب پلیدی انسان و روایی غضب خداوند بر اوست.

قد وقع علیکم من ربکم رجس و غضب

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 96 - 11

11_ جوامع تکذیب کننده پیامبران الهی در خطر گرفتار شدن به کمبودها و مشکلات زندگی

و لو أن أهل القرى ءامنوا... و لكن کذبوا فأخذنهم بما كانوا یکسبون

از مصادیق مورد نظر برای «فأخذنهم...» به دلیل آیه 94، گرفتار شدن تکذیب کنندگان انبیا به کمبودها و مشکلات است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 97 - 1

1_ امت های تکذیب کننده انبیا در معرض گرفتار آمدن به عذاب الهی به هر هنگام، بویژه شبانگاهان در حال خواب و بی خبری

أفأمن أهل القرى أن یأتیهم بأسنا بیئا و هم نائمون

تفریع جمله «أفأمن...» بر «و لكن کذبوا فأخذنهم...» می رساند که مراد از «أهل القرى» امتهای تکذیب کننده انبیاست.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 70 - 18

18_ کفرورزی و انکار دلایل روشن انبیا، ظلم انسان به خویش و پیامد آن دامنگیر خود اوست.

أتتهم رسلهم بالبینت فما کان الله لیظلمهم و لكن كانوا أنفسهم یظلمون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 98 - 7

7_ قوم یونس بر اثر تکذیب پیامبر خود و سرباز زدن از ایمان به دعوت های او، در معرض عذاب استیصال قرار گرفتند.

إلا قوم يونس لما آمنوا كشفنا عنهم عذاب الخزي في الحيوه الدنيا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

8 - هود - 11 - 36 - 3

3_ اصرار بر كفر و انكار پيامبران و معارف الهی ، موجب از دست دادن شايستگي برای ايمان و هدايت است .

ی_نوح قد ج_دلتنافأكثرت جدلنا فأتنا بما تعدنا . . لن يؤمن من قومك

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

8 - هود - 11 - 51 - 12

12_ شرکورزی و انکار رسالت پيامبران ، نشانه بی خردی است .

ص: 17

ی قوم اعبدوا الله .. أفلا تعقلون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 99 - 2

2_ نپذیرفتن رسالت پیامبران ، مایه گرفتار شدن به لعنت خدا و دوری از رحمت او در دنیا و آخرت است .

و لقد أرسلنا موسى .. و أتبعوا في هـ ذه لعنه و يوم القيـمه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 101 - 5

5_ اقوام هلاک شده گذشته : قوم نوح ، عادیان ، ثمودیان ، قوم شعیب و لوط و فرعونیان ، با شرکورزی و انکار رسالت پیامبران ، بر خویش ستم کردند .

و ما ظلمنـهم و لـکن ظلموا أنفسهم

مراد از ضمیر «هم» و مانند آن در آیه مورد بحث ، اقوامی است که سرگذشت آنان در سوره هود بیان شده است؛ یعنی: قوم نوح ، عادو .
...

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 45 - 8

8- کفر و تکذیب رسولان الهی ، ظلم به نفس می باشد و پیامد آن متوجه خود انسان است .

نحب دعوتک و نتبع الرسل .. و سکنتم فی مسـکن الذین ظلموا أنفسهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - حجر - 15 - 63 - 5

5- نپذیرفتن دعوت انبیا و وعده های الهی و شک و تردید مستمر در آن ، پیامدار عذاب الهی

قالوا بل جننـک بما کانوا فیه یمترون

فعل مضارع «یمترون» با آمدن فعل «کانوا» پیش از آن، بیانگر استمرار مضمون آن است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - حجر - 15 - 83 - 4

4- تکذیب رسولان و اعراض از آیات الهی ، زمینه ساز نزول عذاب الهی

كذَّب أصحاب الحجر المرسلين .. معرضين ... فأخذتهم الصيحة

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 113 - 87

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 18

2 - تکذیب پیامبران و آیات الهی و روی گردانی از آنان ، در پی دارنده عذاب الهی است .

أَنَّ الْعَذَابَ عَلَىٰ مَنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ

متعلق تکذیب به دلیل آیات گذشته، رسالت پیامبران و نیز آیاتی است که برای اثبات آن ارائه می کردند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 44 - 11

11 - تکذیب پیامبران و مبارزه با آنان ، مایه هلاکت و نابودی اقوام پیشین

فَقَدْ كَذَّبْتَ . . . فَأَمَلَيْتَ لِلْكَافِرِينَ ثُمَّ أَخَذْتَهُمْ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 48 - 4

4 - هلاکت جوامع کفرپیشه و تکذیب گر تاریخ ، نتیجه عملکرد خود آنها و پس از اتمام حجت الهی بر آنان

ثُمَّ أَرْسَلْنَا . . . بَأْسًا تَنْوِيحًا وَسُلْطَانًا مُّبِينًا . . . فَكَذَّبُوهُمَا فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 36 - 7

7 - تکذیب آیات خداوند و نپذیرفتن دعوت انبیا ، در پی دارنده سقوط و نابودی جوامع بشری

فَقُلْنَا اذْهَبَا إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَدَمَّرْنَاهُمْ تَدْمِيرًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 39 - 3

3 - همه مردمان عاد ، ثمود ، اصحاب رس و مردم دوران های بین اقوام یاد شده ، به خاطر تکذیب آیات خدا و رسولان او ، به شکل شگفت آوری درهم شکسته شده و نابود گردیدند .

و كَالَّذِينَ تَبَرَّأْنَا تَبِيرًا

«تتبير» (مصدر «تبرنا») به معنای درهم شکستن و هلاک کردن است (لسان العرب). «تتبيراً» _ که مفعول مطلق برای «تبرنا» است _ نیز برای تأکید معنای درهم شکستن و هلاک کردن و نوع شگفت آور آن است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - عنكبوت - 29 - 37 - 9

9 - تكذيب پیامبر خدا، عذاب ویران گر و هلاکت باری را در پی دارد .

فكذبوه فأخذتهم الرجفة فأصبحوا في دارهم جثمين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - روم - 30 - 9 - 18،20،28

ص: 19

18 - امت های گذشته ، در پی اصرار بر تکذیب تعالیم انبیا ، به عذاب الهی گرفتار شدند .

و جاءتهم رسلهم بالبينات فما كان الله ليظلمهم ولـكن كانوا انفسهم يظلمون

فعل «كانوا» با فعل مضارع «يظلمهم» مفید استمرار و اصرار است.

20 - تکذیب انبیا ، در پی دارنده عذاب الهی است .

و جاءتهم رسلهم بالبينات فما كان الله ليظلمهم

28 - انکار و تکذیب پیامبران و دلایل شان ، ستم به خویشان است .

و جاءتهم رسلهم بالبينات .. كانوا انفسهم يظلمون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - روم - 30 - 47 - 7

7 - مخالفت با پیامبران الهی و تکذیب رسالت آنان ، موجب استحقاق عذاب دنیوی است .

لقد أرسلنا .. فانتقمنا من الذين أجرموا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - سبأ - 34 - 45 - 10، 8

8 - تکذیب پیامبران الهی ، غضب و عذاب الهی را در پی دارد .

فكذبوا رسلي فكيف كان نكير

«نکیر» به معنای منکر و مکروه و کنایه از غضب الهی است. گفتنی است که نکیر به «ی» محذوف اضافه شده و به منزله «نکیری لهم» می باشد. بنابراین، معنا چنین می شود: آنان پیامبران مرا تکذیب کردند؛ به هنگام آمدن عذاب من، چه وضع و حالی خواهند داشت؟

10 - تکذیب پیامبران الهی از سوی ملت ها ، موجب محرومیت آنان از مال و امکانات و نعمت های خداوند نمی شود .

و ما بلغوا معشار ما آتینهم فكذبوا رسلي فكيف كان نكير

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 26 - 6

6- تکذیب پیامبران و مبارزه با آنان ، مایه هلاکت و نابودی است .

وإن يكذبوك فقد كذب الذين من قبلهم جاءتهم رسلهم .. ثم أخذت الذين كفروا فكيف

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 38 - 2

2- شرک به خدا ، تکذیب رسالت پیامبران و استکبار در برابر حق ، موجب عذاب دردناک اخروی

وإذا قيل لهم لا إله إلا الله يستكبرون .. إنكم لذائقوا العذاب الأليم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 26 - 2

ص: 20

2 - تکذیب پیامبران الهی ، زمینه ساز عذاب ذلت بار و سرافکننده کننده در دنیا از سوی خداوند

فأذاقهم الله الخزی فی الحیوه الدنیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 6 - 3

3 - تکذیب پیامبران و ستیزه جویی با آیات الهی ، موجب دوزخی شدن انسان ها

و كذلك حقت کلمت ربک علی الذین کفروا أنهم أصحاب النار

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 22 - 3,4

3 - بسیاری از اقوام و ملل متمدن و نیرومند گذشته ، به خاطر کفرشان و انکار رسالت پیامبران ، به هلاکت رسیدند .

ذلک بأنهم کانت تأتیهم رسلهم بالبینات فکفروا فأخذهم الله

4 - کفر و انکار رسالت پیامبران ، زمینه ساز فروپاشی تمدن ها و نابودی قدرت ها و آثار ملی

کانوا هم أشد منهم قوه و ءاثارًا فی الأرض ... فکفروا فأخذهم الله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 74 - 6

6 - تکذیب پیامبران ، مجادله در آیات الهی و شرکورزی ، نمودهایی از اضلال خداوند است .

الذین یجـدلون فی ءایـتـ .. الذین کذبوا بالکتـب و بما أرسلنا به ... كذلك یضللّ ا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - ق - 50 - 14 - 7

7 - تکذیب هر یک از رسولان الهی ، به منزله تکذیب همه آنان است . *

کلّ کذب الرسل فحقّ وعید

برداشت بالا با توجه به این نکته است که هر یک از اقوام گذشته، نسبت به پیامبر خویش کفر میورزیده اند؛ ولی خداوند آنان را منکر تمامی

رسولان الهی معرفی کرده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - قمر - 54 - 11 - 5

5 - مظاهر رحمت ، مایه نعمت و نابودی خلق در نتیجه کفر و تکذیب

فكذبوا عبدنا .. ففتحنا أبواب السماء بماء منهمر

با این که باران در نظام طبیعت، مایه حیات و رحمت است؛ ولی به گاه خشم الهی به عذابی بنیان برافکن تبدیل می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 19 - 2

ص: 21

2- انکار هر یک از پیامبران الهی ، موجب بیرون شدن انسان از دایره اسلام است .

و الذین ءامنوا باللّٰه ورسله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 21 - 13

13- انکار هر یک از پیامبران الهی ، موجب خروج انسان از دایره اسلام است .

للذین ءامنوا باللّٰه ورسله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - تغابن - 64 - 6 - 8

8- کفر و انکار رسالت پیامبران ، از روی عمد و آگاهانه ، نگون بختی و عذاب دردناک اخروی را در پی دارد .

فذاقوا وبال أمرهم . . . ذلك بأنهم كانت تأتيهم رسلهم بالبينات ... فكفروا وتولّوا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - ملک - 67 - 18 - 2

2- عذاب شدن اقوام و ملت های گذشته ، بر اثر تکذیب دین و پیامبران الهی

و لقد كذب الذين من قبلهم فكيف كان نكير

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نازعات - 79 - 25 - 7

7- تکذیب پیامبران و معجزات آنان ، سرپیچی از رهنمود های ایشان و بازداشتن مردم از گرایش به آنان ، مایه گرفتاری به عذاب در دنیا و آخرت

فأخذه الله نكال الآخرة و الأولى

24- آثار تکذیب تعالیم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5- دروغ دانستن تعالیم پیامبران زمینه ساز نافرمانی خداوند و گرفتاری به گناه

فکذب و عصی

ترتیب بیان تکذیب و عصیان، گویای ترتب آن دو است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2- دروغ خواندن تعالیم پیامبران و روی گردانی از رهنمود های آنان ، کشاننده انسان به تلاش برای سرکوب آنها است .

فَكذَّبَ وَعَصَى . ثُمَّ أَدْبَرَ يَسْعَى

25- آثار توبه مخالفان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 43 - 14

14 - امکان برخورداری مخالفان پیامبران ، از مغفرت و آمرزش الهی (در صورت بازگشت و توبه)

إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ

سیاق آیه با این معنا سازگار است که نوید به مغفرت، نظر به کسانی دارد که در برابر آیات الهی، الحاد ورزیده و با پیامبر مخالفت کرده اند؛ ولی راه بازگشت بر آنان باز است.

26- آثار تهدید انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 13 - 7

7- در پی تهدید شدن انبیا از سوی کفار ، خداوند به پیامبران وحی کرد که قطعاً ستمگران را هلاک خواهد کرد .

قالوا .. لنخرجنکم ... فأوحى إليهم ربهم لنهلكن الظالمين

27- آثار خشوع انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 90 - 18

18- پیشی گرفتن در کار های نیک ، دعای همراه با رغبت و بیم و نیز خشوع پیامبران (ع) ، عامل بهره مندی آنان از موهبت های الهی بود .

ولقد آتينا موسى وهرون ... إناهم كانوا يسرعون فى الخیرت ... و كانوا لنا خـش

برداشت یاد شده با توجه به دو نکته است: 1_ ضمیرهای جمع در جمله «إناهم كانوا يسرعون...» به پیامبران بازگردد، چه این که آیات پیشین در مورد آنان بود. 2_ جمله «إناهم كانوا يسرعون...» و جملات بعد، در مقام تعلیل باشد.

28- آثار خویشاوندی با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 23

13 - خویشاوندی با پیامبران ، نمی تواند مایه مصونیت از کیفر الهی گردد .

فاسلک فیها .. إلا من سبق علیه القول منهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - نمل - 27 - 57 - 5

5 - نجات از کیفر دامنگیر الهی ، در گرو ایمان به پیامبران است ، نه پیوند خانوادگی و خویشاوندی با آنان

فأنجینَه و أهله إلا امرأته

همسر لوط با او پیوند نزدیک خانوادگی داشت؛ ولی این پیوند، ثمری برای او نداشت؛ چه این که او با خط فکری و عقیدتی لوط (ع) هماهنگ نبود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 135 - 5

5 - انتساب به خوبان (چونان پیامبران) ، هیچ تأثیری در سرنوشت اخروی و کیفر و پاداش الهی ندارد .

إذ نجینَه و أهله أجمعین . إلا عجوزاً فی الغـ برین

29- آثار دشمنی با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 89 - 2,3

2_ مخالفت و ستیزه جویی با پیامبران ، موجب گرفتار شدن به عذاب های الهی در دنیا است .

و ی قوم لایجر منکم شقاقی أن یصیبکم مثل ما أصاب قوم نوح

«شقاق» به معنای مخالفت و دشمنی است. کلمه «شقاقی» اضافه به مفعول شده و فاعلش محذوف می باشد؛ یعنی، عداوتکم ایای. «جرم» (مصدر لایجر منکم) به معنای کسب کردن است. قابل ذکر است که هر چند نهی در آیه شریفه متوجه کسب کردن شده، ولی در حقیقت شقاق، مورد نهی قرار گرفته است. بنابراین، جمله «لایجر منکم...»؛ یعنی، با من عداوت نکنید که عداوت با من، مایه نزول عذابی همانند عذاب قوم نوح و ... بر شما خواهد شد.

3_ اقوام نوح، هود، صالح و لوط به خاطر مخالفت با پیامبران و ستیزه جویی با آنان، به عذاب های دنیوی مبتلا شدند.

مثل ما أصاب قوم نوح . . . و ما قوم لوط منكم ببعید

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 110 - 3

3_ اصرار کفرپیشگان بر تکذیب پیامبران و عناد و لجاجت آنان، موجب یأس پیامبران از موفقیت خویش و ایمان آوردن قومشان

حتّی إذا استئیس الرسل

متعلق «استئیس» ایمان آوردن مردم و موفقیت پیامبران است.

ص: 24

30- آثار دعای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - قمر - 54 - 10 - 4

4 - دعا به درگاه پروردگار ، نقطه امید پیامبران در اوج مشکلات

فدعا ربّه اُنّی مغلوب فاتتصر

31- آثار ذکر فرجام مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 26 - 8

8 - آگاهی و توجه به سرنوشت شوم تکذیب کنندگان انبیای الهی ، بازدارنده انسان از تکذیب و زمینه ساز رویکرد به دین

فأذاقهم الله الخزی . . . أكبر لو كانوا يعلمون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 19 - 8

8 - توجه به معاد و سرنوشت تکذیب کنندگان پیامبران بازدارنده انسان از مخالفت با دعوت فرستادگان الهی است .

و یوم یحشر أعداء الله إلى النار

با توجه به تقدیر «ذکرهم» یا «أندرهم» و امثال آن به عنوان عامل «یوم»، برداشت بالا استفاده می شود.

32- آثار ذکر قصص انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 35 - 10

10- تسلی خداوند به پیامبر (صلی الله علیه و آله) ، با توجه دادن به تاریخ انبیای پیشین

فاصبر كما صبر أولوا العزم من الرسل

مطرح ساختن صبر پیامبران پیشین در برابر مشکلات، در حقیقت تسلیت خاطر دادن خداوند به پیامبر (صلی الله علیه و آله) است؛ یعنی،

پیامبران دیگر نیز با نظیر همین مشکلات دست و پنجه نرم می کردند.

ص: 25

33- آثار ذکر قصه انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نازعات - 79 - 15 - 3

3 - یادآوری سرگذشت پیامبران گذشته ، مایه تقویت روحیه پیامبر (صلی الله علیه و آله) در برابر مخالفان

هل آتیک حدیث موسی

بیان داستان موسی(ع)، پس از نقل مخالفت منکران معاد، به منظور آرامش بخشیدن به پیامبر(صلی الله علیه و آله) در برابر مخالفت ها است.

34- آثار رحمت بر انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 53 - 7

7- رحمت خداوند به پیامبران ، پدیدآورنده زمینه های موفقیت آنان در اهداف رسالت

ووهبنا له من رحمتنا آخاه ورون نبیاً

35- آثار رد دعوتهای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 65 - 5

5 - پاسخ مثبت یا منفی آدمیان به دعوت پیامبران ، تعیین کننده سرنوشت آنان در قیامت

و یوم ینادیهم فیقول ماذا أجبتم المرسلین

36- آثار رد موعظه انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 34 - 16

16_ نپذیرفتن نصیحت های پیامبران ، زمینه گرفتار شدن به کیفر های اخروی است .

و لا ينفعمكم نصحي إن أردت أن أنصح لكم . . . هوربكم وإليه ترجعون

از هدفهای بیان این حقیقت که نصیحت ناپذیران به خدا بازمی گردند ، هشدار دادن آنان به عذابهای اخروی است.

ص: 26

37- آثار رسالت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 79 - 6

6_ سودمندی رسالت پیامبران برای همه مردم

و ارسلناک للناس رسولا

«لام» در «لنناس» نظر به سودمندی رسالت حضرت محمد(صلی الله علیه و آله) برای تمامی افراد دارد، و گر نه آن را با «الی» متعدی می کرد و می فرمود: «الی الناس رسولا».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 9 - 6

6- رسالت فرستادگان الهی ، مستلزم آگاهی ایشان نسبت به همه امور غیبی نیست .

قل ما کنت .. و ما ادری ما یفعل بی و لا بکم

خداوند، در این آیه از یک سو رسالت پیامبر(صلی الله علیه و آله) را تأیید کرده و از سوی دیگر بیان داشته است که پیامبر ممکن است، حتی از سرنوشت شخص خویش بی اطلاع باشد؛ زیرا او تنها پیامدار انذارهای خداوند است و این منصب مستلزم اطلاع وی بر همه حقایق نیست.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - بینه - 98 - 2 - 4

4 - فرستاده خدا بودن ، دلیل بیّنه بودن پیامبران است .

حتّی تأتیهم البیّنه . رسول من الله

38- آثار زحمات انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 171 - 2

2- آینده بشر ، شاهد به ثمر نشستن زحمات رسولان الهی و شکست دشمنان آنان است .

و لقد سبقت كلمتنا لعبادنا المرسلين

39- آثار سوء ظن به تعاليم انبيا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

9 - ابراهيم - 14 - 9 - 19

19- شك توأم با بدبینی اقوام كفرپیشه نسبت به تعاليم انبيا ، منشأ كفر آنان بود .

ص: 27

قالوا إنا كفرنا بما أرسلتم به وإنا لفي شك مما تدعوننا إليه مريب

40- آثار شفاعت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 98 - 8

8_ وساطت و شفاعت پیامبران در نزد خداوند ، مؤثر در آمرزش بندگان و جلب رحمت او بر ایشان

سوف أستغفر لكم ربی

برداشت فوق بر اساس دومین احتمالی است که در توضیح برداشت قبل آمده است.

41- آثار شک به تعالیم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 9 - 19

19- شک توأم با بدبینی اقوام کفرپیشه نسبت به تعالیم انبیا ، منشأ کفر آنان بود .

قالوا إنا كفرنا بما أرسلتم به وإنا لفي شك مما تدعوننا إليه مريب

42- آثار عبودیت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - نمل - 27 - 59 - 8

8 - عبودیت و بندگی خدا ، نردبان عروج پیامبران به مقام « برگزیدگی »

و سلم علی عباده الذین اصطفی

توصیف پیامبران به «عباد» پیش از توصیف ایشان به «إصطفاء» بیانگر مطلب یاد شده است.

43- آثار عذاب مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 25 - 5

5 - عذاب غافلگیرانه تکذیب کنندگان پیامبران در گذشته ، تهدیدی علیه دشمنان دین است .

كذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَآتَىٰ هُمُ الْعَذَابَ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ

برداشت یاد شده با توجه به این نکته است که آیه شریفه، در مقام تهدید و هشدار و عبرت آموزی است.

ص: 28

44- آثار عصیان از انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 83 - 6

6_ جدایی دیرینه زن لوط از آیین و روش همسرش ، عامل جدا ماندن وی از خانواده لوط و نجات نیافتن از عذاب الهی

إلا امرأته كانت من الغبرین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 63 - 8

8- امتهایی که تحت تأثیر اغوای شیطان ، تسلیم انبیا نشدند ، تحت ولایت شیطانند .

أُمٌّ مِنْ قَبْلِكَ فَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَلَهُمْ فَهُمْ وَلِيَّهُمُ الْيَوْمَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 60 - 5, 3

3_ انکار ربوبیت خدا و نافرمانی از دستورات پیامبران ، موجب لعنت خدا و دوری از رحمت اوست .

وَأَتَّبَعُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةَ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَا إِنَّ عَادًا كَفَرُوا رَبَّهُمْ

5_ قوم عاد ، بر اثر کفر و نافرمانی خدا و پیامبران ، سزاوار هلاکت و دوری از رحمت الهی شدند .

أَلَا بُعْدًا لِعَادِ قَوْمِ هُودٍ

«بُعْدًا» (هلاک گشتن یا دور شدن) مفعول مطلق برای فعل محذوف (لیبعد) است: أَلَا لِيُبعِدَ قَوْمَ عَادٍ بَعْدًا. و از آن جا که قوم عاد به هلاکت رسیدند و از رحمت او محروم شدند می توان گفت، مراد عذاب در آخرت و دوری از رحمت او در آن سراسر است و نیز محتمل است «أَلَا بُعْدًا...» _ چنان چه زمخشری گفته _ بیانگر استحقاق دوری و هلاکت باشد؛ یعنی، [قوم عاد هلاک گشتند و از رحمت او محروم شدند] بدانید آنان مستحق آن کیفر و سزاوار چنین عقوبتی بودند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 65 - 7

7- نافرمانی در برابر دعوت پیامبران و روی آوری به شرک ، ظلم آدمی به خویشتن

فاتّقوا اللّٰه و اطيعون . . . فاعبدوه ... فويل للذين ظلموا من عذاب

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

19 - طلاق - 65 - 8 - 6

6- سرپیچی از فرمان های خدا و پیامبران ، در پی دارنده محاسبه سخت الهی و عذاب ناخوشایند و ناشناخته (عذاب استیصال)

عتت عن أمر ربّها و رسله فحاسبنها حساباً شديداً و عدّٰنها عذاباً نكراً

ص: 29

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - طلاق - 65 - 9 - 4، 3، 1

1 - بسیاری از جوامع انسانی ، به خاطر سرپیچی از فرمان های خدا و پیامبران ، به سزای سنگین و پیامد زیان بار کردار خویش دچار شدند .

و کأئن من قریه عتت عن أمر ربّها . . فذاقت وبال أمرها

«وبال» به معنای شدت و سنگینی است و مقصود از آن در آیه شریفه شدت مجازات و سنگینی پیامدهای کردارها است.

3 - جوامع عصیانگر و متمرّد از فرمان های خدا و پیامبران ، در معرض روبه رو شدن با پیامد های سنگین کردار خویش و دچار شدن به فرجامی خسارت بار

فذاقت وبال أمرها و كان ع_قبه أمرها خسراً

4 - دوری از تعالیم دین و سرپیچی از فرمان های خدا و پیامبران ، پیامددار سرنوشتی شوم و خسارت بار

عتت عن أمر ربّها . . فذاقت وبال أمرها و كان ع_قبه أمرها خسراً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - طلاق - 65 - 10 - 2، 1

1 - خداوند ، برای عصیان گران و متمرّدان از امر الهی و پیامبران ، عذابی شدید در آخرت آماده کرده است .

و کأئن من قریه عتت عن أمر ربّها ورسله . . أعدّ الله لهم عذاباً شديداً

2 - دوری از تعالیم دین و سرپیچی از فرمان های خدا و رسول ، موجب عذاب شدید اخروی

أعدّ الله لهم عذاباً شديداً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - حاقه - 69 - 10 - 4، 3

3 - سرپیچی از فرمان های پیامبران ، عامل عقوبت شدن فرعونیان و اقوام پیش از آنان و قوم لوط

فعصوا رسول ربّهم فأخذهم أخذه رابيه

4 - عصیان فرمان های پیامبران ، از موجبات عقوبت سخت الهی در دنیا

فَعَصُوا رَسُولَ رَبِّهِمْ فَأَخَذَهُمْ أَخَذَهُ رَبِّيهِ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - مزمل - 73 - 16 - 4

4 - عصیان و سرپیچی در برابر دعوت پیامبران ، موجب مؤاخذه سخت الهی است .

فَعَصَى فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَأَخَذْنَاهُ أَخْذًا وَبِيلاً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نازعات - 79 - 25 - 7

7 - تکذیب پیامبران و معجزات آنان ، سرپیچی از رهنمود های ایشان و بازداشتن مردم از گرایش به آنان ، مایه گرفتاری به عذاب در دنیا و

آخرت

ص: 30

فأخذه الله نكال الآخرة و الأولى

45- آثار عمل صالح انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 86 - 8

8- تأثیر عمل صالح و رفتار شایسته پیامبران در دستیابی آنان به رحمت خاص خداوندی و مقامات برتر

و إسمِ عیل . . . کلّ من الصّـ برین . و أدخلنـ هم فی رحمتنا إنّهم من الصّـ لحین

46- آثار عهدشکنی با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 86 - 13

13 - عهدشکنی با پیامبران و تخلف از قول و قرار با آنان ، زمینه ساز گرفتار شدن به غضب الهی است .

أم أردتم أن یحلّ علیکم غضب من ربکم فأخلفتم موعدی

47- آثار غیبت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 51 - 9

9- امت ها در خطر انحراف ، با غیبت پیامبران و رهبران الهی

ثم اتخذتم العجل من بعده و أنتم ظلمون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 92 - 5

5 - امت ها در خطر انحراف ، با رفتن پیامبران و رهبران الهی از میان آنان

ثم اتخذتم العجل من بعده

48- آثار قبول دعوت‌های انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 65 - 5

ص: 31

5- پاسخ مثبت یا منفی آدمیان به دعوت پیامبران ، تعیین کننده سرنوشت آنان در قیامت

و یوم ینادیهم فیقول ماذا أجبتم المرسلین

49- آثار قتل انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 61 - 29,30

29 - انکار آیات الهی و کشتن انبیا ، موجب خوار گشتن و درمانده شدن همیشگی بنی اسرائیل شد .

ذلک بأنهم کانوا یکفرون بآیت اللّٰه و یقتلون النبیین

«ذلک» اشاره به «ذله»، «مسکنه» و «غضب الهی» است و بآء در «بأنهم» سببیه می باشد.

30 - بنی اسرائیل ، به خاطر کفرشان به آیات الهی و کشتن پیامبران ، مورد غضب خداوند قرار گرفتند .

ذلک بأنهم کانوا یکفرون بآیت اللّٰه و یقتلون النبیین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 155 - 9

9 - یهود ، مورد نفرین و غضب خداوند به سبب پیمان شکنی ، انکار آیات الهی و کشتن پیامبران

فیما نقضهم میثقتهم . . . و قتلهم الانبیاء

برداشت فوق بر این اساس است که «بما نقضهم . . .» به قرینه آیات مشابه، متعلق به فعلی محذوف همانند «لعناهم» باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 71 - 9

9 - تکذیب و قتل انبیا از سوی بنی اسرائیل مایه محرومیت آنان از حق شناسی و بینش دینی

فریقاً کذبوا و فریقاً یقتلون . . . فعموا و صموا

جمله «عموا و صموا» علاوه بر اینکه متفرع بر جمله «حسبوا . . .» است می تواند متفرع بر جمله «فریقاً کذبوا . . .» نیز باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8- قتل پیامبران ، جرمی نابخشودنی و موجب عذاب الهی و محرومیت ابدی از هدایت الهی است .

أَتَقْتُلُونَ رِجَالًا.. و من یضلل الله فما له من هاد

50- آثار کفر به انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 32

4- یهود و نصارا، در صورت نپذیرفتن معارف ابلاغ شده به آنان (ایمان به قرآن، ایمان به همه پیامبران و...) از دشمنان و ستیزه جویان با اسلام و مسلمانان، تلقی خواهند شد.

فإن آمنوا... فقد اهتدوا وإن تولوا فإنما هم في شقاق

«شقاق» به معنای دشمنی و مخالفت کردن است. حرف «فی» می رساند که دشمنی و مخالفت یهود و نصارا با اسلام، سراسر وجود آنان را فرا گرفته است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - تغابن - 64 - 6 - 8

8- کفر و انکار رسالت پیامبران، از روی عمد و آگاهانه، نگون بختی و عذاب دردناک اخروی را در پی دارد.

فذاقوا وبال أمرهم... ذلك بأنه كانت تأتيهم رسلهم بالبينات... فكفروا وتولوا

51- آثار مبارزه انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 10 - 6

6- تاریخ گذشتگان و سرگذشت مبارزه رسولان الهی، تسکینی برای رهبران دینی و هشدار به حق ستیزان

لعلک بـ خع نفسک... و إذ نادى ربک موسى أن ات القوم الظالمین

پرداختن به سرگذشت موسی و فرعون و فرجام بد فرعونیان، پس از بیان موضع گیری حق ستیزانه مشرکان با پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله)، در بردارنده دلدارى به پیامبر (صلی الله علیه و آله) است و نیز هشدارى به کافران است که از عاقبت بد فرعونیان درس بگیرند.

52- آثار مبارزه با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - انفال - 8 - 53 - 5

5- کفرورزی جوامع و ستیزه جویی با پیامبران، از عوامل از میان رفتن شایستگی آنان برای دستیابی به نعمت های الهی

ذلك بأن الله لم یک مغیرا نعمه أنعمها علی قوم حتی یغیروا ما بأنفسهم

2_ مخالفت و ستیزه جویی با پیامبران ، موجب گرفتار شدن به عذاب های الهی در دنیا است .

و ی قوم لایجر منکم شقاقی أن یصیبکم مثل ما أصاب قوم نوح

«شقاق» به معنای مخالفت و دشمنی است. کلمه «شقاقی» اضافه به مفعول شده و فاعلش محذوف می باشد؛ یعنی، عداوتکم

ایای. «جَرَم» (مصدر لایجرمنکم) به معنای کسب کردن است. قابل ذکر است که هر چند نهی در آیه شریفه متوجه کسب کردن شده، ولی در حقیقت شقاق، مورد نهی قرار گرفته است. بنابراین، جمله «لایجرمنکم...»؛ یعنی، با من عداوت نکنید که عداوت با من، مایه نزول عذابی همانند عذاب قوم نوح و... بر شما خواهد شد.

3_ اقوام نوح، هود، صالح و لوط به خاطر مخالفت با پیامبران و ستیزه جویی با آنان، به عذاب های دنیوی مبتلا شدند.

مثل ما اصاب قوم نوح... و ما قوم لوط منکم بیعید

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 44 - 11

11 - تکذیب پیامبران و مبارزه با آنان، مایه هلاکت و نابودی اقوام پیشین

فقد کذبت... فأملیت للک_ فرین ثم أخذتهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 26 - 6

6 - تکذیب پیامبران و مبارزه با آنان، مایه هلاکت و نابودی است.

وإن یکذبوک فقد کذب الذین من قبلهم جاءتهم رسلهم... ثم أخذت الذین کفروا کیف

53- آثار مخالفت با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 42 - 3

3_ گرفتاری امتهای گذشته به سختیها و کاستیها بر اثر مخالفت با انبیای الهی

و لقد أرسلنا إلى أمم من قبلك فأخذنهم بالبأساء والضراء

با توجه به آیات قبل، که درباره تکذیب آیات الهی و انبیا بود، می توان گفت جمله «فأخذناهم» نتیجه تکذیب آنان است؛ یعنی: «فکذبوا فأخذناهم».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 52 - 10

10_ شرک‌ورزی، ارتکاب گناهان و مخالفت با پیامبران الهی، از عوامل کمبود موهبت‌های دنیوی است.

استغفروا ربکم ثم توبوا إلیه یرسل السماء علیکم مدرارًا و یردکم قوّه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 57 - 8

8_ شرک‌ورزی و مخالفت با تعالیم و توصیه‌های پیامبران، از عوامل مهم نابودی جامعه‌ها و تحولات تاریخ و دگرگونی‌های آن است.

ص: 34

فإن تولوا... يستخلف ربي قوماً غيركم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 59 - 14، 17

14_ پذیرفتن ربوبیت خداوند و مخالفت با پیامبران و برنامه های ایشان ، زمینه ساز نظام استبدادی و حاکمیت ستمگران *

و تلک عاد جحدوا بأی ت ربهم... واتبعوا أمر کل جبار عنید

برداشت فوق ، براساس این احتمال است که ترتیب ذکر جملہ «اتبعوا...» بر جملہ های سابق ، حاکی از ترتب خارجی آن باشد.

17_ انکار ربوبیت خدا ، مخالفت با پیامبران و برنامه های آنان و پیروی از ستمگران و سرکشان ، در پی دارنده عذاب سهمگین قیامت

و نَجینَهم من عذاب غلیظ. و تلک عاد جحدوا... واتبعوا أمر کل جبار عنید

آیه مورد بحث ، بیانگر گناهانی است که قوم عاد را به عذاب دنیوی و اخروی گرفتار ساخت.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 146 - 7

7 - بی تقوایی و مخالفت با پیامبران ، ناسپاسی و تهدید کننده بقای نعمت های دنیایی

أَلَا تَتَّقُونَ... فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا... أَتُرْكَونَ فِی مَا هُنَا أَمْنِینَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - روم - 30 - 47 - 7

7 - مخالفت با پیامبران الهی و تکذیب رسالت آنان ، موجب استحقاق عذاب دنیوی است .

لقد أرسلنا... فانتقمنا من الذین أجرموا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 31 - 4

4 - قوم نوح ، عاد ، ثمود و اقوام پس از آنان ، بر اثر مخالفت با پیامبران خود ، به عذاب الهی دچار شدند .

مثل دأب قوم نوح... و الذین من بعدهم

2- مخالفت با فرمان های رسولان الهی ، نمودی از استکبار و برتری جویی بر خداوند است .

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ . وَأَنْ لَا تَعْلُوا عَلَى اللَّهِ

از این که موسی(ع) پس از معرفی خود به عنوان رسول امین الهی، فرعونیان را از برتری جویی بر خدا برحذر می دارد، مطلب یاد شده قابل برداشت است.

ص: 35

54- آثار مرگ انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 133 - 5

5 - امت ها ، در خطر ارتداد پس از مرگ پیامبرانشان

إذ حضر يعقوب الموت إذ قال لبنيه ما تعبدون من بعدي

55- آثار مطالعه تاریخ انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 31 - 7

7_ تفکر در تاریخ پیامبران و صبر و پایداری آنان در برابر دشمنانشان ، نیروبخش و تقویت کننده روح مقاومت است .

و كذلك جعلنا لكل نبيّ عدوًّا من المجرمين و كفى برّك هاديًّا و نصيرًا

56- آثار ممانعت از تبلیغ انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 76 - 8

8- ممانعت از نشر تعالیم الهی و تنگ کردن عرصه تبلیغ برای انبیا ، عامل هلاکت و نابودی

ليخرجوك منها و إذا لايلبثون خلْفك

احتمال دارد که اخراج پیامبر (صلی الله علیه و آله) از مکه، از آن جهت امری بزرگ شمرده شده که اخراج آن حضرت، برای ممانعت از هدایت و تبلیغ او بوده و چنین عملی هلاکت و نابودی قطعی را در پی داشته است.

57- آثار مهربانی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 21 - 8

8- اندازگری پیامبران ، دارای ریشه در محبت عمیق آنان به خلق

و اذکر أخوا عاد إذ أنذر قومه

از ارتباط واژه «أخ» و «إنذار»، می توان استفاده کرد که هر چند اندازگری پیامبران به دستور خداوند است؛ اما آنان این کار را همراه با انگیزه های عمیق انسانی و عاطفی صورت می دهند.

ص: 36

58- آثار همنشینی با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 119 - 4

4- ایمان به خدا و همراهی با پیامبران ، مایه نجات و بهره مندی از لطف و رحمت الهی

و نَجِّنِي و من معي من المؤمنین . فَأُنَجِّنَهُ و من معه

59- آثار یأس انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 110 - 9

9_ ناامیدی پیامبران از هدایت یافتن مردم ، شرط نزول عذاب الهی بر امت های آنان بود .

حَتَّى إِذَا اسْتَيْسَسَ الرِّسْلُ . . . جَاءَهُمْ نَصْرُنَا فَنُجِّيهِمْ مِنْ نَشَاءِ

60- آخرین نبی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 40 - 7

7- پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) خاتم پیامبران است .

وَلَمْ يَكُنْ رِسُولَ اللَّهِ وَ خَاتَمَ النَّبِيِّينَ

61- آرزوی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 62 - 10

10- دستیابی به آرمان ها ، نیازمند تلاش ، حتی برای پیامبران است .

لَقَدْ لَقِينَا مِنْ سَفَرِنَا هَذَا نَصَبًا

62- آرمان انبیا

جلد - نام سورہ - سورہ - آیہ - فیش

2 - بقرہ - 2 - 285 - 10

ص: 37

10_ وحدت عقیدتی و آرمانی همه انبیای الهی از دیدگاه مؤمنان

و المؤمنون كل امن بالله . . . و کتبه و رسله لا نفرّق بين احد من رسله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 33 - 8

8 - ایمان به هدف و پایبندی به آرمان های خویش ، از خصوصیات پیامبران است .

و الذی جاء بالصدق و صدّق به

63- آرمانهای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 52 - 8

8_ پیامبران ، نیازمند یاری مؤمنان ، برای تحقق آرمان های متعالی خویش

من انصاری الی الله

64- آزادی بیان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 34 - 9

9 - پیامبران الهی ، مجاز به اظهار نظر در پیشگاه خدا درباره رسالت خویش

قال ربّ . . . و أخی هرون ... إتی أخاف أن یکذبون

65- آسایش منکران انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 95 - 8

8_ تحلیل سختی های بیدارکننده و هدفدار به حوادثی برخاسته از عوامل طبیعی و بدون هدف ، تحلیل نادرست منکران رسالت پس از

رسیدن به رفاه و آسایش

66- آینده دشمنان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صفات - 37 - 171 - 2

2- آینده بشر ، شاهد به ثمر نشستن زحمات رسولان الهی و شکست دشمنان آنان است .

و لقد سبقت كلمتنا لعبادنا المرسلين

67- ابتلائات مگذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 96 - 11

11 _ جوامع تکذیب کننده پیامبران الهی در خطر گرفتار شدن به کمبودها و مشکلات زندگی

و لو أن أهل القرى ءامنوا . . . و لكن كذبوا فأخذنهم بما كانوا يكسبون

از مصادیق مورد نظر برای «فأخذنهم . . .» به دلیل آیه 94، گرفتار شدن تکذیب کنندگان انبیا به کمبودها و مشکلات است.

68- ابزار مبارزه انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 27 - 3

3- کلام ، ابزار پیامبران برای مبارزه با منحرفان و سرکشان بوده است .

واحلل عقده من لساني

69- ابعاد تعالیم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 85 - 5

5_ برنامه های انبیا ، حاوی مسائل عبادی ، عقیدتی ، اجتماعی و اقتصادی است .

ی قوم اعبدوا الله . . . و لاتبخسوا الناس أشياءهم

جلد - نام سورہ - سورہ - آیہ - فیش

ص: 39

1 - اقدام انسان ها به شکستن وحدت طریقه پیامبران ، علی رغم توصیه های اُکید خدا بر حفظ آن

وإن هـَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً . . . فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُرًا

«فاء» در «فَتَقَطَّعُوا»، برای تعقیب و بیان فرجام کار توصیه های خداوند به مردم در رابطه با پیروی از طریقه پیامبران و پرهیز از ایجاد دگرگونی در آن است. ضمیرهای غایب جمع در «تَقَطَّعُوا»، «أَمْرَهُمْ» «بَيْنَهُمْ»، «لَدَيْهِمْ» و «فِرْحُونَ» به امت ها و پیروان انبیا باز می گردد. کلمه «تَقَطَّعَ» (مصدر «تَقَطَّعُوا») و به معنای قطعه قطعه کردن است «أَمْر» به معنای شأن و کنایه از شیوه زندگی مطرح شده در آیات پیشین است. «زُبُرًا» (جمع «زُبور») و به معنای قطعه ها است.

2 - بی تقوایی مردمان ، عامل برهم زدن وحدت رویه پیامبران و پیدایش تفرقه های دینی

وإن هـَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً . . . فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُرًا

3 - دلبستگی شدید فرقه های مذهبی به طریقه خود ، علی رغم یگانگی طریقه پیامبران

وإن هـَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً . . . كُلَّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فِرْحُونَ

71- اتحاد مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - ص - 38 - 13 - 2

2 - قوم نوح ، عاد ، فرعون ، ثمود ، لوط و اصحاب ایکه (قوم شعیب) اقوامی متشکل ، همسو و متحد در مخالفت با پیامبران خود

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمَ نُوحٍ . . . ثَمُودَ قَوْمَ لُوطٍ وَاصْحَابَ لَيْكَةِ أُولَئِكَ الْأَحْزَابِ

برداشت یاد شده از به کار رفتن تعبیر «احزاب» درباره این اقوام، استفاده می شود.

72- اتمام حجت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 13 - 9

9_ وقوع عذاب استیصال ، پس از اتمام حجت رسولان الهی

و لقد أهلكنا القرون . . . و جاءتهم رسلهم بالبينت و ما كانوا ليؤمنوا

7 - پیامبران ، حجت را بر مردم خویش تمام کرده بودند .

و ما علينا إلاّ البلاغ المبین

برداشت یاد شده از آن جا است که ابلاغ روشن و بی ابهام پیام الهی به مردم، حاکی از آن است که پیامبران، حجت را بر آنان تمام کرده بودند.

ص: 40

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 22 - 5

5 - مجازات ملت های نیرومند و متمدن گذشته ، پس از اتمام حجت از سوی رسولان الهی

ذلک بأنهم کانت تأتیهم رسلهم بالبینات فکفروا فأخذهم الله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 14 - 7

7 - پیامبران و رسولان ، در ابلاغ دعوت خویش و اتمام حجت کوتاهی نداشته اند .

و ما تقرقوا إلا من بعد ما جاءهم العلم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - قمر - 54 - 6 - 2

2 - مسؤولیت پیامبران الهی ، تا سر حد اتمام حجت بر حق گریزان است ؛ نه فزون تر از آن .

فما تغن النذر . فتولّ عنهم

تفریع «تولّ عنهم» بر «ما تغن النذر» بیانگر مطلب بالا است.

73- اتمام حجت با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 15 - 11

11- نزول عذاب دنیوی بر امت های گنهکار ، تنها پس از اتمام حجت و فرستادن پیامبری برای ایشان است .

و ما کنا معدّبین حتی نبعث رسولاً

جمله «ما کنا معدّبین حتی نبعث رسولاً» اطلاق دارد و عذاب دنیوی را هم دربرمی گیرد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 24 - 7

7- اتمام حجت خداوند ، بر تمامی انسان ها به وسیله پیامبران

وإن من أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - فتح - 48 - 8 - 6

6- رسولان الهی ، خود بهترین گواه وصول هدایت به خلق و اتمام حجت بر آنان *

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا

ص: 41

«شاهداً» ممکن است نظر به شهادت بر اصل پیام رسانی به خلق و فرستادن رسول داشته باشد و قید محذوف از فعل «أرسلناک» استفاده می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - بینه - 98 - 2 - 1,5

1 - خداوند ، با فرستادن رسولی که مکتوباتی منزّه و به دور از انحراف را بر مردم بخواند ، بر آنان اتمام حجت می کند .

لم یکن ... منفکین حتی تأتیهم البینه . رسول من الله یتلوا صحفاً مطهره

5 - اتمام حجت بر تمام مردم ، با ارسال پیامبری همراه با کتاب آسمانی ، سنت تخلف ناپذیر خداوند است .

لم یکن ... منفکین حتی تأتیهم البینه . رسول من الله یتلوا صحفاً مطهره

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 134 - 1

1 - اتمام حجت و سلب حقانیت از هرگونه اعتراض ، از اهداف فرستادن پیامبران و نزول آیات و معجزات

و لو آتاهم بآیات من قبله لقالوا ربنا لولا أرسلت

مراد از ضمیر در «من قبله» _ به قرینه «لولا- أرسلت» _ رسول است و ممکن است مربوط به کلمه «بینه» (در آیه قبل) باشد گرچه کلمه «بینه» مؤنث است؛ ولی به اعتبار این که به معنای برهان است، ارجاع ضمیر مذکر به آن صحیح می باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 59 - 4,3

3 - پیامبران الهی ، تمام کنندگان حجت خدا بر مردم

و ما کان ربک مهلک القرى حتی یبعث فی أمّها رسولاً

4 - ساحت ربوبی خداوند ، مبرا از نازل کردن عذاب استیصال بر مردم ، پیش از فرستادن پیامبر به سوی آنان

و ما کان ربک مهلک القرى حتی یبعث فی أمّها رسولاً

74- اتمام حجت با مکذبان انبیا

4- هلاکت جوامع کفرپیشه و تکذیب گر تاریخ ، نتیجه عملکرد خود آنها و پس از اتمام حجت الهی بر آنان

ثم أرسلنا .. بأیـتنا و سلطنـن مبین ... فکذبوهما فکانوا من المهلکین

75- اتمام حجت بر مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 26 - 2

2- عذاب شدن کافران تکذیب گر پس از اتمام حجت و ارائه معجزات و دلایل آشکار و کتاب های روشنگر بوده است .

كذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ . . . ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَكَيْفَ كَانَ نَكِ

76- اجابت دعای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 15 - 7

7- درخواست انبیا برای غلبه بر کافران اقوام خویش ، به اجابت رسید و آنان هلاک و نابود شدند .

و استفتحوا و خاب کلّ جبّار عنید

عبارت «و خاب کلّ جبّار عنید» می تواند به منزله بیان اجابت درخواست پیروزی انبیا باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 47 - 6

6- استغفار پیامبران و بندگان گران قدر خداوند برای دیگران ، دارای اثر ویژه و مقرون به اجابت است .

سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا

اگر حضرت ابراهیم(ع) به این جهت وعده استغفار می دهد، که مطمئن است استغفار او تأثیر مخصوص دارد.

77- اجابت دعوت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 36 - 5

5_ جامعه ای از حیات واقعی برخوردار است که به دعوت پیامبران پاسخ مثبت دهد.

إنما يستجيب الذين يسمعون و الموتى يبعثهم الله

78- احتجاج انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 184 - 7,9,12

7_ تکذیب رسالت بسیاری از انبیا ، علی رغم برخورداری آنان از دلایل روشن (برهان و معجزه)

ص: 43

فان كذبوك فقد كذب رسل من قبلك جاءو بالبينات و الزبر و الكتب المنير

9_ رسولان الهی برخوردار از دلایل روشن (برهان و معجزه) و دارای «زُبر» (کتاب های مشتمل بر حکمت و موعظه) و نیز آورنده کتاب روشن و روشنگر

رسل من قبلك جاءو بالبينات و الزبر و الكتب المنير

«منیر»، به معنای روشنگر و نیز به معنای روشن آمده است.

12_ تکذیب رسالت بسیاری از انبیا، علی رغم برخورداری ایشان از دلایل روشن و کتب آسمانی و احکام حلال و حرام

فان كذبوك ... جاءو بالبينات و الزبر و الكتب المنير

امام باقر (ع) درباره آیه فوق فرمود: «فان كذبوك فقد ... جاءو بالبينات»، هی آیات «و الزبر» و هی کتب الانبیاء بالنبوه «و الکتب المنیر»، الحلال و الحرام.

تفسیر قمی، ج 1، ص 127؛ تفسیر برهان، ج 1، ص 328، ح 1.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 74 - 10

10_ برخوردها و احتجاجات پیامبران، شایان تأمل و منبعی برای اتخاذ شیوه و درس آموزی است.

و إذ قال إبرهیم لأبیه ءازر

«اذ» ظرف زمان و متعلق به فعل «اذکر» است؛ یعنی: «اذکر إذ قال». فرمان به یادآوری و بیان شیوه به جهت آن است که مخاطب از این جریان درسهای لازم را بگیرد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابرهیم - 14 - 10 - 6

6- پی بردن از طریق پدیده ها به پدید آورنده (برهان إن)، از برهان های رسولان الهی برای اثبات وجود خداوند

أفی الله شكّ فاطر السموت و الأرض

نفی تردید از خالقیت خداوند نسبت به آسمانها و زمین، در حقیقت بدین جهت است که با توجه دادن مردم به پدیده بودن آسمانها و

زمین، آنان واقف به نیازشان به پدید آورنده خواهند شد و این، عین استفاده از برهان اِن است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 42 - 12

12- برخورد ها و احتجاجات پیامبران ، شایان تأمل و منبعی برای اتخاذ شیوه ارشاد مردم است .

إذ قال لأبيه يـأبت لِمَ تعبد ما لا يسمع

79- احتجاج در باره انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 44

4- اعتقاد اهل کتاب و مسلمانان به ربوبیت خدای یکتا، از دلایل نابجا بودن محاجه اهل کتاب با مسلمانان درباره خدا و شؤن او (برانگیختن پیامبران)

أتحاجوننا فی الله و هوربنا وربکم

جمله «و هوربنا ..» حالیه است و بیانگر وجه توییخ و اعتراض به اهل کتاب می باشد؛ یعنی، معقول نیست که درباره خدا و شؤن او با ما بحث کنید؛ زیرا او همان گونه که پروردگار شماست، پروردگار ما نیز هست. اگر از نژاد شما پیامبری می فرستد، قادر است از نژاد عرب نیز پیامبری را مبعوث کند.

6- منوط نبودن تقرب به خدا، به طایفه و نژادی خاص دلیل نابجا بودن محاجه اهل کتاب با مسلمانان درباره خداوند و شؤن او (همانند گزینش پیامبران)

أتحاجوننا فی الله . . . و لنا عملنا و لکم عملکم

80- احترام انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 41 - 2

2- یادآوری و تجلیل از پیامبران و اسوه های اخلاق و معنویت، از روش های هدایتی و تبلیغی مورد استفاده در قرآن

و اذکر فی الکتب إبرهیم إته کان صدیقاً

81- احترام به انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 12 - 12

12 - لزوم ایمان و احترام به رسولان الهی و جنگ و مبارزه در راه یاری آنان

ءامنتم برسلی و عزرتموهم

«عزّر» از ماده «عزّر» به معنای یاری کردن کسی و جنگیدن برای اوست. (لسان العرب).

82- احسان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 34 - 9

9 - پیامبران و پیروانشان ، از محسنان اند .

والذی جاء بالصدق و صدق به . . . ذلک جزاء المحسنین

ص: 45

83- احسان پیروان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 34 - 9

9 - پیامبران و پیروانشان ، از محسنان اند .

و الذی جاء بالصدق و صدق به . . . ذلک جزاء المحسنین

84- احکام اطاعت از انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - نوح - 71 - 21 - 4

4 - اطاعت از فرمان های پیامبران واجب است .

قال نوح ربّ إنيهم عصوني

85- اختصاصات انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 38 - 7

7 - پیامبر خدا ، ممکن است احکام و تکالیفی ویژه داشته باشد .

ما كان على النبيّ من حرج فيما فرض الله له

86- اختلاف افکنی دشمنان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 53 - 1

1 - اقدام انسان ها به شکستن وحدت طریقه پیامبران ، علی رغم توصیه های اُکید خدا بر حفظ آن

وإنّ هذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً . . . فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُرًا

«فاء» در «فَتَقَطَّعُوا»، برای تعقیب و بیان فرجام کار توصیه های خداوند به مردم در رابطه با پیروی از طریقه پیامبران و پرهیز از ایجاد

دگرگونی در آن است. ضمیرهای غایب جمع در «تَقَطَّعُوا»، «أمرهم» «بینهم»، «لديهم» و «فرحون» به امت ها و پیروان انبیا باز می گردد. کلمه «تقطع» (مصدر «تقطعوا») و به معنای قطعه قطعه کردن است «أمر» به معنای شأن و کنایه از شیوه زندگی مطرح شده در آیات پیشین است. «زیر» (جمع «زبور») و به معنای قطعه ها است.

87- اختلاف پیروان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 87 - 6

6_ اختلافات دینی پیروان انبیا و مخالفان آنان با داوری خداوند خاتمه خواهد یافت .

حتى يحكم الله بيننا

88- اختلاف مخالفان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 87 - 6

6_ اختلافات دینی پیروان انبیا و مخالفان آنان با داوری خداوند خاتمه خواهد یافت .

حتى يحكم الله بيننا

89- اختیارات انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 89 - 6

6_ پیامبران(ع) دارای حق حکومت و قضاوت در میان مردم هستند.

أولئك الذين آتینهم الكتب والحكم والنبوه

از جمله معانی مذکور برای واژه «حکم» قضاوت و همچنین حکومت است، لازم به ذکر است این دو معنی در طول یکدیگر و با هم متقارینند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 142 - 11

11_ پیامبرانی دارای حق انتخاب رهبر برای جامعه

وقال موسى لأخيه هرون اخلفنى فى قومى

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 13 - 7

7 - رسولان الهی مجاز به اظهار نظر در پیشگاه الهی درباره امور رسالت خویش

ص: 47

قال ربّ . . فأرسل إلى مـرون

90- اخلاص انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - پس - 36 - 21 - 8، 7، 2

2- اخلاص و مزد نخواستن در ابلاغ رسالت و ره یافته بودن ، دلیل لزوم پیروی از پیامبران در دیدگاه مؤمن انطاکیه (حبیب نجار)

اتَّبِعُوا المرسلین . اتَّبِعُوا من لا یستلکم أجراً و هم مهتدون

جمله «اتَّبِعُوا من لا یستلکم أجراً..» تأکید برای جمله «اتَّبِعُوا المرسلین» در آیه پیش و نیز در مقام تعلیل برای آن جمله است.

7- اخلاص و مزد نخواستن در ابلاغ رسالت و ره یافته بودن ، از ویژگی ها و اوصاف پیامبران الهی است .

اتَّبِعُوا من لا یستلکم أجراً و هم مهتدون

8- اخلاص و مزد نخواستن در برابر ابلاغ رسالت و ره یافته بودن ، دلیل لزوم پیروی از پیامبران الهی است .

اتَّبِعُوا المرسلین . اتَّبِعُوا من لا یستلکم أجراً و هم مهتدون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - ص - 38 - 86 - 4، 7

4- خلوص و نداشتن هیچ چشمداشتی در انجام رسالت ، از ویژگی های پیامبران

قل ما أسئلكم علیه من أجر

7- پرهیز از هرگونه تکلف و ظاهرسازی در زندگی ، از ویژگی های پیامبران

و ما أنا من المتكلفین

تعبیر پیامبر (صلی الله علیه و آله) به این که او از زمره «متکلفان» نیست، می رساند که اصولاً پیامبران اهل تکلف نبودند.

91- اخلاص پیروان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صفات - 37 - 74 - 4

4- پیامبران الهی، همواره در بستر تاریخ، برخوردار از پیروانی مخلص و اهل بندگی خدا

و لقد أرسلنا فيهم منذرين . فانظر كيف كان عـقبه المنذرين . إلاّ عباد الله المخلص

ص: 48

92- ادب انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- ابراهیم - 14 - 11 - 8

8- انبیا دارای توابع خاص و ادبی ویژه در اعلام برخوردارند خویش از موهبت بزرگ الهی

إن نحن إلا بشر مثلکم ولکنّ اللہ یمنّ علی من یشاء من عباده

از اینکه انبیا برای بیان برخوردارند خود از نعمت خداوند به جای اینکه بگویند: ما دارای چنین مقام و نعمتی هستیم، می گفتند: خداوند چنین تفضلی کرده است، برداشت فوق به دست می آید.

93- ادعای نبوت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 63 - 2

2- ادعای نبوت از سوی پیامبران ، با دلایل روشن ، قانع کننده و خردپذیر ، همراه بود .

ولمّا جاء عیسی بالبینات

94- اذیت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- ابراهیم - 14 - 12 - 7

7- اقوام کافر ، انبیا را آزار و اذیت می کردند .

ولنصبرنّ علی ما اذیتموننا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- ابراهیم - 14 - 14 - 4

4- به دنبال ردّ شدن دعوت رسولان الهی و مورد تهدید و آزار و اذیت قرار گرفتن آنان از سوی اقوام کافر ، خداوند رسولان خود را دلداری داد .

و لنصبرنّ على ما اذيتموننا .. وقال الذين كفروا لرسلم لنخرجنكم من ارضنا ..

95- اذيت به انبيا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

5 - انعام - 6 - 34 - 4,6

ص: 49

4_ پیامبران گذشته در برابر تکذیب و آزارهای مخالفان خویش پایداری می کردند.

فصبروا علی ما کذبوا و أوذوا

6_ پیروزی، پایانی شیرین برای صبر انبیا در برابر تکذیب و آزار مخالفان بود.

فصبروا علی ما کذبوا و أوذوا حتی أتهم نصرنا

96- اراده انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 35 - 2

2- رسولان الهی در طول تاریخ، مواجه با مشکلات عظیم و برخوردار از اراده و عزمی بزرگ

فاصبر کما صبر أولوا العزم من الرسل

چنانچه «من» بیانیه و عزم به معنای اراده و تصمیم باشد، برداشت بالا استفاده می شود.

97- ارتباط دشمنان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 112 - 12

12_ دشمنان انبیا در ارتباطی مداوم و پنهانی با یکدیگرند.

یوحی بعضهم إلی بعض زخرف القول

«یوحی» یعنی شیطان وسوسه و القای پنهانی می کند. (مجمع البیان). ارتباط مداوم از مضارع آمدن «یوحی» استفاده شده است.

98- ارث انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - نمل - 27 - 16 - 2

2- وجود ارث میان پیامبران و فرزندانشان

وورث سلیمن داود

99- ارزش سلام بر انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صفات - 37 - 109 - 4

ص: 50

4 - سلام و تحیت بر بندگان خدا (چون پیامبران) ، امری پسندیده و ارزشمند

سَلْمِ عَلٰی اِبْرٰهِيْم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 120 - 4

4 - سلام و تحیت بر بندگان خدا (چون پیامبران) ، امری پسندیده و ارزشمند

سَلْمِ عَلٰی مُوسٰی وَ هٰرُونَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 130 - 4

4 - سلام و تحیت بر بندگان خدا (چون پیامبران) ، امری پسندیده و ارزشمند

سَلْمِ عَلٰی اِلْیَاسِیْن

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 181 - 2

2 - سلام و تحیت بر پیامبران الهی ، امری پسندیده و ارزشمند و سنتی الهی است .

و سَلْمِ عَلٰی الْمُرْسَلِیْن

100- ارزشگذاری انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 114 - 4

4 - ملاک ارزش نزد پیامبران ، ایمان است ; نه جایگاه اجتماعی افراد .

و ما علمی بما كانوا يعملون . . . و ماأنا بطارد المؤمنین

101- ارکان تعالیم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - ایمان به خدا و روز قیامت از ارکان اساسی مکتب انبیا (ع)

من ءامن منهم باللّٰه و الیوم الآخر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 51

2- عبادت خدا و اجتناب از طاغوت ، دورکن اساسی تعالیم انبیا

و لقد بعثنا فی کلّ أمّہ رسولاً أن اعبدوا الله و اجتنبوا الطّـغوت

102- از دیاد پلیدی مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 100 - 5

5_ خداوند ، پیوسته بر پلیدی کافران و تکذیب کنندگان پیامبران خود می افزاید .

و يجعل الرجس علی الذین لا یعقلون

103- از دیاد علم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - کهف - 18 - 66 - 13

13- علم پیامبران ، محدود و قابل افزایش است .

هل أتبعک علی أن تعلّمن ممّا علّمت رشداً

104- استعدادهای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 94 - 8

8- همسان بودن انبیا با سایر مردم ، مانع شناخت ارزش ها و توانایی های ویژه آنان

و ما منع الناس . . . إلا أن قالوا أبعث الله بشراً رسولاً

از اینکه مشرکان نبوت بشر را امری ناشدنی می دانستند، می تواند از این جهت باشد که آنان، پیامبران را افرادی چون خود تلقی می کردند

و آنان را همچون خود، ضعیف و ناتوان می شمردند.

105- استفاده از تعالیم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 101 - 10

10 - کسانی که فاقد زمینه ایمان هستند ، اگر تمام آیات و نشانه های الهی به آنان ارائه شود و تمام پیامبران خدا آنان را انذار

ص: 52

کنند ، کمترین تأثیری در آنها نخواهد داشت .

و ما تغنی الأیت و النذر عن قوم لا یؤمنون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - نمل - 27 - 81 - 6

6 - تنها دل های سلیم و حق پذیر ، شایسته بهره مندی از پیام الهی انبیا

إن تسمع إلاّ من یؤمن ب_ای_تنا

مراد از «من یؤمن» کسانی اند که در مقام پذیرش حق می باشند و دل هایشان گرفتار کوری و کوری نشده است.

106- استقامت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 155 - 5

5_ پایداری پیامبران در ابلاغ رسالت خویش ، تا شهادت و کشته شدن در راه خدا

وقتلهم الأنبیاء بغير حق

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 168 - 4

4 - بی اعتنایی پیامبران و مردان الهی به مشکلات به وجود آمده در راستای ایفای رسالت و انجام وظیفه

قالوا... لتکوننّ من المخرجین . قال إنی لعملکم من القالین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 33 - 8

8 - ایمان به هدف و پایبندی به آرمان های خویش ، از خصوصیات پیامبران است .

والذی جاء بالصدق و صدّق به

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2- رسولان الهی در طول تاریخ، مواجه با مشکلات عظیم و برخوردار از اراده و عزمی بزرگ

فصبر کما صبر أولوا العزم من الرسل

چنانچه «من» بیانیه و عزم به معنای اراده و تصمیم باشد، برداشت بالا استفاده می شود.

ص: 53

107- استقامت انبیای انطاکیه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - 36 - 16 - 2

2- پیامبران مردم انطاکیه، برخوردار از صبر و پایداری بر مواضع خویش، به رغم روبه رو شدن با تکذیب و مخالفت های سخت

قالوا ربنا يعلم إنا إليكم لمرسلون

تأکید پیامبران بر راستی ادعاهای خود، علی رغم تکذیب شدن شان، گویای برداشت یاد شده است.

108- استقامت انبیای اولوالعزم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 35 - 6، 1

1- پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله)، مأمور به استقامت و پایداری همچون رسولان اولوالعزم

فاصبر كما صبر أولوا العزم من الرسل

6- تمامی رسولان صاحب شریعت، برخوردار از صبر و استقامتی بزرگ

فاصبر كما صبر أولوا العزم من الرسل

«اولوالعزم» می تواند به معنای صاحب شریعت باشد؛ زیرا در معنای «عزم»، «عزیمه» به معنای شریعت را یاد کرده اند.

109- استکبار با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 46 - 9

9- اشرافیت، زمینه حق ناپذیری و استکبار در برابر پیامبران

إلی فرعون و ملایه فاستکبروا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - جائیه - 45 - 32 - 10

10 - موضع کافران در برابر پیامبران و وعده آنان به برپایی قیامت ، موضعی مستکبرانه و استهزاآمیز

وإذا قيل . . . و الساعة لاریب فیها قلتما ندری . . . و ما نحن بمستیقنین

از سیاق آیه، استفاده می شود که سخن کافران در «ما ندری. . .» لحن استهزایی نیز داشته و آیه بعد مؤید این معنا است (کانوا به یستهزءون).

ص: 54

110- استکبار دشمنان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 83 - 6

6 - تجلی خوی استکباری، در موضع گیری اشراف علیه دعوت انبیا

لقد وعدنا .. إن هـذا إلا أسـ طیر الأولین

به ریشخند گرفتن دعوت پیامبران و افسانه خواندن آن، بیانگر مطلب یاد شده است.

111- استکبار مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 98 - 13

13 - تکذیب کنندگان پیامبران، مردمی مستکبر و سرکش بوده اند.

عذاب الخزی

«خزی» به معنای خواری و ذلت است، اضافه «عذاب» به «خزی» از باب اضافه موصوف به صفت می باشد. توصیف عذاب به خزی می تواند اشاره به این حقیقت باشد که خداوند، عذاب استیصال را در ازای وضعیّت روحی و عملکرد عذاب شوندهگان، مقرر کرده است و چون تکذیب گران پیامبران، مردمانی مستکبر و سرکش بودند، خداوند آنان را گرفتار عذابی کرد که آنان را بشکند و به ذلت بکشاند.

112- استماع سخنان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - اعراف - 7 - 35 - 4

4 - ضرورت گوش سپاری به سخنان پیامبران و پرهیز از تکذیب آیات الهی

رسل منکم یقصون علیکم ءایتی فمن اتقی

تقوای مورد نظر در جمله «فمن اتقی»، به قرینه آیه بعد، پرهیز از تکذیب انبیا و آیات الهی است.

113- استمداد انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 214 - 9

9_ شدت مصائب و تداوم مشکلات پیامبران گذشته و امت های آنان ، موجب آن شد که خواهان تعجیل در یاری و امداد الهی شوند .

ص: 55

مستهم البأساء والضراء وزلزلوا حتى يقول الرسول و الذين امنوا معه متى نصر الله

جمله «متی نصر الله»، دلالت بر تردید آنان نسبت به یاری خدا ندارد؛ بلکه شدت مصائب و تداوم آن موجب شد که خواهان تعجیل آن باشند؛ و یا چنین گمان کنند که یاری خداوند نباید بیش از این به درازا کشد.

114- استهزاگران انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 8 - 9

9- کفرپیشگان ، عذاب های موعود از ناحیه پیامبران را همواره به استهزا و تمسخر می گیرند .

و حاق بهم ما كانوا به يستهزءون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - حجر - 15 - 12 - 6

6- استهزاگران انبیای الهی ، مردمانی مجرمند .

و ما يأتيهم من رسول إلا كانوا به يستهزءون. كذلك نسلکه فی قلوب المجرمین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 35 - 5

5- مشرکان ، انبیا را مورد استهزا و تمسخر قرار می دادند .

وقال الذين أشركوا لو شاء الله ما عبدنا من دونه من شيء

برداشت فوق، مبتنی بر این احتمال است که سخن مشرکان (لو شاء الله ما عبدنا من دونه) از روی اعتقاد و ایمان نباشد؛ چه اینکه در صورت عقیده به خدا و ربوبیت او مشرک نبودند؛ بلکه از روی استهزا و تمسخر آن را گفته باشند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 56 - 10

10- منکران پیامبران ، در طول تاریخ ، آیات خداوند و انذار های رسولان الهی را به تمسخر و استهزا گرفتند .

و ما نرسل المرسلین . . . واتخذوا آی-تی و ما أندروا هزواً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 106 - 4

4- استهزای آیات و پیامبران الهی ، شیوه کافران و عامل دوزخی شدن و حبط عمل آنان است .

جزاؤهم جهنم بما كفروا واتخذوا آی-تی و رسلی هزواً

«هزواً» و «هزءاً» به یک معنا است و مصدری است که حمل آن بر «آیات» و «رسل» برای مبالغه است. راغب، آن را «شوخی ناآشکار» و دیگران، آن را «تمسخر» معنا کرده اند.

ص: 56

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 41 - 2

2- برخورد استهزاآمیز مردم حق ناپذیر، با رسولان الهی، در طول تاریخ

و لقد استهزئ برسل من قبلک

115- استهزاهای مخالفان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - حجر - 15 - 11 - 2

2- استهزا و تمسخر، شیوه رایج و سیاست واحد مخالفان انبیا در طول تاریخ

و ما یأتیهم من رسول إلا کانوا به یتستهزءون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 83 - 8

8 - تمسخر، از حربه های مخالفان قدرتمند و صاحب مال و تعالیم پیامبران، علیه ایشان

فلما جاءتهم رسلهم بالبینات فرحوا... و حاق بهم ما کانوا به یتستهزءون

آمدن فعل مضارع «یستهزءون» به همراه فعل «کانوا»، مفید استمرار است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 7 - 3, 1

1 - تمامی پیامبران در طول تاریخ، با استهزا و تمسخر مخالفان مواجه بوده اند.

و ما یأتیهم من نبی إلا کانوا به یتستهزءون

3 - مخالفان پیامبران، فاقد استدلال و متکی به تمسخر و استهزا

إلا کانوا به یتستهزءون

116- استهزاهای مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 56 - 10

10- منكرانِ پيامبران ، در طول تاريخ ، آيات خداوند و انذار هاى رسولان الهى را به تمسخر و استهزا گرفتند .

و ما نرسل المرسلين . . . واتخذوا اى-تى و ما اُنذروا هزواً

ص: 57

117- استهزای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 10 - 3, 6, 1

1_ بسیاری از رسولان الهی قبل از پیامبر (صلی الله علیه و آله)، مورد تمسخر و استهزای کافران قرار گرفتند.

و لقد استهزیء برسئل من قبلک

3_ تمسخر و استهزای پیامبران الهی، شیوه کافران در طول تاریخ بوده است.

و لقد استهزیء برسئل من قبلک . . . ما کانوا به یستهزءون

6_ تسلی خداوند به پیامبر (صلی الله علیه و آله) با یادآوری استهزای انبیای گذشته و سرنوشت شوم استهزاکنندگان

و لقد استهزیء برسئل من قبلک فحاق بالذین سخروا منهم ما کانوا به یستهزءون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 124 - 5

5_ استهزای رسالت و رسولان الهی از سوی سردمداران مجرم برای انکار رسالت پیامبر (صلی الله علیه و آله)

و إذا جاءتهم آیه قالوا لن نؤمن حتی نؤتی مثل ما أوتی رسل الله

درخواست نزول وحی و مقام رسالت از جانب سردمداران مجرم ممکن است تنها از سر استهزا باشد، نه اینکه واقعاً خواهان آن باشند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - رعد - 13 - 32 - 3

3_ کفرپیشگان امت های گذشته پیامبران خویش را به استهزا و تمسخر می گرفتند .

و لقد استهزیء برسئل من قبلک فأملیت للذین کفروا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 9 - 13

13- اقوام کافر پس از ملاحظه دلایل روشن انبیا، آنها را استهزا کردند و کفر خویش را صریحاً به آنان اعلام داشتند .

جاءتهم رسلهم بالبينات فردوا أيديهم في أفوههم وقالوا إنا كفرنا بما أرسلتم به

مرجع ضمیر در «ایدیهم فی أفواههم» اقوام یاد شده در آیه است و این عبارت، معنای کنایی دارد و مراد از آن، این است که اقوام کافر با دست گذاشتن بر دهان خود و یا با سوت زدن، به استهزای انبیای خود پرداختند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - حجر - 15 - 11 - 1

1- همه پیامبران الهی در میان امت خود، بدون استثنا مورد استهزای آنان قرار گرفتند .

و ما یأتیهم من رسول إلا کانوا به یستهزءون

ص: 58

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - حجر - 15 - 12 - 4

4- خداوند، از طریق انبیای خود، علی رغم مورد استهزا قرار گرفتن آنها، آیات خود را در قلب های تبهکاران نفوذ می دهد . *

كذلك نسلکه فی قلوب المجرمین

برداشت فوق، مبتنی بر این احتمال است که ممکن است سؤال شود: چگونه خداوند انبیای خود را به سوی مردم گسیل می دهد در حالی که آنان مورد استهزا قرار می گیرند و در این صورت غرض برآورده نمی شود؟ خداوند جواب می دهد که با همین وضعیت، ما آیات خود را در دلها نفوذ می دهیم.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - حجر - 15 - 13 - 5

5- برخورد اقوام پیشین با انبیا، همواره با استهزا و تمسخر همراه بود .

كانوا به يستهزءون . . . وقد خلت سنه الأولین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 106 - 5

5- كفر به آیات و رسولان الهی، در حقیقت، ریش خند کردن و تمسخر آنها است .

بما كفروا واتخذوا ءای-تی ورسلی هزوا

تمسخر آیات و رسل از سوی کافران، به دو گونه تصور می شود: 1_ تمسخر با زبان و قلم و مانند این ها 2_ تمسخری که از عمل و برخورد کلی با پیامبران و آیات الهی انتزاع می شود. به عبارت دیگر، ممکن است که کسی، هیچ تمسخر لفظی نسبت به آیات و رسولان ابراز نکند، ولی نحوه برخورد او با آن ها، به گونه ای باشد که گویا هیچ حقیقتی برای آنان قائل نبوده و آن ها را در بینش خود صرفاً، مسخره بیندارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 30 - 3، 1

1 - تمامی رسولان الهی در آغاز دعوت خود، مورد تمسخر مردمشان قرار گرفته بودند .

ی-حسره علی العباد ما یأتیهم من رسول إلا كانوا به يستهزءون

تردیدی نیست که بسیاری از مردم اقوام گذشته، به پیامبران ایمان آورده بودند. بنابراین استناد استهزا به «عباد» یا از باب تغلیب است و یا به جهت بیان این نکته است که مردم در آغاز رسالت، با پیامبران چنین برخوردی داشتند؛ ولی پس از مدتی به آنان ایمان می آوردند.

3- تمسخر و استهزا، از روش های مبارزاتی و حربیه های تبلیغی کافران علیه رسولان الهی بود .

ی_حسره علی العباد ما یأتیهم من رسول إلا کانوا به یستهزءون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 83 - 8

ص: 59

8 - تمسخر، از حربه های مخالفان قدرتمند و صاحب مال و تعالیم پیامبران، علیه ایشان

فلما جاءتهم رسلهم بالبينات فرحوا... و حاق بهم ما كانوا به يستهزون

آمدن فعل مضارع «یستهزون» به همراه فعل «كانوا»، مفید استمرار است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 7 - 5، 1

1 - تمامی پیامبران در طول تاریخ، با استهزا و تمسخر مخالفان مواجه بوده اند.

و ما يأتيهم من نبي إلا كانوا به يستهزون

5 - مواجهه استهزاآمیز کافران با پیامبران در طول تاریخ، باعث تغییر سنت الهی و سلب هدایت از امت های دیگر نمی شود.

أفنزرب عنكم الذكر... و کم أرسلنا... إلا كانوا به يستهزون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - جاثیه - 45 - 32 - 10

10 - موضع کافران در برابر پیامبران و وعده آنان به برپایی قیامت، موضعی مستکبرانه و استهزاآمیز

وإذا قيل... و الساعة لاریب فیها قلت ما ندري... و ما نحن بمستیقنین

از سیاق آیه، استفاده می شود که سخن کافران در «ما ندري...» لحن استهزایی نیز داشته و آیه بعد مؤید این معنا است (كانوا به يستهزون).

118- استهزای انذارهای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 10 - 7، 4

4_ استهزای وعیدها و تهدیدهای پیامبران الهی، از شیوه های مبارزه کافران با انبیا در طول تاریخ

و لقد استهزیء برسلك فحاق بالذین سخروا منهم ما كانوا به

بنابراین که مقصود از «ما كانوا به يستهزون»، عذاب موعود الهی باشد که در محتوای پیامهای انبیا(ع) ذکر می شده است.

7_ کافرانی که پیامبران و عذابهای موعود آنان را استهزا می کردند، به همان عذابهای مورد تمسخر خویش گرفتار شدند.

فحاق بالذین سخروا منهم ما كانوا به يستهزءون

بنابراین که «ما» موصوله بوده و مراد از آن، عذاب الهی باشد که در ضمن سخنان پیامبران مطرح می شده و مورد استهزای کافران قرار می گرفته است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - کهف - 18 - 56 - 10

10- منکران پیامبران ، در طول تاریخ ، آیات خداوند و انذار های رسولان الهی را به تمسخر و استهزا گرفتند .

و ما نرسل المرسلین . . . واتخذوا آیاتی و ما أنذروا هزواً

ص: 60

119- استهزای پیروان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 38 - 6

6_ سالکان راه خدا و پیروان انبیا ، در معرض تمسخر و استهزای کافران و دشمنان دین

كلما مرّ عليه ملامن قومه سخروا منه

120- استهزای تهدیدهای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 8 - 9

9_ کفرپیشگان ، عذاب های موعود از ناحیه پیامبران را همواره به استهزا و تمسخر می گیرند .

و حاق بهم ما كانوا به يستهزءون

121- اسراف دشمنان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 9 - 8

8- دشمنان و مخالفان پیامبران ، اسراف کاراند .

ثم صدقنهم الوعد... أهلکنا المسرفین

122- اسراف و انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 88 - 7

7_ بیشترین مخالفت ها با انبیا و برنامه های آنان ، از ناحیه اشراف و بزرگان هر قوم بوده است .

قال الملاء الذین استکبروا من قومه

قرآن در این بخش از آیات که داستان چند تن از پیامبران بزرگ الهی را بیان داشته، همواره مخالفت طبقه اشراف و مبارزه آنان را با برنامه

های انبیا مطرح ساخته است و این بیانگر آن است که عمده مخالفتها از سوی طبقه اشراف ابراز می شده است.

ص: 61

123- اصرار مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 110 - 3

3_ اصرار کفرپیشگان بر تکذیب پیامبران و عناد و لجاجت آنان ، موجب یأس پیامبران از موفقیت خویش و ایمان آوردن قومشان

حتّی إذا استئیس الرسل

متعلق «استئیس» ایمان آوردن مردم و موفقیت پیامبران است.

124- اصلاح طلبی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 152 - 7

7- اصلاح جوامع بشری و از میان بردن فساد ، از اهداف مهم پیامبران است .

و أطیعون . و لاتطیعوا أمر المسرفین . الذین یفسدون فی الأرض

125- اصلاحگری انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 88 - 7

7_ اصلاح عقاید و رفتار انسان ها و نیز تعیین حد و مرز اختیار و آزادی آنان ، رسالتی الهی برعهده پیامبران

أصلوتک تأمرک أن ترک .. قال ی قوم أریتم إن کنت علی بیّنه من ربی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 44 - 3

3 - هدایت و اصلاح ، هدف اصلی رسالت پیامبران

فقولا له .. لعلّه یتذکر أو یخشی

فرعون با آن که طغیان گری زورگو بود، ولی موسی و هارون(ع) دستور جمع آوری سپاه و نبرد با او را نداشتند؛ بلکه مأمور بودند با ارائه

آیات الهی و گفتار نرم، او را هدایت کنند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - نوح - 71 - 28 - 9

9 - تواضع و فروتنی پیامبران و دوری آنان از خودپسندی و عجب، در قبال عبادت و تلاش مستمر خویش در راه خدا و اصلاح جامعه

إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا... رَبِّ اغْفِرْ لِي

ص: 62

126- اطاعت از انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 50 - 12، 13

12 _ تلازم تقوای الهی و اطاعت از رسولان او

فاتقوا الله و اطیعون

13 _ تقوای الهی و اطاعت از انبیا ، وظیفه آدمی پس از فرستادن پیامبران از سوی خداوند

و رسولا ... و جنتکم بایه من ربکم فاتقوا الله و اطیعون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 52 - 6

6 _ عدم رعایت تقوای الهی ، ترک اطاعت انبیا و بندگی خداوند ، کفر است .

فاتقوا الله و اطیعون .. فاعبدوه ... فلما احس عیسی منهم الکفر

آیات قبل نشان دهنده مصادیق کفر بنی اسرائیل است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 53 - 4، 5، 9

4 _ ایمان به خداوند و تسلیم در برابر او ، مستلزم ایمان به آنچه فرءوف رستاده و نیز مستلزم پیروی از پیامبر اوست . *

امنا بالله .. ربنا امنا بما انزلت و اتبعنا الرسول

5 _ تصریح حواریون به ایمان به چیزهایی که خداوند فرءوف رستاده (کتب آسمانی) و پیروی از رسولش (عیسی)

ربنا امنا بما انزلت و اتبعنا الرسول

9 _ ایمان به کتاب آسمانی و پیروی از پیامبر ، زمینه راهیابی به منزلت انبیا

و اشهد باننا مسلمون . ربنا امنا بما انزلت و اتبعنا الرسول فاکتبنا مع الشاهدین

به قرینه «و اشهد ..» ، منظور از «الشاهدین» همان عیسی (ع) و دیگر پیامبرانند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 68 - 3

3_ گرایش به حق (حنیف بودن) و تسلیم خدا بودن، حقیقت پیروی از حضرت ابراهیم (ع) و انبیا

و لکن کان حنیفاً مسلماً و ما کان من المشرکین. انّ اولی الناس بابرهیم للذین اتّ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 64 - 1

1_ بعثت رسولان الهی برای اطاعت مردم از آنان است.

ص: 63

و ما ارسلنا من رسول الا ليطاع باذن الله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 21 - 6

6_ فرمانبری از خداوند و پیامبران او ، سپاس نعمت های الهی است .

اذکروا نعمه الله علیکم .. ادخلوا الارض المقدسه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 23 - 8

8_ ترس از خداوند ، موجب تسلیم شدن در برابر انبیای الهی و فرمانبری از آنان

قال رجالان من الذين يخافون انعم الله عليهما ادخلوا عليهم الباب

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 44 - 10

10_ عالمان ربانی و احبار یهود ، ادامه دهندگان راه انبیا در مسند قضاوت

يحکم بها النبیون .. و الرئیون و الاحبار

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 92 - 9

9_ پندار برخی از مسلمانان بر اینکه پیامبران وظیفه دار اجبار مردم به اطاعت از خدا و رسول هستند . *

فاعلموا انما علی رسولنا البلغ المبین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 34 - 19

19_ ذکر داستانهای انبیای پیشین در قرآن برای تسلی پیامبر (صلی الله علیه و آله) و همچنین تأسی وی به آنان است.

و لقد کذبت .. و لقد جاءک من نبای المرسلین

26 - ایمان به پیامبران پس از موسی (ع) و ضرورت پیروی از آنان، از تعالیم تورات است .

فلم تقتلون أنبياء الله من قبل إن كنتم مؤمنين

متعلق «مؤمنين» بقرینه «نؤمن بما أنزل علينا» می تواند ایمان به تورات باشد. جمله «فلم تقتلون...» بیانگر جواب شرط (إن كنتم) است؛ یعنی، اگر مدعی ایمان به تورات هستید چرا پیامبران خدا را کشتید؟ این معنا اقتضا می کند که: تورات حاوی بشارت به آمدن پیامبرانی پس از موسی (ع) و لزوم پیروی از آنان باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 143 - 14

14 - پذیرش احکام الهی ، نشانه پیروی از فرستادگان الهی است .

ما جعلنا القبلة التي كنت عليها إلا لنعلم من يتبع الرسول ممن ينقلب على عقبيه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 214 - 19

19 _ پیمودن راه انبیا ، توأم با مشکلات

مثل الذين خلوا من قبلكم . . . حتى يقول الرسول و الذين امنوا معه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 285 - 15

15 _ اطاعت از خدا و انبیا و طلب مغفرت ، از ویژگی های مؤمنان

وقالوا سمعنا و اطعنا غفرانك ربنا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 33 - 3

3 _ شایستگی های ویژه انبیا ، عدت و جوب اطاعت از آنان

قل اطيعوا الله و الرسول . . . ان الله اصطفى ادم و نوحاً و ال ابراهيم و ال عمرا

زیرا پس از امر به اطاعت از رسول، برگزیدگی پیامبران مطرح شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 55 - 16

16 _ پیروی واقعی از انبیا ، عامل پیروزی بر کافران

و جاعل الذين اتبعوك فوق الذين كفروا

از اینکه، اسناد پیروزی به کسانی داده شده که پیرو باشند، معلوم می شود که علت پیروزی، پیروی از پیامبران است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 57 - 6

6 - ایمان و عمل صالح ، حقیقت پیروی از رسول الهی (عیسی (ع))

و اتبعنا الرسول . . . جاعل الذین اتبعوک ... و اما الذین امنوا و عملوا الصالحات

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 101 - 7

7 - پذیرش آیات الهی و تبعیت از پیامبران ، از مصادیق بارز اعتصام و پیروی کامل از خداوند

ص: 65

و انتم تتلى عليكم ايات الله و فيكم رسوله و من يعتصم بالله

ظاهراً «و من يعتصم بالله»، توضیح جمله «و انتم تتلى عليكم» است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 144 - 7

7_ وظیفه رسولان الهی، راهنمایی و پیام آوری است و وظیفه مردم، پیمودن آن راه بر اساس پیام های آن رسولان

و ما محمد الا رسول قد خلت من قبله الرسل افین مات

جمله «و ما محمد...»، تعیین کننده وظیفه رسولان الهی (پیام آوری) است و جمله «افان مات...»، تعیین کننده وظیفه مردم است که باید همواره (چه رسولان در میانشان باشند و یا نباشند) پایبند به آن پیامها باشند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 130 - 3

3_ اشتراک جن و انس در لزوم اطاعت از رسولان الهی و بهره‌وری از هدایتهای ایشان

يَمْعَشُ الْجَنُّ وَالْإِنْسُ أَلَمْ يَأْتِكُمْ رَسُلٌ مِنْكُمْ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 44 - 3,4

3- مهلت خواهی ستمگران به هنگام مشاهده عذاب استیصال، جهت پاسخ گویی به دعوت خداوند و پیروی از رسولان الهی

يوم يأتيهم العذاب فيقول الذين ظلموا ربنا أخرنا إلى أجل قريب نجب دعوتك و نتبع

4- ظالمان به وقت مشاهده عذاب در قیامت خواستار مهلتی کوتاه برای بازگشت به دنیا جهت پاسخ گویی به دعوت خداوند و پیروی از رسولان الهی می شوند.*

يوم يأتيهم العذاب فيقول الذين ظلموا ربنا أخرنا إلى أجل قريب نجب دعوتك و نتبع

برداشت فوق مبتنی بر این است که مقصود از «يوم يأتيهم العذاب» روز قیامت باشد، نه عذاب استیصال.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - پیروی از پیامبر ، کاری زیانبار در بینش اشراف و عناصر رفاه زده

و لئن أطعتم... إتكّم إذا لَخِ سرون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 108 - 3،4

3 - پیامبران الهی ، دارای حق ولایت و اطاعت بر مردم

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا

تفریح «اتَّقُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا» بر جمله «إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ» بیانگر این معنا است که: اگر قبول دارید من رسول الهی و امین هستم؛ پس بر شما لازم است که تقوای الهی پیشه کنید و از من فرمان ببرید.

ص: 66

4 - تبلور تقوای الهی در اطاعت از پیامبران

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا

برداشت یاد شده بدان احتمال است که «أَطِيعُوا» عطف تفسیری بر «اتَّقُوا» باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 126 - 4,5

4 - پیامبران الهی، دارای حق ولایت و اطاعت بر مردم

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا

تقریب «فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا» بر آیه قبل (إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ) بیانگر این حقیقت است که با توجه به این که من رسول الهی و امین هستم، پس بر شما لازم است که تقوای الهی پیشه کنید و از من فرمان ببرید.

5 - تبلور تقوای الهی در اطاعت از پیامبران

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا

عطف «أَطِيعُوا» می تواند عطف تفسیری باشد، برداشت یاد شده بر پایه این احتمال است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 131 - 3,4

3 - پیامبران الهی، دارای حق ولایت و اطاعت بر مردم

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا

4 - تبلور تقوا، در اطاعت از پیامبران و رهبران الهی

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا

عطف «أَطِيعُوا» بر جمله قبل می تواند تفسیری باشد. برداشت یاد شده بر پایه این احتمال است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 144 - 4,5

4- پیامبران الهی، دارای حق ولایت و اطاعت بر مردم

و أطيعون

تفریح «فَاتَّقُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا» بر آیه قبل (إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ)، بیانگر این معنا است که با توجه به این که من رسول خدا هستم، بر شما لازم است که تقوای او را پیشه کنید و از من فرمان برید.

5- تبلور تقوای الهی در اطاعت از پیامبران

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا

«أطيعون» می تواند عطف تفسیری بر «اتَّقُوا اللَّهَ» باشد. برداشت یادشده بر پایه این احتمال است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 150 - 4,5

4- پیامبران الهی، دارای حق ولایت و اطاعت بر مردم

ص: 67

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا

5 - تبلور تقوای الهی در اطاعت از پیامبران و رهبران الهی

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا

براساس این که عطف «أطیعون» عطف تفسیری باشد؛ برداشت یاد شده به دست می آید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 163 - 3,5

3 - پیامبران الهی ، دارای حق ولایت و اطاعت بر مردم

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا

تفریح «فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا» بر آیه قبل (إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ) بیانگر این معنا است که با توجه به این که من رسول الهی ام، بر شما لازم است که تقوای الهی را رعایت کنید و از من فرمان ببرید.

5 - تبلور تقوای الهی در اطاعت از پیامبران و رهبران دینی

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا

«أطیعون» می تواند عطف تفسیری برای «اتَّقُوا اللَّهَ» باشد. برداشت یاد شده بر پایه این احتمال است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 179 - 4,5

4 - پیامبران الهی ، دارای حق ولایت و اطاعت بر مردم

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا

تفریح «اتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا» بر آیه قبل (إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ)؛ بیانگر این حقیقت است که با توجه به این که من رسول الهی و امین هستم، پس بر شما لازم است که ضمن رعایت تقوای الهی از من اطاعت کنید.

5 - تبلور تقوای الهی در اطاعت از پیامبران

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا

عطف «أطيعون» بر «اتقوا الله» می تواند عطف تفسیری باشد. برداشت یاد شده بر پایه این احتمال است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 17 - 6

6 - یکتاپرستی و پیروی از دعوت پیامبران ، نشانه هدایت و بینایی است .

فهدین_هم فاستحبوا العمی علی الهدی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - ذاریات - 51 - 25 - 8

8 - پاسخ تحیت دیگران به تحیتی بهتر و افزون تر ، پیروی از پیامبران و تأدب به آداب آنان است .

فقالوا سل_ما قال سل_م

ص: 68

127- اعراض از انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - نوح - 71 - 24 - 2

2- شرک و بت پرستی و دوری از رهنمود های پیامبران الهی ، گمراهی است .

وقالوا لاتذرنّ ءالھتکم .. و قد أضلّوا کثیراً

128- اعراض از بینات انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 15 - 8

8- کافرانی که در برابر بینات و برهان های روشن انبیا لجاجت کرده و در مقابل آنان ایستادند ، مردمانی جبّار و منحرف بودند .

وقال الذین کفروا لرسلمھم لنخرجنکم .. و خاب کلّ جبّار عنید

129- اعراض از تعالیم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - ملک - 67 - 10 - 3، 2

2- گوش دل نسپردن به سخنان پیامبران و تعقل نکردن درباره آنها ، عامل دوزخی شدن کافران

وقالوا لو کنا نسمع أو نعقل ما کنا فی أصحّاب السعیر

3- کافران دوزخی ، از شنیدن سخنان پیامبران و پیام های آسمانی امتناع می کردند .

وقالوا لو کنا نسمع

برداشت یاد شده، مبتنی بر این احتمال است که مقصود از «نسمع» امتناع از شنیدن باشد؛ چنان که این واکنش دستور سران کفر به توده های مردم است: «وقال الذین کفروا لاتسمعوا له_ذا القرآن و ألغوا فیه لعلکم تغلبون» (سوره فصلت (41) آیه 26).

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نازعات - 79 - 22 - 2

2- دروغ خواندن تعالیم پیامبران و روی گردانی از رهنمود های آنان ، کشاننده انسان به تلاش برای سرکوب آنها است .

فكذب وعصى . ثم ادبر يسعى

ص: 69

130- اعراض از سیره انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 59 - 2

2- راه و روش پیامبران پس از رحلتشان ، پیوسته مورد بی مهری و تضييع ناهلان قرار می گرفت .

فخلف من بعدهم خلف أضاعوا الصلوه واتبعوا الشهوت

131- اعطاء فرزند به انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - رعد - 13 - 38 - 5

5_ خداوند اعطا کننده همسر و فرزند به پیامبران خویش

و جعلنا لهم أزواجًا و ذریه

132- اعطاء همسر به انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - رعد - 13 - 38 - 5

5_ خداوند اعطا کننده همسر و فرزند به پیامبران خویش

و جعلنا لهم أزواجًا و ذریه

133- افتراهای دشمنان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 112 - 23

23_ دروغپردازی و افترا، شیوه تبلیغات دشمنان انبیاست.

فذرهم و ما یفترون

134- افساد مخالفان انبیا

جلد - نام سورہ - سورہ - آیہ - فیش

7 - یونس - 10 - 82 - 8

ص: 70

8_ مخالفان راه انبیا ، مردمانی مجرم و تبه‌کارند .

و يحق الله الحق بكلمته و لو كره المجرمون

135- افساد مكذبان انبيا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

6 - اعراف - 7 - 103 - 14

14_ تكذيب كندگان آيات الهی و منكران رسالت انبیا ، از مفسدان و در معرض فرجامی شوم هستند .

فظلموا بها فانظر كيف كان عقبه المفسدين

به کارگیری عنوان «مفسدین» برای فرعون و اشرافیان دربارش می تواند به این سبب باشد که آنان آیات الهی را تکذیب کردند و رسالت موسی (ع) را نپذیرفتند. همچنین می تواند برای تبیین ریشه تکذیب آیات الهی و انکار رسالت از سوی آنان باشد. برداشت فوق بر اساس احتمال اول است.

136- اقرار به ارسال انبيا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

16 - غافر - 40 - 50 - 2

2- اعتراف دوزخیان ، به گسیل شدن رسولان الهی همراه با دلایل و برهان های روشن به سوی آنان

قالوا أولم تك تأتيكم رسلكم بالبينات قالوا بلى

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

19 - ملك - 67 - 9 - 1

1 - اعتراف كافرين در دوزخ ، به آمدن پیامبران انذار کننده برای آنان

ألم يأتكم نذير . قالوا بلى قد جاءنا نذير

137- اقرار به تكذيب انبيا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

4- اعتراف كافرين در دوزخ ، به تكذيب عمدى و آگاهانه خویش ، نسبت به پيامبران و اديان الهى

قالوا بلى قد جاءنا نذير فكذبنا وقلنا ما نزل الله من شىء

ص: 71

138- اقرار به صداقت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 52 - 9

9 - کافران در قیامت ، به صراحت و راست گفتاری رسولان الهی پی برده و به آن اعتراف خواهند کرد .

قالوا یویلنا .. و صدق المرسلون

139- اقرار به نبوت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 71 - 10

10 - اعتراف کافران در حضور نگهبانان و دربانان دوزخ ، به آمدن پیامبران تلاوت گر آیات خداوند و اندازگران الهی برای هدایت آنان

ألم یأتکم رسل منکم یتلون علیکم ءایات ربکم و ینذرونکم لقاء یومکم هـذا

140- اقسام انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 4 - 10

10_ « عن أبی جعفر (ع) قال : الأنبیاء علی خمسة أنواع . . . . و منهم من ینبأ فی منامه مثل یوسف ؛

از امام باقر(ع) روایت شده: پیامبران بر پنج دسته هستند . . . بعضی از آنان در خوابشان آگاه می شوند مانند یوسف».

141- اقوام انبیا و آیات خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 95 - 3، 1

1_ اقوام پیامبران پیشین ، آیات و نشانه های الهی را تکذیب کردند .

و لا تكونن من الذین کذبوا بأیت اللّٰه

با توجه به ارتباط این آیه با آیه های قبل می توان گفت که مراد از « الذین کذبوا بأیت اللّٰه » اقوام پیامبران گذشته است.

3_ اقوام پیامبران گذشته ، با تکذیب آیات و نشانه های الهی ، سرمایه سعادت خویش را از کف دادند .

ولا تكونن من الذين كذبوا بآيت الله فتكونن من الخسرين

ص: 72

142- اقوام پیشین و انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- ابراهیم - 14 - 10 - 20

20- اقوام کافر گذشته ، انبیا را فاقد ویژگی ای می دانستند که پیروی از آنان را ایجاب کند .

قالوا إن أنتم إلا بشر مثلنا

کافران در جواب انبیا، آنان را انسانهایی مانند خود می دانستند و با این مطلب، درصدد بیان این نکته بودند که انبیا، موجوداتی برتر از آنها نبوده و در نتیجه ویژگی لازم را برای پیامبری ندارند.

143- اقوام پیشین و دعوت‌های انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- ابراهیم - 14 - 10 - 22

22- اقوام کافر گذشته ، دعوت انبیا را به خداپرستی تلاشی برای خارج کردن معبودهایشان از صحنه می دانستند و با آن به مخالفت برمی خاستند .

تریدون أن تصدّونا عمّا كان يعبد ءاباؤنا

144- الگوگیری از انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4- مائده - 5 - 44 - 33

33_ پیامبران ، ربانیون و احبار ، الگوهای خداترسی و بی پروایی از مردم برای قضاوت بر اساس احکام الهی

یحکم بها النبیون .. فلا تخشوا الناس و اخشون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5- انعام - 6 - 34 - 8

8_ تاریخ پیامبران گذشته و بیان پایداریهای آنان، درس آموز و سازنده است.

و لقد كذبت رسل من قبلك فصبروا .. حتى أتتهم نصرنا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 74 - 10

10 - برخوردها و احتجاجات پیامبران، شایان تأمل و منبعی برای اتخاذ شیوه و درس آموزی است.

ص: 73

و إذ قال إبراهيم لأبيه أزر

«اذ» ظرف زمان و متعلق به فعل «اذکر» است؛ یعنی: «اذکر إذ قال». فرمان به یادآوری و بیان شیوه به جهت آن است که مخاطب از این جریان درسهای لازم را بگیرد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 90 - 13

13 - ضرورت تبعیت از روشهای پیامبران الهی در برخوردها و روش تبلیغ دین

فبهديهم اقتده قل لأستلکم علیه اجرا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 31 - 6

6 - پیامبران الهی ، الگو و مظهر صبر و پایداری در برابر دشمنان حق ستیز و تبه کار

و كذلك جعلنا لكل نبي عدواً من المجرمين و كفى بربك هادياً و نصيراً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 59 - 10

10 - پیامبران ، سرمشق اعتقاد و عمل برای جوامع خویش

و جعلناه مثلاً لّبنی إسرءیل

145- الگوی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 76 - 8

8 - نوح (ع) ، الگو و مقتدای رسالت مداران الهی و مبلغان دینی

و لقد نادینا نوح . . . و نَجّینَه و أهله من الکرب العظیم

نقل داستان نوح(ع) و پنج پیامبر دیگر و آغاز شدن این نقل با نام آن حضرت، می تواند به منظور ارائه الگو برای پیامبر(صلی الله علیه و

آله) و مؤمنان به ایشان باشد.

146- امانتداری انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 68 - 9

9_ پیامبران ، خیرخواه امت های خویش و انسانهایی امین و درستکار

ص: 74

و لکنی رسول . . . و أنا لکم ناصح أمين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 107 - 4

4 - امانت در تبلیغ ، مهم ترین ویژگی رسولان الهی

إتی لکم رسول أمين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 125 - 4

4 - امانت در تبلیغ ، مهم ترین ویژگی رسولان الهی

إتی لکم رسول أمين

اختصاص به ذکر یافتن صفت امانت از میان دیگر اوصاف، بیانگر اهمیت والای آن، در راستای ابلاغ پیام وحی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 143 - 4

4 - امانت در تبلیغ ، مهم ترین ویژگی رسولان الهی

إتی لکم رسول أمين

اختصاص به ذکر یافتن امانت از میان همه صفات دیگر، بیانگر اهمیت برتر آن در راستای ابلاغ پیام وحی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 162 - 4

4 - امانت در تبلیغ ، از مهم ترین ویژگی رسولان الهی

إتی لکم رسول أمين

اختصاص به ذکر یافتن عنوان «امین» از میان دیگر صفات، بیانگر اهمیت والای آن در راستای ابلاغ پیام الهی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4- امانت در تبلیغ ، مهم ترین ویژگی رسولان الهی

إتی لکم رسول أمين

اختصاص به ذکر یافتن وصف امانت از میان صفات دیگر، بیانگر اهمیت والای آن در ابلاغ پیام وحی است.

147- امت ها و دعوت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 75

2_ پرسش از برخورد امت ها با دعوت انبیا هدف از گردآوری پیامبران در عرصه قیامت

یوم یجمع الله الرسل فبقول ماذا اجبتم

3_ قیامت صحنه حسابرسی از امت ها و واکنش های آنان در برابر دعوت پیامبران

یوم یجمع الله الرسل فبقول ماذا اجبتم

10_ امت ها ، موظف به پذیرش دعوت رسولان الهی

ماذا اجبتم

11_ اظهار بی اطلاعی پیامبران در قیامت از چگونگی برخورد امت ها با دعوت آنان

فیقول ماذا اجبتم قالوا لاعلم لنا

امام باقر(ع) درباره آیه فوق فرمود: ان لهذا تاویلا یقول: ماذا اجبتم فی اوصیائکم الذین خلقتموهم علی اممکم؟ فیقولون لا علم لنا بما فعلوا بعدنا.

کافی، ج 8، ص 338، ح 535؛ نورالثقلین، ج 1، ص 688، ح 427.

12_ علم به چگونگی برخورد واقعی امت ها با دعوت پیامبران از جمله علوم غیبی

فیقول ماذا اجبتم قالوا لاعلم لنا انک انت علم الغیوب

14_ آگاهی کامل خداوند به واکنش های امت ها در برابر دعوت و رسالت پیامبران

فیقول ماذا اجبتم ... انک انت علم الغیوب

148- امت های پیشین و انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 42 - 2

2_ مخالفت امتهای گذشته با رسالت پیامبران خویش

وقالوا لولا نزل عليه آية . . . ولقد أرسلنا إلى أمم من قبلك

یادآوری ارسال رسولان در گذشته در پی سخن از تکذیب پیامبر (صلی الله علیه و آله) بیانگر تشابه وقایع و رخدادهای آنان با یکدیگر است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - رعد - 13 - 30 - 2

2_ پیامبر (صلی الله علیه و آله) در رسالت و تلقی وحی همانند پیامبران امت های پیشین و برخورد امتش با وی همسان برخورد امت های پیشین با پیامبران خویش

كذلك أرسلناك في أمه قد خلت من قبلها أمم لتتلوا عليهم الذي أوحينا إليك

تشبیه در جمله «کذلک أرسلناک . . .» مقتضی مشبه، مشبه به و وجه شبه می باشد. گفته شده مشبه «ارسال پیامبر در امت خویش»، مشبه به «ارسال پیامبران در امتهای گذشته» و وجه شبه «حقایق است که از آیات قبل و نیز آیه مورد بحث می توان استفاده کرد». از آن حقایق است نفس رسالت، تلقی وحی، وظیفه پیامبری، هدف ارسال (لتتلوا علیهم . . .)، برخورد امتهای، سرنوشت

ص: 76

ایشان، سنت خداوند در امر هدایت و اضلال مردم پس از ارسال پیامبران (قل إن الله يضل من يشاء ويهدي إليه من أناب) و ... .

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - رعد - 13 - 42 - 1

1_ امت های پیشین علیه پیامبران و برنامه های الهی ، توطئه می کردند و برای مقابله با آنها به مکر و حيله می پرداختند .

و قد مكر الذین من قبلهم

149- امتحان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 35 - 2

2- انسان ها ، حتی پیامبران ، در معرض آزمایش و امتحان الهی اند .

أفأین متّ . . . و نبلوكم بالشرّ و الخیر فتنه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - نمل - 27 - 40 - 19

19 - همه انسان ها حتی پیامبران ، در معرض آزمون الهی

قال هـذا من فضل ربّی لیبلونی

برداشت یاد شده از آن جا است که سلیمان(ع) به عنوان یک پیامبر الهی اعلام می دارد که در معرض امتحان الهی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - ص - 38 - 24 - 17

17 - پیامبران ، همچون دیگران در معرض آزمون الهی اند .

و ظنّ داود أنّما فتّنه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - ص - 38 - 34 - 3

3 - همه انسان ها ، حتی پیامبران ، در معرض آزمایش خدا هستند .

و لقد فتنا سليمان

150- امتحان با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 77

5_ گزینش پیامبران از میان انسان ها و با ویژگی های انسانی ، وسیله آزمایش و امتحان مردمان

و ما أرسلنا قبلك من المرسلين إلاّ إنهم ليأكلون الطعام و يمشون في الأسواق و جعلنا

جمله «و ما أرسلنا قبلك من المرسلين إلاّ إنهم ليأكلون..» رد اعتراض مشرکان است که چرا پیامبر (صلی الله علیه و آله) مانند دیگر مردمان غذا تناول می کند و در بازار به داد و ستد مشغول می شود. بنابراین جمله «و جعلنا بعضکم لبعض فتنة» می تواند ناظر به همین مطلب باشد که خدا، با فرستادن پیامبران از میان خود مردم، آنان را مورد آزمون قرار داده است.

151- امتحان با بعثت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 30 - 8

8 - استمرار آزمایش الهی با بعثت پیامبران ، پس از نوح

إنّ في ذلك لآیةٍ و إن کنا لمبتلین

عبارت «و إن کنا لمبتلین»، بیان اجمالی سرگذشت اقوام پس از حضرت نوح(ع) است و فرازهای بعد، بیان تفصیلی آن می باشد.

152- امتیاز در انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 253

2_ فضیلت و برتری برخی از رسولان الهی بر برخی دیگر ، با وجود همانندی آنان در اصل رسالت

تلک الرّسل فضّلنا بعضهم علی بعض

153- امداد به انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 214 - 12

12_ وعده الهی به نصرت پیامبران و مؤمنان

متى نصر الله الا ان نصر الله قريب

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

5 - انعام - 6 - 10 - 9

9_ خداوند، يار و پشيمان پيامبران خویش در طول تاريخ

ص: 78

و لقد استهزیء برسول من قبلک فحاق بالذین سخرُوا منهم ما کانوا به یستهزءون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 34 - 11

11 - نصرت خداوند و امدادهای غیبی پشتوانه رسالت انبیای الهی

و لقد کذبت رسول من قبلک فصبروا .. حتی أتهم نصرنا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 110 - 8

8 - نزول عذاب بر تکذیب کنندگان انبیا ، نمودی از امداد های خداوند به پیامبران خویش

جاءهم نصرنا فنجی من نشاء

مراد از یاری خدا (جاءهم نصرنا) به قرینه «فنجی من نشاء ..» نزول عذاب است. بنابراین تعبیر کردن از نزول عذاب به آمدن یاری ، حکایت از برداشت فوق دارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 47 - 9, 5

5 - رسولان الهی و ادیان توحیدی ، برخوردار از حمایت و نصرت خداوند

فلاتحسبنّ الله مخلف وعده رسله

9 - قدرت شکست ناپذیر خدا و صاحب انتقام بودن او ، دلیل تخلف ناپذیری وعده هایش در یاری رسولان و عذاب کردن ستمگران

فلاتحسبنّ الله مخلف وعده رسله إن الله عزیز ذو انتقام

جمله «إن الله عزیز ذو انتقام» به منزله تعلیل برای بخش اول آیه (فلاتحسبنّ ..) می باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 171 - 1

1 - یاری شدن پیامبران ، سنت آغازین خداوند

و لقد سبقت كلمتنا لعبادنا المرسلين

«کلمه» به سخن و گفتار گفته می شود و مقصود از «کلمتنا» _ به قرینه آیه بعد (إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ) _ پیروزی پیامبران می باشد و مقصود از سبقت این کلمه (سبقت کلمتنا) آغازین بودن آن است؛ یعنی، خداوند یاری شدن انبیا را از پیش مقرر فرموده بود.

154- امکان رد شفاعت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 76 - 5

ص: 79

5_ امکان پذیرفته نشدن درخواست و شفاعت پیامبران به درگاه خداوند

ی_ ابرهیم أعرض عن ه_ذا

155- امکان فریب انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 15 - 3

3_ پیامبران الهی ، از فریب خوردن مصون نبوده و از اعتماد کردن بر ناهلان معصوم نیستند .

إنا له لحفظون .. فلما ذهبوا به و أجمعوا أن يجعلوه فی غیبت الجب

156- امیدواری انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 214 - 10

10_ ایمان و امید پیامبران و مؤمنان به نصرت الهی و امداد های غیبی ، به هنگام مواجهه با مصائب و مشکلات جنگ

حتى یقول الرسول و الذین امنوا معه متی نصر الله

جمله «متی نصر الله» که سؤال از وقت یاری خداست، بیانگر این معناست که آنان به اصل یاری خدا به هنگام رویارویی با دشمنان، ایمان داشتند و به آن دل بسته بودند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 109 - 4

4- امید پیامبران و مبلغان مخلص دین ، تنها به لطف و پاداش الهی

و ما أسئلكم .. إن أجری إلا علی رب العالمن

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 127 - 4

4- امید پیامبران و تبلیغ کنندگان مخلص دین ، تنها به لطف و پاداش الهی

و ما أسئلكم .. إن أجرى إلاّ على ربّ العـلمين

جلد - نام سورہ - سورہ - آیہ - فیش

13 - شعراء - 26 - 145 - 4

4 - امید پیامبران و مبلغان مخلص دین ، تنها به لطف و پاداش الہی

و ما أسئلكم علیہ من أجر إن أجرى إلاّ على ربّ العـلمين

ص: 80

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 164 - 4

4- امید پیامبران و مبلغان مخلص دین ، تنها به لطف و پاداش الهی

إن أجرى إلا على ربّ العـلمین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 180 - 4

4- امید پیامبران و مبلغان مخلص دین ، تنها به لطف و پاداش الهی

و ما أسئلكم علیه من أجر إن أجرى إلا على ربّ العـلمین

157- انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- نحل - 16 - 113 - 1

1- پیامبران و رسولان ، از نعمت های الهی برای امتها

فكفرت بأنعم الله . . . و لقد جاءهم رسول منهم

برداشت فوق، بر این اساس است که آیه شریفه بیانگر مصداق دیگری باشد از نعمتهای اعطایی خداوند به امتها که در آیه قبل از آن یاد شده است.

158- انبیا از آیات خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 15 - 18

18 - پیامبران و رسولان ، از آیات الهی اند .

إذ جاءتهم الرسل . . . و كانوا بأیـتنا یجحدون

159- انبیا از صالحان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صفات - 37 - 112 - 4,5

4 - پیامبران ، انسان های صالح

ص: 81

نبیاً من الصِّـلِحِـن

5- صالح بودن ، برجسته ترین صفت پیامبران الهی

نبیاً من الصِّـلِحِـن

توصیف اسحاق(ع) به صالح بودن _ در حالی که پیامبران دارای اوصاف پسندیده دیگری نیز هستند _ می رساند که صالح بودن مهم ترین و برجسته ترین صفت برای آنان است.

160- انبیا از مؤمنان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- ابراهیم - 14 - 11 - 15

15- انبیای الهی خود را از مؤمنان می دانستند .

قالت لهم رسلهم . . . و علی الله فلیتوکل المؤمنون

به قرینه عبارت «و ما لنا الا نتوکل علی الله» در آیه بعد، «فلیتوکل المؤمنون» قطعاً شامل خود انبیا نیز می شود. و سرّ استفاده از فعل غایب و فاعل جمع برای بیان ضرورت توکل بر خداوند، عمومیت دادن حکم به مؤمنان است.

161- انبیا در تاریخ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5- انعام - 6 - 34 - 1

1_ گروهی از پیامبران پیشین، همچون پیامبر اکرم(صلی الله علیه و آله)، مورد تکذیب مخالفان خود بودند.

و لقد کذبت رسل من قبلک

162- انبیا در سختی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2- بقره - 2 - 214 - 20

20_ استفاده انبیا از راه های عادی و طبیعی ، در رویارویی با مشکلات

مستهم البأساء و الضراء و زلزلوا حتى يقول الرسول و الذين امنوا معه متى نصر الله

پیامبران همانند مردم به مقاومت و صبر در برابر مشکلات می پرداختند و دست به معجزه و کارهای خارق العاده نمی زدند.

ص: 82

163- انبیا در سرزمین خود

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- ابراهیم - 14 - 14 - 1

1- وعده خداوند به اسکان انبیا در سرزمین خویش ، در پی تهدید به اخراج شدن آنان از سوی اقوام کافر

وقال الذین كفروا لرسلمهم لنخرجنکم من أرضنا.. فأوحى إليهم... ولنسكننکم الأری

164- انبیا در قیامت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4- نساء - 4 - 159 - 7

7- پیامبران ، شاهدان محکمه الهی در قیامت

و یوم القیمه یكون علیهم شهیداً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4- مائده - 5 - 109 - 11، 2، 1

1- خداوند در قیامت مجمعی از تمامی پیامبران تشکیل خواهد داد .

یوم یجمع الله الرسل

2- پرسش از برخورد امت ها با دعوت انبیا هدف از گردآوری پیامبران در عرصه قیامت

یوم یجمع الله الرسل فیقول ماذا اجبتم

11- اظهار بی اطلاعی پیامبران در قیامت از چگونگی برخورد امت ها با دعوت آنان

فیقول ماذا اجبتم قالوا لاعلم لنا

امام باقر(ع) درباره آیه فوق فرمود: ان لهذا تأویلاً یقول: ماذا اجبتم فی اوصیائکم الذین خلقتموهم علی اممکم؟ فیقولون لا علم لنا بما فعلوا بعدنا.

کافی، ج 8، ص 338، ح 535؛ نورالثقلین، ج 1، ص 688، ح 427.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 110 - 4

4_ خداوند ، در روز قیامت و در مجمع پیامبران ، نعمت های ارزانی شده به عیسی و مادرش مریم رابه وی یادآوری خواهد کرد .

یوم یجمع الله الرسل فیقول .. اذ قال الله یعیسی ابن مریم اذکر نعمتی علیک وعل

کلمه «اذ» در «اذ قال الله» بدل اشتمال برای کلمه «یوم ..» می باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 116 - 1

ص: 83

1_ خداوند در قیامت و در حضور پیامبران از مسیح (ع) خواهد پرسید که آیا وی مردمان را به پرستش خویش و مادرش مریم فراخوانده است؟

و اذ قال الله يعيسى ابن مريم ائت للناس اتخذوني وامى الهين

با توجه به آیات بعد همانند «قال الله هذا يوم . . .» آیه 119 و توجه به این حقیقت که در زمان حضور مسیح(ع) در میان امت خویش کسی معتقد به الوهیت وی و مریم(ع) نبوده است، معلوم می شود این پرسش و پاسخ در قیامت اتفاق خواهد افتاد. گفتنی است که تعبیر از آینده با فعل ماضی (قال) برای رساندن تحقق قطعی آن صحنه است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - اعراف - 7 - 6 - 3

3_ تبلیغ تعالیم دینی و آسمانی، محور بازجویی از پیامبران خدا در قیامت

فلنستلن الذين أرسل إليهم ولنستلن المرسلين

عنوان «مرسلین» در جمله «ولنستلن المرسلین» بیانگر این است که سؤال از پیامبران درباره تبلیغ رسالت است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - اعراف - 7 - 7 - 2

2_ خداوند در قیامت سرگذشت پیامبران را در ابلاغ رسالت به گونه ای دقیق برای آنان بیان خواهد کرد.

ولنستلن المرسلين. فلنقصن عليهم بعلم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 34 - 4

4- تمامی خواسته های پیامبران و پیروان آنان در قیامت، از پیش آماده شده و به آنان داده خواهد شد.

والذی جاء بالصدق و صدق به . . . لهم ما یشاءون عند ربهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 69 - 7

7- حضور پیامبران در قیامت برای گواهی دادن بر اعمال بندگان، هنگام عرضه اعمالشان

مقصود از آوردن پیامبران در قیامت هنگام عرضه نامه اعمال بندگان _ به قرینه آیه «فکیف إذا جئنا من کلّ اُمة شهید و جنابک علی ه_ؤلاء شهیداً (نساء)4، 41) گواهی دادن آنان است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - مرسلات - 77 - 11 - 1

1 - قیامت ، وقت تعیین شده برای حضور پیامبران جهت گواهی بر امت های خویش

و إذا الرسل أُفّتت

مقصود و مفاد این آیه _ برابر نظر بیشتر مفسران _ فرارسیدن زمان وعده الهی مبنی بر گواهی پیامبران بر امت های خویش در

ص: 84

عرصه قیامت است؛ مانند «فلنسلنّ الذین أرسل إلیهم و لنسلنّ المرسلین» (اعراف، آیه 6).

165- انبیا در کتب آسمانی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 94 - 2

2_ سرگذشت حضرت نوح و موسی (ع) و پیامبران مبعوث شده در فاصله میان آنان و تکذیب شدن آنان و هلاکت مکذبان به عذاب استیصال، آیاتی است که در کتاب های آسمانی پیشین نیز آمده بود.

و اتل علیهم نبأ نوح... فإن كنت فی شک مما أنزلنا إلیک فسئل الذین یقرءون الکتب م

برداشت فوق از ارتباط میان این آیه شریفه و مجموعه آیات 71 تا 93_ که با هم یک بند را تشکیل می دهند_ استفاده می شود.

166- انبیا در مکه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 134 - 8

8 - اهل مکه پیش از بعثت پیامبر (صلی الله علیه و آله)، از تعالیم رسولان الهی محروم بودند.

من قبله لقالوا ربنا لولا أرسلت إلینا رسولاً فنتبعه ای_ تک

167- انبیا سلف

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 81 - 7، 21

7_ انبیای گذشته، زمینه ساز بعثت رسولان آینده

و اذ اخذ الله میثاق النبیین... ثم جاءکم رسول مصدق لما معکم لتؤمننّ به

21_ بشارت پیامبران گذشته، نسبت به پیامبران آینده

و اخذتم علی ذلکم اصری

«اصر»، به معنای عهد است و گرفتن عهد الهی از مردم برای ایمان و یاری پیامبران آینده، خود بشارت به آمدن آنان است.

168- انبیا قبل از نبوت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 121 - 25

ص: 85

25 - « عن الرضا (ع) (فی قوله تعالى) : « وعصى آدم ربّه فغوی » قال : . . . کان ذلك من آدم قبل النبوه و لم یکن ذلك بذنب کبیر استحقّ به دخول النار و إنّما کان من الصغائر الموهوبه التي تجوز علی الأنبياء قبل نزول الوحي علیهم ;

از امام رضا(ع) (در باره قول خدا) «وعصى آدم ربّه فغوی» روایت شده که فرمود: این عصیان از آدم قبل از نبوت بود و این گناه بزرگی نبود که آدم بسبب آن مستحق دخول آتش شود بلکه از صغائر بود که بخشیده شده و برای پیامبران قبل از نزول وحی جایز است. . .».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 75 - 2

2 - پیامبران ، شخصیت هایی ناب ، خالص و شایسته ، پیش از احراز مقام نبوت

اللّه یصطفی . . . و من الناس

«إِصْطَفَا» (مصدر «یصطفی») مشتق از «صفوه» است. و «صفوه» به معنای ناب و خالص می باشد. بنابراین معنای «اللّه یصطفی...» چنین است: «خدا از میان فرشتگان و انسان ها، افرادی ناب، خالص و شایسته را برای رسالت خویش برمی گزیند.

169- انبیا قبل از هود(ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 66 - 5

5_ قوم عاد برخوردار از وجود پیامبرانی قبل از هود

قال الملائه الذين كفروا . . . إنا لنظنك من الكذابين

«ال» در «الکذبین» می تواند عهده باشد. بر این مبنا مقصود قوم عاد از کلمه «الکذبین» پیامبرانی است که پیش از هود مبعوث شدند و مورد تکذیب قرار گرفتند و در بین آنان به دروغگویان معروف شدند. و نیز می تواند «ال» برای جنس باشد. در این صورت «الکذبین» اشاره به گروهی خاص نخواهد بود. برداشت فوق بر اساس احتمال اول است.

170- انبیا و آبادانی دنیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 52 - 15

15_ آبادانی و برخوردار شدن جامعه های بشری از نعمت ها و موهبت های دنیوی ، از اهداف پیامبران و ادیان الهی است .

یرسل السماء علیکم مدرارًا و یزدکم قوه إلی قوتکم

171- انبیا و آزادی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 64 - 10

10_ مأموریت پیامبر (صلی الله علیه و آله) بر دعوت اهل کتاب به آزاداندیشی و داشتن شخصیت مستقل انسانی

تعالوا... و لا یتخذ بعضنا بعضاً ارباباً من دون الله

172- انبیا و آفرینش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 80 - 5

5_ فرشتگان و انبیاء و هر آنچه غیر خداست، هیچ نقش مستقلی در ربوبیت عالم ندارد.

و لا یأمرکم... ارباباً ایأمرکم بالكفر

173- انبیا و استفاده از طیبات

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 52 - 1

1 - یکی بودن شیوه زندگی همه پیامبران، در بهره گیری سالم و حلال از نعمت های الهی، کردار نیک و پرستش خدای یگانه

یا ایها الرسل کلوا من الطیبات... و إن هذہ اُمتکم اُمّه و أنا ربکم

«هذہ» اشاره به طریقه زندگی است که از سوی خدا به یکایک پیامبران توصیه شده بود (یا ایها الرسل کلوا من الطیبات و اعملوا صالحاً). «اُمّه» نیز به معنای طریقه، شیوه و آیین است.

174- انبیا و استهزای مردم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 67 - 14

14 - پیامبران، از مسخره کردن و به بازیچه گرفتن مردم، منزهند.

قال أعود بالله أن أكون من الجهلين

ص: 87

175- انبیا و اصلاح جامعه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 213 - 11، 13، 18، 25، 28

11 - جامعه بشری ، نیازمند بعثت پیامبران برای حل اختلافات (هدایت جامعه)

فبعث الله النبيين .. ليحكم بين الناس فيما اختلفوا فيه

13 - حکومت ، داوری و حل اختلافات مردم ، از اهداف بعثت پیامبران و نزول کتاب های آسمانی

و أنزل معهم الكتاب بالحق ليحكم بين الناس

18 - اتحاد و تشکّل جوامع بشری ، از اهداف پیامبران و ادیان الهی

فبعث الله .. و أنزل ... ليحكم بين الناس فيما اختلفوا فيه

25 - ارتباط نزدیک میان محتوای تعالیم انبیا و مشکلات مردم

و أنزل معهم الكتاب ليحكم بين الناس فيما اختلفوا فيه

28 - سرکشی و ظلم (بَغِي) عالمان دین ، مانع تحقق اهداف انبیا (اتحاد مردم بر اساس دین حق)

و ما اختلف فيه الا الذين اوتوه من بعد ما جاءتهم البينات بغيا بينهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 144 - 7

7 - وظیفه رسولان الهی ، راهنمایی و پیام آوری است و وظیفه مردم ، پیمودن آن راه بر اساس پیام های آن رسولان

و ما محمد الا رسول قد خلت من قبله الرسل افان مات

جمله «و ما محمد ..» ، تعیین کننده وظیفه رسولان الهی (پیام آوری) است و جمله «افان مات ...» ، تعیین کننده وظیفه مردم است که باید همواره (چه رسولان در میانشان باشند و یا نباشند) پایبند به آن پیامها باشند.

176- انبیا و اضطراب

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - حجر - 15 - 52 - 6

6- امکان عارض شدن ترس و اضطراب بر پیامبران الهی

قال إنا منكم وجلون

177- انبیا و اعتماد به ناهلان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 15 - 3

3_ پیامبران الهی ، از فریب خوردن مصون نبوده و از اعتماد کردن بر ناهلان معصوم نیستند .

ص: 88

إنا له لحفظون .. فلما ذهبوا به و أجمعوا أن يجعلوه في غيبت الجب

178- انبيا و افترا به خدا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

1 - بقره - 2 - 67 - 18

18 - پیامبران ، هرگز حکمی را به دروغ به خداوند نسبت نمی دهند .

أَتَّخِذْنَا هُزُوًا قَالُوا عُوذُ بِاللَّهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ

179- انبيا و اقوام پيشين

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

9 - ابراهيم - 14 - 11 - 1

1- انبيا در مقابل اقوام كافر كه بشر بودن را با مقام پیامبری منافی می دانستند ، بر بشر بودن خود تأکید می کردند و عدم تنافی آن را با مقام نبوت اعلام می داشتند .

قَالُوا إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا .. قَالَتْ لَهُمْ رَسُلُهُمْ إِنْ نَحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلَكُمْ وَلَكِنْ

180- انبيا و امدادهاي خدا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

9 - ابراهيم - 14 - 14 - 11، 10

10- برای برخورداري از امداد های الهی ، حتی برای انبيا نیز شرایط و ویژگی هایی لازم است .

و لنسكننكم الأرض من بعدهم ذلك لمن خاف مقامي و خاف وعيد

11- انبيا به دليل ترس از مقام خداوند از حمايت های خداوند برخوردار شدند .

فأوحى إليهم ربهم لنهلكن الظالمين . و لنسكننكم الأرض ... ذلك لمن خاف مقامي و خ

181- انبيا و امور خارق العاده

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

8_ امکان پدیدار شدن امور خارق العاده از ناحیه پیامبران و شفا یافتن بیماران با اشیای وابسته به آنان

اذهبوا بقمیصی هذا فآلقوه علی وجه ابي یأت بصیراً

ص: 89

182- انبیا و اهل کتاب

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 80 - 3

3_ اعتقاد برخی از اهل کتاب ، به ربوبیت فرشتگان و انبیا

و لا یامرکم ان تتخذوا الملئکه و التّیین ارباباً

آیه، ناظر به اعتقاد برخی از اهل کتاب است.

183- انبیا و بررسی مشکلات تبلیغ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 45 - 7

7- بررسی مشکلات و موانع احتمالی مسؤولیت ها و ترس از ناکامی در ابلاغ رسالت های الهی ، منافاتی با مقام نبوت و اخلاص در برابر خداوند ندارد .

واصطنعتک لنفسی . . . إنا نخاف أن یفرط علینا أو أن یطغی

184- انبیا و بررسی مشکلات نبوت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 45 - 7

7- بررسی مشکلات و موانع احتمالی مسؤولیت ها و ترس از ناکامی در ابلاغ رسالت های الهی ، منافاتی با مقام نبوت و اخلاص در برابر خداوند ندارد .

واصطنعتک لنفسی . . . إنا نخاف أن یفرط علینا أو أن یطغی

185- انبیا و برهان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 71 - 14

14_ افکار و عقاید ارائه شده از سوی انبیا، متکی بر حجت و برهان است.

ما نزل الله بها من سلطان

ص: 90

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 10 - 1

1- انبیای الهی هنگامی که با اظهار تردید اقوام خود به محتوای دعوتشان مواجه شدند ، درصدد اقناع آنان با برهانی خلل ناپذیر برآمدند .

إِنَّا لَفِي شَكٍّ مِّمَّا تَدْعُونَنَا إِلَيْهِ مُرِيبٌ . قَالَتْ رَسُلُهُمْ أَفَى اللَّهِ شَكٌّ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

186- انبیا و پاسخ منطقی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 11 - 16

16- عنایت انبیا به دادن پاسخ منطقی و بی ابهام به شبهات و اشکالات کافران و مخالفان خویش

قَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا .. إِنَّا لَفِي شَكٍّ مِّمَّا تَدْعُونَنَا ... قَالَتْ رَسُلُهُمْ أَفَى اللَّهِ شَكٌّ ... قَا

187- انبیا و تبیین دین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 4 - 11

11- خداوند ، عزیز (شکست ناپذیر) و حکیم (کاردان) است .

و هو العزيز الحكيم

188- انبیا و تربیت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2- آل عمران - 3 - 79 - 12

12_ رسالت انبیا ، تربیت انسانهایی خدایی

ولكن كونوا ربّانين

189- انبیا و ترس

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - حجر - 15 - 52 - 6

6- امکان عارض شدن ترس و اضطراب بر پیامبران الهی

ص: 91

قال إنا منكم ورجلون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - نمل - 27 - 10 - 7

7- رسولان الهی در پرتو حمایت خداوند ، مبرا از هرگونه ترس و هراس

إِنِّي لَأَيُّخَافُ لَدَى الْمَرْسَلُونَ

190- انبیا و تقلید

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- ابراهیم - 14 - 10 - 25

25- تقلید از نیاکان در عبادت غیر خدا ، عمل باطلی است که انبیا به مبارزه با آن برخاستند .

تريدون أن تصدّونا عمّا كان يعبد ءاباؤنا

191- انبیا و تمایلات نفسانی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 53 - 4

4_ انبیا نیز همانند دیگران دارای کشش های نفسانی هستند .

و ما أُبرءُ نفسی إن النفس لأُمّاره بالسوء

192- انبیا و توحید

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 80 - 7

7_ توحید و تسلیم در برابر خداوند ، روح دعوت انبیا

و لا یأمرکم ان تتخذوا . . . ایأمرکم بالكفر بعد اذ انتم مسلمون

193- انبیا و توحید عبادی

جلد - نام سورہ - سورہ - آیہ - فیش

8 - یوسف - 12 - 38 - 20

ص: 92

20_ انبیا ، پیام آوران توحید و معلمان یکتاپرستی بودند .

ما کان لنا أن نشرك بالله من شيء ذلك من فضل الله علينا وعلى الناس

اعتقاد توحیدی پیامبران خدا را ، تفضّل خدا بر مردمان دانستن _ که مفاد «ذلک من فضل الله .. علی الناس» است _ می رساند که: عموم مردم از طریق پیامبران ، به توحید دسترسی پیدا می کنند.

194- انبیا و توطئه گران

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7- یونس - 10 - 21 - 12

12_ پیامبران الهی ، مستظهر و پشت گرم به حمایت و پشتیبانی خدا از آنان علیه توطئه گران و نیرنگ بازان

و إذا أذقنا الناس رحمته .. إذا لهم مكر في آياتنا قل الله أسرع مكرًا

195- انبیا و جامعه قدرتمند

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8- هود - 11 - 52 - 14

14_ به وجود آوردن جامعه های نیرومند و توانا ، از هدف های پیامبران وادیان الهی است .

و يزدكم قوه إلى قوتكم

196- انبیا و جهل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8- يوسف - 12 - 15 - 2

2_ امکان بی اطلاع بودن پیامبران از اندیشه و افکار دیگران

إننا له لحفظون .. فلما ذهبوا به و أجمعوا أن يجعلوه في غيبت الجب

197- انبیا و خانواده

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6_ پیامبر بودن با داشتن زن و فرزند (زندگانی بشری و عادی) منافات ندارد .

و جعلنا لهم أزواجًا وذرية

ص: 93

198- انبیا و خطا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 143 - 22،24

22_ موسی (ع) با مشاهده اثر تجلی خدا (انهدام کوه) تقاضای رؤیت خداوند را ناروا دانست و به درگاه الهی توبه کرد .

فلما أفاق قال سبحنک تبت إلیک

24_ موسی (ع) بدون هیچ درنگ پس از دریافت حقیقت (ناشدنی بودن رؤیت خدا) آن را پذیرفت و بدان اعتراف کرد .

قال . . . و أنا أول المؤمنین

متعلق «المؤمنین» به قرینه فراهای قبل (بانک لاتری) است. کلمه «اول» در جمله «أنا أول المؤمنین» علاوه بر معنای مقدم بودن، معنای تأخیر نکردن را نیز می رساند. زیرا صحت این ادعا که شخص بخواهد اول مؤمن باشد، به این است که بی درنگ حقیقت رخ نموده را باور کند و به آن ایمان آورد، و گرنه این احتمال منتفی نیست که دیگری در این فاصله ایمان آورد و او نتواند اول مؤمن باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 46 - 14

14_ خداوند ، مراقب پیامبران و توجه دهنده آنان به خطاها و لغزشهایشان

إن ابنی من أهلی . . . إنه لیس من أهلك . . . فلا تسئلن ما لیس لك به علم

199- انبیا و درخواست از خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 46 - 16

16_ تقاضای امری از خداوند ، بدون اطمینان به حکیمانه بودنش ، کاری است به دور از شأن پیامبران .

فلا تسئلن ما لیس لك به علم إنی أعظک أن تكونن من الج_هلین

200- انبیا و دنیاطلبی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5_ پیامبران ، منزّه از علاقه به مال و منال و امور مادی

لا أسئلكم عليه مالاّ إن أجرى إلاّ على الله

ص: 94

تعبیر «أجر» در مقابل «مال» در آیه شریفه، گویای این است که: نوح(ع) در پاداش خواهی از خداوند نیز، درخواست مال و دارایی نمی کند و علاقه ای به آن نشان نمی دهد.

201- انبیا و رؤیت خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 143 - 9

9_ انسان ها، حتی پیامبران ناتوان از دیدن خداوند با چشمان خویش

قال لن ترنی

202- انبیا و سرنوشت انسانها

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 36 - 4

4_ وحی و اخبار خداوند، طریق آگاهی پیامبران به امور غیبی و سرنوشت انسانها

أوحی إلی نوح أنه لن یؤمن من قومک إلا من قد آمن

203- انبیا و سفاهت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 67 - 4

4_ هود و دیگر پیامبران الهی، مبرا از هر گونه سفاهت و کم خردی

قال یقوم لیس بی سفاهه

هود در بیان علت پیراستگی خود از سفاهت جمله «ولکنی رسول ..» را به کار برد تا این نکته را گوشزد کند که ره یافتن سفاهت در رسولان الهی امکان پذیر نیست.

204- انبیا و سهو

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - امکان صدور عمل سهوی از پیامبران پیش از رسیدن به مقام رسالت

قال فعلتها إذا و أنا من الضالين

ص: 95

برداشت یاد شده بر این اساس است که مراد از «أنا من الضالّین» این باشد که آن عمل، عمدی نبوده است؛ بلکه ناخواسته و از روی سهو صادر شده بود.

205- انبیا و شبهات کافران

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- ابراهیم - 14 - 11 - 16

16- عنایت انبیا به دادن پاسخ منطقی و بی ابهام به شبهات و اشکالات کافران و مخالفان خویش

قالوا إنا كفرنا .. إنا لفي شكّ ممّا تدعوننا ... قالت رسلهم أفي الله شكّ ... قا

206- انبیا و شرک

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5- انعام - 6 - 88 - 8

8_ پیامبران خدا هیچگاه به شرک دچار نشدند.

و لو أشركوا لحبط عنهم ما كانوا يعملون

حرف شرط «لو» غالباً در مواردی به کار می رود که شرط آن امری ممتنع و دست نیافتنی باشد، لذا در آیه شریفه «شرک» در مورد پیامبران امری حاصل نشدنی فرض شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8- یوسف - 12 - 38 - 16، 10

10_ پیامبران ، پیراسته از هرگونه شرکورزی و همتا پنداشتن برای خدا

ما كان لنا أن نشرك بالله من شيء

16_ اعتقاد ابراهیم ، اسحاق ، یعقوب و یوسف (ع) و دیگر پیامبران به توحید و مصونیتشان از هرگونه شرکورزی ، تفضلی از ناحیه خدا بر آنان بود .

ما كان لنا أن نشرك بالله من شيء ذلک من فضل الله علينا

207- انبیا و شفای بیمار

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 93 - 8

8_ امکان پدیدار شدن امور خارق العاده از ناحیه پیامبران و شفا یافتن بیماران با اشیای وابسته به آنان

ص: 96

اذهبوا بقمیصی هذا فألقوه علی وجه أبی یأت بصیراً

208- انبیا و ظلم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - نمل - 27 - 11 - 6

6- رسولان الهی ، مبرا از ظلم و گناه

إنی لایخاف لدی المرسلون . إلا من ظلم

209- انبیا و عذاب کافران

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 81 - 4

4_ خداوند ، پیش از عذاب کردن اقوام کفرپیشه ، جریان امر را به اطلاع پیامبر آن قوم می رساند .

إنا أرسلنا إلی قوم لوط ... و لما جاءت رسلنا لوطاً ... قالوا یـ لوط إنا رسل ربک

210- انبیا و عصیان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 63 - 11

11_ تمرد کنندگان از فرمان خدا _ هر چند از پیامبران باشند _ در خطر گرفتار شدن به کیفر و مجازات الهی اند .

فمن ینصرنی من الله إن عصیته

«من الله» به معنای «من عذاب الله» است.

211- انبیا و عمل جاهلانه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 67 - 15

15 - پیامبران ، منزّه از کردار های جاهلانه هستند .

قال أعود بالله أن أكون من الجهلين

ص: 97

212- انبیا و عشوہ

جلد - نام سورہ - سورہ - آیہ - فیش

6 - اعراف - 7 - 143 - 18

18_ امکان عارض شدن بیهوشی بر انبیا

و خرّ موسی صعقا

213- انبیا و فرهنگ مردم

جلد - نام سورہ - سورہ - آیہ - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 4 - 8،15

8- فهم مردم عصر نزول تعالیم دینی ، مرجع و منبعی برای فهم دقیق آن تعالیم است .

و ما أرسلنا من رسول إلاّ بلسان قومه لیبین لهم

اینکه خداوند فرموده است: همه پیامبران به زبان قوم خودشان فرستاده شدند، می تواند بیانگر این نکته باشد که زبان و ادبیات مردم دوران نزول تعالیم آسمانی برای دریافت پیام آن تعالیم نقش مؤثری دارد.

214- انبیا و فضل خدا

جلد - نام سورہ - سورہ - آیہ - فیش

8 - یوسف - 12 - 38 - 21

21_ پیامبران ، واسطه جریان فضل الهی بر مردمان

ذلک من فضل الله علينا و علی الناس

215- انبیا و قیامت

جلد - نام سورہ - سورہ - آیہ - فیش

6 - اعراف - 7 - 59 - 16

16_ قیامت ، روزی عظیم در دیدگاه پیامبران (ع)

إني أخاف عليكم عذاب يوم عظيم

ص: 98

216- انبیا و کفر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 30 - 3

3_ همگان، حتی پیامبران الهی، در صورت طرد مؤمنان و ارتکاب گناه، مستحق کیفر و مجازات الهی اند.

من ینصرنی من الله إن طردتهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 63 - 11

11_ تمرد کنندگان از فرمان خدا - هر چند از پیامبران باشند - در خطر گرفتار شدن به کیفر و مجازات الهی اند.

فمن ینصرنی من الله إن عصيته

«من الله» به معنای «من عذاب الله» است.

217- انبیا و کفرهای خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - رعد - 13 - 37 - 13

13_ پیامبران الهی نیز اگر مرتکب گناه شوند، از عقوبت های الهی مصون نیستند.

ولئن اتبعت أهواءهم... مالک من الله من ولی ولا واق

218- انبیا و گناه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 63 - 10

10_ پیامبران، در صورت مسامحه در امر رسالت و ترک ابلاغ توحید، گناه کارند.

فمن ینصرنی من الله إن عصيته

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6- رسولان الهى ، مبرّاز ظلم و گناه

إتى لا يخاف لدى المرسلون . إلامن ظلم

ص: 99

219- انبیا و مادیات

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 29 - 5

5_ پیامبران ، منزّه از علاقه به مال و منال و امور مادی

لا أَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ مَالاً إِنْ أُجْرِي إِلَّا عَلَى اللَّهِ

تعبیر «أجر» در مقابل «مال» در آیه شریفه ، گویای این است که: نوح(ع) در پاداش خواهی از خداوند نیز ، درخواست مال و دارایی نمی کند و علاقه ای به آن نشان نمی دهد.

220- انبیا و مردم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 79 - 10

10 _ خداوند ، گواهی کافی بر روابط و عملکرد متقابل پیامبران و مردم

و ارسلناک للّناس رسولاً و کفی باللّٰه شهیداً

«ارسلناک للّناس رسولاً»، بیانگر دو معناست: یکی بیان وظیفه پیامبر (صلی الله علیه و آله)، یعنی ابلاغ رسالت، و دیگری بیان وظیفه مردم، یعنی پذیرش رسالت او. و «کفی باللّٰه شهیداً»، می تواند ناظر به چگونگی عملکرد پیامبر (صلی الله علیه و آله) در انجام وظیفه و عملکرد مردم در پذیرش رسالت باشد.

221- انبیا و مرفهان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 23 - 11، 1

1 - تمامی پیامبران الهی در طول تاریخ ، مواجه با مخالفت مردمان مرفه و خوش گذران

و کذلک ما أرسلنا من قبلك فی قریه من نذیر إلا قال مترفوها

11 - پیام فرستادگان الهی ، ناسازگار با منافع طبقات مرفه

و کذلک ما أرسلنا من قبلك . . . إلا قال مترفوها

از این که همواره مرفهان در برابر پیام انبیا موضع می گرفتند، مطلب بالا استفاده می شود.

222- انبیا و مزد تبلیغ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 29 - 2

ص: 100

2_ پیامبران ، منزّه از درخواست کمترین مال و دارایی از مردم به خاطر ابلاغ رسالت و تبلیغ معارف دین

و یَقَوْمٍ لَّا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مَالًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 51 - 2

2_ پیامبران ، منزّه از مطالبه اجر و مزد از مردم ، به خاطر ابلاغ رسالت و تبلیغ معارف دین

و یَقَوْمٍ لَّا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا

223- انبیا و مزد رسالت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 51 - 2

2_ پیامبران ، منزّه از مطالبه اجر و مزد از مردم ، به خاطر ابلاغ رسالت و تبلیغ معارف دین

و یَقَوْمٍ لَّا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا

224- انبیا و معجزه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - رعد - 13 - 38 - 9

9_ پیامبران ، بدون اذن و رخصت خداوند نمی توانند آیت و معجزه ای به مردم ارائه کنند .

و ما کان لرسول أن یأتی بأیه إلاّ بإذن الله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 78 - 5

5 - پیامبران ، بدون اذن پروردگار ، توانایی آوردن هیچ معجزه ای را ندارند .

و ما کان لرسول أن یأتی بأیه إلاّ بإذن الله

مقصود از «آیه» در این جا معجزه است.

225- انبیا و معجزه اقتراحی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- ابراهیم - 14 - 11 - 11

ص: 101

11- انبیا در مقابل درخواست معجزه از سوی اقوام کفرپیشه ، خود را جز به اذن خداوند ، فاقد توانایی لازم برای آن می دانستند .

و ما کان لنا أن نأتیکم بسلطن إلا بإذن الله

226- انبیا و ملائکه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 98 - 5

5- برتری رسولان الهی بر فرشتگان حتی بر جبرئیل و میکائیل *

من کان عدواً لله و ملئکته و رسله و جبریل و میکیل

چنانچه گذشت ذکر بخصوص جبرئیل و میکائیل از میان سایر فرشتگان حکایت از برتری این دو فرشته دارد و تقدیم ذکری «رساله» بر «جبریل و میکال» اشاره به برتری بر جبرئیل و میکائیل دارد.

227- انبیا و مؤمنان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2- آل عمران - 3 - 52 - 8

8_ پیامبران ، نیازمند یاری مؤمنان ، برای تحقق آرمان های متعالی خویش

من انصاری الی الله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8- هود - 11 - 29 - 17

17_ پیامبران ، وظیفه دار پذیرش اظهارکنندگان ایمان و نه مسؤل تمییز مؤمنان راستین از غیر ایشان

ما أنا بطارد الذین ءامنوا إنهم مل-قوا ربهم

228- انبیا و نعمت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8- هود - 11 - 52 - 15

15_ آبادانی و برخوردار شدن جامعه های بشری از نعمت ها و موهبت های دنیوی ، از اهداف پیامبران و ادیان الهی است .

یرسل السماء علیکم مدرارًا و یزدکم قوّه إلی قوّتکم

ص: 102

229- انبیا و نفس اماره

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 53 - 9

9_ پیامبران با توفیق خدا و شمول رحمتش بر آنان ، از ارتکاب گناهان مصون مانده و از خطر نفس اماره رهایی می یابند .

إن النفس لأماره بالسوء إلا ما رحم ربی

230- انبیا و نفی شرک

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 38 - 17

17_ بعثت پیامبران برای آموزش توحید و نفی شرک ، از تفضلات الهی بر مردم است .

ما كان لنا أن نشرك .. ذلك من فضل الله ... على الناس

231- انبیا و نقصی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 13 - 5

5 - تنافی نداشتن رسالت الهی با وجود بعضی کمبود های قابل جبران به وسیله داشتن یاور

قال ربّ .. و يضيق صدري و لا ينطق لسانی فأرسل إلى هرون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 34 - 6

6 - تنافی نداشتن مقام رسالت الهی ، با وجود برخی کمبود های قابل جبران به وسیله معین و یاور

فأرسله معی ردءاً یصدّقنی

«ردا» به معنای معین و دستیار است.

232- انبیا و هدایت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- ابراهیم - 14 - 4 - 11

11- خداوند ، عزیز (شکست ناپذیر) و حکیم (کاردان) است .

و هو العزيز الحكيم

ص: 103

233- انبیا و هواپرستی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - ص - 38 - 26 - 14

14 - همه انسان ها ، حتی پیامبران ، در معرض افتادن در دام هوای نفس اند .

ی_داود . . . فاحکم بین الناس بالحقّ و لا تتبّع الهوی

توصیه به پرهیز از پیروی هوای نفس به داوود(ع)، گویای این حقیقت است که همه انسان ها، حتی پیامبران، در معرض چنین خطری قرار دارند؛ و گرنه چنین توصیه ای لغو خواهد بود.

234- انبیا و مزد رسالت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 29 - 2

2_ پیامبران ، منزه از درخواست کمترین مال و دارایی از مردم به خاطر ابلاغ رسالت و تبلیغ معارف دین

و ی_قوم لا أسئلكم علیه مالاً

235- انبیا هنگام استماع آیات خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 58 - 15

15- پیامبران و هدایت یافتگان برگزیده ، به هنگام شنیدن آیات الهی به سجده می افتند و می گریند .

من النبیین . . . و ممّن هدینا واجتیبنا إذا تتلی علیهم آیت الرحمن خرّوا سجّداً و

236- انبیای اقوام پیشین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 22 - 1

1 - جوامع و امت های پیشین ، برخوردار از فرستادگان الهی با پیام ها و دلایل روشن

ذلك بأنهم كانت تأتيهم رسلهم بالبينات

جلد - نام سورہ - سورہ - آیہ - فیش

ص: 104

16 - غافر - 40 - 83 - 1

1 - جوامع وامت های پیشین ، برخوردار از فرستادگان الهی ، با پیام ها و دلایل روشن

فلما جاءتهم رسلهم بالبينات

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 101 - 5,6

5 - اقوام پیشین ، بهره مند از وجود پیامبرانی هدایتگر

ولقد جاءتهم رسلهم بالبينات

6 - پیامبران اقوام گذشته برخوردار از دلایل و معجزاتی روشن برای هدایت آنان

ولقد جاءتهم رسلهم بالبينات

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 24 - 6

6 - تمامی امت های گذشته ، از پیامبرانی بشارت دهنده و اندازگر برخوردار بودند .

وإن من أمة إلا خلا فيها نذير

237- انبیای امتهای پیشین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - طلاق - 65 - 8 - 2

2 - آبادی ها و شهر های بسیاری ، در جوامع بشری از وجود وحی و پیامبران الهی ، برخوردار بودند .

و كاتين من قرية عتت عن امر ربها ورسله

238- انبیای انطاکیه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 14 - 1

1 - خداوند ، دو پیامبر را هم زمان به سوی مردم انطاکیه گسیل داشت .

إذ أرسلنا إليهم اثنين

ص: 105

239- انبیای اولو العزم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 53 - 1

1 - موسی (ع) از پیامبران دارای کتاب و شریعت

و إذ آتینا موسی الکتب

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 87 - 9

1 - موسی (ع) از پیامبران الهی و برخوردار از کتاب آسمانی (تورات)

و لقد آتینا موسی الکتب

9 - عیسی (ع) دارای شریعتی جدید، نه تابع شریعت موسی (ع) و مبلغ آن

و لقد آتینا موسی الکتب... و آتینا عیسی ابن مریم البینت

نامبردن از عیسی (ع) و اکتفا نکردن به جمله «قفینا...» - با وجود اینکه او نیز پس از موسی (ع) مبعوث شد و جمله مذکور می توانست شامل او نیز بشود - اشاره به نکاتی دارد؛ از جمله اینکه پیامبران پس از موسی (ع) تابع شریعت او بوده و شریعت و کتاب مستقلی نداشتند، ولی عیسی (ع) دارای شریعت و کتاب مستقلی بود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 110 - 1

1 - موسی (ع) از پیامبران دارای کتاب آسمانی است .

و لقد آتینا موسی الکتب

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 2 - 3

3 - موسی (ع) از پیامبران دارای شریعت بود .

وَأَتَيْنَا مُوسَى الْكُتُبَ

اعطای کتاب مستقل به موسی (ع) نشانگر تعالیمی جدید و شریعتی جدا از شریعتهای سابق است و این حکایت از آن دارد که موسی (ع) دارای شریعت مستقل بوده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 49 - 1

1 - موسی (ع) ، دارای کتاب آسمانی بود .

و لَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكُتُبَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 35 - 1

ص: 106

1 - موسی (ع) ، از پیامبران دارای کتاب (تورات) و شریعت مستقل از جانب خداوند

و لقد آتینا موسی الکتب

دریافت کتاب آسمانی، حاکی از دریافت شریعت مستقل و جدا از شریعت سابق است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 43 - 1

1 - موسی (ع) ، از پیامبران صاحب کتاب

و لقد آتینا موسی الکتب

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 7 - 5

5 - پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) و نوح و ابراهیم و موسی و عیسی (ع) چهره های شاخص انبیای الهی اند .

و إذا أخذنا من النبیین میثهم و منک و من نوح و ابرهیم و موسی و عیسی ابن مریم

ذکر نام این انبیا پس از آوردن واژه «النبیین» ذکر خاص پس از عام بوده و می تواند نشانه برتری آنان باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 45 - 2

2 - موسی (ع) ، از پیامبران صاحب شریعت و کتاب آسمانی

و لقد آتینا موسی الکتب

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 13 - 4

4 - نوح ، ابراهیم ، موسی ، عیسی (ع) و پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) ، پیامبران اولوالعزم و دارای شریعت

شرع لکم من الدین ما وصّی به نوحًا . . و موسی و عیسی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8- پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله)، از رسولان « اولوالعزم » (صاحب شریعت)

فاصبر كما صبر أولوا العزم

خداوند، پیامبر (صلی الله علیه و آله) را موظف کرده است که همچون رسولان اولوالعزم، پایدار باشد. از این مطلب معلوم می شود که آن حضرت خود نیز از جمله آنان می باشد؛ زیرا خدای حکیم شخصی را به چیزی تکلیف نمی کند که در محدوده توان و عنوان وی نباشد.

20- « سماعه بن مهران قال: قلت لأبي عبد الله (ع) قول الله عز وجل « فاصبر كما صبر أولوا العزم من الرسل » فقال: نوح و ابراهيم و موسى و عيسى و محمد (صلی الله علیه و آله) . . . »

سماعه بن مهران می گوید: از امام صادق (ع) درباره آیه «فاصبر كما صبر أولوا العزم من الرسل» سؤال کردم، حضرت فرمود: آنان نوح، ابراهیم، موسی، عیسی (ع) و محمد (صلی الله علیه و آله) هستند. . .».

ص: 107

240- انبیای برگزیده

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 7 - 11

11 - « عن ابن سنان قال : قال أبو عبد الله (ع) . . . فأول ما أخذ الله عز وجل الميثاق على الأنبياء له بالربوبية وهو قوله « واذ أخذنا من النبيين ميثاقهم » فذكر جمله الأنبياء ثم أبرز أفضلهم بالأسامي فقال : و منك يا محمد (صلى الله عليه وآله) ! فقدّم رسول الله لأنه أفضلهم و من نوح وإبراهيم و موسى و عيسى بن مريم فهؤلاء الخمسة أفضل الأنبياء و رسول الله أفضلهم . . . » ;

امام صادق (ع) فرمود: . . . نخستین پیمانی که خداوند، از انبیا برای خود گرفت، در مورد ربوبیت خود بود. و آن این سخن خداوند است «و اذ أخذنا من النبيين ميثاقهم» که تمام انبیا را ذکر کرد، سپس برترین ها را نام برد و فرمود: «و منك يا محمد!» و بدین گونه رسول خدا را مقدم داشته؛ زیرا او افضل آنان بوده است. (و سپس فرمود: «و من نوح و...») پس این پنج نفر، افضل انبیا هستند و رسول خدا (صلى الله عليه وآله) افضل آنان است.».

241- انبیای بعد از صالح (ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 44 - 1

1 - تاریخ ، شاهد بعثت پیاپی پیامبران ، پس از نابودی قوم ثمود

ثم أنشأنا من بعدهم قرونًا آخرین . . . ثم أرسلنا رسلنا تترًا

«تترًا» به معنای پیاپی آمدن است. گفتنی است که «تترًا» در این آیه، مصدر به معنای فاعل است که در محل نصب و حال است برای «أرسلنا» می باشد. بنابراین تقدیر آن چنین است: «ثم أرسلنا جائين واحداً بعد واحد» (پس فرستادگان خود را یکی پس از دیگری، روانه کردیم).

242- انبیای بعد از عیسی (ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - صف - 61 - 6 - 7

7 - رسول اکرم (صلى الله عليه وآله) ، تنها پیامبر مبعوث شده بعد از عیسی (ع)

و مبشّرًا برسول یأتی من بعدی اسمه أحمد

243- انبیای بعد از موسی (ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 87 - 3،10

3 - خداوند ، پس از درگذشت موسی (ع) ، رسولانی را پی در پی به سوی بنی اسرائیل فرستاد .

و قفینا من بعده بالرسل

«تقفیه» (مصدر قفینا) به معنای روانه کردن چیزی یا کسی در پی چیزی یا کسی دیگری است. بنابراین جمله «قفینا ...»؛ یعنی، پس از درگذشت موسی (ع)، پیامبران بسیاری را یکی پس از دیگری [به سوی بنی اسرائیل] فرستادیم.

10 - پیامبران ، پس از موسی (ع) تابع او بوده و شریعت وی را تبلیغ می کردند .

و لقد آتینا موسی الکتب و قفینا من بعده بالرسل

244- انبیای بعد از نوح (ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 74 - 1،2،3،4،5،8،9

1 - خداوند ، در فاصله زمانی بین حضرت نوح و موسی (ع) ، پیامبران بزرگی را مبعوث کرد .

و اتل علیهم نبأ نوح .. ثم بعثنا من بعده رسلا ... ثم بعثنا من بعدهم موسی

2 - پیامبرانی که در فاصله بین حضرت نوح و موسی (ع) مبعوث شدند ، هر کدام عهده دار هدایت قوم خود بودند .

و اتل علیهم نبأ نوح .. ثم بعثنا من بعده رسلا إلی قومهم ... ثم بعثنا من بعدهم م

3 - پیامبران بعد از حضرت نوح (ع) پس از رو به رو شدن با ایستادگی و تکذیب قومشان ، معجزات و براهین روشنی _ که شاهد صدق ادعایشان بود _ به مردم ارائه کردند .

ثم بعثنا من بعده رسلا إلی قومهم فجاءوهم بالبینت

«بینات» در این آیه می تواند شامل معجزات نیز باشد.

4 - هیچ پیامبری بعد از نوح (ع) مبعوث نشد مگر اینکه قومش در برابرش ایستادند و رسالتش را انکار و او را به دروغ گویی متهم کردند .

ثم بعثنا من بعده رسلا إلى قومهم فجاءوهم بالبينت فما كانوا ليؤمنوا بما كذبوا به م

«فاء» در «فجاءوهم» فای فصیحه بوده و بر حذف جمله قبل از خودش دلالت دارد و تقدیر آن چنین است: «... رسلا إلى قومهم فكذبوهم فجاءوهم بالبينات ...».

5_ تکذیب کنندگان رسالت پیامبران پس از نوح (ع)، علی رغم ارائه معجزات و دلیل های روشن به آنان، همچنان بر ناباوری و تکذیب خود، پای فشردند.

فجاءوهم بالبينت فما كانوا ليؤمنوا بما كذبوا به من قبل

برداشت فوق مبتنی بر این است که مضاف الیه «قبل» ضمیر عاید به «مجیء» که از «جاءوهم بالبينات» استفاده می شود، بازگردد.

8_ خداوند، بر دل های تکذیب کنندگان پیامبران پس از نوح (ع)، به علت رسوخ صفت تجاوز و حق ستیزی در نفس آنان، مهر زده بود.

ص: 109

فما كانوا ليؤمنوا بما كذبوا به من قبل كذلك نطبع على قلوب المعتدين

تعبیر به اسم فاعل (المعتدين) بدون لحاظ زمان و مفعول، بیانگر ثبوت مبدأ اشتقاق (اعتدا) در ذات (مکذبان) است.

9_ تکذیب کنندگان پیامبران پس از نوح (ع) مردمی تجاوزپیشه و حق ستیز بودند .

فما كانوا ليؤمنوا بما كذبوا به من قبل كذلك نطبع على قلوب المعتدين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 75 - 1

1_ بعثت موسی و هارون (ع) پس از بعثت پیامبران بزرگ بعد از نوح (ع) بود .

و اتل عليهم نبأ نوح .. ثم بعثنا من بعده رسلا ... ثم بعثنا من بعدهم موسی و هرون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 94 - 2

2_ سرگذشت حضرت نوح و موسی (ع) و پیامبران مبعوث شده در فاصله میان آنان و تکذیب شدن آنان و هلاکت مکذبان به عذاب استیصال، آیاتی است که در کتاب های آسمانی پیشین نیز آمده بود .

و اتل عليهم نبأ نوح .. فإن كنت في شك مما أنزلنا إليك فسنل الذين يقرءون الكتب م

برداشت فوق از ارتباط میان این آیه شریفه و مجموعه آیات 71 تا 93_ که با هم یک بند را تشکیل می دهند _ استفاده می شود.

245- انبیای بعد از هود(ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 21 - 10

10- وجود پیامبرانی قبل و بعد از هود (ع) و همزمان با وی ، در میان مردم

و قد خلت النذر من بين يديه و من خلفه

عبارت «من بين يديه» می تواند به معنای زمان معاصر وی و «من خلفه» به گذشته اشاره داشته باشد و می توان گفت: «من بين يديه»؛ یعنی، پیش از او و «من خلفه»؛ یعنی، بعد از آن حضرت. برداشت یاد شده ناظر به تمام احتمالات است.

246- انبیای بنی اسرائیل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 59 - 12

12 - عیسی (ع) ، پیامبری مبعوث شده برای بنی اسرائیل *

و جعلنہ مثلاً لبنی اسرائیل

برداشت یاد شده بدین احتمال است که ذکر «مثلاً لبنی اسرائیل» از این باب باشد که عیسی (ع) تنها برای بنی اسرائیل مبعوث

ص: 110

شده باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - صف - 61 - 5 - 4

4 - موسی (ع) ، پیامبری مبعوث شده برای بنی اسرائیل

و قد تعلمون أنّی رسول الله إلیکم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - صف - 61 - 6 - 2

2 - عیسی (ع) ، پیامبری مبعوث شده برای بنی اسرائیل

ی بنی اسرائیل إتی رسول الله إلیکم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 61 - 26

26 - بعثت پیامبرانی بسیار برای بنی اسرائیل

و یقتلون النبیین بغیر الحق

«ال» در «النبیین» برای استغراق است و مراد از آن در این جا کثرت می باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 87 - 3,4

3 - خداوند ، پس از درگذشت موسی (ع) ، رسولانی را پی در پی به سوی بنی اسرائیل فرستاد .

و قفینا من بعده بالرسل

«تقفیه» (مصدر قفینا) به معنای روانه کردن چیزی یا کسی در پی چیزی یا کسی دیگری است. بنابراین جمله «قفینا...»؛ یعنی، پس از درگذشت موسی (ع)، پیامبران بسیاری را یکی پس از دیگری [به سوی بنی اسرائیل] فرستادیم.

4 - بنی اسرائیل ، برخوردار از رسولانی بسیار

«ال» در «الرسال» برای استغراق است و در این جا حکایت از کثرت دارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 91 - 19,22

19 - یهود، پیامبران بسیاری از نژاد اسرائیل را به قتل رساندند .

فلم تقتلون أنبياء الله من قبل

چون جمله «فلم تقتلون . . .» (پس چرا پیامبران خدا را می کشتید؟) در جواب ادعای یهود، مبنی بر ایمان آنان به پیامبران بنی اسرائیل، آمده است، معلوم می شود: مراد از «أنبياء الله» پیامبران بنی اسرائیل است.

22 - بنی اسرائیل، برخوردار از پیامبران بسیار

ص: 111

فلم تقتلون أنبياء الله من قبل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 92 - 1,3

1 - موسی (ع) پیامبری از نژاد اسرائیل و مبعوث شده برای بنی اسرائیل

قالوا نؤمن بما أنزل علينا .. و لقد جاءكم موسى بالبينت

3 - موسی (ع)، برجسته ترین و بارزترین چهره در میان انبیای بنی اسرائیل

و لقد جاءكم موسى بالبينت

ذکر نام موسی (ع)، از میان پیامبران بنی اسرائیل، برای ارائه نمونه ای از برخوردهای کفرآمیز یهود با پیامبران اسرائیلی؛ اشاره به برداشت فوق دارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 246 - 5,10,11,15,26,28,29

5 - پیامبر بنی اسرائیل در عصر طالوت پناهگاه مردم برای رویارویی با دشمنان

اذ قالوا لنبي لهم ابعث

10 - پایبندی بنی اسرائیل زمان طالوت به پیکار در راه خدا، مورد تردید پیامبرشان (اشموئیل) بود.

قال هل عسيتم ان كتب عليكم القتال الا تقاتلوا

11 - پیمان گرفتن بنی اسرائیل زمان طالوت (اشموئیل) از قوم خویش برای پیکار در راه خداوند

قال هل عسيتم ان كتب عليكم القتال

جمله «هل عسيتم» کنایه از پیمان گرفتن از آنان است.

15 - اطمینان بخشیدن بنی اسرائیل زمان طالوت به پیامبرشان، بر پایداری در پیکار با دشمنان

و ما لنا الا نقاتل في سبيل الله

26 - حضور حضرت موسی (ع) در میان بنی اسرائیل، مانع تجاوز دشمنان

الم تر الى الملاء من بنى اسرائيل من بعد موسى . . . وقد اخرجنا من ديارنا

«من بعد موسى» می تواند اشاره باشد به اینکه تا آنگاه که موسی (ع) در میان بنی اسرائیل بود، آنان مورد تجاوز دشمنان قرار نگرفتند.

28_ برخی پیامبران بنی اسرائیل پس از موسی (ع)، مقام زمامداری جامعه را بر عهده نداشتند.*

ابعث لنا ملكاً . . . وقد اخرجنا من ديارنا

درخواست ملک (پادشاه و زمامدار)، حاکی از آن است که پیامبر آن عصر پادشاهی و زمامداری جامعه خویش را بر عهده نداشته است.

29_ نیروهای صادق و پایدار بنی اسرائیل در رکاب طالوت، شصت هزار نفر بودند .

تولوا الا قليلا

امام باقر (ع) درباره «قلیل» در آیه فوق فرمود: كان القليل ستين ألفاً

معانی الاخبار، ص 151، ح 1؛ نورالثقلین، ج 1، ص 245، ح 971.

ص: 112

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 248 - 7

7_ اخبار غیبی پیامبر بنی اسرائیل ، به بازگشت صندوق عهد به سوی آنان

و قال لهم نبیهم ان ایه ملکه ان یاتیکم التابوت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 49 - 1

1_ عیسی (ع) ، فرستاده و رسولی از جانب خداوند ، به سوی بنی اسرائیل

و رسولا الی بنی اسرائیل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 183 - 8،9

8_ بعثت رسولان متعدّد برای بنی اسرائیل ، همراه دلایل روشن (معجزات و براهین)

قد جاءکم رسل من قبلی بالبینات

9_ سوخته شدن قربانی به آتشی از غیب ، معجزه برخی انبیا و رسولان بنی اسرائیل

قال انّ الله عهد الینا .. . قد جاءکم رسل ... و بالذی قلت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 12 - 14

14_ تعدد انبیا در میان بنی اسرائیل *

ءامنتم برسلی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 20 - 4،12

4_ بنی اسرائیل ، برخوردار از نعمت پیامبرانی متعدّد پیش از موسی (ع)

اذ جعل فیکم انبیاء

12_ برانگیخته شدن پیامبران در بنی اسرائیل، زمینه حاکمیت و استقلال آنان *

اذ جعل فیکم انبیاء و جعلکم ملوکاً

تقدیم جمله «جعل فیکم انبیاء» بر جمله «جعلکم ملوکاً»، می تواند اشاره به این معنی باشد که وجود انبیا در میان بنی اسرائیل، سبب استقلال و فرمانروایی آنان شد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مانده - 5 - 32 - 22, 23, 20

20_ خداوند برانگیزنده پیامبرانی بسیار برای هدایت بنی اسرائیل

ص: 113

و لقد جاءتهم رسلنا بالبينت

22_ انبيای بنی اسرائیل ، دارای بیاناتی روشن و بدون ابهام در توجیه احکام و قوانین کیفری *

و لقد جاءتهم رسلنا بالبينت

«بینات»، به قرینه صدر آیه، می تواند اشاره به شرح و تبیین کیفرهای الهی در موارد قتل و جنایت باشد.

23_ اتمام حجت خداوند بر بنی اسرائیل با فرستادن پیامبرانی به همراه دلایل روشن

و لقد جاءتهم رسلنا بالبينت

توییح بنی اسرائیل به جهت اسرافکاری و قانونشکنی پس از ارسال پیامبران، گویای این است که دعوت پیامبران کافی برای هدایت و رفع عذر بوده که از آن به اتمام حجت تعبیر شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 70 - 3

3_ بعثت پیامبرانی متعدد و بلند مرتبه از جانب خداوند برای بنی اسرائیل

و ارسلنا اليهم رسلا

تنوین در «رسلا» می تواند اشاره به عظمت و مرتبه والای آن رسولان داشته باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 72 - 8

8_ مسیح (ع) پیامبری فرستاده شده به سوی بنی اسرائیل

وقال المسيح بيني اسرئيل اعبدوا الله ربي وربكم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 78 - 8

8_ حضرت داود (ع) و عیسی (ع) از پیامبران بنی اسرائیل می باشند .

لعن الذين كفروا من بنی اسرئيل على لسان داود و عیسی ابن مریم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 58 - 5

5- برخی از پیامبران یاد شده در سوره مریم (زکریا، یحیی، عیسی، موسی و هارون (ع)) از نسل اسرائیل (یعقوب) بودند.

من النبیین . . . من ذرّیه إبرهیم و إسرئیل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 47 - 3

3 - موسی و هارون، از طایفه بنی اسرائیل بودند.

وقومهما لنا عـ بدون

ص: 114

247- انبیای پس از ابراهیم (ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 51 - 3

3- موسی و هارون (ع) دو پیامبر رشد یافته و بهره مند از کمال، بعد از ابراهیم (ع) بودند.

«اتینا موسی و هارون الفرقان... و لقد آتینا إبرهیم رشد من قبل

برداشت یاد شده بر این مبنا استوار است که مراد از «من قبل» زمان پیش از موسی و هارون (ع) باشد. از این مطلب به دست می آید که آن دو پیامبر نیز از چنین رشدی بهره مند بودند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 26 - 4,6

4 - پیامبران مبعوث شده پس از نوح (ع) از ذریه حضرت نوح و پیامبران مبعوث شده پس از ابراهیم (ع) از ذریه حضرت ابراهیم (ع) بودند.

و لقد أرسلنا نوحًا و إبرهیم و جعلنا فی ذریتهما النبوه

6 - تمامی پیامبرانی که پس از نوح و ابراهیم (ع) مبعوث شدند، با مردم خود دارای خویشاوندی نسبی بودند.

و لقد أرسلنا نوحًا و إبرهیم و جعلنا فی ذریتهما النبوه

248- انبیای پس از موسی (ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 27 - 6,2

2 - تاریخ، شاهد بعثت پی در پی پیامبران، از زمان موسی (ع) تا ظهور عیسی (ع)

ثم قفینا علی آثـرهم برسلنا

«تقفیه» (مصدر «قفینا») به معنای چیزی را به دنبال چیزی قرار دادن است. بنابراین «قفینا برسلنا»؛ یعنی، پیامبران خود را یکی پس از دیگری مبعوث کردیم.

6 - بعثت عیسی (ع)، پس از موسی (ع) و پیامبران بعد از او بوده است.

ثمّ قفينا على آثِهم برسُلنا و قفينا بعيسى ابنِ مريم

249- انبيای پس از نوح(ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مريم - 19 - 58 - 3

ص: 115

3- نسل همراهان نوح در کشتی نجات، پیامبری بزرگ، چون ابراهیم (ع) را در خود پروراند.

من النبیین . . . ممن حملنا مع نوح

مراد از «من حملنا مع نوح» به قرینه قبل و بعد آن «ذریّه من حملنا . . .» است. بین انبیای ذکر شده در آیات قبل، تنها ابراهیم (ع) است که غیر از «ذریّه آدم» با عنوان «نسل همراهان نوح» شناسایی شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 30 - 8

8 - استمرار آزمایش الهی با بعثت پیامبران، پس از نوح

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ وَإِن كُنَّا لَمُبْتَلِينَ

عبارت «وإن كنا لمبتلين»، بیان اجمالی سرگذشت اقوام پس از حضرت نوح (ع) است و فرازهای بعد، بیان تفصیلی آن می باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 32 - 1،4

1 - اقدام خداوند به فرستادن رسول، پس از شکل گیری جامعه جدید بشری، بعد از طوفان نوح

فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ

عبارت «فأرسلنا فيهم رسولاً...» عطف است، بر «أنشأنا». ضمیر «فيهم» و «منهم» نیز به «قرن» بازمی گردد.

4 - دعوت به توحید و پرستش خدای یگانه، اولین و مهم ترین پیام نخستین پیامبر پس از نوح (هود یا صالح)

أَنْ أَعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرِهِ

«أن» برای تفسیر پیامی است که پیامبر (پیامبری که برای جامعه پس از طوفان نوح برانگیخته شده بود)، مأمور ابلاغ آن به مردم بود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 36 - 2

2 - انذار پیوسته مردم به معاد، از سوی پیامبر جامعه پس از نوح

هیهات هیهات لما توعدون

به کارگیری فعل مضارع، بیانگر این نکته است که پیامبران جامعه پس از نوح، مردم را مستمراً نسبت به مسأله قیامت و معاد، بیم می دادند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 40 - 3، 1

1 - استجابت دعای (نصرت خواهی) پیامبر پس از نوح از سوی خداوند

قال رب انصرنی . . . قال عمّا قلیل لیصبحنّ نـ دمین

«عن» در «عمّا قلیل» به معنای «بعد» و «ما» نکره موصوفه و کنایه از «زمان» می باشد. «قلیل» نیز صفت «ما» است؛ یعنی، «بعد زمان قلیل». «عمّا قلیل» متعلق به «یصبحنّ» و «إصباح» (مصدر یصبحنّ) به معنای صبرورت و شدن است.

3 - پشیمانی سخت تکذیب گران پیامبر جامعه پس از نوح، به هنگام مشاهده عذاب استیصال

ص: 116

قال عمّا قليل ليصبحنّ نـدمين

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

18 - حديد - 57 - 26 - 4,6,2

2- حضرت نوح (ع)، پيش از حضرت ابراهيم (ع) مي زيسته است .

و لقد أرسلنا نوحًا وإبراهيم

تقديم ذكرى نوح(ع) در آيه شريفه، مي تواند براي بيان تقدم زماني آن حضرت بر حضرت ابراهيم(ع) باشد.

4- پیامبران مبعوث شده پس از نوح (ع) از ذريه حضرت نوح و پیامبران مبعوث شده پس از ابراهيم (ع) از ذريه حضرت ابراهيم (ع) بودند .

و لقد أرسلنا نوحًا وإبراهيم وجعلنا في ذريتهما النبوة

6- تمامی پیامبرانی که پس از نوح و ابراهيم (ع) مبعوث شدند، با مردم خود دارای خویشاوندی نسبی بودند .

و لقد أرسلنا نوحًا وإبراهيم وجعلنا في ذريتهما النبوة

250- انبيای پيشين

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

14 - روم - 30 - 9 - 14

14 - جوامع و امت های پيشين ، از رسولان الهی برخوردار بودند .

و جاءتهم رسلهم بالبينات

251- انبيای جن

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

10 - اسراء - 17 - 94 - 10

10- « عن أبي عبدالله (ع) : « قالوا أبعث الله بشراً رسولاً » قالوا : إن الجن كانوا في الأرض قبلنا ، فبعث الله إليهم ملكاً ، فلو أراد الله أن يبعث إلينا لبعث الله ملكاً من الملائكة ، و هو قول الله « و ما منع الناس أن يؤمنوا إذ جاءهم الهدى إلا أن قالوا أبعث الله بشراً رسولاً » ;

از امام صادق (ع) روایت شده است: «قالوا أبعث الله بشراً رسولاً» آن ان (منکرین رسالت محمد (صلی الله علیه و آله)) گفتند: همانا جنیان قبل از ما در زمین بودند. پس خداوند فرشته ای را به سوی آنان مبعوث کرد. پس اگر خداوند کسی را اراده کرده است به سوی ما بفرستد، پس باید فرشته ای از فرشتگان را می فرستاد و این سخن خداوند است که می فرماید: و ما منع الناس أن يؤمنوا إذ جاءهم الهدى إلا أن قالوا أبعث الله بشراً رسولاً».

252- انبیای جنی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 130 - 4

4_ جنیان دارای رسولانی از جنس خود هستند.

یمعشر الجن و الإنس ألم یأتکم رسل منکم

ظاهر جمله «یأتکم رسل منکم» آن است که برای هر یک از جن و انس رسولانی از جنس خود آنان باشد. یعنی «رسل من الجن و رسل من الإنس».

253- انبیای صاحب کتاب

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 89 - 2,3

2_ نوح، ابراهیم، اسحاق، یعقوب، داوود، یوسف، موسی و هارون(ع) بهره مند از تعالیم آسمانی (کتاب) و دارای منصب قضاوت و مقام نبوت بودند.

أولئک الذین ءاتینهم الکتب و الحکم و النبوه

«أولئک» اشاره به انبیای مذکور در آیات قبل است.

3_ زکریا، یحیی، عیسی، الیاس، اسماعیل، الیسع، یونس و لوط(ع)، بهره مند از تعالیم آسمانی (کتاب) و دارای منصب قضاوت و مقام نبوت بودند.

أولئک الذین ءاتینهم الکتب و الحکم و النبوه

254- انبیای عرب

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 84 - 26

26_ «عن أبی عبدالله (ع) : لم یبعث الله عزوجل من العرب إلاّ خمسة أنبیاء : هوداً و صالحاً و اسماعیل و شعیباً و محمداً خاتم النبیین (صلی الله علیه و آله) و کان شعیب بکاء ;

از امام صادق(ع) روایت شده است: خدای عزوجل از عرب جز پنج نفر کسی را مبعوث نکرد: هود، صالح، اسماعیل، شعیب و محمد(صلی الله علیه و آله) خاتم پیامبران و شعیب زیاد گریه کننده بود».

255- انبیای قبل از ابراهیم(ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 118

4 - حضرت نوح پیش از ابراهیم (ع) می زیست.

و نوحا هدینا من قبل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 76 - 1

1 - حضرت نوح (ع) ، پیامبری که پیش از حضرت ابراهیم و لوط (ع) می زیست .

و نوحًا إذ نادى من قبل

برداشت یاد شده به خاطر این نکته است که مراد از «من قبل» به قرینه آیات پیشین - که در باره حضرت ابراهیم و لوط (ع) بود - زمان قبل از حضرت ابراهیم و لوط (ع) است.

256- انبیای قبل از شعیب (ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 89 - 8,9

8 - حضرت نوح ، هود ، صالح و لوط (ع) ، پیامبرانی پیش از حضرت شعیب (ع)

مثل ما أصاب قوم نوح . . . و ما قوم لوط منکم ببعید

9 - فاصله زمانی میان عصر شعیب با عصر نوح ، هود و صالح (ع) زیاد بوده است .

مثل ما أصاب قوم نوح أو قوم هود أو قوم ص - لح و ما قوم لوط منکم ببعید

از اینکه شعیب (ع) از میان اقوام یاد شده تنها قوم لوط را به نزدیک بودن با مردم مدین (عصر خویش) توصیف کرد ، برداشت فوق استفاده می شود.

257- انبیای قبل از عیسی (ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 27 - 2

2- تاریخ ، شاهد بعثت پی در پی پیامبران ، از زمان موسی (ع) تا ظهور عیسی (ع)

ثم قفینا علیٰ آثـرهم برسلنا

«تقفیه» (مصدر «قفینا») به معنای چیزی را به دنبال چیزی قرار دادن است. بنابراین «قفینا برسلنا»؛ یعنی، پیامبران خود را یکی پس از دیگری مبعوث کردیم.

ص: 119

258- انبیای قبل از لوط (ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 76 - 1

1- حضرت نوح (ع)، پیامبری که پیش از حضرت ابراهیم و لوط (ع) می زیست .

و نوحًا إذ نادى من قبل

برداشت یاد شده به خاطر این نکته است که مراد از «من قبل» به قرینه آیات پیشین _ که در باره حضرت ابراهیم و لوط(ع) بود _ زمان قبل از حضرت ابراهیم و لوط(ع) است.

259- انبیای قبل از محمد(صلی الله علیه و آله)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 42 - 1

1 _ خداوند قبل از پیامبر(صلی الله علیه و آله) نیز رسولانی را برای هدایت امتها برانگیخته بود.

و لقد أرسلنا إلی أمم من قبلک

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 120 - 1

1_ خداوند پیش از پیامبر (صلی الله علیه و آله)، رسولان متعددی را مبعوث کرد که هر کدام دارای سرگذشتی مهم و داستانی پربار بودند

و کلاً نقص علیک من أنباء الرسل

تعدد رسولان، از کلمه «رسل» _ که جمع رسول است _ استفاده می شود و سرگذشت مهم و پربار، از کلمه «أنباء» _ که به معنای خبرهای بزرگ و پرفایده است _ استفاده می گردد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 109 - 1

1_ پیامبران متعددی پیش از رسول اکرم (صلی الله علیه و آله) به رسالت مبعوث شدند .

و ما أرسلنا من قبلك إلا رجالاً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - رعد - 13 - 32 - 1

1_ پیامبران متعددی پیش از پیامبر اسلام به رسالت مبعوث شدند .

و لقد استهزیء برسول من قبلك

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - رعد - 13 - 38 - 1

ص: 120

1_ پیامبران متعددی پیش از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله)، به رسالت مبعوث شدند .

و لقد أرسلنا رسلاً من قبلك

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - حجر - 15 - 10 - 1

1- خداوند، قبل از پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله)، پیامبرانی را در میان امت های پیشین مبعوث کرده بود .

و لقد أرسلنا من قبلك فی شیع الأولین

«شیع» جمع شیعه و در لغت به معنای گروهی است که پیرو مذهب و یا شخصی باشند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 43 - 4

4- پیامبران متعددی قبل از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) به رسالت مبعوث شده اند .

و ما أرسلنا من قبلك إلا رجلاً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 63 - 1، 2

1- سوگند خداوند به خویش، مبنی بر ارسال پیامبرانی به سوی امت های مختلف، پیش از ظهور اسلام

تالله لقد أرسلنا إلى أمم من قبلك

2- خداوند قبل از پیامبر (صلی الله علیه و آله)، انبیایی را به سوی امتهایی گسیل داشت .

تالله لقد أرسلنا إلى أمم من قبلك

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 25 - 1

1- رسولانی چند قبل از پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله)، به رسالت برانگیخته بوده اند .

و ما أرسلنا من قبلك من رسول

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 41 - 1

1- بشر ، بهره مند از وجود پیامبران صاحب رسالت ، قبل از رسول خاتم (صلی الله علیه و آله)

و لقد استهزیء برسول من قبلک

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - روم - 30 - 47 - 4

4- قبل از پیامبر اسلام ، پیامبران دیگری از سوی خداوند ، برانگیخته شده اند .

و لقد أرسلنا من قبلک رسلاً

ص: 121

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 78 - 1

1 - خداوند ، پیش از بعثت پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) ، رسولانی بسیار فرستاده است .

و لقد أرسلنا رسلاً من قبلك

تکثیر «رسلاً» برای بیان تکثیر است.

260- انبیای قبل از مسیح (ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 75 - 3

3_ بعثت رسولانی متعدد قبل از حضرت مسیح (ع)

ما المسيح ابن مریم الا رسول قد خلت من قبله الرسل

261- انبیای قبل از موسی (ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 74 - 2, 1

1_ خداوند ، در فاصله زمانی بین حضرت نوح و موسی (ع) ، پیامبران بزرگی را مبعوث کرد .

و اتل علیهم نبأ نوح ... ثم بعثنا من بعده رسلاً ... ثم بعثنا من بعدهم موسی

2_ پیامبرانی که در فاصله بین حضرت نوح و موسی (ع) مبعوث شدند ، هر کدام عهده دار هدایت قوم خود بودند .

و اتل علیهم نبأ نوح ... ثم بعثنا من بعده رسلاً إلى قومهم ... ثم بعثنا من بعدهم م

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 94 - 2

2_ سرگذشت حضرت نوح و موسی (ع) و پیامبران مبعوث شده در فاصله میان آنان و تکذیب شدن آنان و هلاکت مکذبان به عذاب

استیصال ، آیاتی است که در کتاب های آسمانی پیشین نیز آمده بود .

واتل عليهم نبأ نوح . . . فإن كنت في شك مما أنزلنا إليك فسئل الذين يقرءون الكتب م

برداشت فوق از ارتباط میان این آیه شریفه و مجموعه آیات 71 تا 93 _ که با هم یک بند را تشکیل می دهند _ استفاده می شود.

ص: 122

262- انبیای قبل از هود(ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 21 - 10

10- وجود پیامبرانی قبل و بعد از هود (ع) و همزمان با وی، در میان مردم

و قد خلت النذر من بین یدیه و من خلفه

عبارت «من بین یدیه» می تواند به معنای زمان معاصر وی و «من خلفه» به گذشته اشاره داشته باشد و می توان گفت: «من بین یدیه»؛ یعنی، پیش از او و «من خلفه»؛ یعنی، بعد از آن حضرت. برداشت یاد شده ناظر به تمام احتمالات است.

263- انبیای مصر باستان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 34 - 2

2- یوسف (ع)، پیامبر مردم مصر پیش از حضرت موسی (ع)

و لقد جاءکم یوسف من قبل

264- انبیای معاصر ابراهیم(ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - حجر - 15 - 59 - 6,7

6- حضرت ابراهیم (ع) و حضرت لوط (ع) معاصر یکدیگر بودند .

و تَبَّهٔهُمۡ عَنِ ضِیْفِ اِبْرٰهٖمَ . . . اِنَّا اَرْسَلْنَا اِلٰی قَوْمِ مَجْرَمِیۡنَ . اِلَّاۤءَ اِلٰی لُوٓطٍ

7- حضرت ابراهیم (ع) و حضرت لوط (ع) در میان دو قوم جدا و با فاصله جغرافیایی از هم می زیسته اند .

قال فما خطبکم . . . اِنَّا اَرْسَلْنَا اِلٰی قَوْمِ مَجْرَمِیۡنَ . اِلَّاۤءَ اِلٰی لُوٓطٍ

265- انبیای معاصر هود(ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10- وجود پیامبرانی قبل و بعد از هود (ع) و همزمان با وی، در میان مردم

وقد خلت النذر من بین یدیه و من خلفه

عبارت «من بین یدیه» می تواند به معنای زمان معاصر وی و «من خلفه» به گذشته اشاره داشته باشد و می توان گفت: «من بین یدیه»؛ یعنی، پیش از او و «من خلفه»؛ یعنی، بعد از آن حضرت. برداشت یاد شده ناظر به تمام احتمالات است.

ص: 123

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 246 - 4

4_ اختصاص نبوت برخی از انبیاء، برای قومی خاص

اذ قالوا لنبی لهم

تصریح به «لام» در «لهم»، نمایانگر اختصاص رسالت آن پیامبر به قوم بنی اسرائیل است؛ به خلاف اینکه به «لام» تصریح نشود مانند «نبیهم» که چنین اشعاری ندارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 248 - 1

1_ اختصاص نبوت برخی از انبیا به جامعه ای خاص

قال لهم نبیهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 84 - 2

2_ رسالت شعیب (ع) در محدوده مردم مدین بود.

وإلی مدین أأخاهم شعیبًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 51 - 2

2_ عدم تعلق مشیت خداوند، بر فرستادن پیامبری جداگانه برای هر منطقه ای در عصر بعثت پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله)

و لو شئنا لبعثنا فی کلّ قریه نذیرًا

برداشت یاد شده با توجه به کلمه «لو» _ که برای امتناع جزا به خاطر امتناع شرط است _ به دست می آید؛ یعنی، ما پیامبر دیگری مبعوث نکردیم؛ چون نخواسته ایم.

267- انبیای نسل ابراهیم (ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 26 - 4

4 - پیامبران مبعوث شده پس از نوح (ع) از ذریه حضرت نوح و پیامبران مبعوث شده پس از ابراهیم (ع) از ذریه حضرت ابراهیم (ع) بودند .

ص: 124

و لقد أرسلنا نوحًا وإبرهیم و جعلنا فی ذریتهما النبوة

268- انتساب به انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 71 - 4

4_ مصونیت از امتحان و عذاب الهی بر اثر انتساب به پیامبران و آیین ایشان ، پنداری موهوم و بی اساس

إنّ الذین ءامنوا و الذین هادوا .. و حسبوا الا تکون فتنه

ارتباط این آیه با آیه 69 می رساند که آسودگی خاطر بنی اسرائیل از امتحان و عذاب الهی برخاسته از انتساب آنان به اسرائیل و دین یهود بوده است و جمله «حسبوا ...» ، بیانگر پوچی این پندار می باشد.

269- انتظار بعثت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - بینه - 98 - 2 - 6

6 - اهل کتاب و مشرکان مکه و مدینه ، خود را منتظر فرستاده ویژه خداوند می دانستند و ترک مرام خویش را به آن مشروط ساخته بودند .

لم یکن ... منفکین حتی تأتیهم البینه . رسول من الله

برداشت یاد شده، ناظر به احتمال اراده «منفکین عن الکفر» است که در برداشت های آیه پیشین توضیح داده شد.

270- انتقام از مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - روم - 30 - 47 - 14، 15، 12

12 - انتقام خداوند از مخالفان انبیا و سرکوب آنان ، (جلوه ای از) نصرت مؤمنان است .

فانتقمنا من الذین أجرموا و کان حقًا علینا نصر المؤمنین

14 - تکذیب انبیا و برخورد منفی با پیام آنان ، در پی دارنده انتقام الهی و عذاب است .

فانتقمنا من الذین أجرموا

مراد از «أجرموا» به قرینه این که سخن از ارسال انبیا و انتقام از مخالفان آنان است، تکذیب است.

15 - دل داری خداوند به پیامبر (صلی الله علیه و آله) با بازگویی مشکلات پیامبران پیشین و انتقام از مخالفان آنان

و لقد أرسلنا .. و كان حقاً علينا نصر المؤمنين

ص: 125

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 25 - 1

1 - تکذیب کنندگان و مخالفان پیامبران ، گرفتار خشم و انتقام الهی در گذشته تاریخ

قالوا إنا بما أرسلتم به كـفرون . فانقمنا منهم

271- انذار انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 213 - 12، 9

9_ بشارت و انذار ، از مسؤولیت های مهم پیامبران

فبعث الله النبيين مبشرين و منذرين

12_ بشارت و انذار ، از روش های کاربردی پیامبران برای تبلیغ و هدایت انسانها

فبعث الله النبيين مبشرين و منذرين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 165 - 1

1_ بشارت دهی و انذار از روش های پیامبران برای تبلیغ رسالت و تربیت انسانها

رسلا مبشرين و منذرين

272- انذارهای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 48 - 1

1_ مسؤولیت تبلیغ و دعوت انبیای الهی، تنها در محدوده بشارت و انذار

و ما نرسل المرسلین إلا مبشرين و منذرين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 130 - 6

6 - بیان آیات الهی به مردم و بیم دادن به آنان در مورد قیامت، از وظایف مهم انبیاست.

رسل منکم یقصون علیکم ءایتی و ینذرونکم لقاء یومکم هذا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 63 - 9

ص: 126

9_ ترساندن مردم از عذاب های الهی به واسطه پیامبران ، از اهداف نزول دین و معارف الهی است .

آن جاءکم ذکر من ربکم علی رجل منکم لینذركم

«لینذركم» متعلق به «جاء» است و ضمیر «لینذر» به «رجل» برمی گردد. یعنی هدف از اینکه معارف دین بر پیامبری نازل می شود، این است که وی مردم را از عذابهای الهی بترساند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 69 - 22

22_ پذیرش انذارها و رهنمودهای انبیا ، زمینه ساز نیل آدمی به فلاح و رستگاری است .

لینذركم... فاذكروا الاء الله لعلکم تفلحون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 188 - 18

18_ تنها مؤمنان و دارندگان روحیه باور و تصدیق ، تأثیرپذیر از انذار و بشارت انبیا و بهره مند از پیام های ایشان خواهند بود .

إن أنا نذیر و بشیر لقوم یؤمنون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 25 - 6

6_ توجه دادن مردم به فرجام های ناخوشایند و ترساندن آنان از عاقبت های نامیمون ، از وظایف پیامبران الهی

ینی لکم نذیر مبین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 2 - 19، 11

11- انذار و هشدار دادن به مردم ، از وظیفه های اصلی انبیاست .

ینزل الملئکه بالروح .. من عباده أن أنذروا

19- « عن أبي جعفر (ع) فی قوله : « علی من یشاء أن عباده أن أنذروا أنه لا إله إلا إنا فاتقون » : یقول : بالکتاب و النبوه ؛

از امام باقر(ع) درباره سخن خدا «علی من یشاء من عباده أن اندروا أنه لا إله إلا أنا فاتقون» روایت شده است که فرمود: به وسیله کتاب و نبوت [انذار کنید]».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 56 - 1

1- تنها وظیفه رسولان الهی ، بشارت و انذار مردمان و آگاه ساختن آنان از فرجام کفر و ایمان است .

و ما نرسل المرسلین إلا مبشّرين و منذرین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 44 - 5

ص: 127

5 - پند و اندرز به مردم و هشدار دادن به آنان در باره فرجام کردار ناروا، از رسالت های پیامبران

لعله يتذکر أو یخشی

«تذکر» مطاوعه «تذکیر» است و در «قاموس» آمده که «تذکیر»، به معنای موعظه کردن است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 51 - 2

2 - انسان ها در برابر انذار ها و اخطار های پیامبران دو دسته اند : مؤمن و یاکافر

ی_أیها الناس إنما أنا لکم نذیر مبین . فالذین ءامنوا ... و الذین سعوا فی ءای_تن

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 32 - 12

12 - « آگاهی دادن » و « انذار کردن » ، دو رکن اساسی در دعوت پیامبران

اعبدوا الله ما لکم من إله غیره أفلا تتقون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 194 - 6

6 - انذار خلق ، پیام و رسالت واحد پیامبران الهی

لتکون من المنذرين

با توجه به این که آیات گذشته عموماً در زمینه انذارگری پیامبران پیشین نسبت به اقوام خویش بوده است، «المنذرين» می تواند ناظر به آنان باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 46 - 6,7

6 - انذار مردم ، وظیفه اساسی پیامبران

ما أتیهم من نذیر من قبلک

7- انذار خلق از سوی پیامبران ، جلوه رحمت خدا بر آنان

ولكن رحمة من ربك لتندر قومًا ما أتتهم من نذير من قبلك

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - سجده - 32 - 3 - 9

9- هشدار به مردم ، از جمله رسالت های انبیای الهی است .

لتندر قومًا ما أتىهم من نذير من قبلك

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - سبأ - 34 - 34 - 1

ص: 128

1 - نقش پیامبران ، انذار و هشدار دادن به مردمان است .

و ما أرسلنا فی قریه من نذیر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - سبأ - 34 - 44 - 7

7 - نقش پیامبران الهی ، انذار و هشداردهی به مردم است .

و ما أرسلنا الیهم قبلک من نذیر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 24 - 6

6 - تمامی امت های گذشته ، از پیامبرانی بشارت دهنده و انذارگر برخوردار بودند .

و إن من أُمَّه إِلَّا خَلا فیها نذیر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 37 - 11

11 - انذار و اخطار ، از شیوه های تبلیغی پیامبران

و جاءکم النذیر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 42 - 9

9 - انذار و اخطار ، از مسؤولیت ها و شیوه های تبلیغی پیامبران

لئن جاءهم نذیر . . . فلما جاءهم نذیر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 6 - 8، 5

5 - پدران و اجداد مردم صدر اسلام ، پیش از آن به وسیله پیامبران الهی انذار و اخطار شده بودند . *

لتنذر قومًا ما أنذرءاباؤهم

برداشت یاد شده مبتنی بر این احتمال است که «ما» در «ما أنذر» نافیه نباشد؛ بلکه مصدریه و یا موصوله باشد.

8- غفلت زدایی از مردم غافل و بیدار کردن آنان، از اهداف رسالت و فلسفه بعثت رسولان الهی

لتنذر قومًا ما أنذرءاباؤهم فهم غفلون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 72 - 2

2- انذار و اخطار به مردمان، از مسؤولیت های پیامبران الهی

و لقد أرسلنا فيهم منذرين

ص: 129

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 73 - 3

3 - لزوم تأمل و اندیشه در سرنوشت شوم کافران متعصب و لجوجی که از سوی پیامبران پیشین انذار شده اند .

و لقد أرسلنا فيهم منذرين . فانظر كيف كان عِقبه المنذرین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 71 - 17، 10، 9

9 - پرسش ملامت آمیز نگهبانان و دربانان دوزخ از کافران ، درباره آمدن پیامبران تلاوت کننده آیات الهی و انذارگران

وقال لهم خزنتها ألم يأتكم رسل منكم يتلون عليكم آيات ربكم وينذرونكم لقاء يومكم

10 - اعتراف کافران در حضور نگهبانان و دربانان دوزخ ، به آمدن پیامبران تلاوت گر آیات خداوند و انذارگران الهی برای هدایت آنان

ألم يأتكم رسل منكم يتلون عليكم آيات ربكم وينذرونكم لقاء يومكم هـ ذَا

17 - اخطار و انذار مردم درباره رستاخیز انسان ها ، از وظایف رسولان الهی

و ينذرونكم لقاء يومكم هـ ذَا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 15 - 10

10 - انذار و اخطار مردم درباره قیامت ، از وظایف اصلی پیامبران

يلقى الروح . . . على من يشاء من عباده لينذر يوم التلاق

در برداشت یاد شده، فاعل «لینذر»، ضمیری دانسته شده که به «من» موصول باز می گردد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 7 - 20

20 - انذار ، روش مشترک تمامی پیامبران الهی

كذلك . . . لتنذر أم القرى و من حولها و تنذر يوم الجمع

بنابراین که «کذلک» اشاره به وحی الهی به پیامبران پیشین باشد _ که در آیه سوم از آنان یاد شده است _ استفاده می شود که انذار از شیوه های تبلیغی سایر انبیا بوده است .

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 23 - 10

10 - « انذار » مهم ترین عنصر تبلیغی در متن رسالت پیامبران الهی

و ما أرسلنا من قبلك فی قریه من نذیر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 130

7- فرستادن رسول و هدایت خلق، با بشارت و انذار_ و نه قوای قهری طبیعت، _ نمودی از حکمت خداوند است. *

و لله جنود... و كان الله عزيزاً حكيماً. إنا أرسلناك شـهداً و مبشراً

از آیه قبل، استفاده شد که خداوند مالک یگانه هستی و حاکم مطلق و شکست ناپذیر است و می تواند خلق را به اجبار به سوی اهداف بایسته وادارد؛ اما در این آیه، خداوند یادآوری کرده که حکمت او، اقتضا می کند که این هدایت، را از طریق فرستادن رسول و ارائه الگو و بشارت و انذار، انجام پذیرد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - ق - 50 - 2 - 3، 1

1_ شگفتی بیجای کافران، از آمدن فردی از جنس خودشان، برای انذار ایشان

بل عجبوا أن جاءهم منذر منهم

3 - انذار و بیم دادن، از بارزترین وظایف پیامبران، در میان خلق

أن جاءهم منذر منهم

از این که در میان اوصاف، وصف «منذر» اختصاص به ذکر یافته؛ اهمیت و تشخیص آن استفاده می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - نجم - 53 - 56 - 4

4 - اهمیت انذار، در مجموعه تعالیم پیامبران

هـ ذَا نَذِيرٍ مِنَ النَّذْرِ الْأُولَى

این که از میان همه اوصاف، صفت «نذیر» برای قرآن و پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) و نیز پیامبران گذشته بیان شده است، مطلب بالا استفاده می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - نجم - 53 - 57 - 2

2 - توجه دادن خلق به نزدیکی قیامت، از انذار های مهم پیامبران

هـ_ذا نذير من النذر . . أذفت الأذفه

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

18 - قمر - 54 - 5 - 6

6 - انذارگري ، از شوون بارز و مهم پیامبران الهی

فما تغن النذر

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

19 - ملك - 67 - 8 - 6

6 - انذار و اخطار به مردمان ، رسالت پیامبران الهی

ص: 131

273- ألم یا تکم نذیر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نازعات - 79 - 20 - 2

2- معجزات پیامبران ، نشانه صداقت آنان در به عهده داشتن مسؤولیت هدایت و انذار است .

و أهدیک . . . فتخشی . فأریه الأیه الکبری

«فاء» در «فأراه» برای تعقیب است و می رساند که آوردن معجزه در پی ادعای هدایت گری و نیز انذار فرعون صورت پذیرفته است. کلمه «آیه» به معنای علامت و نشانه است و مصداق مورد نظر از آن، معجزه عصا و یا مجموع عصا و یدییضا است که نشانه رسالت حضرت موسی(ع) بود.

274- انقیاد انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 72 - 6

6_ تسلیم بودن در برابر فرمان خداوند ، مرتبه ای از مقامات انبیای الهی است .

أمرت أن أكون من المسلمین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 47 - 2

2_ پیامبران ، تسلیم امر خدا و مطیع فرمان های او ، بدون هیچ تعلل و درنگ

فلا تسئلن ما لیس لک به علم . . . قال رب إنی أعوذبک أن أسئلك ما لیس لی به علم

275- انگیزه مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 6 - 6

6- تکذیب کنندگان پیامبران ، دارای انگیزه ها و شیوه های مشترک در مخالفت با پیامبران

فلیأتنا ب_ایه . . . ماء امننت قبلهم من قریه أهلکن_ها أفهم یؤمنون

خداوند در آیه قبلی، یادآور شد که مشرکان از پیامبر (صلی الله علیه و آله) خواستار معجزه ای (همانند معجزات پیامبران پیشین) برای اثبات رسالت خود شدند. در این آیه نیز فرمود: امت های پیشین در عین دیدن معجزات پیامبران، ایمان نیاوردند، قهراً شما هم ایمان نخواهید آورد. این یادآوری حاکی از آن است که انگیزه ها و شیوه های مبارزه تکذیب گران پیامبران همسان بوده است.

ص: 132

276- اوامر انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - انفال - 8 - 25 - 5

5_ تخلف از دستورات حیاتبخش و زیربنایی خدا و رسول ، مایه بروز فتنه هایی فراگیر و نزول عذابی شدید بر تمامی جامعه ایمانی

إذا دعاکم لما یحییکم . . . و اتقوا فتنه لاتصیب الذین ظلموا منکم خاصه

از مصادیق مورد نظر برای ستمکاری (ظلموا)، به قرینه آیه قبل، تخلف از دستورات حیاتبخش و زیربنایی خدا و رسول است.

277- اولین مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 42 - 5

5- قوم نوح ، نخستین جامعه تکذیب کننده پیامبر خود

فقد کذبت قبلهم قوم نوح

ذکر قوم نوح پیش از سایر اقوام تکذیب کننده، بیانگر مطلب فوق است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 5 - 5

5- قوم نوح ، نخستین جامعه تکذیب گر پیامبر خود

کذبت قبلهم قوم نوح

ذکر قوم نوح پیش از سایر اقوام تکذیب گر، بیانگر مطلب یاد شده است.

278- اولین نبی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 23 - 2

2- نوح ، نخستین فرستاده خدا به سوی جامعه بشری

و لقد أرسلنا نوحًا إلى قومه

با توجه به این که در آیات پیشین، بحث با چگونگی خلقت انسان شروع شده بود و در ادامه آن، به اسرار نهفته در موجودات طبیعت اشاره گشته بود، ذکر حضرت نوح(ع) به عنوان فرستاده خدا به سوی خلق، می تواند رساننده مطلب بالا باشد.

ص: 133

279- اهتمام انبیا به توکل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- ابراهیم - 14 - 12 - 1

1- انبیا با توجه به هدایت یافتن خویش از سوی خداوند ، هیچ توجهی رابرای توکل نکردن به او روا نمی داشتند .

و ما لنا الا نتوكل على الله وقد هدىنا سبيلنا

280- اهتمام انبیا به نماز

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 59 - 7

7- به پاداشتن نماز و اهتمام به آن ، و دوری جستن از خواسته های نفسانی و شهوات ، دو ویژگی مهم و برجسته پیامبران و هدایت یافتگان است .

فخلف من بعدهم خلف أضاعوا الصلوة واتبعوا الشهوة

281- اهداف انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 129 - 7

7 - تلاوت آیات خدا ، تعلیم کتاب آسمانی ، آموزش حکمت و پاکسازی مردم از آلودگی ها ، از وظایف پیامبران و از اهداف بعثت ایشان است .

یتلوا عليهم آیتک و یعلمهم الکتب و الحکمه و یرزقهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 213 - 7،13،18،19،22،28،42

7 _ بعثت پیامبران از سوی خداوند ، به دنبال بروز اختلاف در جامعه نخستین

كان الناس امة واحدة فبعث الله النبيين .. ليحكم .. فيما اختلفوا فيه

جمله «لیحکم . . .» بیان می‌کند که انبیا به هنگام بروز اختلاف در جوامع ابتدایی مبعوث شدند؛ نه قبل از آن. بنابراین جمله «فاختلفوا» پس از «کان الناس ...» مقدر است.

13_ حکومت، داوری و حل اختلافات مردم، از اهداف بعثت پیامبران و نزول کتاب‌های آسمانی

وَأَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ

18_ اتحاد و تشکّل جوامع بشری، از اهداف پیامبران و ادیان الهی

فَبَعَثَ اللَّهُ... وَاَنْزَلَ... لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ فِيمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ

19_ کلیه انبیا، مروج حق و دارای برنامه و هدفی واحد

ص: 134

فبعث الله النبيين مبشرين و منذرين و انزل معهم الكتاب بالحق

22_ پیامبران ، مبلغان و مجریان قوانین الهی

فبعث الله النبيين مبشرين . . . ليحكم بين الناس

با توجه به اینکه فاعل «لیحکم» خداوند باشد که در حقیقت حکومت از آن او، و پیامبران تنها مجری قوانین هستند.

28_ سرکشی و ظلم (بغی) عالمان دین ، مانع تحقق اهداف انبیا (اتحاد مردم بر اساس دین حق)

و ما اختلف فيه الا الذين اوتوه من بعد ما جاءتهم البينات بغياً بينهم

42_ هدف از بعثت انبیا و ارسال کتاب های آسمانی ، راهنمایی انسان ها به صراط مستقیم است .

فبعث الله . . . و الله يهدى من يشاء الى صراط مستقيم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 246 - 5

5_ پیامبر بنی اسرائیل در عصر طالوت پناهگاه مردم برای رویارویی با دشمنان

اذ قالوا لنبي لهم ابعث

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 252 - 8

8_ پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) ، رسالت دارِ ابلاغِ تاریخِ عبرت آموز گذشتگان

تلك ايات الله . . . و انك لمن المرسلين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 272 - 4

4_ شدت علاقه پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) به هدایت مردم و تلاش وی در این جهت

ليس عليك هديهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 _ نفی نظام اقتصاد ربوی و ایجاد و بسط نظام اقتصاد عادلانه ، از جمله اهداف والای انبیا

فان لم تفعلوا فاذنوا بحرب من الله ورسوله . . لا تظلمون و لا تُظلمون

اعلام جنگ از سوی خدا و رسول به هدف «لا تظلمون و لا تُظلمون» صورت می گیرد؛ بنابراین عدالت اقتصادی در جامعه از اهداف خدا و رسول اوست.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 4 - 3

3 _ نقش تعیین کننده کتب آسمانی ، در تحقق رسالت و اهداف انبیا

نزل علیک الكتاب . . و انزل التوریه و الانجیل . من قبل هدی للناس

ص: 135

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 23 - 9

9_ پیامبران و عدالتخواهانی که به دست کافران کشته شدند ، خواهان حاکمیت کتب آسمانی بودند . *

يُدْعُونَ إِلَى كِتَابِ اللَّهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ

بنابراینکه فاعل محذوف «یدعون»، همان کشته شدگان مذکور در آیه قبل باشند؛ یعنی: يدعوهم المقتولون الى كتاب الله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 34 - 3

3_ پیامبران الهی ، یاوران یکدیگر در رسیدن به هدف واحد *

ذُرِّيَّةَ بَعْضِهَا مِنْ بَعْضٍ

مرحوم طبرسی ، جمله «بعضها من بعض»، را به یاری کردن به یکدیگر، معنا کرده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 79 - 12، 15

12_ رسالت انبیا ، تربیت انسانهایی خدایی

و لکن کونوا ربّائین

15_ پرورش دانشمندان ربانی بر اساس تعالیم کتب آسمانی ، از اهداف انبیا

کونوا ربّائین بما کنتم تعلّمون الكتاب

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 80 - 2

2_ اعتقاد به ربوبیت انبیا و فرشتگان ، ناسازگار با هدف پیامبران

ولا یامرکم ان تتخذوا الملئکه و التّبیّن ارباباً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8_ هدف و انگیزه از تلاوت آیات الهی (انزال قرآن) و ارسال پیامبران ، هدایت انسان ها به صراط مستقیم است .

وانتم تتلى عليكم آيات الله و فيكم رسوله و من يعتصم بالله فقد هدى الى صراط مس

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9_ تألیف قلوب ، اتحاد میان مردمان و برداشتن دشمنی از میانشان ، از جمله اهداف انبیا

و اذکروا نعمت الله عليكم اذ كنتم اعداءً فالأف بین قلوبکم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 147 - 12

12 _ خودسازی و پاک شدن از گناهان و پیروزی بر دشمنان دین ، از اهداف انبیا و همگامان با ایشان

رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا .. وَ انصِرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 174 - 6

6 _ تربیت تمامی انسان ها ، هدف از بعثت پیامبر (صلی الله علیه و آله)

يَأَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ بِرَهْنٍ مِنْ رَبِّكُمْ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 16 - 17، 6

6 _ رسیدن به راه های سلامت و امنیت ، از اهداف رسالت پیامبر (صلی الله علیه و آله)

قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا .. يَهْدِي بِهَ الْوَلَّهُ مِنْ اتَّبِعَ رِضْوَنَهُ سَبِيلَ السَّلَامِ

17 _ هدف نهایی انبیا ، هدایت انسان ها به صراط مستقیم

يَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

از اینکه به هنگام شمارش اهداف رسالت، هدایت به صراط مستقیم در آخر آمده است، برداشت فوق استفاده می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 32 - 24

24 _ ایجاد صلح و امنیت و جلوگیری از فساد و ریختن خون بی گناهان ، از اهداف رسالت انبیا

مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ .. وَ لَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِالْبَيِّنَاتِ

اشاره به رسالت انبیا با دلایل روشن پس از بیان عقوبت قتل و پاداش حفظ حیات انسانها، بیانگر جایگاه این تعالیم در رسالت انبیای الهی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 42 - 9

9_ توجه دادن مردم به خدا و گرایش دادن آنان به تضرع و خضوع به درگاه او، از اهداف رسالت انبیاست.

و لقد أرسلنا إلی أمم .. لعلهم يتضرعون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - اعراف - 7 - 35 - 3

3_ گرایش انسانها به تقوا و درستی کردار، از اهداف رسالت انبیا در ابلاغ پیامهای خداوند

يقصون علیکم ءایتی فمن اتقی و أصلح

ص: 137

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 74 - 18

18_ مبارزه با فساد و فسادانگیزی ، از اهداف مهم انبیا

و لاتعتوا فی الأرض مفسدین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 52 - 14، 15

14_ به وجود آوردن جامعه های نیرومند و توانا ، از هدف های پیامبران و ادیان الهی است .

و یزدکم قوه إلی قوتکم

15_ آبادانی و برخوردار شدن جامعه های بشری از نعمت ها و موهبت های دنیوی ، از اهداف پیامبران و ادیان الهی است .

یرسل السماء علیکم مدرارًا و یزدکم قوه إلی قوتکم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 85 - 9

9_ مبارزه با فساد و فسادانگیزی ، از هدف های مهم انبیاست .

و لاتعتوا فی الأرض مفسدین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 47 - 10، 18

10 - نجات مظلومان از یوغ ستم و بردگی و رهایی آنان از سلطه نظام های غیر توحیدی ، مطلوب خداوند و همسو با اهداف رسولان الهی است .

اذهبا .. فأرسل معنا بنی إسرئیل

18 - ایجاد صلح و امنیت از اهداف پیامبران الهی است .

والسلّم علی من اتبع الهدی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 73 - 2

2 - هدف پیامبران ، نمایاندن راه درست زندگی برای بشر است ، نه تحصیل منافع مادی برای خود .

أَمْ تَسْأَلُهُمْ خَرْجًا ... وَإِن كُنتُمْ لَتَدْعُوهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 15 - 11

11 _ تلاش برای سوق دادن انسان ها به بهشت و نجات آنان از ابتلای به آتش جهنم ، از هدف های پیامبران الهی

قُلْ أَذْكَاءٌ خَيْرٌ أَمْ جَنْةُ الْخُلْدِ الَّتِي وَعَدَ الْمُتَّقُونَ

ص: 138

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 22 - 8

8 - مردان الهی (همچون پیامبران) در اندیشه آزادی ملت های مظلوم اند ، نه در فکر رفاه خویش .

و تلك نعمه تمنّها علیّ أن عبّدتّ بنی إسرئیل

از آیه یاد شده به دست می آید که آنچه فکر موسی(ع) را شدیداً به خود مشغول می داشت، گرفتاری بنی اسرائیل بود و این نگرانی آسایش زندگی وی را در دستگاه فرعون به کلی تحت الشعاع قرار داده بود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 152 - 7

7 - اصلاح جوامع بشری و از میان بردن فساد ، از اهداف مهم پیامبران است .

وأطیعون . ولا تطیعوا أمر المسرفین . الذین یفسدون فی الأرض

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 6 - 8

8 - غفلت زدایی از مردم غافل و بیدار کردن آنان ، از اهداف رسالت و فلسفه بعثت رسولان الهی

لتنذر قومًا ما أنذرءاباؤهم فهم غفلون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 19 - 3

3 - ادیان آسمانی و پیامبران الهی ، از نظر اهداف و جهت گیری های اعتقادی و رفتاری ، مشترک و همسو هستند .

و الذین ءامنوا باللّٰه ورسله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 21 - 14

14 - ادیان آسمانی و پیامبران الهی ، از نظر اهداف و جهت گیری های اعتقادی و رفتاری ، مشترک و همسو هستند .

أعدت للذين آمنوا بالله ورسوله

282- اهداف دشمنان انبيا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

5 - انعام - 6 - 113 - 2

2_ قرار داده شدن شياطين در برابر انبيا داراي فلسفه و جهت و به منظور تأمين اهدافي معين است.

و كذلك جعلنا .. و لتصغي إليه أفئده الذين

جمله «لتصغي إليه» عطف به مقدر است؛ لذا معنی چنین می شود: «جعلنا .. لغايات و لتصغي إليه».

ص: 139

283- اهداف رسالت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 63 - 10

10_ گرایش مردم به تقوای پیشگی در پرتو رسالت انبیا، از اهداف نزول دین و و معارف الهی است.

آن جاءکم ذکر من ربکم علی رجل منکم لینذرکم ولتتقوا

«لتتقوا» عطف بر «لینذرکم» است و در نتیجه نیل مردم به تقوا از اهداف آمدن ذکر و معارف دین می باشد. و چون بیان این هدف در پی «لینذرکم» ذکر شده است، می توان گفت نیل انسانها به تقوای پیشگی در پرتو امداد و اندرز پیامبران امکان پذیر است.

284- اهل کتاب و انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 80 - 3

3_ اعتقاد برخی از اهل کتاب، به ربوبیت فرشتگان و انبیا

و لا یامرکم ان تتخذوا الملئکه و التّیین ارباباً

آیه، ناظر به اعتقاد برخی از اهل کتاب است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 153 - 4

4_ درخواست معجزه های بی مورد، شیوه اهل کتاب در برابر دعوت پیامبران

یسئلک اهل الکتب .. فقد سألوا موسیٰ اکبر من ذلک

285- اهمیت احترام انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - نمل - 27 - 59 - 6

6 - لزوم زنده نگه داشتن یاد پیامبران و ارج نهادن بر تلاش های آنان

وسلـم علی عباده الذین اصطفی

ختم سرگذشت پیامبران با درود و سلام بر آن بزرگواران، بیانگر مطلب یاد شده است.

ص: 140

286- اهمیت اطاعت از انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 90 - 13، 4

4_ ضرورت شناسایی رهنمودهای انبیای پیشین و اقتدای به آن برای همه مردم

أولئك الذين هدى الله فبهداهم اقتده

13_ ضرورت تبعیت از روشهای پیامبران الهی در برخوردها و روش تبلیغ دین

فبهداهم اقتده قل لأستلکم علیه اجرا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - اعراف - 7 - 35 - 4

4_ ضرورت گوش سپاری به سخنان پیامبران و پرهیز از تکذیب آیات الهی

رسل منکم یقصون علیکم ءایتی فمن اتقی

تقوای مورد نظر در جمله «فمن اتقی»، به قرینه آیه بعد، پرهیز از تکذیب انبیا و آیات الهی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 47 - 2

2_ مردم هر عصری، باید تابع شریعت رسول الهی همان عصر باشند.

و لكل أمة رسول فإذا جاء رسولهم

از آیه شریفه استفاده می شود که: اولاً، جوامع گوناگون بین دو «رسول» یک امت را تشکیل می دهند. ثانیاً، هر امتی باید تابع رسول همان دوره باشد و تبعیتش از رسول دوره پیش، صحیح نیست.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 63 - 12

12 - پیام رسولان الهی، رعایت تقوا و اطاعت از آنها است.

فاتّقوا الله واطيعون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - طلاق - 65 - 8 - 4

4 - لزوم اطاعت و فرمانبری ، از فرمان های پیامبران

عتت عن أمر ربّها ورسله

287- اهمیت افعال انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 141

13_ کارها و دستورهای پیامبران را هرگز نباید لغو و بیهوده پنداشت، هر چند که برای آن توجیهی نتوان یافت.

و يصنع الفلك و كلما مرّ عليه ملامن قومه سخروا منه

نقل این قسمت از داستان حضرت نوح(ع) (ساختن کشتی و در پی داشتن استهزای کافران) بیانگر نکاتی است از جمله اینکه: نباید کارهای پیامبران و فرمانهای خداوند را، با مقیاسهای بشری سنجید و بر آنها خرده گیری نمود آن گونه که اشراف قوم نوح، به خاطر نبود دریا در ناحیه زندگانی آنان، کشتی سازی نوح(ع) را امری بیهوده و لغو پنداشتند و او را مسخره کردند.

288- اهمیت برتری انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 34 - 3

3 - اعتقاد اشراف به لزوم برتری پیامبر بر مردم و داشتن جنسیتی غیر بشری

و لئن أطعتم بشرًا مثلكم إنكم إذا لخرسون

289- اهمیت بعثت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 36 - 12

12- گستره همه مناطق زمین _ که جوامع انسانی در آن جاها وجود داشته _ شاهد اعزام پیامبران خدا به سوی خود .

و لقد بعثنا فی کلّ امة رسولا... فسیروا فی الارض فانظروا

«فا» در «فسیروا» تفریع است. دعوت از مردم برای جهانگردی، پس از بیان بعثت انبیا در میان هر امتی، به این معناست که: گستره زمین شاهد وضعیت و عاقبت کسانی است که انبیای الهی را تکذیب کردند. در نتیجه می توان آثار آنان را پیدا کرد و مورد مطالعه قرار داد.

290- اهمیت تاریخ انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 9 - 21

21- بیان تاریخ انبیا و سرگذشت اقوامشان، از روش های هدایتی تربیتی قرآن برای نجات مردم از ظلمت ها و بردن آنان به سوی نور

أخرج قومك من الظلمت إلى النور . . ألم يأتكم نبؤا الذين من قبلكم قوم نوح وعاد

ص: 142

291- اهمیت تجربه های انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 83 - 5

5- علوم و تجربه های بشری ، نمی تواند جایگزین تعالیم الهی و تجربه های پیامبران شود و انسان را از آنها بی نیاز سازد .

فلما جاءتهم رسلهم بالبينات فرحوا بما عندهم من العلم

292- اهمیت تذکر قصص انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 21 - 2

2- لزوم یادکرد سرگذشت پیامبران ، برای درس آموزی و پندگیری

و اذکر أفعال

از آخر آیه شریفه (إني أخاف عليكم..)، استفاده می شود که یادکرد در جهت پندگیری است.

293- اهمیت تعالیم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 38 - 13

13_ کارها و دستورهای پیامبران را هرگز نباید لغو و بیهوده پنداشت ، هر چند که برای آن توجیهی نتوان یافت .

و يصنع الفلك و كلما مرّ عليه ملامن قومه سخروا منه

نقل این قسمت از داستان حضرت نوح(ع) (ساختن کشتی و در پی داشتن استهزای کافران) بیانگر نکاتی است از جمله اینکه: نباید کارهای پیامبران و فرمانهای خداوند را، با مقیاسهای بشری سنجید و بر آنها خرده گیری نمود آن گونه که اشراف قوم نوح، به خاطر نبود دریا در ناحیه زندگانی آنان، کشتی سازی نوح(ع) را امری بیهوده و لغو پنداشتند و او را مسخره کردند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 134 - 4

4 - تعالیم رسولان الهی برای اتمام حجت بر مشرکان کافی است؛ هر چند که آنان، رسالت خویش را با معجزه اثبات نکرده باشند.

ولو آتاهلکنهم... لقالوا ربنا لولا أرسلت إلینا رسولا فنتبعه آیتک

خداوند، برای عذاب مشرکان پیش از آمدن پیامبران، اعتراض قابل قبول را، در «محرومیت از آیات الهی» منحصر کرده است؛ یعنی، برای پی بردن به بطلان شرک، صرف آمدن رسولان و آوردن تعالیم الهی کافی است، نه این که پس آنان از شنیدن آیات

ص: 143

خداوند، منتظر صدور معجزه باشند و بعد از آن تا به بطلان شرک پی ببرند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صفات - 37 - 72 - 5

5- انسان ها، بدون تعالیم پیامبران، از راه درست هدایت دور شده و با انواع خطر ها و آفت های گریزناپذیر رو به رو خواهند شد.

و لقد ضلّ قبلهم أكثر الأولین . و لقد أرسلنا فيهم منذرين

برداشت یاد شده با توجه به این نکته است که انذار و اخطار مردم از سوی منذران الهی، حاکی از این حقیقت است که بر سر راه انسان ها، خطرهایی وجود دارد که به وسیله پیامبران الهی شناخته می شود. و اگر انسان ها به این اخطارها توجه نکنند، با آنها رو به رو خواهند شد. گفتنی است معنای لغوی «انذار» (اعلام به امری خطرناک و شایسته برحذر بودن)، مؤید همین برداشت است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - ملک - 67 - 10 - 5

5- لزوم شناخت دین و آشنایی با تعالیم پیامبران، از راه شنیدن صحیح و اندیشه و تعقل

و قالوا لو كنا نسمع أو نعقل

294- اهمیت تکریم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - نمل - 27 - 59 - 6

6- لزوم زنده نگه داشتن یاد پیامبران و ارج نهادن بر تلاش های آنان

و سلم علی عباده الذین اصطفی

ختم سرگذشت پیامبران با درود و سلام بر آن بزرگواران، بیانگر مطلب یاد شده است.

295- اهمیت حمایت از انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 26 - 2

2 - اظهار ایمان به خدای یکتا و دفاع از پیامبران و دین الهی تا مرز شهادت ، در محیط خفقان آور شرک و کفر ، امری پسندیده و عامل سعادت اخروی (بهشت) است .

قال ی قوم اتبعوا المرسلین . . . ائی ءامنتم بر بکم فاسمعون . قیل ادخل الجنّه

برداشت یاد شده با توجه به این نکته است که داستان مؤمن انطاکیه همانند دیگر داستان های یاد شده در قرآن، به منظور الگوگیری و درس آموزی نقل می شود.

ص: 144

296- اهمیت ذکر انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - نمل - 27 - 59 - 6

6 - لزوم زنده نگه داشتن یاد پیامبران و ارج نهادن بر تلاش های آنان

و سلم علی عباده الذین اصطفی

ختم سرگذشت پیامبران با درود و سلام بر آن بزرگواران، بیانگر مطلب یاد شده است.

297- اهمیت رسالت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 28 - 4

4_ هدف از اعطای معجزه و دلیل های روشن به پیامبران ، تدبیر امر نبوت و پیشبرد هدف های رسالت آنان است . *

إن كنت علی بیته من ربی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 63 - 4

4_ هدف از اعطای معجزه و دلیل های روشن به پیامبران ، تدبیر امر نبوت و پیشبرد هدف های رسالت آنان است . *

إن كنت علی بیته من ربی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 88 - 4

4_ هدف از اعطای معجزه و دلایل روشن به پیامبران ، تدبیر امر نبوت و پیشبرد هدف های رسالت آنان است . *

إن كنت علی بیته من ربی

برداشت فوق، احتمالی است که می توان از اضافه «رب» به یای متکلم استفاده کرد.

298- اهمیت شناخت تعالیم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 90 - 4

4_ ضرورت شناسایی رهنمودهای انبیای پیشین و اقتدای به آن برای همه مردم

أولئك الذين هدى الله فبهداهم اقتده

ص: 145

299- اهمیت قبول دعوت‌های انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 65 - 6,7

6- انسان‌ها در برابر دعوت پیامبران، مسؤول بوده و نمی‌توانند آن را نادیده گرفته و بی‌تفاوت باشند.

و یوم ینادیهم .. ماذا أجبتم المرسلین

7- لزوم تحقیق درباره رسالت پیامبران و شناخت تعالیم آنان

و یوم ینادیهم .. ماذا أجبتم المرسلین

300- اهمیت مطالعه تاریخ انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- حجر - 15 - 11 - 6

6- حاملان رسالت الهی، برای موفقیت در انجام رسالت خویش، باید به تاریخ انبیا و درس‌ها و تجربیات آن توجه کامل داشته باشند.

و ما یأتیهم من رسول إلا کانوا به یستهزءون

301- اهمیت نبوت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8- هود - 11 - 63 - 4

4_ هدف از اعطای معجزه و دلیل‌های روشن به پیامبران، تدبیر امر نبوت و پیشبرد هدف‌های رسالت آنان است.*

إن كنت علی بیّنه من ربی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 134 - 6

6- هدایت ناپذیری برخی مردم، مانع فرستادن رسول الهی به سوی آنان نیست.

أولم تأتتهم .. و لو أننا أهلكنهم ... لولا أرسلت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - دخان - 44 - 6 - 3

ص: 146

3- فرستادن رسولان ، رحمتی از جانب خداوند بر خلق

إِنَّا كُنَّا مَرْسَلِينَ . رحمه من ربك

302- ایثار انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 22 - 8

8- مردان الهی (همچون پیامبران) در اندیشه آزادی ملت های مظلوم اند ، نه در فکر رفاه خویش .

و تلك نعمه تمنّها علیّ أن عبّدتّ بنی إسرائيل

از آیه یاد شده به دست می آید که آنچه فکر موسی(ع) را شدیداً به خود مشغول می داشت، گرفتاری بنی اسرائیل بود و این نگرانی آسایش زندگی وی را در دستگاه فرعون به کلی تحت الشعاع قرار داده بود.

303- ایمان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2- آل عمران - 3 - 33 - 8

8_ خداوند با اعطای علم ، ایمان ، اسم اکبر ، میراث علم و آثار علم نبوت به انبیا ، آنان را برگزیده است .

إنّ الله اصطفی ادم و نوحاً

امام باقر(ع): ... یا محمد... فاتی لم اقطع العلم و الايمان و الاسم الاکبر و میراث العلم و آثار علم النبوه ... من بیوتات الانبیاء الذین کانوا بینک و بین ابیک آدم و ذلک قول الله تبارک و تعالی: «إنّ الله اصطفی ادم و ...».

کافی، ج 8، ص 117، ح 92؛ تفسیر عیاشی، ج 1، ص 168، ح 31.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 143 - 26

26_ پیامبران الهی پشتناز در ایمان به حقایق و اقرار به آن

و أنا أول المؤمنين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 158 - 19

19 - ایمان و اعتقاد پیامبران به خدا و محتوای پیام های خویش ، نشانه صداقت آنان در ادعای نبوت و رسالت است .

رسوله .. الذی یؤمن بالله و کلمته

توصیف پیامبر(صلی الله علیه و آله) به اینکه خود به محتوای پیامهای خویش ایمان داشت، می تواند به منظور دلیلی بر صدق رسالت او ایراد شده باشد.

ص: 147

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 33 - 3,8

3 - پیامبران ، آورندگان دین الهی و تصدیق کننده و مؤمن به آن

و الذى جاء بالصدق و صدق به

8 - ایمان به هدف و پایبندی به آرمان های خویش ، از خصوصیات پیامبران است .

و الذى جاء بالصدق و صدق به

304- ایمان به انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 4 - 7,8

7 - ایمان به غیب و رسالت انبیای الهی و یقین به آخرت ، زمینه دستیابی به هدایت های قرآن است .

هدى للمتقين . . . الذين يؤمنون بما انزل إليك و ما انزل من قبلك و بالأخره هم يوقن

8 - ایمان به خدا و رسالت انبیا و یقین به آخرت ، رکن های اعتقادی دین

الذين يؤمنون بالغیب . . . و ما انزل من قبلك و بالأخره هم يوقنون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 62 - 5

5 - ایمان به خدا و قیامت و تصدیق رسالت پیامبران ، از اصول مشترک ادیان آسمانی است .

إن الذين ءامنوا و الذين هادوا . . . من ءامن بالله و اليوم الآخر

ایمان به خدا و قیامت از «من آمن . . .» به دست می آید و ایمان به رسولان الهی از عنوانهای مذکور در آیه (مسلمانان، یهودیان و ...)

معلوم می شود؛ زیرا این ملتها همه معتقد به رسالت انبیا هستند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 91 - 10,26

10 - ملاک یهودیان ، برای ایمان آوردن به پیامبران ، بعثت آنان از میان بنی اسرائیل است .

قالوا نُؤمن بما أنزل علينا

هر چند ایمان به قرآن و کتابهای آسمانی محور سخن در آیه شریفه است؛ ولی از آن جا که نزول کتاب آسمانی مستلزم بعثت پیامبر (صلی الله علیه و آله) نیز هست، دعوت به پذیرش قرآن، دعوت به ایمان به پیامبر (صلی الله علیه و آله) نیز می باشد و سخن یهود - که فقط به کتاب خود ایمان می آوریم - مستلزم این معنا نیز هست که: فقط به پیامبران خود ایمان می آوریم.

26 - ایمان به پیامبران پس از موسی (ع) و ضرورت پیروی از آنان ، از تعالیم تورات است .

فلم تقتلون أنبياء الله من قبل إن كنتم مؤمنين

متعلق «مؤمنين» بقرینه «نؤمن بما أنزل علينا» می تواند ایمان به تورات باشد. جمله «فلم تقتلون...» بیانگر جواب شرط (إن

ص: 148

کنتم) است؛ یعنی، اگر مدعی ایمان به تورات هستید چرا پیامبران خدا را کشتید؟ این معنا اقتضا می کند که: تورات حاوی بشارت به آمدن پیامبرانی پس از موسی(ع) و لزوم پیروی از آنان باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 93 - 20

20 - ادعای ایمان به کتاب های آسمانی و پیامبران الهی ، ناسازگار با گرایش به اعمال نارواست .

بِسْمَا يَأْمُرْكُمْ بِإِيمَانِكُمْ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 136 - 8,9,10,16,17

8 - مسلمانان ، باید به همه پیامبران ایمان داشته و از تبعیض در ایمان گریزان باشند .

لا تفرق بين أحد منهم

چون بحث آیه شریفه درباره ایمان است، مقصود از «لا تفرق بين أحد منهم؛ میان پیامبران فرق نمی گذاریم» فرق نگذاشتن در ایمان به ایشان است نه جهات دیگر.

9 - ایمان داشتن به برخی از پیامبران و کافر شدن به برخی دیگر ، مایه هدایت نبوده و ناروا می باشد .

قالوا كونوا هوداً أو نصري تهتدوا .. لا تفرق بين أحد منهم

10 - مسلمانان ، باید به یهود و نصارا ابلاغ کنند که به قرآن و همه پیامبران و احکام و معارف نازل شده بر آنان و به تمامی کتاب های آسمانی ، ایمان دارند .

قولوا ءامنا بالله و ما أنزل إلينا و ما أنزل إلى إبرهيم . . . و ما أوتى النبيون

برداشت فوق از کلمه «قولوا» (بگویند) استفاده می شود. آیه قبل گویای این است که «مقول له» (کسی که باید به او ابلاغ شود) یهود و نصارا است.

16 - تسلیم بودن در برابر خدا ، مستلزم ایمان به همه پیامبران و کتاب های آسمانی است .

ءامنا بالله و ما أنزل إلينا . . . و نحن له مسلمون

جمله «و نحن له مسلمون» می تواند به منزله دلیل و علت برای حقایق بیان شده در آیه مورد بحث باشد.

17 - ایمان به خدا، پیامبران، و کتاب های آسمانی و تسلیم بودن در برابر خدا، از ارکان دین اسلام است.

قولوا ءامنا باللّٰه .. و نحن له مسلمون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 138 - 1

1 - ایمان داشتن به قرآن و پیامبران و معارف نازل شده بر آنان، صبغه ای است که خداوند اهل ایمان را با آن تطهیر و تزئین کرده است.

قولوا ءامنا باللّٰه .. صبغه اللّٰه

«صبغه» مصدر نوعی و به معنای رنگ آمیزی کردن است و در آیه شریفه مفعول مطلق برای فعل محذوف (صبغنا) می باشد. آوردن مصدر نوعی، اشاره به رسم یهود و نصارا دارد که به منظور تطهیر فرزندانشان آنان را با آبی مخصوص به نام «معمودیه» شستشو می دادند. مراد از «صبغه اللّٰه» - به قرینه آیات قبل - ایمان به خدا و ... است. بنابراین جمله «صبغه اللّٰه» چنین معنا

ص: 149

می شود: خداوند، ما را با ایمان به خود و ... رنگ آمیزی (تطهیر) کرده است نه مانند رنگ آمیزی یهود و نصارا.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 177 - 5,7,17

5 - ایمان به خدا، قیامت، فرشتگان، کتاب های آسمانی و پیامبران و پرداخت مال (انفاق) برای رفع نیاز مستمندان و آزادی بردگان از مسائل اساسی دین است.

لیس البر أن تولوا وجوهكم . . . و لكن البر من آمن بالله ... و آتی المال علی حبه

7 - ضرورت ایمان به خدا، قیامت، فرشتگان، کتاب های آسمانی و تمامی پیامبران

و لكن البر من آمن بالله و اليوم الآخر و الملئکه و الکتب و النبیین

17 - ایمان به خدا، قیامت، فرشتگان، کتاب های آسمانی و پیامبران مشخصه نیکان

و لكن البر من آمن بالله . . . و النبیین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 285 - 7,9,11,12

7 - ایمان پیامبر (صلی الله علیه و آله) و مؤمنان، به خدا، ملائکه، کتب آسمانی و پیامبران الهی

امن الرسول . . . و المؤمنون کلّ امن بالله و ملئکته و کتبه و رسله

کلمه «کلّ» علاوه بر مؤمنان، شامل پیامبر (صلی الله علیه و آله) نیز می شود. یعنی پیامبر (صلی الله علیه و آله) و مؤمنان، همگی ایمان به خدا و ... دارند.

9 - ایمان پیامبر (صلی الله علیه و آله) و مؤمنان، به فرد فرد انبیا و انکار نکردن هیچ یک از آنان

لا نفرّق بین احد من رسله

11 - لزوم ایمان به فرد فرد انبیا و کتب آسمانی

کلّ امن . . . و کتبه و رسله لا نفرّق بین احد من رسله

12 - ایمان پیامبر (صلی الله علیه و آله) به همه انبیای گذشته و کتب آسمانی

کَلَّ امْن . . لا تفرّق بين احد من رسله

بنابراینکه کلمه «کل» علاوه بر اینکه شامل همه مؤمنان است، شامل پیامبر (صلی الله علیه و آله) نیز باشد. در نتیجه جمله «لا تفرّق ...» مقول قول پیامبر (صلی الله علیه و آله) نیز هست.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 81 - 25، 22، 19، 18، 16، 12

12 - تصدیق کتب آسمانی و انبیای گذشته ، شرطی برای صحت ادعای پیامبری

ثم جاءكم رسول مصدق لما معكم

16 _ اعتراف انبیا و امت های گذشته نسبت به میثاق الهی درباره ایمان و یاری کردن رسولان بعدی

قال ءاقررتم و اخذتم علی ذلکم اصری قالوا اقررنا

«ءاقررتم»، گرفتن اقرار از انبیاست و «اخذتم»، گرفتن میثاق از امتهاست توسط پیامبران و «اقررنا»، اقرار همه انبیا و همه امتهاست.

18 _ عظمت و بزرگی پیمان الهی ، در مورد ایمان آوردن به انبیا و یاری کردن آنان

ص: 150

و اذا اخذ الله . . . قال فاشهدوا

گرفتن پیمان و سپس دستور به تحمل و ادای شهادت بر آن، گواه عظمت آن است.

19 _ خداوند و انبیا، گواهان بر میثاق الهی در مورد ایمان آوردن به انبیا و یاری کردن آنان

و انا معکم من الشاهدین

22 _ پیامبران موظفند مردم را در جریان میثاق اکید الهی از آنان، در مورد ایمان به انبیا و نصرت آنان، بگذارند.

و اخذتم علی ذلكم اصری . . . فاشهدوا و انا معکم من الشاهدین

بنابراینکه «فاشهدوا»، یعنی شهادت دهید در برابر امتهای خود.

25 _ پیمان الهی از امت های انبیای گذشته به تصدیق پیامبرشان و عمل به تعالیم آنان

و اذا اخذ الله میثاق التبیّن

امام صادق (ع): تقدیره و اذا اخذ الله میثاق امم التبیّن بتصدیق کل امّه نبیّها و العمل بما جاءهم به.

تفسیر تبیان، ج 2، ص 514؛ مجمع البیان، ج 2، ص 784.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 83 - 2

2 _ عمل نمودن به میثاق الهی (ایمان به پیامبران و یاری کردن آنان)، دین خداوند است.

و اذا اخذ الله میثاق . . . افغیر دین الله بیغون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 84 - 1, 4, 5, 7, 11, 12

1 _ فرمان الهی به پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله)، مبنی بر اظهار ایمان خود و امتش به خداوند و به آنچه بر او و انبیای پیشین نازل شده است.

قل امنّا بالله و ما أنزل علینا . . . و ما اوتی موسی و عیسی و التبیّن

4_ لزوم توأم بودن ایمان به خدا و ایمان به همه انبیای الهی و کتب آسمانی

قل امنا باللّه .. و التّبیون من ربّهم

5_ ایمان به همه پیامبران و کتب آسمانی ، عمل به میثاق الهی است .

و اذ اخذ اللّه میثاق التّبیّن .. قل امنا باللّه و ما انزل ... و التّبیون من ر

7_ ایمان به خدا و کلیه انبیا و کتب آسمانی ، از ارکان مهمّ اعتقادی

قل امنا باللّه .. و التّبیون من ربّهم

«قل امنا»، عهده دار تبیین «دین» در آیه سابق است. بنابراین ارکان مهم دین، مطالبی است که در این آیه مطرح شده است.

11_ لزوم پرهیز از تبعیض میان پیامبران در ایمان آوردن به آنان

لا نفرّق بین احد منهم

به قرینه «امنا» در صدر آیه، عدم تبعیض، تنها در مورد ایمان به آنان است. نه در جهات دیگر.

12_ دعوت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) از پیروان ادیان الهی به وحدت عقیدتی و فرق نگذاشتن میان انبیای الهی در جهت ایمان به

آنان

لا نفرّق بین احد منهم

ص: 151

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 164 - 2,3

2_ بهره جستن از نعمت بزرگ بعثت انبیا، در گرو ایمان به آنهاست .

لقد منّ الله على المؤمنين اذ بعث فيهم رسولا

بعثت رسول اکرم (صلی الله علیه و آله) نعمتی بزرگ برای همه انسانهاست؛ بنابراین ذکر خصوص مؤمنان بدان جهت است که بهره گیری از آن نعمت بزرگ، مشروط به ایمان به اوست.

3_ رسیدن به مقام رضای الهی، رهایی از دوزخ و نیل به درجات عالی، در پرتو بعثت پیامبر (صلی الله علیه و آله) و ایمان به اوست .

افمن اتّبع رضوان الله .. هم درجات عند الله ... لقد منّ الله على المؤمنين اذ

با توجه به آیه قبل که سخن از نیل به درجات و رضای الهی بود، گویا در این آیه راه وصول به آن را بیان می کند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 179 - 21,22,23

21_ لزوم ایمان به خداوند و تمامی رسولان او

فامنوا بالله ورسله

22_ ایمان به خداوند و پیامبران، موجب قرار گرفتن آدمی در زمره پاکان

حتی یميز الخبيث من الطيب .. فامنوا بالله ورسله

بنابر اینکه جمله «فامنوا ..»، متفرع بر جمله «حتی یميز ...» باشد؛ یعنی حال که سنت الهی بر جداسازی ناپاکان از پاکان اّمت است، برای اینکه در زمره پاکان قرار گیرید، راهی جز ایمان واقعی به خدا و رسول نیست.

23_ آگاهی پیامبران به غیب و نهان (پاکی ها، پلیدی ها، مصالح و مفاسد واقعی انسان ها)، دلیل لزوم ایمان به آنان

و ما كان الله ليطلعكم على الغيب ولكن الله يجتبي من رسله من يشاء فامنوا باللّ

برداشت فوق بر این مبناست که جمله «فامنوا ..»، متفرع بر جمله «و لكنّ الله يجتبی من رسله» باشد. یعنی چون پیامبران آگاه به غیب هستند، لازم است به آنان ایمان آورید؛ چرا که تنها آنان دانا به حقایق امور هستند و راه سعادت و شقاوت را می شناسند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1_ ارائه قربانی و سوخته شدن آن به آتشی از غیب ، عهدی الهی در پندار یهود ، برای ایمان به رسولان

الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ عَهْدُ الْيَنَّا إِلَّا نُؤْمِنُ لِرَسُولٍ حَتَّىٰ يَأْتِينَا بَقْرِبَانَ تَاكَلَهُ النَّارُ

3_ اعتقاد و اعتراف یهود به پایان نیافتن پیامبری و رسالت ، پس از بعثت حضرت موسی (ع)

الَّا نُؤْمِنُ لِرَسُولٍ حَتَّىٰ يَأْتِينَا بَقْرِبَانَ

اگر یهود، مدعی خاتمیت نبوت حضرت موسی (ع) بودند، باید به پیامبر (صلی الله علیه و آله) می گفتند از ما تعهد گرفته شده که به هیچ مدعی رسالتی ایمان نیاوریم، نه اینکه علامت پیامبر راستین را بیان کنند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 152

9_ خردمندان ، مؤمن به خداوند ، رسالت تمامی انبیا و برپایی قیامت

ربنا و اتنا ما وعدتنا علی رسلک و لا تخزنا یوم القیمه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 136 - 7,9

7_ ضرورت ایمان به فرشتگان ، پیامبران الهی و روز قیامت

و من یکفر باللّه و ملتکته و کتبه و رسله و الیوم الآخر

9_ اعتقاد به خدا ، پیامبران ، روز قیامت ، فرشتگان و کتب آسمانی ، ارکان هدایت و شرط تحقق ایمان

یأیها الذین ءامنوا ءامنوا باللّه و رسوله .. فقد ضللا بعبداً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 150 - 3

3_ اعتقاد به خدا و همه انبیا و رسالت آنان ، شرط تحقق ایمان

إنّ الذین یکفرون باللّه و رسله و یریدون أن یرفقوا .. أولئک هم الکفرون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 151 - 2,8

2_ انکار برخی از رسولان و ایمان به برخی دیگر ، کفری قطعی و ریشه دار است .

یقولون نؤمن ببعض و نکفر ببعض .. أولئک هم الکفرون حقاً

کلمه «حقاً» در آیه، مقابل باطل نیست، بلکه به معنای عمق کفر و تحقق حتمی آن است.

8_ انکار برخی از رسولان الهی و ایمان به برخی دیگر ، ناشی از غرور و خود محوری است .

و أعتدنا للکفرین عذاباً مهیناً

چون عذابهای الهی متناسب با گناه آدمی است (جزاءاً وفاقاً)، بنابراین گرفتار شدن منکران رسالت به عذاب خوار کننده، حاکی از این

است که آنان برخوردار از روحیه تکبر و خودخواهی بوده اند و همین امر باعث کفرشان شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 152 - 2,3,4,5,7

2_ ایمان به همه پیامبران و از بین بردن زمینه اختلافات مذهبی ، مورد دعوت و تأکید خداست .

و الذین ءامنوا باللّٰه ورسله و لم یفرقوا بین أحد منهم

3_ وجود ملازمه بین ایمان به خدا و اعتقاد به تمامی پیامبران

و الذین ءامنوا باللّٰه ورسله و لم یفرقوا بین أحد منهم

4_ کسانی که به تمامی پیامبران الهی ایمان دارند ، از مقام و کرامتی والا ، برخوردارند .

و الذین ءامنوا باللّٰه ورسله و لم یفرقوا بین أحد منهم أولئک

اشاره به مؤمنان با کلمه «أولئک»، حکایت از مقام رفیع آنان دارد.

ص: 153

5_ ایمان دارندگان به خدا و تمامی انبیا ، مورد وعده الهی به برخورداری از پاداش های فراوان

و الذین ءامنوا باللّٰه و رسله .. أولئک سوف یؤتیهم أجورهم

7_ اعتقاد به خدا و تمامی پیامبران ، موجب جلب غفران و رحمت الهی است .

و الذین ءامنوا باللّٰه و رسله .. و کان اللّٰه غفوراً رحیماً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 163 - 8

8_ ایمان به دیگر پیامبران الهی ، مستلزم ایمان به پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) است .

إنا أوحینا إلیک کما أوحینا إلی نوح و النبین

خداوند با ذکر این نکته که از نظر وحی بین پیامبر اسلام و دیگر پیامبران فرقی نیست، به آنانکه مدعی ایمان به پیامبرانند گوشزد می کند که اگر به نبوت آنها ایمان دارید به پیامبر اسلام نیز ایمان آورید و اگر او را انکار می کنید در حقیقت پیامبران دیگر را نیز انکار کرده اید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 171 - 21, 22, 25

21_ اهل کتاب ، مأمور به ایمان به خدا و پیامبران و پرهیز از سه گانه پرستی (تثلیث)

یاهل الکتب .. فامنوا باللّٰه و رسله و لاتقولوا ثلثه

22_ لزوم ایمان به تمامی پیامبران

فامنوا باللّٰه و رسله

25_ ناسازگاری ایمان به پیامبران با عقیده تثلیث

یاهل الکتب .. فامنوا باللّٰه و رسله و لاتقولوا ثلثه

جمله «و لاتقولوا ثلثه» به منزله بیان و توضیحی است برای جمله «ءامنوا باللّٰه و رسله».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 5 - 19

19_ اعتقاد به خدا و رسالت انبیا ، ملاک حلّیت غذای اهل کتاب و حلّیت ازدواج با زنان آنان

احل لكم الطیبت و طعام الذین اوتوا الکتب . . . و المحصنت من الذین اوتوا الکتب

مراد از «الذین اوتوا الکتب»، یهود و نصارا هستند، ولی از آنان به «اوتوا الکتب» تعبیر شده تا به علت حکم اشاره داشته باشد. و مشخصه اهل کتاب در بین سایر کافران، اعتقاد به خدا و رسالت پیامبران است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 12 - 33، 21، 20، 13، 12، 10، 8، 7

7_ نماز ، زکات ، ایمان به همه انبیا و حمایت از آنان و انفاق ، از تکالیف بنی اسرائیل

لئن اقمتم الصلوه و ایتیم الزکوه . . . و عززتموهم و اقرضتم الله

8_ پیمان الهی از بنی اسرائیل بر اقامه نماز ، پرداخت زکات ، ایمان به پیامبران و انفاق در راه خدا

ص: 154

و لقد اخذ الله ميثق بنی اسرئیل . . . و اقرضتم الله قرضاً حسناً

به نظر می رسد از جمله موارد میثاق و پیمان الهی با بنی اسرائیل، مسائلی است که جمله «لئن اقمتم . . .» آن را بیان می کند.

10 _ نصرت و یاری خدا به بنی اسرائیل ، مشروط به اقامه نماز ، پرداخت زکات ، ایمان به پیامبران و انفاق در راه خدا

انی معکم لئن اقمتم الصلوه . . . و اقرضتم الله قرضاً حسناً

در برداشت فوق جمله «انی معکم» به منزله جواب شرط و قسم در «لئن اقمتم» گرفته شده است. یعنی در واقع، جمله «لئن اقمتم»، دارای دو جزء است: یکی «انی معکم» و دیگری «لا کفرن...».

12 _ لزوم ایمان و احترام به رسولان الهی و جنگ و مبارزه در راه یاری آنان

ءامنتم برسلی و عزرتموهم

«عزّر» از ماده «عزّر» به معنای یاری کردن کسی و جنگیدن برای اوست. (لسان العرب).

13 _ ایمان به پیامبرانی که بعد از موسی (ع) مبعوث خواهند شد ، از مواد پیمان نامه خداوند با بنی اسرائیل

لئن اقمتم الصلوه وءاتیتم الزکوه وءامنتم برسلی

تأخیر ذکری ایمان به پیامبران و یاری آنان از الزام به اقامه نماز و زکات، بیانگر این معناست که مراد از رسل، پیامبرانی هستند که پس از موسی(ع) مبعوث می شوند. زیرا در واقع، ایمان به آنها و یاری ایشان پس از این است که وجوب نماز و زکات به وسیله موسی(ع) به آنها ابلاغ شده است.

20 _ اقامه نماز ، پرداخت زکات ، ایمان به پیامبران و یاری آنان و انفاق در راه خدا ، موجب تکفیر (نادیده گرفتن) قطعی گناهان و دخول حتمی در بهشت

لئن اقمتم . . . لا کفرن عنکم سیاتکم و لادخلنکم جنت

21 _ تکفیر (نادیده گرفتن) گناهان بنی اسرائیل و دخول آنان به بهشت در گرو اقامه نماز ، پرداخت زکات ، ایمان به پیامبران و یاری آنان و انفاق در راه خدا

لئن اقمتم الصلوه . . . و لادخلنکم جنت

33 _ اقامه نماز ، پرداخت زکات ، ایمان به پیامبران و نصرت آنان ، انفاق در راه خدا و وفاداری به پیمان های او ، راه میانه است .

لئن اقمتم الصلوه . . . سواء السبیل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4_ ایمان به خدا و قیامت و رسالت انبیا ، از اصول مشترک ادیان آسمانی

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّبِئُونَ . . . مِنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ

ایمان به رسولان الهی، از عناوین مذکور در آیه (الذین ءامنوا . . . النصری) استفاده شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1_ تصدیق رسولان الهی و پیروی از آنان ، میثاق خداوند از بنی اسرائیل

لَقَدْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَارْسَلْنَا إِلَيْهِمْ رَسُولًا

جمله «و ارسلا الیهم رسلا» می رساند که مورد میثاق تصدیق رسولان الهی است.

5_ انطباق و عدم انطباق رسالت انبیا با تمایلات نفسانی ، عامل تصدیق و تکذیب پیامبران از سوی بنی اسرائیل

ص: 155

كلما جاءهم رسول بما لا تهوى انفسهم فريقاً كذبوا و فريقاً يقتلون

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

4 - مائده - 5 - 111 - 3

3_ ايمان به فرستادگان و رسولان الهی ، در گرو ايمان به خداوند

ان ءامنوا بی و برسولی

تقديم «ءامنوا بی» و نیز به کارگیری عنوان «رسولی» برای عیسی حاکی از آن است که ايمان به خداوند زیربنای ايمان به رسالت رسولان می باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

4 - مائده - 5 - 113 - 9

9_ معجزات پیامبران ، مایه اطمینان و یقین بر حقانیت رسالت آنان

ان ينزل علينا مائده . . و تطمئن قلوبنا و نعلم ان قد صدقتنا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

5 - انعام - 6 - 48 - 7

7_ ايمان به انبیا، همراه با شایسته ساختن عمل، زمینه سلامت، تعادل و بهداشت روانی

فمن ءامن و أصلح فلا خوف علیهم و لا هم یحزنون

اندوه و ترس از ویژگیهای افرادی است که از سلامت و بهداشت روانی برخوردار نیستند. چون خداوند زمینه دور ماندن از اندوه را در این آیات بیان فرموده است، مطلب فوق را می توان برداشت کرد.

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

5 - اعراف - 7 - 6 - 2

2_ پذیرش و عدم پذیرش رسالتهای انبیا و نیز عمل به احکام دین، محور بازجویی خداوند از امتهاست.

فلنسلن الذین أرسل إلیهم

توصیف مردم با عنوان «أرسل إليهم» دلالت بر این دارد که بازجویی از امتها درباره چگونگی برخورد با رسالت‌های الهی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 64 - 14

14 - تصدیق پیامبران و رسالت های آنان ، نشانه بصیرت و اندیشه صحیح است .

كذبوا بايتنا إنيهم كانوا قوماً عمين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 96 - 9

9 - ایمان به خدا و رسالت انبیا و رعایت تقوا ، اظهار تذلل به پیشگاه خداوند و خشوع در برابر اوست .

ص: 156

لعلهم يضرعون .. و لو أن أهل القرى ءامنوا و اتقوا

در آیه 94 بیان شد که خداوند به منظور خضوع و خشوع مردم در برابر او، آنان را به سختیها گرفتار می سازد و در این آیه بیان می دارد که اگر همان جوامع ایمان می آوردند و تقوایبش بودند، نه تنها به سختیها گرفتار نمی شدند، بلکه برکتهای آسمان و زمین آنان را فرامی گرفت. با توجه به این دو معنا معلوم می شود ایمان و تقوا مصداق بارز تضرع و خشوع در برابر خداوند است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 102 - 3، 2

2_ برخی از امت های گذشته با مشاهده معجزات پیامبران ایمان آوردند و به عهد خویش (تصدیق پیامبران در صورت ارائه معجزه) وفا کردند .

و ما وجدنا لأكثرهم من عهد

3_ امت های گذشته با پیامبران خویش عهد بستند که با مشاهده معجزه ، آنان را تصدیق کرده و به حقایق و معارف الهی ایمان آورند .

و ما وجدنا لأكثرهم من عهد

با توجه به آنچه درباره مضاف إليه کلمه «قبل» در آیه پیشین گذشت، می توان گفت مراد از «عهد» وعده ایمان و تصدیق بوده است. یعنی امتها تعهد می کردند که با دیدن معجزه ایمان خواهند آورد، ولی اکثر آنان به عهد خویش وفا نکردند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 28 - 10

10_ ایمان به پیامبران و باور به معارف الهی ، غیر قابل اجبار و اکراه

أنزل مکموها و أتم لها ک_رهون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 29 - 20

20_ یکتاپرستی و ایمان به پیامبران ، ملاک ارزش و نشانه علم و آگاهی است .

و ما أنا بطارد الذین ءامنوا .. و ل_کنی أریکم قومًا تجهلون

برداشت فوق ، مبتنی بر این احتمال است که «تجهلون» به منزله فعل لازم باشد و مفعولی برای آن در نظر گرفته نشود. براین اساس «أراکم ...»؛ یعنی ، می دانم که شما کفرپیشگان ، مردمی نادان و ناآگاه هستید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 42 - 6

6_ دست شستن از گرایش های شرک آلود و روی کردن به تعالیم پیامبران (همچون یگانه پرستی) و عقیده به قیامت ، در دیدگاه اهل شرک ، گمراهی و انحراف است .

إن كاد ليضلننا عن ءالھتنا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 157

15 - ایمان به پیامبران پیشین و کتاب های آسمانی آنان ، بخشی از باور های دین اسلام

وَقُلْ ءَامَنَّا بِاللّٰهِ مِنْ قَبْلِ

از این که پیامبر (صلی الله علیه و آله) مأمور بود به کتاب های آسمانی پیشین ایمان آورد و با توجه به اسوه بودن آن حضرت، مطلب بالا استفاده می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 19 - 1,5

1 - اسلام ، بر پایه ایمان به خدا و ایمان به همه پیامبران استوار است .

وَالَّذِينَ ءَامَنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ

جمع آمدن «رسل»، بیانگر آن است که در اسلام، فرق گذاشتن میان پیامبران به این صورت پذیرفته نیست که به برخی از آنان ایمان داشته باشیم و به گروهی دیگر ایمان نداشته باشیم. مسلمان واقعی کسی است که به همه پیامبران الهی، ایمان داشته باشد و همه آن بزرگواران مورد قبول و احترام او باشند.

5 - تنها ایمان به خدا و همه پیامبران الهی - نه به برخی از آنان - ایمانی راستین است .

وَالَّذِينَ ءَامَنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ ؕ اُولَئِكَ هُمُ الصّٰدِقِيْنَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 21 - 11,12

11 - بهشت ، برای کسانی آماده شده است که به خداوند و پیامبران او ایمان دارند .

اُعِدَّتْ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ

12 - اسلام ، بر پایه ایمان به خداوند و همه پیامبران استوار است .

لِلَّذِينَ ءَامَنُوا .. وَرَسُولِهِ

جمع آمدن «رسل»، بیانگر این است که، فرق گذاشتن میان پیامبران پذیرفته نیست و انسان مسلمان، باید به همه پیامبران الهی ایمان داشته باشد.

305- ایمان به تعالیم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 4 - 3

3 - لزوم ایمان به همه معارف و احکام نازل شده بر پیامبر (صلی الله علیه و آله) و انبیای پیشین

و الذین یؤمنون بما انزل الیک و ما انزل من قبلک

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 136 - 6

ص: 158

6 - ضرورت ایمان به کتاب های آسمانی همه پیامبران و احکام و معارف نازل شده بر آنان

ءامننا باللّه .. و ما اوتی النبیین من ربهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 138 - 1

1 - ایمان داشتن به قرآن و پیامبران و معارف نازل شده بر آنان ، صبغه ای است که خداوند اهل ایمان را با آن تطهیر و تزیین کرده است .

قولوا ءامننا باللّه .. صبغه اللّه

«صبغه» مصدر نوعی و به معنای رنگ آمیزی کردن است و در آیه شریفه مفعول مطلق برای فعل محذوف (صبغنا) می باشد. آوردن مصدر نوعی، اشاره به رسم یهود و نصارا دارد که به منظور تطهیر فرزندانشان آنان را با آبی مخصوص به نام «معمودیه» شستشو می دادند. مراد از «صبغه اللّه» - به قرینه آیات قبل - ایمان به خدا و ... است. بنابراین جمله «صبغه اللّه» چنین معنا می شود: خداوند، ما را با ایمان به خود و ... رنگ آمیزی (تطهیر) کرده است نه مانند رنگ آمیزی یهود و نصارا.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 63 - 12

12 _ پذیرش معارف دین و باور به اندرز های پیامبران ، زمینه ساز گرایش به تقوا و پرهیزگاری است .

لینذرکم ولتتقوا

306- باغداری انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 8 - 25 - 4

4 _ داشتن ثروتی بی نیاز کننده از هرگونه داد و ستد با مردم ، و تأمین شدن نیاز های مادی از سوی خداوند و یا داشتن بوستانی پر ثمر ، نشانه درستی ادعا پیامبری در دیدگاه کافران

أو یلقى إلیه کنز أو تکون له جنة یأکل منها

307- برادران برگزیده انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - خداوند برخی از پدران و فرزندان و برادران انبیای گذشته را (ابراهیم، اسحاق، یعقوب(ع) و ..) برگزید و به صراط مستقیم هدایت کرد.

و من ءابائهم و ذریتهم و إخوانهم و اجتینهم و هدینهم إلی صراط مستقیم

ص: 159

308- برتری انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 86 - 3,4,5,6

3_ ابراهیم، اسحاق، یعقوب، نوح، داوود، سلیمان، ایوب، یوسف، موسی و هارون(ع) پیامبرانی بودند که بر همه مردم عصر خویش برتری یافته بودند.

ووهبنا له إسحق و یعقوب . . . و کلا فضلنا علی العلمین

برتری یافتن هر یک از پیامبران بر همه مردم_ که در اولین نظر از کلمه «العالمین» به ذهن می آید_ مستلزم برتری یافتن هر یک از پیامبران بر دیگری است. لذا نمی توان عموم «العالمین» را حقیقی دانست، بلکه دارای عموم عرفی بوده و ناظر به همه جوامع عصر خود آنهاست.

4_ زکریا، یحیی، عیسی، الیاس، اسماعیل، الیسع، یونس و لوط(ع)، پیامبرانی برتری یافته بر همه مردم عصر خویش

و زکریا و یحیی . . . و کلا فضلنا علی العلمین

5_ همه انبیا دارای برتری و فضیلت بر تمام جهانیان می باشند.

و کلا فضلنا علی العلمین

6_ فضیلت و برتری پیامبران بر همه جهانیان، موهبتی الهی به آنان است.

و کلا فضلنا علی العلمین

309- برتری انبیا از جبرئیل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 98 - 5

5- برتری رسولان الهی بر فرشتگان حتی بر جبرئیل و میکائیل *

من کان عدواً لله و ملئکته و رسله و جبریل و میکیل

چنانچه گذشت ذکر بخصوص جبرئیل و میکائیل از میان سایر فرشتگان حکایت از برتری این دو فرشته دارد و تقدیم ذکری «رساله» بر «جبریل و میکال» اشاره به برتری بر جبرئیل و میکائیل دارد.

310- برتری انبیا از میکائیل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 98 - 5

5 - برتری رسولان الهی بر فرشتگان حتی بر جبرئیل و میکائیل *

ص: 160

من كان عدواً لله وملكته ورسله وجريل و ميكل

چنانچه گذشت ذكر بخصوص جبرئيل و ميكائيل از ميان ساير فرشتگان حكايت از برترى اين دو فرشته دارد و تقديم ذكرى «رسله» بر «جبريل و ميكل» اشاره به به برترى بر جبرئيل و ميكائيل دارد.

311- برخورد با انبيا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

10 - اسراء - 17 - 94 - 5

5- پيش داورى هاى مبتنى بر ملاك هاى غلط ، مانع برخورد صحيح با تعاليم انبياست .

و ما منع الناس .. إذ جاءهم الهدى إلا أن قالوا أبعث الله بشراً

312- برگزیدگی انبيا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

2 - آل عمران - 3 - 33 - 5،8

5_ انبيا ، انسانهاى ممتاز و برتر از همگان حتى فرشتگان و ... .

انّ الله اصطفى .. على العالمين

8_ خداوند با اعطای علم ، ايمان ، اسم اكبر ، ميراث علم و آثار علم نبوت به انبيا ، آنان را برگزیده است .

انّ الله اصطفى ادم و نوحاً

امام باقر (ع): ... يا محمد ... فأتى لم اقطع العلم و الايمان و الاسم الاكبر و ميراث العلم و آثار علم النبوه ... من بيوتات الانبياء الذين كانوا بينك و بين ابيك آدم و ذلك قول الله تبارك و تعالى: «انّ الله اصطفى ادم و ...» .

كافى، ج 8، ص 117، ح 92؛ تفسير عياشى، ج 1، ص 168، ح 31.

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

3 - آل عمران - 3 - 179 - 16

16_ خداوند برخی رسولان را برای آگاه ساختنشان از غیب، برمی گزیند .

و ما كان الله ليطلعكم على الغيب ولكن الله يجتبي من رسله من يشاء

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 87 - 4

4_ پیامبران، برگزیدگان خداوند و رهیافتگان به صراط مستقیم هستند.

واجبتينهم و هدينهم إلى صراط مستقيم

ص: 161

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - اعراف - 7 - 35 - 1

1_ انبیا و فرستادگان الهی به سوی بشر، برگزیده از میان خود آنان

بینی ءادم إما یأتینکم رسل منکم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 62 - 4

4_ خداوند، پیامبران را از میان انسانهایی که خوش نام و به نیکی معروفند، انتخاب می کند .

قد کنت فینا مرجوًّا قبل هـ_ذا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 87 - 16

16_ خداوند، پیامبران را از میان انسانهایی که به نیکی معروفند، انتخاب می کند .

إنک لأنت الحلیم الرشید

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - رعد - 13 - 38 - 2

2_ رسول اکرم (صلی الله علیه و آله) و سایر پیامبران، از ناحیه خداوند به رسالت برانگیخته شدند .

و لقد أرسلنا رسلاً من قبلك

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 11 - 5

5- انبیای الهی، برگزیدگی خویش را از سوی خداوند به مقام پیامبری، نعمتی بزرگ از سوی او بر خود می دانستند .

ولکنّ الله یمنّ علی من یشاء من عباده

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 2 - 8,9

8- گزینش پیامبران برای دریافت وحی به مشیت الهی است .

ينزل الملئکه بالروح من أمره علی من یشاء من عباده

9- پیامبران ، بندگان منتخب الهی اند .

من یشاء من عباده أن أنذروا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 13 - 3

3 - پیامبران ، برگزیدگان خداوند هستند .

ص: 162

و أنا اخترتك فاستمع لما يوحى

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 75 - 1

1 - پیامبران ، انسان هایی برگزیده از جانب خداوند

اللّٰه يصطفى . . . و من الناس

«إِصْطَفَاءُ» (مصدر «يُصْطَفَى») به معنای انتخاب کردن و برگزیدن و «ملائكته» (جمع «ملك» یا «ملك») به معنای فرشتگان است. مقصود این که خداوند برای هدایت و راهنمایی انسان ها، از میان آنان و فرشتگان افرادی را انتخاب می کند تا فرشتگان، وحی را از خدا دریافت کنند و به پیامبران برسانند و پیامبران نیز آن را از فرشتگان بگیرند و به مردم ابلاغ کنند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - نمل - 27 - 59 - 7

7 - پیامبران ، بندگان خدا و برگزیدگان از جانب او

و سلّم علی عباده الذین اصطفى

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - روم - 30 - 47 - 2

2 - پیامبران ، شخصیت های برگزیده خداوندند .

و لقد أرسلنا من قبلك رسلاً

از فرستاده شدن پیامبران از جانب خداوند، استفاده می شود که آنان، انسان هایی برگزیده اند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - ص - 38 - 10 - 8

8 - بشر ، ناتوان از دستیابی به حقایق مربوط به گزینش پیامبران و برگزیدن رسولان الهی به انتخاب خود

فلیرتقوا فی الأسبب

برداشت یاد شده مبتنی بر این دیدگاه است که امر «فلیرتقوا» مربوط به انتخاب پیامبران باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 13 - 26

26 - پیامبران ، انسان های برگزیده جهان هستی

اللّٰه یجتبیٰ الیه من یشاء

مراد از «من» در «من یشاء» به قرینه عبارت اول آیه و به کارگیری ماده «اجتبا»، می تواند پیامبران باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - جن - 72 - 27 - 4

ص: 163

4- پیامبران ، انسان های منتخب و مورد رضای خداوند

إلا من ارتضى من رسول

313- برهان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - روم - 30 - 47 - 3

3- رسولان الهی ، متکی به برهان های آشکار و روشن بودند .

و لقد أرسلنا من قبلك رسلاً إلى قومهم فجاءوهم بالبينات

«بیته» در لغت به معنای «دلیل روشن اعم از عقلی و حسی» آمده است (مفردات راغب).

314- بشارت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2- بقره - 2 - 213 - 12، 9

9_ بشارت و انذار ، از مسؤولیت های مهم پیامبران

فبعث الله النبيين مبشرين و منذرين

12_ بشارت و انذار ، از روش های کاربردی پیامبران برای تبلیغ و هدایت انسانها

فبعث الله النبيين مبشرين و منذرين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2- آل عمران - 3 - 81 - 21

21_ بشارت پیامبران گذشته ، نسبت به پیامبران آینده

و اخذتم علی ذلكم اصری

«اصر» ، به معنای عهد است و گرفتن عهد الهی از مردم برای ایمان و یاری پیامبران آینده، خود بشارت به آمدن آنان است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 194 - 3،7

3_ پیامبران ، واسطه خداوند در نوید پاداش به خردمندان

اتنا ما وعدتنا علی رسلک

7_ بشارت و نوید ، از روش های رسولان الهی برای تربیت انسانها

ما وعدتنا علی رسلک

ص: 164

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 165 - 1

1_ بشارت دهی و انذار از روش های پیامبران برای تبلیغ رسالت و تربیت انسانها

رسلا مبشرین و منذرین

315- بشارتهای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 48 - 1

1_ مسؤولیت تبلیغ و دعوت انبیای الهی، تنها در محدوده بشارت و انذار

و ما نرسل المرسلین إلا مبشرین و منذرین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 188 - 18

18_ تنها مؤمنان و دارندگان روحیه باور و تصدیق، تأثیرپذیر از انذار و بشارت انبیا و بهره مند از پیام های ایشان خواهند بود.

إن أنا إلا نذیر و بشیر لقوم یؤمنون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 56 - 1

1- تنها وظیفه رسولان الهی، بشارت و انذار مردمان و آگاه ساختن آنان از فرجام کفر و ایمان است.

و ما نرسل المرسلین إلا مبشرین و منذرین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 24 - 6

6- تمامی امت های گذشته، از پیامبرانی بشارت دهنده و انذارگر برخوردار بودند.

و إن من أُمَّةٍ إلاَّ خلا فیها نذیر

7- فرستادن رسول و هدایت خلق، با بشارت و انذار - و نه قوای قهری طبیعت، - نمودی از حکمت خداوند است. *

و لله جنود... و كان الله عزيزاً حكيماً. إنا أرسلناك شـهداً و مبشراً

از آیه قبل، استفاده شد که خداوند مالک یگانه هستی و حاکم مطلق و شکست ناپذیر است و می تواند خلق را به اجبار به سوی اهداف بایسته وادارد؛ اما در این آیه، خداوند یادآوری کرده که حکمت او، اقتضا می کند که این هدایت، را از طریق فرستادن رسول و ارائه الگو و بشارت و انذار، انجام پذیرد.

316- بشر بودن انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 129 - 6

6 - بعثت پیامبران و انتخاب ایشان از میان خود مردم و از جنس آنان، از نعمت های الهی است .

ربنا وبعث فیهم رسولا منهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 151 - 6

6 - انتخاب پیامبران از میان مردم و از جنس خودشان، از نعمت های الهی است .

كما أرسلنا فیکم رسولا منکم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 75 - 6

6 - مسیح (ع) نیز همانند دیگر پیامبران الهی، انسانی فناپذیر

ما المسيح ابن مریم الا رسول قد خلت من قبله الرسل

یادآوری رحلت پیامبرانی در گذشته تاریخ پس از توصیف مسیح(ع) به رسالت، اشاره به امکان مرگ و رحلت برای مسیح(ع) دارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 9 - 1,5

1 - خداوند بر فرض انتخاب فرشتگان برای پیامبری، آنان را به صورت بشر قرار می داد.

و لو جعلنه ملکا لجعلنه رجلا

5 - خداوند، جز از جنس بشر، پیامبری برای آدمیان قرار نخواهد داد.

و لو جعلنه ملکا لجعلنه رجلا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13_ از امام هادی (ع) روایت شده است: «... قالت الجهله: كيف لا يبعث إلينا نبياً من الملائكة؟... فأوحى الله عزوجل إلى نبيه (صلى الله عليه وآله): فاسئل الذين يقرؤون الكتاب من قبلك... هل يبعث الله رسولا قبلك إلا وهو يأكل الطعام ويمشي في الأسواق و لك بهم أسوه ;

... جاهلان گفتند: چرا برای ما پیامبری از فرشتگان مبعوث نمی شود...؟ پس خداوند به پیامبر خود وحی نمود: از کسانی که پیش از تو کتاب می خواندند، پرس آیا چنین نیست که قبلا خداوند هیچ پیغمبری نفرستاد مگر اینکه او طعام می خورده و در بازارها راه می رفته؟ و آنان برای تو اسوه و مقتدا هستند».

ص: 166

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 31 - 4

4_ فرشته بودن ، از شرایط احراز مقام نبوت و پیامبری نیست .

و لا أقول إني ملك

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - يوسف - 12 - 33 - 8

8_ يوسف (ع) ، برخوردار از تمایل جنسی و توانا بر کام یابی از زنان

و إلاّ تصرف عنی کیده‌نّ أصب إلیهّنّ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - يوسف - 12 - 53 - 4

4_ انبیا نیز همانند دیگران دارای کشش های نفسانی هستند .

و ما أُبرءُ نفسی إن النفس لأماره بالسوء

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - يوسف - 12 - 109 - 3,5

3_ همه پیامبران از جنس بشر و از صنف مردان بودند .

و ما أرسلنا من قبلك إلاّ رجالاً

آیه شریفه در مقام دفع این توهم است که پیامبران باید از فرشتگان باشند. از این رو مقصود از «رجال» مقابل فرشتگان است ، ولی انتخاب کلمه «رجالاً» به جای «اناساً» و مانند آن اشاره به این واقعیت دارد که: پیامبران از صنف زنان نبودند.

5_ گزینش پیامبران از میان خود انسانها ، از سنت های خداوند است .

و ما أرسلنا من قبلك إلاّ رجالاً .. من أهل القرى

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4_ پیامبران پیشین نیز همانند پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) دارای همسر و فرزند بودند .

و لقد أرسلنا رسلاً من قبلك وجعلنا لهم أزواجاً وذریه

6_ پیامبر بودن با داشتن زن و فرزند (زندگانی بشری و عادی) منافات ندارد .

و جعلنا لهم أزواجاً وذریه

7_ مردم عصر بعثت ، پیامبری فردی از افراد بشر را امری بعید می شمردند .

و لقد أرسلنا رسلاً من قبلك وجعلنا لهم أزواجاً وذریه

8_ قرآن با توجه دادن مردم به زندگانی بشری و عادی پیامبران پیشین ، طعن و ایراد مخالفان پیامبر (صلی الله علیه و آله) را امری نابجا و ناموجه دانست .

ص: 167

و لقد أرسلنا رسلاً من قبلك و جعلنا لهم أزواجاً و ذرية

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - رعد - 13 - 40 - 9

9- پیامبران نیز همانند دیگر انسان ها وفات می کنند .

أو تتوفيتك

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 10 - 17

17- کافران اقوام پیشین به جای دادن جواب مساعد به دعوت منطقی انبیای خویش ، بشر بودن آنان را بهانه نپذیرفتن دعوتشان قرار دادند .

قالت رسلهم أفي الله شك فاطر السموت و الأرض .. قالوا إن أنتم إلا بشر مثلنا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 11 - 1

1- انبیا در مقابل اقوام کافر که بشر بودن را با مقام پیامبری منافی می دانستند ، بر بشر بودن خود تأکید می کردند و عدم تنافی آن را با مقام نبوت اعلام می داشتند .

قالوا إن أنتم إلا بشر مثلنا .. قالت لهم رسلهم إن نحن إلا بشر مثلكم ولکن ا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - حجر - 15 - 97 - 5

5- پیامبران چون دیگر انسان ها در برابر ناملايمات ، متأثر می شدند .

و لقد نعلم أنك يضيق صدرك بما يقولون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 43 - 1

1- تمامی انبیا و رسولان الهی ، از جنس بشر بوده اند .

و ما أرسلنا من قبلك إلا رجالاً نوحي إليهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 94 - 10، 7، 2

2- بشر بودن رسولان الهی ، تنها دستاویز عمده برای بهانه جویی های مخالفان کافر و مشرک جهت ایمان نیاوردن به آنان

و قالوا لن نؤمن لك حتى . . . إلا أن قالوا أبعث الله بشراً رسولاً

7- مشرکان معتقد به برتر بودن مقام رسالت از شأن بشر

قالوا أبعث الله بشراً رسولاً

ص: 168

10- « عن أبي عبدالله (ع) : « قالوا أبعث الله بشراً رسولاً » قالوا : إن الجن كانوا في الأرض قبلنا ، فبعث الله إليهم ملكاً ، فلو أراد الله أن يبعث إلينا لبعث الله ملكاً من الملائكة ، وهو قول الله « وما منع الناس أن يؤمنوا إذ جاءهم الهدى إلا أن قالوا أبعث الله بشراً رسولاً » ;

از امام صادق(ع) روایت شده است: «قالوا أبعث الله بشراً رسولاً» آن ان (منکرین رسالت محمد(صلی الله علیه و آله)) گفتند: همانا جنیان قبل از ما در زمین بودند. پس خداوند فرشته ای را به سوی آنان مبعوث کرد. پس اگر خداوند کسی را اراده کرده است به سوی ما بفرستد، پس باید فرشته ای از فرشتگان را می فرستاد و این سخن خداوند است که می فرماید: و ما منع الناس أن يؤمنوا إذ جاءهم الهدى إلا أن قالوا أبعث الله بشراً رسولاً».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 95 - 2,7

2- سنت خداوند بر برانگیختن رسولانی از جنس خود انسان ها به سوی آنان

قالوا أبعث الله بشراً رسولاً. قل لو كان ... لنزلنا عليهم من السماء ملكاً رسولاً

برداشت فوق، مبتنی بر این است که آیه در مقام پاسخ گویی به شبهه مشرکان باشد که تصور می کردند: بشر نمی تواند پیامبر باشد.

7_ استبعاد مشرکان از بشر بودن رسول ، ناشی از دم توجه آنان به وساطت ملائکه میان خدا و پیامبران است . *

قل لو كان في الأرض ملئكة يمشون مطمئنين لنزلنا عليهم من السماء ملكاً رسولاً

آیه فوق، می تواند در مقام پاسخ به مشرکان باشد. با این بیان که مشرکان، بعید می شمردند که فردی از بشر با خدای جهان ارتباط داشته باشد. آیه جواب می دهد که: پیامبران، بیواسطه وحی تلقی نمی کنند؛ بلکه اصولاً بین خدا و زمینیان، ملکی واسطه وحی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 62 - 9

9- پیامبران ، در بُعد جسمی و زندگی مادّی ، دارای اوصافی مانند دیگران اند .

ءاتنا غداءنا لقد لقينا من سفرنا هـ_ذا نصباً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 67 - 5

5 - وجود حالات و روحيات انسان های عادی در پیامبران

فأوجس في نفسه خيفة موسى

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 86 - 4

4 - وجود حالات انسان های عادی در پیامبران

غضبِ نَاسِفاً

ص: 169

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 7 - 12, 8, 9, 1, 3

1- تمامی رسولان الهی، از نوع بشر و جنس مرد بودند.

و ما أرسلنا قبلك إلا رجالاً

3- مقام پیامبری با بشر بودن ناسازگار نیست؛ بلکه بشر بودن پیامبران، سنت الهی است.

هل هذا إلا بشر مثلكم... ما أرسلنا قبلك إلا رجالاً

8- دعوت خداوند از مشرکان مکه، مبنی بر پرسش از آگاهان در زمینه بشر بودن پیامبران پیشین

فسلوا أهل الذکر إن کنتم لاتعلمون

9- بشر بودن پیامبران، امری مسلم نزد عالمان دینی و آگاهان تاریخ انبیا در عصر بعثت

و ما أرسلنا... فسلوا أهل الذکر إن کنتم لاتعلمون

مقصود از «أهل الذکر» عالمان دینی است؛ زیرا اولاً عموم مردم از تاریخ پیامبران بی خبر بودند و این نوع اطلاعات در اختیار عالمان دینی بود و ثانیاً واژه «ذکر» در قرآن، بر کتاب های آسمانی و از جمله خود قرآن اطلاق گردیده است.

12- تجاهل مشرکان مکه، نسبت به بشر بودن پیامبران گذشته

فسلوا أهل الذکر إن کنتم لاتعلمون

قید «إن کنتم لاتعلمون» اشاره به علم و آگاهی مشرکان دارد؛ زیرا اگر آنان واقعاً نمی دانستند، قید یاد شده (اگر نمی دانید) لغو و زاید می شد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 8 - 1, 2, 3

1- بدن پیامبران همانند دیگر انسان ها، نیازمند به تغذیه است.

و ما جعلنهم جسداً لایأکلون الطعام

2- پیامبران و مردم، در ویژگی های جسمانی و نیاز های بشری همانند و همسان اند.

و ما جعلنهم جسداً لا يأكلون

3- پیامبران مانند دیگر انسان ها ، از حیات جاوید در دنیا برخوردار نبودند .

و ما جعلنهم جسداً .. ما كانوا خلدین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 41 - 5

5- پیامبران ، دارای ویژگی های انسانی (تألمات روحی و نیاز به دلجویی و تسلی)

و لقد استهزیء برسلاً من قبلک

دلجویی خداوند از پیامبر (صلی الله علیه و آله) در برابر استهزای کافران، نشانگر این واقعیت است که پیامبر (صلی الله علیه و آله) نیز چون سایر انسان ها، از تهاجم دشمنان متأثر شده و نیازمند تسلی خاطر بوده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 87 - 4

ص: 170

4- پیامبران ، برخوردار از خصلت های بشری

إذ ذهب مغضباً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 32 - 2

2- سنت الهی ، بر فرستادن رسولانی از جنس بشر و برخاسته از میان همان مردم بود .

فأرسلنا فيهم رسولاً منهم

بلکه فردی بود برخاسته از میان همان مردم، تربیت شده در میان ایشان و شناخته شده برای همه آنان بود. هم چنین قید «منهم» بیانگر این معنا است که آن پیامبر، از جنس خود مردم بود، نه از غیر بشر.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 33 - 9،10

9- برخورداری پیامبر از اوصاف بشری ، دستاویز اشراف جامعه پس از نوح در انکار رسالت وی

ما ءِذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلَكُم

10 - بشر بودن و خوردن و آشامیدن همانند انسان ها ، مانع از رسالت در نظر اشراف و عناصر مرفه

ما ءِذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلَكُم يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 51 - 1

1 - پیامبران الهی ، دارای جنبه بشری و نیازمند تغذیه و بهره گیری از موهبت های طبیعی ، مانند دیگر مردمان

يَأْتِيهَا الرِّسَالُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 20 - 3،1

1 _ همه پیامبران الهی در طول تاریخ ، همچون سایر مردمان ، نیازمند به تناول غذا و داد و ستد با مردم

و ما أرسلنا قبلك من المرسلين إلا إيتهم ليأكلون الطعام ويمشون في الأسواق

3_ همانندی زندگی همه پیامبران با دیگر مردمان در نیازمندی‌ها و نیز در کیفیت تأمین آنها، از سنت‌های خداوند

و ما أرسلنا قبلك من المرسلين إلا إيتهم ليأكلون الطعام ويمشون في الأسواق

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - عنكبوت - 29 - 33 - 8

8 - در انبیا، مانند دیگر انسان‌ها، احساسات طبیعی وجود دارد.

ولما ان جاءت رسلنا لوطا سىء بهم وضاق بهم ذرعا وقالوا لاتخف و لاتحزن

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 171

1 - مردم انطاکیه ، پیامبران الهی را انسان هایی همانند خود می دانستند و هیچ برتری و امتیازی برای آنان قائل نبودند .

قالوا ما أنتم إلا بشر مثلنا

تصریح مردم انطاکیه به مثل و مانند خود بودن پیامبران، بیانگر نکته یاد شده است.

4 - پیامبران الهی ، بشری هم چون دیگر انسان های عصر خویش بودند .

قالوا ما أنتم إلا بشر مثلنا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - انتخاب پیامبر برای هدایت انسان ها از میان خود آنان ، کاری عالمانه و حکیمانه و متناسب با ویژگی های انسان ها و نیاز های آنان است .

قالوا ربنا يعلم إنا إلیکم لمرسلون

بیشتر مفسران بر آنند که به گواه گرفتن خدا و یاد علم و دانایی او، در پاسخ کسانی که به دلیل بشر بودن پیامبران منکر رسالت آنان بودند، می تواند برای بیان این نکته باشد که این انتخاب از سوی کسی است که عالم و حکیم است و کار او نیز عالمانه و حکیمانه می باشد؛ مثل آیه شریفه: «اللّه أعلم حیث یجعل رسالته» (أنعام (6) آیه 124).

4 - جهل و ناآگاهی مردم انطاکیه ، از فلسفه بعثت پیامبران و حکمت گزینش آنان از میان انسان ها

قالوا ربنا يعلم إنا إلیکم لمرسلون

یادآوری علم و دانایی خداوند، پس از تکذیب رسولان الهی به دلیل بشر بودن آنان، می تواند گویای برداشت یاد شده باشد.

5 - جهل و ناآگاهی مردم انطاکیه از فلسفه انتخاب رسولان از میان انسان ها ، سبب تکذیب کردن آنان شده بود .

قالوا ربنا يعلم إنا إلیکم لمرسلون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - انتخاب شدن انسان به پیامبری ، امری شگفت آور در نظر کافران

و عجبوا أن جاءهم منذر منهم

برداشت یاد شده براساس این دیدگاه است که مقصود از «منهم» از جنس انسان بودن پیامبر باشد؛ زیرا کافران و مشرکان صدراسلام، انسان را شایسته رسیدن به مقام پیامبری و ارتباط با خداوند نمی دانستند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - ص - 38 - 9 - 7

7- گزینش رسولان و پیامبران از میان مردم ، جلوه ای از عزت و بخشندگی خداوند است .

أم عندهم خزائن رحمة ربك العزيز الوهاب

آمدن دو صفت «عزیز» و «وهاب» برای خداوند، پس از طرح مسأله موهبت نبوت و رسالت، می تواند گویای برداشت یاد شده باشد.

ص: 172

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - ص - 38 - 10 - 6

6 - گزینش پیامبر از میان انسان ها ، تنها در توان خداوند حاکم بر جهان هستی است .

جاءهم منذر منهم .. أعزل عليه الذكر من بيننا ... أم لهم ملك السموت ... فليرتق

برداشت یاد شده از آن جا است که آیه شریفه، می تواند پاسخی به اعتراض کافران باشد که چرا از میان توده های مردم، حضرت محمد(صلی الله علیه و آله) به پیامبری مبعوث شده است؟ و یا چرا پیامبر از جنس بشر برگزیده شده است؟ (بل عجبوا أن جاءهم منذر منهم .. . أعزل عليه الذكر من بيننا).

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 30 - 2

2 - پیامبران ، از نظر خصوصیات و ویژگی های انسانی همانند دیگر انسان ها هستند .

إنك ميت وإِنَّهم ميتون

برداشت یاد شده بر این اساس استوار است که یادآوری رحلت پیامبر(صلی الله علیه و آله)، می تواند به خاطر این باشد که برخی از مردم، عقیده داشتند که پیامبر(صلی الله علیه و آله) نباید بمیرد و باید حیات جاودانه و یا عمر طولانی داشته باشد. بر این اساس آیه شریفه، پیام آور این حقیقت کلی و عام است که همه انسان ها _ حتی پیامبران _ از نظر خصوصیات انسانی مانند روبه رو شدن با مرگ یکسان اند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 71 - 12

12 - پیامبران ، از جنس بشر بوده و از میان متن جامعه خویش برخاسته اند .

رسل منكم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 60 - 3

3 - پیامبران ، موجوداتی از سنخ انسان ها و نه فرشتگان

ولو نشاء لجعلنا منكم ملئكة فی الأرض

برداشت یاد شده بدین احتمال است که آیه شریفه پاسخی باشد به انتظار مشرکان مکه که توقع فرشته بودن پیامبر را داشتند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - تغابن - 64 - 6 - 6

6 - پیامبران الهی ، از نوع بشر و دارای خصوصیت بشری بودند .

أبشر یهدوننا

ص: 173

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 90 - 10

10 - خداوند ، بر اساس مشیت خویش ، پیامبران را به پیامبری بر می گزیند و انتخاب می کند .

أن ينزل الله من فضله على من يشاء من عباده

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 129 - 11

11 - بعثت پیامبران ، پرتوی از عزت و حکمت خداوند است .

ربنا وابعث فيهم رسولا .. إنك أنت العزيز الحكيم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 213 - 7،8،11،27

7_ بعثت پیامبران از سوی خداوند ، به دنبال بروز اختلاف در جامعه نخستین

كان الناس امه واحده فبعث الله النبيين .. ليحكم ... فيما اختلفوا فيه

جمله «ليحكم ...» بیان می کند که انبیا به هنگام بروز اختلاف در جوامع ابتدایی مبعوث شدند؛ نه قبل از آن. بنابراین جمله «فاختلفوا» پس از «كان الناس ...» مقدر است.

8_ بعثت پیامبران ، نقطه عطفی در تاریخ زندگی انسان های نخستین

كان الناس امه واحده فبعث الله النبيين مبشرين

11_ جامعه بشری ، نیازمند بعثت پیامبران برای حل اختلافات (هدایت جامعه)

فبعث الله النبيين .. ليحكم بين الناس فيما اختلفوا فيه

27_ پیدایش اختلافات جدید (اختلافات دینی) در جوامع ، پس از بعثت انبیا و حل اختلافات اولیه

ليحكم .. و ما اختلف فيه الا الذين اوتوه

2_ بهره جستن از نعمت بزرگ بعثت انبیا، در گرو ایمان به آنهاست.

لقد منّ الله على المؤمنين اذ بعث فيهم رسولا

بعثت رسول اکرم (صلی الله علیه و آله) نعمتی بزرگ برای همه انسانهاست؛ بنابراین ذکر خصوص مؤمنان بدان جهت است که بهره گیری از آن نعمت بزرگ، مشروط به ایمان به اوست.

4_ پیامبران، برانگیختگان الهی در میان انسان ها و از جنس ایشان

اذ بعث فيهم رسولا من انفسهم

کلمه «من» می تواند برای تبعیض باشد، در این صورت «رسولا من انفسهم» به این معناست که پیامبر (صلی الله علیه و آله)، فردی از افراد بشر و از جنس ایشان است؛ نه فردی از ملائکه و یا جنس و نوعی دیگر.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 183 - 8

8_ بعثت رسولان متعدّد برای بنی اسرائیل ، همراه دلایل روشن (معجزات و براهین)

قد جاءكم رسل من قبلي بالبينات

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 54 - 5

5_ بعثت انبياء و رهبران الهی ، ناشی از فضل خداوند است .

ام يحسدون الناس على ما اتيهم الله من فضله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 163 - 3

3_ خداوند ، پیامبران بسیاری را پس از نوح (ع) مبعوث کرد و بدان ها وحی فرستاد .

كما اوحينا إلى نوح و النبيين من بعده

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 19 - 10,14

10_ بعثت پیامبران ، اتمام حجت خداوند بر مردم

ان تقولوا ما جاءنا من بشير و لاندیر

اگر چه خطاب آیه متوجه اهل کتاب است، ولی قطعاً در اتمام حجت به سبب پیامبر (صلی الله علیه و آله) بین اهل کتاب و سایر مردم تفاوتی نیست.

14_ بعثت پیامبران الهی ، پرتویی از قدرت مطلقه خداوند

قد جاءكم .. و الله على كل شیء قدير

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5_ بعثت پیامبرانی در میان بنی اسرائیل ، از نعمت های بزرگ خداوند برای آنان

اذکروا نعمه الله علیکم اذ جعل فیکم انبیاء

6_ بعثت پیامبران در میان امت ها ، نعمتی بزرگ برای آنان

اذکروا نعمه الله علیکم اذ جعل فیکم انبیاء

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 94 - 2

2_ خداوند در پی ارسال هر یک از پیامبران در شهر ها و آبادانی ها ، کفرپیشگان را به سختی تنگدستی و رنج و اندوه گرفتار ساخت .

ص: 175

و ما أرسلنا فی قریه من نبی إلا أخذنا أهلها بالبأساء و الضراء

با توجه به دو آیه بعد (ولو أن أهل القرى ..) معلوم می شود گرفتار ساختن امتهای گذشته به بلاها و سختیها در صورتی بوده که آنان با تبلیغ و ارشاد پیامبران خویش ایمان نمی آوردند و همچنان بر کفرورزی پافشاری داشتند. در این مرحله آنها را گرفتار می ساخت تا شاید متنبه شوند. بنابراین جمله «أخذنا أهلها ...» مقید می شود به «إذا لم یؤمنوا و لم یتقوا»

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 13 - 4

4_ تاریخ بشر ، شاهد بعثت پیامبران در پی گسترش ظلم و بی عدالتی

لما ظلموا و جاءتهم رسلهم بالبینت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 47 - 8

8_ بعثت پیامبران ، اتمام حجت خداوند بر مردم است .

فإذا جاء رسولهم قضی بینهم بالقسط

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 9 - 11

11- رسولان الهی با دلایل و براهین روشن در میان اقوام مختلف و از جمله قوم نوح ، عاد و ثمود ، مبعوث شدند .

جاءتهم رسلهم بالبینت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 63 - 1

1- سوگند خداوند به خویش ، مبنی بر ارسال پیامبرانی به سوی امت های مختلف ، پیش از ظهور اسلام

تالله لقد أرسلنا إلى أمم من قبلك

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فرستادن رسولان الهی همراه با معجزات ، پرتویی از ربوبیت خداوند است .

إِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ .. بـ ایه من ربّک

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 32 - 2

2 - سنت الهی ، بر فرستادن رسولانی از جنس بشر و برخاسته از میان همان مردم بود .

فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ

بلکه فردی بود برخاسته از میان همان مردم، تربیت شده در میان ایشان و شناخته شده برای همه آنان بود. هم چنین قید

ص: 176

«منهم» بیانگر این معنا است که آن پیامبر، از جنس خود مردم بود، نه از غیر بشر.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 44 - 1

1 - تاریخ ، شاهد بعثت پیامبران ، پس از نابودی قوم ثمود

ثُمَّ أُنشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرُونًا ۖ أَخْرَيْنَ ۖ ثُمَّ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرًا

«تترا» به معنای پیامبری آمدن است. گفتنی است که «تترا» در این آیه، مصدر به معنای فاعل است که در محل نصب و حال است برای «أرسلنا» می باشد. بنابراین تقدیر آن چنین است: «ثُمَّ أَرْسَلْنَا جَائِئِينَ وَاحِدًا بَعْدَ وَاحِدٍ» (پس فرستادگان خود را یکی پس از دیگری، روانه کردیم).

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 45 - 9

9 - فرستاده شدن پیامبر از سوی خدا به سوی مردم ، دارای پیشینه ای بلند در تاریخ بشر

وَلِكُنَّا كُنَّا مَرْسَلِينَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 59 - 5، 1

1 - اقدام خداوند به برانگیختن پیامبر در میان اقوام پیشین ، قبل از نابود ساختن آنان

وَمَا كَانَ رَبِّكَ مُهْلِكَ الْقُرَى حَتَّىٰ يَبْعَثَ فِي أُمَمٍ رُسُلًا

5 - گزینش شهر های بزرگ و مرکزی از سوی خداوند برای بعثت فرستادگان خود

حَتَّىٰ يَبْعَثَ فِي أُمَمٍ رُسُلًا

«أُمَمُ الْقُرَى» به شهری گفته می شود که نسبت به شهرهای دیگر حالت مرکزیت داشته باشد و مردم آن شهرها برای رفع نیازمندی های خود و .. به آن جا مراجعه کنند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - روم - 30 - 47 - 4

4- قبل از پیامبر اسلام، پیامبران دیگری از سوی خداوند، برانگیخته شده اند.

و لقد أرسلنا من قبلك رسلاً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - 3 - 36 - 5

5- تاریخ بشر، شاهد بعثت پیامبرانی بسیار

لمن المرسلین

ص: 177

318- بعثت انبیای انطاکیه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - 36 - 14 - 3

3 - خداوند پس از این که مردم انطاکیه دو پیامبر را تکذیب کردند ، پیامبر سومی را برای تقویت آن دو فرستاد .

فكذبوهما فعزّزنا بثالث

«عزّه» ریشه فعل «عزّزنا» به معنای «قوّه» است.

319- بلاغت تعالیم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - 36 - 17 - 5

5 - پیام ها و تعالیم پیامبران ، روشن ، رسا و قابل فهم برای انسان ها بود .

و ما علینا إلاّ البلغ المبین

320- بنی اسرائیل و افشای راز انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 61 - 39

39 - « عن أبي عبد الله (ع) - و تلا - هذه الآية - « ذلك بأنهم كانوا يكفرون بآيات الله و يقتلون النبيين بغير الحق ذلك بما عصوا و كانوا يعتدون » قال : و الله ما قتلوهم بأيديهم و لا ضربوهم باسيافهم و لكنهم سمعوا أحاديثهم فاخذوا عليها فقتلوا فصار قتلا و اعتداء و معصية ;

از امام صادق (ع) روایت شده است که در پی تلاوت آیه فوق، فرمودند: به خدا سوگند! بنی اسرائیل، پیامبران خود را با دستان خود نکشتند و آنان را با شمشیرهای خود به قتل نرساندند و لکن احادیث آنان را شنیدند و اسرارشان را فاش کردند و در نتیجه پیامبران، دستگیر و کشته می شدند. از این جهت افشای سرّ، قتل و تجاوز و معصیت محسوب شده است.»

321- بنی اسرائیل و انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - قوم موسى فاقد معرفت لازم نسبت به مقام شامخ پیامبران (ع)

أَتَّخِذْنَا هُزُؤًا قَالِ اعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ

ص: 178

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 108 - 8

8 - قوم موسی ، نمونه ای بارز از اقوام بهانه جو در برخورد با پیامبران و دارای توقعات و خواسته های بی جا از آنان

ام تریدون آن تسئلوا رسولکم کما سئل موسی من قبل

چون بعید به نظر می رسد که در میان امتهای گذشته، تنها قوم موسی پرسشها و درخواستهای نا به جا از پیامبرشان داشتند، می توان به این نتیجه رسید که: یاد کردن از قوم موسی، به خاطر رواج بیشتر این خصیصه در میان آنان بوده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 70 - 4,5

4_ ناسازگاری برنامه ها و اهداف پیامبران با تمایلات نفسانی بنی اسرائیل

کلما جاءهم رسول بما لاتهوی انفسهم

5_ انطباق و عدم انطباق رسالت انبیا با تمایلات نفسانی ، عامل تصدیق و تکذیب پیامبران از سوی بنی اسرائیل

کلما جاءهم رسول بما لاتهوی انفسهم فریقاً کذبوا و فریقاً یقتلون

322- بنی اسرائیل و تکذیب انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 70 - 10

10_ بی اعتنایی بنی اسرائیل به پیمان خداوند ، با تکذیب رسولان الهی و کشتن آنان

لقد اخذنا میثق بنی اسرئیل . . . فریقاً کذبوا و فریقاً یقتلون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 71 - 9,24

9_ تکذیب و قتل انبیا از سوی بنی اسرائیل مایه محرومیت آنان از حق شناسی و بینش دینی

فریقاً کذبوا و فریقاً یقتلون . . . فعموا و صموا

جمله «عموا و صموا» علاوه بر اینکه متفرع بر جمله «حسبوا ..» است می تواند متفرع بر جمله «فريقاً كذبوا ...» نیز باشد.

24 _ هشدار خداوند به بنی اسرائیلِ زمان پیامبر (صلی الله علیه و آله)، نسبت به تکرار رفتار پیشینیان خویش (نقض میثاق _ تکذیب و قتل انبیا)

لقد اخذنا میثاق بنی اسرائیل . . . و الله بصیر بما تعملون

فعل مضارع «يعملون» _ علی رغم ماضی آوردن فعل های گذشته «حسبوا»، «عموا و صموا» _ می رساند که جمله «و الله بصیر . . .» ناظر بر بنی اسرائیل زمان پیامبر (صلی الله علیه و آله) نیز می باشد.

ص: 179

323- بنی اسرائیل و قتل انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 61 - 27,28,32,37,39

27 - بنی اسرائیل ، پیامبران بسیاری را به قتل رساندند .

و يقتلون النبین بغير الحق

28 - بنی اسرائیل هیچ عذر و بهانه ای برای کشتن پیامبران الهی نداشتند .

و يقتلون النبین بغير الحق

با توجه به این حقیقت که کشتن پیامبران هرگز حق نیست، قید توضیحی (بغیر الحق) آورده شده تا به این معنا اشاره کند که: بنی اسرائیل هیچ بهانه ای از قبیل جهل به پیامبری پیامبران و یا خطایی از سوی ایشان، سراغ نداشتند تا بتوانند کشتن آنان را حق جلوه دهند.

32 - عصیان و تجاوز گری بنی اسرائیل ، ریشه گرایش آنان به کفر و جرتشان بر کشتن پیامبران بود .

یکفرون بآیت الله . . . ذلک بما عصوا و كانوا یعتدون

مشارالیه «ذلک» در «ذلک بما عصوا» کفر به آیات خدا و کشتن پیامبران است. قابل ذکر است که برخی از مفسران، ذلک در «ذلک بما عصوا» را اشاره به «ذلت و...» دانسته اند و در نتیجه عصیان و تجاوز را نیز علت «ذلت و...» شمرده اند.

37 - شهرنشینی بنی اسرائیل و رسیدن به رفاه و آسایش ، زمینه ساز عصیانگری ، تجاوز ، کشتن پیامبران و کفرشان بود .

لن نصبر علی طعام وحد . . . اهبطوا مصرأ . . . و ضربت علیهم الذله

برداشت فوق، مقتضای ارتباط بخش دوم آیه؛ یعنی، «و ضربت علیهم الذله . . .» با بخش اول آیه است.

39 - «عن ابی عبدالله (ع) - و تلا- هذه الآیه - «ذلک بأنهم كانوا یکفرون بآیات الله و یقتلون النبین بغير الحق ذلک بما عصوا و كانوا یعتدون» قال : و الله ما قتلوهم بأیدیهم و لاضر بوهم باسیافهم و لکنهم سمعوا أحادیثهم فاذاعوها فاخذوا علیها فقتلوا فصار قتلا و اعتداء و معصیه ;

از امام صادق (ع) روایت شده است که در پی تلاوت آیه فوق، فرمودند: به خدا سوگند! بنی اسرائیل، پیامبران خود را با دستان خود نکشتند و آنان را با شمشیرهای خود به قتل نرساندند و لکن احادیث آنان را شنیدند و اسرارشان را فاش کردند و در نتیجه پیامبران، دستگیر و کشته می شدند. از این جهت افشای سرّ، قتل و تجاوز و معصیت محسوب شده است.»

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20_ بنی اسرائیل، قاتل پیامبران الهی و قاتل حامیان پیامبران

و یقتلون النّیین بغیر حق و یقتلون الذّین یأمرون بالقسط

رسول اللّٰه (صلی الله علیه و آله): .. قتل بنو اسرائیل ثلاثه و اربعین نبیاً... فقام ماہ رجل و اثنا عشر رجلا من عبّاد بنی اسرائیل فأمرّوا من قتلهم بالمعروف و نهوهم عن المنکر فقتلوا جميعاً ....

تفسیر طبری، ج 3، ص 144؛ مجمع البیان، ج 2، ص 720؛ تفسیر تیان، ج 2، ص 422.

22_ وعده عذاب دردناک به بنی اسرائیل، به جهت قتل چهل و سه پیامبر و صد و دوازده آمر به معروف و ناهی از منکر

و یقتلون النّیین بغیر حقّ و یقتلون الذّین یأمرون بالقسط من النّاس فبشّروهم بعذاب

رسول اللّٰه (صلی الله علیه و آله) به عنوان بیان مصداق برای آیه فوق فرمود: قتل بنو اسرائیل ثلاثه و اربعین نبیاً اول التّهار فی ساعه واحده
فقام

ص: 180

مائة رجل و اثني عشر رجلا- من عبّاد بني اسرائيل فامروا من قتلهم بالمعروف و نهوهم عن المنكر فقتلوا جميعاً من آخر النهار في ذلك اليوم.

تفسیر طبری، ج 3، ص 144 ; مجمع البیان، ج 2، ص 720 ; تفسیر تیان، ج 2، ص 422.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 54 - 2

2_ مکر و تلاش کافران بنی اسرائیل ، برای کشتن عیسی (ع)

و مکروا .. اذ قال الله يا عيسى اني متوفيك

با توجه به آیه بعد که سخن از عروج عیسی (ع) به میان آمده، معلوم می شود که مکرشان در جهت کشتن عیسی (ع) بوده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 70 - 16، 11، 10، 9

9_ تکذیب پیامبران الهی و کشتن آنان ، شیوه بنی اسرائیل در برخورد با انبیا

کَلَمَا جَاءَهُمْ رَسُولٌ .. فَرِيقًا كَذَّبُوا وَ فَرِيقًا يَقْتُلُونَ

10_ بی اعتنایی بنی اسرائیل به پیمان خداوند ، با تکذیب رسولان الهی و کشتن آنان

لَقَدْ اخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ .. فَرِيقًا كَذَّبُوا وَ فَرِيقًا يَقْتُلُونَ

11_ هواپرستی بنی اسرائیل ، زمینه ساز تکذیب انبیا و قتل آنان

رَسُولٌ بِمَا لَآتَهُوهُمُ انْفُسَهُمْ فَرِيقًا كَذَّبُوا وَ فَرِيقًا يَقْتُلُونَ

16_ هشدار خداوند به مسلمانان در مورد خطر گرفتاری آنان به لغزشهایی همانند لغزش های بنی اسرائیل : (نقض پیمان های الهی ،

هواپرستی ، تکذیب و قتل انبیا)

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا .. لَآتَهُوهُمُ انْفُسَهُمْ فَرِيقًا كَذَّبُوا وَ فَرِيقًا يَقْتُلُونَ

از اهداف این بخش از آیات با توجه به ذکر مسلمانان در ابتداء کلام (ان الذين ءامنوا) و آنگاه بیان سرگذشت شوم بنی اسرائیل، این است که مسلمانان را از گرفتار شدن به چنین سرنوشتی پرهیز دهد و به آنان گوشزد کند که آنان نیز در خطر آلودگی به چنین اعمال ناروایی هستند.

6 - بی پروایی بنی اسرائیل در شکستن پیمان الهی ، تکذیب انبیا و کشتن آنان ، برخاسته از باور آنان به مصونیت از عذاب

فریقاً کذبوا و فریقاً یقتلون. و حسبوا الا تکون فتنه

7 - پندار رهایی از مجازات نقض میثاق و تکذیب و کشتن انبیا ، از باور های بی اساس بنی اسرائیل

لقد اخذنا میثاق بنی اسرائیل . . . و حسبوا الا تکون فتنه

در برداشت فوق «فتنه» به معنای عذاب گرفته شده است.

9 - تکذیب و قتل انبیا از سوی بنی اسرائیل مایه محرومیت آنان از حق شناسی و بینش دینی

فریقاً کذبوا و فریقاً یقتلون . . . فعموا و صموا

جمله «عموا و صموا» علاوه بر اینکه متفرع بر جمله «حسبوا ..» است می تواند متفرع بر جمله «فريقاً كذبوا ...» نیز باشد.

24 - هشدار خداوند به بنی اسرائیل زمان پیامبر (صلی الله علیه و آله)، نسبت به تکرار رفتار پیشینیان خویش (نقض میثاق - تکذیب و قتل انبیا)

لقد اخذنا ميثق بني اسرائيل .. و الله بصير بما تعملون

فعل مضارع «يعملون» - علی رغم ماضی آوردن فعل های گذشته «حسبوا»، «عموا و صموا»، می رساند که جمله «و الله بصير ..» ناظر بر بنی اسرائیل زمان پیامبر (صلی الله علیه و آله) نیز می باشد.

324- بهانه جویی مخالفان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 94 - 2

2- بشر بودن رسولان الهی، تنها دستاویز عمده برای بهانه جویی های مخالفان کافر و مشرک جهت ایمان نیاوردن به آنان

وقالوا لن نؤمن لك حتى .. إلا أن قالوا أبعث الله بشراً رسولاً

325- بهشتیان و وعده انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 43 - 14

14 - بهشتیان حقانیت رسالت و وعده های پیامبران را درمی یابند و با سوگند آن را بازگو می کنند .

لقد جاءت رسل ربنا بالحق

326- بی تأثیری خویشاوندی با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - تحریم - 66 - 10 - 11

11 - بی تأثیر بودن پیوند خویشاوندی با نیکان و صالحان (همچون پیامبران الهی)، در سرنوشت اخروی انسان ها

قیل ادخلا النار مع الداخلين

327- بی تأثیری مکر علیہ انبیا

جلد - نام سورہ - سورہ - آیہ - فیش

8 - رعد - 13 - 42 - 2

ص: 182

2_ خداوند ، مکر های پیشینان علیه پیامبران و برنامه های الهی را بی اثر ساخت و توطئه گران را به هلاکت رسانید .

أولم يروا أنّا نأتى الأرض . . . وقد مكر الذين من قبلهم فله المكر جميعاً

نمی توان جمله «لله المکر جميعاً» را متفرد بر «قدمکرالذین . . .» دانست ؛ زیرا بر مکر کردن کافران این نتیجه مترتب نمی شود که مکرها از آن خداست. بنابراین «فاء» در «فله...» فصیحه است و دلالت بر جمله ای مقدر دارد. کلام با تقدیر آن چنین است: «قد مکر الذین من قبلهم فأبطله الله فله المکر جميعاً». جمله «أولم يروا...» قرینه بر این نکته است که خداوند با هلاک سازی آنان مکرشان را باطل ساخت.

328- بی تأثیری ممانعت از رسالت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - قمر - 54 - 3 - 5

5- حق ستیزی کافران ، بی تأثیر در برنامه های الهی و در سد کردن راه رسالت

و کذبوا.. و کلّ أمر مستقرّ

329- بی تأثیری هشدارهای انبیا بر مشرکان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 101 - 12

12_ مشرکان ، مردمی بودند که اگر تمام آیات الهی به آنان ارائه می شد و تمام پیامبران آنان را هشدار می دادند ، کمترین تأثیری در آنها نمی کرد .

أفأنت تکره الناس حتى لا یكونوا مؤمنین . . . و ما تغنی الأیت و النذر عن قوم لا یؤمنو

330- بی عقلی مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 100 - 3

3_ کسانی که پیامبران الهی را تکذیب کنند و به آیات و نشانه های خدا ایمان نیاورند ، مردمی بی خرد و نادان هستند .

و یجعل الرجس علی الذین لا یعقلون

مراد از «الذین لایعقلون» _ به قرینه مقابله با «ما کان لنفسه أن تؤمن . . .» _ تکذیب کنندگان و کافران هستند. گفتنی است ذکر «لایعقلون» به جای «لایؤمنون» برداشت فوق را تأیید می کند.

ص: 183

331- بی منطقی مخالفان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 7 - 3

3 - مخالفان پیامبران ، فاقد استدلال و متکی به تمسخر و استهزا

إلا كانوا به يستهزءون

332- بی نیازی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 72 - 4

4 - استغنا از مردم ، شرط لازم نبوت و درخواست کمترین مزد از آنان ، نشانه عدم صداقت مدعی پیامبری است .

أم تسئلهم خرَجًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 8 - 4,5

4_ داشتن ثروتی بی نیاز کننده از هرگونه داد و ستد با مردم ، و تأمین شدن نیاز های مادی از سوی خداوند و یا داشتن بوستانی پر ثمر ، نشانه درستی ادعا پیامبری در دیدگاه کافران

أو يلقى إليه كنز أو تكون له جنة يأكل منها

5_ خودکفایی مالی و بی نیازی از تلاش اقتصادی ، حداقل شرط پیامبری و کمترین شایستگی لازم برای احراز مقام نبوت ، در دیدگاه سران کفر و شرک

أو يلقى إليه كنز أو تكون له جنة يأكل منها

برداشت یاد شده، از آن جا است که در آیه پیش آمده بود: «کافران این نکته را القا کردند که پیامبر(صلی الله علیه و آله) از نظر جسمی نباید نیازمند به تغذیه و داد و ستد اقتصادی باشد»؛ ولی در این آیه از آن نکته صرف نظر کردند و گفتند: «پیامبر باید از نظر معیشتی و مالی خودکفا باشد».

333- بی یآوری انبیا

8- هیچ پیامبری در طول تاریخ، از سوی مردم خود مورد استقبال عمومی قرار نگرفت.

و لقد أرسلنا نوحًا... و جعلنا فی ذرّیتهما النبؤة... فمنهم مهتد و کثیر منهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 70 - 13

13_ کفرورزی امت های هلاک شده پیشین ، با وجود ارائه دلایل روشن به آنان توسط رسولان الهی

أتتهم رسلهم بالبینت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 13 - 5

5_ پیامبران الهی ، دارای دلایل روشن و براهین غیر قابل انکار بودند .

جاءتهم رسلهم بالبینت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 28 - 2

2_ خداوند ، عطاکننده معجزه و دلیل های روشن به پیامبران (ع)

إن كنت علی بیته من ربی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 53 - 3

3_ ادعای نبوت و رسالت ، باید همراه با ارائه معجزه و دلیل روشن باشد . *

قالوا ی_ هود ما جئتنا ببینه

«بیته» به معنای دلیل و حجت روشن است و مراد از آن در آیه شریفه معجزه می باشد. قوم هود مدعی آنند که وی معجزه ای ارائه نکرده است و این سخن از ناحیه او رد نمی شود و بیان نمی کند که اثبات پیامبری نیازمند معجزه نیست. گویا این معنا که پیامبران باید معجزه داشته باشند، مورد تأیید قرار می گیرد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 63 - 2

2_ خداوند ، عطا کننده معجزه و دلیل های روشن به پیامبران

إن كنت علی بیته من ربی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 88 - 2

2_ خداوند ، عطا کننده معجزه و دلیل های روشن به پیامبران

إن كنت علی بیته من ربی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 185

11- رسولان الهی با دلایل و براهین روشن در میان اقوام مختلف و از جمله قوم نوح، عاد و ثمود، مبعوث شدند.

جاءتهم رسلهم بالبینات

13- اقوام کافر پس از ملاحظه دلایل روشن انبیا، آنها را استهزا کردند و کفر خویش را صریحاً به آنان اعلام داشتند.

جاءتهم رسلهم بالبینات فردوا ایدیهم فی افواههم و قالوا انا کفرنا بما ارسلتم به

مرجع ضمیر در «ایدیهم فی افواههم» اقوام یاد شده در آیه است و این عبارت، معنای کنایی دارد و مراد از آن، این است که اقوام کافر با دست گذاشتن بر دهان خود و یا با سوت زدن، به استهزای انبیای خود پرداختند.

14- اقوام کافر در برخورد با دلایل روشن انبیا، بشدت ناراحت و غضبناک می شدند و به صراحت موضع کفرآلود خود را اعلام می کردند.

جاءتهم رسلهم بالبینات فردوا ایدیهم فی افواههم و قالوا انا کفرنا بما ارسلتم به

مراد از «ردوا ایدیهم فی افواههم» کنایه از غضب و خشم آنهاست که در آیات دیگر نیز آمده است (غضوا علیکم الأنامل من الغیظ).

20- اقوام کفرپیشه نوح، عاد و ثمود برای انکار تعالیم انبیای خویش در برابر دلایل روشن آنان، دلیل و برهان روشنی نداشتند.

قوم نوح و عاد و ثمود و الذین من بعدهم ... جاءتهم رسلهم بالبینات ... قالوا انا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 13 - 1

1- اقوام کافر پیشین پس از مواجهه با برهان های روشن و دلایل منطقی انبیا و پافشاری آنان بر مواضع خویش، آنان را تهدید به تبعید و یا بازگرداندن اجباری به کفر (ارتداد) می کردند.

و ما لنا الا نتوکل .. لنصبرن علی ما اذیتونا ... و قال الذین کفروا لرسلمهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 44 - 1، 2، 3

1- خداوند، تمامی انبیا و رسولان خود را با دلایل روشن (معجزات) و کتاب به سوی مردم گسیل داشته است.

و ما ارسلنا من قبلک الا رجالات .. بالبینات و الزبر

«زبر» جمع «زبور» و به معنای کتابهاست.

2- تفاوت انبیا با سایر انسان ها ، در دریافت وحی از خدا ، داشتن مقام نبوت و کتاب آسمانی است .

و ما أرسلنا من قبلك إلا رجلاً نوحی إليهم .. بالبینت والزبر

برداشت فوق، بنابراین نکته است که آیه در ادامه معرفی انبیا باشد بدین صورت که: آنان از جنس بشر هستند (و ما أرسلنا من قبلك إلا رجلاً نوحی إليهم ..) و به آنان وحی می شود و....

3- خداوند ، در راستای دادن بینات و کتاب به انبیا ، قرآن کریم را به پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) اعطا فرمود .

البینت والزبر و أنزلنا إليك الذكر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 133 - 14

ص: 186

14 - ارائه دلایل روشن از سوی خداوند بر رسالت پیامبران ، برخاسته از ربوبیت او است .

ب_ایه من ربّه أولم تأتھم بیّنه ما فی الصحف الأولى

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - روم - 30 - 9 - 14

14 - جوامع و امت های پیشین ، از رسولان الهی برخوردار بودند .

و جاءتھم رسلھم بالبیّنات

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - روم - 30 - 47 - 3

3 - رسولان الهی ، متکی به برهان های آشکار و روشن بودند .

و لقد أرسلنا من قبلک رسلاً إلی قومھم فجاءوھم بالبیّنات

«بیّنه» در لغت به معنای «دلیل روشن اعم از عقلی و حسی» آمده است (مفردات راغب).

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 25 - 6

6 - رسالت پیامبران ، متکی بر معجزات و دلایل روشن بود .

جاءتھم رسلھم بالبیّنات

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 22 - 2,1

1 - جوامع و امت های پیشین ، برخوردار از فرستادگان الهی با پیام ها و دلایل روشن

ذلك بأنھم كانت تأتیھم رسلھم بالبیّنات

2 - فرستادگان الهی ، ارائه دهنده دلایل روشن و بی ابهام برای اثبات رسالت خویش

كانت تأتیھم رسلھم بالبیّنات

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 23 - 4

4 - تعالیم فرستادگان الهی ، متکی بر دلایل و برهان های روشن و اثبات کننده حقایق

لقد أرسلنا موسى بأی_تنا و سلطن مبین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 50 - 4،3،2،1

1 - پرسش نگهبانان جهنم از دوزخیان ، درباره آمدن فرستادگان الهی همراه با دلایل و برهان های روشن برای ایشان

قالوا أو لم تک تأتیکم رسلکم بالبینت

ص: 187

2 - اعتراف دوزخیان ، به گسیل شدن رسولان الهی همراه با دلایل و برهان های روشن به سوی آنان

قالوا أولم تک تأتیکم رسلکم بالبینات قالوا بلی

3 - تمامی دوزخیان _ از هر ملتی در همه اعصار _ از فرستادگان الهی برخوردار بوده و به دلایل و برهان های آنان آگاه شدند .

قالوا أولم تک تأتیکم رسلکم بالبینات قالوا بلی

4 - رسالت فرستادگان الهی ، متکی بر دلایل و براهین روشن و بی ابهام برای همگان بود .

قالوا أولم تک تأتیکم رسلکم بالبینات قالوا بلی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 83 - 2، 1

1 - جوامع و امت های پیشین ، برخوردار از فرستادگان الهی ، با پیام ها و دلایل روشن

فلما جاءتهم رسلهم بالبینات

2 - رسولان الهی ، ارائه دهنده دلایل روشن و بی ابهام برای اثبات رسالت خویش

فلما جاءتهم رسلهم بالبینات

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 63 - 2

2 - ادعای نبوت از سوی پیامبران ، با دلایل روشن ، قانع کننده و خردپذیر ، همراه بود .

ولما جاء عیسی بالبینات

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - دخان - 44 - 13 - 5

5- رسالت فرستادگان الهی ، همراه با دلایل روشن و قانع کننده

أتی لهم الذکری وقد جاءهم رسول مبین

«إبانه» (مصدر «مبین») دو کاربرد دارد: لازم و متعدی. «مبین» در کاربرد لازم به معنای روشن و در استعمال متعدی به معنای روشنگر

است. برداشت یاد شده براساس احتمال اول است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - دخان - 44 - 19 - 7

7- معجزات پیامبران ، دلایل روشن و آشکار بر صدق نبوت آنان

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ . . . إِنِّي ءَاتِيكُمْ بِسُلْطٰنٍ مَّبِينٍ

بنابراین که مراد از «سلطان» معجزه باشد و با الغای خصوصیت از مورد آیه، مطلب یاد شده استفاده می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - ذاریات - 51 - 38 - 8

8 - تجهیز پیامبران از سوی خداوند به معجزاتی روشن و قاطع ، برای پیشبرد اهداف هدایتی خویش

ص: 188

أرسلنَه .. بسَلطَن مبین

در صورتی که مراد از حجت و برهان (سلطان) حجت حسی باشد، برداشت بالا به دست می آید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - طور - 52 - 38 - 4

4 - رسالت پیامبران ، همراه با دلایل قطعی و آشکار

فلیأت مستمعهم بسَلطَن مبین

لازمه دعوت از کافران برای ارائه دلیل، این است که پیامبر (صلی الله علیه و آله) نیز، برای اثبات رسالت و ارتباط خود با عالم بالا، دلیل قاطع و روشن ارائه کند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 25 - 2

2 - بعثت پیامبران ، همواره با دلایل و نشانه های روشن و غیر قابل تردید همراه بود .

لقد أرسلنا رسلنا بالبینات

«بینات» صفت برای موصوف محذوف و به تقدیر «لقد أرسلنا رسلنا بالآیات البینات» است؛ یعنی، ما پیامبران خود را، همراه با نشانه های روشن فرستادیم.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - تغابن - 64 - 6 - 3

3 - پیامبران ، دارای معجزات و دلایل روشن بر حقانیت رسالت خویش

تأتیهم رسلهم بالبینات

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - بینه - 98 - 2 - 4

4 - فرستاده خدا بودن ، دلیل بینه بودن پیامبران است .

حَتَّى تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ . رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ

335- بینش انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 129 - 9

9- آموزش کتاب آسمانی؛ یادگیری حکمت، احکام و معارف الهی و زدودن آلودگی‌ها و ناپاکی‌ها از خویشتن، دارای جایگاهی رفیع و ارجمند در دیدگاه پیامبران الهی

ربنا وابعث فيهم رسولا منهم يتلوا .. يزكّهم

ص: 189

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- ابراهیم - 14 - 11 - 11، 5

5- انبیای الهی، برگزیدگی خویش را از سوی خداوند به مقام پیامبری، نعمتی بزرگ از سوی او بر خود می دانستند.

وَل_كَنَّ اللّٰهَ يَمَنَّ عَلٰی مَنْ يَّشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ

11- انبیا در مقابل درخواست معجزه از سوی اقوام کفرپیشه، خود را جز به اذن خداوند، فاقد توانایی لازم برای آن می دانستند.

وَمَا كَانَ لَنَا أَنْ نَأْتِيَكُمْ بِسُلْطٰنٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللّٰهِ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- ابراهیم - 14 - 12 - 3

3- همه انبیا خود را مدیون هدایت خاص خداوند می دانستند.

وَقَدْ هَدٰىنَا سَبَلِنَا

336- بینش انبیای انطاکیه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - پس - 36 - 19 - 1

1 - پیامبران مردم انطاکیه، بدبختی و زندگی شوم آنان را ناشی از عمل کرد خود مردم دانستند، نه ناشی از تذکرات شان به آنان

قَالُوا ط_بُرْکُمْ مَعَكُمْ اِنَّ ذُکْرْتُمْ

همزه در جمله «اِنَّ ذُکْرْتُمْ» برای استفهام است و فعل مجزوم «ذُکْرٌ» فعل شرطی است که خبر آن مقدر می باشد و تقدیر آن، یا «اَتَشْأَمُونَ بالتذکر اِن ذُکْرْتُمْ» و یا «اَتَتَّوَعَدُونَ اِن ذُکْرْتُمْ» است. برداشت یاد شده براساس تقدیر نخست می باشد.

337- بینش مخالفان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 53 - 5

5 - مال و قدرت، تنها ملاک ارزش انسان، از نگاه مخالفان پیامبران در طول تاریخ

وقالوا لولا نزل هذا القرآن على رجل من القريتين عظيم .. فلولا ألقى عليه أس

338- پاداش پیروان انبیا

جلد - نام سورہ - سورہ - آیہ - فیش

ص: 190

3 - آل عمران - 3 - 148 - 4

4_ دنیا و آخرت ، عرصه بهره مندی دست پروردگان انبیا از پادش های الهی

و کاین من نبی قاتل معه ربیون . . . فاتیهم الله ثواب الدنیا و حسن ثواب الاخر

339- پاداش رسالت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 51 - 6

6_ خداوند ، اعطا کننده پاداش رسالت به پیامبران خویش

إن أجرى إلا على الذى فطرني

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 39 - 9

9 - خداوند ، به پیامبران ، در مقابل تبلیغ رسالت های الهی ، پاداش می دهد .

الذین یبلیغون رسالت الله . . . و کفی بالله حسیئا

340- پاسداران آرمان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 89 - 12

12_ خداوند در هر زمان مردمانی را برای حمایت و حراست از آرمان پیامبران برگماشته است.

فإن یکفر بها هؤلاء فقد و کلنا بها قوما لیسوا بها بکفرین

341- پاکى انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - واقعه - 56 - 79 - 5

5 - پیامبران و اولیای الهی ، انسان هایی پاک و مطهر از هرگونه زشتی و آلودگی

بنابه گفته برخی از مفسران واژه «المطهَّرون»، اختصاص به فرشتگان ندارد؛ بلکه شامل پیامبران و اولیا نیز می شود.

342- پاکي مکان گفتگوی خدا با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 12 - 10

10 - مکان های تکلم خداوند با پیامبران و بندگان خویش ، مکان هایی مقدس و طاهر و شایسته احترامند .

ی-موسی . اِنِّي اَنَا رَبِّكَ ... اِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى

گرچه دلیل تقدس وادی طوی در آیه نیامده است، ولی مجموع آیه حکایت از ارتباط تکلم خداوند با تقدس آن سرزمین دارد، چه تقدس سابق، سبب انتخاب آن برای تکلم شده باشد و چه تکلم خداوند به آن قداست بخشیده باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نازعات - 79 - 16 - 6

6 - جایگاه سخن گفتن خداوند با پیامبران ، جایگاهی مقدس و پاک و شایسته احترام است .

اِذْ نَادِيهٖ رَبِّهٖ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى

ارتباط «ناداه» با «المقدس»، بیانگر این است که یا خداوند برای تکلم با بندگان، جایی مقدس را برمی گزیند و یا تکلم او، مایه تقدس آن سرزمین می گردد. در هر دو صورت، برداشت یاد شده قابل استفاده است.

343- پدران برگزیده انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 87 - 2، 1

1 _ خداوند برخی از پدران و فرزندان و برادران انبیای گذشته را (ابراهیم، اسحاق، یعقوب(ع) و ..) برگزید و به صراط مستقیم هدایت کرد.

و من ءابائهم و ذریتهم و اِخْوَنهم و اجتبینهم و هدیئهم اِلی صرط مستقیم

2 _ خداوند برخی از پدران و فرزندان و برادران انبیای گذشته را (ابراهیم، اسحق(ع) و ..) بر همه مردم عصرشان برتری بخشید.

كَلَّا فَضَّلْنَا عَلَی الْعَلَمِیْنَ . . . و من ءابائهم و ذریتهم و اِخْوَنهم

344- پذیرش دعوت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - انفال - 8 - 24 - 4

4_ ایمان واقعی مستلزم اجابت دعوت خدا و رسول

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ

مخاطب قرار دادن مسلمانان با وصف ایمان و سپس فرمان به اجابت خدا و پیامبر (صلی الله علیه و آله) می تواند ناظر به برداشت فوق باشد.

ص: 192

345- پرسش از انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 116 - 2

2_ خدا در قیامت پیامبران خویش را از چگونگی شکل گیری گرایش های باطل امت ها مورد پرسش قرار می دهد .

و اذ قال الله يعيسى ابن مريم ائت قلت للناس

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - اعراف - 7 - 6 - 4

4_ چگونگی رفتار امتهما و برخورد آنان با رسالت انبیا، پرسش خداوند از رسولان خویش در قیامت *

فلنسلن الذين أرسل إليهم ولنسلن المرسلين

بدان احتمال که مورد سؤال از پیامبران، رفتار امتهایشان باشد؛ چه اینکه محور آیات پیشین فرمان به پذیرش آیات الهی و تهدید مخالفان انبیا بوده است.

346- پرسش درباره انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 71 - 9

9 - پرسش ملامت آمیز نگهبانان و دربانان دوزخ از کافران ، درباره آمدن پیامبران تلاوت کننده آیات الهی و اندازگران

وقال لهم خزنتها ألم يأتكم رسل منكم يتلون عليكم آيات ربكم وينذرونكم لقاء يومكم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - ملک - 67 - 8 - 3

3 - پرسش سرزنش آمیز نگهبانان دوزخ از کافران دوزخی ، درباره آمدن پیامبر و اخطار دهنده الهی برای آنان

سألهم خزنتها ألم يأتكم نذير

برداشت یاد شده، با توجه به این نکته است که استفهام در «ألم يأتكم..» توییخی و تقریعی باشد.

347- پشوانه انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 34 - 11

11_ نصرت خداوند و امدادهای غیبی پشوانه رسالت انبیای الهی

ص: 193

و لقد كذبت رسل من قبلك فصبروا .. حتى أتتهم نصرنا

348- پوچ انگاری بعثت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 18 - 9

9- بازیچه انگاشتن نظام خلقت و بعثت پیامبران ، از سوی مشرکان عصر پیامبر

و ما خلقنا السماء. .. ل_عبین... و لکم الویل ممّا تصفون

مخاطب «لکم» و «تصفون» مشرکانند و به قرینه آیات پیشین، مقصود از توصیف عقیده نادرست مشرکان در باره آفرینش جهان و نسبت ناروای سرگرمی گرفتن آفرینش به خداوند است.

349- پوچی تلاش منکران انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 98 - 5

5_ زندگی و تلاش منکران رسالت ، سراسر بازیچه و بی ثمر در سعادت آنان است .

أن یأتیهم بأسنا ضحی و هم یلعبون

می توان گفت مراد از «لَعَب» در «یلعبون» اشتغال به امور دنیوی و تلاش برای رفع نیازهای مادی است که چون در مسیر حق و هدف تعیین شده برای انسان نمی باشد، از آن به «بازی کردن» تعبیر شده است.

350- پوچی زندگی منکران انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 98 - 5

5_ زندگی و تلاش منکران رسالت ، سراسر بازیچه و بی ثمر در سعادت آنان است .

أن یأتیهم بأسنا ضحی و هم یلعبون

می توان گفت مراد از «لَعَب» در «یلعبون» اشتغال به امور دنیوی و تلاش برای رفع نیازهای مادی است که چون در مسیر حق و هدف تعیین شده برای انسان نمی باشد، از آن به «بازی کردن» تعبیر شده است.

351- پیامبر درخواستی ابراهیم (ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 194

1 - بعثت پیامبری از نسل اسماعیل ، از دعا ها و درخواست های ابراهیم و اسماعیل (ع) به هنگام بنای کعبه

و من ذریتنا أمة مسلمة لك . . . ربنا وابعث فیهم رسولا منهم

ضمیر در «فیهم» و «منهم» محتمل است به «أمة مسلمة» در آیه قبل برگردد و نیز محتمل است به «أهله» در آیه 126 بازگردانده شود. برداشت فوق بر اساس احتمال اول است؛ یعنی، «ربنا وابعث فی ذریتنا المسلمة رسولا منهم». دعای مشترک ابراهیم و اسماعیل گویای این است که: پیامبر مورد نظر ابراهیم نیز فردی از نسل اسماعیل است نه از نسل دیگر فرزندان.

2 - تلاوت آیات الهی ، تعلیم کتاب آسمانی ، آموزش حکمت (معارف و احکام دین و . . .) و پاکسازی نسل ابراهیم و اسماعیل (ع) از آلودگی ها و ناخالصی ها ، از ویژگی های پیامبری که ابراهیم و اسماعیل (ع) خواستار بعثت او بودند .

ربنا وابعث فیهم رسولا منهم یتلوا علیهم ءایتک و یعلمهم الکتب و الحکمه و یرزقهم

3 - محمد (صلی الله علیه و آله) پیامبری که ابراهیم و اسماعیل (ع) خواستار بعثت آن حضرت از میان نسلشان بودند .

ربنا وابعث فیهم رسولا منهم . . . یرزقهم

به گفته همه مفسران، مراد از «رسولا» پیامبر عظیم الشان اسلام، حضرت محمد(صلی الله علیه و آله) است.

352- پیامبر درخواستی اسماعیل (ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بعثت پیامبری از نسل اسماعیل ، از دعا ها و درخواست های ابراهیم و اسماعیل (ع) به هنگام بنای کعبه

و من ذریتنا أمة مسلمة لك . . . ربنا وابعث فیهم رسولا منهم

ضمیر در «فیهم» و «منهم» محتمل است به «أمة مسلمة» در آیه قبل برگردد و نیز محتمل است به «أهله» در آیه 126 بازگردانده شود. برداشت فوق بر اساس احتمال اول است؛ یعنی، «ربنا وابعث فی ذریتنا المسلمة رسولا منهم». دعای مشترک ابراهیم و اسماعیل گویای این است که: پیامبر مورد نظر ابراهیم نیز فردی از نسل اسماعیل است نه از نسل دیگر فرزندان.

2 - تلاوت آیات الهی ، تعلیم کتاب آسمانی ، آموزش حکمت (معارف و احکام دین و . . .) و پاکسازی نسل ابراهیم و اسماعیل (ع) از آلودگی ها و ناخالصی ها ، از ویژگی های پیامبری که ابراهیم و اسماعیل (ع) خواستار بعثت او بودند .

ربنا وابعث فیهم رسولا منهم یتلوا علیهم ءایتک و یعلمهم الکتب و الحکمه و یرزقهم

3 - محمد (صلی الله علیه و آله) پیامبری که ابراهیم و اسماعیل (ع) خواستار بعثت آن حضرت از میان نسلشان بودند .

ربنا وبعث فیهم رسولا منهم . . . یزکیهم

به گفته همه مفسران، مراد از «رسولا» پیامبر عظیم الشان اسلام، حضرت محمد(صلی الله علیه و آله) است.

353- پیامبر موعود در ادیان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 150 - 7

ص: 195

7 - تغییر یافتن قبله از بیت المقدس به مسجدالحرام ، از نشانه های بیان شده در ادیان پیشین برای حقانیت پیامبر موعود

فول وجهک شطر المسجدالحرام . . . لئلا یكون للناس علیکم حجه

تعلیل «لئلا- یكون . . .» گویای این است که: استمرار مسلمانان بر قبله سابق (بیت المقدس) موجب می شد که مخالفان اسلام علیه حقانیت پیامبر (صلی الله علیه و آله) و مسلمانان احتجاج کنند. بنابراین باید تغییر قبله از نشانه های مطرح شده در کتابهای آسمانی پیشین، به عنوان نشانه ای بر حقانیت پیامبر موعود شمرده شده باشد.

354- پیروان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 214 - 5,9

5_ مقاومت و صبر پیروان انبیای گذشته در برابر سختی های جنگ و مشکلات

ام حسبتم . . . مستهم البأساء و الضراء

درخواست نصرت الهی از جانب پیامبران و مؤمنان پس از آزار جنگ و مصائب و مشکلات، بیانگر مقاومت آنان است.

9_ شدت مصائب و تداوم مشکلات پیامبران گذشته و امت های آنان ، موجب آن شد که خواهان تعجیل در یاری و امداد الهی شوند .

مستهم البأساء و الضراء و زلزلوا حتی یقول الرسول و الذین امنوا معه متی نصر الله

جمله «متی نصر الله»، دلالت بر تردید آنان نسبت به یاری خدا ندارد؛ بلکه شدت مصائب و تداوم آن موجب شد که خواهان تعجیل آن باشند؛ و یا چنین گمان کنند که یاری خداوند نباید بیش از این به درازا کشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 58 - 1

1_ سرگذشت حضرت زکریا ، مریم ، یحیی و عیسی (ع) و پیروان آن حضرت ، آیات الهی و پند های حکیمانه

ذلک نتلوه علیک من الایات و الذکر الحکیم

«ذلک»، اشاره به سرگذشت کسانی است که در آیات پیشین مطرح شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 68 - 11, 2

2_ پیروی از انبیا، ملاک پیوند و انتساب به آنان

انّ اولی الناس بابرهیم للّذین اتّبعوه

11_ نزدیکترین مردم به انبیا، متعهدترین افراد به محتوای رسالت آنان

انّ اولی الناس بابرهیم للّذین اتّبعوه

امیرالمؤمنین (ع): انّ اولی النّاس بالانبياء اعمالهم بما جاؤا به. سپس آن حضرت آیه فوق را تلاوت کرد.

مجمع البیان، ج 2، ص 770، در برخی نسخه ها «اعلمهم» ثبت شده است؛ نورالثقلین، ج 1، ص 353، ح 183.

ص: 196

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 146 - 10، 14، 2، 1

1 _ پیکار بسیاری از خداپرستان ، در رکاب پیامبران الهی و تسلیم ناپذیری و پایداری آنان

و کاتین من نبی قاتل معه ربیون کثیر فما وهنوا لما اصابهم

«ربیون» جمع «ربی» است و به معنی کسی که خود را مختص پروردگار کرده، یعنی جز پرستش خدا به کار دیگری نمی پردازد.

2 _ عالمان ، یاوران پیامبران الهی در پیکار با دشمنان دین ، و تسلیم ناپذیر و استوار

و کاتین من نبی قاتل معه ربیون کثیر فما وهنوا لما اصابهم

برخی «ربیون» را به معنای عالمان تقوایسته و صابر گرفته اند. (لسان العرب).

10 _ بسیاری از انبیای الهی و یاوران ایشان ، در سراسر تاریخ ، با مصائب و دشواری های فراوان درگیر بودند .

و کاتین من نبی قاتل معه ربیون کثیر . . . لما اصابهم

14 _ نقش سازنده یادآوری حماسه شجاعت و پایداری مجاهدان راه خدا و یاوران پیامبران در پیکار و مبارزه

و کاتین من نبی قاتل . . . و الله یحب الصابرين

آیه شریفه با یادآوری حماسه «ربیون»، در صدد سازندگی مسلمانان است تا دیگر بار همانند نبرد احد، سستی و زبونی به خود راه ندهند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 147 - 1، 2، 3، 4، 8، 9، 11، 12

1 _ پیامبران الهی و دست پروردگان آنان ، دعاکنندگان به درگاه پروردگار یکتا

و ما کان قولهم الا ان قالوا ربنا اغفر لنا

در برداشت فوق، ضمیر «قولهم» به پیامبران و یاوران آنان (ربیون) برگشت داده شده است.

2 _ درخواست بخشایش گناهان و زیاده روی ها ، پایداری بر راه پیامبران و چیرگی بر کافران ، تنها سخن دست پروردگان انبیا در هنگامه

های پیکار

و ما کان قولهم الا ان قالوا ربنا اغفر لنا ذنوبنا و اسرافنا فی امرنا و ثبت اقدا

در برداشت فوق، ضمیر «قولهم»، تنها به «ربیون» برگشت داده شده است.

3_ همراه نمودن دعا با مجاهدت و مقاومت در راه خدا، از ویژگی های پیامبران الهی و پرورش یافتگان آنان

و ما کان قولهم الا ان قالوا ربنا اغفر لنا ذنوبنا .. و انصرنا

4_ پرورش یافتگان مکتب انبیا، گناه و اسراف (زیاده روی در امور) را نقطه ضعف و مانع پیروزی خود می دانند.*

و ما کان قولهم الا ان قالوا ربنا اغفر لنا ذنوبنا و اسرافنا فی امرنا .. و انصر

از اینکه مردان الهی نصرت و پیروزی بر دشمنان را پس از درخواست آمرزش گناهان طلب می کنند (اغفر لنا .. و انصرنا)، معلوم می شود که آنان پیروزی را در گرو پاکی از گناه می دانند.

8_ توجه به خودسازی (جهاد اکبر)، به همراه پیکار با دشمن (جهاد اصغر)، ویژگی پرورش یافتگان مکتب انبیا

و ما کان قولهم الا ان قالوا ربنا اغفر لنا ذنوبنا و اسرافنا فی امرنا و ثبت ..

9_ هنگامه های دشوار، عرصه پالایش روحی دست پروردگان الهی

فما وهنوا .. و ما کان قولهم الا ان قالوا ربنا اغفر لنا ذنوبنا

جمله «و ما كان قولهم .. .»، می رساند که مجاهدان راه خدا به هنگام درگیری با دشمن، تنها به یاد خدا هستند و چیز دیگری فکر و قلب آنان را به خود مشغول نمی سازد و این حالت خلوص و روح پالایش یافته آنان، نتیجه گام نهادن در عرصه های دشوار نبرد است.

11 _ بینش خدامحوری دست پروردگان پیامبران الهی، در تحلیل حوادث

و کاین من نبی قاتل معه ربیون .. و ثبت اقدامنا و انصرنا علی القوم الکافرین

چون «ربیون»، در عین استقامت و پایداری، پیروزی را از جانب خدا می دانند. (و انصرنا علی القوم الکافرین).

12 _ خودسازی و پاک شدن از گناهان و پیروزی بر دشمنان دین، از اهداف انبیا و همگامان با ایشان

ربنا اغفرلنا ذنوبنا .. و انصرنا علی القوم الکافرین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 148 - 3

3 _ مجاهدت در راه خدا به همراهی پیامبران الهی و دعا به درگاه او، موجب بهره مندی از پاداش های دنیوی و اخروی

و کاین من نبی .. فاتیهم الله ثواب الدنیا و حسن ثواب الاخره

355- پیروان انبیا در قیامت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 34 - 4

4 - تمامی خواسته های پیامبران و پیروان آنان در قیامت، از پیش آماده شده و به آنان داده خواهد شد.

و الذی جاء بالصدق و صدق به .. لهم ما یشاءون عند ربهم

356- پیروزی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 34 - 18

18 _ آیاتی از قرآن در تشریح و سرگذشت انبیای پیشین و صبر و مقاومت و پیروزی آنها قبل از سوره انعام بر پیامبر خدا نازل شده است.

فصبروا علی ما کذبوا .. و لقد جاءک من نبی المرسلین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 15 - 7، 1

1- دعا و درخواست پیروزی انبیا از خداوند ، به دنبال تهدید شدنشان از سوی اقوام کافر

وقال الذین كفروا لرسلم لنخرجکم . . . واستفتحوا

ص: 198

مرجع ضمیر «استفتحوا» می تواند «رسل» و می تواند «رسل» و «الذین کفروا» باشد. برداشت فوق بنا بر احتمال اول است.

7- درخواست انبیا برای غلبه بر کافران اقوام خویش ، به اجابت رسید و آنان هلاک و نابود شدند .

و استفتحوا و خاب کلّ جبّار عنید

عبارت «و خاب کلّ جبّار عنید» می تواند به منزله بیان اجابت درخواست پیروزی انبیا باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - نور - 24 - 55 - 7

7 - خداوند ، کافران حاکم پیش از اسلام را ، شکست داد و پیامبران و مؤمنان نیکوکار را ، پیروز کرده و جایگزین آنان در سطح زمین قرار داد .

وعد الله الذین ءامنوا .. کما استخلف الذین من قبلهم

357- پیروی از انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 43 - 8

8- پیروی از پیامبران ، پیروی از علم و آگاهی است .

یـأبتِ إتیّی قد جاءنی من العلم ما لم یأتک

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 53 - 6

6- مقام نبوت ، مانع پیروی از پیامبر دیگر نیست .

و وهبنا له من رحمتنا آخاه هـرون نبیاً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 52 - 6

6 - پیروی از شیوه زندگی پیامبران (استفاده از نعمت های الهی ، داشتن کردار نیک و پرستش خدای یگانه) توصیه اکید خدا به یکایک

وَإِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ

برداشت‌های پیشین بر این اساس بود که مراد از ضمیرهای خطاب در کلمه‌های «أُمَّتُكُمْ»، «رَبُّكُمْ» و «فَاتَّقُونِ» پیامبران باشد. احتمال دیگر این است مقصود از این ضمیرها، پیروان هر یک از پیامبران باشد. در این صورت و با توجه به عطف این آیه به آیه قبل، معنای آن چنین می‌شود: ما همان گونه که شیوه زندگی را به یکایک پیامبران توصیه کردیم، به مردم نیز سفارش نمودیم که به آنان اقتدا کنند و از آیین آنان پیروی نمایند و از تغییر و تبدیل در آن و یا اتخاذ شیوه دیگری غیر از آن سخت پرهیزند. گفتنی است که آیه بعدی، این احتمال را تقویت می‌کند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - پس - 36 - 21 - 1

1 - مؤمن انطاکیه (حبیب نجار) ، مردم را به پیروی از رسولانی ره یافته _ که هیچ مزدی در ابلاغ رسالت خویش نمی خواستند _ فراخوانده بود .

اتَّبِعُوا مِنْ لَایْسَتَلْکُمْ أَجْرًا وَهُمْ مَهْتَدُونَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - پس - 36 - 22 - 2

2 - مؤمن انطاکیه (حبیب نجار) به دلیل ایمان به خدای یکتا و پیروی از رسولان الهی ، مورد اعتراض و تهدید مردم کافر قرار گرفت .

وَمَا لِي لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي

از آهنگ آیه شریفه _ که با استفهام انکاری همراه است _ مطلب یاد شده به دست می آید؛ زیرا استفهام انکاری، در رد چیزی به کار می رود که مورد انکار و اعتراض قرار گرفته است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 55 - 3

3 - توصیه خداوند به پیامبر (صلی الله علیه و آله) ، مبنی بر تأسی کردن از پیامبران گذشته در صبر و شکیبایی در برابر مشکلات رسالت

إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ ءَامَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ... فَاصْبِرْ

برداشت یاد شده با توجه به این نکته است که جمله «فاصبر. ..» تقریب بر جمله «إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا...» است.

358- پیروی از انبیای انطاکیه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - پس - 36 - 20 - 11

11 - حبیب نجار ، مردم انطاکیه را به اقتدا و پیروی از رسولان الهی ، فراخوانده بود .

قَالَ يٰ قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ

4 - مؤمن انطاکیه (حبیب نجار) ، در فراخواندن مردم به دین و اقتدا به رسولان الهی ، از استدلال و برهان بهره می گرفت .

اتَّبِعُوا مِنْ لَایْسَتَلْکُمْ أَجْرًا وَهُمْ مَهْتَدُونَ

آیه شریفه و چند آیه بعدی، بیانگر مجموعه استدلال ها و برهان های مؤمن انطاکیه است که در اثبات ادعای خویش، برای مردم مطرح کرده بود.

ص: 200

359- پیروی از مخالفان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 59 - 8

8_ توده های قوم عاد ، به پیروی از فرمان سران خویش ، آیات الهی را انکار و با پیامبران مخالفت می کردند .

و تلک عاد جحدوا بأی_ت ربهم و عصوا رسله و اتبعوا أمر کل جبار عنید

360- پیروی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 53 - 6

6- مقام نبوت ، مانع پیروی از پیامبر دیگر نیست .

و وهبنا له من رحمتنا آخاه _رون نبیاً

361- پیشگامی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 106 - 3

3_ ضرورت پیشگامی حاملان وحی و رسالت در عمل به محتوای پیام خویش

اتبع ما أوحی الیک

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - واقعه - 56 - 10 - 3

3 - « عن أبی جعفر (ع) : . . . و أما ما ذکر من السابقین : فهم أنبیاء مرسلون و غیر مرسلین ؛

از امام باقر(ع) روایت شده: . . . اما آنچه [در قرآن] از سابقین یاد شده، آنان پیامبران هستند، چه مرسلین و چه غیر مرسلین».

362- پیشینه انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4_ خداوند، پیامبران را از میان انسانهایی که خوش نام و به نیکی معروفند، انتخاب می کند .

قد كنت فينا مرجوًّا قبل هـ_ذا

ص: 201

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 87 - 16

16_ خداوند ، پیامبران را از میان انسانهایی که به نیکی معروفند ، انتخاب می کند .

إنك لأنت الحليم الرشيد

363- تأثیر جادو در انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 66 - 12

12 - امکان تأثیر سحر بر قوه خیال و وهم پیامبران الهی

يخيّل إليه من سحرهم

ترسیم چیزی در دیدگان انسان، برخلاف شکل واقعی آن (مانند شکسته وانمود شدن چوبی که در آب موج دار قرار دارد) مانع شناخت حقیقت آن چیز نیست؛ تا نقصی برای درک و فهم انسان به شمار آید و با نبوت ناسازگار باشد.

364- تأثیر پذیری انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 150 - 16

16_ تأثیر عواطف در شیوه های رفتاری انبیا

قال ابن أم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - حجر - 15 - 97 - 5

5- پیامبران چون دیگر انسان ها در برابر ناملايمات ، متأثر می شدند .

و لقد نعلم أنك يضيق صدرك بما يقولون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - تأثیر عواطف در شیوه های رفتاری پیامبران

قال یٰـبَنُوْمْ

ص: 202

365- تأمین خواسته های انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 34 - 4

4 - تمامی خواسته های پیامبران و پیروان آنان در قیامت ، از پیش آماده شده و به آنان داده خواهد شد .

و الذی جاء بالصدق و صدق به . . . لهم ما یشاءون عند ربهم

366- تأمین خواسته های پیروان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 34 - 4

4 - تمامی خواسته های پیامبران و پیروان آنان در قیامت ، از پیش آماده شده و به آنان داده خواهد شد .

و الذی جاء بالصدق و صدق به . . . لهم ما یشاءون عند ربهم

367- تأمین نیازهای مادی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 8 - 4

4_ داشتن ثروتی بی نیاز کننده از هرگونه داد و ستد با مردم ، و تأمین شدن نیاز های مادی از سوی خداوند و یا داشتن بوستانی پر ثمر ،

نشانه درستی ادعا پیامبری در دیدگاه کافران

أویلقى إلیه کنز أو تکون له جنه یأکل منها

368- تاریخ انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 87 - 3،4

3 - خداوند ، پس از درگذشت موسی (ع) ، رسولانی را پی در پی به سوی بنی اسرائیل فرستاد .

و ققینا من بعده بالرسل

«تقفیه» (مصدر قفینا) به معنای روانه کردن چیزی یا کسی در پی چیزی یا کسی دیگری است. بنابراین جمله «قفینا...»؛ یعنی، پس از درگذشت موسی (ع)، پیامبران بسیاری را یکی پس از دیگری [به سوی بنی اسرائیل] فرستادیم.

4- بنی اسرائیل، برخوردار از رسولانی بسیار

وقفینا من بعده بالرسل

«ال» در «الرسل» برای استغراق است و در این جا حکایت از کثرت دارد.

ص: 203

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 91 - 22

22 - بنی اسرائیل ، برخوردار از پیامبران بسیار

فلم تقتلون أنبياء الله من قبل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 108 - 5

5 - موسی (ع) ، پیامبری مبعوث شده پیش از پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله)

كما سئل موسى من قبل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 21 - 11

11 _ بسیاری از پیامبران و عدالتخواهان ، به دست کافران به قتل رسیدند .

ان الذين يكفرون .. و يقتلون النّبين بغير حق و يقتلون الذين يأمرون بالقسط

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 44 - 6، 5، 1

1 _ حقایقی از سرگذشت مریم و زکریا ، برای اولین بار به پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) گفته شد .

ذلک من انباء الغیب نوحیه الیک

بیان حقایق مذکور اگر در دیگر کتب آسمانی آمده باشد، ظاهراً اطلاق غیب بر آن نمی شده است.

5 _ ناشناخته بودن حقایقی از تاریخ زکریا و مریم ، برای اهل کتاب

ذلک من انباء الغیب

آیات در مورد وفد نجران نازل شده است؛ پس تعریض به اهل کتاب دارد که نسبت به سرگذشت پیامبران، خصوصاً مسیح و مریم، اظهار اطلاع می کردند.

6_ آگاهی پیامبر (صلی الله علیه و آله) از حقایق نهفته تاریخ زکریا و مریم، نشانگر صدق ادعای وی در ارتباط با وحی

ذَلِكْ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ... و ما كنت لديهم اذ يلقون اقلامهم ايهم يكفل مریم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2- آل عمران - 3 - 55 - 3

3_ خاطره نجات حضرت عیسی (ع) از دست کافران، سرگذشتی شایسته تذکر برای پیامبر (صلی الله علیه و آله) و مؤمنان

اذ قال الله يا عيسى ائتني متوفيك

بنابراینکه «اذ»، مفعول به برای «اذکر» یا «اذکروا» که در تقدیر است، باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 204

2 - آل عمران - 3 - 58 - 7، 3، 1

1_ سرگذشت حضرت زکریا، مریم، یحیی و عیسی (ع) و پیروان آن حضرت، آیات الهی و پند های حکیمانه

ذَلِك نَتْلُوهُ عَلَيْكَ مِنَ الْآيَاتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ

«ذلک»، اشاره به سرگذشت کسانی است که در آیات پیشین مطرح شده است.

3_ بیان سرگذشت حضرت مریم، زکریا، یحیی و عیسی (ع)، از معجزات و نشانه های صدق پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله)

ذَلِك نَتْلُوهُ عَلَيْكَ مِنَ الْآيَاتِ

بنابراینکه منظور از «الایات»، با توجه به معنای لغوی آن (علامتها)، نشانه های صداقت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) باشد.

7_ داستان حضرت عیسی، زکریا، مریم و یحیی، سراسر حکمت و مایه تذکر است.

ذَلِك نَتْلُوهُ عَلَيْكَ مِنَ الْآيَاتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 60 - 1

1_ سرگذشت زکریا، عیسی، مریم، یحیی و بیان خلقت آدم در قرآن، حق و از جانب پروردگار است.

الحق من ربك

کلمه «الحق»، خبر است برای مبتدای محذوف که «هو» است و مراد از آن، سرگذشت مریم و پیامبرانی است که در آیات سابق بیان شد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 62 - 2

2_ هر داستانی درباره پیامبران که منافی با توحید باشد، ساختگی و باطل است.

انّ هذا لهو القصص الحق و ما من اله الا الله

نفی شرک که از جمله «و ما من اله الا الله» استفاده می شود، بیان علّتی برای دروغ بودن ادعاهای نصارا در مورد عیسی (ع) است و ملاکی برای همه داستانهای مربوط به پیامبران خواهد بود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - آیاتی از قرآن در تشریح و سرگذشت انبیای پیشین و صبر و مقاومت و پیروزی آنها قبل از سوره انعام بر پیامبر خدا نازل شده است.

فصبروا علی ما کذبوا .. و لقد جاءک من نبای المرسلین

19 - ذکر داستانهای انبیای پیشین در قرآن برای تسلی پیامبر (صلی الله علیه و آله) و همچنین تأسی وی به آنان است.

و لقد کذبت .. و لقد جاءک من نبای المرسلین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 112 - 2

2 - درگیری حق و باطل در سراسر تاریخ انبیا جریان داشته است.

ص: 205

و كذلك جعلنا لكل نبي عدوا شيطان الإنس و الجن

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 13 - 4

4_ تاریخ بشر ، شاهد بعثت پیامبران در پی گسترش ظلم و بی عدالتی

لما ظلموا و جاءتهم رسلهم بالبینت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 47 - 4

4_ شریعت و رسول الهی در هر عصری ، یکی بیش نیست .

و لكل أمه رسول فإذا جاء رسولهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 74 - 1,2,4,5,7

1_ خداوند ، در فاصله زمانی بین حضرت نوح و موسی (ع) ، پیامبران بزرگی را مبعوث کرد .

و اتل علیهم نبأ نوح .. ثم بعثنا من بعده رسلا ... ثم بعثنا من بعدهم موسی

2_ پیامبرانی که در فاصله بین حضرت نوح و موسی (ع) مبعوث شدند ، هر کدام عهده دار هدایت قوم خود بودند .

و اتل علیهم نبأ نوح .. ثم بعثنا من بعده رسلا إلى قومهم ... ثم بعثنا من بعدهم م

4_ هیچ پیامبری بعد از نوح (ع) مبعوث نشد مگر اینکه قومش در برابرش ایستادند و رسالتش را انکار و او را به دروغ گویی متهم کردند .

ثم بعثنا من بعده رسلا إلى قومهم فجاءوهم بالبینت فما كانوا لیؤمنوا بما کذبوا به م

«فاء» در «فجاءوهم» فای فصیحه بوده و بر حذف جمله قبل از خودش دلالت دارد و تقدیر آن چنین است: «... رسلا إلى قومهم

فکذبوهم فجاءوهم بالبینات ...» .

5_ تکذیب کنندگان رسالت پیامبران پس از نوح (ع) ، علی رغم ارائه معجزات و دلیل های روشن به آنان ، همچنان بر ناباوری و تکذیب

خود ، پای فشردند .

فجاءوهم بالبينت فما كانوا ليؤمنوا بما كذبوا به من قبل

برداشت فوق مبتنی بر این است که مضاف الیه «قبل» ضمیر عاید به «مجیء» که از «جاءوهم بالبینات» استفاده می شود، بازگردد.

7_ تکذیب رسالت پیامبران ، جریانی مستمر در تاریخ

فكذبوه .. ثم بعثنا من بعده رسلا ... فما كانوا ليؤمنوا بما كذبوا به من قبل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 75 - 1

1_ بعثت موسی و هارون (ع) پس از بعثت پیامبران بزرگ بعد از نوح (ع) بود .

واتل عليهم نبأ نوح .. ثم بعثنا من بعده رسلا ... ثم بعثنا من بعدهم موسی و هرون

ص: 206

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 89 - 9

8_ حضرت نوح ، هود ، صالح و لوط (ع) ، پیامبرانی پیش از حضرت شعیب (ع)

مثل ما أصاب قوم نوح . . . و ما قوم لوط منکم ببعید

9_ فاصله زمانی میان عصر شعیب با عصر نوح ، هود و صالح (ع) زیاد بوده است .

مثل ما أصاب قوم نوح أو قوم هود أو قوم ص_لح و ما قوم لوط منکم ببعید

از اینکه شعیب(ع) از میان اقوام یاد شده تنها قوم لوط را به نزدیک بودن با مردم مدین (عصر خویش) توصیف کرد ، برداشت فوق استفاده می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 120 - 1

1_ خداوند پیش از پیامبر (صلی الله علیه و آله) ، رسولان متعددی را مبعوث کرد که هر کدام دارای سرگذشتی مهم و داستانی پربار بودند .

و کلاً نقص علیک من أنباء الرسل

تعدد رسولان ، از کلمه «رسل» _ که جمع رسول است _ استفاده می شود و سرگذشت مهم و پربار ، از کلمه «أنباء» _ که به معنای خبرهای بزرگ و پرفایده است _ استفاده می گردد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 6 - 19

19_ ابراهیم و اسحاق (ع) ، به هنگام شروع داستان یوسف (خواب دیدن ستارگان ، خورشید و ماه) در حال حیات نبودند .

كما أتمها علی أبویک من قبل

برداشت فوق ، از قید «من قبل» استفاده می شود. البته این در صورتی است که «من قبل» قید برای «أبویک» باشد ، نه متعلق به «أتمها».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 109 - 1

1_ پیامبران متعددی پیش از رسول اکرم (صلی الله علیه و آله) به رسالت مبعوث شدند .

و ما أرسلنا من قبلك إلا رجالاً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - رعد - 13 - 30 - 3

3_ ظهور و انقراض امتهایی متعدد و بهره مند از رسولان الهی پیش از امت پیامبر (صلی الله علیه و آله) و بعثت او

أرسلنک فی أمّة قد خلت من قبلها أمم

از معانی «خلوّ» (مصدر خلت) گذشته و سپری شدن است و سپری شدن امتها به معنای نابودی ایشان می باشد. توصیف امت بهره مند از رسول (أرسلناک فی أمّة) به اینکه امتهایی پیش از آن بودند، می رساند که هر یک از امتها نیز دارای رسولی از ناحیه

ص: 207

خدا بودند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - رعد - 13 - 32 - 1

1_ پیامبران متعددی پیش از پیامبر اسلام به رسالت مبعوث شدند .

و لقد استهزیء برسول من قبلک

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - رعد - 13 - 38 - 1

1_ پیامبران متعددی پیش از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) ، به رسالت مبعوث شدند .

و لقد أرسلنا رسلاً من قبلک

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 9 - 11

11- رسولان الهی با دلایل و براهین روشن در میان اقوام مختلف و از جمله قوم نوح ، عاد و ثمود ، مبعوث شدند .

جاءتهم رسلهم بالبینات

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 10 - 17

17- کافران اقوام پیشین به جای دادن جواب مساعد به دعوت منطقی انبیای خویش ، بشر بودن آنان را بهانه نپذیرفتن دعوتشان قرار دادند .

قالت رسلهم أفي الله شك فاطر السموت والأرض .. قالوا إن أنتم إلا بشر مثلنا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - حجر - 15 - 10 - 1

1- خداوند ، قبل از پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) ، پیامبرانی را در میان امت های پیشین مبعوث کرده بود .

و لقد أرسلنا من قبلک فی شیع الأولین

«شیع» جمع شیعه و در لغت به معنای گروهی است که پیرو مذهب و یا شخصی باشند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - حجر - 15 - 11 - 2، 1

1- همه پیامبران الهی در میان امت خود، بدون استثنا مورد استهزای آنان قرار گرفتند .

و ما یأتیهم من رسول إلا کانوا به یستهزءون

2- استهزا و تمسخر، شیوه رایج و سیاست واحد مخالفان انبیا در طول تاریخ

و ما یأتیهم من رسول إلا کانوا به یستهزءون

ص: 208

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 43 - 4

4- پیامبران متعددی قبل از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) به رسالت مبعوث شده اند .

و ما أرسلنا من قبلك إلا رجالاً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 63 - 2، 13

2- خداوند قبل از پیامبر (صلی الله علیه و آله) ، انبیایی را به سوی امتهایی گسیل داشت .

تالله لقد أرسلنا إلى أمم من قبلك

13- مشابهت جریان های مخالف انبیا در طول تاریخ

تالله لقد أرسلنا إلى أمم من قبلك فزین لهم الشیطن أعم لهم فهو ولیهم الیوم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 77 - 3، 4

3- رسالت انبیا ، جریانی مستمر در طول تاریخ بشر قبل از پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله)

من قد أرسلنا قبلك من رسلنا

4- بسیاری از رسولان الهی ، چونان پیامبر (صلی الله علیه و آله) ، با توطئه و کارشکنی و تهدید به تبعید و اخراج از وطن خویش ، روبه رو بودند .

و إن کادوا لیستفزّونک .. سنّه من قد أرسلنا قبلك من رسلنا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 49 - 6

6- تولد یعقوب در زمان حیات حضرت ابراهیم (ع) بوده است .

وهبنا له إسحاق و یعقوب

بر حسب ظاهر، صدق هبه زمانی است که دریافت کننده در قید حیات باشد. با توجه به این که یعقوب نیز در این آیه موهبت به ابراهیم (ع) دانسته شده، چنین برمی آید که او نیز در زمان حیات ابراهیم متولد شده باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 58 - 11, 5, 6, 4, 3, 2

2- قرآن در بیان دودمان برخی از پیامبران (ادریس)، تنها از انتساب آنان به آدم (ع) سخن گفته است.

من النبیین من ذریهٔ آدم

«من» در «من ذریهٔ آدم» برای تبعیض است و بیانگر آن است که «ذریهٔ آدم» یکی از چهار ویژگی است که در آیه برای «النبیین» ذکر شده است، سه دسته دیگر عبارتند از: «من حملنا مع نوح» و «ذریهٔ ابراهیم» و «ذریهٔ [اسرائیل]»؛ گرچه همه پیامبران «ذریهٔ آدم» هستند، ولی تنها «ادریس» است که گفته می شود قبل از نوح می زیسته و نسب مطرح شده ای جز

ص: 209

انتساب به آدم ندارد، اما سه گروه دیگر به نزدیک ترین فرد برجسته در نیاکان خود انتساب یافته اند.

3- نسل همراهان نوح در کشتی نجات، پیامبری بزرگ، چون ابراهیم (ع) را در خود پروراند.

من النبیین . . . مَمَّنْ حملنا مع نوح

مراد از «من حملنا مع نوح» به قرینه قبل و بعد آن «ذریّه من حملنا . . .» است. بین انبیای ذکر شده در آیات قبل، تنها ابراهیم (ع) است که غیر از «ذریّه آدم» با عنوان «نسل همراهان نوح» شناسایی شده است.

4- برخی از پیامبران یاد شده در سوره مریم (اسحاق، یعقوب و اسماعیل) از نسل ابراهیم (ع) بودند.

من النبیین . . . من ذرّیه ابرهیم

5- برخی از پیامبران یاد شده در سوره مریم (زکریا، یحیی، عیسی، موسی و هارون (ع)) از نسل اسرائیل (یعقوب) بودند.

من النبیین . . . من ذرّیه ابرهیم و اسرائیل

6- آدم، همراهیان نوح، ابراهیم و یعقوب (ع)، محورهای اصلی و برجسته نیاکان پیامبران در طول تاریخ*

من النبیین من ذرّیه آدم و مَمَّنْ حملنا مع نوح و من ذرّیه ابرهیم و اسرائیل

11- حضرت ابراهیم (ع)، علاوه بر حضرت یعقوب و ذریّه او، نسلی مشتمل بر پیامبران الهی، داشت.

و من ذرّیه ابرهیم و اسرائیل

«اسرائیل» لقب یعقوب است. آن حضرت، نوه حضرت ابراهیم (ع) و فرزند اسحاق بوده است. اگر نسل پیامبران، تنها از طریق یعقوب استمرار می یافت، دیگر ذکر ابراهیم و اسرائیل به طور مستقل ضرورتی نداشت، زیرا یکی از دیگری کفایت می کرد، ولی ذکر مستقل نشان از آن دارد که تیره دیگری نیز از نسل ابراهیم، مشتمل بر پیامبران است که همان فرزندان اسماعیل (ع) می باشند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 59 - 6، 2، 1

1- با رفتن هر پیامبری از بین قوم خویش، ناهلانی که نماز را تباه و شهوات (هواهای نفسانی) را پیروی می کردند، جایگزین آنان شدند.

«خَلْف» (به فتح لام) در مورد جانشین خوب و «خَلْف» (به سکون لام) در مورد جانشین بد به کار می رود (مقایسه اللغه). براین اساس «خلف من بعدهم خلف»؛ یعنی، جانشینان بدی جایگزین آنان شدند.

2- راه و روش پیامبران پس از رحلتشان، پیوسته مورد بی مهری و تضحیح ناهلان قرار می گرفت.

فخلف من بعدهم خلف أضاعوا الصلوه واتبعوا الشهوت

6- ضایع کردن نماز و پیروی از شهوات ، ریشه اصلی انحرافات پس از رحلت پیامبران

فخلف من بعدهم خلف أضاعوا الصلوه واتبعوا الشهوت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 64 - 10، 1

1- تاریخ پیامبران و دعوت های توحیدی آنان ، معارفی الهی است که فرشتگان آن را به امر خداوند و با برنامه ای زمان بندی شده به پیامبر (صلی الله علیه و آله) ابلاغ کرده اند .

و ما ننزل إلا بأمر ربك

این آیه و آیه بعد _ به قرینه «فاعبده و اصطر لعبادته» در آیه بعد _ تزییلی بر آیات پیشین و گویای این نکته است که: آنچه گفته شد، به امر خداوند بر تو نازل شده است و واسطه وحی در این زمینه از خود هیچ نقشی ندارد. بنابراین همچون پیامبرانی که

ص: 210

سرگذشت آنان بر تو خوانده شد، به عبادت خداوند پرداز و بر آن پایدار بمان.

10- راه نداشتن نسیان در ذات اقدس خداوند، پشتوانه حقانیت گزارش های قرآن از تاریخ پیامبران پیشین

و ما نتنزل إلا بأمر ربك . . . و ما كان ربك نسياً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 65 - 11

11- نزول آیات تاریخ پیامبران و یگانه پرستی آنان، به امر خداوند و در جهت منظور تقویت بندگی و یکتاپرستی پیامبر (صلی الله علیه و آله) بود.

و ما نتنزل إلا بأمر ربك . . . فاعبده واصطبر لعبه دته

ارتباط دو آیه اخیر با آیات پیشین - که بیانگر تاریخ انبیا بود - گویای نکته یاد شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 25 - 1

1- رسولانی چند قبل از پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله)، به رسالت برانگیخته بوده اند.

و ما أرسلنا من قبلك من رسول

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 41 - 2، 1

1- بشر، بهره مند از وجود پیامبران صاحب رسالت، قبل از رسول خاتم (صلی الله علیه و آله)

و لقد استهزئ برسل من قبلك

2- برخورد استهزاآمیز مردم حق ناپذیر، با رسولان الهی، در طول تاریخ

و لقد استهزئ برسل من قبلك

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 72 - 1

1- تولد اسحاق و یعقوب (ع)، پس از هجرت ابراهیم (ع) بود.

وَنَجِّينَاهُ لوطًا إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَعَثْنَا فِيهَا نُوحًا وَمَعَادًا لِقَوْمِهِمْ وَالْمَسْحُورَةَ الَّتِي كَفَرُوا بِالْحَقِّ فَوَسَّوْا لَهُمُ السَّمْعَاءَ الَّتِي يُكْفَرُونَ

سیر داستان حضرت ابراهیم در این آیات، بیانگر برداشت یاد شده است. به علاوه این که داستان افکندن ابراهیم به آتش و نجات آن حضرت در زمان جوانی اش بوده است و فرزنددار شدن ابراهیم(ع) در دوران پیری آن حضرت صورت گرفته است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 76 - 1

1- حضرت نوح (ع)، پیامبری که پیش از حضرت ابراهیم و لوط (ع) می زیست.

وَنوحًا إِذْ نَادَى مِنْ قَبْلِهِ

برداشت یاد شده به خاطر این نکته است که مراد از «من قبل» به قرینه آیات پیشین - که در باره حضرت ابراهیم و لوط(ع) بود -

ص: 211

زمان قبل از حضرت ابراهیم و لوط(ع) است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 42 - 2,5

2- تکذیب پیامبران ، متهم کردن آنان به دروغ گویی و انکار رسالت ایشان ، سابقه دار در تاریخ بشر

و ان یکذبوک فقد کذبت قبلهم قوم نوح و عاد و ثمود

5- قوم نوح ، نخستین جامعه تکذیب کننده پیامبر خود

فقد کذبت قبلهم قوم نوح

ذکر قوم نوح پیش از سایر اقوام تکذیب کننده، بیانگر مطلب فوق است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 32 - 1

1 - اقدام خداوند به فرستادن رسول ، پس از شکل گیری جامعه جدید بشری ، بعد از طوفان نوح

فأرسلنا فيهم رسولا منهم

عبارت «فأرسلنا فيهم رسولا...» عطف است، بر «أنشأنا». ضمیر «فيهم» و «منهم» نیز به «قرن» بازمی گردد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 33 - 8

8 - تحقیر پیامبر پس از نوح و توهین به او ، از سوی اشراف و سران قومش

ما هـ ذَا إِلَّا بَشْرٌ مِّثْلَكُم

به کارگیری «هـ ذَا» _ که برای اشاره به نزدیک است _ بیانگر نوعی توهین و تحقیر نسبت به پیامبر و مقام رسالت او است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 44 - 1,4

1 - تاریخ ، شاهد بعثت پیاپی پیامبران ، پس از نابودی قوم ثمود

ثم أنشأنا من بعدهم قرونًا آخرين . . . ثم أرسلنا رسلنا تترًا

«تترًا» به معنای پی‌پی آمدن است. گفتنی است که «تترًا» در این آیه، مصدر به معنای فاعل است که در محل نصب و حال است برای «أرسلنا» می باشد. بنابراین تقدیر آن چنین است: «ثم أرسلنا جائين واحداً بعد واحد» (پس فرستادگان خود را یکی پس از دیگری، روانه کردیم).

4- همه پیامبران، مورد تکذیب و انکار جوامعی قرار گرفتند که به سوی آن مبعوث شده بودند.

كُلِّ ما جاء أُمَّه رسولها كَذَّبوه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤنون - 23 - 45 - 4

4- هارون، یار و مددکار موسی (ع) در رسالت

ص: 212

ثم أرسلنا موسى وأخاه هرون

ذکر «اخوت» _ که در تعبیرات کنایی به معنای معین و پشتیبان به کار می رود _ علاوه بر این که بیانگر نسبت سببی هارون با موسی (ع) است، می تواند اشعار به این نکته نیز داشته باشد که رسالت اصلی، بر دوش موسی بوده و رسالت هارون، یاری کردن و مدد رساندن به او بوده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 68 - 12

12 - وحی و رسالت ، دارای پیشینه در تاریخ جزیره العرب

أم جاءهم ما لم يأت آباءهم الأولين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 45 - 9

9 - فرستاده شدن پیامبر از سوی خدا به سوی مردم ، دارای پیشینه ای بلند در تاریخ بشر

ولـ كنّا كفا مرسلين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 46 - 8

8 - رسول خدا (صلی الله علیه و آله) ، نخستین پیامبر مبعوث شده در سرزمین مکه

لتندر قومًا ما أتتهم من نذير من قبلك

مراد از «قومًا» مردم سرزمین مکه است و «ما» در «ما أتاهم» نافیه می باشد؛ یعنی، مردمی که پیش از تو برای آنان هشدار دهنده ای مبعوث نشده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - عنكبوت - 29 - 18 - 2,4

2 - وجود تکذیبگران انبیا در امت های پیش از ظهور اسلام

و إن تكذبوا فقد كذب أمم من قبلكم

4- پیش از ابراهیم (ع) نیز، پیامبران خدا از سوی امت‌ها تکذیب شدند .

وإن تكذبوا فقد كذب أمم من قبلکم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - روم - 30 - 47 - 4

4- قبل از پیامبر اسلام، پیامبران دیگری از سوی خداوند، برانگیخته شده‌اند .

و لقد أرسلنا من قبلک رسلاً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 213

15 - سبأ - 34 - 44 - 6

6 - خداوند ، برای مشرکان مکه قبل از رسول گرامی اسلام ، پیامبری مبعوث نکرده بود .

و ما أرسلنا إليهم قبلک من نذیر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - سبأ - 34 - 45 - 1

1 - ملت های قبل از مشرکان مکه نیز ، پیامبران خود را تکذیب کردند .

و کذب الذین من قبلهم . . . فکذبوا رسلی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 4 - 2

2 - انکار رسالت پیامبران و متهم کردن آنان به دروغ گویی ، سابقه دار در تاریخ بشر

و ان یکذبوک فقد کذب رسل من قبلک

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 24 - 6

6 - تمامی امت های گذشته ، از پیامبرانی بشارت دهنده و اندازگر برخوردار بودند .

و ان من أُمَّه إِلَّا خَلا فِيهَا نَذِير

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 25 - 2

2 - انکار رسالت پیامبران و متهم کردن آنان به دروغ گویی ، سابقه دار در تاریخ بشر

و ان یکذبوک فقد کذب الذین من قبلهم جاءتهم رسلهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 3 - 5

5- تاریخ بشر، شاهد بعثت پیامبرانی بسیار

لمن المرسلین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - پس - 36 - 13 - 3

3- وضعیت فرهنگی و دینی مردم عصر پیامبر اسلام، شبیه و مانند وضعیت مردم انطاکیه هنگام آمدن رسولان به سوی آنان

و اضرب لهم مثلاً أصحاب القرية إذ جاءها المرسلون

بیشتر مفسران برآنند که مقصود از «أصحاب القرية» مردم شهر «انطاکیه» است (که هم اکنون جزء خاک ترکیه و از شهرهای تجاری آن می باشد). گفتنی است «إذ» ظرف زمان و بدل اشمال، برای «أصحاب القرية» است؛ یعنی، مثل بزن از مردم انطاکیه،

ص: 214

آن گاه که رسولان الهی به سوی شان آمدند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - پس - 36 - 30 - 1

1 - تمامی رسولان الهی در آغاز دعوت خود، مورد تمسخر مردمشان قرار گرفته بودند.

ی_حسره علی العباد ما یأتیهم من رسول إلا کانوا به یتستهزءون

تردیدی نیست که بسیاری از مردم اقوام گذشته، به پیامبران ایمان آورده بودند. بنابراین استناد استهزا به «عباد» یا از باب تغلیب است و یا به جهت بیان این نکته است که مردم در آغاز رسالت، با پیامبران چنین برخوردی داشتند؛ ولی پس از مدتی به آنان ایمان می آوردند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 74 - 4

4 - پیامبران الهی، همواره در بستر تاریخ، برخوردار از پیروانی مخلص و اهل بندگی خدا

و لقد أرسلنا فیهم منذرین . فانظر کیف کان ع_قبه المنذرین . إلا عباد الله المخلص

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 83 - 5

5 - نوح (ع)، دارای شخصیتی برجسته و ممتاز در میان پیامبران الهی

و إن من شیعتہ لإبرهیم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 117 - 1

1 - موسی و هارون (علیهما السلام)، برخوردار از کتاب آسمانی (تورات) و شریعت مستقل و جدا از شریعت الهی پیشین

و ءاتین_هما الکتب

دریافت کتاب آسمانی، می تواند حاکی از دریافت شریعت مستقل و جدا از شریعت سابق باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - تکذیب پیامبران ، پیشینه ای طولانی دارد و پدیده ای جدید در عصر رسالت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) نیست .

وقال الکفر فرون هذاس حر کذاب . . . کذبت قبلهم قوم نوح و عاد و فرعون

یادآوری تکذیب پیامبران پیشین از سوی مردم، به دنبال ذکر تکذیب رسالت پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) از سوی کافران، می تواند بیانگر برداشت یاد شده باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5- یاد و یادآوری، هدف قرآن از نقل سرگذشت انسان های شایسته چون پیامبران الهی

و اذکر داود... إسم عیل و الیسع و ذالکفل و کلّ من الأخیار. هـ ذاکر

6- یادآوری سرگذشت انسان های شایسته همچون پیامبران، از روش های تربیتی قرآن

و اذکر داود... إسم عیل و الیسع و ذالکفل و کلّ من الأخیار. هـ ذاکر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 25 - 2، 1

1 - اقوامی پیش از مشرکان صدر اسلام، به تکذیب پیامبران خویش پرداخته بودند.

کذب الذین من قبلهم

2- تکذیب پیامبران، دارای پیشینه طولانی در تاریخ

کذب الذین من قبلهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 50 - 4

4- همسانی طرز تلقی مرفهان ناسپاس از دنیا و نعمت های آن، و یگانگی موضع آنان در برابر اندیشه توحیدی پیامبران

قال إنّما أوتيته علی علم... قد قالها الذین من قبلهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 71 - 11

11 - تاریخ بشر، برخوردار از رسولان متعدد

رسل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 5 - 6، 3

3- تکذیب پیامبران، دارای پیشینه ای طولانی در تاریخ و نه پدیده ای جدید در عصر پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله)

كذّبت قبلهم قوم نوح و الأحزاب من بعدهم

یادآوری تکذیب انبیای پیشین از سوی مردم، از زمان حضرت نوح(ع) و بعد از آن، می تواند بیانگر مطلب یادشده باشد.

6 - همه امت ها به قصد دستگیر کردن و از بین بردن پیامبرشان اقدام کرده اند .

و همّت کلّ أمّه برسولهم لیأخذوه

«أخذ» در اصل به معنای گرفتن است و مقصود از آن در آیه شریفه، دستگیر کردن و از بین بردن پیامبران است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 34 - 2

2 - یوسف (ع) ، پیامبر مردم مصر پیش از حضرت موسی (ع)

و لقد جاءكم يوسف من قبل

ص: 216

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 50 - 3

3 - تمامی دوزخیان - از هر ملتی در همه اعصار - از فرستادگان الهی برخوردار بوده و به دلایل و برهان های آنان آگاه شدند .

قالوا أو لم تك تأتيكم رسلكم بالبينت قالوا بلى

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 51 - 5

5 - فرستادگان الهی و مؤمنان ، همواره در طول تاریخ با مخالفت ها و دشمنی ها روبه رو بوده اند .

إنا لننصر رسنا و الذين ءامنوا فى الحيوه الدنيا

اعلام نصرت الهی برای تمامی رسولان و مؤمنان، گویای برداشت یاد شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 52 - 6

6 - ستمگران ، طیف مخالف پیامبران و مؤمنان در طول تاریخ

إنا لننصر رسنا .. فى الحيوه الدنيا و يوم يقوم الأشهـ د . يوم لا ينفع الظـ لمين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 78 - 14، 15، 1

1 - خداوند ، پیش از بعثت پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) ، رسولانی بسیار فرستاده است .

و لقد أرسلنا رسلاً من قبلک

تنکیر «رسلاً» برای بیان تکثیر است.

14 - « عن علی (ع) [فى قوله « و منهم من لم نقصص عليك »] انه قال : بعث الله نبياً أسود لم يقص علينا قصته ;

از امام علی (ع) درباره سخن خداوند «و منهم من لم نقصص عليك» روایت شده که فرمود: خدا پیامبری سیاه چهره را مبعوث کرده بود که قصه او را برای ما نقل نکرده است».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 83 - 1

1 - جوامع وامت های پیشین ، برخوردار از فرستادگان الهی ، با پیام ها و دلایل روشن

فلما جاءتهم رسلهم بالبينات

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 14 - 6، 1

1 - تلاش همه جانبه و مستمر پیامبران الهی ، برای هدایت قوم عاد و ثمود

إذ جاءتهم الرّسل من بين أيديهم و من خلفهم

ص: 217

مراد از «من بین ایدیه‌م و من خلفه‌م» جمیع جهات است و این کنایه از تلاش همه جانبه می باشد؛ چنان که استمرار را نیز می فهماند.

6- تبلیغ پیامبران ، همراه با حضور فعال و گسترده آنان در میان جوامع خویش بود .

إذ جاءتهم الرّسل من بین ایدیه‌م و من خلفه‌م

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 43 - 4,5,6,1

1 - موضع گیری ملحدانه مشرکان در برابر پیامبر (صلی الله علیه و آله) ، همانند موضع گیری کافران در برابر رسولان پیشین

ما یقال لک إلاّ ما قد قیل للرسل من قبلک

2 - تشابه موضع گیری های مخالفان پیامبران در طول تاریخ

ما یقال لک إلاّ ما قد قیل للرسل من قبلک

4 - تمامی فرستادگان الهی ، با مخالفت ها و تبلیغات سوء علیه ایشان ، مواجه بودند .

ما یقال لک إلاّ ما قد قیل للرسل من قبلک

5 - مبارزه تبلیغاتی و گفتاری ، شیوه رایج مخالفان در برابر رسولان الهی

ما یقال لک إلاّ ما قد قیل للرسل من قبلک

6 - همانندی و همسویی دعوت فرستادگان الهی ، در طول تاریخ

ما یقال لک إلاّ ما قد قیل للرسل من قبلک

از تشابه موضع گیری مخالفان دین به دست می آید که حرکت پیامبران در جهتی واحد بوده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 6 - 1

1 - تاریخ گذشته بشر ، شاهد ارسال پیامبرانی بسیار از سوی خداوند

و کم أرسلنا من نبیّ فی الأوّلین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 7 - 1

1 - تمامی پیامبران در طول تاریخ ، با استهزا و تمسخر مخالفان مواجه بوده اند .

و ما یأتیهم من نبیّ إلاّ کانوا به یستهزءون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 23 - 1

1 - تمامی پیامبران الهی در طول تاریخ ، مواجه با مخالفت مردمان مرفه و خوش گذران

و کذلک ما أرسلنا من قبلك فی قریه من نذیر إلاّ قال مترفوها

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 218

12 - محتوای پیام وحی ، محور اصلی درگیری مستکبران تاریخ در برابر پیامبران

قال مترفوها .. قالوا إنا بما أرسلتم به كـفرون

از این که مترفان در پاسخ دعوت انبیا، مخالفت خویش را با پیام آنان ابراز کردند، برداشت یاد شده استفاده می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - دخان - 44 - 5 - 5

5- نزول کتاب و فرستادن رسولان از سوی خداوند برای بشر ، دیرینه و دارای سابقه طولانی

إنا كنا مرسلين

دیرینگی نزول کتاب و فرستادن رسولان از عبارت «کنا ..» استفاده می شود. در این صورت پیام آیه شریفه، نفی استبعاد نسبت به نزول قرآن است؛ یعنی، این تنها قرآن نیست که از سوی ما فرود آمده است؛ بلکه از دیر زمان نظیر آن را فرو فرستاده ایم.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 11 - 15

15- پیام انبیا ، پیامی پردیرینه و سابقه دار در گذشته تاریخ بشر

فسيقولون هـ_ذا إفاك قديم

تعبیر «إفاك قديم» _ که اتهام مشرکان به قرآن بود _ گویای این نکته است که محتوای قرآن _ که همسو با تعالیم پیامبران گذشته است _ دارای پیشینه در طول تاریخ بوده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 21 - 10

10- وجود پیامبرانی قبل و بعد از هود (ع) و همزمان با وی ، در میان مردم

وقد خلت النذر من بين يديه و من خلفه

عبارت «من بين يديه» می تواند به معنای زمان معاصر وی و «من خلفه» به گذشته اشاره داشته باشد و می توان گفت: «من بين يديه»؛ یعنی، پیش از او و «من خلفه»؛ یعنی، بعد از آن حضرت. برداشت یاد شده ناظر به تمام احتمالات است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 35 - 2

2- رسولان الهی در طول تاریخ ، مواجه با مشکلات عظیم و برخوردار از اراده و عزمی بزرگ

فاصبر كما صبر أولوا العزم من الرسل

چنانچه «من» بیانیه و عزم به معنای اراده و تصمیم باشد، برداشت بالا استفاده می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - ق - 50 - 12 - 1

1 _ تکذیب فرستادگان الهی ، دارای دیرینه ای بس دور در تاریخ اقوام و جوامع

ص: 219

كذبت قبلهم قوم نوح

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - ذاریات - 51 - 53 - 1

1 - موضع گیری همگون کافران علیه پیامبران در طول تاریخ ، تداعی گر تبانی آنان بر مواضع یکسان و از شگفتی های تاریخ است .

اتواصوا به

«تواصی» (مصدر «تواصوا») به معنای سفارش کردن برخی به بعضی دیگر است و استفهام در «اتواصوا به» برای تعجب است. در آیه شریفه، از موضع گیری یکسان کافران تاریخ در برابر رسولان الهی - از آن جهت که گویا آنان همدیگر را بر این امر توصیه و سفارش کرده بودند - اظهار تعجب شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - قمر - 54 - 9 - 2

2 - تکذیب پیامبران از سوی امت های حق ستیز ، دارای دیرینه در تاریخ ؛ و نه پدیده ای نو و مخصوص کافران عصر بعثت

كذبت قبلهم قوم نوح

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 25 - 1

1 - تاریخ بشر ، شاهد برانگیخته شدن انسان های پیام آور از سوی خداوند

لقد أرسلنا رسلنا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 26 - 4,8 - 2

2 - حضرت نوح (ع) ، پیش از حضرت ابراهیم (ع) می زیسته است .

و لقد أرسلنا نوحًا و ابراهیم

تقدیم ذکری نوح(ع) در آیه شریفه، می تواند برای بیان تقدم زمانی آن حضرت بر حضرت ابراهیم(ع) باشد.

4 - پیامبران مبعوث شده پس از نوح (ع) از ذریه حضرت نوح و پیامبران مبعوث شده پس از ابراهیم (ع) از ذریه حضرت ابراهیم (ع) بودند .

و لقد أرسلنا نوحًا وإبرهیم و جعلنا فی ذرّیتهما النبؤه

8 - هیچ پیامبری در طول تاریخ ، از سوی مردم خود مورد استقبال عمومی قرار نگرفت .

و لقد أرسلنا نوحًا .. و جعلنا فی ذرّیتهما النبؤه ... فمنهم مهتد و کثیر منهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 27 - 6، 2، 1

1 - بعثت موسی (ع) ، آغاز مرحله ای جدید از بعثت پیامبران

ص: 220

و لقد أرسلنا نوحًا وإبرهیم . . . ثم قفینا علی ءاث_رهم برسلنا

«ثم» در «ثم قفینا. . .» _ چنان که برخی مفسران گفته اند _ برای تراخی رتبی است; نه زمانی. بر این اساس تعبیر «ثم قفینا»، بیانگر شروع مرحله ای جدید از بعثت پیامبران است و با مراحل قبلی (مرحله نوح(ع) تا ابراهیم(ع) و مرحله ابراهیم(ع) به بعد) از نظر اهمیت، متفاوت است. این مرحله _ با توجه به این که قبل از بعثت حضرت عیسی(ع) و بعد از بعثت نوح و ابراهیم(ع) قرار گرفته _ باید مرحله ای باشد که با بعثت حضرت موسی آغاز می شود.

2- تاریخ ، شاهد بعثت پی در پی پیامبران ، از زمان موسی (ع) تا ظهور عیسی (ع)

ثم قفینا علی ءاث_رهم برسلنا

«تقیه» (مصدر «قفینا») به معنای چیزی را به دنبال چیزی قرار دادن است. بنابراین «قفینا برسلنا»; یعنی، پیامبران خود را یکی پس از دیگری مبعوث کردیم.

6- بعثت عیسی (ع) ، پس از موسی (ع) و پیامبران بعد از او بوده است .

ثم قفینا علی ءاث_رهم برسلنا و قفینا بعیسی ابن مریم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - صف - 61 - 6 - 7

7- رسول اکرم (صلی الله علیه و آله) ، تنها پیامبر مبعوث شده بعد از عیسی (ع)

و مبشراً برسول یأتی من بعدی اسمه أحمد

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - طلاق - 65 - 8 - 2

2- آبادی ها و شهر های بسیاری ، در جوامع بشری از وجود وحی و پیامبران الهی ، برخوردار بودند .

و کأین من قریه عتت عن أمر ربها و رسله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - بروج - 85 - 17 - 2

2- سپاهیان فراوانی در برابر پیامبران گذشته ، مقاومت کرده و نابود شدند .

ویژگی های «جنود» _ که در برداشت بالا آمده _ به قرینه آیات بعد استفاده شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - بروج - 85 - 18 - 2

2- فرعونیان و قوم ثمود، قدرت مندترین و سرسخت ترین مخالفان پیامبران، در امت های پیشین بودند.

فرعون و ثمود

در قرآن، خبر از هلاکت بسیاری از امت های گذشته مطرح شده است؛ بنابراین یاد کردن فرعونیان و ثمودیان از بین آنها، نشانه آن است که این دو دسته، از دیگران بارزتر بوده اند.

ص: 221

6- رسولان الهی در طول تاریخ، کتاب‌هایی پاک و استوار بر مردم تلاوت نموده، معارف آن را به همگان ابلاغ کرده‌اند.

البیّنه . رسول من اللّٰه یتلوا صحفًا مطّهّره . فیها کتب قیمه ... إلّا من بعد ما ج

مراد از «البیّنه» (در این آیه) جنس آن است؛ نه مصداقی که در آیات پیشین مراد بود؛ ولی بیان وضع گذشتگان به عنوان نمونه بارز، بیانگر تشابه کامل بین دو «بیّنه» است. بنابراین بیّنه گذشتگان نیز مانند بیّنه درخواستی کافران، رسولی همراه با تلاوت کتاب‌های مطهر و قیم بوده است.

369- تبرک به متعلقات انبیا

6_ جواز تبرک به اشیای متعلق به پیامبران الهی

ألّقیه علی وجهه فارتد بصیرًا

7_ امکان شفا یافتن با تبرک به اشیای متعلق به پیامبران

ألّقیه علی وجهه فارتد بصیرًا

370- تبری انبیا از ظاهرسازی

7- پرهیز از هرگونه تکلف و ظاهرسازی در زندگی، از ویژگی‌های پیامبران

و ما أنا من المتکلفین

تعبیر پیامبر (صلی الله علیه و آله) به این که او از زمره «متکلفان» نیست، می‌رساند که اصولاً پیامبران اهل تکلف نبودند.

371- تبسم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - نمل - 27 - 19 - 2

2 - تبسم ، خنده پیامبران

فتبسم ضاحكاً من قولها

«ضاحكاً» حال برای ضمیر فاعل در «تبسم» و «من قولها» متعلق به «ضاحكاً» است؛ یعنی، تبسم کرد در حالی که از سخن

ص: 222

مورچه خنده اش گرفته بود. مقصود این است که سلیمان با این که از سخن مورچه خنده اش گرفته بود، با صدای بلند خنده نکرد؛ بلکه تنها تبسم نمود.

372- تبعیت انبیا از حکم خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 116 - 2

2_ انبیا، پیرو حکم خداوند هستید، نه آرای مردم

وإن تطع أكثر من فی الأرض

373- تبعیت محمد(صلی الله علیه و آله) از انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 90 - 2

2_ اقتدا به رهنمودهای انبیای گذشته وظیفه پیامبر(صلی الله علیه و آله) است.

أولئك الذین هدی الله فبهدیهم اقتده

374- تبعید انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 77 - 4

4- بسیاری از رسولان الهی، چونان پیامبر(صلی الله علیه و آله)، با توطئه و کارشکنی و تهدید به تبعید و اخراج از وطن خویش، روبه رو بودند.

وإن كادوا لیستفزونك .. سنّه من قد أرسلنا قبلك من رسلنا

375- تبلیغ انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 67 - 19

19 - عصمت پیامبران ، در بیان احکام الهی و اراده آنها به مردم

أَتَّخِذْنَا هُزُؤًا قَالِ اعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ

ص: 223

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 133 - 19

19 - پیامبران ، حتی فرزندانشان را به پذیرش خدای یکتا و پرستش او اجبار نمی کردند .

إذ قال لبنيه ما تعبدون من بعد قالوا نعبد

دعوت و توصیه به یکتا پرستی با پرسش (ما تعبدون . . ؟) به نبود اجبار در پذیرش دین و پرستش خداوند اشاره دارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 213 - 12، 22

12 - بشارت و انذار ، از روش های کاربردی پیامبران برای تبلیغ و هدایت انسانها

فبعث الله النبيين مبشرين و منذرين

22 - پیامبران ، مبلغان و مجریان قوانین الهی

فبعث الله النبيين مبشرين . . . ليحكم بين الناس

با توجه به اینکه فاعل «ليحكم» خداوند باشد که در حقیقت حکومت از آن او، و پیامبران تنها مجری قوانین هستند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 165 - 1

1 - بشارت دهی و انذار از روش های پیامبران برای تبلیغ رسالت و تربیت انسانها

رسلا مبشرين و منذرين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 19 - 11

11 - بشارت (مؤذنه به مطيعان) و انذار (ترساندن گناهكاران) ، روح رسالت پیامبران الهی (ع) و شیوه تبلیغ آنان

فقد جاءكم بشير و نذير

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3_ خداوند تعیین کننده محدوده وظایف پیامبران در امر تبلیغ است.

و ما نرسل المرسلین إلا مبشرین و منذرین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11_ پیامبران(ع) هیچ مزدی از مردم در قبال تبلیغ و انجام رسالت خویش نمی طلبیدند.

أولئك الذين هدى الله فبهداهم اقتده قل لأسئلكم عليه أجرا

جمله « قل لأسئلكم »، که بدون هیچ فاصله ای پس از امر به اقتدا به هدایت انبیای پیشین قرار گرفته، به این نکته اشاره دارد که مفاد آن از زمره هدایت‌های انبیای پیشین و از برجسته ترین آنهاست.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - اعراف - 7 - 6 - 3

3 - تبلیغ تعالیم دینی و آسمانی، محور بازجویی از پیامبران خدا در قیامت

فلنستلن الذین أرسل إليهم ولنستلن المرسلين

عنوان «مرسلین» در جمله «و لنستلن المرسلین» بیانگر این است که سؤال از پیامبران درباره تبلیغ رسالت است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - اعراف - 7 - 7 - 2

2 - خداوند در قیامت سرگذشت پیامبران را در ابلاغ رسالت به گونه ای دقیق برای آنان بیان خواهد کرد.

و لنستلن المرسلين. فلنقصن عليهم بعلم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 110 - 1

1 - پیامبران پیشین برای گرایش دادن مردم به توحید تلاشی پی گیر داشتند و مدتی مدید به هدایت آنان همت می گماشتند .

حتی إذا استیئس الرسل و ظنوا أنهم قد کذبوا

«حتی» غایت برای جمله ای محذوف است و تقدیر کلام با توجه به آیه قبل و نیز آیه مورد بحث می تواند این گونه باشد: آن پیامبرانی که به سوی امتهای پیشین فرستادیم، مردم خویش را دعوت کردند؛ ولی آنان نپذیرفتند. ایشان را به آمدن عذاب هشدار دادند، دست برنداشتند تا اینکه... روشن است که ناامید شدن پیامبران در مدت کوتاه تحقق نمی یابد و بدون تلاش نیز مأیوس شدن وجه صحیحی ندارد. از این رو «حتی إذا استیئس الرسل» حاکی از تلاش پی گیر در مدت طولانی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 87 - 11

11 - پیامبران، مأمور پایداری در مسیر تبلیغ و ماندن در میان مردم و جامعه خویش تا آخرین مرحله

و ذا النون إذ ذهب مغرباً فظن أن لن نقدر عليه

تویب شدن یونس(ع) به خاطر ترک قوم خویش، قبل از این که فرمانی در این زمینه از جانب خداوند دریافت کند؛ براین نکته دلالت دارد که

پیامبران مجاز به ترک مأموریت و مردم خود، قبل از آمدن فرمان و رخصت از جانب خداوند نیستند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 52 - 4

4 - شبهه آفرینی شیطان به هنگام تلاوت آیات الهی توسط پیامبران برای مردم

و ما أرسلنا من قبلك من رسول ولا نبی إلا إذا تمنى ألقى الشیطان فی أُمْنِیَّتِهِ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 125 - 4

ص: 225

4- امانت در تبلیغ ، مهم ترین ویژگی رسولان الهی

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ

اختصاص به ذکر یافتن صفت امانت از میان دیگر اوصاف، بیانگر اهمیت والای آن، در راستای ابلاغ پیام وحی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 39 - 4، 1

1 - پیامبران ، ابلاغ کنندگان رسالت های الهی بودند .

الذین خلوا من قبل . . . الذین یبلیغون رسالت الله

به قرینه «الذین خلوا من قبل» مراد از «الذین یبلیغون» پیامبران اند.

4- انبیا ، برای تبلیغ رسالت های الهی ، تقیه نمی کردند .

و یخشونه و لایخشون أحداً إلا الله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 14 - 2

2- فرستادگان الهی (هود و صالح) ، مبلغ توحید در میان قوم عاد و ثمود

إذ جاءتهم الرّسل . . . ألاّ تعبدوا إلاّ الله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 14 - 7

7- پیامبران و رسولان ، در ابلاغ دعوت خویش و اتمام حجت کوتاهی نداشته اند .

و ما تفرّقوا إلاّ من بعد ما جاءهم العلم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 23 - 10

10- « انذار » مهم ترین عنصر تبلیغی در متن رسالت پیامبران الهی

و ما أرسلنا من قبلك في قرية من نذير

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - جن - 72 - 28 - 2

2- پیامبران ، معصوم و مصون از خطا در ابلاغ کامل پیام های الهی به مردم

ليعلم أن قد أبلغوا رسـلـت ربهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - بینه - 98 - 2 - 17

17 - پیامبران ، با رفتن به سوی مردم ، پیام الهی را به آنان ابلاغ می کردند .

ص: 226

حَتَّى تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ . رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - بینه - 98 - 4 - 6

6- رسولان الهی در طول تاریخ ، کتاب هایی پاک و استوار بر مردم تلاوت نموده ، معارف آن را به همگان ابلاغ کرده اند .

الْبَيِّنَةُ . رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ يَتْلُوا صَاحِفًا مُطَهَّرًا . فِيهَا كُتِبَ قِيمَةٌ ... إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا ج

مراد از «الْبَيِّنَةُ» (در این آیه) جنس آن است؛ نه مصداقی که در آیات پیشین مراد بود؛ ولی بیان وضع گذشتگان به عنوان نمونه بارز، بیانگر تشابه کامل بین دو «بیئنه» است. بنابراین بیئنه گذشتگان نیز مانند بیئنه درخواستی کافران، رسولی همراه با تلاوت کتاب های مطهر و قیم بوده است.

376- تبلیغ انبیای انطاکیه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 20 - 8

8 - ابلاغ موفقیت آمیز پیام الهی ، از سوی رسولان انطاکیه به مردم دورترین محله های آن شهر و حاشیه آن

و جاء من أقصا المدينة رجل يسهى

تعبیر «من أقصا المدينة» می رساند که دعوت پیامبران به دورترین محله های شهر رسیده و به مرکز شهر محدود نشده بود.

377- تبلیغ دشمنان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 113 - 5

5_ القاءات شیطانی و تبلیغات دشمنان انبیا مورد رضایت و پسند منکران معاد قرار می گیرد.

و لتصغى . . . و ليرضوه

378- تبیین قصه انبیا بر محمد(صلی الله علیه و آله)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اقدام الهی به بیان معارف ، شرایع و سرگذشت پیامبران ، از طریق وحی کردن قرآن به پیامبر (صلی الله علیه و آله)

ولـکتنا أنشأنا قرونًا فتطاول عليهم العمر

ص: 227

379- تتابع انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 81 - 7

7_ انبیای گذشته ، زمینه ساز بعثت رسولان آینده

و اذ اخذ الله ميثاق النبيين ... ثم جاءكم رسول مصدق لما معكم لتؤمنن به

380- تجانس انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 95 - 2,3

2- سنت خداوند بر برانگیختن رسولانی از جنس خود انسان ها به سوی آنان

قالوا أبعث الله بشراً رسولاً. قل لو كان ... لنزلنا عليهم من السماء ملكاً رسولاً

برداشت فوق، مبتنی بر این است که آیه در مقام پاسخ گویی به شبهه مشرکان باشد که تصور می کردند: بشر نمی تواند پیامبر باشد.

3- ساکنان زمین _ چه انسان باشند و چه فرشته _ نیازمند رسولانی از جنس خویشند .

قل لو كان في الأرض ملئكة .. لنزلنا عليهم من السماء ملكاً رسولاً

381- تجاوزگری مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 74 - 8,9

8_ خداوند ، بر دل های تکذیب کنندگان پیامبران پس از نوح (ع) ، به علت رسوخ صفت تجاوز و حق ستیزی در نفس آنان ، مهر زده

بود .

فما كانوا ليؤمنوا بما كذبوا به من قبل كذلك نطبع على قلوب المعتدين

تعبیر به اسم فاعل (المعتدين) بدون لحاظ زمان و مفعول، بیانگر ثبوت مبدأ اشتقاق (اعتدا) در ذات (مکذبان) است.

9_ تکذیب کنندگان پیامبران پس از نوح (ع) مردمی تجاوزپیشه و حق ستیز بودند .

فما كانوا ليؤمنوا بما كذبوا به من قبل كذلك نطبع على قلوب المعتدين

382- تعريف تاريخ انبيا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

ص: 228

6 - تحریف تاریخ انبیا از سوی یهود و نصارا

أم تقولون إن إبراهیم و إسمعیل . . . كانوا هوداً أو نصری

383- تحریک عواطف انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 94 - 6

6 - تأثیر عواطف در شیوه های رفتاری پیامبران

قال یـبنؤمّ

384- تحقق انذارهای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 25 - 3

3 - هشدار های پیامبران ، تحقق پذیر در مورد کافران و قابل مشاهده در تاریخ ملت ها

و کذلک ما أرسلنا . . . من نذیر . . . فانقمنا منہم فانظر کیف

385- تحقیق از ویژگیهای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 43 - 18

18- لزوم کنکاش برای به دست آوردن ویژگی های انبیا و حقایق دین

فسئلوا أهل الذکر إن کنتم لاتعلمون

متعلق «لاتعلمون» محذوف است و به قرینه صدر آیه، می تواند انبیا و ویژگیهای آنان باشد و چون بحث از انبیا و عقیده به آن، از جمله

معارف دینی است، می توان استفاده کرد که سایر مسائل دینی هم مشمول آن است.

386- تداوم بعثت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 163 - 6

6_ وحی و بعثت پیامبران (ع)، جریانی مداوم و پیوسته در تاریخ

ص: 229

إنا أوحينا إليك كما أوحينا إلى نوح و النبيين من بعده . . . وءاتينا داود زبوراً

387- تداوم دشمنی با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 51 - 5

5- فرستادگان الهی و مؤمنان ، همواره در طول تاریخ با مخالفت ها و دشمنی ها رویه رو بوده اند .

إنا لننصر رسلنا و الذين ءامنوا فى الحيوه الدنيا

اعلام نصرت الهی برای تمامی رسولان و مؤمنان، گویای برداشت یاد شده است.

388- تداوم رسالت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 147 - 3

3- پیامبران ، مأمور به ادامه رسالت خود در میان مردم تا پایان عمر ، بدون ایجاد هیچ وقفه ای در این امر خطیر

و أرسلناه إلى مائه ألف أو یزیدون

فرستاده شدن یونس(ع) به سوی قوم خود، برای دعوت آنان به ایمان _ پس از گریختن او از میان آنان و ترک دعوت ایشان _ می تواند گویای برداشت بالا باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 9 - 2

2- رسالت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) ، در تداوم خط رسالت فرستادگان الهی

قل ما كنت بدعاً من الرسل

تعبیر «ما كنت بدعاً من الرسل» بدین معنا است که رسالت پیامبر اسلام(صلی الله علیه و آله)، بدعت و امری بی سابقه نیست که پذیرش و درک آن، برای مردم دشوار باشد.

389- تداوم نبوت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 27 - 2

2- تاریخ ، شاهد بعثت پی در پی پیامبران ، از زمان موسی (ع) تا ظهور عیسی (ع)

ثم ققینا علی ءاثِ رهم برسلنا

ص: 230

«تقیه» (مصدر «تقینا») به معنای چیزی را به دنبال چیزی قرار دادن است. بنابراین «تقینا برسلنا»؛ یعنی، پیامبران خود را یکی پس از دیگری مبعوث کردیم.

390- تذکر به انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 46 - 14

14_ خداوند ، مراقب پیامبران و توجه دهنده آنان به خطاها و لغزشهایشان

إن ابني من أهلي . . . إنه ليس من أهلك ... فلا تستلن ما ليس لك به علم

391- تربیت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 6 - 23

23_ پرورش انبیا ، تبلور حکمت و علم الهی است .

يجتبيك ربك . . . إن ربك عليم حكيم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 39 - 20

20 - زندگی موسی (ع) ، نمونه ای از نظارت خداوند بر پرورش پیامبران از آغاز ولادت آنان است .

و لتصنع علی عینی

392- ترس از تعالیم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 13 - 6

6- نگرانی و ترس اقوام کفرپیشه از گسترش و تأثیر تعالیم انبیا در صورت حضور آنان در جامعه

لنخرجنکم من أرضنا أو لتعودنّ فی ملتنا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 231

7- ترس از غیر خدا، منافاتی با مقام نبوت ندارد.

لاتخف

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 39 - 3

3- پیامبران، از کسی جز خداوند، ترس و هراسی نداشتند.

الذین یبْلغون .. و یخشونه و لایخشون أحدًا إلاّ الله

394- ترسناکی عذاب مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 26 - 3

3- عذاب شدن کافران تکذیب گر، بسیار هراس انگیز و شگفت آور بوده است.

ثم أخذت الذین کفروا فکیف کان نکیر

استفهام در جمله «فکیف کان نکیر»، استفهام تعجیبی و بیانگر شدت کیفر است.

395- ترفیع درجات انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 83 - 10

10_ ارتقای درجه پیامبران و اعطای حجت به آنها، جلوه ای از حکیمانه و عالمانه بودن افعال الهی است.

تلک حجتنا .. نرفع درجات ... إن ربک حکیم علیم

396- ترک حمایت از انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 12 - 31

31_ انکار هر یک از رسولان الهی و ترک یاری آنان ، بر پانداختن نماز ، نپرداختن زکات و خودداری از انفاق ، کفر و ضلالت است .

لئن اقمتم الصلوه . . . فمن کفر

ص: 232

397- ترک مخالفت با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 96 - 2

2_ امت های هلاک شده پیشین در صورت ایمان به پیامبران و پرهیز از مخالفت با ایشان ، از انواع برکت های خدادادی بهره مند می شدند و هرگز به عذاب الهی مبتلا نمی گشتند .

و لو أن أهل القرى ءامنوا و اتقوا لفتحنا عليهم برکت

«ال» در «القری» عهد ذکری است و اشاره به قریه هایی دارد که در آیه 94 آمده است.

398- تسبیح انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 79 - 10, 9

9- هم آوایی موجودات طبیعت (کوه ها ، پرندگان و . . .) با پیامبران در تسبیح خداوند

و سَخَّرْنَا مَعَ دَاوُدَ الْجِبَالَ یَسْبِحْنَ وَالطَّيْرَ وَكُنَّا فَاعِلِينَ

تعبیر «کُنَّا فَاعِلِينَ» (ما در گذشته این کار را انجام می دادیم) برای بیان این حقیقت است که کوه ها و پرندگان تنها با داوود و سلیمان هم آوا نشدند؛ بلکه پیش از این نیز با پیامبران الهی هم آوا بودند.

10- هم آوایی موجودات طبیعت با پیامبران برای تسبیح خداوند ، جلوه ای از قدرت الهی است .

و سَخَّرْنَا مَعَ دَاوُدَ الْجِبَالَ یَسْبِحْنَ وَالطَّيْرَ وَكُنَّا فَاعِلِينَ

399- تشابه انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - رعد - 13 - 38 - 4

4_ پیامبران پیشین نیز همانند پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) دارای همسر و فرزند بودند .

و لقد أرسلنا رسلاً من قبلك و جعلنا لهم أزواجاً و ذریه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - حجر - 15 - 11 - 4

4- پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) نیز همچون سایر انبیا ، نیازمند تقویت روحیه و دلداری در برابر مشکلات و ناملایمات برخاسته از تبلیغ و رسالت الهی خویش

قالوا .. إنک لمجنون ... ولقد أرسلنا من قبلك فی شیع الأولین. و ما یأتیهم من رس

ص: 233

400- تشابه رسالت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - رعد - 13 - 30 - 2

2_ پیامبر (صلی الله علیه و آله) در رسالت و تلقی وحی همانند پیامبران امت های پیشین و برخورد امتش با وی همسان برخورد امت های پیشین با پیامبران خویش

كذلك أرسلنك في أمه قد خلت من قبلها أمم لتتلوا عليهم الذی أوحينا إليك

تشبیه در جمله «كذلك أرسلناك . . .» مقتضی مشبه، مشبه به و وجه شبه می باشد. گفته شده مشبه «ارسال پیامبر در امت خویش»، مشبه به «ارسال پیامبران در امت های گذشته» و وجه شبه «حقایق است که از آیات قبل و نیز آیه مورد بحث می توان استفاده کرد». از آن حقایق است نفس رسالت، تلقی وحی، وظیفه پیامبری، هدف ارسال (لتتلوا علیهم . . .)، برخورد امتها، سرنوشت ایشان، سنت خداوند در امر هدایت و اضلال مردم پس از ارسال پیامبران (قل إن الله یضل من یشاء و یهدی إلیه من أناب) و . . .

401- تشکر از انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 23 - 14

14 - مؤمنان در برابر تلاش های پیامبران ، موظف به قدردانی و سپاسگزاری

قل لا أسئلكم علیه أجرًا إلاّ

آیه شریفه، اصل اجر و مزد خواهی در برابر رسالت را نفی نکرده؛ بلکه جنبه مادی آن را انکار نموده است.

402- تصدیق انبیای پیشین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 37 - 3,4

3- پیامبر (صلی الله علیه و آله) ، تأیید کننده رسولان الهی پیشین و گواه بر درستی تعالیم آنان

و صدّق المرسلین

4- تصدیق و تأیید رسولان پیشین از سوی پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) ، نشانه درستی رسالت آن حضرت و حقانیت قرآن

خداوند در این آیه به دو مطلب اشاره فرموده است: 1_ تأیید حقانیت آنچه پیامبر (صلی الله علیه و آله) آورده است (قرآن); 2_ توصیف آن حضرت به تصدیق کننده رسولان پیشین. بیان هم زمان این دو مطلب، می تواند دلیلی بر راستی رسالت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) و لزوم تصدیق آن حضرت باشد.

403- تضييع نماز جانشينان انبيا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

10 - مريم - 19 - 59 - 1

1- با رفتن هر پيامبري از بين قوم خویش ، ناهلاني که نماز را تباه و شهوات (هوا های نفساني) را پيروي می کردند ، جایگزین آنان شدند .

«خَلْف» (به فتح لام) در مورد جانشین خوب و «خَلْف» (به سکون لام) در مورد جانشین بد به کار می رود (مقایس اللغه). براین اساس «خلف من بعدهم خلف»؛ یعنی، جانشینان بدی جایگزین آنان شدند.

404- تطير به انبيای انطاکیه

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

15 - يس - 36 - 18 - 1

1 - مردم انطاکیه ، آمدن پيامبران را برای خود به فال بد گرفته و وجودشان را مایه شرّ و بدبختی می پنداشتند .

قالوا اِنَّا تطيرنا بکم

مقصود از «بکم» می تواند وجود خود پيامبران و یا دعوت و پیام آنان باشد. برداشت یاد شده مبتنی بر احتمال نخست است.

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

15 - يس - 36 - 19 - 2

2 - مردم انطاکیه ، به دلیل شوم دانستن تذکرات پيامبران شان ، مورد سرزنش ایشان قرار گرفتند .

قالوا ط_ئرکم معکم ائن ذکرتم

405- تطير به تعاليم انبيا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

15 - يس - 36 - 18 - 3

3 - مردم انطاکیه ، دعوت و پیام پيامبران را به فال بد گرفته و آن را مایه شرّ و بدبختی خود می دانستند .

قالوا إِنَّا نَطَيِّرُنا بكم

ص: 235

406- تعالیم اجتماعی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 85 - 23

23_ برنامه های انبیا حاوی مسائل عبادی، عقیدتی، اجتماعی و اقتصادی است.

اعبدوا الله ما لكم من إله غيره .. فأوفوا الكيل و الميزان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 85 - 5

5_ برنامه های انبیا، حاوی مسائل عبادی، عقیدتی، اجتماعی و اقتصادی است.

ی قوم اعبدوا الله .. ولا تبخسوا الناس أشياءهم

407- تعالیم اقتصادی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 85 - 23

23_ برنامه های انبیا حاوی مسائل عبادی، عقیدتی، اجتماعی و اقتصادی است.

اعبدوا الله ما لكم من إله غيره .. فأوفوا الكيل و الميزان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 85 - 5

5_ برنامه های انبیا، حاوی مسائل عبادی، عقیدتی، اجتماعی و اقتصادی است.

ی قوم اعبدوا الله .. ولا تبخسوا الناس أشياءهم

408- تعالیم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 213 - 19,25

19_ کلیه انبیا، مُرَوِّج حق و دارای برنامه و هدفی واحد

فبعث الله النبیین مبشرین و منذرین و انزل معهم الكتاب بالحق

25_ ارتباط نزدیک میان محتوای تعالیم انبیا و مشکلات مردم

و انزل معهم الكتاب لیحکم بین الناس فیما اختلفوا فیه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 236

11 _ اعتقادات شرک آمیز پیروان ادیان در مورد انبیای خویش ، بر خلاف تعلیمات آنهاست .

ما کان لبشر . . . ثم یقول ... کونوا ربّائین

12 _ رسالت انبیا ، تربیت انسانهایی خدایی

و لکن کونوا ربّائین

13 _ تعلیم و تعلم کتب آسمانی ، زمینه ربّانی شدن انسان

کونوا ربّائین بما کنتم تعلّمون الکتاب و بما کنتم تدرسون

15 _ پرورش دانشمندان ربّانی بر اساس تعالیم کتب آسمانی ، از اهداف انبیا

کونوا ربّائین بما کنتم تعلّمون الکتاب

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 80 - 1

1 _ پیامبران ، کسی را به برگزیدن فرشتگان و انبیا به عنوان ربّ ، فرمان نداده اند .

ما کان لبشر . . . و لا یامرکم ان تتخذوا الملئکه و التّبیّن ارباباً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 81 - 25

25 _ پیمان الهی از امت های انبیای گذشته به تصدیق پیامبرشان و عمل به تعالیم آنان

و اذ اخذ الله میثاق النّبیین

امام صادق (ع): تقدیره و اذ اخذ الله میثاق امم النّبیین بتصدیق کل امّه نیّها و العمل بما جاءهم به.

تفسیر تبیان، ج 2، ص 514؛ مجمع البیان، ج 2، ص 784.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8_ غیر علمی شمردن تعالیم انبیا ، بهانه بی اساس یهود ، برای نپذیرفتن آنها

وقولهم قلوبنا غلف

مقصود یهودیان از اینکه می گفتند قلبهایمان آکنده از علم است، می تواند این باشد که تعالیم انبیا اگر دارای مبنایی علمی بود، قلبهای ما آن را درک می کرد و در خود جای می داد و چنین نتیجه می گرفتند که تعالیم انبیا _ به دلیل نافذ نبودنش در قلبها _ علمی نیست.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مانده - 5 - 32 - 28

28_ اسراف و قانونشکنی ، با وجود تعالیم انبیا ، بسی ناروا و ناپسند

ثم ان كثيراً منهم بعد ذلك فى الارض لمسرفون

ص: 237

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 44 - 32

32_ ضرورت درس آموزی عالمان یهود از انبیا ، احبار و ربانیون ، در خداترسی و بی پروایی از مردم

یحکم بها النبیون .. فلا تخشوا الناس و اخشون

تفریع جمله «فلا تخشوا الناس» بر «یحکم بها النبیون» با کلمه «فاء»، بیانگر برداشت فوق است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 71 - 14

14_ افکار و عقاید ارائه شده از سوی انبیا ، متکی بر حجت و برهان است .

ما نزل اللّٰه بها من سلطن

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 142 - 21

21_ مبارزه با فساد و به انزوا کشاندن مفسدان ، از برنامه های اساسی پیامبران بود .

و لا تتبع سبیل المفسدین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 158 - 19

19_ ایمان و اعتقاد پیامبران به خدا و محتوای پیام های خویش ، نشانه صداقت آنان در ادعای نبوت و رسالت است .

رسوله .. الذی یؤمن باللّٰه و کلمته

توصیف پیامبر(صلی الله علیه و آله) به اینکه خود به محتوای پیامهای خویش ایمان داشت، می تواند به منظور دلیلی بر صدق رسالت او ایراد شده باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 38 - 17

17- بعثت پیامبران برای آموزش توحید و نفی شرک ، از تقصّلات الهی بر مردم است .

ما کان لنا أن نشرک . . . ذلك من فضل الله ... علی الناس

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- ابراهیم - 14 - 11 - 13، 12

12- انبیای الهی به اقوام خود اعلام کردند مؤمنان باید تنها خداوند را تکیه گاه خویش قرار بدهند و بر او توکل کنند .

و علی الله فلیتوکل المؤمنون

13- اتکا و توکل بر خداوند از رهنمود های انبیا برای تقویت جبهه مؤمنان در مقابل ستیزه جویی کافران

و علی الله فلیتوکل المؤمنون

ص: 238

اینکه رسولان الهی پس از پاسخ گویی به شبهات مخالفان، اعلام می کنند که مؤمنان باید بر خداوند اتکا داشته باشند، در واقع رهنمودی است از سوی آنان که در برابر مخالفان و دشمنان باید به خدا متکی بود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 12 - 11

11- انبیا، توکل بر خداوند را با دعوت و عمل خویش به مردم آموزش می دادند .

و علی الله فلیتوکل المؤمنون. و ما لنا الا نتوکل علی الله ... و علی الله فلیتو

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 42 - 12

12- برخورد ها و احتجاجات پیامبران ، شایان تأمل و منبعی برای اتخاذ شیوه ارشاد مردم است .

إذ قال لأبیہ یـأبت لِمَ تعبد ما لا یسمع

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - نمل - 27 - 14 - 4

4 - پیام و رسالت پیامبران الهی ، ناسازگار با روحیه ظلم و جاه طلبی

و جحدوا بها و استیقنتها أنفسهم ظلماً و علواً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - نمل - 27 - 68 - 3

3 - وعده رستاخیز ، دارای دیرینه در تاریخ بشر و تعالیم پیامبران

لقد وعدنا َـذَٰنِحِن َـوَأَبَاؤُنَا مِن قَبْل

اقرار کافران به سابقه داشتن مسأله معاد، نشان می دهد که موضوع رستاخیز از دیرباز در میان بشر مطرح بوده است. بدیهی است که طرح مسأله یاد شده جز از طریق پیامبران صورت نگرفته است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - فرستادگان الهی، با در دست داشتن وحی الهی در قالب عبارت های قابل تلاوت در میان مردم، مبعوث می شدند.

ألم یأتکم رسل منکم یتلون علیکم ءایـت ربکم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 11 - 15

15 - پیام انبیا، پیامی پردیرینه و سابقه دار در گذشته تاریخ بشر

فسیقولون هـ_ذا إفک قدیم

تعبیر «إفک قدیم» _ که اتهام مشرکان به قرآن بود _ گویای این نکته است که محتوای قرآن _ که همسو با تعالیم پیامبران

ص: 239

گذشته است _ دارای پیشینه در طول تاریخ بوده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - طلاق - 65 - 8 - 3

3 - پیامبران ، دارای دستورات مستقل و جدا از فرمان های خداوند از راه وحی

أمر ربّها ورسله

تصریح به فرمان رسولان، در کنار فرمان خداوند، می تواند اشاره به مطلب یاد شده باشد.

409- تعالیم انبیا و هواپرستی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - قمر - 54 - 3 - 2

2- تعارض و ناهمسازی میان پیام انبیا و هوا های نفسانی انسان *

وإن یروا آیه... وکذبوا واتبعوا أهواءهم

در صورتی که «و اتبعوا أهواءهم» علت تکذیب باشد، استفاده می شود که آنچه انسان را در قبال آیات الهی به ستیز وامی دارد؛ هواهای نفسانی است. بنابراین سازگاری میان هواهای نفسانی و پیام های الهی وجود ندارد.

410- تعالیم عبادی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 85 - 23

23_ برنامه های انبیا حاوی مسائل عبادی ، عقیدتی ، اجتماعی و اقتصادی است .

اعبدوا الله ما لکم من إله غیره... فأوفوا الکیل و المیزان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 85 - 5

5_ برنامه های انبیا ، حاوی مسائل عبادی ، عقیدتی ، اجتماعی و اقتصادی است .

ی قوم اعبدوا الله . . . ولا تبخسوا الناس أشياءهم

411- تعداد انبیا

جلد - نام سورہ - سورہ - آیہ - فیش

ص: 240

9 - « عن أبي ذر (رحمه الله عليه) قال : قال رسول الله (صلى الله عليه و آله) . . . النبيون مائة ألف و أربعه و عشرون ألف نبيّ ، قلت : كم المرسلون منهم ؟ قال ثلاثمائة و ثلاثه عشر . . . » ;

ابوذر _ رحمه الله عليه _ گوید: رسول خدا(صلی الله علیه و آله) فرمود: .. پیامبران 124 هزار نفراند. گفتم: چند نفر از آنان رسول بودند؟ فرمود: 313 نفر...».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 51 - 1

1 _ بعثت پیامبران و تعیین تعداد آنان برای هر منطقه و مردم ، بسته به مشیت خداوند است .

و لو شننا لبعثنا فی کلّ قریه نذیراً

412- تعداد انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 71 - 11

11 - تاریخ بشر ، برخوردار از رسولان متعدد

رسل

413- تعداد انبیای انطاکیه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 13 - 6

6 - مردم انطاکیه ، از رسولانی چند برخوردار بودند .

أصحّ ب القریه إذ جاءها المرسلون

414- تعظیم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2- یادآوری و تجلیل از پیامبران و اسوه های اخلاق و معنویت ، از روش های هدایتی و تبلیغی مورد استفاده در قرآن

واذکر فی الکتب إبرهیم إینه کان صدیقاً

ص: 241

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 54 - 7

7- یادکرد و تجلیل از پیامبران و اسوه های صداقت ، از روش های هدایتی قرآن

واذکر ... واذکر ... واذکر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 56 - 9

9- یاد و تجلیل از پیامبران و الگو های صداقت و راستی ، از روش های تربیتی و هدایتی قرآن

واذکر ... واذکر ... واذکر

415- تعلم از انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 42 - 12

12- برخورد ها و احتجاجات پیامبران ، شایان تأمل و منبعی برای اتخاذ شیوه ارشاد مردم است .

إِذْ قَالَ لِأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ فَتَفْسَدُوا وَآنتُمْ تَكْفُرُونَ

416- تغذیه انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 51 - 1

1 - پیامبران الهی ، دارای جنبه بشری و نیازمند تغذیه و بهره گیری از موهبت های طبیعی ، مانند دیگر مردمان

يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَكُلُوا مِن مَّا رَزَقْنَاكُم مِّن ذَاتِ الْأَرْضِ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ فَتَفْسَدُوا وَآنتُمْ تَكْفُرُونَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 7 - 1

1 _ تناول غذا ، رفت و آمد و داد و ستد در بازار ، ناسازگار با شأن رسالت و پیامبری از دیدگاه مشرکان و کافران

وقال الذين كفروا... وقالوا مالِ هـ_ذا الرسول يأكل الطعام ويمشى فى الأسواق

417- تفاوت انبیا

جلد - نام سورہ - سورہ - آیہ - فیش

ص: 242

17 - تفاوت درجات و مراتب رسولان الهی

و ما كان الله ليطلعكم على الغيب ولكن الله يجتبي من رسله من يشاء

اگر خداوند تنها به برخی از رسولان خویش علم غیب عطا کند (چنانچه احتمالی در آیه است)، معلوم می شود پیامبران، دارای درجات و مراتبی هستند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 55 - 6

6- مرتبه و مقام معنوی انبیا، متفاوت بوده و برخی از آنان بر بعضی دیگر برتری دارند.

و لقد فضلنا بعض النبيين على بعض

418- تفضل به انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - يوسف - 12 - 38 - 16

16_ اعتقاد ابراهیم، اسحاق، یعقوب و یوسف (ع) و دیگر پیامبران به توحید و مصونیتشان از هرگونه شرکورزی، تفضلی از ناحیه خدا بر آنان بود.

ما كان لنا أن نشرك بالله من شيء ذلك من فضل الله علينا

419- تفضل خدا به انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 90 - 7

7 - پیامبری، فضل و بخششی است از جانب خدا برای گزینش شدگان به نبوت

أن ينزل الله من فضله على من يشاء من عباده

مراد از «فضله» وحی و در نتیجه پیامبر شدن کسی است که به وی وحی می شود.

420- تقدس مکان گفتگوی خدا با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 12 - 10

10 - مکان های تکلم خداوند با پیامبران و بندگان خویش ، مکان هایی مقدس و طاهر و شایسته احترامند .

ص: 243

ی-موسی . اِنِّیْ اَنَا رَبِّکَ ... اِنِّکَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طَوًی

گرچه دلیل تقدس وادی طوی در آیه نیامده است، ولی مجموع آیه حکایت از ارتباط تکلم خداوند با تقدس آن سرزمین دارد، چه تقدس سابق، سبب انتخاب آن برای تکلم شده باشد و چه تکلم خداوند به آن قداست بخشیده باشد.

421- تقوای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 33 - 4

4 - پیامبران الهی ، مظهر تقوایبشگی

و الذی جاء بالصدق . . . اُولَئِکَ هُمُ الْمُتَّقُونَ

422- تقوای پیروان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 33 - 5

5 - تنها پیروان انبیای الهی و ادیان توحیدی ، از تقوایبشگان اند .

و الذی جاء بالصدق و صدَّق به

ضمیر فصل «هم» مفید قصر و موجب اختصاص صفت تقوا به «الذی جاء . . .» است.

423- تقویت روحیه انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - حجر - 15 - 11 - 4

4- پیامبراکرم (صلی الله علیه و آله) نیز همچون سایر انبیا ، نیازمند تقویت روحیه و دلداری در برابر مشکلات و ناملایمات برخاسته از تبلیغ و رسالت الهی خویش

قالوا . . . اِنِّکَ لَمَجْنُونٌ ... و لقد اُرسلنا من قبلک فی شیع الأولین . و ما یأتیهم من رس

424- تکالیف انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 15 - 12

12_ تساوی همه انسانها، حتی پیامبران الهی، در برابر قانون الهی و پیامدهای اخروی آن

ص: 244

قل إني أخاف إن عصيت ربي عذاب يوم عظيم

چون پیامبر(صلی الله علیه و آله) با تمام عظمتش می فرماید در صورت نافرمانی از عذاب می ترسم، بنابراین استثنایی در کار رسیدگی به امور بندگان در قیامت وجود ندارد و اگر چنین تبعیضی بود، دیگر ترس پیامبران(ع) از عصیان معنی نداشت.

425- تکامل انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - کهف - 18 - 66 - 14

14- مراتب پیامبران در بهره مندی از علم و کمال ، متفاوت است . *

هل أتبعك على أن تعلمن مما علمت رشداً

برداشت بدان احتمال است که خضر(ع) از پیامبران باشد.

426- تکذیب انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 57 - 12

12 _ کفر (انکار پیامبر) ، ظلم است و کافران ، ظالم هستند .

فاما الذين كفروا .. و الله لا يحب الظالمين

بنابراینکه جمله «و الله لا يحب الظالمين»، تعلیل برای کفر کافران باشد؛ یعنی چون کافران ظالم هستند، مستحق کفرند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 184 - 6,7,8,12

6 _ تکذیب رسالت انبیا ، از شیوه های رایج برای مخالفت با آنان *

فان كذبوك فقد كذب رسل من قبلك

7 _ تکذیب رسالت بسیاری از انبیا ، علی رغم برخورداری آنان از دلایل روشن (برهان و معجزه)

فان كذبوك فقد كذب رسل من قبلك جاءو بالبينات و الزبر و الكتب المنير

8_ تکذیب کنندگان پیامبران ، مورد سرزنش و ملامت خداوند

فان کذبوک . . . جاءو بالبیّنات و الزّبر و الکتب المنیر

جمله «جاءوا بالبیّنات»، حال و یا صفت برای «رسل» است یعنی با اینکه انبیا دلایلی روشن برای رسالت خویش داشتند، اما عده ای با آنان مخالفت کردند و این تعبیر، گویای مذمت شدید از آنان است.

12_ تکذیب رسالت بسیاری از انبیا ، علی رغم برخورداری ایشان از دلایل روشن و کتب آسمانی و احکام حلال و حرام

فان کذبوک . . . جاءو بالبیّنات و الزّبر و الکتب المنیر

امام باقر (ع) درباره آیه فوق فرمود: «فان کذبوک فقد . . . جاءوا بالبیّنات»، هی الآیات «و الزّبر» و هی کتب الانبیاء بالنبوه «و

ص: 245

تفسیر قمی، ج 1، ص 127؛ تفسیر برهان، ج 1، ص 328، ح 1.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 136 - 10

10_ انکار هر یک از حقایق (خدا، پیامبران، فرشتگان، کتب آسمانی و روز قیامت)، کفر و به منزله انکار تمامی آنهاست.

و من یکفر باللّه و ملتکته و کتبه و رسله و الیوم الآخر فقد ضل ضللاً بعیداً

با توجه به صدر آیه که ضرورت ایمان به تک تک معارف یاد شده را مطرح ساخت، معلوم می شود ضلالت بعید نتیجه انکار هر یک از معارف یاد شده است، نه نتیجه ای برای مجموع آنها.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 151 - 1,2,5,6,8

1_ ایمان به خدا و انکار هر یک از رسولان الهی، ایمانی دروغین و کفری حتمی است.

و یریدون أن یفرقوا بین الله و رسله .. أولئک هم الکفرون حقاً

2_ انکار برخی از رسولان و ایمان به برخی دیگر، کفری قطعی و ریشه دار است.

یقولون نؤمن ببعض و نکفر ببعض .. أولئک هم الکفرون حقاً

کلمه «حقاً» در آیه، مقابل باطل نیست، بلکه به معنای عمق کفر و تحقق حتمی آن است.

5_ انکار رسولان الهی، حتی برخی از آنان، موجب گرفتار شدن به عذابی ذلتبار است.

یقولون نؤمن ببعض و نکفر ببعض .. أعتدنا للکفرین عذاباً مهیناً

6_ اهل کتاب در صورت انکار پیامبر (صلی الله علیه و آله) و یا هر یک از رسولان الهی، به عذابی خوار کننده گرفتار خواهند شد.

أولئک هم الکفرون حقاً و أعتدنا للکفرین عذاباً مهیناً

به گفته مفسران، مصداق مورد نظر برای «الکفرین»، یهود و نصارا هستند.

8_ انکار برخی از رسولان الهی و ایمان به برخی دیگر، ناشی از غرور و خود محوری است .

و أعتدنا للكفرین عذاباً مهیناً

چون عذابهای الهی متناسب با گناه آدمی است (جزاءاً وفاقاً)، بنابراین گرفتار شدن منکران رسالت به عذاب خوار کننده، حاکی از این است که آنان برخوردار از روحیه تکبر و خودخواهی بوده اند و همین امر باعث کفرشان شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 155 - 8

8_ غیر علمی شمردن تعالیم انبیا، بهانه بی اساس یهود، برای نپذیرفتن آنها

وقولهم قلوبنا غلف

مقصود یهودیان از اینکه می گفتند قلبهایمان آکنده از علم است، می تواند این باشد که تعالیم انبیا اگر دارای مبنایی علمی بود، قلبهای ما آن را درک می کرد و در خود جای می داد و چنین نتیجه می گرفتند که تعالیم انبیا_ به دلیل نافذ نبودنش در قلبها_ علمی نیست.

ص: 246

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 12 - 31

31_ انکار هر یک از رسولان الهی و ترک یاری آنان، بر پانداختن نماز، نپرداختن زکات و خودداری از انفاق، کفر و ضلالت است.

لئن اقمتم الصلوه... فمن كفر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 71 - 6

6_ بی پروایی بنی اسرائیل در شکستن پیمان الهی، تکذیب انبیا و کشتن آنان، برخاسته از باور آنان به مصونیت از عذاب

فریقاً کذبوا و فریقاً یقتلون. و حسبوا الا تکون فتنه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 34 - 1,4,6

1_ گروهی از پیامبران پیشین، همچون پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله)، مورد تکذیب مخالفان خود بودند.

و لقد کذبت رسل من قبلک

4_ پیامبران گذشته در برابر تکذیب و آزارهای مخالفان خویش پایداری می کردند.

فصبروا علی ما کذبوا و أوذوا

6_ پیروزی، پایانی شیرین برای صبر انبیا در برابر تکذیب و آزار مخالفان بود.

فصبروا علی ما کذبوا و أوذوا حتی أتهم نصرنا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 49 - 4

4_ تکذیب رسالت انبیا، فسق است.

و ما نرسل المرسلین إلا مبشرین و منذرین... و الذین کذبوا بآیتنا یمسهم العذاب بم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 130 - 13

13 _ انکار رسالت انبیا و باور نداشتن انذارهای آنان، کفر است.

ألم یأتکم رسل . . . ینذورنکم . . . أنهم کانوا کفرین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - اعراف - 7 - 6 - 2

2 _ پذیرش و عدم پذیرش رسالتهای انبیا و نیز عمل به احکام دین، محور بازجویی خداوند از امتهاست.

فلنسلن الذین أرسل إلیهم

ص: 247

توصیف مردم با عنوان «أرسل إليهم» دلالت بر این دارد که بازجویی از امتها درباره چگونگی برخورد با رسالت‌های الهی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 74 - 7

7_ تکذیب رسالت پیامبران ، جریانی مستمر در تاریخ

فكذبوه .. ثم بعثنا من بعده رسلا ... فما كانوا ليؤمنوا بما كذبوا به من قبل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - حجر - 15 - 80 - 4

4- انبیای الهی و دین‌های آسمانی ، دارای مشترکات و همبستگی جداناپذیر و تکذیب هر یک به منزله تکذیب همه آنهاست .

و لقد كذب أصحاب الحجر المرسلين

برداشت فوق مبتنی بر این نکته است که برای اصحاب حجر تنها یک پیامبر مبعوث شده باشد؛ چنان که در قرآن هم تنها از حضرت صالح(ع) یاد شده است. و جمع آمدن «المرسلین» می‌تواند گویای این حقیقت باشد که: میان ادیان و پیامبران الهی مشترکات و همبستگی وجود دارد و تکذیب هر یک از آنها، به منزله تکذیب همه آنهاست.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 113 - 3

3- تکذیب رسولان و رهبران الهی ، ناسپاسی نعمت‌های خداوندی است .

فكفرت بأنعم الله .. و لقد جاءهم رسول منهم فكذبوه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 56 - 7

7- انکار رسولان الهی ، بینشی متکی به باطل و در جهت ستیز با حقیقت است .

و يحجّ دل الذين كفروا باللبطل ليدحضوا به الحقّ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 42 - 2

2- تکذیب پیامبران ، متهم کردن آنان به دروغ گویی و انکار رسالت ایشان ، سابقه دار در تاریخ بشر

و ان یکذبوک فقد کذبتم قوم نوح و عاد و ثمود

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 46 - 4

4- تکذیب پیامبران الهی و مبارزه با آنان ، نشانه پندناپذیری و کوردلی است .

و ان یکذبوک .. فتکون لهم قلوب یعقلون ... القلوب التي فی الصدور

ص: 248

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 37 - 3

3_ پیامبران الهی ، دارای جهت و هدفی واحداند و تکذیب هر پیامبری ، به منزله تکذیب همه آنان است .

كذّبو الرسل

برداشت فوق، مبتنی بر این نکته است که قوم نوح، تنها رسالت حضرت نوح(ع) را تکذیب کرده بودند و جمع آمدن «رسل» به اعتبار این است که تکذیب هر پیامبری، به منزله تکذیب همه پیامبران الهی است؛ زیرا هدف ها و خاستگاه آنان، یکی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 105 - 2

2 - انکار هر یک از پیامبران الهی ، به منزله انکار همه آنان است .

كذّبت قوم نوح المرسلین

جمع آمدن واژه «المرسلین» با این که قوم نوح تنها شخص نوح(ع) را مورد انکار قرار دادند، بیانگر مطلب یاد شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 123 - 2

2 - انکار هر پیامبری ، انکار همه پیامبران الهی است .

كذّبت عاد المرسلین

جمع آمدن واژه «المرسلین» با این که قوم عاد تنها شخص هود(ع) را انکار کردند، بیانگر برداشت یاد شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 141 - 2

2 - انکار هر پیامبر ، انکار همه پیامبران الهی است .

كذّبت ثمود المرسلین

جمع آمدن واژه «المرسلین»، با این که ثمودیان تنها شخص صالح(ع) را مورد تکذیب قرار دادند، بیانگر مطلب یاد شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 160 - 2

2 - تکذیب هر پیامبری ، تکذیب همه پیامبران است .

کذّبت قوم لوط المرسلین

جمع آمدن واژه «المرسلین»، با این که قوم لوط تنها شخص لوط(ع) را تکذیب کرده بودند، بیانگر مطلب یاد شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 176 - 2

2 - تکذیب هر پیامبری ، تکذیب همه پیامبران است .

کذّب أصحاب لیکه المرسلین

ص: 249

جمع آمدن واژه «المرسلین»، با این که مردم ایکه تنها شخص شعیب(ع) را مورد انکار و تکذیب قرار داده بودند، بیانگر برداشت یاد شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - عنکبوت - 29 - 18 - 4,6

4 - پیش از ابراهیم (ع) نیز، پیامبران خدا از سوی امت ها تکذیب شدند .

وإن تکذبوا فقد کذب أمم من قبلکم

6 - هشدار ابراهیم (ع) به قوم خویش به جهت تکذیب رسالت اش

وإن تکذبوا فقد کذب أمم من قبلکم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - روم - 30 - 9 - 17

17 - امت های مقتدر و ثروتمند پیشین، پیامبران خویش را تکذیب کردند و دلایل روشن آنان را نپذیرفتند .

و جاءتهم رسلهم بالبینات فما کان الله لیظلمهم

«فاء» در «فما کان» فای فصیحه است و بر حذف جملائی دلالت دارد. سیاق آیه، آن محذوف را بیان می کند. محذوف چنین است: «اقوام پیشین، پس از آمدن رسولان الهی، به مخالفت برخاستند.»

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 4 - 2

2 - انکار رسالت پیامبران و متهم کردن آنان به دروغ گویی، سابقه دار در تاریخ بشر

وإن یکذبوک فقد کذبت رسل من قبلک

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 25 - 2

2 - انکار رسالت پیامبران و متهم کردن آنان به دروغ گویی، سابقه دار در تاریخ بشر

وإن يكذبوك فقد كذب الذين من قبلهم جاءتهم رسلهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - ص - 38 - 12 - 2

2- تکذیب پیامبران، پیشینه ای طولانی دارد و پدیده ای جدید در عصر رسالت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) نیست.

وقال الکفرون هذاسحر کذاب .. کذبت قبلهم قوم نوح و عاد و فرعون

یادآوری تکذیب پیامبران پیشین از سوی مردم، به دنبال ذکر تکذیب رسالت پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) از سوی کافران، می تواند بیانگر برداشت یاد شده باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 250

2 - تکذیب پیامبران ، دارای پیشینه طولانی در تاریخ

كذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - تکذیب پیامبران ، دارای پیشینه ای طولانی در تاریخ و نه پدیده ای جدید در عصر پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله)

كذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمَ نُوحٍ وَالْأَحْزَابَ مِنْ بَعْدِهِمْ

یادآوری تکذیب انبیای پیشین از سوی مردم، از زمان حضرت نوح(ع) و بعد از آن، می تواند بیانگر مطلب یادشده باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 _ تکذیب فرستادگان الهی ، دارای دیرینه ای بس دور در تاریخ اقوام و جوامع

كذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمَ نُوحٍ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - تکذیب پیامبران ، شیوه ای ارتجاعی است .

كذَّلِكَ مَا أَتَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا قَالُوا

از آن جا که معمولاً منکران انبیا سخن خود را در قالب تقلید از پیشینیان مطرح می کنند، تعبیر «ما أتى..» می تواند در مقام تحقیر ایشان باشد و دیرینه کفر را در گذشته های جوامع دور از تمدن باز نمایاند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - تکذیب پیامبران از سوی امت های حق ستیز ، دارای دیرینه در تاریخ ؛ و نه پدیده ای نو و مخصوص کافران عصر بعثت

كذبت قبلهم قوم نوح

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

19 - ملك - 67 - 18 - 1

1 - تكذيب شدن دين و پيامبران الهى ، از سوى برخى از اقوام و ملت هاى پيش از ظهور اسلام

و لقد كذب الذين من قبلهم

ص: 251

427- تکذیب انبیای انطاکیه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - 36 - 14 - 2,3,8

2 - مردم انطاکیه ، هر دو پیامبر خویش را تکذیب کردند .

إذ أرسلنا إليهم اثنين فكذبوهما

3 - خداوند پس از این که مردم انطاکیه دو پیامبر را تکذیب کردند ، پیامبر سومی را برای تقویت آن دو فرستاد .

فكذبوهما فعزّزنا بثالث

«عزّه» ریشه فعل «عزّزنا» به معنای «قوّه» است.

8 - رسولان فرستاده شده به سوی مردم انطاکیه ، به شدت از سوی آنان ، مورد تکذیب قرار گرفتند .

فكذبوهما فعزّزنا بثالث فقالوا إنا إليكم مرسلون

تأکید رسولان بر رسالت و درستی ادعاهای شان، بیانگر مخالفت شدید مردم و تکذیب سخت آنان است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - 36 - 15 - 10

10 - هر سه پیامبر فرستاده شده به سوی مردم انطاکیه ، مورد تکذیب آنان قرار گرفتند .

إذ أرسلنا إليهم اثنين فكذبوهما فعزّزنا بثالث.. قالوا... إن أنتم إلا تكذبون

428- تکذیب برتری انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - 36 - 15 - 1

1 - مردم انطاکیه ، پیامبران الهی را انسان هایی همانند خود می دانستند و هیچ برتری و امتیازی برای آنان قائل نبودند .

قالوا ما أنتم إلا بشر مثلنا

تصریح مردم انطاکیه به مثل و مانند خود بودن پیامبران، بیانگر نکته یاد شده است.

429- تكذيب بينات انبيا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فیش

7 - توبه - 9 - 70 - 18

18_ كفورزی و انكار دلايل روشن انبيا ، ظلم انسان به خویش و پیامد آن دامنگیر خود اوست .

أتتهم رسلهم بالبينت فما كان الله ليظلمهم و لكن كانوا أنفسهم يظلمون

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فیش

ص: 252

6 - آشفتگی و سردرگمی کافران ، در انکار دلایل روشن پیامبران الهی

إلّا قالوا ساحر أو مجنون

سحر و جنون فاصله بسیاری از یکدیگر دارد؛ زیرا سحر نوعی تبحر و جنون سراسر آشفتگی و اشمئزاز آور است و میان این دو سنخیتی نیست . از این رو سخن کافران، نشانگر اضطراب شدید آنان در موضع گیری علیه منطق روشن پیامبران است.

430- تکذیب تعالیم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 101 - 7

7_ پیامبران در پی مشاهده تکذیب معارف دین از سوی امت ها ، معجزاتی را برای هدایتشان پیشروی آنان قرار دادند .

و لقد جاءتهم رسلهم بالبینة فما كانوا لیؤمنوا بما کذبوا من قبل

برداشت فوق مبتنی بر این است که «ما» در «بما کذبوا» موصول اسمی باشد و مضاف إليه کلمه «قبل» مجيء البینات باشد. البته در این صورت ضمیری پس از «کذبوا» مقدر خواهد بود. بنابراین تقدیر جمله چنین است: فما كانوا لیؤمنوا بالذی کذبوا به من قبل مجيء البینات.

431- تکذیب نبوت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 164 - 2

2_ انکار رسالت پیامبر (صلی الله علیه و آله) ، انکار رسالت دیگر پیامبران الهی است . *

أوحینا إلیک كما أوحینا إلی نوح . . . ورسلا قد قصصنهم علیک

برداشت فوق با توجه به توضیح برداشت قبل استفاده می شود.

432- تکلیف انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 79 - 6

6- ضرورت عبادت و ارتباط بیشتر با خدا برای انبیا و رهبران الهی

و من الیل فتهجّد به نافله لک

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 253

8 - عبادت خالصانه، مهم ترین وظیفه در برابر خداوند، حتی برای پیامبران است.

إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 38 - 7، 3، 2

2 - خداوند، برای پیامبران پیشین، دستورها و احکام ویژه ای مقرر کرده بود.

ما كان على النبي من حرج فيما فرض الله له سنّه الله في الذين خلوا من قبل

«سنّه» مفعول مطلق فعل محذوف است. مراد از «الذين خلوا» به قرینه آیه بعد (الذين يبلغون رسالات الله) انبیای پیشین اند.

3 - در تنگنا نبودن پیامبران پیشین برای عمل به مقررات و احکام تعیین شده برای آنان، سنتی خداوندی است.

ما كان على النبي من حرج فيما فرض الله له سنّه الله في الذين خلوا من قبل

7 - پیامبر خدا، ممکن است احکام و تکالیفی ویژه داشته باشد.

ما كان على النبي من حرج فيما فرض الله له

433- تلاش انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - نمل - 27 - 59 - 2

2 - هلاک شرک پیشگان مفسد و نجات مؤمنان به اراده الهی و در سایه تلاش های پیامبران، شایان سپاس گزاری به درگاه خدا و فرستادن

درود و سلام بر فرستادگان او

قل الحمد لله و سلم على عباده الذين اصطفى

رهنمود الهی به حمد و ستایش برای او و فرستادن درود و سلام بر بندگان برگزیده اش (پیامبران)، در پی یادآوری مکرر نجات مؤمنان و

هلاکت کافران، مطلب یاد شده را افاده می کند.

434- تنزیه انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 67 - 14، 15، 18

14 - پیامبران ، از مسخره کردن و به بازیچه گرفتن مردم ، منزهند .

قال أعوذ باللّٰه أن أكون من الجاهلین

15 - پیامبران ، منزّه از کردار های جاهلانه هستند .

قال أعوذ باللّٰه أن أكون من الجاهلین

18 - پیامبران ، هرگز حکمی را به دروغ به خداوند نسبت نمی دهند .

ص: 254

أَتَّخَذْنَا هَزْوَآءَ قَالِ أَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 88 - 8

8_ پیامبران خدا هیچگاه به شرک دچار نشدند.

و لو أشركوا لحبط عنهم ما كانوا يعملون

حرف شرط «لو» غالباً در مواردی به کار می رود که شرط آن امری ممتنع و دست نیافتنی باشد، لذا در آیه شریفه «شرک» در مورد پیامبران امری حاصل نشدنی فرض شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 61 - 4

4_ نوح (ع) و دیگر رسولان الهی، دارای عصمت و مبرا از هر گونه گمراهی

لیس بی ضلله و لکنی رسول من رب العلمین

جمله «لکنی رسول...» به منزله تعلیلی است برای تبرئه نوح از هر گونه گمراهی. بنابراین جمله «لیس بی ضلله» به همراه «و لکنی...» علاوه بر عصمت نوح، دلالت بر عصمت تمامی رسولان الهی دارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 67 - 4

4_ هود و دیگر پیامبران الهی، مبرا از هر گونه سفاهت و کم خردی

قال یقوم لیس بی سفاهه

هود در بیان علت پیراستگی خود از سفاهت جمله «و لکنی رسول...» را به کار برد تا این نکته را گوشزد کند که ره یافتن سفاهت در رسولان الهی امکان پذیر نیست.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 29 - 2,5

2_ پیامبران، منزله از درخواست کمترین مال و دارایی از مردم به خاطر ابلاغ رسالت و تبلیغ معارف دین

و یقوم لا أسئلكم علیه مالا

5_ پیامبران ، منزّه از علاقه به مال و منال و امور مادی

لا أسئلكم علیه مالا إن أجرى إلا علی الله

تعبیر «أجر» در مقابل «مال» در آیه شریفه ، گویای این است که: نوح(ع) در پاداش خواهی از خداوند نیز ، درخواست مال و دارایی نمی کند و علاقه ای به آن نشان نمی دهد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 38 - 13

13_ کارها و دستورهای پیامبران را هرگز نباید لغو و بیهوده پنداشت ، هر چند که برای آن توجیهی نتوان یافت .

ص: 255

و يصنع الفلك و كلما مرّ عليه ملاً من قومه سخروا منه

نقل این قسمت از داستان حضرت نوح(ع) (ساختن کشتی و در پی داشتن استهزای کافران) بیانگر نکاتی است از جمله اینکه: نباید کارهای پیامبران و فرمانهای خداوند را، با مقیاسهای بشری سنجید و بر آنها خرده گیری نمود آن گونه که اشراف قوم نوح، به خاطر نبود دریا در ناحیه زندگانی آنان، کشتی سازی نوح(ع) را امری بیهوده و لغو پنداشتند و او را مسخره کردند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 51 - 2

2_ پیامبران ، منزّه از مطالبه اجر و مزد از مردم ، به خاطر ابلاغ رسالت و تبلیغ معارف دین

ی قوم لا أسئلكم عليه أجرًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 38 - 10

10_ پیامبران ، پیراسته از هرگونه شرکورزی و همتا پنداشتن برای خدا

ما كان لنا أن نشرك بالله من شيء

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - نمل - 27 - 11 - 6

6 - رسولان الهی ، مبرا از ظلم و گناه

إني لا يخاف لدي المرسلون . إلا من ظلم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - ص - 38 - 86 - 7

7 - پرهیز از هرگونه تکلف و ظاهرسازی در زندگی ، از ویژگی های پیامبران

و ما أنا من المتكلفين

تعبیر پیامبر(صلی الله علیه و آله) به این که او از زمره «متکلفان» نیست، می رساند که اصولاً پیامبران اهل تکلف نبودند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- ابراهیم - 14 - 11 - 8

8- انبیا دارای تواضع خاص و ادبی ویژه در اعلام برخوردار می‌باشند از موهبت بزرگ الهی

إن نحن إلا بشر مثلکم ولکنّ اللہ یمنّ علی من یشاء من عباده

از اینکه انبیا برای بیان برخوردار می‌باشند از نعمت خداوند به جای اینکه بگویند: ما دارای چنین مقام و نعمتی هستیم، می‌گفتند: خداوند چنین تفضلی کرده است، برداشت فوق به دست می‌آید.

ص: 256

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - نوح - 71 - 28 - 9

9- تواضع و فروتنی پیامبران و دوری آنان از خودپسندی و عجب ، در قبال عبادت و تلاش مستمر خویش در راه خدا و اصلاح جامعه

إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لِيَلَا وَنَهَـرًا . . رَبِّ اغْفِرْ لِي

436- توحید انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 88 - 8

8_ پیامبران خدا هیچگاه به شرک دچار نشدند.

و لو أشركوا لحبط عنهم ما كانوا يعملون

حرف شرط «لو» غالباً در مواردی به کار می رود که شرط آن امری ممتنع و دست نیافتنی باشد، لذا در آیه شریفه «شرک» در مورد پیامبران امری حاصل نشدنی فرض شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 38 - 16، 10

10_ پیامبران ، پیراسته از هرگونه شرکورزی و همتا پنداشتن برای خدا

ما كان لنا أن نشرك بالله من شيء

16_ اعتقاد ابراهیم ، اسحاق ، یعقوب و یوسف (ع) و دیگر پیامبران به توحید و مصونیتشان از هرگونه شرکورزی ، تفضلی از ناحیه خدا بر آنان بود .

ما كان لنا أن نشرك بالله من شيء ذلک من فضل الله علينا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 12 - 12

12- از دیدگاه انبیا ، خداوند تنها موجود قابل توکل و اتکاست . *

و علی الله فلیتوکل المتوکلون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 45 - 2

2- دعوت پیامبر (صلی الله علیه و آله)، استمرار خط توحیدی پیامبران پیشین است .

و سنل من أرسلنا من قبلک من رسلنا أجمعلنا من دون الرحمن ءالهه یعبدون

آیه شریفه در مقام بیان این نکته است که دعوت توحیدی پیامبر (صلی الله علیه و آله)، امری بی سابقه نیست، بلکه پیامبران و ادیان آسمانی

ص: 257

گذشته نیز همین پیام را تبلیغ می کردند.

437- توحید عبادی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 52 - 1

1 - یکی بودن شیوه زندگی همه پیامبران ، در بهره گیری سالم و حلال از نعمت های الهی ، کردار نیک و پرستش خدای یگانه

یَأَيُّهَا الرِّسَلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ... وَإِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ

«هذه» اشاره به طریقه زندگی است که از سوی خدا به یکایک پیامبران توصیه شده بود (یا أَيُّهَا الرِّسَلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاَعْمَلُوا صَالِحًا). «أُمَّةً» نیز به معنای طریقه، شیوه و آیین است.

438- توسل به انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 160 - 8

8 - جواز توسل به پیامبران برای رهایی از مشکلات

إِذْ اسْتَسْقَى قَوْمَهُ

439- توصیه به انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 51 - 13، 9، 2

2 - بهره‌وری از نعمت های الهی و تغذیه از غذا های پاکیزه ، توصیه خداوند به یکایک پیامبران

یَأَيُّهَا الرِّسَلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ

از آن جایی که پیامبران الهی به صورت متفرق و جدا جدا و در طول تاریخ فرستاده شده اند، این آیه می تواند به این معنا باشد که: «ما به یکایک پیامبران، توصیه کردیم که از طیبات بهره گیرند و...».

9 - انجام کار های شایسته ، توصیه دیگر خداوند به یکایک پیامبران

«عمل» (مصدر «اعملوا») به معنای انجام دادن و «صالحاً» صفت برای موصوف محذوف است؛ یعنی، «و اعملوا عملاً صالحاً؛ و کار شایسته انجام دهید».

13 - استفاده از نعمت های الهی ، سپاس گزاری از خدا و انجام اعمال شایسته ، رسم و راه زندگی ترسیم شده از سوی خدا برای یکایک پیامبران و همه مؤمنان

ی_أیها الرسل کلوا من الطَّیِّب_ت و اعملوا ص_لحاً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 52 - 2,5

2- احترام به آیین زندگی ترسیم شده از سوی خدا و پرهیز از ایجاد هر گونه تغییر و تبدیل در آن ، توصیه خداوند به یکایک پیامبران

ی_أیها الرسل کلوا من الطَّیِّب_ت . . . و ان هذه أُمَّتکم أُمَّه و أنا ربکم

آیه فوق، ادامه آیه قبل و جزء توصیه ای است که خداوند به یکایک پیامبران فرموده بود. بنابراین، با توجه به تأکیدهای متعدد که در آن است (حرف تأکید «ان»)، اسم اشاره نزدیک «ه_ذ»، جمله اسمیه و قید «أُمَّه واحده» معنای آن چنین می شود: ما به پیامبران یادآوری کردیم که این روش، تنها روشی است که باید در زندگی رعایت کنند و هرگونه ایجاد تغییر در آن، یا اتخاذ روشی غیر از آن، اکیداً ممنوع است و عذاب سختی در پی خواهد داشت (فاتقون).

5- پرستش خدای یگانه ، توصیه دیگر او به یکایک پیامبران

ی_أیها الرسل . . . و ان ه_ذ . . . و أنا ربکم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 66 - 1,5

1 - توصیه خداوند به همه پیامبران و رسول اکرم (صلی الله علیه و آله) ، مبنی بر اختصاص دادن پرستش به او

و لقد أوحی إلیک و إلی الذین من قبلک . . . بل اللّٰه فاعبد

تقدیم مفعول (الله) بر فعل (فاعبد)، مفید اختصاص است.

5- توصیه خداوند به پیامبران و رسول اکرم (صلی الله علیه و آله) ، درباره شکر و سپاس گذاری او

و کن من الشکرین

440- توطئه علیه انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 77 - 4

4- بسیاری از رسولان الهی ، چونان پیامبر (صلی الله علیه و آله) ، با توطئه و کارشکنی و تهدید به تبعید و اخراج از وطن خویش ، روبه

رو بودند .

وإن كادوا ليستفزونك . . . سنّه من قد أرسلنا قبلك من رسلنا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 5 - 6

6 - همه امت ها به قصد دستگیر کردن و از بین بردن پیامبرشان اقدام کرده اند .

و همّت کلّ أمّه برسولهم ليأخذوه

ص: 259

«أخذ» در اصل به معنای گرفتن است و مقصود از آن در آیه شریفه، دستگیر کردن و از بین بردن پیامبران است.

441- توقع انذار از انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 42 - 7

7- بر دوش داشتن مسؤولیت انذار و اخطار ، انتظار مردم پیش از نزول قرآن از پیامبران الهی

و أقسموا باللّٰه .. لئن جاءهم نذیر ... فلما جاءهم نذیر ما زادهم إلا نفورًا

442- توکل انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 89 - 21

21- پیامبران ، انسانهایی متکی به خدا و متوکل بر او

علی اللّٰه توکلنا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 12 - 12، 11، 2

2- انبیا دارای مقام توکل بودند .

و ما لنا الا نتوکل علی الله

11- انبیا ، توکل بر خداوند را با دعوت و عمل خویش به مردم آموزش می دادند .

و علی الله فلیتوکل المؤمنون. و ما لنا الا نتوکل علی الله ... و علی الله فلیتو

12- از دیدگاه انبیا ، خداوند تنها موجود قابل توکل و اتکاست . *

و علی الله فلیتوکل المتوکلون

443- تهدید انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1- اقوام کافر پیشین پس از مواجهه با برهان های روشن و دلایل منطقی انبیا و پافشاری آنان بر مواضع خویش ، آنان را تهدید به تبعید و یا بازگرداندن اجباری به کفر (ارتداد) می کردند .

و ما لنا الا نتوكل .. لنصبرنّ على ما اذيتمونا ... وقال الذين كفروا لرسلمهم

ص: 260

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 14 - 3، 1

1- وعده خداوند به اسکان انبیا در سرزمین خویش ، در پی تهدید به اخراج شدن آنان از سوی اقوام کافر

وقال الذین كفروا لرسولهم لنخرجنکم من أرضنا.. فأوحى إليهم... ولنسكننکم الأری

3- تهدید شدن کافران ظالم به مرگ از سوی خداوند ، در پی تهدید شدن انبیای الهی از سوی آنان به اخراج از سرزمین مسکونی خویش

وقال الذین كفروا... لنخرجنکم من أرضنا... فأوحى إليهم ربهم لنهلکن الظالمین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 77 - 4

4- بسیاری از رسولان الهی ، چونان پیامبر (صلی الله علیه و آله) ، با توطئه و کارشکنی و تهدید به تبعید و اخراج از وطن خویش ، روبه رو بودند .

وإن کادوا لیستفزونک .. سته من قد أرسلنا قبلک من رسلنا

444- تهدید انبیای انطاکیه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 18 - 6

6 - مردم انطاکیه ، پیامبران شان را در صورت دنبال کردن رسالت خود ، به سنگسار شدن و شکنجه دردناک تهدید کردند .

لئن لم تنتهوا لنرجمنکم و لیمسننکم منّا عذاب الیم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 19 - 3

3 - مردم انطاکیه ، به جهت تهدید کردن پیامبران شان به سنگسار شدن و شکنجه ، مورد سرزنش ایشان قرار گرفتند .

قالوا طـئـرکم معکم أن ذکرتم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - حبيب نجار ، از حاشيه و کرانه شهر انطاکیه به دفاع از پیامبران تهديد شده به سنگسار و شکنجه ، شتافت .

و جاء من أقصا المدینه رجل یسعی

بیشتر مفسران _ براساس شواهد تاریخی و روایات مربوطه _ بر این باورند که مقصود از «رجل» حبيب نجار است و آیه شریفه تا آیه 27 درباره سرگذشت او می باشد. گفتنی است که حبيب نجار در کرانه شهر انطاکیه می زیست و به عبادت در غار و یا چرانیدن گوسفندان مشغول بود و آن گاه که شنید پیامبران به سنگسار و شکنجه تهديد شده اند، به میان مردم آمد و به دفاع از آنان

ص: 261

برخاست. گفتنی است «الف» و «لام» «المدينه» برای عهد است و اشاره به شهر «اصحاب القريه» دارد.

445- تهدید مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 109 - 11

11_ خداوند ، تکذیب کنندگان رسالت پیامبر (صلی الله علیه و آله) را به فرجام شوم و گرفتار آمدن به عذاب استیصال تهدید کرد .

أفلم یسیروا فی الأرض فینظروا کیف کان عـقبه الذین من قبلهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 26 - 4

4- کفرپیشگان تکذیب گر ، مورد تهدید خداوند و در معرض عذاب الهی

ثم أخذت الذین کفروا فکیف کان نکیر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - ملک - 67 - 18 - 3

3- تهدید شدن کافران تکذیب گر ، به نزول عذاب الهی همچون اقوام و ملل پیشین

و لقد کذب الذین من قبلهم فکیف کان نکیر

446- تهمت به انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 74 - 4

4_ هیچ پیامبری بعد از نوح (ع) مبعوث نشد مگر اینکه قومش در برابرش ایستادند و رسالتش را انکار و او را به دروغ گویی متهم کردند .

ثم بعثنا من بعده رسلا إلی قومهم فجاءوهم بالبینت فما کانوا لیؤمنوا بما کذبوا به م

«فاء» در «فجاءوهم» فای فصیحه بوده و بر حذف جمله قبل از خودش دلالت دارد و تقدیر آن چنین است: «... رسلا إلی قومهم فکذبوهم فجاءوهم بالبینات ...» .

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 57 - 6

6 - اتهام زدن ، از ترفند های قدرت ها برای مقابله با پیامبران و حق گویان

أَجْتَنَّا لِنَخْرِجَنَّا مِنْ أَرْضِنَا بِسِحْرِكِ

ص: 262

447- تهمت جادو به انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 61 - 3

3 - سحر خواندن معجزات پیامبران ، دروغ بستن به خداوند است .

لا تفتروا علی الله کذباً

إفترأ؛ یعنی، دروغ بافتن و به قرینه «علی الله»، مراد دروغی است که در باره خداوند ساخته و پرداخته شده باشد. اضافه کلمه «کذباً» برای تأکید است.

448- تهمت جادوگری به انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 49 - 4

4 - اتهام ساحری و جادوگری به پیامبران ، ترفندی از سوی مخالفان ایشان

وقالوا یـأیـه السـاحـر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - طور - 52 - 15 - 3

3 - اتهام سحر و ساحری به پیامبران و وحی ، زشت ترین موضع گیری تکذیب گران علیه آنان *

أفسحـر هـذـه

اختصاص به ذکر یافتن موضوع «سحر»، بیانگر مطلب بالا است.

449- تهمت دروغگویی به انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 42 - 2

2 - تکذیب پیامبران ، متهم کردن آنان به دروغ گویی و انکار رسالت ایشان ، سابقه دار در تاریخ بشر

وان يكذبوك فقد كذبت قبلهم قوم نوح وعاد و ثمود

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

15 - فاطر - 35 - 4 - 2

ص: 263

2 - انکار رسالت پیامبران و متهم کردن آنان به دروغ گویی ، سابقه دار در تاریخ بشر

وإن يكذبوك فقد كذبت رسل من قبلك

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 25 - 2

2 - انکار رسالت پیامبران و متهم کردن آنان به دروغ گویی ، سابقه دار در تاریخ بشر

وإن يكذبوك فقد كذب الذين من قبلهم جاءتهم رسلهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 52 - 11

11 - نادرست پنداشتن وعده الهی به برپایی قیامت و دروغگو دانستن پیامبران ، کفر و از نشانه های کافران است .

الذین كفروا... قالوا ویلنا... هـ ما وعد الرحمن و صدق المرسلون

450- تهمت گمراهی به انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - ملک - 67 - 9 - 6

6 - پیامبران ، متهم به گمراهی شدید از سوی کافران محکوم به دوزخ

إن أنتم إلا فی ضلال کبیر

برداشت یاد شده، مبتنی بر این احتمال است که جمله «إن أنتم..» دنباله اعتراف های کافران باشد. گفتنی است که صفت «کبیر» (برای «ضلال») اشاره به شدت و نهایت گمراهی است.

451- تهمت های اقوام انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 74 - 4

4 - هیچ پیامبری بعد از نوح (ع) مبعوث نشد مگر اینکه قومش در برابرش ایستادند و رسالتش را انکار و او را به دروغ گویی متهم کردند .

ثم بعثنا من بعده رسلا إلى قومهم فجاءوهم بالبينت فما كانوا ليؤمنوا بما كذبوا به م

«فاء» در «فجاءوهم» فای فصیحه بوده و بر حذف جمله قبل از خودش دلالت دارد و تقدیر آن چنین است: «... رسلا إلى قومهم فكذبوهم فجاءوهم بالبينات ...».

ص: 264

452- تهمت‌های دشمنان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 57 - 6

6 - اتهام زدن ، از ترفند های قدرت ها برای مقابله با پیامبران و حق گوینان

أَجْتَنَّا لِنُخْرِجَنَّا مِنْ أَرْضِنَا بِسِحْرِكِ

453- ثبت عمل انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - جن - 72 - 27 - 7

7 - « روى أنّ بعضَ أصحابِ أبى جعفر (ع) محمّدين علىّ الباقر (ع) سأله عن قول الله تعالى « إلاّ من ارتضى من رسول فإِنَّه يسلك من بين يديه و من خلفه رسداً » فقال يوگّل الله بأنبيائه ملائكة يُحصون أعمالهم ;

روایت شده که بعضی از اصحاب امام باقر(ع) از ایشان درباره سخن خداوند متعال: «إلاّ من ارتضى من رسول فإِنَّه يسلك من بين يديه و من خلفه رسداً» سؤال کرد، فرمود: خداوند فرشتگانی را بر پیامبران خود گمارده است تا اعمال آنان را شمارش و ضبط کنند».

454- ثروتمندان و انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 23 - 8

8 - قدرتمندان و ثروتمندان سرمست ، تشکیل دهنده جبهه اصلی مخالفان پیامبران

و كذلك ما أرسلنا من قبلك فى قرية من نذير إلاّ قال مترفوها

«مُتْرَفٌ» (از ماده «تُرْفَه») به معنای فزونی و بسیاری نعمت است. با توجه به این که بسیاری از دارندگان نعمت، غرق در شهوات و هواهای نفسانی می شوند، واژه «مترف» به معنای کسانی که به نعمت مغرور شده و سرمستی و طغیان کرده اند به کار می رود.

455- ثروتمندی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 91 - 2

2- توانایی مادی و امکانات سرشار دنیوی ، ملاک پیامبری و پیشوایی در دید مشرکان مکه

لن نُؤمن لک حتی . . . تکون لک جنّه من نخیل و عنب

برداشت فوق مبتنی بر این احتمال است که خواسته مشرکان مکه، داشتن مال، مکنّت و باغ بوده است نه معجزه اقتراحی.

ص: 265

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 8 - 4

4_ داشتن ثروتی بی نیاز کننده از هرگونه داد و ستد با مردم، و تأمین شدن نیاز های مادی از سوی خداوند و یا داشتن بوستانی پر ثمر، نشانه درستی ادعا پیامبری در دیدگاه کافران

أو یلقى إلیه کنز أو تکون له جنة یأکل منها

456- جاودانگی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 8 - 4

4- بی نیازی پیامبران از تغذیه و جاودانگی آنان در دنیا، پندار باطل مشرکان

و ما جعلنهم جسداً لایأکلون الطعام و ما کانوا خلدین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 34 - 2

2- مشرکان، می پنداشتند پیامبران باید در دنیا عمر جاوید داشته باشند .

و ما جعلنا لبشر من قبلک الخلد

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 88 - 15

15 - «عن الرضا (ع) . . . وجه الله أنبیاؤه ورسله و حججه (صلوات الله علیهم) هم الذین یتوجه بهم إلی الله و إلی دینه و معرفته . . . و قال عزوجل « کل شیء هالک إلا وجهه » . . .»

از امام رضا(ع) روایت شده که «وجه الله» پیامبران خدا و رسولان و حجت های او هستند که به وسیله آنان به خدا و دین و معرفت او توجه می شود. .. خداوند _ عزوجل _ فرموده است: «کل شیء هالک إلا وجهه»...».

457- جرم استهزای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7- نپذیرفتن تعالیم انبیا و استهزا کردن آنان ، جرم و تبه کاری است .

و ما یأتیهم من رسول إلا کانوا به یستهزءون. کذلک نسلکھ فی قلوب المجرمین

ص: 266

458- جرم تکذیب انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- حجر - 15 - 12 - 7

7- نپذیرفتن تعالیم انبیا و استهزا کردن آنان ، جرم و تبه کاری است .

و ما یأتیهم من رسول إلا کانوا به یستهزءون. کذلک نسلکة فی قلوب المجرمین

459- جرم مخالفت با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - قمر - 54 - 47 - 4

4- انکار دین الهی و مقابله با پیامبران ، بارزترین جرم

إنّ المجرمین فی ضلّال و سحر

برداشت یاد شده با توجه به این نکته است که وصف «المجرمین» _ به صورت مطلق _ بر کسانی اطلاق شده است که به پیامبر(صلی الله علیه و آله) و دین الهی کفر ورزیده اند.

460- جمعیت مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 95 - 5

5_ تکذیب کنندگان انبیای پیشین بر اثر برخورداری از رفاه و آسایش جمعیتشان افزایش یافت .

حتی عفوا

از معانی «عفو» زیاد شدن است. در لسان العرب آمده: «عفا القوم: کثروا».

461- جنس انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 36 - 20

20_ پیامبران ، از بین زن ها برگزیده نمی شوند .

ولیس الذکر کالأنثی

امام صادق (ع): .. «فلما وضعتها قالت ربّ ائنی وضعتها انثی ... و لیس الذکر کالأنثی»، ای لا یکون البنت رسولاً.

ص: 267

کافی، ج 1، ص 535، ح 1؛ نورالثقلین، ج 1، ص 334، ح 119.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 9 - 10

10 - بقای مغالطه کاری و بهانه جویبهای کافران، حتی در صورت انتخاب پیامبر از میان فرشتگان

و لو جعلنه ملکا لجعلنه رجلا و للبسنا علیهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - اعراف - 7 - 35 - 1

1 - انبیا و فرستادگان الهی به سوی بشر، برگزیده از میان خود آنان

بینی ءادم إما یأتینکم رسل منکم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 43 - 2

2 - همه پیامبران، مرد بوده اند.

و ما أرسلنا من قبلك إلا رجلاً نوحی إليهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 94 - 10

10 - « عن أبي عبدالله (ع) : « قالوا أبعث الله بشراً رسولاً » قالوا : إن الجن كانوا في الأرض قبلنا ، فبعث الله إليهم ملكاً ، فلو أراد الله أن يبعث إلينا لبعث الله ملكاً من الملائكة ، و هو قول الله « و ما منع الناس أن يؤمنوا إذ جائهم الهدى إلا أن قالوا أبعث الله بشراً رسولاً » ؛

از امام صادق (ع) روایت شده است: «قالوا أبعث الله بشراً رسولاً» آن ان (منکرین رسالت محمد (صلی الله علیه و آله)) گفتند: همانا جنیان قبل از ما در زمین بودند. پس خداوند فرشته ای را به سوی آنان مبعوث کرد. پس اگر خداوند کسی را اراده کرده است به سوی ما بفرستد، پس باید فرشته ای از فرشتگان را می فرستاد و این سخن خداوند است که می فرماید: و ما منع الناس أن يؤمنوا إذ جائهم الهدى إلا أن قالوا أبعث الله بشراً رسولاً».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 34 - 3

3 - اعتقاد اشراف به لزوم برتری پیامبر بر مردم و داشتن جنسیتی غیر بشری

و لئن أطعتم بشرًا مثلکم إنا لآخسرون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 60 - 3

3 - پیامبران ، موجوداتی از سنخ انسان ها و نه فرشتگان

ص: 268

و لو نشاء لجعلنا منكم ملئكة فى الأرض

برداشت یاد شده بدین احتمال است که آیه شریفه پاسخی باشد به انتظار مشرکان مکه که توقع فرشته بودن پیامبر را داشتند.

462- جنسیت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 7 - 1

1- تمامی رسولان الهی ، از نوع بشر و جنس مرد بودند .

و ما أرسلنا قبلك إلا رجالاً

463- جوسازی علیه انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 43 - 4

4- تمامی فرستادگان الهی ، با مخالفت ها و تبلیغات سوء علیه ایشان ، مواجه بودند .

ما يقال لك إلا ما قد قيل للرسل من قبلك

464- جوسازی مخالفان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 43 - 4

4- تمامی فرستادگان الهی ، با مخالفت ها و تبلیغات سوء علیه ایشان ، مواجه بودند .

ما يقال لك إلا ما قد قيل للرسل من قبلك

465- جهاد انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 146 - 6

6_ حضور مستقیم پیامبران الهی ، در صحنه های پیکار علیه دشمنان

و كائِن من نبيِّ قاتل معه ريّون كثير . . . في سبيل اللّٰه

ص: 269

466- جهان شمولی رسالت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- نحل - 16 - 36 - 1، 12

1- تمامی امت ها و جوامع ، تحت پوشش رسالت پیامبران مبعوث شده از سوی خداوند

و لقد بعثنا فی کلّ أمّه رسولاً

12- گستره همه مناطق زمین _ که جوامع انسانی در آن جا ها وجود داشته _ شاهد اعزام پیامبران خدا به سوی خود .

و لقد بعثنا فی کلّ أمّه رسولاً .. فسیروا فی الأرض فانظروا

«فا» در «فسیروا» تفریع است. دعوت از مردم برای جهانگردی، پس از بیان بعثت انبیا در میان هر امتی، به این معناست که: گستره زمین شاهد وضعیت و عاقبت کسانی است که انبیای الهی را تکذیب کردند. در نتیجه می توان آثار آنان را پیدا کرد و مورد مطالعه قرار داد.

467- جهل مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7- یونس - 10 - 100 - 3

3_ کسانی که پیامبران الهی را تکذیب کنند و به آیات و نشانه های خدا ایمان نیاورند ، مردمی بی خرد و نادان هستند .

و یجعل الرجس علی الذین لایعقلون

مراد از «الذین لایعقلون» _ به قرینه مقابله با «ما کان لنفس أن تؤمن ..» _ تکذیب کنندگان و کافران هستند. گفتنی است ذکر «لایعقلون» به جای «لایؤمنون» برداشت فوق را تأیید می کند.

468- حافظ انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8- هود - 11 - 46 - 14

14_ خداوند ، مراقب پیامبران و توجه دهنده آنان به خطا ها و لغزشهایشان

إن ابنی من أهلی .. إنه لیس من أهلیک ... فلا تسئلن ما لیس لک به علم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 21 - 12

12_ پیامبران الهی ، مستظهر و پشت گرم به حمایت و پشتیبانی خدا از آنان علیه توطئه گران و نیرنگ بازان

ص: 270

و إذا أذقنا الناس رحمته . . . إذا لهم مكر في آياتنا قل الله أسرع مكرًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 13 - 8

8- حمایت از انبیا ، با هلاکت مخالفان ستمگر آنان ، مقتضای ربوبیت خداوند

فأوحى إليهم ربهم لنهلكن الظالمين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 14 - 11

11- انبیا به دلیل ترس از مقام خداوند از حمایت های خداوند برخوردار شدند .

فأوحى إليهم ربهم لنهلكن الظالمين . ولنسكننكم الأرض ... ذلك لمن خاف مقامى و خ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 75 - 6

6 - خدا ، حامی و پشتیبان پیامبران

الله يصطفى . . . إن الله سميع بصير

متعلق «سمیع» و «بصیر» حذف شده و تقدیر آن چنین است: «إنّ الله سمیع أقوالهم و بصیر بأعمالهم: خدا سخن مردم را می شنود و کردار آنان را می بیند». جمله یاد شده متضمن اعلام حمایت و پشتیبانی خدا از پیامبر (صلی الله علیه و آله) و تهدید همه کسانی است که با آن حضرت به مخالفت بر می خاستند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 25 - 4

4- تاریخ بشر ، شاهد حمایت ها و پشتیبانی های خداوند از جبهه توحید و راه انبیا

و كذلك ما أرسلنا من قبلك في قرية من نذير . . . فانتقمنا منهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - خداوند ، پیامبران خود را با تضمین پیروزی آنان و شکست جبهه دشمن فرستاد .

كتب الله لأغلبن أنا ورسلي

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نازعات - 79 - 26 - 7

7 - خداوند ، حامی پیامبران و مدافعان دین در برابر مخالفان

فأخذه الله .. إن في ذلك لعبرة لمن يخشى

ص: 271

470- حامی پیروان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 30 - 1

1_ خداوند ، حامی و پشتیبان موحدان و مؤمنان به رسالت پیامبران است .

من ينصرني من الله إن طردتهم

471- حتمیت پیروزی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 172 - 1

1 - پیروزی پیامبران ، سنت و قضای حتمی و غیر قابل تخلف خداوند

إثمهم لهم المنصورون

آمدن موضوع نصرت انبیا با دو حرف تأکید «إن» و لام در «لهم»، می رساند که این نصرت، حتمی و به صورت یک سنت و قضای تغییر ناپذیر است.

472- حتمیت عذاب معرضان از انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 32 - 1

1- اعراض کنندگان از دعوت پیامبران ، ناتوان از مبارزه با حق و گریز از عذاب الهی

و من لا یجب داعی الله فلیس بمعجز فی الأرض

473- حتمیت گواهی اخروی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - مرسلات - 77 - 11 - 2

2 - گواهی پیامبران در عرصه قیامت بر امت های خویش ، امری قطعی و تخلف ناپذیر است .

وإذا الرسل أقتت

ص: 272

474- حتمیت نصرت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 55 - 6,7

6 - وعده خداوند به نصرت پیامبران و مؤمنان، حق و تخلف ناپذیر است.

إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَ الَّذِينَ ءَامَنُوا .. فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ

7 - تخلف ناپذیر بودن وعده خداوند به نصرت پیامبران و مؤمنان، مقتضی صبر و شکیبایی رهبران دینی و مؤمنان طرفدار آنان در برابر مشکلات و آزارهای دشمنان دین است.

إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا .. فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ

برداشت بالا به خاطر این نکته است که جمله «إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ» در مقام تعلیل برای «فاصبر» می باشد؛ یعنی، «صبر پیشه کن چون وعده خداوند به پیروزی و نصرت، حق است».

475- حجت‌های انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 83 - 10

10 _ ارتقای درجه پیامبران و اعطای حجت به آنها، جلوه ای از حکیمانه و عالمانه بودن افعال الهی است.

تلك حجتنا .. نرفع درجت ... إن ربك حكيم علیم

476- حجت رؤیای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 102 - 14

14 - حجت بودن رؤیای پیامبران در تکالیف الهی

إِنِّي أَرَى فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ .. قَالَ يـَأْتِ أَفْعَلُ مَا تَأْمُرُ

حسابرسی اخروی از مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 127 - 3

3 - تکذیب کنندگان پیامبران و ادیان الهی ، برای حسابرسی و کیفر در روز قیامت احضار خواهند شد .

فإنّهم لمحضرون

ص: 273

477- حسابرسی از انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - اعراف - 7 - 6 - 3، 1

1_ تمامی امتها و پیامبران مورد بازجویی خداوند در قیامت قرار می گیرند.

فلنستلن الذين أرسل إليهم ولنستلن المرسلين

3_ تبلیغ تعالیم دینی و آسمانی، محور بازجویی از پیامبران خدا در قیامت

فلنستلن الذين أرسل إليهم ولنستلن المرسلين

عنوان «مرسلین» در جمله «ولنستلن المرسلین» بیانگر این است که سؤال از پیامبران درباره تبلیغ رسالت است.

478- حسابرسی دنیوی مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - رعد - 13 - 40 - 11

11_ حسابرسی و مجازات کفرپیشگان و منکران رسالت در دنیا

وعلینا الحساب

از آن جا که مقصود از تهدیدهای اشاره شده در این آیه عذابهای دنیوی است، معلوم می شود مراد از حساب در جمله «علینا الحساب» نیز حسابرسی در دنیاست.

479- حسن فرجام انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - رعد - 13 - 42 - 11، 10

10_ فرجام نیک از آن پیامبران الهی و پیروان ایشان است .

وسیعلم الکفّ ر لمن عقبی الدار

11_ کفرپیشگان _ در قیامت و یا پس از مرگشان - درخواهند یافت که فرجام نیک از آن پیامبران و پیروان ایشان است .

وسيعلم الكُفّر لمن عقبى الدار

480- حسن فرجام پروان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - رعد - 13 - 42 - 11، 10

10_ فرجام نیک از آن پیامبران الهی و پروان ایشان است .

ص: 274

و سيعلم الكُفّر لمن عقبى الدار

11_ کفرپیشگان _ در قیامت و یا پس از مرگشان - در خواهند یافت که فرجام نیک از آن پیامبران و پیروان ایشان است .

و سيعلم الكُفّر لمن عقبى الدار

481- حفظ آثار انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 248 - 13

13_ ارجمندی حفظ حرمت و نگهداری بقایایی از آثار انبیا

و بَقَّه مِمَّا تَرَكَ آلَ مُوسَىٰ وَآلَ هَارُونَ

نگهداری آثاری از موسی (ع) و هارون و خاندان ایشان از سوی خداوند، حاکی از ارزش و ارجمندی حفاظت از آثار پیامبران است.

482- حق ستیزی معرضان از انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 32 - 1

1- اعراض کنندگان از دعوت پیامبران ، ناتوان از مبارزه با حق و گریز از عذاب الهی

و من لا یجب داعی اللّٰه فلیس بمعجز فی الارض

483- حق ستیزی مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 74 - 8,9

8_ خداوند ، بر دل های تکذیب کنندگان پیامبران پس از نوح (ع) ، به علت رسوخ صفت تجاوز و حق ستیزی در نفس آنان ، مهر زده بود .

فما كانوا لیؤمنوا بما کذبوا به من قبل کذلک نطبع علی قلوب المعتدین

تعبیر به اسم فاعل (المعتدین) بدون لحاظ زمان و مفعول، بیانگر ثبوت مبدأ اشتقاق (اعتدا) در ذات (مکذبان) است.

9_ تکذیب کنندگان پیامبران پس از نوح (ع) مردمی تجاوزپیشه و حق ستیز بودند .

فما كانوا ليؤمنوا بما كذبوا به من قبل كذلك نطبع على قلوب المعتدين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 56 - 7

ص: 275

7- انکارِ رسولان الهی ، بینشی متکی به باطل و در جهت ستیز با حقیقت است .

و یجـدل الذین کفروا بالبـطل لیدحضوا به الحقّ

484- حق گویی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 105 - 2

2_ پیامبران الهی حریص بر راستگویی و حقگویی درباره خداوند

حقیق علی أن لا أقول علی الله إلا الحق

اعلام رسالت و سپس بیان این حقیقت که موسی سخنی جز حق به خدا نسبت نمی دهد، بیانگر این است که حقگویی درباره خدا اقتضای رسالت است. بنابراین همه پیامبران الهی دارای این ویژگی هستند. گفتنی است کلمه «حقیق» به معنای «سزاوار» است و چون به «علی» متعدی شده است، می تواند معنای «حریص» در آن تضمین شده باشد ؛ یعنی: «این حریص علی کذا حقیقاً به».

485- حقانیت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 118 - 16

16 - ادعای نبود نشانه ای بر حقانیت رسالت پیامبر (صلی الله علیه و آله) و نیز سایر پیامبران ، ادعایی گزاف و دروغین است .

لولا .. تأتینا آیه ... قد بیّنا الآیت لقوم یوقنون

جمله «قد بیّنا الآیات» پاسخ به ادعایی است که جمله «لولا .. تأتینا آیه» آن را بیان می دارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 183 - 12

12_ شهادت بسیاری از انبیای الهی به دست یهود ، علی رغم مشاهده معجزات و علم به حقانیت آنان

قل قد جاءکم رسل من قبلی بالبینات وبالذی قلتم فلم قتلتموهم ان کنتم صادقین

هنگامی به یک دلیل، «بیّنه» گفته می شود که حق را برای طرف مقابل روشن کند و او را به حقانیت آن آگاه کند. بنابراین یهودیان می دانستند و برای آنان روشن بود که پیامبران واقعی را می کشند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 163 - 7

7_ وحی پشوانه حقانیت پیامبران (ع) در ادعای پیامبری

إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالنَّبِيِّينَ مِنْ بَعْدِهِ

ص: 276

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 94 - 13

13_ از امام هادی (ع) روایت شده است: «... قالت الجهله: كيف لا يبعث إلينا نبياً من الملائكة؟... فأوحى الله عزوجل إلى نبيه (صلى الله عليه وآله): فاسئل الذين يقرؤون الكتاب من قبلك... هل يبعث الله رسولا قبلك إلا وهو يأكل الطعام ويمشي في الأسواق و لك بهم أسوه»

... جاهلان گفتند: چرا برای ما پیامبری از فرشتگان مبعوث نمی شود...؟ پس خداوند به پیامبر خود وحی نمود: از کسانی که پیش از تو کتاب می خواندند، بپرس آیا چنین نیست که قبلا خداوند هیچ پیغمبری نفرستاد مگر اینکه او طعام می خورده و در بازارها راه می رفته؟ و آنان برای تو اسوه و مقتدا هستند».

486- حقایق انبیای انطاکیه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 14 - 7

7- تأکید سه رسول الهی، بر رسالت و درستی ادعا های خویش برای مردم انطاکیه

فكذبوهما فعزّزنا بثالث فقالوا إنا إليكمرسلون

487- حقایق تعالیم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 56 - 9

9- معارف و احكام ارائه شده به پیامبران، سراسر حق است.

وما نرسل المرسلین... و یجـدل... لیدحضوا به الحق

توصیف برنامه پیامبران و بشارت و انداز آنان به «الحق» گویای آن است که آنچه آنان می گویند، همه، از حقایق و تطبیق با واقعیت های هستی برخوردار است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 5 - 9

9- تعالیم پیامبران، مطابق حق بوده و آنان مردم رابه سوی حق فرامی خواندند.

كذبت قبلهم قوم نوح... ليدحضوا به الحق

ص: 277

488- حقانیت دعوت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 63 - 4

4 - محتوای دعوت عیسی (ع) و دیگر پیامبران الهی ، غیرقابل خدشه و تردیدناپذیر

قال قد جئکم بالحکمہ

واژه «حکمت» به معنای معارف و احکام متقن و قطعی است.

489- حقانیت رسالت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 43 - 14

14 _ بهشتیان حقانیت رسالت و وعده های پیامبران را درمی یابند و با سوگند آن را بازگو می کنند .

لقد جاءت رسل ربنا بالحق

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 53 - 5

5 _ منکران حقانیت قرآن ، در روز قیامت و بروز حقایق قرآن ، به حقانیت رسالت پیامبران اعتراف خواهند کرد .

یوم یأتی تأویله یقول الذین نسوه من قبل قد جاءت رسل ربنا بالحق

برداشت فوق مبتنی بر این است که ضمیر مفعولی در «نسوه» به «کتب» در آیه قبل برگردانده شود.

490- حقانیت سخنان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 105 - 3

3 _ سخنان رسولان الهی درباره خداوند و هر آنچه به وی نسبت می دهند ، سراسر حق و حقیقت است .

حقیق علی أن لا أقول علی الله إلا الحق

491- حقوق انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 108 - 3

3 - پیامبران الهی ، دارای حق ولایت و اطاعت بر مردم

ص: 278

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا

تفریع «اتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا» بر جمله «إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ» بیانگر این معنا است که: اگر قبول دارید من رسول الهی و امین هستم؛ پس بر شما لازم است که تقوای الهی پیشه کنید و از من فرمان ببرید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 126 - 4

4 - پیامبران الهی ، دارای حق ولایت و اطاعت بر مردم

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا

تفریع «فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا» بر آیه قبل (إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ) بیانگر این حقیقت است که با توجه به این که من رسول الهی و امین هستم، پس بر شما لازم است که تقوای الهی پیشه کنید و از من فرمان ببرید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 131 - 3

3 - پیامبران الهی ، دارای حق ولایت و اطاعت بر مردم

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 144 - 4

4 - پیامبران الهی ، دارای حق ولایت و اطاعت بر مردم

وَأَطِيعُوا

تفریع «فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا» بر آیه قبل (إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ)، بیانگر این معنا است که با توجه به این که من رسول خدا هستم، بر شما لازم است که تقوای او را پیشه کنید و از من فرمان ببرید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 150 - 4

4 - پیامبران الهی ، دارای حق ولایت و اطاعت بر مردم

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 163 - 3

3 - پیامبران الهی، دارای حق ولایت و اطاعت بر مردم

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا

تفریح «فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا» بر آیه قبل (إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ) بیانگر این معنا است که با توجه به این که من رسول الهی ام، بر شما لازم است که تقوای الهی را رعایت کنید و از من فرمان ببرید.

ص: 279

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 179 - 4

4 - پیامبران الهی ، دارای حق ولایت و اطاعت بر مردم

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا

تفریح «اتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا» بر آیه قبل (إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ)؛ بیانگر این حقیقت است که با توجه به این که من رسول الهی و امین هستم، پس بر شما لازم است که ضمن رعایت تقوای الهی از من اطاعت کنید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حشر - 59 - 6 - 7

7 - «فیء» حق منصب رسالت است؛ نه ملک شخصی پیامبر (صلی الله علیه و آله). *

و ما أفاء الله على رسوله

ذکر عنوان رسالت برای پیامبر (صلی الله علیه و آله)، می تواند بدان منظور باشد که پیامبر (صلی الله علیه و آله) از آن جهت که عهده دار منصب رسالت است، «فیء» به آن حضرت تعلق دارد.

492- حقیقت رؤیای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 102 - 27

27 - «علی بن موسی عن أبیه عن جدّه عن آبائه عن علی (ع) قال: رؤیا الأنبياء وحی؛

امام رضا(ع) ... روایت می کند که امام علی(ع) فرمود: رؤیای پیامبران وحی می باشد».

493- حقیقت کفر به انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 106 - 5

5- کفر به آیات و رسولان الهی ، در حقیقت ، ریش خند کردن و تمسخر آنها است .

تمسخر آیات و رسل از سوی کافران، به دو گونه تصور می شود: 1_ تمسخر با زبان و قلم و مانند این ها 2_ تمسخری که از عمل و برخورد کلی با پیامبران و آیات الهی انتزاع می شود. به عبارت دیگر، ممکن است که کسی، هیچ تمسخر لفظی نسبت به آیات و رسولان ابراز نکند، ولی نحوه برخورد او با آن ها، به گونه ای باشد که گویا هیچ حقیقتی برای آنان قائل نبوده و آن ها را در بینش خود صرفاً، مسخره بیندارد.

494- حقیقت مخالفت با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 16 - 4

4- ستمگری و مخالفت با پیامبران ، حرکتی بر ضدّ نظام قانون مند هستی است .

و کم قصمنا من قریه کانت ظالمه . . . و ما خلقنا السماء والأرض و ما بینهما لـعبین

تذکر خداوند به بیهوده نبودن آفرینش جهان _ پس از یادآوری نابودی ستمگران_ می تواند گویای این حقیقت باشد که آفرینش قانون مند هستی، اقتضا دارد که انسان، راه حق را پیماید و ظلم نکند و ستمگری، جهتی بر ضدّ حرکت هدفمند جهان است.

495- حکمت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 79 - 5,9

5_ کتاب و حکمت ، عطیّه الهی به انبیا

ان یؤتیه الله الکتاب و الحکم

بنابراینکه «الحکم»، به معنی حکمت باشد.

9_ ناسازگاری مقام نبوت و دارا بودن کتاب و حکمت ، با دعوت مردم به پرستش خویش

ما کان لبشر . . . ثم یقول للناس کونوا عباداً لی من دون الله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 81 - 3,8

3_ کتاب و حکمت ، عطیّه الهی به انبیا

لما اتیتکم من کتاب و حکمه

8_ میثاق الهی از انبیا ، قبل از دادن کتاب و حکمت به آنها

و اذ اخذ الله میثاق النبیین لما اتیتکم من کتاب و حکمه

بنابراینکه «لما»، شرطیه باشد.

496- حکومت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 213 - 13

13_ حکومت ، داوری و حل اختلافات مردم ، از اهداف بعثت پیامبران و نزول کتاب های آسمانی

و أنزل معهم الكتاب بالحق ليحكم بين الناس

ص: 281

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 79 - 6

6 - حکومت ، عطیة الهی به انبیا

ان یؤتیه الله الكتاب و الحکم

بنابراینکه «الحکم»، به معنی حکومت باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 56 - 2

2 - کتب آسمانی ، نبوت و حکومت پیامبران ، از آیات خداوند

فقد اتینا ال ابرهیم الکتب و الحکمہ و اتیناهم ملکاً عظیماً .. انّ الذین کفروا با

با توجه به آیه 54 می توان گفت: کتاب، حکمت و ملک عظیم از مصادیق «بایاتنا» است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 60 - 15

15 - شیاطین و طاغوت ها ، عناصری در برابر حکومت پیامبران الهی

الم تر الی الذین یزعمون .. و یرید الشیطان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 89 - 6

6 - پیامبران(ع) دارای حق حکومت و قضاوت در میان مردم هستند.

أولئک الذین ءاتینهم الکتب و الحکم و النبوه

از جمله معانی مذکور برای واژه «حکم» قضاوت و همچنین حکومت است، لازم به ذکر است این دو معنی در طول یکدیگر و با هم متقارند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - پیامبران تا پیش از استقرار دین و حکومتشان بر زمین ، از گرفتن اسیر در میدان نبرد پرهیز داشته و آن را ناروا می دانستند .

ما کان لنبی . . . و الله عزیز حکیم

برداشت فوق بر این اساس است که مفعول « ینخن » کلمه ای همانند « دینه » و یا « حکومته » باشد. بر این مبنا اثخان به معنای تثبیت و محکم کردن است. بنابراین جمله « ما کان لنبی ... » می رساند که پیامبران تا زمانی که حکومت و دینشان در زمین تثبیت نمی شد، از اسیر گرفتن در میدان نبرد امتناع می کردند. قابل ذکر است اگر مجاهد از این امر تخلف کنند و اسیر بگیرند، به دلیل آیه 70، نمی توان گفت باید آن اسیران کشته شوند.

ص: 282

497- حلال زادگی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 30 - 8

8- طهارت مولد از جمله شرایط احراز مقام نبوت است .

قال . . . و جعلنی نبیاً

گرچه سخن گفتن عیسی(ع) خود معجزه ای برای اثبات طهارت مریم(س) بود؛ ولی در مفاد جملات نیز نوعی استدلال وجود دارد و آن این که من پیامبرم و متولد از حرام نمی تواند پیامبر باشد، پس من طهارت مولد دارم.

498- حمایت از انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 12 - 20,21,33

20_ اقامه نماز ، پرداخت زکات ، ایمان به پیامبران و یاری آنان و انفاق در راه خدا ، موجب تکفیر (نادیده گرفتن) قطعی گناهان و دخول حتمی در بهشت

لئن اقمتم . . . لا کفرن عنکم سیاتکم و لا دخلنکم جنت

21_ تکفیر (نادیده گرفتن) گناهان بنی اسرائیل و دخول آنان به بهشت در گرو اقامه نماز ، پرداخت زکات ، ایمان به پیامبران و یاری آنان و انفاق در راه خدا

لئن اقمتم الصلوه . . . و لا دخلنکم جنت

33_ اقامه نماز ، پرداخت زکات ، ایمان به پیامبران و نصرت آنان ، انفاق در راه خدا و وفاداری به پیمان های او ، راه میانه است .

لئن اقمتم الصلوه . . . سواء السبیل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 56 - 12

12_ حمایت خداوند از پیامبران در برابر دشمنان آنان ، مقتضای ربوبیت او و پایه قرار دادن افعالش بر حکمت و صواب است .

ینی توکلت علی الله ربی و ربکم . . . إن ربی علی صراط مستقیم

«إني توكلت . . .» متضمن حمایت خداوند از هود پیامبر می باشد و جمله «إن ربي...» تعلیل برای این معناسست. بنابراین راستی و درستی کارهای خداوند، اقتضا می کند که هود(ع) را در برابر دشمنانش، حمایت کند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - نمل - 27 - 10 - 7

7 - رسولان الهی در پرتو حمایت خداوند، مبرا از هرگونه ترس و هراس

إني لا يخاف لديّ المرسلون

ص: 283

499- خاتم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 19 - 15

15_ محمد(صلی الله علیه و آله) خاتم پیامبران و رسالتش جهانشمول و فراگیر تا نهایت تاریخ است.

و أوحی إلیّ هذا القرآن لأنذركم به و من بلغ

جهانشمولی رسالت پیامبر(صلی الله علیه و آله) و خاتمیت آن از عموم «من بلغ» که شامل تمامی افراد در همه عصرها می شود، استفاده شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 115 - 2

2_ اسلام آخرین دین آسمانی و پیامبر(صلی الله علیه و آله) خاتم انبیا و قرآن آخرین کتاب آسمانی است.

و تمت کلمت ربک صدقا و عدلا

لازمه تمام بودن قرآن در طول زمان این است که قرآن آخرین کتاب آسمانی و محتوای آن اسلام نیز آخرین دین باشد.

500- خاستگاه انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 151 - 6

6 - انتخاب پیامبران از میان مردم و از جنس خودشان ، از نعمت های الهی است .

كما أرسلنا فیکم رسولا منکم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 164 - 4,5

4_ پیامبران ، برانگیختگان الهی در میان انسان ها و از جنس ایشان

اذ بعث فیهم رسولا من انفسهم

کلمه «من» می تواند برای تبعیض باشد، در این صورت «رسولا من انفسهم» به این معناست که پیامبر (صلی الله علیه و آله)، فردی از افراد بشر و از جنس ایشان است؛ نه فردی از ملائکه و یا جنس و نوعی دیگر.

5_ برخاستن انبیا از میان مردم و از جنس آنان بودن، نعمتی برای انسانها

لقد منّ الله على المؤمنين اذ بعث فيهم رسولا من انفسهم

جمله «منّ الله» علاوه بر بیان نعمت بودن اصل بعثت، بر نعمت بودن هر یک از قیده‌های مذکور در آیه نیز دلالت دارد که از جمله آنها، از میان مردم و از جنس آنان بودن است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - اعراف - 7 - 35 - 1

ص: 284

1_ انبیا و فرستادگان الهی به سوی بشر، برگزیده از میان خود آنان

بینی ءادم إما یأتینکم رسل منکم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 63 - 2

2_ پیامبران ، برخاسته از میان خود مردم

أن جاءکم ذکر من ربکم علی رجل منکم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 69 - 4

4_ پیامبران ، برخاسته از میان مردم

أن جاءکم ذکر من ربکم علی رجل منکم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 109 - 4,5,7

4_ پیامبران از میان مردم و جامعه خویش به پیامبری برگزیده شدند .

و ما أرسلنا من قبلك إلا رجلاً .. من أهل القرى

«قری» (جمع قریه) در مقابل «وادی» (صحراها و بیابانها) است و به شهرها و روستاها اطلاق می شود. ال در «القری» می تواند جانشین مضاف الیه باشد ; یعنی: «من أهل قریهم». و محتمل است «ال» در آن عهد حضوری باشد ; یعنی: «هذه القرى». برداشت فوق ناظر به احتمال اول است.

5_ گزینش پیامبران از میان خود انسانها ، از سنت های خداوند است .

و ما أرسلنا من قبلك إلا رجلاً .. من أهل القرى

7_ پیامبران از آبادی نشینان (از شهر ها و روستا ها) برگزیده شدند نه از صحرانشینان و بیابانگردان *

إلا رجلاً نوحی إلیهم من أهل القرى

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 113 - 42

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 32 - 2

2 - سنت الهی ، بر فرستادن رسولانی از جنس بشر و برخاسته از میان همان مردم بود .

فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ

بلکه فردی بود برخاسته از میان همان مردم، تربیت شده در میان ایشان و شناخته شده برای همه آنان بود. هم چنین قید «منهم» بیانگر این معنا است که آن پیامبر، از جنس خود مردم بود، نه از غیر بشر.

ص: 285

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 44 - 5

5 - هر پیامبری ، از آن جامعه خود و برخاسته از میان مردم همان جامعه بود .

كَلَّ مَا جَاءَ أُمَّهُ رَسُولَهَا

تعبیر «رسولها» (فرستاده همان امت) به جای (رسول)، می تواند بیانگر برداشت یاد شده باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 69 - 6

6 - بستن راه توجیه منکران ، حکمت برانگیخته شدن پیامبران از میان مردم محیط خویش

أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُ مَنكَرُونَ

قرآن، ضمن ردّ موجه بودن انکار کافران، به این نکته اشاره می کند که: اگر شخصیت پیامبر (صلی الله علیه و آله) برای شما ناشناخته بود و او در میان شما رشد نکرده بود، راهی برای تردید در حقانیت او وجود داشت؛ اما حتی چنین مجالی نیز، در اختیار شما گذاشته نشده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 20 - 2

2_ همه پیامبران در متن جامعه خویش و دارای روابط نزدیک با مردم بودند .

و ما أرسلنا قبلك من المرسلين إلا أنهم ليأكلون الطعام ويمشون في الأسواق

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - يس - 36 - 16 - 3

3 - انتخاب پیامبر برای هدایت انسان ها از میان خود آنان ، کاری عالمانه و حکیمانه و متناسب با ویژگی های انسان ها و نیاز های آنان است .

قالوا ربنا يعلم إنا إليكم لمرسلون

بیشتر مفسران برآنند که به گواه گرفتن خدا و یاد علم و دانایی او، در پاسخ کسانی که به دلیل بشر بودن پیامبران منکر رسالت آنان بودند، می

تواند برای بیان این نکته باشد که این انتخاب از سوی کسی است که عالم و حکیم است و کار او نیز عالمانه و حکیمانه می باشد؛ مثل آیه شریفه: «اللّٰهُ اَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ» (أنعام (6) آیه 124).

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 71 - 12

12 - پیامبران ، از جنس بشر بوده و از میان متن جامعه خویش برخاسته اند .

رسل منکم

ص: 286

501- ختم قلب مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 101 - 10

10_ خداوند قلب های کفرپیشگان و تکذیب کنندگان انبیا را از دریافت حقایق دین و معارف الهی محروم می سازد .

کذلک یطبع الله علی قلوب الکفرین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 74 - 8،6

6_ اقوام تکذیب کننده پیامبران ، به خاطر مهر شدن دلهایشان و با وجود معجزات و براهین روشن ، توانایی پذیرش آنان را نداشتند .

فما کانوا لیؤمنوا بما کذبوا به من قبل کذلک نطبع علی قلوب المعتدین

تعبیر به «فما کانوا لیؤمنوا» به جای «فما آمنوا بما کذبوا به» بیانگر وجود نوعی مانع است که آنان را از ایمان آوردن باز می داشت. در جمله بعد، از آن مانع تعبیر به «طبع قلوب» شده است.

8_ خداوند ، بر دل های تکذیب کنندگان پیامبران پس از نوح (ع) ، به علت رسوخ صفت تجاوز و حق ستیزی در نفس آنان ، مهر زده بود .

فما کانوا لیؤمنوا بما کذبوا به من قبل کذلک نطبع علی قلوب المعتدین

تعبیر به اسم فاعل (المعتدین) بدون لحاظ زمان و مفعول، بیانگر ثبوت مبدأ اشتقاق (اعتدا) در ذات (مکذبان) است.

502- خدا و انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 46 - 18،14

14_ خداوند ، مراقب پیامبران و توجه دهنده آنان به خطا ها و لغزشهایشان

إن ابنی من أهلی ... إنه لیس من أهلیک ... فلا تستلن ما لیس لک به علم

18_ خداوند ، موعظه کننده پیامبران خویش

إني أعظك أن تكون من الجـهلين

503- خداترسی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- ابراهیم - 14 - 14 - 11

11- انبیا به دلیل ترس از مقام خداوند از حمایت های خداوند برخوردار شدند .

فأوحى إليهم ربهم لنهلكن الظالمين . ولنسكننكم الأرض ... ذلك لمن خاف مقامى وخ

ص: 287

504- خدانشناسی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- ابراهیم - 14 - 10 - 6

6- پی بردن از طریق پدیده ها به پدید آورنده (برهان إن) ، از برهان های رسولان الهی برای اثبات وجود خداوند

أفی الله شكّ فاطر السموت والأرض

نفی تردید از خالقیت خداوند نسبت به آسمانها و زمین، در حقیقت بدین جهت است که با توجه دادن مردم به پدیده بودن آسمانها و زمین، آنان واقف به نیازشان به پدید آورنده خواهند شد و این، عین استفاده از برهان إن است.

505- خدمات انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2- آل عمران - 3 - 21 - 19

19 _ تأمین سعادت جامعه در پرتو ایمان ، خدمات انبیا و تلاش عدالتخواهان است .

انّ الذّین یکفرون . . . فبشرهم بعذاب الیم

نبود ایمان، انبیا و مصلحان در جوامع موجب رنج و بدبختی است، معلوم می شود وجود آنها زمینه ساز سعادت خواهد بود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5- انعام - 6 - 48 - 8

8 _ ایمان و عمل شایسته و رسیدن به امنیت خاطر، دستاوردهای رسالت انبیا

و ما نرسل المرسلین إلا . . . فمن آمن وأصلح فلا خوف علیهم ولا هم یحزنون

506- خطر تهمت به انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 88 - 11

11 - لزوم هشیاری در برابر جعل و منتسب سازی عقاید انحرافی و ساختگی به پیامبران و مکتب آنان

نقل افترای سامریان به موسیٰ (ع) و مطرح ساختن عقاید انحرافی خویش، به عنوان عقاید موسیٰ (ع)، هشدار به همه، به ویژه پاسداران ادیان الهی است که همواره خطر جعل و دروغ بستن به پیامبران الهی، در مهم ترین بنیان های جهان بینی وجود دارد.

507- خلافت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - نور - 24 - 55 - 6

6 - خداوند ، پیامبران و مؤمنان نیکوکار پیش از اسلام را ، خلیفه و جانشین خود در زمین قرار داده بود .

وعد الله الذین ءامنوا. .. کما استخلف الذین من قبلهم

508- خلوت گزینی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 142 - 6

6 _ خلوت و انزوای انبیا برای مناجات با خدا و عبادت او

و وعدنا موسی ثلاثین ليله

509- خواسته های انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 15 - 3,4

3- انبیا و اقوام کافر مخالف آنان ، هر یک خواستار پیروزی بر یکدیگر شدند .

و استفتحوا

بنابر اینکه مرجع ضمیر «استفتحوا» هر دو گروه انبیا و اقوام کافر باشد، قرینه «و خاب کل جبار عنید» حاکی است که هر کدام از آنان، در پی پیروزی بر دیگری بوده اند؛ اما اقوام کافر از پیروزی محروم شدند.

4- در خواست اقوام کافر و انبیا برای غلبه بر یکدیگر ، نه تنها ثمری برای کفار نداشت ، بلکه هلاکت دنیوی آنان را نیز به همراه داشت .

و استفتحوا و خاب کلّ جبار عنید

«خاب» در لغت به معنای «هلاک» آمده است و به قرینه «استفتحوا» مراد از «خیبه» می تواند هلاکت باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2- پیامبران (ع)، حق درخواست شریک و معاون برای خویش از خداوند را دارند .

واجعل لی وزیراً .. و أشركه فی امری

ص: 289

510- خواسته های دشمنان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- ابراهیم - 14 - 15 - 3

3- انبیا و اقوام کافر مخالف آنان ، هر یک خواستار پیروزی بر یکدیگر شدند .

و استفتحوا

بنابر اینکه مرجع ضمیر «استفتحوا» هر دو گروه انبیا و اقوام کافر باشد، قرینه «و خاب کل جبّار عنید» حاکی است که هر کدام از آنان، در پی پیروزی بر دیگری بوده اند؛ اما اقوام کافر از پیروزی محروم شدند.

511- خوشنامی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 62 - 4

4_ خداوند ، پیامبران را از میان انسانهایی که خوش نام و به نیکی معروفند ، انتخاب می کند .

قد كنت فينا مرجوًا قبل هـ_ذا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 87 - 16

16_ خداوند ، پیامبران را از میان انسانهایی که به نیکی معروفند ، انتخاب می کند .

إنك لأنت الحليم الرشيد

512- خویشاوندان برتر انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 87 - 2

2_ خداوند برخی از پدران و فرزندان و برادران انبیای گذشته را (ابراهیم، اسحق(ع) و ...) بر همه مردم عصرشان برتری بخشید.

كلاً فضلنا على العلمين . . . و من ءابائهم و ذريتهم و إخوانهم

513- خویشاوندان برگزیده انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 87 - 1

ص: 290

1_ خداوند برخی از پدران و فرزندان و برادران انبیای گذشته را (ابراهیم، اسحاق، یعقوب(ع) و ..) برگزید و به صراط مستقیم هدایت کرد.

و من ءابائهم و ذریتهم و إخوانهم و اجتبینهم و هدینهم إلی صراط مستقیم

514- خویشاوندی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 87 - 3

3_ پیامبران الهی دارای ارتباط نسبی با یکدیگر بودند. *

و من ءابائهم و ذریتهم و إخوانهم

تصریح به اسامی تعدادی از پیامبران در آیات پیش و بیان اجمالی تعدادی دیگر با عنوان «آباء» و «ذریات» و «اخوان» گویا به منظور استقصای همه پیامبران انجام گرفته باشد. بر این اساس حصر پیامبران در افراد مذکور، که خویشاوند یکدیگر هستند، برداشت فوق را ثابت می کند.

515- خویشاوندی با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 141 - 10

10 - خویشاوندی با پیامبران و از نسل ایشان بودن، در قیامت کارساز نبوده و موجب رهایی از پیامد های اعمال نخواهد شد.

تلك أمه قد خلت لها ما كسبت و لكم ما كسبتم

بیان این معنا - که پاداش عمل پیامبران برای دیگران سودمند نخواهد بود - در خطاب به کسانی که از نسل پیامبرانی چون: ابراهیم، اسحاق و یعقوب هستند، گویای برداشت فوق است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مانده - 5 - 27 - 28

28_ بی تأثیری نسب و پیوند خویشی با انبیا و اولیا در پذیرش و رد اعمال از سوی خدا

و اتل علیهم نبأ ابنی ءادم بالحق .. انما یتقبل الله من المتقین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 83 - 7

7_ داشتن روابط خویشاوندی با پیامبران در رهایی از مجازات های الهی بی تأثیر است .

إلا امرأته كانت من الغبرین

ص: 291

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 40 - 15

15_ روابط خانوادگی (نسبی یا سببی) با پیامبران، تأثیری در نجات آنان از عذاب های الهی ندارد.

و أهلك إلا من سبق عليه القول

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 46 - 13

13_ اعمال صالح خانواده نوح (پرستش خدا و . . .) مایه نجات آنان از حادثه طوفان بود نه انتسابشان به حضرت نوح (ع).

إنه ليس من أهلك إنه عمل غير صالح

تصریح خداوند به این که «هلاکت فرزند نوح به خاطر اعمال ناصالحش بوده است»، اشاره به این معنا دارد که: نجات دیگر اعضای خانواده نوح، به خاطر انتسابشان به آن حضرت نبوده؛ بلکه منزه بودنشان از اعمال ناشایست، مایه نجاتشان بوده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 50 - 3

3_ وجود رابطه خویشاوندی و نسبی میان هود (ع) و قوم عاد

وإلى عاد أخاهم هوداً

تصریح به اینکه هود(ع) برادر قوم عاد بود، می تواند به خویشاوندی آن حضرت با قوم عاد، اشاره داشته باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 61 - 3

3_ خویشاوندی صالح (ع) با قوم ثمود

وإلى ثمود أخاهم صالحاً

تصریح به اینکه صالح(ع)، برادر قوم ثمود بود (أخاهم صالحاً) می تواند اشاره ای باشد به خویشاوندی صالح(ع) با قوم ثمود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20_ رابطه خویشاوندی با پیامبران ، بی تأثیر در نجات از عذاب های الهی است .

إلا امرأتک إنه مصیبا ما أصابهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3_ وجود رابطه خویشاوندی و نسبی میان شعیب (ع) و مردم مدین

وإلی مدین أخاهم شعیباً

مراد از «أخاهم» این است که شعیب(ع) با اهل مدین ، خویشاوند بود و یا اینکه او برای آنان ، دلسوزی می کرد. برداشت فوق ، بر اساس احتمال اول است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - عنكبوت - 29 - 32 - 8

8 - داشتن رابطه خانوادگی با پیامبری از پیامبران الهی ، انسان را از عذاب نجات نمی دهد .

لَننَجِّيَنَّهٗ وَاَهْلَهٗ اِلَّا اَمْرًا تَهٗ كَانَتْ مِنَ الْغٰبِرِيْنَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - عنكبوت - 29 - 33 - 18

18 - رابطه خویشاوندی با پیامبری از پیامبران الهی ، تأثیری در نجات از عذاب ندارد .

اِنَّا مَنجُوْكَ .. اِلَّا اَمْرًا تَك

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - قمر - 54 - 35 - 3

3 - صرف انتساب به خداوند و یا پیوند خویشاوندی با پیامبران ، موجب نجات و سعادت انسان نمی شود .

ءاَل لُّوْطٍ نَّجِيْنٍ هُمْ .. كَذٰلِكَ نَجْزِيْ مَنْ شَكَرَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 26 - 6

6 - تمامی پیامبرانی که پس از نوح و ابراهیم (ع) مبعوث شدند ، با مردم خود دارای خویشاوندی نسبی بودند .

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوْحًا وَاِبْرٰهِيْمَ وَجَعَلْنَا فِیْ ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 134 - 10

10 - خویشاوندی با پیامبران و از نسل ایشان بودن ، در قیامت کارساز نبوده و موجب رهایی از پیامد های اعمال نخواهد شد .

تلك أمه قد خلت لها ما كسبت و لكم ما كسبتم

بیان این معنا که پاداش عمل پیامبران برای دیگران سودمند نخواهد بود، در خطاب کسانی که از نسل پیامبرانی چون ابراهیم، اسحاق و

يعقوب هستند، گویای برداشت فوق است.

516- خیر تعالیم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 85 - 29

29_ پیام های انبیا سراسر خیر و موجب سعادت انسانهاست .

ذکرم خیر لکم

ص: 293

517- خیرخواهی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 62 - 8

8_ پیامبران الهی ، خیرخواه امت های خویش

و أنصح لكم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 68 - 9

9_ پیامبران ، خیرخواه امت های خویش و انسانهایی امین و درستکار

و لکنی رسول . . . و أنا لکم ناصح امین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 156 - 2

2_ پیامبران الهی در اندیشه رساندن امت خویش به حیاتی زیننده و نیکو در دنیا و سعادت و نیکبختی در آخرت

و اکتب لنا فی هذه الدنيا حسنه و فی الاخره

518- درخواست پیامبر اختصاصی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 42 - 3

3 - مشرکان جزیره العرب پیش از اسلام ، شرط ایمان و پذیرش دین الهی را ، آمدن پیامبری ویژه برای آنان از جانب خداوند می دانستند .

و أقسموا بالله جهد أيمهم لئن جاءهم نذير ليكوننَّ أهدى من إحدى الأمم

بیشتر مفسران بر این باورند که این گفتار از مشرکان، در دوران پیش از اسلام بوده و آنان این سخن را به اهل کتاب _ که گاهی آنان را به دین

الهی دعوت می کردند _ می گفتند.

519- درخواست دعا از انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 97 - 7

ص: 294

7_ جواز توسّل به پیامبران برای درخواست دعا و طلب آموزش

ی_أبانا استغفر لنا ذنوبنا

520- دروغگویی دشمنان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 112 - 23

23_ دروغپردازی و افتراء، شیوه تبلیغات دشمنان انبیاست.

فذرهم و ما یفترون

521- دستگیری انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 5 - 6

6 - همه امت ها به قصد دستگیر کردن و از بین بردن پیامبرشان اقدام کرده اند .

و همّت کلّ أمّه برسولهم لیأخذوه

«أخذ» در اصل به معنای گرفتن است و مقصود از آن در آیه شریفه، دستگیر کردن و از بین بردن پیامبران است.

522- دستیابی به علم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 96 - 3

3- سامری، به کمک علم و آگاهی خود، به اندکی از آثار و تعالیم یکی از رسولان الهی دست یافت و بخشی از آن را در اختیار گرفت .

بصرت .. فقضیت قبضه من أثر الرسول

محتمل است مراد از «أثر الرسول» دانش و اسراری باشد که در دست موسی و هارون(ع) و یا پیامبران پیش از آن دو بوده است؛ که گوشه ای از آن به دست سامری افتاده بود و وی با تسویلات نفسانی، آن را در راه گمراه ساختن مردم به کار گرفته بود. «ال» در «الرسول» دلالت دارد که فرد مورد نظر سامری، برای حضرت موسی(ع) نیز شناخته شده بود؛ ولی گویا سامری به منظور پی نبردن دیگران به حقیقت ماجرا، نام رسول و اثر او را برای عموم بنی اسرائیل مشخص نساخت.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 60 - 15

15_ شیاطین و طاغوت ها ، عناصری در برابر حکومت پیامبران الهی

الم تر الى الذين يزعمون .. و يريد الشيطان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 112 - 1

1_ روبرو شدن همه پیامبران با دشمنانی از شیطانهای جن و انس، سنت الهی است.

و كذلك جعلنا لكل نبي عدوا شيطان الإنس و الجن

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 113 - 4

4_ تبلیغات فریبنده شیاطین (دشمنان انبیا) برای جذب دل‌های منکران آخرت و معاد است.

يوحى بعضهم إلى بعض زخرف القول غرورا .. و لتصغى إليه أفئدة الذين لا يؤمنون بالأخ

بنابراین که «لتصغى» عطف به «غرورا» در آیه قبل، که مفعول له است، باشد. «تصغى» از «صغى» یا «صغو» به معنی میل پیدا نمود، است. (قاموس اللغة). لذا «لتصغى» یعنی برای جذب شدن و متمایل گشتن.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - رعد - 13 - 42 - 1

1_ امت های پیشین علیه پیامبران و برنامه های الهی ، توطئه می کردند و برای مقابله با آنها به مکر و حيله می پرداختند .

وقد مكر الذين من قبلهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهيم - 14 - 9 - 15

15- اقوام کفرپیشه ، با مشاهده دلایل روشن انبیا ، تلاش گسترده ای به عمل آوردند تا آنان را به سکوت وادارند و مانع تبلیغشان شوند .

جاءتهم رسلهم بالبینات فردوا ایدیهم فی افوههم و قالوا انا کفرنا بما اُرسلم به

برداشت فوق مبتنی بر این احتمال است که فاعل «ردّوا» اقوام یاد شده و مرجع ضمیر «ایدیهم» انبیا و یا اقوام و مرجع ضمیر «افواههم» انبیا باشد. در این صورت به معنای این خواهد بود که: آن اقوام دستان انبیا یا دستان خود را بر دهان انبیا می گذاشتند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 13 - 3

3- اقوام کافر ، نه تنها تعالیم انبیا را نپذیرفتند ؛ بلکه تحمل دینداری خود آنان را نیز نداشتند .

وقال الذین کفروا لرسلم لئخرجنکم من أرضنا أو لتعودن فی ملتنا

ص: 296

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 15 - 8

8- کافرانی که در برابر بینات و برهان های روشن انبیا لجاجت کرده و در مقابل آنان ایستادند ، مردمانی جبار و منحرف بودند .

و قال الذین کفروا لرسلم لنخرجکم . . . و خاب کل جبار عنید

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 63 - 13

13- مشابهت جریان های مخالف انبیا در طول تاریخ

تالله لقد أرسلنا إلی أمم من قبلک فزین لهم الشیطن أعم لهم فهو ولیهم الیوم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 77 - 4

4- بسیاری از رسولان الهی ، چونان پیامبر (صلی الله علیه و آله) ، با توطئه و کارشکنی و تهدید به تبعید و اخراج از وطن خویش ، روبه رو بودند .

و إن کادوا لیستفزونک . . . سنّه من قد أرسلنا قبلک من رسلنا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 6 - 7

7- عناد و لجاجت برخی از مشرکان صدراسلام ، در مقایسه با مخالفان پیامبران پیشین ، شدیدتر و بیشتر بود .

ماء امنت قبلهم . . أفهم یؤمنون

همزه در «أفهم» برای استفهام انکاری و «فاء» در آن برای افاده تعقیب است. براین اساس معنای آیه چنین می شود: امت های گذشته _ علی رغم آمدن معجزات درخواستی شان _ ایمان نیاوردند؛ آیا اینان که مردمی لجوج تر و حق ستیزترند، ایمان خواهند آورد؟

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 9 - 5

5- اسراف کنندگان ، رو در روی پیامبران و در صف مخالفان و دشمنان آنان بودند .

فأنجينهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبياء - 21 - 13 - 10

10- ستمگران و مترفان جوامع پیشین ، در خط مقدم مبارزه و مخالفت با رسولان الهی

و کم قصمنا من قریه کانت ظالمه .. ارجعوا إلی ما أترفتم فیہ و مسکنکم لعلکم تس

برداشت یاد شده با توجه به این نکته است که آیه شریفه و دو آیه قبلی در توصیف کسانی است که به خاطر مخالفت با پیامبران به

ص: 297

عذاب الهی گرفتار شدند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 53 - 6

6 - بی دادگران کفرپیشه تاریخ ، مردمانی حق ستیز و غیر قابل آستی با آیات وحی و رسولان الهی

و إنّ الظّـلمین لفی شقاق بعید

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 33 - 2

2 - پیشگامی سران و اشراف جامعه پس از نوح ، در مخالفت با پیامبرشان

وقال الملائم من قومه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 31 - 1

1 - تمامی انبیای الهی ، همواره در انجام رسالتشان ، مواجه با دشمنانی بودند .

و كذلك جعلنا لكلّ نبیّ عدوّاً من المجرمین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 10 - 2

2 - همگونی خط رسولان و نیز موضع گیری کافران علیه ایشان

لعلک بـ خع نفسک ألاّ یكونوا مؤمنین . . . واذ نادى ربّک موسى أن ائت القوم الظّـلمین

پرداختن قرآن به سرگذشت موسی و فرعونیان پس از بیان موضع گیری انکارآمیز کافران علیه پیامبر(صلی الله علیه و آله)، رساننده این حقیقت است که در موضوع یاد شده حادثه ای تازه نیست؛ بلکه دارای پیشینه تاریخی است و یک نمونه آن رویارویی موسی و فرعونیان می باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - همه امت ها به قصد دستگیر کردن و از بین بردن پیامبرشان اقدام کرده اند .

و همّت کلّ أمّه برسولهم لیأخذوه

«أخذ» در اصل به معنای گرفتن است و مقصود از آن در آیه شریفه، دستگیر کردن و از بین بردن پیامبران است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - ستمگران ، طیف مخالف پیامبران و مؤمنان در طول تاریخ

إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا .. فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهُدَاءُ . يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظُّلْمِينَ

ص: 298

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - ق - 50 - 14 - 3

3_ موضع گیری خصمانه بسیاری از اقوام در تاریخ، علیه پیامبران با موقعیت های مختلف تاریخی و اجتماعی *

كذبت قبلهم قوم نوح و أصحاب الرس و ثمود . و عاد و فرعون و إخوان لوط . و أصحاب ال

با توجه به این که اقوام یاد شده در جوامع مختلف و موقعیت های متفاوت تاریخی حضور داشته اند؛ تعبیر «كلّ..» می تواند تأکیدی باشد بر این که حق ستیزی، ربطی به زمان، مکان و نژاد ندارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - بروج - 85 - 18 - 2

2 - فرعونیان و قوم ثمود، قدرت مندترین و سرسخت ترین مخالفان پیامبران، در امت های پیشین بودند .

فرعون و ثمود

در قرآن، خبر از هلاکت بسیاری از امت های گذشته مطرح شده است؛ بنابراین یاد کردن فرعونیان و ثمودیان از بین آنها، نشانه آن است که این دو دسته، از دیگران بارزتر بوده اند.

524- دشمنی با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 150 - 23

23_ پرستش غیر خدا، دشمنی با دین و رسولان الهی است .

فلا تشمت بی الأعداء

مراد از «الأعداء» پرستشگران غیر خدا هستند و هارون آنان را دشمنان دین و رسالت دانست.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 112 - 1، 18

1_ روبرو شدن همه پیامبران با دشمنانی از شیطانهای جن و انس، سنت الهی است.

و كذلك جعلنا لكل نبي عدوا شيطيين الإنس و الجن

18 _ مشیت خداوند بر بازداشتن تکوینی شیاطین از دشمنی با پیامبران و تبلیغات فریبنده آنها نیست.

و لو شاء ربك ما فعلوه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 115 - 3

3 _ نزول معجزات و محدوده آن، وارونه ساختن دل و دیده کافران، و قرار دادن دشمن برای پیامبران، از سنتها و کلمات خداوند و غیر قابل تغییر است.

ص: 299

إنما الأيت عند الله . . . و نقلب ... و كذلك جعلنا ... و تمت كلمت ربك

در آیات گذشته چند سنت و قانون الهی یاد شد، از جمله: «نقلب أفئدتهم» و «ما كانوا ليؤمنوا» و «لكل نبي عدوا». لذا اگر مراد از «کلمت»، سنن باشد، همه موارد ذکر شده را می تواند شامل گردد.

525- دشمنی دشمنان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیا - 21 - 9 - 6

6- دشمنی و ستیزه جویی شدید ، از ویژه گی های مخالفان هلاک شده پیامبران

ثم صدقنهم الوعد. .. و أهلکنا المسرفین

برداشت یاد شده مبتنی بر این دیدگاه است که مقصود از اسراف _ به تناسب حکم و موضوع و مورد آیه _ اسراف و زیاده روی در دشمنی و مخالفت با پیامبران باشد؛ نه اسراف در امور مالی و ...

526- دشمنی مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 110 - 3

3_ اصرار کفرپیشگان بر تکذیب پیامبران و عناد و لجاجت آنان ، موجب یأس پیامبران از موفقیت خویش و ایمان آوردن قومشان

حتی إذا استئیس الرسل

متعلق «استئیس» ایمان آوردن مردم و موفقیت پیامبران است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 19 - 4

4 - مشرکان و تکذیب کنندگان رسالت پیامبران ، دشمنان خدا هستند .

فإن أعرضوا فقل أنذرتکم . . . يحشر أعداء الله إلى النار

527- دعای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 243 - 18

18_ خداوند به درخواست حضرت حزقیل ، چندین هزار نفر از مُردگان را زنده ساخت .

و هم الوف حذر الموت فقال لهم الله موتوا ثم احياهم

ص: 300

امام باقر (ع): ... فمر بهم نبی ... یقال له حزقیل ... قال ربّ لو شئت لاحتیتهم ... فاوحی الله تعالی الیه افتحبت ذلک قال نعم یا ربّ ...
فعادوا احیاء ...

کافی، ج 8، ص 198، ح 237؛ عیون اخبار الرضا (ع)، ج 1، ص 160، ح 1.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 19 - 285

19 - رسولان الهی، طالب و محتاج به مغفرت الهی

و قالوا سمعنا و اطعنا غفرانک ربّنا

بنابراینکه ضمیر «قالوا» علاوه بر مؤمنین، به «رسل» نیز ارجاع شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 41 - 7، 2، 1

1 - زکریا از پروردگار، نشانه تحقق بشارت اعطای ذریه را درخواست کرد .

قال ربّ اجعل لی ایه

2 - توجه زکریا به ربوبیت خدا، در هنگام دعا

قال ربّ اجعل لی ایه

7 - زکریا خواستار نشانه ای شهودی و حسّی، برای اطمینان قلب خویش نسبت به اعطای فرزند به وی *

قال ربّ اجعل لی ایه قال ایتک الا تکلم الناس

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 147 - 1

1 - پیامبران الهی و دست پروردگان آنان، دعاکنندگان به درگاه پروردگار بکتا

و ما کان قولهم الا ان قالوا ربّنا اغفر لنا

در برداشت فوق، ضمیر «قولهم» به پیامبران و یاوران آنان (رَبَّیون) برگشت داده شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 46 - 16

16_ تقاضای امری از خداوند، بدون اطمینان به حکیمانه بودنش، کاری است به دور از شأن پیامبران.

فلاتستلن ما لیس لك به علم إنی أعظک أن تكون من الج_هلین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 15 - 1

1- دعا و درخواست پیروزی انبیا از خداوند، به دنبال تهدید شدنشان از سوی اقوام کافر

وقال الذین كفروا لرسلم لنخرجکم . . . و استفتحوا

ص: 301

مرجع ضمیر «استفتحوا» می تواند «رسل» و می تواند «رسل» و «الذین کفروا» باشد. برداشت فوق بنابر احتمال اول است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 3 - 3

3- پیامبران نیز برای حل مشکلات خویش به دعا رو می آوردند .

عبدہ زکریّا . إذ نادى ربّه نداءً خفياً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 48 - 11

11- دعا ، حتی برای پیامبران ، امری سازنده و مؤثر است .

و أعتزلکم . . . و أذعوا ربّی

528- دعوت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 20 - 18، 12، 11، 6

6_ پیامبر (صلی الله علیه و آله) ، مأمور دعوت اهل کتاب و مشرکان مکه و درس نخوانندگان فاقد کتاب به تسلیم در برابر خدا

و قل للذین اوتوا الكتاب و الامّین ءاسلمتم

11_ پیامبر (صلی الله علیه و آله) ، نگران عدم ایفای رسالت خویش ، به صرف ابلاغ دین به مردم

و ان تولّوا فائّما علیک البلاغ

بنابراینکه «فائّما علیک البلاغ»، در برابر نگرانی پیامبر (صلی الله علیه و آله) از انجام وظیفه باشد.

12_ وظیفه پیامبر (صلی الله علیه و آله) ، تنها ابلاغ پیام خدا به مردم است ؛ نه مجبور ساختن ایشان به ایمان .

فائّما علیک البلاغ

18_ ابلاغ دین از سوی پیامبر (صلی الله علیه و آله) ، اتمام حجّت خداوند بر مردم

فائّما علیک البلاغ و اللّهُ بصیر بالعباد

جلد - نام سورہ - سورہ - آیہ - فیش

2- آل عمران - 3 - 31 - 18

18 _ تشویق خداوند به تبعیت و تصدیق و قبول دعوت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله)

قل ان کنتم تحبّون الله فاتّبعونی

امیر المؤمنین (ع): ... فقال تبارک و تعالی فی التحریض علی اتباعه و الترغیب فی تصدیقه و القبول لدعوته «قل ان کنتم تحبّون الله فاتّبعونی».

کافی، ج 8، ص 26، ح 4؛ نورالثقلین، ج 1، ص 326، ح 87.

ص: 302

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 49 - 6

6_ معجزات روشنگر انبیای الهی ، نشانه صدق دعوی رسالت آنان

بایه من ربکم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 50 - 11

11_ عیسی (ع) پس از ارائه معجزات ، بنی اسرائیل را از مخالفت با خدا بر حذر داشت و به اطاعت خویش دعوت کرد .

و جئتکم بایه من ربکم فاتقوا الله و اطیعون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 64 - 10، 2

2_ دعوت پیامبر (صلی الله علیه و آله) از اهل کتاب به توحید در عبادت ، نفی شرک و عدم پذیرش حاکمیت غیر خداوند

یا اهل الکتاب تعالوا .. و لا یتخذ بعضنا بعضاً ارباباً من دون الله

10_ مأموریت پیامبر (صلی الله علیه و آله) بر دعوت اهل کتاب به آزاداندیشی و داشتن شخصیت مستقل انسانی

تعالوا .. و لا یتخذ بعضنا بعضاً ارباباً من دون الله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 79 - 7، 9، 10

7_ پیامبران ، مردم را تنها به بندگی خدا دعوت می کردند .

ما کان لبشر .. ثم یقول للناس کونوا عباداً لی من دون الله و لکن کونوا ربّانین

9_ ناسازگاری مقام نبوت و دارا بودن کتاب و حکمت ، با دعوت مردم به پرستش خویش

ما کان لبشر .. ثم یقول للناس کونوا عباداً لی من دون الله

10_ عبودیت برای خداوند و نفی آن از غیر او محور اصلی دعوت انبیا

ما كان لبشر .. ثم يقول للناس كونوا عباداً لى من دون الله و لكن كونوا ربّانين

ربانى كسى است كه بارب ارتباط شديد داشته و او را بسيار عبادت كند.

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

2- آل عمران - 3 - 80 - 7، 1

1_ پيامبران ، كسى را به برگزیدن فرشتگان و انبيا به عنوان ربّ ، فرمان نداده اند .

ما كان لبشر .. و لا يامرکم ان تتخذوا المملکة و التّبين ارباباً

7_ توحيد و تسليم در برابر خداوند ، روح دعوت انبيا

و لا يامرکم ان تتخذوا .. ايامرکم بالكفر بعد اذ انتم مسلمون

ص: 303

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 81 - 22

22_ پیامبران موظفند مردم را در جریان میثاق اکید الهی از آنان، در مورد ایمان به انبیا و نصرت آنان، بگذارند.

و اخذتم علی ذلکم اصری... فاشهدوا و انا معکم من الشّاهدین

بنابراینکه «فاشهدوا»، یعنی شهادت دهید در برابر امتهای خود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 84 - 12

12_ دعوت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) از پیروان ادیان الهی به وحدت عقیدتی و فرق نگذاشتن میان انبیای الهی در جهت ایمان به آنان

لا نفرّق بین احد منهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 193 - 8

8_ ایمان به ربوبیت خداوند، از دعوت های اساسی انبیا

سمعنا منادیاً ینادی للایمان ان امنوا برّبکم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 55 - 7

7_ تقویت روحی پیامبر اسلام (رهبران و مبلغان دین)، با یادآوری مخالفت برخی از مردم در برابر دعوت انبیای گذشته *

فمنهم من امن به و منهم من صدّ عنه

بیان موضوعیهای متفاوت مردمان در برابر پیامبران (ایمان و کفر) می تواند برای دلداری آن حضرت باشد که پیامبران گذشته نیز با چنین مردمی روبرو بودند و همچنان مقاومت می کردند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 _ غرور علمی یهود در برابر دعوت انبیا، موجب گرفتاری آنان به لعنت خداوند

وقولهم قلوبنا غلف

کلمه «قولهم» عطف بر «نقضهم» است، بنابراین متعلق به فعل محذوف «لعناهم» است. یعنی «بقولهم ... لعناهم».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مانده - 5 - 116 - 11

11 _ پیامبران الهی منزّه از دعوت به پرستش خود و خدا خواندن خویش

ما یكون لى ان اقول ما لیس لى بحق

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 304

6_ دعوت خدا و رسولش دارای هویتی واحد برای هدایت انسان ها به حیات واقعی

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 87 - 11

11- پیامبران ، مأمور پایداری در مسیر تبلیغ و ماندن در میان مردم و جامعه خویش تا آخرین مرحله

و ذالنونن إذ ذهب مغضباً فظن أن لن نقدر عليه

تویخ شدن یونس(ع) به خاطر ترک قوم خویش، قبل از این که فرمانی در این زمینه از جانب خداوند دریافت کند؛ برای نکتہ دلالت دارد که پیامبران مجاز به ترک مأموریت و مردم خود، قبل از آمدن فرمان و رخصت از جانب خداوند نیستند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 21 - 13

13- دعوت به توحید و انذار از عواقب شرک ، محور اصلی و مشترک دعوت پیامبران

الَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ

بنابراین که «الَّا تَعْبُدُوا...» در ادامه «وقد خلت النذر» و مصداق انذار آنان باشد_ و نه صرفاً ادامه سخن هود_ برداشت بالا به دست می آید.

529- دعوت انبیا و اخلا لگرا ن

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 55 - 5

5_ وجود دو گروه مؤمن و اخلا لگرا در برابر دعوت پیامبران در طول تاریخ

فمنهم من امن به و منهم من صدّ عنه

530- دعوت انبیای انطاکیه

8 - ناتوانی مردم انطاکیه در برابر دعوت به حق و پیام روشن پیامبران خود

و ما علينا إلاّ البلغ المبين . قالوا ... لنرجمنّکم و لیمسنّکم منّا عذاب الیم

تهدید به سنگسار و شکنجه کردن پیامبران، در برابر سخن به حق و پیام روشن آنان، گویای حقیقت یاد شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 109 - 15

15- پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) و دیگر رسولان الهی فراخوان مردم به تقوایبشگی

و ما أرسلنا من قبلك إلا رجالاً... و لدار الأخره خیر للذین اتقوا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 110 - 1

1- پیامبران پیشین برای گرایش دادن مردم به توحید تلاشی پی گیر داشتند و مدتی مدید به هدایت آنان همّت می گماشتند .

حتّی إذا استتیس الرسل و ظنوا أنهم قد کذبوا

«حتی» غایت برای جمله ای محذوف است و تقدیر کلام با توجه به آیه قبل و نیز آیه مورد بحث می تواند این گونه باشد: آن پیامبرانی که به سوی امت‌های پیشین فرستادیم، مردم خویش را دعوت کردند؛ ولی آنان نپذیرفتند. ایشان را به آمدن عذاب هشدار دادند، دست برنداشتند تا اینکه... روشن است که ناامید شدن پیامبران در مدت کوتاه تحقق نمی یابد و بدون تلاش نیز مأیوس شدن وجه صحیحی ندارد. از این رو «حتّی إذا استتیس الرسل» حاکی از تلاش پی گیر در مدت طولانی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- ابراهیم - 14 - 9 - 16

16- اقوام کافر، نه تنها در جواب دعوت انبیا سکوت اختیار کرده و جواب مثبت ندادند بلکه به صراحت کفر خویش را به پیام آنان اعلام داشتند .

جاءتهم رسلهم بالبینات فردّوا ایدیهم فی افوههم و قالوا انا کفرنا بما أرسلتم به

طبق نقل روح المعانی (ج 13، ص 194)، از ابوعبیده و اخفش، عبارت «فردّوا ایدیهم فی افواههم» ضرب المثل برای کسی است که جواب مثبت به درخواست نمی دهد و سکوت اختیار می کند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 10 - 22، 12

12- دعوت انبیای الهی همان دعوت خداوند است .

مَمَّا تَدْعُونَا اِلَيْهِ . . . يَدْعُوْكُمْ لِيُغْفِرَ لَكُمْ

22- اقوام کافر گذشته ، دعوت انبیا را به خداپرستی تلاشی برای خارج کردن معبودهایشان از صحنه می دانستند و با آن به مخالفت برمی خاستند .

تریدون أن تصدّونا عمّا كان بعدءاباؤنا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 12 - 11

ص: 306

11- انبیا، توکل بر خداوند را با دعوت و عمل خویش به مردم آموزش می دادند .

و علی الله فلیتوکل المؤمنون. و ما لنا الا نتوکل علی الله ... و علی الله فلیتو

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 2 - 15

15- عصاره دعوت انبیا، دعوت به توحید و خداترسی است .

لا إله إلا أنا فاتقون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 83 - 6

6 - تجلی خوی استکباری، در موضع گیری اشراف علیه دعوت انبیا

لقد وعدنا .. إن هـذا إلا أسـطیر الأولین

به ریشخند گرفتن دعوت پیامبران و افسانه خواندن آن، بیانگر مطلب یاد شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 52 - 10

10 - عقیده به برپایی قیامت و حساب رسی از بندگان، از موضوعات دعوت رسولان الهی

من بعثنا من مرقدنا هـذا ما وعد الرحمن و صدق المرسلون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 5 - 9

9 - تعالیم پیامبران، مطابق حق بوده و آنان مردم رابه سوی حق فرامی خواندند .

کذبت قبلهم قوم نوح ... لیدحضوا به الحق

532- دفاع از انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7_ نماز ، زکات ، ایمان به همه انبیا و حمایت از آنان و انفاق ، از تکالیف بنی اسرائیل

لئن اقمتم الصلوه وءاتیتم الزکوه . . . و عزرتموهم و اقرضتم الله

12_ لزوم ایمان و احترام به رسولان الهی و جنگ و مبارزه در راه یاری آنان

ءامنتم برسلی و عزرتموهم

«عزّر» از ماده «عزّر» به معنای یاری کردن کسی و جنگیدن برای اوست. (لسان العرب).

ص: 307

533- دفاع از انبیای انطاکیه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - 36 - 20 - 1

1 - حبیب نجار ، از حاشیه و کرانه شهر انطاکیه به دفاع از پیامبران تهدید شده به سنگسار و شکنجه ، شتافت .

و جاء من أقصا المدینه رجل یسعی

بیشتر مفسران _ براساس شواهد تاریخی و روایات مربوطه _ بر این باورند که مقصود از «رجل» حبیب نجار است و آیه شریفه تا آیه 27 درباره سرگذشت او می باشد. گفتنی است که حبیب نجار در کرانه شهر انطاکیه می زیست و به عبادت در غار و یا چرانیدن گوسفندان مشغول بود و آن گاه که شنید پیامبران به سنگسار و شکنجه تهدید شده اند، به میان مردم آمد و به دفاع از آنان برخاست. گفتنی است «الف» و «لام» «المدینه» برای عهد است و اشاره به شهر «اصحاب القریه» دارد.

534- دفع توطئه دشمنان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - 42 - 13 - 8

8_ آگاهی خداوند به عملکرد و دستاورد انسانها ، زمینه ساز اقتدار او بر خنثی کردن مکرها و توطئه های ایشان علیه پیامبران و برنامه های الهی

فلله المکر جمیعاً یعلم ما تکسب کل نفس

جمله «یعلم . . .» به منزله تعلیلی است برای «فلله المکر جمیعاً» و اشاره به ریشه و خاستگاه این حقیقت دارد که مکرها و توطئه های کافران علیه برنامه های الهی بی اثر است و همه برنامه ها در اختیار خداوند است ؛ یعنی ، چون خداوند از اعمال و رفتار انسانها آگاه است، مکر و نقشه های ایشان بر او مخفی نمی ماند و لذا به خوبی می تواند آنها را خنثی سازد.

535- دفع مکر دشمنان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - 42 - 13 - 8

8_ آگاهی خداوند به عملکرد و دستاورد انسانها ، زمینه ساز اقتدار او بر خنثی کردن مکرها و توطئه های ایشان علیه پیامبران و برنامه های الهی

جمله «يعلم . . .» به منزله تعلیلی است برای «فَللّهِ الْمَكْرُ جَمِيعًا» و اشاره به ریشه و خاستگاه این حقیقت دارد که مکرها و توطئه های کافران علیه برنامه های الهی بی اثر است و همه برنامه ها در اختیار خداوند است ; یعنی، چون خداوند از اعمال و رفتار انسانها آگاه است، مکر و نقشه های ایشان بر او مخفی نمی ماند و لذا به خوبی می تواند آنها را خنثی سازد.

536- دلایل بعثت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 44 - 1

1- خداوند ، تمامی انبیا و رسولان خود را با دلایل روشن (معجزات) و کتاب به سوی مردم گسیل داشته است .

و ما أرسلنا من قبلك إلا رجالاً .. بالبینت و الزبر

(زبر) جمع «زبور» و به معنای کتابهاست.

537- دلایل پیروی از انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 21 - 8، 2

2- اخلاص و مزد نخواستن در ابلاغ رسالت و ره یافته بودن ، دلیل لزوم پیروی از پیامبران در دیدگاه مؤمن انطاکیه (حبیب نجار)

اتَّبِعُوا المرسلین . اتَّبِعُوا من لایسئلكم أجراً و هم مهتدون

جمله «اتَّبِعُوا من لایسئلكم أجراً..» تأکید برای جمله «اتَّبِعُوا المرسلین» در آیه پیش و نیز در مقام تعلیل برای آن جمله است.

8- اخلاص و مزد نخواستن در برابر ابلاغ رسالت و ره یافته بودن ، دلیل لزوم پیروی از پیامبران الهی است .

اتَّبِعُوا المرسلین . اتَّبِعُوا من لایسئلكم أجراً و هم مهتدون

538- دلایل تکذیب انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 148 - 6

6_ امتهای پیشین نیز مانند مشرکان صدر اسلام با دستاویز قرار دادن جبر، پیامبران را تکذیب می کردند.

كذلك كذب الذین من قبلهم

539- دلایل حقانیت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18_ نابودی اقوام مشرک و فسادگر پیشین ، روشنگر حقانیت توحید و رسالت پیامبران الهی است .

ص: 309

قد جاء تكم بينه من ربكم

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

6 - اعراف - 7 - 106 - 3

3_ معجزه ، نشان صداقت انبيا در ادعای رسالتشان

إن كنت جئت بئايه فأت بها إن كنت من الصدقين

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

6 - اعراف - 7 - 118 - 4

4_ معجزه پیامبران در راستای اثبات حقانیت آنان و خنثی کردن عملکرد مخالفان دین است .

فوقع الحق و بطل ما كانوا يعملون

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

7 - يونس - 10 - 13 - 5

5_ پیامبران الهی ، دارای دلایل روشن و براهین غیر قابل انکار بودند .

جاءتهم رسلهم بالبينت

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

7 - يونس - 10 - 74 - 3

3_ پیامبران بعد از حضرت نوح (ع) پس از روبه رو شدن با ایستادگی و تکذیب قومشان ، معجزات و براهین روشنی _ که شاهد صدق ادعایشان بود _ به مردم ارائه کردند .

ثم بعثنا من بعده رسلا إلى قومهم فجاءوهم بالبينت

«بینات» در این آیه می تواند شامل معجزات نیز باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

11 - طه - 20 - 42 - 7

7 - معجزه ، راهی برای اثبات حقانیت رسالت و نبوت پیامبران

اذهب أنت و أخوک بـایـتی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - پس - 36 - 21 - 3,6

3 - اخلاص و مزد نخواستن در ابلاغ رسالت و ره یافته بودن ، دو ملاک و معیار برای سنجش درستی ادعای رسالت و پیامبری در دیدگاه مؤمن انطاکیه (حبیب نجار)

اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ . اتَّبِعُوا مِنْ لَيْسَتَكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مَهْتَدُونَ

6 - اخلاص و مزد نخواستن در ابلاغ رسالت و ره یافته بودن ، دلیل درستی ادعای رسالت و پیامبری

ص: 310

اتَّبِعُوا المرسلين . اتَّبِعُوا من لايسئلكم أجراً و هم مهتدون

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

19 - تغابن - 64 - 6 - 3

3 - پیامبران ، دارای معجزات و دلایل روشن بر حقایق رسالت خویش

تأيتهم رسلهم بالبينات

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

20 - بينه - 98 - 2 - 3

3 - رسولان الهی ، خود برهانی روشن بر حقایق مکتب خویش اند .

البينه . رسول من الله

540- دلایل صداقت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

13 - شعراء - 26 - 155 - 2

2 - معجزه ، دلیل صدق پیامبران و رسالت آنان

فأتبِايه إن كنت من الصّـدقين . قال هــذـه نـاقـه

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

18 - قمر - 54 - 27 - 5

5 - اعطای معجزه به پیامبران ، در جهت رفع اتهام کذب و یا ریاست خواهی از ایشان

بل هو كذاب أشر . سيعلمون غداً من الكذاب الأشر . إنّا مرسلوا الناقه فتنه لهم

از آن جا كه «إنّا مرسلوا الناقه» در قبال اتهام «بل هو كذاب أشر» مطرح شده است؛ می توان نتیجه گرفت كه اعطای معجزه، وسیله ای كارآمد برای رفع اتهام کذب از صالح پیامبر(ع) است.

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

2 - معجزات پیامبران ، نشانه صداقت آنان در به عهده داشتن مسئولیت هدایت و انذار است .

و اهدیک . . . فتخشی . فأریه الأیه الکبری

«فاء» در «فأراه» برای تعقیب است و می رساند که آوردن معجزه در پی ادعای هدایت گری و نیز انذار فرعون صورت پذیرفته است. کلمه «آیه» به معنای علامت و نشانه است و مصداق مورد نظر از آن، معجزه عصا و یا مجموع عصا و یدییضا است که نشانه رسالت حضرت موسی(ع) بود.

ص: 311

541- دلایل کفر مخالفان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 94 - 2

2- بشر بودن رسولان الهی ، تنها دستاویز عمده برای بهانه جویی های مخالفان کافر و مشرک جهت ایمان نیاوردن به آنان

و قالوا لن نؤمن لك حتى . . . إلا أن قالوا أبعث الله بشراً رسولاً

542- دلایل نبوت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 28 - 2

2_ خداوند ، عطاکننده معجزه و دلیل های روشن به پیامبران (ع)

إن كنت علی بیته من ربی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 88 - 2

2_ خداوند ، عطا کننده معجزه و دلیل های روشن به پیامبران

إن كنت علی بیته من ربی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 25 - 6

6- رسالت پیامبران ، متکی بر معجزات و دلایل روشن بود .

جاءتهم رسلهم بالبینات

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 63 - 2

2- ادعای نبوت از سوی پیامبران ، با دلایل روشن ، قانع کننده و خردپذیر ، همراه بود .

وَلَمَّا جَاءَ عِيسَى بِالْبَيِّنَاتِ

جلد - نام سورہ - سورہ - آیہ - فیش

17 - دخان - 44 - 19 - 7

7- معجزات پیامبران ، دلائل روشن و آشکار بر صدق نبوت آنان

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ . . . إِنِّي آتِيكُمْ بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ

ص: 312

بنابراین که مراد از «سلطان» معجزه باشد و با الغای خصوصیت از مورد آیه، مطلب یاد شده استفاده می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - طور - 52 - 38 - 4

4 - رسالت پیامبران ، همراه با دلایل قطعی و آشکار

فلیأت مستمعهم بسطن مبین

لازمه دعوت از کافران برای ارائه دلیل، این است که پیامبر (صلی الله علیه و آله) نیز، برای اثبات رسالت و ارتباط خود با عالم بالا، دلیل قاطع و روشن ارائه کند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 25 - 3

3 - معجزه ، نشانه روشن و غیرقابل تردید برای نبوت پیامبران بود .

لقد أرسلنا رسلنا بالبینات

«بیّنات» در آیه شریفه دربرگیرنده دلایل معقول (حجت ها و برهان) و دلایل محسوس (معجزات) است. بنابراین از مصداق های مورد نظر از بیّنات، معجزات پیامبران است.

543- دلداری به انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 14 - 4

4- به دنبال ردّ شدن دعوت رسولان الهی و مورد تهدید و آزار و اذیت قرار گرفتن آنان از سوی اقوام کافر ، خداوند رسولان خود را دلداری داد .

و لنصبرنّ علی ما اذیتموننا .. و قال الذین کفروا لرسلمهم لنخرجنکم من أرضنا ...

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - حجر - 15 - 11 - 4

4- پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) نیز همچون سایر انبیا ، نیازمند تقویت روحیه و دلداری در برابر مشکلات و ناملایمات برخاسته از

تبلیغ و رسالت الهی خویش

قالوا... إنک لمجنون... ولقد أرسلنا من قبلك فی شیع الأولین. وما یأتیهم من رس

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 41 - 5

5- پیامبران ، دارای ویژگی های انسانی (تألمات روحی و نیاز به دلجویی و تسلی)

ولقد استهزیء برسول من قبلک

ص: 313

دلجویی خداوند از پیامبر (صلی الله علیه و آله) در برابر استهزای کافران، نشانگر این واقعیت است که پیامبر (صلی الله علیه و آله) نیز چون سایر انسان ها، از تهاجم دشمنان متأثر شده و نیازمند تسلی خاطر بوده است.

544- دورانیشی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 5 - 4

4- انبیا و رهبران الهی نسبت به دستاورد ها و حاصل تلاش خویش ، دورانیش و حساس اند .

وإني خفت المولى من وراءى

545- دین انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 140 - 4

4 - خداوند ، به آیین پیامبران خویش از همگان آگاهتر است .

قل ءاتتم أعلم أم الله

546- ذکر انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 33 - 6

6 _ یادآوری امتیاز و برتری انبیای گذشته ، عامل تسهیل پذیرش اطاعت از پیامبر (صلی الله علیه و آله) *

اطيعوا الله و الرسول .. ان الله اصطفى

پس از امر به اطاعت از پیامبر (صلی الله علیه و آله)، امتیاز انبیای گذشته را یادآور می شود تا بفهماند که امتهای گذشته نیز مأمور به اطاعت بودند؛ باشد که از این طریق، اطاعت از پیامبر (صلی الله علیه و آله)، آسان گردد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 55 - 3

3_ خاطره نجات حضرت عیسی (ع) از دست کافران ، سرگذشتی شایسته تذکر برای پیامبر (صلی الله علیه و آله) و مؤمنان

اذ قال الله يا عيسى اني متوفيك

بنابراینکه «اذ»، مفعول به برای «اذکر» یا «اذکروا» که در تقدیر است، باشد.

ص: 314

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 41 - 2

2- یادآوری و تجلیل از پیامبران و اسوه های اخلاق و معنویت ، از روش های هدایتی و تبلیغی مورد استفاده در قرآن

واذکر فی الکتب ابرهیم اینه کان صدیقاً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 51 - 3

3- یاد کرد و تجلیل از پیامبران و اسوه های خلوص ، از روش های هدایتی قرآن

ذکر رحمت ربک . . . واذکر . . . واذکر . . . واذکر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 54 - 7

7- یادکرد و تجلیل از پیامبران و اسوه های صداقت ، از روش های هدایتی قرآن

واذکر . . . واذکر . . . واذکر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 56 - 9

9- یاد و تجلیل از پیامبران و الگو های صداقت و راستی ، از روش های تربیتی و هدایتی قرآن

واذکر . . . واذکر . . . واذکر

547- ذکر فرجام مخالفان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 8 - 10

10 - یادآوری مکرر سرنوشت مخالفان پیامبران ، در راستای زدایش روحیه مخالفت و طغیان در میان انسان ها است .

فأهلکنا أشدّ منهم بطشاً و مضی مثل الأولین

عبارت «مضی مثل الأولین»، می تواند بدین معنا باشد که داستان انبیا و مخالفان ایشان، در آیات دیگری بیان شده است. ذکر «مضی مثل الأولین» در پایان آیه شریفه، می تواند اشاره بدین نکته باشد که: «ما مکرراً سرنوشت آنان را یادآور شدیم تا شاید شما پند گیرید».

548- ذکر قصص انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 315

9_ توجه به داستان پیامبران و سرنوشت اقوام مؤمن و کافر ایشان ، وادار کننده انسان به استقامت و پایداری بر توحید و پرستش خدا

فاستقم كما أمرت

برداشت فوق ، بر این اساس است که جمله «فاستقم . . .» بر داستان اقوام گذشته _ که در آیات پیشین از آن سخن رفته است _ تفریع شده باشد.

549- ذکر مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 44 - 7

7 - یاد امت های هلاک شده و تکذیب گرانبیا در داستان ها ، تنها اثر بر جای مانده از آنها در تاریخ

و جعلنهم أحادیث

«أحادیث» جمع «أحدوثة» است. «أحدوثة» نیز به داستان های شگفتی گفته می شود که با آب و تاب نقل شده و با ولعی خاص شنیده می شود.

550- ذلت دشمنان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - مجادله - 58 - 5 - 6، 5

5 - ذلت و خواری ، فرجام همه مخالفان خدا و پیامبران در طول تاریخ

كما كبت الذین من قبلهم

6 - فرجام ذلت بار دشمنان خدا و پیامبران در طول تاریخ ، درس عبرتی برای مخالفان اسلام

إن الذین یحادّون اللّٰه ورسوله . . . كما كبت الذین من قبلهم

551- ذلت مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - عذاب دنیایی تکذیب کنندگان پیامبران الهی در تاریخ، عذابی ذلت بار و خوارکننده بود.

فأذاقهم الله الخزی فی الحیوه الدنیا

ص: 316

552- راه انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - حمد - 1 - 6 - 13

13 - از امام صادق (ع) روایت شده که فرمود: «... الصراط المستقیم» صراط الأنبياء و هم الذين أنعم الله عليهم؛

... «صراط المستقیم» راه انبیاست و آنانند که خداوند به آنها نعمت بخشیده است».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 12 - 6

6- هر کدام از انبیا دارای راهی ویژه به سوی خداوند *

و قد هدینا سبیلنا

احتمال دارد که مراد از اضافه «سبیل» به ضمیر متکلم این باشد که هر کدام از انبیا به راه ویژه خود، که مورد نظر خداست، هدایت شده اند.

553- ربوبیت و انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 80 - 4

4_ اعتقاد به ربوبیت انبیا و فرشتگان (غیر خدا)، کفر است.

و لا یأمرکم... ایأمرکم بالکفر

554- رحمت به انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 28 - 6

6_ مقام نبوت، رحمت خاص خداوند به پیامبران

وآتانی رحمه من عنده

نکره آوردن «رحمه» دلالت بر عظمت دارد و توصیفش به «من عنده» حاکی از ارجمندی آن است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 63 - 7

7_ مقام نبوت ، رحمت خاص خداوند به پیامبران است .

ص: 317

نکره آوردن «رحمه» دلالت بر عظمت آن دارد که در برداشت از آن به رحمت خاص تعبیر شد.

555- رد بهانه جویی مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 69 - 6

6- بستن راه توجیه منکران، حکمت برانگیخته شدن پیامبران از میان مردم محیط خویش

أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُ مَنكَرُونَ

قرآن، ضمن ردّ موجه بودن انکار کافران، به این نکته اشاره می کند که: اگر شخصیت پیامبر (صلی الله علیه و آله) برای شما ناشناخته بود و او در میان شما رشد نکرده بود، راهی برای تردید در حقانیت او وجود داشت؛ اما حتی چنین مجالی نیز، در اختیار شما گذاشته نشده است.

556- رد تعالیم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 8 - 9

9- پذیرفتن تعالیم انبیا، رفتاری صادقانه، و قبول نکردن آن، حق پوشی است.

و إِذَا أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ... لِيَسْئَلُ الصَّادِقِينَ عَنْ صَدَقَتِهِمْ وَأَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا

متعلق «صدق» در آیه، می تواند قبول تعالیم انبیا و متعلق «کفر» قبول نکردن آن باشد.

557- رد دعوتهای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- ابراهیم - 14 - 10 - 17

17- کافران اقوام پیشین به جای دادن جواب مساعد به دعوت منطقی انبیای خویش، بشر بودن آنان را بهانه پذیرفتن دعوتشان قرار دادند.

قَالَتْ رَسُلُهُمْ أَفَى اللَّهِ شِكًّا فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ... قَالُوا إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 318

8 - بعثت پیامبران ، نقطه عطفی در تاریخ زندگی انسان های نخستین

كان الناس امه واحده فبعث الله النبيين مبشرين

11 - جامعه بشری ، نیازمند بعثت پیامبران برای حل اختلافات (هدایت جامعه)

فبعث الله النبيين ... ليحكم بين الناس فيما اختلفوا فيه

13 - حکومت ، داوری و حل اختلافات مردم ، از اهداف بعثت پیامبران و نزول کتاب های آسمانی

و أنزل معهم الكتاب بالحق ليحكم بين الناس

22 - پیامبران ، مبلغان و مجریان قوانین الهی

فبعث الله النبيين مبشرين ... ليحكم بين الناس

با توجه به اینکه فاعل «لیحکم» ، خداوند باشد که در حقیقت حکومت از آن او، و پیامبران تنها مجری قوانین هستند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 4 - 3

3 - نقش تعیین کننده کتب آسمانی ، در تحقق رسالت و اهداف انبیا

نزل عليك الكتاب ... و انزل التوریه و الانجیل . من قبل هدی للناس

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 52 - 4

4 - عیسی (ع) با مشاهده کفر بنی اسرائیل ، در صدد اتمام حجت و متمایز کردن جبهه حق از جبهه کفر شد .

فلما احس عیسی منهم الکفر قال من انصاری الی الله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 144 - 17، 16، 15، 12، 9، 3

3 - پایان پذیری پیام رسولان الهی ، یا با مرگ و یا با شهادت ایشان ، پندار باطل برخی از مسلمانان صدر اسلام

و ما محمدًا إلا رسول . . . افاین مات او قتل انقلبتم علی اعقابکم

9_ تداوم رسالت انبیا، در گرو حضور آنان نیست .

و ما محمدًا إلا رسول قد خلت من قبله الرّسل افاین مات او قتل انقلبتم علی اعقابکم

خداوند با نكوهش از واپسگرایی پس از رحلت و یا شهادت پیامبر (صلی الله علیه و آله)، در واقع وابسته بودن اهداف جوامع ایمانی را به شخص پیامبر (صلی الله علیه و آله) نفی کرده است.

12_ کفر و ارتداد و پشت کردن به خط رسالت انبیا، حرکتی ارتجاعی و واپسگرایانه است .

و ما محمدًا إلا رسول . . . افاین مات او قتل انقلبتم علی اعقابکم

15_ پشت کردن به خط رسالت انبیا و بازگشت از اسلام به کفر، زیان رساندن به خویشتن است .

و ما محمدًا إلا رسول . . . و من ینقلب علی عقبیه فلن یضرّ الله شیئا

کفر و ارتداد، قطعاً دربردارنده زیان است و به حکم «فلن یضرّ الله»، این زیان، متوجه خداوند سبحان نخواهد شد؛ بنابراین الزاماً دامنگیر فرد و جامعه مرتد و کافر خواهد شد.

16_ پایداری در دین و حرکت در مسیر انبیای الهی، شکر نعمتِ هدایت و رسالت انبیاست.

افین مات او قتل انقلبتم... و سیجزی الله الشاکرین

مراد از «الشاکرین» در این آیه، یا خصوص کسانی است که هرگز مرتد نمی شوند و همچنان پایبند دین الهی هستند، و یا مؤمنان پایداری، مصداق مورد نظر برای «الشاکرین» هستند.

17_ واپسگرایی و ارتداد، کفران نعمتِ رسالت انبیا و هدایت الهی است.

و من ینقلب علی عقبیه... و سیجزی الله الشاکرین

مفهوم جمله «و سیجزی الله الشاکرین» این است که مرتدان، ناسپاس هستند، و به مناسبت حکم و موضوع، این ناسپاسی در ارتباط با رسالت انبیا و هدایت الهی است.

19_ استقامت پیشگان و پایمردان پیکار احد، شاکران نعمت رسالت پیامبر (صلی الله علیه و آله)

انقلبتم علی اعقابکم... و سیجزی الله الشاکرین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 155 - 5

5_ پایداری پیامبران در ابلاغ رسالت خویش، تا شهادت و کشته شدن در راه خدا

وقتلهم الأنبیاء بغیر حق

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 19 - 11

11_ بشارت (مژده به مطیعان) و انداز (ترساندن گناهکاران)، روح رسالت پیامبران الهی (ع) و شیوه تبلیغ آنان

فقد جاءکم بشیر و نذیر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 109 - 9

9_ فراخوانی امت ها به پیروی از فرمان های خداوند سرلوحه رسالت انبیا و یکی از وظایف آنان

يوم يجمع الله الرسل فيقول ماذا اجبتم

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

4 - مائده - 5 - 117 - 6

6_ دعوت مردمان به بندگی خداوند ، اصلی بنیادین در رسالت پیامبران الهی

ما امرتنی به ان اعبدوا الله

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

6 - اعراف - 7 - 53 - 6

6_ رسالت پیامبران جلوه ای از ربوبیت خداوند بر انسانهاست .

قد جاءت رسل ربنا بالحق

ص: 320

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 61 - 10

10 _ رسالت پیامبران در راستای ربوبیت خداوند بر تمام هستی است .

و لکنی رسول من رب العلمین

انتخاب «رب العالمین» از میان دیگر اسما و صفات خداوند، به عنوان ارسال کننده پیامبران، اشاره به این نکته دارد که رسالت پیامبران در ارتباط با ربوبیت خدا بر تمام جهان هستی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 67 - 9

9 _ رسالت پیامبران در راستای ربوبیت خداوند بر تمامی هستی است .

و لکنی رسول من رب العلمین

انتخاب «رب العلمین» از میان دیگر صفات خداوند به عنوان ارسال کننده پیامبران اشاره به این نکته دارد که رسالت پیامبران در ارتباط با ربوبیت او بر تمام هستی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 104 - 2

2 _ رسالت انبیا در راستای تدبیر جهان و ربوبیت خداوند بر هستی است .

ینی رسول من رب العلمین

موسی با توصیف خداوند به پروردگار هستی به عنوان منشأ رسالت خویش، به این نکته اشاره دارد که رسالتش در راستای ربوبیت خداوند بر جهان هستی است. یعنی رسالت انبیا با تدبیر کل جهان پیوند دارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 39 - 6

6 _ طرح مسأله قیامت و روز بازپسین ، رسالت مشترک تمامی پیامبران الهی

بل کذبوا بما لم یحیطوا بعلمه . . . کذلک کذب الذین من قبلهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 101 - 13

13 - انذار مردم ، رسالتی بر عهده پیامبران الهی است .

و ما تغنی الأیت و النذر عن قوم لایؤمنون

مراد از «نذر» (جمع نذیر) پیامبران الهی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 25 - 6

ص: 321

6_ توجه دادن مردم به فرجام های ناخوشایند و ترساندن آنان از عاقبت های نامیمون ، از وظایف پیامبران الهی

ینی لکم نذیر مبین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 26 - 3

3_ دعوت به توحید و مبارزه با شرک ، مهمترین رسالت پیامبران

أن لاتعبدوا إلا الله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 88 - 7

7_ اصلاح عقاید و رفتار انسان ها و نیز تعیین حد و مرز اختیار و آزادی آنان ، رسالتی الهی برعهده پیامبران

أصلوتک تأمرک أن ترک .. قال ی قوم أریتم إن کنت علی بیّنه من ربی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 77 - 3

3- رسالت انبیا ، جریان مستمر در طول تاریخ بشر قبل از پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله)

من قد أرسلنا قبلك من رسلنا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 44 - 5

5 - پند و اندرز به مردم و هشدار دادن به آنان در باره فرجام کردار ناروا ، از رسالت های پیامبران

لعلّه یتذکر أو یخشی

«تذکر» مطاوعه «تذکیر» است و در «قاموس» آمده که «تذکیر»، به معنای موعظه کردن است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 34 - 9

9 - پیامبران الهی ، مجاز به اظهار نظر در پیشگاه خدا درباره رسالت خویش

قال ربّ . . . و أخی مرون . . . إئی أخاف أن یکذبون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 46 - 6

6 - انذار مردم ، وظیفه اساسی پیامبران

ما أتیهم من نذیر من قبلک

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 322

9- پیامبران الهی، وظیفه دار تبیین آیات و نشانه های خداوند

لولا أرسلت إلینا رسولاً فنّتیع آئی تک

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - روم - 30 - 47 - 1

1 - انبیا، پیام آوران خدا برای قوم خود بودند .

و لقد أرسلنا .. رسلاً إلی قومهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - سجده - 32 - 23 - 3

3- رسالت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله)، امر بی سابقه ای نبوده و در ادامه رسالت پیامبران گذشته است .

بل هو الحقّ من ربّک لتنذر قومًا .. و لقد آتینا موسی الکتب

احتمال دارد ذکر «و لقد آتینا موسی ..» در این سوره به منظور اثبات نبوت پیامبر (صلی الله علیه و آله) باشد که در آیه سه از آن، سخن گفته شده است. لازم به ذکر است که ذکر حضرت موسی (ع) از میان انبیای پیشین، می تواند به خاطر مورد اتفاق نظر بودن آن حضرت در میان پیروان ادیان آسمانی باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 8 - 3

3- مفاد پیمان گرفته شده از پیامبران، ابلاغ پیام الهی به مردم است .

و إذا أخذنا من النبیّن میثَ قهم .. لیسل الصّـدقین عن صدقهم و أعدّ للک فرین عذاب

از تعلیل، به دست می آید که مفاد پیمان، چیزی بوده است که با آن، جمعی به مؤمنان می پیوندند و پاداش می گیرند و جمعی نیز به آن پشت می کنند و عذاب می شوند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 39 - 2

2- پیامبران ، حامل رسالت های متعددی از جانب خداوند بودند .

الذین یبلِّغون رسَلِ اللّهِ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - سبأ - 34 - 34 - 1

1 - نقش پیامبران ، انذار و هشدار دادن به مردمان است .

و ما أرسلنا فی قریه من نذیر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 323

15 - فاطر - 35 - 42 - 9

9- انذار و اخطار ، از مسؤولیت ها و شیوه های تبلیغی پیامبران

لئن جاءهم نذیر . . . فلما جاءهم نذیر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 19 - 8

8 - تذکر و بیدارباش دادن و مبارزه با اسراف گری و گزافکاری در زندگی ، از برنامه های پیامبران الهی

أئن ذکرتم بل أنتم قوم مسرفون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 72 - 2

2- انذار و اخطار به مردمان ، از مسؤولیت های پیامبران الهی

و لقد أرسلنا فیهم منذرین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 65 - 4

4- توحید ، اساس همه ادیان آسمانی و مبارزه با شرک ، سرلوحه مبارزات پیامبران الهی

و لقد أوحی إلیک و إلی الذین من قبلک لئن أشرکت لیحبطن عملک

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 71 - 17، 18، 14

14 - تلاوت وحی و آیات الهی برای مردم ، از وظایف فرستادگان الهی

رسل منکم یتلون علیکم آیات ربکم

17 - اخطار و انذار مردم درباره رستاخیز انسان ها ، از وظایف رسولان الهی

و ینذرونکم لقاء یومکم هـ ذا

18 - دعوت مردم به یکتاپرستی و اعتقاد به روز رستاخیز ، در رأس برنامه های فرستادگان الهی

یتلون علیکم ءایـت ربکم و ینذرونکم لقاء یومکم هـذا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 50 - 4

4 - رسالت فرستادگان الهی ، متکی بر دلایل و براهین روشن و بی ابهام برای همگان بود .

قالوا أو لم تک تأتیکم رسلکم بالبینـت قالوا بلی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 83 - 2

ص: 324

2- رسولان الهی، ارائه دهنده دلایل روشن و بی ابهام برای اثبات رسالت خویش

فلما جاءتهم رسلهم بالبينات

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 17 - 3

3- راهنمایی مردمان، رسالت پیامبران الهی

إذ جاءتهم الرسل... و أمّا ثمود فهدينهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 15 - 19

19 - رسالت پیامبران، در راستای رفع تبعیض ها و ایجاد عدالت در جامعه بشری

شرع لكم... فلذلك فادع... و أمرت لأعدل بينكم

با توجه به وحدت شریعت های آسمانی که از آیه «شرع لكم...» استفاده می شود _ مطلب بالا قابل برداشت است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 23 - 10، 11، 9

9- پیامبران الهی، در راه ایفای رسالت خود، مواجه با مشکلاتی همگون و مشابه

و كذلك ما أرسلنا من قبلك... إلا قال مترفوها

10 - « انذار » مهم ترین عنصر تبلیغی در متن رسالت پیامبران الهی

و ما أرسلنا من قبلك في قرية من نذير

11 - پیام فرستادگان الهی، ناسازگار با منافع طبقات مرفه

و كذلك ما أرسلنا من قبلك... إلا قال مترفوها

از این که همواره مرفهان در برابر پیام انبیا موضع می گرفتند، مطلب بالا استفاده می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - انذار و بیم دادن ، از بارزترین وظایف پیامبران ، در میان خلق

أن جاءهم منذر منهم

از این که در میان اوصاف، وصف «منذر» اختصاص به ذکر یافته؛ اهمیت و تشخیص آن استفاده می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - قمر - 54 - 5 - 6

6 - انذارگری ، از شوون بارز و مهم پیامبران الهی

فما تغن النذر

ص: 325

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نازعات - 79 - 17 - 6

6 - پیامبران برای ارشاد مردم ، آغازگر حرکت بوده و در انتظار مراجعه آنان نمی مانند .

اذهب إلى فرعون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نازعات - 79 - 20 - 2

2 - معجزات پیامبران ، نشانه صداقت آنان در به عهده داشتن مسئولیت هدایت و انذار است .

و أهدیک . . . فتخشی . فأریه الأیه الکبری

«فاء» در «فأراه» برای تعقیب است و می رساند که آوردن معجزه در پی ادعای هدایت گری و نیز انذار فرعون صورت پذیرفته است. کلمه «آیه» به معنای علامت و نشانه است و مصداق مورد نظر از آن، معجزه عصا و یا مجموع عصا و یدییضا است که نشانه رسالت حضرت موسی(ع) بود.

559- رسالت انبیای انطاکیه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 14 - 7

7 - تأکید سه رسول الهی ، بر رسالت و درستی ادعا های خویش برای مردم انطاکیه

فكذبوهما فعزّزنا بثالث فقالوا إنا إلیکم مرسلون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 17 - 1

1 - ابلاغ پیام های الهی به صورت روشن و آشکار ، وظیفه پیامبران فرستاده شده به سوی مردم انطاکیه بود .

و ما علینا إلاّ البلغ المبین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4- تذکر و بیدارباش دادن ، از وظیفه های پیامبران مردم انطاکیه بود .

اُن ذکرتم

560- رسالت پنهانی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 326

9_ مخفی بودن رسالت گروهی از انبیا (بین آدم و نوح) ، دلیل ذکر نشدن نام آنان در قرآن

و رسلا لم نقصصهم عليك

امام باقر(ع): كان ما بين آدم وبين نوح من الانبياء مستخفين و مستعلنين و لذلك خفي ذكرهم في القرآن فلم يسموا كما سمى من استعلن من الانبياء و هو قول الله «رسلا لم نقصصهم عليك»، يعنى لم اسم المستخفين كما سميت السمعلنين من الانبياء.

تفسیر عیاشی، ج 1، ص 285، ح 306؛ تفسیر برهان، ج 1، ص 427، ح 4.

561- رضایت از انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - جن - 72 - 27 - 4

4 - پیامبران ، انسان های منتخب و مورد رضای خداوند

إلا من ارتضى من رسول

562- رفاه مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 95 - 8، 2

2_ خداوند تکذیب کنندگان انبیای پیشین را از سختی های بیدارکننده رهانید و زندگی آنان را به رفاه و آسایش خام کننده تبدیل کرد .

أخذنا أهلها بالبأساء .. ثم بدلنا مكان السيئه الحسنه حتى عفوا

8_ تحلیل سختی های بیدارکننده و هدفدار به حوادثی برخاسته از عوامل طبیعی و بدون هدف ، تحلیل نادرست منکران رسالت پس از

رسیدن به رفاه و آسایش

قالوا قد مسءاباءنا الضراء و السراء

563- روزه انبیا

11 - حفص بن غیاث نخعی می گوید : « سمعت أبا عبد الله (ع) يقول : ان شهر رمضان لم يفرض الله صيامه على أحد من الأمم قبلنا ، فقلت له : فقول الله عز و جل « يا أيها الذين ءامنوا كتب عليكم الصيام كما كتب على الذين من قبلكم » قال : انما فرض الله صيام شهر رمضان على الأنبياء دون الأمم ففضل به هذه الأمة . . . »

از امام صادق(ع) شنیدم که می فرمود: روزه ماه رمضان بر هیچ یک از امتهای پیشین واجب نبوده است. به آن حضرت عرض کردم: خداوند در قرآن می فرماید: «ای افرادی که ایمان آورده اید، روزه بر شما نوشته شد همان گونه که بر کسانی که قبل از شما بودند نوشته شد». حضرت فرمودند: روزه ماه رمضان، تنها بر پیامبران آن امتها واجب بوده نه خود امتها و خداوند با واجب کردن روزه رمضان بر امت اسلام، آنان را (بر دیگر امتها) برتری داد ...».

564- روزی خاص انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 88 - 10

10_ مقام نبوت، روزی خاص و نیکوی خداوند به پیامبران است.

ورزقنی منه رزقاً حسناً

565- روش احتجاج انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 10 - 2، 1

1- انبیای الهی هنگامی که با اظهار تردید اقوام خود به محتوای دعوتشان مواجه شدند، درصدد اقناع آنان با برهانی خلل ناپذیر برآمدند.

إنا لفي شكٍّ ممّا تدعوننا إليه مريب . قالت رسلهم أفي الله شكّ فاطر السموت و الأرض

2- انبیای اقوام پیشین برای پاسخ گویی و تردید اقوام خود درباره خداوند، روشی یگانه اتخاذ کردند.

إنا لفي شكٍّ ممّا تدعوننا .. قالت رسلهم أفي الله شكّ فاطر السموت و الأرض

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 11 - 16

16- عنایت انبیا به دادن پاسخ منطقی و بی ابهام به شبهات و اشکالات کافران و مخالفان خویش

قالوا إنا كفرنا .. إنا لفي شكٍّ ممّا تدعوننا .. قالت رسلهم أفي الله شكّ ... قا

566- روش ارتباط خدا با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5_ وحی ، طریق ارتباط خداوند با پیامبران و ابلاغ برنامه ها و گزارش ها به ایشان

ص: 328

و أوحى إلى نوح أنه لن يؤمن . . . فلا تبتس بما كانوا يفعلون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 109 - 6

6_ ارتباط خداوند با پیامبران خویش از طریق وحی بود .

إلّا رجالاً نوحى إليهم

567- روش برخورد انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 11 - 2

2- انبیای الهی در برخورد با مخالفان خود ، دارای سخنی واحد و روشی متحد بودند .

قالت لهم رسلهم إن نحن إلا بشر مثلكم

568- روش برخورد با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 35 - 14

14- برخورد های مشرکان با انبیا و تعالیم آسمانی در طول تاریخ ، همسو و یکنواخت بوده است .

كذلك فعل الذين من قبلهم . . . وقال الذين أشركوا لو شاء الله ... كذلك فعل الذين م

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 63 - 10

10 - اتهام ، و نیز ادعای برتری در آیین و روش زندگی ، شیوه مستکبران در برخورد با حق و آیین پیامبران

إن هذين لسحرن . . . بطريقتكم المثلى

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 50 - 4

4 - همسانی طرز تلقی مرفهان ناسپاس از دنیا و نعمت های آن ، و یگانگی موضع آنان در برابر اندیشه توحیدی پیامبران

قال إنما أُوتيته على علم... قد قالها الذين من قبلهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 43 - 4، 1

ص: 329

1 - موضع گیری ملحدانه مشرکان در برابر پیامبر (صلی الله علیه و آله)، همانند موضع گیری کافران در برابر رسولان پیشین

ما يقال لك إلا ما قد قيل للرسل من قبلك

4 - تمامی فرستادگان الهی، با مخالفت ها و تبلیغات سوء علیه ایشان، مواجه بودند.

ما يقال لك إلا ما قد قيل للرسل من قبلك

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - جائیه - 45 - 32 - 10

10 - موضع کافران در برابر پیامبران و وعده آنان به برپایی قیامت، موضعی مستکبرانه و استهزاآمیز

وإذا قيل .. و الساعة لاریب فیها قلت ما ندری ... و ما نحن بمستیقنین

از سیاق آیه، استفاده می شود که سخن کافران در «ما ندری..» لحن استهزایی نیز داشته و آیه بعد مؤید این معنا است (کانوا به یستهزءون).

569- روش برخورد دشمنان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 57 - 6

6 - اتهام زدن، از ترفند های قدرت ها برای مقابله با پیامبران و حق گوینان

أجئتنا لتخرجنا من أرضنا بسحرک

570- روش برخورد مخالفان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 10 - 19

19- مخالفان انبیا به جای جواب دادن به استدلال های منطقی و متین پیامبران به شخصیت آنان می پرداختند.

قالت رسلهم أفی الله شك فاطر السموت والأرض .. قالوا إن أنتم إلا بشر مثلنا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - حجر - 15 - 11 - 2

2- استهزا و تمسخر، شیوه رایج و سیاست واحد مخالفان انبیا در طول تاریخ

و ما یأتیهم من رسول إلا کانوا به یتستهزءون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 83 - 8

ص: 330

8 - تمسخر ، از حربه های مخالفان قدرتمند و صاحب مال و تعالیم پیامبران ، علیه ایشان

فلما جاءتهم رسلهم بالبينات فرحوا... و حاق بهم ما كانوا به يستهزون

آمدن فعل مضارع «یستهزون» به همراه فعل «كانوا»، مفید استمرار است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 43 - 5

5 - مبارزه تبلیغاتی و گفتاری ، شیوه رایج مخالفان در برابر رسولان الهی

ما يقال لك إلا ما قد قيل للرسل من قبلك

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 7 - 1

1 - تمامی پیامبران در طول تاریخ ، با استهزا و تمسخر مخالفان مواجه بوده اند .

و ما يأتيهم من نبي إلا كانوا به يستهزون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 49 - 4

4 - اتهام ساحری و جادوگری به پیامبران ، ترفندی از سوی مخالفان ایشان

وقالوا يئس الساهر

571- روش تبلیغ انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 46 - 2

2 - بیدار ساختن و برانگیختن فطرت توحیدی، از روشهای تبلیغی انبیا

قل أرأيتم... من إله غير الله يأتيكم به

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - ضرورت تبعیت از روشهای پیامبران الهی در برخوردها و روش تبلیغ دین

فبهديهم اقتده قل لأستلکم علیه اجرا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 35 - 15

15 - وظیفه همه انبیای الهی ، تنها ابلاغ پیام خداوند به صورت روشن و صریح بوده است و نه اجبار مردم به قبول آن .

ص: 331

فهل على الرسل إلا البلغ المبين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 34 - 4

4 - اشتغال فراوان به ذکر خداوند و یاد او ، هنگام سخن با مردم ، دارای فضیلت بسیار بوده و شیوه پیامبران در ترویج دین خدا است .

و نذکرک کثیراً

موسی(ع)، برای تسبیح و ذکر فراوان خدا در خلوت، نیازی به زبان فصیح و یاری هارون(ع) نداشت؛ بنابراین خواست او مطرح شدن تسبیح و یاد خدا در ملاءعام بوده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 52 - 3

3 - تلاوت آیات الهی برای مردم ، شیوه تبلیغ رسولان و پیامبران

و ما أرسلنا من قبلك من رسول ولا نبی إلا إذا تمنى . . . فی أمنيته

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 32 - 12

12 - « آگاهی دادن » و « انذار کردن » ، دو رکن اساسی در دعوت پیامبران

اعبدوا الله ما لكم من إله غیره أفلا تتقون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 115 - 5

5 - روشن و بی ابهام بودن بیان و انذار پیامبران ، ویژگی بارز آنان در تبلیغ

إن أنا نذیر مبین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 37 - 11

11 - انذار و اخطار ، از شیوه های تبلیغی پیامبران

و جاءكم النذير

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 42 - 9

9 - انذار و اخطار ، از مسؤولیت ها و شیوه های تبلیغی پیامبران

لئن جاءهم نذیر . . . فلما جاءهم نذیر

ص: 332

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - ص - 38 - 86 - 4

4 - خلوص و نداشتن هیچ چشمداشتی در انجام رسالت ، از ویژگی های پیامبران

قل ما أسئلكم عليه من أجر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 14 - 6

6 - تبلیغ پیامبران ، همراه با حضور فعال و گسترده آنان در میان جوامع خویش بود .

إذ جاءتهم الرّسل من بين أيديهم و من خلفهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 24 - 2، 1

1 - بازگو کردن فضیلت و برتری مکتب توحیدی بر آیین اجدادی مشرکان ، روش تمامی پیامبران

قُلْ أُولُو جُنَّتِكُمْ بِأَهْدَى مِمَّا وَجَدْتُمْ عَلَيْهِ ءَابَاءَكُمْ

2 - تمسک پیامبران به استدلال و خرد ، در قبال سنت گرایی و آیین تقلیدی منکران

قُلْ أُولُو جُنَّتِكُمْ بِأَهْدَى

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - دخان - 44 - 21 - 5

5- پیامبران ، خواهان هدایت مردم با تبلیغ آزاد و نه حرکت های تعرضی و تهاجمی *

وإن لم تؤمنوا لى فاعتزلون

با الغای خصوصیت از شخص موسی (ع)، تعبیر «فاعتزلون» می نمایاند که خط رسالت براساس تهاجم استوار نبوده است؛ بلکه آزادی بیان را تضمین کننده پیشرفت رسالت خویش می دانسته است.

«ضاحكاً» حال برای ضمیر فاعل در «تبسم» و «من قولها» متعلق به «ضاحكاً» است؛ یعنی، تبسم کرد در حالی که از سخن مورچه خنده اش گرفته بود. مقصود این است که سلیمان با این که از سخن مورچه خنده اش گرفته بود، با صدای بلند خنده نکرد؛ بلکه تنها تبسم نمود.

573- روش دعوت‌های انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - حجر - 15 - 71 - 5

5- ارائه راه حل عملی و مشروع ، هم زمان با طرح مشکل و نهی از اعمال نامشروع ، از شیوه های دعوت انبیای الهی

فلاتتفضحون ... و لاتخزون ... قال هـ ولاء بناتی ان کنتم فـ علین

574- روش زندگی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 52 - 3

3 - راه و رسم زندگی تعیین شده از سوی خدا برای پیامبران ، راه و رسمی روشن و به دور از هر گونه ، ابهام

و ان هـ ذه اُمتکم اُمّه وحده

به کارگیری اسم اشاره نزدیک (هـ ذه)، می تواند بیانگر مطلب یاد شده باشد.

575- روش گفتگوی خدا با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 51 - 5

5 - پیامبران و مرتبطان با علم وحی ، کلام الهی را بدون رؤیت خداوند دریافت می کنند .

و ما کان لبشر ان یکلمه الله الاّ وحیاً

576- روش گفتگوی ملائکه با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 51 - 8

8 - « وحی » ، شیوه سخن گفتن فرشتگان با پیامبران ، برای رساندن پیام خداوند

أو یرسل رسولاً فیوحی

577- روش مبارزه با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - پس - 36 - 30 - 3

3 - تمسخر و استهزا، از روش های مبارزاتی و حربه های تبلیغی کافران علیه رسولان الهی بود.

ی_حسره علی العباد ما یأتیهم من رسول إلا کانوا به یستهزءون

578- روش هدایت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 101 - 7

7_ پیامبران در پی مشاهده تکذیب معارف دین از سوی امت ها، معجزاتی را برای هدایتشان پیشرویی آنان قرار دادند.

و لقد جاءتهم رسلهم بالبینة فما کانوا لیؤمنوا بما کذبوا من قبل

برداشت فوق مبتنی بر این است که «ما» در «بما کذبوا» موصول اسمی باشد و مضاف إليه کلمه «قبل» مجیء البینات باشد. البته در این صورت ضمیری پس از «کذبوا» مقدر خواهد بود. بنابراین تقدیر جمله چنین است: فما کانوا لیؤمنوا بالذی کذبوا به من قبل مجیء البینات.

579- رهبران ظالم و انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 124 - 12

12_ القای شبهات و بهانه جویی در برابر آیات الهی و رسالت رسولان او، از مکرهای سردمداران مجرم بوده است.

أكبر مجرمیها لیمکروا... لن نؤمن حتی نؤتی... بما کانوا یمکرون

یادآور شدن اشکال تراشیهی سردمداران کفر، پس از ذکر مکر و فریبکاری آنان، می تواند بیان مصداقی بارز برای مکر و فریب آنان باشد.

580- رهبری انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - قمر - 54 - 25 - 5

5- انبیا، پیامدار رهبری اجتماعی و فکری خویش برای جامعه *

بل هو کذاب أشر

متهم شدن صالح(ع) به خودخواهی و قدرت طلبی، متفرع بر این است که آن حضرت، از آنان انتظار اطاعت و پذیرش فرمانش را

ص: 335

داشته باشد.

581- زبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 78 - 3

3_ زبان پیامبران مظهری برای تجلی نطق خداوند *

لعن الذین کفروا .. علی لسان داود و عیسی ابن مریم

582- زمینه آمرزش مخالفان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 43 - 14

14 - امکان برخورداری مخالفان پیامبران ، از مغفرت و آمرزش الهی (در صورت بازگشت و توبه)

إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ

سیاق آیه با این معنا سازگار است که نوید به مغفرت، نظر به کسانی دارد که در برابر آیات الهی، الحاد ورزیده و با پیامبر مخالفت کرده اند؛ ولی راه بازگشت بر آنان باز است.

583- زمینه اجتناب از عصیان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 150 - 2

2 - برخورداری از موهبت های طبیعی و نعمت های خدادادی ، مقتضی تقوای پیشگی و سرپیچی نکردن از فرمان های خدا و رسول او .

فِي جَنَّاتٍ وَعِوْنٍ . وَزُرُوعٍ ... وَتَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا فَرِهِينَ . فَاتَّقُوا اللَّهَ وَ

تفریح «فاتقوا..» بر آیات پیش بیانگر مطلب یاد شده است.

584- زمینه استفاده از تعالیم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - معجزات حسی پیامبران ، زمینه ساز بهره‌وری مردم از منطق روشن آنان

ص: 336

ثم أرسلنا.. بأى تنا و سلطن مبین

تقدیم «آیاتنا» (معجزات حسی) بر «سلطان مبین» _ که بیانگر معارف روشن و منطق نیرومند است _ می تواند اشعار به نکته یاد شده داشته باشد.

585- زمینه اطاعت از انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - اعراف - 7 - 10 - 12

12 _ باور به خدادادی بودن امکانات زمین و اسباب معیشت، زمینه ساز ایمان به آیات الهی و پیروی از انبیاست.

و لقد مکنکم فی الأرض و جعلنا لکم فیها معیش

چون بیان نعمتهای یاد شده و تذکر به خدادادی بودن آنها، پس از فرمان دادن به تبعیت از قرآن (اتبعوا...) و پیروی از رسولان الهی (فلنسنلن الذین أرسل الیهم) ایراد شده، اشاره به این حقیقت دارد که انسانها در صورت توجه به نعمتها و باور به خدادادی بودن آنها، از انبیا پیروی کرده و به آیات خدا ایمان می آورند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 108 - 2

2 - تقوای الهی، زمینه ساز اطاعت از پیامبران و رهبران دینی

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاطِيعُونَ

تقدیم «اتَّقوا» بر «اطیعوا» می تواند بیانگر مطلب یاد شده باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 126 - 3

3 - تقوای الهی، زمینه ساز اطاعت از پیامبران و رهبران دینی

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاطِيعُونَ

تقدم «اتَّقوا» بر «اطیعوا» می تواند بیانگر مطلب یاد شده باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - تقوای الهی ، زمینه ساز اطاعت از پیامبران و رهبران دینی

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا

مقدم آمدن «اتَّقُوا» بر «أَطِيعُوا» می تواند رساننده این معنا باشد که تا انسان به زینت تقوا آراسته نشود، آمادگی برای پیروی از پیامبران در او پیدا نخواهد شد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 337

13 - شعراء - 26 - 144 - 3

3 - تقوای الهی، زمینه ساز اطاعت از پیامبران و رهبران دین

فاتّقوا الله و اطيعون

مقدم آمدن «اتّقوا» بر «اطیعوا»، می تواند بیانگر مطلب یادشده باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 146 - 4

4 - توجه به ناپایداری رفاه و امنیت، زمینه ساز گرایش به تقوا و پیروی از انبیا

فاتّقوا الله و اطيعون ... اترکون فی ما هـ هنا امنین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 150 - 3

3 - تقوای الهی، زمینه ساز اطاعت از پیامبران و رهبران دینی

فاتّقوا الله و اطيعون

مقدم آوردن «اتّقوا» بر «اطیعوا» می تواند بیانگر مطلب یادشده باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 163 - 2

2 - تقوای الهی، زمینه ساز اطاعت از پیامبران و رهبران دینی

فاتّقوا الله و اطيعون

مقدم آمدن فعل «اتّقوا» بر «اطیعوا»، می تواند بیانگر این مطلب باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 179 - 3

3 - تقوای الهی، زمینه ساز اطاعت از پیامبران و رهبران دینی

فاتّقوا الله واطيعون

تقدم «اتّقوا» بر «اطيعوا» می تواند بیانگر مطلب یاد شده باشد.

586- زمینه اعراض از انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 83 - 4

3- برخورداری از دانش و تجربه بشری در اداره زندگی ، موجب غرور و احساس بی نیازی برخی از اقوام قدرتمند پیشین ، از تعالیم آسمانی و پیامبران الهی گردید .

ص: 338

فلما جاءتهم رسلهم بالبينات فرحوا بما عندهم من العلم

درباره این که مقصود از علم در این آیه چیست؟ چند احتمال از سوی مفسران ابراز شده است؛ بهترین آنها دو احتمال می باشد: 1_ مقصود علوم بشری است که موجب به وجود آمدن تمدن و قدرت بسیار گردید و در نتیجه اقوام گذشته احساس می کردند که نیازی به تعالیم آسمانی برای تأمین زندگی خود ندارند. 2_ مراد آگاهی هایی است که آن اقوام درباره عقاید خویش داشتند؛ آن چنان که موجب غرور آنان شده و خود را از تعالیم آسمانی بی نیاز می دانستند. گفتنی است برداشت یاد شده مبتنی بر احتمال نخست است.

4- آگاهی محدود بسیاری از اقوام پیشین نسبت به امور اعتقادی و تعالیم الهی، موجب غرور آنان و احساس بی نیازی کردنشان از تعالیم آسمانی و پیامبران الهی

فرحوا بما عندهم من العلم

587- زمینه اعراض از تعالیم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - نجم - 53 - 57 - 4

4- دور پنداشتن قیامت، زمینه ساز روی گردانی از تعالیم پیامبران

أزفت الأزفة

تذکر به نزدیک شدن قیامت، در پی آیات انذار و دور داشتن خلق از ظلم و طغیان، بیانگر مطلب بالا است.

588- زمینه انحراف خانواده انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - تحریم - 66 - 10 - 12

12- امکان نفوذ جریان انحراف، کفر و نفاق، در میان اعضای بهترین خانواده (همچون پیامبران)

امرات نوح و امرأت لوط... فخانتاهما... وقيل ادخلا النار مع الداخلين

589- زمینه اندازهای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 21 - 8

8- اندازگری پیامبران ، دارای ریشه در محبت عمیق آنان به خلق

و اذکر أخوا عاد إذ أنذر قومه

از ارتباط واژه «أخ» و «إنذار»، می توان استفاده کرد که هر چند اندازگری پیامبران به دستور خداوند است؛ اما آنان این کار را

ص: 339

همراه با انگیزه های عمیق انسانی و عاطفی صورت می دهند.

590- زمینه ایمان به انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 185 - 9

9_ توجه به مرگ و نزدیک بودن پایان عمر ، زمینه ساز پرهیز آدمی از انکار حق و معارف دین (توحید ، نبوت و قیامت) است .

إن هو إلا نذیر مبین . . . وأن عسی أن یكون قد اقترب أجلهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 7 - 6

6 - کسانی که عذاب الهی بر آنان مقرر شده باشد ، برای همیشه از ایمان محروم خواهند شد .

لقد حقّ القول علی أكثرهم فهم لایؤمنون

591- زمینه برگزیدگی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - نمل - 27 - 59 - 8

8 - عبودیت و بندگی خدا ، نردبان عروج پیامبران به مقام « برگزیدگی »

و سلّم علی عباده الذین اصطفی

توصیف پیامبران به «عباد» پیش از توصیف ایشان به «إصطفاء» بیانگر مطلب یاد شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 13 - 31

31 - روحیه انابه و توجه مدام پیامبران به خداوند ، موجب برگزیدگی و انتخاب ایشان

یجتبی إلیه من یشاء و یهدی إلیه من ینیب

592- زمینه بعثت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 32 - 10

10 - فسق و تبه کاری رهبران کارگزاران جامعه ، از زمینه های فرستادن رسولان و بعثت پیامبران برای آن جامعه از سوی خداوند

ص: 340

إلى فرعون و ملائجه إِنْهُمْ كانوا قومًا فـسقين

برداشت یاد شده از تعلیلیه بودن جمله «إِنْهُمْ كانوا قومًا فاسقین» استفاده می شود؛ یعنی، چون فرعون و کارگزارانش مردمی تبه کاراند، پس با این معجزه به سوی آنان روان شو.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - پس - 36 - 14 - 4

4 - تعداد رسولان الهی، به میزان نیاز جبهه حق و دین الهی و به مقدار تأثیر پذیری مردم هر جامعه ای بستگی داشت .

إذ أرسلنا إلیهم اثنین فکذبوهما فعزّزنا بثالث

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - طور - 52 - 35 - 7

7 - هدفداری خلقت انسان، مستلزم بعثت رسولان و هدایت آدمیان به سوی اهداف بایسته

أم خلقوا من غیر شیء

چنانچه عبارت «من غیر شیء» به معنای «من غیر غایه» باشد؛ از ارتباط مسأله هدفداری خلقت انسان با آیات پیشین _ که درباره حقانیت رسالت پیامبر (صلی الله علیه و آله) و قرآن بود _ مطلب بالا استفاده می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نازعات - 79 - 16 - 7

7 - ربوبیت الهی، مقتضی فرستادن پیامبران است .

إذ نادیه ربّه

محتوای ندای خداوند _ به قرینه آیه بعد _ فرمان رسالت موسی (ع) بوده است.

593- زمینه تأثیر اندازهای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 18 - 8

8 - خداترسی و نماز ، از زمینه های لازم برای تأثیرپذیری از انذارها و اخطارهای پیامبران

إِنَّمَا تَنْذِرُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ

594- زمینه تحقق اهداف انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 34 - 12

ص: 341

12_ تحقق اهداف و رسالت انبیا و پیمودن راه حق، مستلزم تحمل مشکلات است.

قد نعلم إنه لیحزنک الذی یقولون .. لقد کذبت رسل من قبلک فصبروا ... حتی أتهم نصر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 28 - 4

4_ هدف از اعطای معجزه و دلیل های روشن به پیامبران ، تدبیر امر نبوت و پیشبرد هدف های رسالت آنان است . *

إن كنت علی بیته من ربی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 63 - 4

4_ هدف از اعطای معجزه و دلیل های روشن به پیامبران ، تدبیر امر نبوت و پیشبرد هدف های رسالت آنان است . *

إن كنت علی بیته من ربی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 88 - 4

4_ هدف از اعطای معجزه و دلایل روشن به پیامبران ، تدبیر امر نبوت و پیشبرد هدف های رسالت آنان است . *

إن كنت علی بیته من ربی

برداشت فوق، احتمالی است که می توان از اضافه «رب» به یای متکلم استفاده کرد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - فجر - 89 - 13 - 3

3 - عذاب طغیان گران مفسد ، جلوه ربوبیت خداوند و در راستای پیشبرد راه پیامبران است .

رَبِّک

595- زمینه تشخیص یاران انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - شناخته شدن یاران خدا و پیامبران و جداگشتن صفوف آنان از دیگران ، حکمت تشریح جهاد از سوی خداوند

و أنزلنا الحدید . . . و لیعلم الله من ینصره و رسله

ص: 342

596- زمینه تفضل به انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 55 - 7

7- اعطای فضیلت بیشتر به برخی از انبیا از جانب خداوند، بر اساس علم او به شایستگی و لیاقت آنان است.

وَرَبِّكَ أَعْلَمُ بِمَن... و لقد فضلنا بعض النبيين على بعض

597- زمینه تکذیب انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 39 - 12

12 - ظلم و بیدادگری، زمینه ساز انکار قیامت و تکذیب دین و پیامبران

بل کذبوا بما لم يحيطوا بعلمه... فانظر كيف كان عقبة الظلمين

598- زمینه تکلیف انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 102 - 14

14 - حجت بودن رؤیای پیامبران در تکالیف الهی

إني أرى في المنام أنّي أذبحك... قال يـأبت افعل ما تؤمر

599- زمینه تنبه مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 44 - 4

4 - خداوند، به همه اقوام کافر و تکذیب گر، فرصت می داد تا شاید متنبه شوند و دست از مخالفت بردارند.

فأمليت للک فرین ثم أخذتهم

«إملاء» (مصدر «أملیت») از «ملو» و به معنای فرصت دادن است؛ یعنی، آن اقوام تکذیب گر و کافر را فرصت دادم تا به خود بیایند و

دست از مخالفت بردارند. آن گاه چون آنان از فرصت داده شده استفاده نکردند و هم چنان بر کفر و تکذیب خود اصرار ورزیدند، آنان را از میان برداشتم و نابودشان ساختم.

ص: 343

600- زمی نه دشمنی با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نازعات - 79 - 22 - 2

2- دروغ خواندن تعالیم پیامبران و روی گردانی از رهنمود های آنان ، کشاننده انسان به تلاش برای سرکوب آنها است .

فكذب وعصى . ثم أدبر یسعی

601- زمینه رشد انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - فجر - 89 - 6 - 3

3- نابود ساختن سرکشان ، جلوه ربوبیت خداوند و در راستای رشد و تعالی راه پیامبران است .

ربك

602- زمینه عذاب مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 26 - 2

2- عذاب شدن کافران تکذیب گر پس از اتمام حجت و ارائه معجزات و دلایل آشکار و کتاب های روشنگر بوده است .

كذب الذین من قبلهم جاءتهم رسلهم بالبینات . . . ثم أخذت الذین كفروا فكیف كان نك

603- زمینه عصمت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 33 - 14

14_ پیامبران ، برای مصون ماندن از گناه و پایداری بر عصمت ، همواره و در هر حال به توفیق و امداد های الهی نیازمندند .

وإلا تصرف عنی کیدهنّ أصب إلیهّنّ

604- زمینه فراموشی قصه انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 45 - 4

ص: 344

4 - گذشت زمان و انقراض نسل های پیشین ، باعث از میان رفتن خاطرات پیامبران ، کتاب های آسمانی ، شرایع الهی و محروم شدن مردم عصر بعثت از آنها شد .

ول_ کتّا أنشأنا قرونًا فتطاول علیهم العمر

605- زمینه قبول انذار انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 51 - 8

8_ هراس از روزی که در آن جز خداوند یاور و شفیع نیست، زمینه پذیرش انذارهای انبیا

و أنذر به الذین یخافون أن یحشروا إلی ربهم لیس لهم من دونه ولی ولا شفیع

606- زمینه قبول دعوت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 51 - 2

2_ بیمناکان از حشر و حضور در پیشگاه خداوند دارای زمینه مساعد برای پذیرش انذار و دعوت پیامبران هستند.

و أنذر به الذین یخافون أن یحشروا إلی ربهم

607- زمینه کفر خانواده انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - تحریم - 66 - 10 - 12

12 - امکان نفوذ جریان انحراف ، کفر و نفاق ، در میان اعضای بهترین خانواده (همچون پیامبران)

امرات نوح و امرأت لوط . . . فخانتاهما . . . وقیل ادخلا النار مع الدخلین

608- زمینه مبارزه با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 83 - 11

11_ خودکامگی ، سلطه مداری و خوی اسراف گری ، زمینه ساز رویارویی با پیامبران الهی است .

على خوف من فرعون . . . إن فرعون لعال فى الأرض و أنه لمن المسرفين

ص: 345

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 80 - 1

1 - تصور ناقص انسان از خداوند و گستره علم وی ، زمینه ساز فروغلتیدن وی در دام حق ستیزی و مبارزه با پیامبران

أم ابرموا أمراً .. أم يحسبون أنا لانسمع سرهم ونجويهم

609- زمینه مخالفت با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - نمل - 27 - 69 - 8

8 - جرم و تبه کاری ، زمینه مخالفت ورزیدن با پیامبران الهی و انکار معاد

إن هـذا إلاّ أسـ طير الأولین ... فانظروا كيف كان عـقبه المجرمین

610- زمینه نبوت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 8 - 6

6 - بعثت پیامبران ، مقتضای ربوبیت خداوند و در راستای تربیت و رشد و کمال انسان ها

والرسول يدعوكم لتؤمنوا بربكم

«رب»؛ یعنی، تربیت کننده و تربیت ایجاد حالتی در شیء پس از حالت قبل است، تا آن گاه که به حد تمام و کمال برسد (مفردات راغب).

611- زمینه نفاق خانواده انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - تحریم - 66 - 10 - 12

12 - امکان نفوذ جریان انحراف ، کفر و نفاق ، در میان اعضای بهترین خانواده (همچون پیامبران)

امرات نوح و امرأت لوط ... فخانئاهما ... وقیل ادخلا النار مع الدخلین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 51 - 8

ص: 346

8- گرایش باطنی پیامبران به ترک دنیا و پرهیز از لذت های آن

یَأْتِيهَا الرِّسْلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ

این که خدا، به پیامبران توصیه می کند که از غذاهای لذیذ استفاده کنید، نشان می دهد که در بین آن بزرگواران، نوعی گرایش به ترک دنیا و اجتناب از لذات آن وجود داشته است؛ که ممکن بود در صورت نبود این توصیه الهی، به نوعی رهبانیت کشیده شوند.

613- زیان مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 99 - 4,5

4_ کسانی که علی رغم تکذیب انبیا، خویشان را از عذاب الهی مصون می پندراند، زیانکار هستند .

ولكن كذبوا .. فلا يأمن مكر الله إلا القوم الخسرون

5_ تکذیب کنندگان انبیا، زیانکار هستند .

ولكن كذبوا .. فلا يأمن مكر الله إلا القوم الخسرون

614- زیانکاری مخالفان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 25 - 15

15 - مخالفان پیامبران، مردمانی زیان کاراند .

إِنَّهُمْ كَانُوا خَسِرِينَ

615- سجده انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 58 - 15

15- پیامبران و هدایت یافتگان برگزیده، به هنگام شنیدن آیات الهی به سجده می افتند و می گریند .

من النبيّن .. و ممّن هدینا واجتبیینا إذا تتلى علیهم آیت الرحمن خرّوا سجّداً و

616- سختیهای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 214 - 9

ص: 347

9_ شدت مصائب و تداوم مشکلات پیامبران گذشته و امت های آنان ، موجب آن شد که خواهان تعجیل در یاری و امداد الهی شوند .

مستهم البأساء و الضراء و زلزلوا حتی یقول الرسول و الذین امنوا معه متی نصر الله

جمله «متی نصر الله»، دلالت بر تردید آنان نسبت به یاری خدا ندارد؛ بلکه شدت مصائب و تداوم آن موجب شد که خواهان تعجیل آن باشند؛ و یا چنین گمان کنند که یاری خداوند نباید بیش از این به درازا کشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 146 - 10

10_ بسیاری از انبیای الهی و یاوران ایشان ، در سراسر تاریخ ، با مصائب و دشواری های فراوان درگیر بودند .

و کاین من نبی قاتل معه ربیون کثیر .. لما اصابهم

617- سختیهای رسالت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 31 - 1

1_ تمامی انبیای الهی ، همواره در انجام رسالتشان ، مواجه با دشمنانی بودند .

و كذلك جعلنا لكل نبی عدواً من المجرمین

618- سرزنشهای انبیای انطاکیه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 19 - 3

3- مردم انطاکیه ، به جهت تهدید کردن پیامبران شان به سنگسار شدن و شکنجه ، مورد سرزنش ایشان قرار گرفتند .

قالوا طـئركم معكم ائن ذكركم

619- سرکوبی مخالفان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 110 - 7

7_ خداوند ، یاری کننده پیامبران خویش و سرکوب کننده مخالفان ایشان

حتّی إذا استیئس الرسل . . . جاءهم نصرنا

ص: 348

620- سعه وجودی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 69 - 8

8 - روح پیامبران ، حاضر و ناظر بر تمامی رفتار بندگان در دنیا است .

و جایء بالنبیین

برداشت یاد شده به خاطر این نکته است که لازمه گواهی دادن بر اعمال، نظارت و حضور در صحنه عمل است.

621- سلام بر انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - نمل - 27 - 59 - 2، 1

1 - به جا آوردن سپاس و ستایش خدا ، به خاطر بقای خط رسالت و اضمحلال جبهه کفر و فرستادن سلام و درود بر رسولان او ، رهنمود الهی به پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله)

قل الحمد لله و سلّم علی عباده الذین اصطفی

با توجه به این که در آیات پیشین نام چند تن از پیامبران (موسی، داوود، سلیمان، صالح و لوط) و یاد تلاش ها و مبارزات آنان و پیروزی نهایی حق و اضمحلال کافران به میان آمده است، آیه یاد شده می تواند ختامی بر آن مجموعه یادها باشد.

2 - هلاک شرک پیشگان مفسد و نجات مؤمنان به اراده الهی و در سایه تلاش های پیامبران ، شایان سپاس گذاری به درگاه خدا و فرستادن درود و سلام بر فرستادگان او

قل الحمد لله و سلّم علی عباده الذین اصطفی

رهنمود الهی به حمد و ستایش برای او و فرستادن درود و سلام بر بندگان برگزیده اش (پیامبران)، در پی یادآوری مکرر نجات مؤمنان و هلاکت کافران، مطلب یاد شده را افاده می کند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 79 - 5

5 - سلام و تحیت بر بندگان خدا چون پیامبران ، امری پسندیده و ارزشمند

سلـم علی نوح فی العـلمین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صفات - 37 - 181 - 4 - 1

1 - سلام و تحیت بزرگ خداوند بر همه رسولان الهی

و سلـم علی المرسلین

نکره آمدن «سلام»، بیانگر بزرگی آن است.

ص: 349

4- رسولان الهی، شایسته سلام و تحیت

و سلم علی المرسلین

622- سلامتی قلب پیروان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 84 - 7

7- برخوردار بودن از قلبی سالم و پاک، نخستین و مهم ترین صفت از اوصاف شیعه و پیرو راستین خط پیامبران

و إنّ من شیعتہ لإبرہیم . إذ جاء ربّہ بقلب سلیم

برداشت یاد شده با توجّه به این نکته است که خداوند، پس از معرفی ابراهیم(ع) به عنوان شیعه و پیرو نوح پیامبر، او را به داشتن قلب سلیم توصیف فرمود.

623- سنگرایی مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 24 - 2

2- تمسک پیامبران به استدلال و خرد، در قبال سنت گرای و آیین تقلیدی منکران

قُلْ أُولُو جُنُودٍ مَّحْدُودٍ

624- سوء استفاده از مهربانی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 24 - 8

8- اصرار و پافشاری مرفهان خوش گذران بر کفر، در برابر پیام ملاطفت آمیز و توحیدی پیامبران

قال مترفوها... قُلْ أُولُو... قالوا إنّنا بما أرسلتم به كـفرون

625- سوء ظن به تعالیم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18- تردید قوم نوح، عاد و ثمود به دعوت انبیای خویش، توأم با بدبینی بود.

إِنَّا لَفِي شَكٍّ مِّمَّا تَدْعُونَنَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ

ص: 350

ذکر «مریب» پس از «شک» اگر چه برای تأکید آن است، اما بین آن دو تفاوتی وجود دارد و آن این است که: در «ریب» شک توأم با بدبینی است (فروق اللغویه).

626- سوگند انبیای انطاکیه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - 16 - 36 - 1

1 - پیامبران مردم انطاکیه ، خدا را بر راستی ادعا های خود گواه گرفته و به او سوگند یاد کردند .

قالوا ربنا يعلم إنا إليكم لمرسلون

جمله «ربنا يعلم» (پروردگار ما می داند) و نظایر آن (مانند «شهد الله» و «علم الله») در عرف عرب برای گواه گرفتن خدا بر راستی امری و نیز در حکم قسم و جانشین آن است.

627- سوگند به انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - 3 - 90 - 7

7 - « [فی المجمع] فی قوله « و والِد و ما و لد » . . . قیل آدم و ما و لد من الأنبیاء و الأوصیاء و اتباعهم عن أبی عبد الله (ع) ;

[در مجمع البیان] درباره قول خدا «و والِد و ما و لد» آمده است: گفته شده که مقصود آدم و فرزندانش از پیامبران و اوصیا و پیروانشان می باشد و این معنا از امام صادق (ع) روایت شده است.

628- سهولت فهم تعالیم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - 17 - 36 - 5

5 - پیام ها و تعالیم پیامبران ، روشن ، رسا و قابل فهم برای انسان ها بود .

و ما علينا إلاّ البلّغ المبین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 23 - 5

5 - تعالیم فرستادگان الهی ، قابل فهم و شناخت برای همگان

لقد أرسلنا موسى بأى_تنا و سلطن مبین

ص: 351

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - انفال - 8 - 67 - 2

2_ حرمت گرفتن اسیر پیش از غلبه بر دشمن ، سنت تمام انبیای الهی و حکمی لازم الاجرا در تمام ادیان آسمانی

ما كان لنبي أن يكون له أسرى حتى يثخن في الأرض

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 69 - 6

6_ جواب سلام به وجهی نیکوتر از سلام سلام کننده ، امری پسندیده و از سنت های پیامبران است .

قالوا سل ما قال سل م

کلمه «سلاماً» مفعول برای فعلی مقدر همانند «نسلم» است و «سلام» مبتدا و خبر آن کلمه ای محذوف همانند «علیکم» می باشد. بر این اساس فرشتگان با جمله فعلیه «نسلم سلاماً» به ابراهیم(ع) سلام کردند و ابراهیم(ع) با جمله اسمیه «سلام علیکم» _ که دلالت بر ثبات و دوام دارد _ پاسخ داد و بدین جهت پاسخ او نیکوتر از سلام فرشتگان می باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 42 - 12

12- برخورد ها و احتجاجات پیامبران ، شایان تأمل و منبعی برای اتخاذ شیوه ارشاد مردم است .

إذ قال لأبيه يـأبت ليم تعبد ما لا يسمع

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 34 - 4

4 - اشتغال فراوان به ذکر خداوند و یاد او ، هنگام سخن با مردم ، دارای فضیلت بسیار بوده و شیوه پیامبران در ترویج دین خدا است .

و نذکرک کثیراً

موسی(ع)، برای تسبیح و ذکر فراوان خدا در خلوت، نیازی به زبان فصیح و یاری هارون(ع) نداشت؛ بنابراین خواست او مطرح شدن تسبیح و یاد خدا در ملأعام بوده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 90 - 13

13 - زمینه سازی و آماده سازی فکری و روانی گمراهان ، از روش های پیامبران در ارشاد و راهنمایی آنان

ی قوم إثمًا فتنتم به وإن ربکم الرحمن

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 352

15- انجام کار های خیر ، مورد علاقه و سیره مستمر پیامبران الهی ، موسی ، هارون ، ابراهیم ، لوط ، اسحاق ، یعقوب ، نوح ، داوود ، سلیمان ، ایوب ، اسماعیل ، ادریس ، ذوالکفل ، یونس ، زکریا ، یحیی (علیهم السلام) بود .

ولقد آتینا موسی و هرون ... یحیی ... إنهم كانوا یسرعون فی الخیرت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 27 - 4

4 - کار و تبلیغ ، آمیخته به یکدیگر در زندگی پیامبران

أن اصنع الفلک بأعیننا و وحینا

برداشت یاد شده، با توجه به این نکته است که حضرت نوح(ع) شخصاً مأمور ساختن کشتی شد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 51 - 13، 3

3- رهبانیت (ترک دنیا و زهدورزی های بی جا) ، انحراف از سیره پیامبران الهی است .

ی_أیها الرسل کلوا من الطَّیِّب_ت

با توجه به این که جمله «کلوا من الطَّیِّبَات» بعد از یاد عیسی و مادرش، مطرح شده است، می تواند به اندیشه نادرست رهبانیت در مسیحیت، اشاره داشته باشد.

13 - استفاده از نعمت های الهی ، سپاس گزاری از خدا و انجام اعمال شایسته ، رسم و راه زندگی ترسیم شده از سوی خدا برای یکایک پیامبران و همه مؤمنان

ی_أیها الرسل کلوا من الطَّیِّب_ت و اعملوا ص_لحاً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 52 - 1، 6

1 - یکی بودن شیوه زندگی همه پیامبران ، در بهره گیری سالم و حلال از نعمت های الهی ، کردار نیک و پرستش خدای یگانه

ی_أیها الرسل کلوا من الطَّیِّب_ت ... و إنّه ذه أمتکم أمّه و حده و أنا ربکم

«ه_ذِه» اشاره به طریقه زندگی است که از سوی خدا به یکایک پیامبران توصیه شده بود (یا أَيُّهَا الرِّسَلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا). «أُمَّه» نیز به معنای طریقه، شیوه و آیین است.

6 - پیروی از شیوه زندگی پیامبران (استفاده از نعمت های الهی ، داشتن کردار نیک و پرستش خدای یگانه) توصیه اُکید خدا به یکایک امت ها

وَإِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّه وَحَدَه وَأَنَا رَبُّكُمْ

برداشت های پیشین بر این اساس بود که مراد از ضمیرهای خطاب در کلمه های «أُمَّتُكُمْ»، «رَبُّكُمْ» و «فَاتَّقُون» پیامبران باشد. احتمال دیگر این است مقصود از این ضمیرها، پیروان هر یک از پیامبران باشد. در این صورت و با توجه به عطف این آیه به آیه قبل، معنای آن چنین می شود: ما همان گونه که شیوه زندگی را به یکایک پیامبران توصیه کردیم، به مردم نیز سفارش نمودیم که به آنان اقتدا کنند و از آیین آنان پیروی نمایند و از تغییر و تبدیل در آن و یا اتخاذ شیوه دیگری غیر از آن سخت پرهیزند. گفتنی است که آیه بعدی، این احتمال را تقویت می کند.

ص: 353

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 72 - 6

6 - استغنا از مردم ، در برابر تبلیغ دین و هدایت آنان ، سیره ای پیامبرگونه است .

أم تسئلهم خرَجًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - سبأ - 34 - 34 - 4

4 - تعالیم پیامبران ، ناسازگار با ایده و زندگی مترفان و خوشگذرانان

و ما أرسلنا فی قریه من نذیر إلا قال مترفوها إنا بما أرسلتم به کـفرون

ایستادگی همواره مترفان در مقابل تعالیم پیامبران و نپذیرفتن آنها، نشان می دهد که آن تعالیم، با ایده و رفتار آنان سازگار نبوده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - ذاریات - 51 - 25 - 8، 3

3 - سنت تحیت و سلام ، دارای دیرینه در تاریخ پیامبران

إذ دخلوا علیه فقالوا سلـمًا

8 - پاسخ تحیت دیگران به تحیتی بهتر و افزون تر ، پیروی از پیامبران و تأدب به آداب آنان است .

فقالوا سلـمًا قال سلـم

630- سیره نظامی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - انفال - 8 - 67 - 16

16 - پیامبران تا پیش از استقرار دین و حکومتشان بر زمین ، از گرفتن اسیر در میدان نبرد پرهیز داشته و آن را ناروا می دانستند .

ما کان لنبی . . . و الله عزیز حکیم

برداشت فوق بر این اساس است که مفعول «یثخن» کلمه ای همانند «دینه» و یا «حکومه» باشد. بر این مبنا اثنخان به معنای تثبیت و

محکم کردن است. بنابراین جمله «ما کان لنبی ...» می‌رساند که پیامبران تا زمانی که حکومت و دینشان در زمین تثبیت نمی‌شود، از اسیر گرفتن در میدان نبرد امتناع می‌کردند. قابل ذکر است اگر مجاهدی از این امر تخلف کنند و اسیر بگیرند، به دلیل آیه 70، نمی‌توان گفت باید آن اسیران کشته شوند.

ص: 354

631- شایستگی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صفات - 37 - 181 - 4

4 - رسولان الهی ، شایسته سلام و تحیت

و سلم علی المرسلین

632- شجاعت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 44 - 33

33_ پیامبران ، ربانیون و احبار ، الگوهای خداترسی و بی پروایی از مردم برای قضاوت بر اساس احکام الهی

یحکم بها النبیون . . . فلا تخشوا الناس و اخشون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 46 - 11

11 - شهامت و شجاعت در ابلاغ رسالت ، از صفات برجسته پیامبران الهی

و لقد أرسلنا . . . فقال إني رسول رب العـلمین

از این که موسی(ع) در کانون قدرت ستمگر عصر خویش ، یک تنه نوای توحید سر می دهد و نیز با الغای خصوصیت از مورد ، مطلب بالا استفاده می شود.

633- شدت عذاب اخروی مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 26 - 5

5 - عذاب تکذیب کنندگان پیامبران در آخرت ، بسی بزرگ تر و شدیدتر از عذاب ذلت بار آنان در دنیا است .

فأذاقهم الله الخزی فی الحیوه الدنیا و لعذاب الآخره أكبر

بزرگ تر بودن عذاب اخروی، می تواند اشاره به شدیدتر بودن آن در مقایسه با عذاب های دنیایی باشد.

634- شرایط تأثیر تبلیغ انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 24 - 4

ص: 355

4- داشتن استعداد و روح حق‌پذیری ، شرط بهره‌مند شدن و تأثیر پذیرفتن از گفته‌های رسولان

رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ

جمله «إِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ» در حقیقت به معنای «إِنْ كُنْتُمْ مُسْتَعِدِينَ لِلْإِقْبَانِ وَطَالِبِينَ لِمَعْرِفَةِ الْحَقَائِقِ» است.

635- شرایط تأثیر موعظه انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 34 - 4

4_ تعالیم و نصیحت‌های پیامبران ، در کسانی که خداوند خواهان گمراهی ایشان باشد ، بی تأثیر است .

و لا ینفعکم نصحی . . . إِنْ كَانَ اللَّهُ یُرِیدُ أَنْ یُغْوِیَکُمْ

«إِنْ كَانَ اللَّهُ . . .» به منزله تعلیل برای «لا ینفعکم نصحی» است؛ یعنی ، چون خداوند گمراهی شما را خواسته است ، نصیحت من در شما تأثیری ندارد.

636- شرایط تأثیر هدایت‌های انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 37 - 4

4- تلاش انبیا و هدایتگران ، به تنهایی برای هدایت گمراهان کافی نیست .

إِنْ تَحَرَّصَ عَلَیْهِمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا یَهْدِیْ مَنْ یَضَلُّ

637- شرایط تبلیغ انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 17 - 3

3- ابلاغ پیام‌های الهی از جانب پیامبران ، منوط به پذیرش و عدم پذیرش مردم نیست .

إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَكْذِبُونَ . . . قَالُوا . . . وَ مَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلْغُ الْمُبِیْنُ

638- شرایط روابط انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 46 - 12

12_ ایمان و اعمال صالح ، محور اساسی پیوند و ارتباط پیامبران با انسانهاست .

ص: 356

إنه ليس من أهلک إنه عمل غیر صـلح

639- شرایط قبول شفاعت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 76 - 9

9- پذیرش شفاعت پیامبران ، مشروط به حتمی نبودن امری است که مورد شفاعت واقع شده است .

یجـدلنا فی قوم لوط . . . یـبرهیم أعرض عن هـذا إنه قد جاء أمر ربک

640- شرایط هدایتگری انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 28 - 14

14- بیزار نبودن مردم از معارف الهی ، شرط توانایی پیامبران بر هدایت ایشان

أنلزمکموها و أتم لها کـرهون

641- شرک ستیزی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 26 - 3

3- دعوت به توحید و مبارزه با شرک ، مهمترین رسالت پیامبران

أن لاتعبدوا إلا الله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 10 - 25

25- تقلید از نیاکان در عبادت غیر خدا ، عمل باطلی است که انبیا به مبارزه با آن برخاستند .

تریدون أن تصدّونا عمّا کان یعبداؤنا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- توحید و نفی شرک، پیام تمامی پیامبران، موحدان و کتاب های آسمانی

ه_ذا ذکر من معی و ذکر من قبلی

ص: 357

مشارالیه «ه_ذا» به قرینه آیات قبل، توحید و نفی شرک است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 65 - 4

4 - توحید ، اساس همه ادیان آسمانی و مبارزه با شرک ، سرلوحه مبارزات پیامبران الهی

و لقد أوحى إليك وإلى الذين من قبلك لئن أشركت ليحبطن عملك

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 45 - 1

1 - تمامی پیامبران و ادیان آسمانی ، مبلغ توحید و مخالف شرک و چندگانه پرستی بوده اند .

وسئل من أرسلنا من قبلك من رسلنا .. ءالیهه یعبدون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 21 - 13

13 - دعوت به توحید و انذار از عواقب شرک ، محور اصلی و مشترک دعوت پیامبران

الآتعبدوا إلا الله

بنابراین که «الآتعبدوا..» در ادامه «وقد خلت النذر» و مصداق انذار آنان باشد_ و نه صرفاً ادامه سخن هود_ برداشت بالا به دست می آید.

642- شریک برای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 32 - 2

2 - پیامبران (ع) ، حق درخواست شریک و معاون برای خویش از خداوند را دارند .

واجعل لی وزیراً .. و أشركه فی امری

643- شفا بخشی متعلقات انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 96 - 7

7_ امکان شفا یافتن با تبرک به اشیای متعلق به پیامبران

أَلْقِيهِ عَلٰى وَجْهِهِ فَارْتَدَّ بَصِيرًا

ص: 358

644- شقاوت مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 105 - 5

5_ مشرکان و منکران رسالت پیامبران ، تشکیل دهنده گروه تیره بختان در سرای آخرتند .

و ما ظلمنهم ولکن ظلموا أنفسهم... فمنهم شقی

آیات پیشین که سخن از شرک‌ورزی و انکار رسالت پیامبران داشت ، قرینه بر این است که مشرکان و منکران رسالت ، مصداق بارزی از شقاوت‌مندانند.

645- شک به تعالیم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 9 - 18، 17

17- قوم نوح ، عاد و ثمود و اقوام پس از آنان ، در جواب دعوت انبیای خویش اعلام کردند در باره تعالیم آنان بشدت در تردیدند .

قوم نوح و عاد و ثمود و الذین من بعدهم... جاءتهم رسلهم بالبینات... وقالوا إنا

18- تردید قوم نوح ، عاد و ثمود به دعوت انبیای خویش ، توأم با بدبینی بود .

إنا لفي شكٍّ ممّا تدعوننا إليه مريب

ذکر «مريب» پس از «شكّ» اگر چه برای تأکید آن است، اما بین آن دو تفاوتی وجود دارد و آن این است که: در «ريب» شك توأم با بدبینی است (فروق اللغويه).

646- شؤن انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 46 - 16

16_ تقاضای امری از خداوند ، بدون اطمینان به حکیمانه بودنش ، کاری است به دور از شأن پیامبران .

فلا تسئلن ما لیس لک به علم إني أعظک أن تكونن من الجاهلین

647- شهادت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 155 - 5

5_ پایداری پیامبران در ابلاغ رسالت خویش ، تا شهادت و کشته شدن در راه خدا

ص: 359

و قتلهم الأنبياء بغير حق

648- شهر نشینی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 109 - 7

7_ پیامبران از آبادی نشینان (از شهر ها و روستا ها) برگزیده شدند نه از صحرانشینان و بیابانگردان *

إلا رجلاً نوحى إليهم من أهل القرى

649- شیطان و انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 200 - 2

2_ پیامبران بزرگ نیز مطمع شیطان برای واداشتن آنان به تخلف از فرمان های خدا

و إما ينزغنك من الشيطان نزغ

«إما» مرکب از «إن» شرطیه و «ما»ی زایده است. تأکید جمله شرطیه با «ما»ی زایده و نون تأکید ثقلیه برای رساندن این معناست که شرط محقق خواهد شد. بنابراین «إما ينزغنك» یعنی اگر شیطان در صدد تحریک تو برآید، که برخواهد آمد.

650- صبر انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 34 - 18، 8، 4

4_ پیامبران گذشته در برابر تکذیب و آزارهای مخالفان خویش پایداری می کردند.

فصبروا على ما كذبوا و أودوا

6_ پیروزی، پایانی شیرین برای صبر انبیا در برابر تکذیب و آزار مخالفان بود.

فصبروا على ما كذبوا و أودوا حتى أتهم نصرنا

8_ تاریخ پیامبران گذشته و بیان پایداریهای آنان، درس آموز و سازنده است.

و لقد كذبت رسل من قبلك فصبروا .. حتى أتتهم نصرنا

18 _ آیاتی از قرآن در تشریح و سرگذشت انبیای پیشین و صبر و مقاومت و پیروزی آنها قبل از سوره انعام بر پیامبر خدا نازل شده است.

فصبروا علی ما کذبوا .. و لقد جاءک من نبی المرسلین

ص: 360

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- ابراهیم - 14 - 12 - 8

8- پیامبران اقوام پیشین بصراحت به آنان اعلام کردند که در برابر هرگونه آزار و اذیتشان، شکیبایی پیشه خواهند کرد.

و لنصبرنّ علی ما اذیتموننا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - کهف - 18 - 78 - 5

5- درجات تحمّل و نیز نوع عملکرد پیامبران و اولیا، با هم متفاوت است.

سَأْتِیْکَ بِتَأْوِیْلِ مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَیْهِ صَبْرًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 87 - 11

11- پیامبران، مأمور پایداری در مسیر تبلیغ و ماندن در میان مردم و جامعه خویش تا آخرین مرحله

و ذالنوننن اذ ذهب مغضبًا فظنّ أن لن نقدر علیه

توییح شدن یونس (ع) به خاطر ترک قوم خویش، قبل از این که فرمانی در این زمینه از جانب خداوند دریافت کند؛ براین نکته دلالت دارد که پیامبران مجاز به ترک مأموریت و مردم خود، قبل از آمدن فرمان و رخصت از جانب خداوند نیستند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 31 - 6,7

6_ پیامبران الهی، الگو و مظهر صبر و پایداری در برابر دشمنان حق ستیز و تبه کار

و کذلک جعلنا لکلّ نبیّ عدوًّا من المجرمین و کفی برّک هادیًا و نصیرًا

7_ تفکر در تاریخ پیامبران و صبر و پایداری آنان در برابر دشمنانشان، نیروبخش و تقویت کننده روح مقاومت است.

و کذلک جعلنا لکلّ نبیّ عدوًّا من المجرمین و کفی برّک هادیًا و نصیرًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - توصیه خداوند به پیامبر (صلی الله علیه و آله) ، مبنی بر تأسی کردن از پیامبران گذشته در صبر و شکیبایی در برابر مشکلات رسالت

إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ ءَامَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا .. فَاصْبِرْ

برداشت یاد شده با توجه به این نکته است که جمله «فاصبر..» تفریع بر جمله «إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا...» است.

651- صبر انبیای انطاکیه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - پس - 36 - 16 - 2

ص: 361

2 - پیامبران مردم انطاکیه ، برخوردار از صبر و پایداری بر مواضع خویش ، به رغم روبه رو شدن با تکذیب و مخالفت های سخت

قالوا ربنا يعلم إنا إليكم لمرسلون

تأکید پیامبران بر راستی ادعاهای خود، علی رغم تکذیب شدن شان، گویای برداشت یاد شده است.

652- صبر انبیای اولوالعزم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 35 - 3،6

3- برخی از رسولان الهی ، اولوالعزم و دارای صبر و شکیبایی بیشتر بودند .

فاصبر كما صبر أولوا العزم من الرسل

بنابراین که «من» در «من الرسل» برای تبعیض باشد؛ استفاده می شود که همه رسولان، اولوالعزم نبوده اند.

6- تمامی رسولان صاحب شریعت ، برخوردار از صبر و استقامتی بزرگ

فاصبر كما صبر أولوا العزم من الرسل

«اولوالعزم» می تواند به معنای صاحب شریعت باشد؛ زیرا در معنای «عزم»، «عزیمه» به معنای شریعت را یاد کرده اند.

653- صداقت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 49 - 6

6_ معجزات روشننگر انبیای الهی ، نشانه صدق دعوی رسالت آنان

بایه من ربکم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 53 - 4

4_ منکران قیامت با برپایی آن به درستی و راستی گفتار انبیا درباره معاد پی خواهند برد و بدان اعتراف خواهند کرد .

یوم یأتی تأویله یقول الذین نسوه من قبل قد جاءت رسلنا بالحق

ضمیر مفعولی در «نسوه» می تواند به «کتب» در آیه قبل برگردد. بر این مبنا «ال» در «الحق» جنسیه است و مراد از آن حقانیت رسالت انبیاست. و نیز می تواند آن ضمیر به «یوم یأتی تأویله»، که همان روز قیامت است، برگردانده شود. در این صورت «ال» در «الحق» عهدیه است و اشاره به حقانیت روز قیامت دارد. برداشت فوق بر اساس احتمال دوم است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 68 - 9

9_ پیامبران ، خیرخواه امت های خویش و انسانهایی امین و درستکار

ص: 362

و لکنی رسول . . . و أنا لکم ناصح أمين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 105 - 2

2_ پیامبران الهی حریص بر راستگویی و حقگویی درباره خداوند

حقیق علی أن لا أقول علی الله إلا الحق

اعلام رسالت و سپس بیان این حقیقت که موسی سخنی جز حق به خدا نسبت نمی دهد، بیانگر این است که حقگویی درباره خدا اقتضای رسالت است. بنابراین همه پیامبران الهی دارای این ویژگی هستند. گفتنی است کلمه «حقیق» به معنای «سزاوار» است و چون به «علی» متعدی شده است، می تواند معنای «حریص» در آن تضمین شده باشد؛ یعنی: «این حریص علی کذا حقیقاً به».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 84 - 5

5 - پیامبران الهی، گویندگانی صادق و راستگو برای مردمان

و اجعل لی لسان صدق فی آخرین

654- صدقه به خویشاوندان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 88 - 15

15_ اعطای صدقه به فرزندان و خاندان پیامبران، جایز و امری شایسته و نیکوست.

و تصدق علینا إن الله یجزی المتصدقین

«تصدق» به معنای اعطای صدقه است و «صدقه» آن گونه که در «کشاف» آمده است عطیه و بخششی است که به منظور رسیدن به ثواب پرداخت می شود.

655- صدقه به فرزندان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 88 - 15

15_ اعطای صدقه به فرزندان و خاندان پیامبران ، جایز و امری شایسته و نیکوست .

و تصدق علينا إن الله يجزي المتصدقين

«تصدق» به معنای اعطای صدقه است و «صدقه» آن گونه که در «کشاف» آمده است عطیه و بخششی است که به منظور رسیدن به ثواب پرداخت می شود.

ص: 363

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 67 - 14،15

14 - پیامبران ، از مسخره کردن و به بازیچه گرفتن مردم ، منزهند .

قال أعوذ باللّٰه أن أكون من الجهلین

15 - پیامبران ، منزه از کردار های جاهلانه هستند .

قال أعوذ باللّٰه أن أكون من الجهلین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 147 - 3

3_ همراه نمودن دعا با مجاهدت و مقاومت در راه خدا ، از ویژگی های پیامبران الهی و پرورش یافتگان آنان

و ما كان قولهم الا ان قالوا ربنا اغفر لنا ذنوبنا . . . و انصربنا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 161 - 1

1_ ساحت پیامبران ، پاک و منزه از هر گونه خیانت است .

و ما كان لنبي ان يغلّ

«يغلّ» از ماده غلول و غلّل، به معنای خیانت است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 98 - 9،17

9_ گذشت از خطاکاران و دعا برای آنان ، خصلتی نیکو و از صفات پیامبران الهی است .

ی_أبانا استغفر لنا . . . قال سوف أستغفر لكم ربی

17_ امیدوار ساختن مردم به مغفرت و رحمت الهی و بخشوده شدن گناهانشان ، شیوه ای پسندیده و از خصلت های پیامبران است .

سوف أستغفر لكم ربى إنه هو الغفور الرحيم

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

10 - مريم - 19 - 47 - 14

14- گذشت از خطاکاران و دعا برای آنان ، خصلتی نیکو و از صفات پیامبران است .

لأرجمنک واهجرنی . . . سأستغفر لک ربی

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

ص: 364

4- پیامبران ، برخوردار از خصلت های بشری

إذ ذهب مغضبًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صفات - 37 - 103 - 5

5 - تسلیم و انقیاد در برابر فرمان های خداوند ، صفتی بس ارزشمند و پیامبرگونه

فلما أسلما وتله للجبين

برداشت یادشده از آن جا است که آیه شریفه، در مقام تمجید از دو انسان والا و پیامبران الهی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صفات - 37 - 112 - 5

5 - صالح بودن ، برجسته ترین صفت پیامبران الهی

نبیًا من الصّٰلِحین

توصیف اسحاق(ع) به صالح بودن _ در حالی که پیامبران دارای اوصاف پسندیده دیگری نیز هستند _ می رساند که صالح بودن مهم ترین و برجسته ترین صفت برای آنان است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صفات - 37 - 171 - 3

3 - عبودیت و بندگی خدا ، برجسته ترین صفت رسولان الهی

و لقد سبقت کلمتنا لعبادنا المرسلین

یاد کردن از پیامبران با صفت «عبادنا» پیش از صفت «مرسلین»، گویای برداشت یاد شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 30 - 2

2 - پیامبران ، از نظر خصوصیات و ویژگی های انسانی همانند دیگر انسان ها هستند .

إِنك مِيتٌ وَإِنهَم مِيتُونَ

برداشت یاد شده بر این اساس استوار است که یادآوری رحلت پیامبر(صلی الله علیه و آله)، می تواند به خاطر این باشد که برخی از مردم، عقیده داشتند که پیامبر(صلی الله علیه و آله) نباید بمیرد و باید حیات جاودانه و یا عمر طولانی داشته باشد. بر این اساس آیه شریفه، پیام آور این حقیقت کلی و عام است که همه انسان ها _ حتی پیامبران _ از نظر خصوصیات انسانی مانند روبه رو شدن با مرگ یکسان اند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 33 - 8

8 - ایمان به هدف و پایبندی به آرمان های خویش ، از خصوصیات پیامبران است .

و الذی جاء بالصدق و صدق به

ص: 365

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 46 - 11

11 - شهامت و شجاعت در ابلاغ رسالت ، از صفات برجسته پیامبران الهی

و لقد أرسلنا .. فقال إني رسول ربّ العـلـمـين

از این که موسی(ع) در کانون قدرت ستمگر عصر خویش، یک تنه نوای توحید سر می دهد و نیز با الغای خصوصیت از مورد، مطلب بالا استفاده می شود.

657- صفات پیروان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 52 - 16

16 _ ایمان به خداوند و تسلیم در برابر او ، ویژگی یاوران انبیا

من انصاری الی اللّٰه . . . امنا باللّٰه و اشهد باآنا مسلمون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 84 - 7

7 - برخوردار بودن از قلبی سالم و پاک ، نخستین و مهم ترین صفت از اوصاف شیعه و پیرو راستین خط پیامبران

وإنّ من شیعتہ لإبرہیم . إذ جاء ربّہ بقلب سلیم

برداشت یاد شده با توجه به این نکته است که خداوند، پس از معرفی ابراهیم(ع) به عنوان شیعه و پیرو نوح پیامبر، او را به داشتن قلب سلیم توصیف فرمود.

658- صفات دشمنان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 31 - 2

2 _ دشمنان پیامبران ، همواره از سنخ مجرمان و تبه کاران بودند .

لكلّ نبيّ عدوًّا من المجرمين

659- صلاحيت انبيا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

ص: 366

6 - انتخاب رسول از سوی خداوند بر اساس علم کامل او به شایستگی رسولان انجام می گیرد.

الله أعلم حیث يجعل رسالته

7 - صلاحیت و شایستگی، اساس دستیابی انبیا به مقام رسالت است.

الله أعلم حیث يجعل رسالته

660- ضعف انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 188 - 1,4

1 - انسان ها، حتی پیامبران، بجز در سایه مشیت خدا، نه بر جلب منفعت توانایی دارند و نه بر دفع ضرر

قل لاأملک لنفسی نفعاً ولا ضراً إلا ما شاء الله

«ملک» به معنای توانایی و تمکن داشتن است. کلمه «لنفسی» می تواند قرینه بر این باشد که مراد از توانایی بر منفعت، توان جلب منفعت، و مقصود از تمکن بر ضرر، توانایی بر دفع ضرر است.

4 - انسان ها، حتی پیامبران، ناتوان از شناسایی سود و زیان خویش هستند.

قل لاأملک لنفسی نفعاً ولا ضراً

با توجه به آیه قبل - که آگاهی پیامبر (صلی الله علیه و آله) را از زمان قیامت نفی می کرد - و نیز جمله بعد - که درباره آگاهی نداشتن پیامبر (صلی الله علیه و آله) از غیب است - می توان گفت جمله «لاأملک ...» ناظر به تمکن علمی به نفع و ضرر نیز می باشد. بنابراین «لاأملک» اشاره به این معنا نیز دارد که انسان ناتوان از شناسایی منافع و مضار خویش است.

661- ضعف علمی مخالفان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 83 - 9

9 - ناتوانی فکری و علمی مخالفان تعالیم پیامبران در برابر منطق ایشان

فلما جاءتهم رسلهم بالبینات فرحوا... و حاق بهم ما كانوا به يستهزءون

برداشت یاد شده به این خاطر است که کافران، به جای برخورد منطقی با پیامبران، همیشه به تمسخر تعالیم روشن و بی ابهام آنان (بینات) می پرداختند.

662- ضعف فکری مخالفان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 367

9- ناتوانی فکری و علمی مخالفان تعالیم پیامبران در برابر منطق ایشان

فلما جاءتهم رسلهم بالبينات فرحوا... و حاق بهم ما كانوا به يستهزءون

برداشت یاد شده به این خاطر است که کافران، به جای برخورد منطقی با پیامبران، همیشه به تمسخر تعالیم روشن و بی ابهام آنان (بینات) می پرداختند.

663- طعام انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 8 - 1,4

1- بدن پیامبران همانند دیگر انسان ها، نیازمند به تغذیه است .

و ما جعلنهم جسداً لا يأكلون الطعام

4- بی نیازی پیامبران از تغذیه و جاودانگی آنان در دنیا، پندار باطل مشرکان

و ما جعلنهم جسداً لا يأكلون الطعام و ما كانوا خلدین

664- طعام خوردن انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 20 - 1

1_ همه پیامبران الهی در طول تاریخ، همچون سایر مردمان، نیازمند به تناول غذا و داد و ستد با مردم

و ما أرسلنا قبلك من المرسلین إلا إنهم لیاكلون الطعام و یمشون فی الأسواق

665- ظالمان و انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 39 - 10

10_ تاریخ بشر، شاهد مخالفت و رویارویی بیدادگران با رسولان الهی

كذلك كذب الذين من قبلهم فانظر كيف كان عقبه الظلمين

666- ظلم استهزای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 368

6- کفر، شرک و استهزای پیامبران، ظلم و ستمی آشکار است.

یویلنا إنا کنا ظلمین

اعتراف مشرکان و کافران استهزاگر به ستم کار بودن خود، حکایت از این دارد که کفر و شرک و استهزای پیامبران، ظلم است.

667- ظلم تکذیب انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 70 - 18

18 - کفرورزی و انکار دلایل روشن انبیا، ظلم انسان به خویش و پیامد آن دامنگیر خود اوست.

أتتهم رسلهم بالبینت فما کان الله لیظلمهم و لکن کانوا أنفسهم یظلمون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 37 - 13

13 - پرستش غیر خدا، انکار رسالت پیامبران و مخالفت با پیام های آنان ظلم است.

و لاتخـ طبنی فی الذین ظلموا

مقصود از «الذین ظلموا» همان مشرکان و منکران رسالت نوح هستند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 67 - 5

5 - شرکورزی و انکار رسالت پیامبران، ستمگری است.

و أخذ الذین ظلموا الصیحه

مقصود از «الذین ظلموا» مشرکان و انکارکنندگان رسالت صالحند. تعبیر کردن از آنان به ستمکاران، اشاره ای است به برداشت فوق.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 94 - 9

9_ شرکوری، انکار رسالت پیامبران و رعایت نکردن عدل و انصاف در مبادلات، ستمگری است .

وَأَخَذتِ الذین ظلموا الصیحه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 101 - 3

3_ شرکوری، انکار پیامبران و ارتکاب گناه، ستمهایی است که مشرکان، کافران و گنه کاران در حق خود روا می دارند .

وَل_کن ظلموا أنفسهم

ص: 369

مقصود از ظلم به نفس _ که جمله «ظلموا انفسهم» گویای آن است _ هم گناهان و هم آثار و تبعات آن می باشد. برداشت فوق ناظر به لحاظ نخست است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 27 - 17

17 - شرک ، حق ناپذیری و تکذیب پیامبران ، ظلمی است هلاکت بار .

فقال الملوذا الذين كفروا... و لاتخـطبنی فی الذین ظلموا انهم مغرقون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 37 - 7

7 _ تکذیب آیات و رسولان الهی ، ظلم است و تکذیب کنندگان ، مردمانی ظالم اند .

الذین کذبوا بأیـتنا... کذبوا الرسل... و اعدتنا للظـلمین عذاباً ألیماً

مراد از «الظالمین» در آیه همان تکذیب کنندگان آیات و انبیا هستند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 37 - 15

15 - کفر و نپذیرفتن دعوت پیامبران ، ظلم است و کافران ظالم اند .

والذین کفروا لهم نار جهنم... فما للظـلمین من نصیر

668- ظلم دشمنان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 13 - 10

10- اقوام کافری که با تعالیم انبیا به مخالفت برخاستند ، مردمانی ستمگر بودند .

وقال الذین کفروا لرسلم لئخرجنکم... فأوحی إلیهم... لنهلکن الظـلمین

669- ظلم ستیزی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 13 - 3

3_ نجات ستمدیدگان از بیدادگری بیدادگران ، هدف خداوند از بعثت پیامبران در طول تاریخ

لما ظلموا و جاءتهم رسلهم بالبینة

ذکر جمله «جاءتهم رسلهم» بعد از «لما ظلموا» حکایت از این حقیقت دارد که بعثت پیامبران در پی گسترش ظلم و بیدادگری

ص: 370

و به منظور رهایی مظلومان از شرّ ظالمان بوده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 39 - 11

11 - بعثت پیامبران الهی ، در راستای نجات مظلومان از ستم بیدادگران

كذلك كذب الذين من قبلهم فانظر كيف كان عقبه الظلمين

رویارویی بیدادگران با رسولان الهی در طول تاریخ، بیانگر برداشت فوق است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - نمل - 27 - 14 - 4

4 - پیام و رسالت پیامبران الهی ، ناسازگار با روحیه ظلم و جاه طلبی

و جحدوا بها و استيقنتها أنفسهم ظلماً و علواً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 47 - 10

10 - مبارزه پیامبران و ادیان توحیدی با نظام طبقاتی و پدیده استضعاف و استکبار در جامعه

و یقوم ما لی ادعوکم الی النجوه... فیقول الضعف_وا للذین استکبروا اِنا کنا لکم

670- ظلم مخالفت با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 37 - 13

13 - پرستش غیر خدا ، انکار رسالت پیامبران و مخالفت با پیام های آنان ظلم است .

و لاتخ_طبنی فی الذین ظلموا

مقصود از «الذین ظلموا» همان مشرکان و منکران رسالت نوح هستند.

671- عبادات انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 79 - 6

6- ضرورت عبادت و ارتباط بیشتر با خدا برای انبیا و رهبران الهی

و من الیل فتهجد به نافله لک

ص: 371

672- عبادت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 142 - 6

6_ خلوت و انزوای انبیا برای مناجات با خدا و عبادت او

و وعدنا موسی ثلاثین ليله

673- عبرت از سرنوشت مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 25 - 6

6 - سرنوشت شوم و هلاکت بار تکذیب کنندگان پیامبران در گذشته ، عبرت آموز برای دیگران

كذب الذین من قبلهم فأتیهم العذاب من حیث لا یشرعون

674- عبرت از سیره انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 74 - 10

10_ برخوردها و احتجاجات پیامبران، شایان تأمل و منبعی برای اتخاذ شیوه و درس آموزی است.

و إذ قال إبرهیم لأبیه ءازر

«اذ» ظرف زمان و متعلق به فعل «اذکر» است؛ یعنی: «اذکر إذ قال». فرمان به یادآوری و بیان شیوه به جهت آن است که مخاطب از این جریان درسهای لازم را بگیرد.

675- عبرت از فرجام دشمنان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - مجادله - 58 - 5 - 6

6 - فرجام ذلت بار دشمنان خدا و پیامبران در طول تاریخ ، درس عبرتی برای مخالفان اسلام

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادِّثُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ .. . كَمَا كَبَتَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

ص: 372

676- عبرت از فرجام مخالفان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 25 - 10

10 - مخالفان و تکذیب کنندگان انبیای الهی ، در زندگی دنیایی نیز دارای فرجامی بد و عبرت آموزانند .

فانتقمنا منهم فانظر كيف كان ع_قبه المكذبين

677- عبرت از فرجام مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 25 - 7،10

7 - سرنوشت شوم و ناگوار تکذیب کنندگان پیامبران ، مایه عبرت برای همگان

فانتقمنا منهم فانظر كيف كان ع_قبه المكذبين

10 - مخالفان و تکذیب کنندگان انبیای الهی ، در زندگی دنیایی نیز دارای فرجامی بد و عبرت آموزانند .

فانتقمنا منهم فانظر كيف كان ع_قبه المكذبين

678- عبرت از قصص انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 21 - 2

2- لزوم یادکرد سرگذشت پیامبران ، برای درس آموزی و پندگیری

و اذکر أفعالهم

از آخر آیه شریفه (إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ..)، استفاده می شود که یادکرد در جهت پندگیری است.

679- عبرت از قصه انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 111 - 2،1

1_ داستان پیامبران و امت های ایشان حاوی پند و مایه عبرت است .

لقد كان في قصصهم عبره

«قصص» به معنای داستان است. ضمیر در «قصصهم» به «رسل» و نیز امتهای ایشان _ که از «من نشاء» و «القوم المجرمین» در آیه قبل استفاده می شود _ برمی گردد.

2_ تنها خردمندان از سرگذشت های پندآموز پیامبران بهره می گیرند و عبرت می آموزند .

ص: 373

لقد كان في قصصهم عبرة لأولي الألباب

روشن است که داستان پیامبران برای همگان می تواند عبرت باشد. بنابراین اختصاص دادن آن به خردمندان، برای رساندن این حقیقت است که ایشان از داستان پیامبران درس می گیرند و دیگران محرومند.

680- عبودیت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 90 - 9

9 - پیامبران، از زمره بندگان خداوند هستند.

من يشاء من عباده

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 52 - 1

1 - یکی بودن شیوه زندگی همه پیامبران، در بهره گیری سالم و حلال از نعمت های الهی، کردار نیک و پرستش خدای یگانه

ی-أيها الرسل كلوا من الطيبات .. وإن هذ أمتكم أمه وحده وأنا ربكم

«هذه» اشاره به طریقه زندگی است که از سوی خدا به یکایک پیامبران توصیه شده بود (یا أيها الرسل كلوا من الطيبات و اعملوا صالحاً). «أمه» نیز به معنای طریقه، شیوه و آیین است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - نمل - 27 - 59 - 7

7 - پیامبران، بندگان خدا و برگزیدگان از جانب او

وسلم على عباده الذين اصطفى

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 171 - 3

3 - عبودیت و بندگی خدا، برجسته ترین صفت رسولان الهی

و لقد سبقتمنا لعبادنا المرسلين

یاد کردن از پیامبران با صفت «عبادنا» پیش از صفت «مرسلین»، گویای برداشت یاد شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 59 - 6

6- بندگی خدا، بارزترین ویژگی پیامبران الهی

إن هو إلا عبد أنعمنا عليه

با الغای خصوصیت از مورد آیه شریفه، مطلب بالا به دست می آید.

ص: 374

681- عبودیت پیروان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 74 - 4

4 - پیامبران الهی ، همواره در بستر تاریخ ، برخوردار از پیروانی مخلص و اهل بندگی خدا

و لقد أرسلنا فيهم منذرين . فانظر كيف كان عـقبه المنذرين . إلا عباد الله المخلص

682- عجز معرضان از انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 32 - 1

1- اعراض کنندگان از دعوت پیامبران ، ناتوان از مبارزه با حق و گریز از عذاب الهی

و من لا یجب داعی الله فلیس بمعجز فی الأرض

683- عجز مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 74 - 6

6 _ اقوام تکذیب کننده پیامبران ، به خاطر مهر شدن دلهایشان و با وجود معجزات و براهین روشن ، توانایی پذیرش آنان را نداشتند .

فما كانوا لیؤمنوا بما کذبوا به من قبل کذلک نطیع علی قلوب المعتدین

تعبیر به «فما كانوا لیؤمنوا» به جای «فما آمنوا بما کذبوا به» بیانگر وجود نوعی مانع است که آنان را از ایمان آوردن بازمی داشت. در جمله بعد، از آن مانع تعبیر به «طیع قلوب» شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 79 - 5

5 - منکران دین و رسالت پیامبران ، رودررو با اراده خداوند و ناتوان از مقابله با آن

أم أبرموا أمرًا فإتًا مبرمون

684- عدالتخواهی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 25 - 6

6- رسولان الهی، پیام آوران عدالت برای جوامع و ارائه دهندگان موازین و معیارهای حق و باطل

و أنزلنا معهم الکتب و المیزان

«میزان» اسم آلت و ابزار سنجش اشیا است. فرستادن میزان از سوی خداوند، به معنای ارائه معیارها و ملاکها، برای رعایت حق و عدل می باشد.

685- عذاب اخروی مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 37 - 8

8_ تکذیب کنندگان آیات و رسولان الهی، علاوه بر هلاکت دنیوی، در آخرت نیز دچار عذابی دردناک و رنج آور خواهند شد.

الذین کذبوا بآیتنا فدمرنهم... کذبوا الرسل أغرقنهم... و أعتدنا للظالمین

686- عذاب استهزاگران انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - رعد - 13 - 32 - 9

9_ نازل کردن عذاب بر استهزاگران انبیا و کافران به رسالت ایشان، از سنت های خداوند است.

ثم أخذتهم فکیف کان عقاب

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - رعد - 13 - 34 - 1

1_ کافران، مشرکان، گمراهان و آنان که پیامبران را به مسخره می گیرند، به عذاب های سخت دنیوی و اخروی گرفتار خواهند شد.

لهم عذاب فی الحیوة الدنیا و لعذاب الأخره أشق

مراد از ضمیر در «لهم» _ به قرینه آیه 31 و 32_ کافران، مشرکان، استهزاگران و گمراهان می باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 41 - 8

8- استهزاکنندگان پیامبران، به عذابی مبتلا شدند که آن را به مسخره می گرفتند .

فحاق بالذین سخروا منهم ما کانوا به یستهزءون

ص: 376

مقصود از «ما كانوا به يستهزءون» عذاب استیصال است؛ زیرا آن چه مورد تمسخر کافران در طول تاریخ بود _ و همان بر سرشان آمد _ عذاب استیصال بود.

687- عذاب استیصال مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 44 - 5

5 - خداوند ، اقوام تکذیب گر و کفر پیشه تاریخ را پس از این که از فرصت داده شده استفاده نکردند و هم چنان بر کفر و انکار خود پای فشردند ، با عذاب استیصال نابود کرد .

فأملیت للک فرین ثم أخذتهم

«نکیر» به معنای انکار (تغییر) است. و مقصود از آن به قرینه آیه بعد، تغییر نعمت به محنت، حیات به مرگ و نابودی و آبادانی به ویرانی است. گفتنی است که استفهام در جمله «فکیف کان نکیر»، استفهام تعجبی و بیانگر شدت کیفر است.

688- عذاب دشمنان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نازعات - 79 - 25 - 2

2 - عذاب فرعون در دنیا و آخرت ، نمونه ای از برخورد شدید خداوند با مخالفان پیامبران و برحذر دارنده آنان از عواقب مخالفت

فأخذہ اللہ نکال الآخره و الأولى

«نکال» به چیزی گفته می شود که به وسیله آن، دیگران را تنکیل کنند؛ یعنی، از کاری بر حذر دارند (قاموس). مصداق آن در آیه عذاب فرعون است که مایه عبرت برای دیگران می باشد. اضافه «نکال» به «الآخره و الأولى»، یا گویای این نکته است که عذاب فرعون در آخرت و دنیا، هر یک می تواند برای مردم «نکال» و مایه عبرت باشد و یا گویای این که عذاب فرعون در دنیا می تواند مایه عبرت مردم نسبت به دنیا و آخرت آنان باشد. برداشت یادشده براساس احتمال اول است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - فجر - 89 - 14 - 7

7 - نواختن شلاق عذاب بر عاد ، ثمود و فرعون ، نمونه ای از کمین گذاری خداوند برای مخالفان پیامبران است .

فصّب علیهم ربّک . . . إنّ ربّک لبالمرصاد

689- عذاب دنیوی دشمنان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 377

21 - مخالفان پیامبران ، مستحق کیفر دنیوی بودند .

فينظروا كيف كان عـقبه الذين من قبلهم . . . و جاءتهم رسلهم بالبينـت فما كان الله

690- عذاب دنیوی مخالفان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 59 - 16

16_ انکار کنندگان ربوبیت خدا ، مخالفان پیامبران و پیروی کنندگان از سرکشان ، در معرض عذاب های دنیوی اند .

ولما جاء أمرنا . . و تلک عاد جحدوا بأیـت ربهم ... و اتبعوا أمر کل جبار عنید

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 31 - 12

12 - عذاب شدن مخالفان پیامبران در دنیا از سوی خداوند ، کاملاً مطابق با عدل و داد است .

و ما الله یرید ظلماً للعباد

691- عذاب دنیوی مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 26 - 5

5 - عذاب تکذیب کنندگان پیامبران در آخرت ، بسی بزرگ تر و شدیدتر از عذاب ذلت بار آنان در دنیا است .

فأذاقهم الله الخزی فی الحیوه الدنیا و لعذاب الآخره أكبر

بزرگ تر بودن عذاب اخروی، می تواند اشاره به شدیدتر بودن آن در مقایسه با عذاب های دنیایی باشد.

692- عذاب مخالفان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 39 - 9

9_ تاریخ بشر ، شاهد فرجام شوم مخالفان پیامبران و گرفتار شدن آنان به عذاب استیصال الهی

كذلك كذب الذين من قبلهم فانظر كيف كان عقبه الظلمين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 378

7_ عذاب استیصال برای مردمی که رسول الهی خود را نپذیرند و با او مخالفت کنند، از سنت های الهی است .

فإذا جاء رسولهم قضی بینهم بالقسط

برداشت فوق مبتنی بر این است که مراد از «بینهم» اختلاف موجود بین جمعی از امت و پیامبر و به تقدیر «بینهم و بینه» باشد. در این صورت مراد از «قضی بینهم» می تواند سرکوبی مخالفان پیامبر و نابود کردن آنان به عذاب استیصال باشد، نه داوری میان آنان.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 57 - 6

6_ مخالفان انبیا و اعراض کنندگان از حقایق و معارف الهی ، در خطر نابودی و عذاب الهی اند .

فإن تولّوا .. يستخلف ربی قوماً غیرکم

693- عذاب مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 92 - 2

2_ تکذیب کنندگان انبیای الهی و رسالت های آنان در خطر نابودی با نزول عذابی سخت و ویرانگر

الذین کذبوا شعبياً کأن لم یغنوا فیها

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 96 - 13

13_ خداوند ، گرفتار کننده گنهکاران و تکذیب گران انبیا به عذاب

و لکن کذبوا فأخذنهم بما کانوا یکسبون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 97 - 1,3

1_ امت های تکذیب کننده انبیا در معرض گرفتار آمدن به عذاب الهی به هر هنگام ، بویژه شبانگاهان در حال خواب و بی خبری

أفأمن أهل القرى أن يأتيهم بأسنا بئنا و هم نائمون

تفریع جمله «أفأمن . . .» بر «و لكن كذبوا فأخذنهم ...» می رساند که مراد از «أهل القرى» امتهای تکذیب کننده انبیاست.

3_ احساس مصونیت تکذیب کنندگان انبیا از گرفتار شدن به عذاب های دنیوی ، احساسی نابجا و به دور از واقعیت است .

أفأمن أهل القرى أن يأتيهم بأسنا

استفهام در جمله «أفأمن . . .» استفهام انکاری توییخی است. یعنی اقوام کفرپیشه احساس امنیت از عذاب الهی دارند، ولی به خاطر نابجا بودن چنین احساسی مورد ملامت هستند.

ص: 379

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 98 - 1

1_ جوامع تکذیب کننده رسولان الهی همواره در خطر گرفتار شدن به عذاب الهی ، بویژه به هنگام اشتغال به سرگرمی ها و بازیچه های روزانه

أو أمن أهل القرى أن يأتيهم بأسنا ضحى وهم يلعبون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - يوسف - 12 - 109 - 11، 10، 8

8_ تکذیب کنندگان پیامبران پیشین به عذاب های دنیوی گرفتار شدند .

أفلم يسيروا فى الأرض فينظروا كيف كان عِقبه الذين من قبلهم

مراد از ضمیر در «أفلم يسيروا» مشرکان و مخالفان پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) است و مقصود از «الذين من قبلهم» امتهای پیش از ایشان می باشد.

10_ مطالعه آثار باقیمانده از تکذیب کنندگان انبیا ، گویای عاقبت شوم آنان و گرفتار آمدنشان به عذاب های الهی است .

أفلم يسيروا فى الأرض فينظروا كيف كان عِقبه الذين من قبلهم

11_ خداوند ، تکذیب کنندگان رسالت پیامبر (صلی الله علیه و آله) را به فرجام شوم و گرفتار آمدن به عذاب استیصال تهدید کرد .

أفلم يسيروا فى الأرض فينظروا كيف كان عِقبه الذين من قبلهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - يوسف - 12 - 110 - 8

8_ نزول عذاب بر تکذیب کنندگان انبیا ، نمودی از امداد های خداوند به پیامبران خویش

جاءهم نصرنا فنجى من نشاء

مراد از یاری خدا (جاءهم نصرنا) به قرینه «فنجى من نشاء ..» نزول عذاب است. بنابراین تعبیر کردن از نزول عذاب به آمدن یاری ، حکایت از برداشت فوق دارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - عذاب برخی از اقوام مکذّب انبیا (قوم عاد) با طوفان شن بود .

فمنهم من أرسلنا علیه حاصبًا

«حاصب» به «باد شدیدی که حامل شن و ماسه است» گفته می شود. گفتنی است که عذاب های یاد شده در آیه، براساس لفّ و نشر مرتب، مطابق با اقوام و اشخاص یاد شده در آیات پیش است.

7 - برخی از اقوام مکذّب انبیا (قوم ثمود) با صیحه و صدایی مهیب و وحشت ناک ، عذاب و نابود شدند .

و عادًا و ثمودًا .. فكلًا أخذنا بذنبه ... و منهم من أخذته الصيحة

8 - برخی از مکذّبان انبیا (قارون) ، در کام زمین فرورفتند و نابود گردیدند .

وقرون .. فكلًا أخذنا بذنبه ... و منهم من خسفنا به الأرض

9 - برخی از مکذّبان انبیا (فرعون و هامان) ، گرفتار امواج دریا شدند و غرق شدند .

و فرعون و... فكللاً أخذنا بذنبه... و منهم من أغرقنا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - روم - 30 - 9 - 18

18 - امت های گذشته ، در پی اصرار بر تکذیب تعالیم انبیا ، به عذاب الهی گرفتار شدند .

و جاءتهم رسالهم بالبینات فما كان الله ليظلمهم ولکن كانوا أنفسهم يظلمون

فعل «كانوا» با فعل مضارع «يظلمهم» مفید استمرار و اصرار است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 25 - 4, 3

3 - تکذیب کنندگان پیامبران ، از میان اقوام گذشته ، به عذاب الهی گرفتار شدند .

كذب الذين من قبلهم فأتىهم العذاب

4 - عذاب تکذیب کنندگان انبیای الهی ، غافلگیرانه بود .

فأتىهم العذاب من حيث لا يشعرون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 25 - 1

1 - تکذیب کنندگان و مخالفان پیامبران ، گرفتار خشم و انتقام الهی در گذشته تاریخ

قالوا إنا بما أرسلتم به كـفرون . فانقمنا منهم

694- عذاب منکران رسالت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 95 - 12

12 - عذاب منکران رسالت ، عذابی ناگهانی و غافلگیرانه است .

فأخذنهم بغتة وهم لا يشعرون

جلد - نام سورہ - سورہ - آیہ - فیش

1 - بقرہ - 2 - 67 - 19

19 - عصمت پیامبران ، در بیان احکام الہی و ارائہ آنها بہ مردم

أَتَّخِذْنَا هُزُؤًا قَالُوا عُوذُ بِاللَّهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ

ص: 381

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 7 - 43

43_ آیاتی که موهم صدور گناه از پیامبران است از متشابهات قرآن و علم به تأویل آن تنها نزد خدا و راسخان در علم می باشد .

و اخر متشابهات ... و ما يعلم تأویله

امام رضا (ع): .. اتق الله ولا تنسب الى انبياء الله الفواحش ولا تتأول كتاب الله برأيك، فان الله عزّ وجل قد قال: «و ما يعلم تأویله الا الله و الراسخون في العلم ...» .

عیون اخبار الرضا، ج 1، ص 192، ح 1، ب 14؛ بحار الانوار، ج 11، ص 72، ح 1.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 79 - 8

8_ پیامبران ، هیچگاه از مقام خود و دین خدا ، سوء استفاده نکردند .

ما كان لبشر .. ثم يقول للناس كونوا عباداً لي من دون الله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 161 - 1

1_ ساحت پیامبران ، پاک و منزّه از هر گونه خیانت است .

و ما كان لنبی ان یغلّ

«یغلّ» از ماده غلول و غلّ، به معنای خیانت است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 61 - 4

4_ نوح (ع) و دیگر رسولان الهی ، دارای عصمت و مبرا از هر گونه گمراهی

لیس بی ضلله و لکنی رسول من رب العلمین

جمله «لکنی رسول . . .» به منزله تعلیلی است برای تبریّه نوح از هر گونه گمراهی. بنابراین جمله «لیس بی ضلله» به همراه «ولکنی . . .» علاوه بر عصمت نوح، دلالت بر عصمت تمامی رسولان الهی دارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 105 - 4

4_ موسی (ع) و دیگر رسولان الهی برخوردار از عصمت در ابلاغ رسالت های الهی

حقیق علی أن لا أقول علی الله إلا الحق

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 38 - 10

ص: 382

10_ پیامبران ، پیراسته از هرگونه شرک‌ورزی و هم‌تا پنداشتن برای خدا

ما کان لنا أن نشرك بالله من شيء

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 73 - 6

6- عروض نسیان بر پیامبران ، در زمینه امور شخصی و خارج از حیطه نبوت آنان ، امری ممکن است .

قال لا تؤاخذنی بما نسیت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - نمل - 27 - 11 - 6

6 - رسولان الهی ، مبرّا از ظلم و گناه

إني لا يخاف لدي المرسلون . إلا من ظلم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - ص - 38 - 46 - 3

3 - پیامبران ، از هرگونه گناه و خطاکاری معصوم اند .

إنا أخلصنهم بخالصه ذكری الدار

از این که خداوند پیامبران را به آخرت اندیشی خالص ساخت، می توان عصمت آنان را به دست آورد؛ زیرا ریشه گناه و خطاکاری بشر دنیاطلبی است و از آن جایی که انبیا از چنین خواسته ای مبرا بوده و تنها طالب آخرت اند؛ استفاده می شود که آنان هرگز گناه نمی کنند و معصوم اند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - ص - 38 - 47 - 6

6 - پیامبران ، از هر گناه و خطاکاری معصوم اند .

إنهم عندنا لمن المصطفين الأخيار

توصیف ابراهیم(ع) و .. از سوی خداوند به «أخيار» _ به صورت مطلق _ گویای این حقیقت است که پیامبران در همه افعال و صفات خود، از نیکان بودند و از آنان جز خوبی و کار خیر سر نمی زد و این همان حقیقت عصمت است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - ص - 38 - 48 - 5

5 - پیامبران ، از هرگونه گناه و خطاکاری معصوم اند .

و کلّ من الأخيار

توصیف اسماعیل(ع) و .. از سوی خداوند به «أخيار» _ به صورت مطلق _ گویای این حقیقت است که پیامبران در همه افعال و صفات خود از نیکان بودند و از آنان جز خوبی و کار خیر، سر نمی زد و این همان حقیقت عصمت است.

ص: 383

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - جن - 72 - 28 - 2

2- پیامبران ، معصوم و مصون از خطا در ابلاغ کامل پیام های الهی به مردم

ليعلم أن قد أبلغوا رسـلـت ربهم

696- عصیان از انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 78 - 12

12_ نافرمانی خدا و پیامبران و استمرار تجاوز به حدود الهی و حقوق مردمان ، موجب کفر و گرفتاری به لعنت الهی

لعن الذين كفروا .. ذلک بما عصوا و كانوا يعتدون

در برداشت فوق «ذلک» علاوه بر اشاره به لعنت اشاره به کیفر نیز گرفته شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - انفال - 8 - 25 - 5

5_ تخلف از دستورات حیاتبخش و زیربنایی خدا و رسول ، مایه بروز فتنه هایی فراگیر و نزول عذابی شدید بر تمامی جامعه ایمانی

إذا دعاکم لما یحییکم .. و اتقوا فتنه لاتصیب الذین ظلموا منکم خاصه

از مصادیق مورد نظر برای ستمکاری (ظلموا)، به قرینه آیه قبل، تخلف از دستورات حیاتبخش و زیربنایی خدا و رسول است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 63 - 14، 6

6- امت های پیشین ، فریفته شیطان شده و تسلیم انبیای خود نشدند .

لقد أرسلنا إلی أمم من قبلک فزیّن لهم الشیطن أعم لهم

جمله «زیّن لهم الشیطان أعمالهم» به قرینه وعده عذابی که در همین آیه به آن امتهای داده شده، کنایه از عدم تسلیم آنها در برابر انبیاست.

14- کیفر امتهایی که به دعوت انبیا جواب مساعد ندادند ، عذاب دردناک است .

و لهم عذاب أليم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 59 - 5

5_ اکثریت قاطع قوم عاد ، با رسولان الهی مخالفت کرده و از پذیرش رسالت و پیام های آنان سرپیچی کردند .

و تلک عاد .. و عصوا رسله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 384

2_ عموم مردم با پیامبران مخالفت می کردند و از پذیرش دعوت ایشان سرباز می زدند .

حتی إذا استیئس الرسل

چنان چه عده بسیاری از مردم ایمان می آوردند ، پیامبران مأیوس نمی شدند. بنابراین «استیئس الرسل» حاکی است که همه و یا اکثر مردم از پذیرش دعوت پیامبران امتناع می کردند. جمله «فنجی من نشاء» دلالت بر آن دارد که برخی ایمان آورده بودند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 44 - 3

3 - حق ستیزی و سرکشی در برابر پیامبران الهی ، خصیصه حاکم بر جوامع بشری در طول تاریخ

كلّ ما جاء أمة رسولها كذبوه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - طلاق - 65 - 8 - 5، 1

1 - بسیاری از مردم آبادی ها و شهر ها در طول تاریخ ، از فرمان های خداوند و رسولان او ، سرباز زدند .

و کأین من قریه عتت عن أمر ربّها

5 - جوامعی که از فرمان های خدا و رسولان او ، سرپیچی کردند ، مورد محاسبه سخت الهی و عذاب ناشناخته و ناخوشایند (عذاب استیصال) قرار گرفتند .

فحاسبنها حساباً شديداً و عدّبنها عذاباً نكراً

«نکر» (مرادف «منکر») به معنای شیء ناخوشایند و ناشناخته است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - طلاق - 65 - 9 - 2

2 - جوامعی که از فرمان های خدا و پیامبران سرباز زدند ، به فرجامی خسارت بار گرفتار شدند .

و کان ع_قبه أمرها خسراً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - حاقه - 69 - 10 - 1

1 - فرعونیان و اقوام پیش از آنان و قوم لوط ، از فرمان های پیامبران خود سرپیچی کردند .

و جاء فرعون .. فعصوا رسول ربهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - نوح - 71 - 4 - 4

4 - رهاکنندگان عبادت خدا ، تقوای الهی و اطاعت از پیامبران ، در معرض عذاب الهی و مرگ زودرس قرار دارند .

أَنْ اَعْبُدُوا اللّٰهَ .. وَيُؤَخَّرَكُمْ اِلَىٰ اَجَلٍ مَّسْمُومٍ

ص: 385

697- عصیان مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 98 - 13

13_ تکذیب کنندگان پیامبران ، مردمی مستکبر و سرکش بوده اند .

عذاب الخزی

«خزی» به معنای خواری و ذلت است، اضافه «عذاب» به «خزی» از باب اضافه موصوف به صفت می باشد. توصیف عذاب به خزی می تواند اشاره به این حقیقت باشد که خداوند، عذاب استیصال را در ازای وضعیّت روحی و عملکرد عذاب شوندهگان، مقرر کرده است و چون تکذیب گران پیامبران، مردمانی مستکبر و سرکش بودند، خداوند آنان را گرفتار عذابی کرد که آنان را بشکند و به ذلت بکشاند.

698- عطایای خدا به انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 86 - 6

6_ فضیلت و برتری پیامبران بر همه جهانیان، موهبتی الهی به آنان است.

و کلا فضلنا علی العلمین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 89 - 5

5_ خداوند عطا کننده کتاب و منصب قضاوت و نبوت به پیامبران است.

أولئک الذین ءاتینهم الکتب و الحکم و النبوه

699- عظمت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 59 - 7

7- رسولان الهی ، شخصیت های والا و ارجمند در پیشگاه خداوند

حتّى يبعث في أمّها رسولاً

تنوین در «رسولاً» در اصطلاح اهل ادب، تنوین تفخیم و بیانگر عظمت و بزرگی «رسول» است.

ص: 386

700- عقلانیت دعوت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 45 - 11

11 - دعوت پیامبران ، مبتنی بر منطق روشن و منطبق با مبانی عقلی و علمی

ثم أرسلنا .. و سلطن مبین

701- عقلانیت موضعگیریهای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 24 - 2

2 - تمسک پیامبران به استدلال و خرد ، در قبال سنت گرایی و آیین تقلیدی منکران

قل اولو جنتکم بأهدی

702- عقیده انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 285 - 10

10 _ وحدت عقیدتی و آرمانی همه انبیای الهی از دیدگاه مؤمنان

و المؤمنون کل امن بالله .. و کتبه و رسله لا نفرق بین احد من رسله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 116 - 11

11 _ پیامبران الهی منزله از دعوت به پرستش خود و خدا خواندن خویش

ما یکون لی ان اقول ما لیس لی بحق

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 38 - 16

16_ اعتقاد ابراهیم، اسحاق، یعقوب و یوسف (ع) و دیگر پیامبران به توحید و مصونیتشان از هرگونه شرک‌ورزی، تفضلی از ناحیه خدا بر آنان بود.

ما کان لنا أن نشرك بالله من شیء ذلک من فضل الله علینا

ص: 387

703- عقیده مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 97 - 3, 2

2_ تکذیب کنندگان انبیا به پندار باطل خویشان را از عذاب های الهی مصون می شمردند .

أفأمن أهل القرى أن يأتيهم بأسنا

3_ احساس مصونیت تکذیب کنندگان انبیا از گرفتار شدن به عذاب های دنیوی ، احساسی نابجا و به دور از واقعیت است .

أفأمن أهل القرى أن يأتيهم بأسنا

استفهام در جمله «أفأمن . . .» استفهام انکاری توییخی است. یعنی اقوام کفرپیشه احساس امنیت از عذاب الهی دارند، ولی به خاطر نابجا بودن چنین احساسی مورد ملامت هستند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 101 - 9

9_ امت های کفرپیشه و تکذیب کننده انبیا در تاریخ گذشته ، اهل ایمان و گرایش به معارف دین نبودند .

فما كانوا ليؤمنوا بما كذبوا من قبل

«ما» در «ما كانوا» برای نفی و «لام» در «ليؤمنوا» لام جحود و تقویت کننده نفی است. بنابراین جمله «فما كانوا» با تأکید فراوان گرایش امتهای گذشته را به ایمان نفی می کند و آنها را اهل باور به دین نمی داند.

704- عقیده منکران رسالت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 95 - 7

7_ منکران رسالت انبیا با استناد به وجود سختی ها و آسایش ها در تاریخ نیاکان خویش ، دشواری های بیدارکننده زندگی خود را پدیده ای عادی و خالی از هر گونه هدف و پیام می پنداشتند .

ثم بدلنا .. قالوا قد مسءاباءنا الضراء و السراء

705- علایق انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 132 - 12

12 - علاقه به ایجاد گرایش های صحیح دینی در فرزندان ، از خصلت های پیامبرانی ، چون ابراهیم و یعقوب (ع)

و وصی بها ابرهیم بنیه و یعقوب بینی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 388

8- ارث، دارای پیشینه ای دیرین در تاریخ و علاقه به ارث نهادن و ارث بردن، امری طبیعی و رایج میان انسان ها، حتی پیامبران

ربّ لا تذرني فردًا و أنت خير الورثين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 24 - 6

6 - علاقه شدید پیامبران الهی، نسبت به هدایت و رستگاری انسان ها

قُلْ أَوْ لَوْ جئتكم بأهدى ممّا وجدتم عليه ءاباءكم

پیامبران، در برابر مخالفت های مؤکد قوم خویش (إِنَّا وجدنا .. إِنَّا على آثارهم) با لحنی نرم و ملایم آنان را به مسیر آیین توحید فرامی خواندند، از این مطلب، شیفتگی شدید آنان به هدایت انسان ها استفاده می شود.

706- علم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 87 - 21

21 - از امام باقر (ع) روایت شده که: «... ان فی الانبیاء و الاوصیاء خمسہ أرواح، روح القدس... فبروح القدس... عرفوا ما تحت العرش إلى ما تحت الثری»؛

... در انبیا و اوصیا پنج روح است از جمله روح القدس... پس به وسیله روح القدس... آنچه را زیر عرش است تا آنچه را زیر زمین است می شناسند...؛

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 259 - 24

24_ رشد علم و آگاهی انبیا، در پرتو تعلیم و هدایت الهی

فلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ قَالَ اعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

البته این برداشت مبتنی است بر اینکه مراد از «كَالَّذِي مَرَّ...» پیامبر باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8_ خداوند با اعطای علم، ایمان، اسم اکبر، میراث علم و آثار علم نبوت به انبیا، آنان را برگزیده است.

انّ الله اصطفى ادم و نوحاً

امام باقر (ع): ... یا محمد ... فائى لم اقطع العلم و الايمان و الاسم الاكبر و ميراث العلم و آثار علم النبوه ... من بيوتات الانبياء الذين كانوا بينك و بين ابيك آدم و ذلك قول الله تبارك و تعالى: «انّ الله اصطفى ادم و ...».

کافی، ج 8، ص 117، ح 92؛ تفسیر عیاشی، ج 1، ص 168، ح 31.

ص: 389

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 40 - 6

6 - دانش و علم انبیا ، محدود است .

اَتَى يَكُون لِي غلام

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 116 - 18

18 - انسان ها و حتی پیامبرانی همانند مسیح (ع) ناآگاه به آنچه خداوند در درون ذات خویش دارد .

تعلم ما فی نفسی و لا اعلم ما فی نفسک

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 2 - 14

14 - عن أبي عبد الله (ع) في قوله: «قضى أجلا و أجل مسمى عنده» قال: الأجل الأول هو ما نبذه إلى الملائكة و الرسل و الأنبياء و الأجل المسمى عنده هو الذي ستره الله عن الخلائق .

امام صادق (ع) درباره سخن خداوند «قضى أجلا ..» فرمود: اجل اول، اجلی است که خداوند فرشتگان و رسولان و انبیا را از آن آگاه نموده و اجل معین را که نزد اوست، از تمام خلائق پنهان داشته است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 66 - 14

14 - مراتب پیامبران در بهره مندی از علم و کمال ، متفاوت است . *

هل أتبعك على أن تعلمن مما علمت رشداً

برداشت بدان احتمال است که خضر (ع) از پیامبران باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 69 - 8

8- روح پیامبران ، حاضر و ناظر بر تمامی رفتار بندگان در دنیا است .

و جایء بالنبیین

برداشت یاد شده به خاطر این نکته است که لازمه گواهی دادن بر اعمال، نظارت و حضور در صحنه عمل است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - واقعه - 56 - 79 - 6

6 - امکان آگاهی یافتن به حقایق ثبت شده در لوح محفوظ ، برای پیامبران و اولیا

لا یمسّه إلاّ المطهّرون

ص: 390

707- علم به تعالیم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - جن - 72 - 28 - 5

5 - همه مسائل مربوط به پیامبران ، در احاطه علم خدا و تحت نظارت او است .

و أحاط بما لدیهم

708- علم غیب انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 248 - 7

7 _ اخبار غیبی پیامبر بنی اسرائیل ، به بازگشت صندوق عهد به سوی آنان

وقال لهم نبیهم انّ ایه ملکه ان یاتیکم التابوت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 179 - 15، 16، 18، 20، 23

15 _ آگاهی برخی از رسولان الهی بر غیب و نهان (ایمان و کفر) اّمت خویش

ولکنّ اللّٰه یجتبی من رسله من یشاء

برداشت فوق بر این اساس است که «من» برای تبعیض و متعلق به «یجتبی» باشد و چون جمله «ولکنّ اللّٰه ...» ، استدرک از جمله «ما کان اللّٰه ...» است، معنای آیه چنین می شود: خداوند، اّمّتها را به غیب آگاه نمی سازد، ولی برخی رسولان را برای آگاه ساختن از غیب انتخاب می کند.

16 _ خداوند برخی رسولان را برای آگاه ساختنشان از غیب ، برمی گزیند .

و ما کان اللّٰه لیطلعکم علی الغیب و لکنّ اللّٰه یجتبی من رسله من یشاء

18 _ آگاهی تمامی رسولان الهی از غیب *

ولکنّ اللّٰه یجتبی من رسله من یشاء

بنابر اینکه «من»، بیان برای «من یشاء» باشد. یعنی خداوند برای آگاه ساختن از غیب، هر کس را بخواهد انتخاب می کند و برای این منظور، رسولان خویش را انتخاب کرده است.

20_ خداوند ، افاضه کننده علم غیب بر رسولان خویش

و ما كان الله ليطلعكم على الغيب و لكنّ الله يجتبي من رسله من يشاء

23_ آگاهی پیامبران به غیب و نهان (پاکی ها ، پلیدی ها ، مصالح و مفسد واقعی انسان ها) ، دلیل لزوم ایمان به آنان

و ما كان الله ليطلعكم على الغيب و لكنّ الله يجتبي من رسله من يشاء فامنوا باللّ

برداشت فوق بر این مناسبت که جمله «فامنوا .. .» ، متفرع بر جمله «و لكنّ الله يجتبي من رسله» باشد. یعنی چون پیامبران آگاه به غیب هستند، لازم است به آنان ایمان آورید؛ چرا که تنها آنان دانا به حقایق امور هستند و راه سعادت و شقاوت را می

ص: 391

شناسند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 41 - 7

7_ آگاهی پیامبران از اعمال امت های خویش

فکیف اذا جننا .. علی هؤلاء شهیداً

لازمه گواهی دادن بر اعمال نیک و بد مردم، آگاهی به آن اعمال است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 109 - 13، 16

13_ پیامبران الهی ناآگاه به امور غیبی

قالوا لا علم لنا انک انت علم الغیوب

جمله «انک انت ..» می رساند که متعلق علم در «لا علم لنا»، امور غیبی است.

16_ علم و دانش پیامبران به غیب در برابر دانایی گسترده خداوند بسیار ناچیز و کم مقدار

قالوا لا علم لنا انک انت علم الغیوب

جمله «انک ..» پس از «لا علم لنا» می تواند قرینه بر این باشد که نفی علم از پیامبران در مقایسه با علم الهی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 188 - 8

8_ انسان ها ، حتی پیامبران ، آگاه به امور غیبی جهان نیستند .

ولو کنت أعلم الغیب

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 96 - 14

14_ آگاهی از غیب و بهره مند بودن از علوم خدادادی ، از ویژگی های پیامبران

ألم أقل لكم إنني أعلم من الله ما لا تعلمون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 9 - 6

6- رسالت فرستادگان الهی ، مستلزم آگاهی ایشان نسبت به همه امور غیبی نیست .

قل ما كنت . . . و ما أدري ما يفعل بي ولا بكم

خداوند، در این آیه از یک سو رسالت پیامبر (صلی الله علیه و آله) را تأیید کرده و از سوی دیگر بیان داشته است که پیامبر ممکن است، حتی از سرنوشت شخص خویش بی اطلاع باشد؛ زیرا او تنها پیامدار انذارهای خداوند است و این منصب مستلزم اطلاع وی بر همه حقایق نیست.

ص: 392

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - جن - 72 - 27 - 6

6 - امور غیبی ارائه شده به پیامبران ، مصون از دستبرد ناهالان

فلا يظهر علی غیبه أحدًا . إلا من ارتضى من رسول فإنه یسلک من بین یدیه و من خلفه

709- علم لدنی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 96 - 14

14_ آگاهی از غیب و بهره مند بودن از علوم خدادادی ، از ویژگی های پیامبران

ألم أقل لكم إني أعلم من الله ما لا تعلمون

710- علما و انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 43 - 16

16- حضور افرادی آگاه ، عالم و مطلع از وضعیت انبیای الهی ، در شهر مکه در صدر اسلام

فسئلوا أهل الذکر إن كنتم لا تعلمون

711- علمای یهود و انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 44 - 32

32_ ضرورت درس آموزی عالمان یهود از انبیا ، احبار و ربانیون ، در خداترسی و بی پروایی از مردم

یحکم بها النبیون . . . فلا تخشوا الناس و اخشون

تفریع جمله «فلا تخشوا الناس» بر «یحکم بها النبیون» با کلمه «فاء»، بیانگر برداشت فوق است.

712- علوم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 37 - 12

12_ بهره مندی پیامبران از دانش های ویژه ، جلوه ای از ربوبیت خداوند بر آنان

ص: 393

ذلكما مما علمنى ربى

713- عمل به تكليف انبيا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

16 - شورى - 42 - 14 - 7

7- پیامبران و رسولان، در ابلاغ دعوت خویش و اتمام حجت کوتاهی نداشته اند.

و ما تقرّوا إلاّ من بعد ما جاءهم العلم

714- عمل خير انبيا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

11 - انبياء - 21 - 90 - 15,18

15- انجام کار های خیر، مورد علاقه و سیره مستمر پیامبران الهی، موسی، هارون، ابراهیم، لوط، اسحاق، یعقوب، نوح، داوود، سلیمان، ایوب، اسماعیل، ادریس، ذوالکفل، یونس، زکریا، و یحیی (علیهم السلام) بود.

و لقد آتینا موسی و هرون... یحیی... إنهم كانوا یسرعون فی الخیرت

18- پیشی گرفتن در کار های نیک، دعای همراه با رغبت و بیم و نیز خشوع پیامبران (ع)، عامل بهره مندی آنان از موهبت های الهی بود.

و لقد آتینا موسی و هرون... إنهم كانوا یسرعون فی الخیرت... و كانوا لنا خـش

برداشت یاد شده با توجه به دو نکته است: 1_ ضمیرهای جمع در جمله «إنهم كانوا یسرعون...» به پیامبران بازگردد، چه این که آیات پیشین در مورد آنان بود. 2_ جمله «إنهم كانوا یسرعون...» و جملات بعد، در مقام تعلیل باشد.

715- عمل صالح انبيا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

12 - مؤمنون - 23 - 52 - 1

1 - یکی بودن شیوه زندگی همه پیامبران، در بهره گیری سالم و حلال از نعمت های الهی، کردار نیک و پرستش خدای یگانه

یـأیها الرسل کلوا من الطّیّبـت... و إنّ هـذه أمّتکم أمّه و أنا ربّکم

«ه_ذَه» اشاره به طریقه زندگی است که از سوی خدا به یکایک پیامبران توصیه شده بود (یا أَيُّهَا الرِّسَلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحاً).
«أُمَّةً» نیز به معنای طریقه، شیوه و آیین است.

ص: 394

716- عمل ناپسند استهزاگران انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 34 - 6

6- کافران منکر حقانیت کتاب های آسمانی و استهزا کننده پیامبران ، دارای اعمال زشت متعددی بودند .

فأصابهم سيئات ما عملوا و حاق بهم ما كانوا به يستهزءون

717- عوامل اعراض از سیره انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 29 - 7

7_ شیطان ، عامل جدا شدن آدمی از راه انبیا ، دوستی با افراد ناباب و گمراهی

ی_لیتیی اتّخذت مع الرسول سبیلاً . ی_ویلتی لیتیی لم اتّخذ فلائاً خلیلاً . لقد أضلّ

718- عوامل انحراف از سیره انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 53 - 5

5- وابستگی های کور فرقه ای ، باعث استمرار یافتن تفرقه های مذهبی و انحراف از سیره پیامبران

وإنّ هذّه أمتکم أمّه وحده . . . کلّ حزب بما لدیهم فرحون

719- عوامل برتری انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 86 - 7

7_ نیکوکار و صالح بودن، از معیارهای فضیلت یافتن پیامبران بر همه جهانیان است.

نجزی المحسنین . . . کل من الصلحین ... فضلنا علی العلمین

720- عوامل بعثت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 47 - 5

ص: 395

5_ پیدایش اختلاف بین مردم ، عامل بعثت رسولان الهی بوده است .

فإذا جاء رسولهم قضی بینهم بالقسط

جمله «قضی بینهم . . .» _ که دلالت بر وجود اختلاف بین مردم دارد؛ چون قضاوت در جایی است که اختلافی باشد _ ممکن است اشاره به اختلاف موجود پیش از آمدن رسول باشد و محتمل است اشاره به پیدایش اختلاف بعد از بعثت رسول باشد. برداشت فوق مبتنی بر احتمال اول است.

721- عوامل پیروزی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 34 - 6

6_ پیروزی، پایانی شیرین برای صبر انبیا در برابر تکذیب و آزار مخالفان بود.

فصبروا علی ما کذبوا و أوذوا حتی أتهم نصرنا

722- عوامل تقویت روحیه انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 42 - 13

13 - معجزات و آیات الهی ، سبب تقویت روحیه پیامبران

اذهب . . . بـایـتی و لاتنیا فی ذکری

723- عوامل تکامل انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 86 - 8

8- تأثیر عمل صالح و رفتار شایسته پیامبران در دستیابی آنان به رحمت خاص خداوندی و مقامات برتر

وإسمـعیل . . . کلّ من الصـیرین . و أدخلنـهم فی رحمتنا إثم من الصـلحین

724- عوامل تکذیب انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 87 - 17

17 - هواپرستی و خودبرتربینی یهود ، وادار کننده ایشان به تکذیب پیامبران و یا قتل ایشان

ص: 396

بما لاتَهْوَىٰ اَنْفُسِكُمْ اسْتَكْبَرْتُمْ فَرِيقًا كَذَبْتُمْ وَفَرِيقًا تَقْتُلُونَ

تفریع جمله «فَرِيقًا كَذَبْتُمْ وَ..» به وسیله حرف «فاء» بر جمله «بما لا تهوی أنفسکم استکبرتم» گویای برداشت فوق است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - سبأ - 34 - 45 - 4

4 - برخورداری ملت های کفرپیشه از مال و امکانات فراوان ، سبب ایستادگی آنها در مقابل پیامبران و تکذیب آنان شد .

و ما بلغوا معشار ما آتینهم فکذبوا رسلی

جمله «و ما بلغوا..» معترضه است و «فا» در «فکذبوا» عاطفه می باشد. ذکر جمله معترضه بین معطوف و معطوف علیه، می رساند که تکذیب پیامبران از سوی ملت های دارای امکانات، متأثر از برخورداری آنان بوده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 5 - 5

5 - تکذیب پیامبران و انکار وعده های الهی ، ناشی از دنیاطلبی و فریفتگی به زرق و برق آن است .

و ان یکذبوک .. ان وعد الله حق فلا تغرنکم الحیوه الدنیا

از تفریع «فلا تغرنکم الحیاه الدنیا» بر جملات پیشین، برداشت یاد شده به دست می آید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 25 - 10

10 - تکذیب شدن رسالت پیامبران الهی ، از روی عمد و لجاجت و باآگاهی از محتوای آن بوده است .

جاءتهم رسلهم بالبینات وبالزبر وبالکتب المنیر

تکذیب شدن پیامبران الهی - به رغم آن که آنان در متن جامعه بودند (جائتهم) و معجزات و دلایل روشنی را به مردم ارائه نموده و کتاب روشنگر و قابل فهمی را به ایشان عرضه می کردند - حکایت از حقیقت یاد شده می کند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 16 - 5

5 - جهل و ناآگاهی مردم انطاکیه از فلسفه انتخاب رسولان از میان انسان ها ، سبب تکذیب کردن آنان شده بود .

قالوا ربنا يعلم إنا إليكم لمرسلون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 15 - 17

17 - خودبرتربینی ، غرور و غفلت از قدرت برتر خداوند ، از عوامل لجاجت ، حق ناپذیری و انکار رسولان الهی *

فأما عاد فاستكبروا في الأرض . . . و كانوا بأى_تنا يجحدون

ص: 397

725- عوامل دشمنی با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 9 - 9

9- اسراف کاری ، زمینه ساز حق ناپذیری و مخالفت با پیامبران و از موجبات هلاکت و نابودی است .

و أهلکنا المسرفین

توصیف هلاک شدگان به «مصرفان»، می تواند مشعر به علیت و تأثیر این وصف در هلاکت آنان باشد.

726- عوامل دوستی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 29 - 12

12_ ایمان به خدا و تقرب به درگاه او ، عامل پیوند انبیا با پیروان خود

و ما أنا بطارد الذین ءامنوا إنهم ملّ قوا ربهم

727- عوامل رد دعوتهای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 37 - 7

7 - رد دعوت پیامبران ، نشانه روحیه ظلم و بیدادگری است .

رَبِّیْ أَعْلَمُ بِمَنْ جَاءَ بِالْهُدَىٰ . . . إِنَّهُ لَا يَفْلَحُ الظُّلْمُونَ

728- عوامل رفع تهمت از انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - قمر - 54 - 27 - 5

5 - اعطای معجزه به پیامبران ، در جهت رفع اتهام کذب و یاریاست خواهی از ایشان

بل هو کذاب أشر . سيعلمون غداً من الكذاب الأشر . إنا مرسلوا الناقه فتنه لهم

از آن جا که «إِنَّا مَرْسَلُوا النَّاقَةَ» در قبال اتهام «بل هو كذّاب أشر» مطرح شده است؛ می توان نتیجه گرفت که اعطای معجزه، وسیله ای کارآمد برای رفع اتهام کذب از صالح پیامبر(ع) است.

ص: 398

729- عوامل عصمت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 24 - 7

7_ مشاهده برهان الهی (درک حقایقی نظیر ربوبیت خدا، دریافت زشتی گناه، باور به عدم رستگاری ظالمان و گنه کاران و...) عامل عصمت پیامبران است.

و هم بها لولا أن رءا برءن ربه

730- عوامل عصیان از انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 43 - 8، 5

5_ سنگدلی، موجب هدایت ناپذیری و اجابت نکردن دعوت انبیا

و لقد أرسلنا .. فلولا إذ جاءهم بأسنا تضرعوا و لكن قست قلوبهم

8_ زیبا پنداشتن اعمال زشت، موجب هدایت ناپذیری و اجابت نکردن دعوت انبیا

فلولا إذ جاءهم بأسنا تضرعوا .. و زين لهم الشيطان ما كانوا يعملون

731- عوامل قتل انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 87 - 17

17_ هواپرستی و خودبرتربینی یهود، وادار کننده ایشان به تکذیب پیامبران و یا قتل ایشان

بما لا تهوى أنفسكم استكبرتم ففریقاً كذبتم و فریقاً تقتلون

تفریع جمله «فریقاً كذبتم و ..» به وسیله حرف «فاء» بر جمله «بما لا تهوى أنفسكم استكبرتم» گویای برداشت فوق است.

732- عوامل گزینش انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7_ لیاقت و شایستگی برخی انسان ها ، موجب گزینش آنان به رسالت و پیامبری از سوی خدا

قال یموسیٰ اِنیٰ اصطفیتک علی الناس برسالتی

ص: 399

733- عوامل مخالفت با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صفات - 37 - 72 - 4

4 - مخالفت بیشتر مردم از امت های پیشین با رسولان الهی و نپیمودن راه هدایت ، ناشی از روح لجاجت و حق ناپذیر خودشان بود .

ضَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرَ الْأَوَّلِينَ . و لقد أرسلنا فيهم منذرين

پیمودن راه گمراهی با وجود پیامبران اخطارکننده، گویای حقیقت یاد شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 54 - 11

11 - گناه و فسق انسان ها ، موجب گرفتار آمدن آنان به مخالفت با پیامبران و فرورفتن در منجلاب حکومت های طاغوتی

إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَسِقِينَ

734- عوامل موفقیت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 53 - 7

7- رحمت خداوند به پیامبران ، پدیدآورنده زمینه های موفقیت آنان در اهداف رسالت

ووهبنا له من رحمتنا أخاه ـ ورون نبياً

735- عوامل مؤثر در سرنوشت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 134 - 13

13 - حاکمیت اراده خداوند بر تحولات تاریخ و سرنوشت امت ها

ولو آتانا أهلكنهم

736- عوامل مؤثر در مسؤولیت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 113 - 4

4- انتخاب پیامبران از میان خود انسان ها و از متن جامعه خویش ، دارای نقشی مهم در رسالت آنان

ص: 400

تصریح خداوند به عبارت «رسول منهم» (رسولی از خود آنان) می تواند اشاره به مطلب فوق داشته باشد.

737- عوامل هلاکت مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 48 - 4

4 - هلاکت جوامع کفرپیشه و تکذیب گر تاریخ ، نتیجه عملکرد خود آنها و پس از اتمام حجت الهی بر آنان

ثم أرسلنا .. بأی تنا و سلطن مبین ... فکذبوهما فکانوا من المهلکین

738- عوامل یأس انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 110 - 3

3_ اصرار کفرپیشگان بر تکذیب پیامبران و عناد و لجاجت آنان ، موجب یأس پیامبران از موفقیت خویش و ایمان آوردن قومشان

حتی إذا استئیس الرسل

متعلق «استئیس» ایمان آوردن مردم و موفقیت پیامبران است.

739- عهد با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 102 - 3

3_ امت های گذشته با پیامبران خویش عهد بستند که با مشاهده معجزه ، آنان را تصدیق کرده و به حقایق و معارف الهی ایمان آورند .

و ما وجدنا لأکثرهم من عهد

با توجه به آنچه درباره مضاف إليه کلمه «قبل» در آیه پیشین گذشت، می توان گفت مراد از «عهد» وعده ایمان و تصدیق بوده است. یعنی

امتها تعهد می کردند که با دیدن معجزه ایمان خواهند آورد، ولی اکثر آنان به عهد خویش وفا نکردند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - پیمان الهی از پیامبران و پیروان آنان برای ایمان به پیامبر بعدی و یاری وی

و اذ اخذ الله ميثاق التَّيِّبِينَ . . . ثم جاءكم رسول ... لتؤمننَّ به و لتنصرنَّه

ص: 401

«میثاق النبیین»، می تواند میثاقی باشد که خدا از پیامبران گرفته و یا از مردم برای پیامبران گرفته است.

4_ پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله)، مأمور یادآوری میثاق الهی از انبیای پیشین، مبنی بر لزوم ایمان به پیامبران بعدی

و اذ اخذ الله میثاق النبیین . . . لتؤمننَّ به

بنابراینکه «اذ»، متعلق به «اذکر» باشد.

6_ وحدت امت ها در پرتو پیروی از پیامبر واحد، میثاق الهی از انبیا

و اذ اخذ الله میثاق النبیین . . . لتؤمننَّ به و لتتصرنَّه

لزوم ایمان و تبعیت از پیامبر بعدی، بیانگر آن است که در هر زمان، یک پیامبر محور بوده که بر اساس پیروی از او، امتها، متحد خواهند شد.

8_ میثاق الهی از انبیا، قبل از دادن کتاب و حکمت به آنها

و اذ اخذ الله میثاق النبیین لما اتیتکم من کتاب و حکمه

بنابراینکه «لما»، شرطیه باشد.

9_ ایمان به پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) و یاری کردن او، میثاقی الهی از انبیای گذشته و پیروان آنان

ثم جاءکم رسول مصدق لما معکم

بنابراین که آیه، خطاب به اهل کتاب و مراد از «رسول»، پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) باشد.

16_ اعتراف انبیا و امت های گذشته نسبت به میثاق الهی درباره ایمان و یاری کردن رسولان بعدی

قالوا اقررتم و اخذتم علی ذلکم اصری قالوا اقرنا

«اقررتم»، گرفتن اقرار از انبیاست و «اخذتم»، گرفتن میثاق از امتهاست توسط پیامبران و «اقرنا»، اقرار همه انبیا و همه امتهاست.

17_ دستور خداوند به پیامبران و امت های آنان، به تحمل و ادای شهادت بر میثاق گرفته شده از آنان

قالوا اقرنا قال فاشهدوا و انا معکم من الشاهدين

جمله «فاشهدوا . . .» می تواند هم دلالت بر تحمل شهادت کند و هم بر ادای شهادت.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1_ پذیرش دین اسلام ، میثاق خداوند از پیامبران و مردم

و اذ اخذ الله میثاق التَّيِّبِينَ . . . و من یتبع غیر الاسلام دیناً

بنابر اینکه مراد از «الاسلام»، شریعت پیامبر (صلی الله علیه و آله) باشد.

740- عهد خدا با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 7 - 12، 11، 9، 7، 4، 2، 1

1 - به یاد آوردن پیمان گرفتن های سخت خداوند از پیامبران پیشین و از خود پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) ، از جمله فرمان های خداوند به پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله)

ص: 402

و إذا أخذنا من النبيين ميثـ قهـم و منك

«إذ» مفعول فعل مقدر «أذكر» است. بنابراین، استفاده می شود که پیامبر (صلی الله علیه و آله) باید یادآور نکات و یا نکته ای که در آیه آمده، باشد.

2 - خداوند، از همه انبیا، پیمان گرفته که به رسالت خویش، عمل کنند.

و إذا أخذنا من النبيين ميثـ قهـم

آوردن «النبيين» می تواند بیان کننده این نکته باشد که میثاق، مربوط به نبوت و رسالت انبیا بوده است.

4 - تبعیت از وحی و توکل بر خداوند، از جمله پیمان های خداوند با انبیای خویش است.

و اتبع ما يوحى إليك . . . و توكل على الله . . . و إذا أخذنا من النبيين ميثـ قهـم

7 - ذکر نمونه مشابه در پیمان گرفتن از انبیای پیشین، برای پیامبر (صلی الله علیه و آله)، به منظور ترغیب آن حضرت، به انجام رسالت خویش بود.

و إذا أخذنا من النبيين ميثـ قهـم و منك و من نوح. . . و أخذنا منهم ميثـ قاً غليظاً

9 - پیمان گرفتن سخت خداوند از انبیای خود، امری شایسته یاد و یادآوری است.

و إذا أخذنا من النبيين . . . و أخذنا منهم ميثـ قاً غليظاً

11 - «عن ابن سنان قال: قال أبو عبد الله (ع) . . . فأول ما أخذ الله عز وجل الميثاق على الأنبياء له بالرؤوبية و هو قوله «و إذا أخذنا من النبيين ميثاقهم» فذكر جملة الأنبياء ثم أبرز أفضلهم بالأسامي فقال: و منك يا محمد (صلی الله علیه و آله)! فقدّم رسول الله لأنه أفضلهم و من نوح و إبراهيم و موسى و عيسى بن مريم فهـؤلاء الخمسة أفضل الأنبياء و رسول الله أفضلهم . . .»

امام صادق (ع) فرمود: . . . نخستین پیمانی که خداوند، از انبیا برای خود گرفت، در مورد ربوبیت خود بود. و آن این سخن خداوند است «و إذا أخذنا من النبيين ميثاقهم» که تمام انبیا را ذکر کرد، سپس برترین ها را نام برد و فرمود: «و منك يا محمد!» و بدین گونه رسول خدا را مقدم داشته؛ زیرا او افضل آنان بوده است. (و سپس فرمود: «و من نوح و...») پس این پنج نفر، افضل انبیا هستند و رسول خدا (صلی الله علیه و آله) افضل آنان است.»

12 - «إن أعرابياً قال: يا رسول! ما أول نبوتك؟ قال: أخذ الله مني الميثاق كما أخذ من النبيين ميثاقهم. ثم تلا: «و إذا أخذنا من النبيين ميثاقهم و منك و من نوح . . .»»

بادیه نشینی، از رسول خدا (صلی الله علیه و آله) پرسید: آغاز نبوت تو، چه بوده است؟ فرمود: آغاز نبوت من، پیمان گرفتن خدا از من بود. همان طوری که از دیگر پیامبران نیز پیمان گرفت سپس این آیه را تلاوت فرمود: و إذا أخذنا من النبيين ميثاقهم . . .»

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 8 - 3

3 - مفاد پیمان گرفته شده از پیامبران ، ابلاغ پیام الهی به مردم است .

وإذا أخذنا من النبيين ميثقهم . . . ليسئل الصّـديقين عن صدقهم وأعدّ للکفرین عذاب

از تعلیل، به دست می آید که مفاد پیمان، چیزی بوده است که با آن، جمعی به مؤمنان می پیوندند و پاداش می گیرند و جمعی نیز به آن پشت می کنند و عذاب می شوند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 49 - 11

11 - مجازات حق ناپذیران ، پیمان خداوند با پیامبران خویش

ص: 403

ادع لنا ربك بما عهد عندك إننا لمهتدون

با توجه به سیاق آیات _ که راجع به عذاب است _ استفاده می شود که عهد الهی همان عذاب هدایت ناپذیران است.

741- عهد یهود با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 100 - 1

1 - یهودیان ، در طول تاریخ خویش عهد ها و پیمانهای را با خدا و پیامبران بسته بودند .

أو كلما عهدوا عهداً

جمله «كلما عاهدوا...» (هرگاه عهدی می بندند) دلالت بر عهدها و پیمانهای متعدد دارد. قرینه هایی همانند «بل أكثرهم لایؤمنون» دلالت بر آن دارد که مراد از عهدهای مطرح شده در آیه، عهدهایی است که یهود با خدا و پیامبران داشتند.

742- عهدشکنی با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 102 - 1

1 _ اکثر امت های پیشین ، کافر و بر عهد های خویش با خدا و پیامبران او ناپایدار بودند .

و ما وجدنا لأكثرهم من عهد

743- غضب انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 87 - 8

8- امکان دچار شدن پیامبران به خشم ناروا و گمان نادرست *

إذ ذهب مغضباً فظن أن لن نقدر عليه

برداشت یاد شده با الغای خصوصیت از یونس (ع) به دست می آید.

744- غفلت از تعالیم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - قمر - 54 - 51 - 7

7 - غفلت از پیام های عبرت آموز پیامبران و تاریخ ، دور نمایه گرایش به کفر

ص: 404

از این که خداوند، کفرپیشگان را به هشیاری و بیداری فراخوانده است؛ استفاده می شود که مشکل اصلی کافران در غفلت ایشان است.

745- غفلت از فرجام مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 26 - 7

7 - تکذیب رسالت پیامبر اسلام از جانب کافران، برخاسته از ناآگاهی و غفلت آنان، از سرنوشت شوم تکذیب کنندگان بود.

فأذاقهم الله الخزي... لو كانوا يعلمون

746- غفلت مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 95 - 2

2_ خداوند تکذیب کنندگان انبیای پیشین را از سختی های بیدارکننده رهانید و زندگی آنان را به رفاه و آسایش خام کننده تبدیل کرد.

أخذنا أهلها بالبأساء... ثم بدلنا مكان السيئه الحسنه حتى عفوا

747- فترت در رسالت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - اعراف - 7 - 35 - 6

6_ برخی از امتها فاقد پیامبر و رسولی از جانب خداوند بودند.

إما يأتينكم رسل منكم

کلمه «اما» مرکب از «ان» شرطیه و «ما»ی زایده برای تأکید است. مقتضای تأکید جمله با «ما»ی زایده و نون ثقیله، قطعی بودن بعثت پیامبران است و مقتضای شروع آن با «ان» شرطیه این است که برخی امتها ممکن است از داشتن پیامبر محروم باشند.

748- فراموشی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4- پیامبران نیز ممکن است که در امور عادی زندگی، دچار فراموشی شوند.

نسیا حوتهما

749- فرجام انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 8 - 6

6- مرگ، سرنوشت گریزناپذیر حتی برای پیامبران

و ما کانوا خـلدین

750- فرجام تکذیب انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 148 - 9

9_ فرجام تکذیب انبیا چشیدن عذاب خداست.

كذب الذین من قبلهم حتی ذاقوا بأسنا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - روم - 30 - 10 - 2

2- تکذیب پیامبران الهی و بیّنات آنان عملی زشت و دارای فرجامی ناگوار است.

و جاءتهم رسلهم بالبینات فما کان الله لیظلمهم... ثم کان عـقبه الذین أسـئوا

751- فرجام دنیوی مخالفان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 25 - 10

10 - مخالفان و تکذیب کنندگان انبیای الهی، در زندگی دنیایی نیز دارای فرجامی بد و عبرت آموزاند.

فانتقمنا منهم فانظر کیف کان عـقبه المکذبین

752- فرجام دنیوی مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 406

17 - زخرف - 43 - 25 - 10

10 - مخالفان و تکذیب کنندگان انبیای الهی ، در زندگی دنیایی نیز دارای فرجامی بد و عبرت آموزانند .

فانتقمنا منهم فانظر كيف كان ع_قبه المكذبين

753- فرجام شوم استهزای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 26 - 16

16- تمسخر پیام وحی و وعده های پیامبران ، دارای فرجامی سخت

فأتنا بما تعدنا إن كنت من الص_دقين . . . و حاق بهم ما كانوا يستهزءون

754- فرجام شوم دشمنان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - مجادله - 58 - 5 - 5

5 - ذلت و خواری ، فرجام همه مخالفان خدا و پیامبران در طول تاریخ

كما كبت الذين من قبلهم

755- فرجام شوم مخالفان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 25 - 10

10 - مخالفان و تکذیب کنندگان انبیای الهی ، در زندگی دنیایی نیز دارای فرجامی بد و عبرت آموزانند .

فانتقمنا منهم فانظر كيف كان ع_قبه المكذبين

756- فرجام شوم مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 109 - 10,11

10_ مطالعه آثار باقیمانده از تکذیب کنندگان انبیا، گویای عاقبت شوم آنان و گرفتار آمدنشان به عذاب های الهی است .

أفلم یسیروا فی الأرض فینظروا کیف کان عـقبه الذین من قبلهم

11_ خداوند، تکذیب کنندگان رسالت پیامبر (صلی الله علیه و آله) را به فرجام شوم و گرفتار آمدن به عذاب استیصال تهدید کرد .

ص: 407

أفلم يسيروا في الأرض فينظروا كيف كان عـقبه الذين من قبلهم

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

17 - زخرف - 43 - 25 - 10

10 - مخالفان و تكذيب كندگان انبياء الهى ، در زندگى دنيايى نيز داراى فرجامى بد و عبرت آموزانند .

فانتقمنا منهم فانظر كيف كان عـقبه المكذبين

757- فرجام عصيان از انبيا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

8 - هود - 11 - 98 - 7

7_ آتش دوزخ ، فرجام پيروي نكردن از رسولان الهى است .

و لقد أرسلنا موسى . . . إلى فرعون و ملايه فاتبعوا أمر فرعون . . . و بسّ الورد المور

758- فرجام مخالفان انبيا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

7 - يونس - 10 - 39 - 9

9_ تاريخ بشر ، شاهد فرجام شوم مخالفان پيامبران و گرفتار شدن آنان به عذاب استيصال الهى

كذلك كذب الذين من قبلهم فانظر كيف كان عقبه الظلمين

759- فرجام مكذبان انبيا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

5 - انعام - 6 - 11 - 9، 1

1_ پيامبر اكرم (صلى الله عليه و آله) مأمور ترغيب مردم به سير در زمين و تدبر در سرانجام تكذيب كندگان پيامبران الهى

قل سيروا في الأرض ثم انظروا كيف كان عقبه المكذبين

9_ لزوم نگرش عبرت آموز و توجه به سرانجام شوم تكذيب پيامبران و رسالت داران الهى

ثم انظروا كيف كان عقبه المكذبين

جلد - نام سورہ - سورہ - آیہ - فیش

5 - اعراف - 7 - 36 - 1

ص: 408

1_ گرفتاری به آتش دوزخ فرجام منکران رسالت انبیا و تکذیب کنندگان آیات الهی (احکام و معارف نازل شده بر پیامبران)

و الذین کذبوا .. هم فیها خلدون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 92 - 6

6_ بیان فرجام شوم کفرپیشگان و تکذیب کنندگان رسولان الهی ، روشی برای مبلغان دین برای شناساندن زیانکاران واقعی

الذین کذبوا شعبیاً کانوا هم لخصرین

خداوند با بیان فرجام شوم کفرپیشگان، زیانکاران واقعی را به مردم معرفی کرد. بنابراین از راههای معرفی کردن زیانکاران واقعی بیان فرجام شوم آنان است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 97 - 5

5_ توجه جوامع بشری به فرجام شوم تکذیب کنندگان انبیا ، زمینه ساز نگرانی ایشان در ابتلا به عذاب الهی و مایه گرایش آنان به ایمان و تقواست .

و لو أن أهل القرى .. أفأمن أهل القرى أن یأتیهم بأسنا

جمله «أفأمن ..» عطف بر جمله «فاخذنهم بما کانوا یکسبون» است. یعنی آیا اقوام و ملت‌های کفرپیشه پس از آگاهی به سرنوشت شوم تکذیب کنندگان انبیا، باز هم عذاب الهی را انکار می کنند و خویشان را از گرفتار آمدن به آن مصون می پندارند؟

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 101 - 4,2

2_ خداوند ، تسلی دهنده پیامبر (صلی الله علیه و آله) با بیان سرگذشت شوم کفرپیشگان تکذیب کننده انبیا (ع)

نقص علیک

مخاطب قرار دادن پیامبر (صلی الله علیه و آله) «علیک» در بیان سرگذشت امتهای تکذیب کننده گذشته می تواند اشاره به برداشت فوق داشته باشد.

4_ بیان سرنوشت شوم تکذیب کنندگان انبیا (ع) برای هشدار و تذکار آیندگان ، از روش های هدایتی قرآن

تلك القرى نقص عليك من أنبائها

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 103 - 14، 13

13_ ضرورت بررسی و دقت در فرجام شوم فسادگران و تکذیب کنندگان آیات الهی و رسالت پیامبران

فظلموا بها فانظر كيف كان عقبه المفسدين

14_ تکذیب کنندگان آیات الهی و منکران رسالت انبیا، از مفسدان و در معرض فرجامی شوم هستند.

فظلموا بها فانظر كيف كان عقبه المفسدين

به کارگیری عنوان «مفسدین» برای فرعون و اشرافیان دربارش می تواند به این سبب باشد که آنان آیات الهی را تکذیب کردند و رسالت موسی(ع) را نپذیرفتند. همچنین می تواند برای تبیین ریشه تکذیب آیات الهی و انکار رسالت از سوی آنان باشد. برداشت

ص: 409

فوق بر اساس احتمال اول است.

760- فرزند انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صفات - 37 - 113 - 7

7- بد و نااهل شدن فرزند از هر خانواده ای - حتی پیامبران - امری است ممکن .

و من ذریتهما .. ظالم لنفسه مبین

761- فرزندان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - رعد - 13 - 38 - 4

4- پیامبران پیشین نیز همانند پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) دارای همسر و فرزند بودند .

و لقد أرسلنا رسلاً من قبلك و جعلنا لهم أزواجاً و ذریه

762- فرزندان برگزیده انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 87 - 1,2

1 - خداوند برخی از پدران و فرزندان و برادران انبیای گذشته را (ابراهیم، اسحاق، یعقوب(ع) و ..) برگزید و به صراط مستقیم هدایت کرد.

و من ءابائهم و ذریتهم و إخوانهم و اجتینهم و هدینهم إلی صراط مستقیم

2- خداوند برخی از پدران و فرزندان و برادران انبیای گذشته را (ابراهیم، اسحق(ع) و ..) بر همه مردم عصرشان برتری بخشید.

کلاً فضلنا علی العلمین .. و من ءابائهم و ذریتهم و إخوانهم

763- فساد مبارزه با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8_ مقابله با پیامبران ، عملی فسادانگیز است و مقابله کنندگان مردمی مفسدند .

قال موسى ما جئتم به السحر . . . إن الله لا يصلح عمل المفسدين

ص: 410

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 30 - 30

30 _ امیر المؤمنین (ع) فرمود: «... قالت الملائكة: سبحانك «أتجعل فيها من يفسد فيها ويسفك الدماء ونحن نسيح بحمدك ونقدس لك»... فاجعله منّا فاننا لانفسد في الأرض ولا نسفك الدماء. قال جلّ جلاله... «إني أعلم ما لاتعلمون» ائى ارید ان اخلق خلقاً بیدی اجعل ذریته انبیاء مرسلین و عباداً صالحین و ائمه مهتدین اجعلهم خلفائی فی ارضی...»

... ملائکه گفتند: پروردگارا منزهی تو «آیا قرار می دهی در زمین کسی را که فساد و خونریزی می کند و ما تسبیح و حمد تو را به جا می آوریم و تقدیست می کنیم». پس خلیفه را از ما قرار بده که ما نه در زمین فساد می کنیم و نه خونریزی می نماییم. خداوند جل جلاله فرمود: من چیزی را می دانم که شما نمی دانید؛ من اراده نموده ام که با دست خود خلقی را بیافرینم که از نسل او پیامبران مرسل، بندگان صالح و پیشوایان هدایت یافته به وجود آیند که آنان را جانشینان خود بر مخلوقاتم در زمین قرار بدهم».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 98 - 5

5 - برتری رسولان الهی بر فرشتگان حتی بر جبرئیل و میکائیل *

من كان عدواً لله و ملائکته و رسله و جبریل و میکیل

چنانچه گذشت ذکر بخصوص جبرئیل و میکائیل از میان سایر فرشتگان حکایت از برتری این دو فرشته دارد و تقدیم ذکری «رساله» بر «جبریل و میکال» اشاره به برتری بر جبرئیل و میکائیل دارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 253 - 1,3,4,5

1 _ منزلت والای رسولان الهی نزد خداوند

تلک الرّسل

کلمه «تلک» _ که برای اشاره به دور است _ بیانگر مقام بلند و منزلت والای پیامبران الهی است.

3 _ خداوند با برخی از رسولانش (حضرت موسی) سخن گفت.

منهم من کلم الله

4_ سخن گفتن خداوند با برخی از پیامبران ، دلیل برخورداری آن پیامبر از فضیلت و منزلتی برتر .

منهم من کلم الله

5_ برتری منزلت برخی از رسولان الهی ، به درجات و مراتبی چند از جانب خداوند

تلک الرّسل فضّلنا بعضهم علی بعض . . . و رفع بعضهم درجات

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 411

17 - تفاوت درجات و مراتب رسولان الهی

و ما كان الله ليطلعكم على الغيب ولكن الله يجتبي من رسله من يشاء

اگر خداوند تنها به برخی از رسولان خویش علم غیب عطا کند (چنانچه احتمالی در آیه است)، معلوم می شود پیامبران، دارای درجات و مراتبی هستند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 69 - 10، 11، 8، 5، 4

4 - پیامبران، صدیقان، شاهدان و صالحان برخوردار از نعمت عظیم الهی

و من يطع الله و الرسول فاولئك مع الذين انعم الله عليهم .. و الصالحين

تصریح به اسم جلاله «الله» در جمله «انعم الله عليهم»، دلالت بر عظمت آن نعمت دارد.

5 - پیامبران، صدیقان، شاهدان و صالحان، رهروان صراط مستقیم و برخورداران از هدایت خاص

و لهديناهم صراطاً مستقيماً. و من يطع الله و الرسول فاولئك مع الذين انعم الله

با توجه به آیه قبل، که اطاعت کنندگان را راه یافته به صراط مستقیم می داند و در این آیه آنان را همراهان پیامبران و .. قلمداد می کند معلوم می شود پیامبران و ... رهروان صراط مستقیم هستند.

8 - مقام برتر پیامبران بر صدیقان، و صدیقان بر شاهدان، و شاهدان بر صالحان

فاولئك مع الذين انعم الله عليهم من النبيين .. و الصالحين

ترتیب درجات از ترتیب در ذکر استفاده شده است.

10 - مقام پیروان، صدیقین، شاهدان و صالحان بالاتر از مقام اطاعت کنندگان از خدا و رسول (صلی الله علیه و آله)

و من يطع الله و الرسول فاولئك .. و الصالحين

11 - مقام والای انبیا، صدیقان، شاهدان (گواهان اعمال یا عالمان یا کشته شدگان در راه خدا) و صالحان

فاولئك مع الذين انعم الله عليهم من النبيين و الصديقين و الشهداء و الصالحين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 70 - 3

3_ پیامبران ، صدیقان ، شاهدان و صالحان ، بهره مند از تفضّل خاص الهی

من النبیین و الصّديقين .. ذلك الفضل من الله

بنابر اینکه «ذلک» اشاره به انعام مستفاد از جمله «الذین انعم الله علیهم» باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 80 - 2

2_ پیامبران (ع) در ابلاغ و دریافت رسالت خویش ، مصون از هر خطای عمدی و سهوی هستند .

من يطع الرسول فقد اطاع الله

زیرا اگر پیامبران خطا کنند، اطاعت از آنان، اطاعت از خدا نخواهد بود و آنچه از کلمه «الرسول» فهمیده می شود، این است که عصمت پیامبران از جهت رسالت و ابلاغ پیام خداوند است.

ص: 412

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 50 - 13

13 _ دریافت وحی، تنها امتیاز پیامبران از دیگران

قل لا أقول لكم .. إن أتبع إلا ما يوحى إليّ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 86 - 5,6,7

5 _ همه انبیا دارای برتری و فضیلت بر تمام جهانیان می باشند.

و كلا فضلنا على العالمين

6 _ فضیلت و برتری پیامبران بر همه جهانیان، موهبتی الهی به آنان است.

و كلا فضلنا على العالمين

7 _ نیکوکار و صالح بودن، از معیارهای فضیلت یافتن پیامبران بر همه جهانیان است.

نجزی المحسنين .. كل من الصالحين ... فضلنا على العالمين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 68 - 9

9 _ پیامبران، خیرخواه امت های خویش و انسانهایی امین و درستکار

و لکنی رسول .. و أنا لکم ناصح أمين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 105 - 2

2 _ پیامبران الهی حریص بر راستگویی و حقگویی درباره خداوند

حقیق علی أن لا أقول علی الله إلا الحق

اعلام رسالت و سپس بیان این حقیقت که موسی سخنی جز حق به خدا نسبت نمی دهد، بیانگر این است که حقگویی درباره خدا

اقتضای رسالت است. بنابراین همه پیامبران الهی دارای این ویژگی هستند. گفتنی است کلمه «حقیق» به معنای «سزاوار» است و چون به «علی» متعدی شده است، می تواند معنای «حریص» در آن تضمین شده باشد؛ یعنی: اینی حریص علی کذا حقیقاً به.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 37 - 12

12_ بهره مندی پیامبران از دانش های ویژه، جلوه ای از ربوبیت خداوند بر آنان

ذلکما مما علمنی ربی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 11 - 8

ص: 413

8- انبیا دارای تواضع خاص و ادبی ویژه در اعلام برخورداری خویش از موهبت بزرگ الهی

إِن نَحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ وَلَئِنَّ اللَّهَ يَمُنُّ عَلَىٰ مَن يَشَاءُ مِّنْ عِبَادِهِ

از اینکه انبیا برای بیان برخورداری خود از نعمت خداوند به جای اینکه بگویند: ما دارای چنین مقام و نعمتی هستیم، می گفتند: خداوند چنین تفضلی کرده است، برداشت فوق به دست می آید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- ابراهیم - 14 - 12 - 2

2- انبیا دارای مقام توکل بودند .

و ما لنا الا نتوكل على الله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- ابراهیم - 14 - 14 - 11

11- انبیا به دلیل ترس از مقام خداوند از حمایت های خداوند برخوردار شدند .

فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ لَنُهَلِكَنَّ الظَّالِمِينَ . وَلَنُسَكِّنَنَّكُمْ الْأَرْضَ ... ذَلِكُمْ لِمَن خَافَ مَقَامِي وَخ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- نحل - 16 - 2 - 9

9- پیامبران ، بندگان منتخب الهی اند .

مَن يَشَاءُ مِّنْ عِبَادِهِ أَن نُّذَرُوا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 77 - 5

5- رسولان الهی در پیشگاه خداوند ، دارای عظمت و منزلتی والا

سَنَّهُ مَن قَدْ أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مَن رَّسَلْنَا

از اینکه خداوند می فرماید: «امتهایی که پیامبران را از سرزمین خویش اخراج کردند، گرفتار هلاکت شدند» استفاده می شود که آنان در

پیشگاه خداوند، ارج و منزلتی والا داشتند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 94 - 8

8- همسان بودن انبیا با سایر مردم، مانع شناخت ارزش ها و توانایی های ویژه آنان

و ما منع الناس . . . إلا أن قالوا أبعث الله بشراً رسولاً

از اینکه مشرکان نبوت بشر را امری ناشدنی می دانستند، می تواند از این جهت باشد که آنان، پیامبران را افرادی چون خود تلقی می کردند و آنان را همچون خود، ضعیف و ناتوان می شمردند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 414

6- استغفار پیامبران و بندگان گران قدر خداوند برای دیگران ، دارای اثر ویژه و مقرون به اجابت است .

سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا

اگر حضرت ابراهیم(ع) به این جهت وعده استغفار می دهد، که مطمئن است استغفار او تأثیر مخصوص دارد.

19- پیامبران و بندگان محبوب خداوند ، مشمول نیکی و لطف بسیار او هستند .

إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 75 - 2

1 - پیامبران ، انسان هایی برگزیده از جانب خداوند

اللَّهُ يَصْطَفِي... و من الناس

«إِصْطَفَا» (مصدر «يَصْطَفِي») به معنای انتخاب کردن و برگزیدن و «مَلَائِكَةً» (جمع «مَلَكٌ» یا «مَلَائِكَةٌ») به معنای فرشتگان است. مقصود این که خداوند برای هدایت و راهنمایی انسان ها، از میان آنان و فرشتگان افرادی را انتخاب می کند تا فرشتگان، وحی را از خدا دریافت کنند و به پیامبران برسانند و پیامبران نیز آن را از فرشتگان بگیرند و به مردم ابلاغ کنند.

2- پیامبران ، شخصیت هایی ناب ، خالص و شایسته ، پیش از احراز مقام نبوت

اللَّهُ يَصْطَفِي... و من الناس

«إِصْطَفَا» (مصدر «يَصْطَفِي») مشتق از «صَفَوْهُ» است. و «صَفَوْهُ» به معنای ناب و خالص می باشد. بنابراین معنای «اللَّهُ يَصْطَفِي...» چنین است: «خدا از میان فرشتگان و انسان ها، افرادی ناب، خالص و شایسته را برای رسالت خویش برمی گزیند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 31 - 6

6_ پیامبران الهی ، الگو و مظهر صبر و پایداری در برابر دشمنان حق ستیز و تبه کار

و كذلك جعلنا لكل نبي عدوا من المجرمين و كفى بربك هاديا و نصيرا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 84 - 5

5 - پیامبران الهی، گویندگانی صادق و راستگو برای مردمان

و اجعل لی لسان صدق فی آخرین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 119 - 3

3 - شمول رحمت حق نسبت به مؤمنان، در پرتو وجود پیامبران

نجّنی و من معی . . . فأنجینَه و من معه

از این که نوح(ع)، مستقل از پیروانش و مقدم بر آنان یاد شده است، مطلب بالا به دست می آید.

ص: 415

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 170 - 4

4- شمول رحمت حق نسبت به مؤمنان، در پرتو وجود پیامبران

ربّ نجّی و أهلی .. فنّجینَه و أهله أجمعین

از این که لوط(ع)، مستقل از کسان خود و مقدم بر آنان یاد شده است، مطلب بالا به دست می آید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 88 - 15

15 - « عن الرضا (ع) . . . وجه الله أنبأؤه ورسله و حججه (صلوات الله عليهم) هم الذين يتوجه بهم إلى الله و إلى دینه و معرفته . . . و قال عزّوجلّ « كلّ شیء هالک إلا وجهه » . . . ;

از امام رضا(ع) روایت شده که «وجه الله» پیامبران خدا و رسولان و حجت های او هستند که به وسیله آنان به خدا و دین و معرفت او توجه می شود. .. خداوند _ عزّوجلّ _ فرموده است: «كلّ شیء هالک إلا وجهه»...».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 112 - 4

4 - پیامبران، انسان های صالح

نبیاً من الصّـلحین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 172 - 2

2 - پیامبران، در همه عرصه های رسالت و صحنه های مبارزاتی خود، از نصرت خداوند برخوردار شدند .

و لقد سبقت کلمتنا .. إنهم لهم المنصرون

برداشت یاد شده از آن جا است که در آیه شریفه، حدود و موارد نصرت خداوند به پیامبران ذکر نگردیده، بلکه به صورت مطلق یاد شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صفات - 37 - 173 - 3

3 - پیامبران و پیروان آنان ، لشکریان خدا هستند .

لعبادنا المرسلین . . . و إن جندنا لهم الغلبون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صفات - 37 - 181 - 1,4

1 - سلام و تحیت بزرگ خداوند بر همه رسولان الهی

وسلّم علی المرسلین

نکره آمدن «سلام»، بیانگر بزرگی آن است.

ص: 416

4- رسولان الهی ، شایسته سلام و تحیت

وسلّم علی المرسلین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - ص - 38 - 47 - 3

3- پیامبران ، بهترین افراد از میان انسان ها

و إنهم عندنا لمن المصطفین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 33 - 4

4- پیامبران الهی ، مظهر تقوایبشگی

و الذی جاء بالصدق . . . أولئك هم المتّقون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 51 - 3,1

1- پیامبران (ع) ، برخوردار از نصرت و یاری خداوند

إنّا لننصر رسلنا

3- نصرت و یاری خداوند به پیامبران و مؤمنان ، هم در زندگی دنیا است و هم در آخرت .

إنّا لننصر . . . فی الحیوه الدنیا و یوم یقوم الأشهـد

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 13 - 26

26- پیامبران ، انسان های برگزیده جهان هستی

اللّه یجتبی إلیه من یشاء

مراد از «من» در «من یشاء» به قرینه عبارت اول آیه و به کارگیری ماده «اجتبا»، می تواند پیامبران باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 21 - 5

5- پیامبران ، رهبرانی دلسوز برای امت های خویش

و اذکر أخوا عاد إذ أنذر قومه

با الغای خصوصیت از مورد آیه، برداشت بالا به دست می آید؛ زیرا هود(ع) در دلسوزی برای امت، با سایر پیامبران تمایزی نداشته است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - واقعه - 56 - 10 - 3

ص: 417

3- «عن أبي جعفر (ع) : . . . وأما ما ذكر من السابقين : فهم أنبياء مرسلون وغير مرسلين ;

از امام باقر(ع) روایت شده: . . . اما آنچه [در قرآن] از سابقین یاد شده، آنان پیامبران هستند، چه مرسلین و چه غیر مرسلین».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - واقعه - 56 - 79 - 5

5- پیامبران و اولیای الهی، انسان هایی پاک و مطهر از هرگونه زشتی و آلودگی

لا یمسّه إلاّ المطهّرون

بنابه گفته برخی از مفسران واژه «المطهّرون»، اختصاص به فرشتگان ندارد؛ بلکه شامل پیامبران و اولیا نیز می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - نوح - 71 - 28 - 9

9- تواضع و فروتنی پیامبران و دوری آنان از خودپسندی و عجب، در قبال عبادت و تلاش مستمر خویش در راه خدا و اصلاح جامعه

إني دعوت قومي ليلاً و نه رآ . . . ربّ اغفر لي

765- فضائل انبیای اولوالعزم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 35 - 6

6- تمامی رسولان صاحب شریعت، برخوردار از صبر و استقامتی بزرگ

فاصبر كما صبر أولوا العزم من الرسل

«اولوالعزم» می تواند به معنای صاحب شریعت باشد؛ زیرا در معنای «عزم»، «عزیمه» به معنای شریعت را یاد کرده اند.

766- فضائل پیروان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 173 - 3

3- پیامبران و پیروان آنان، لشکریان خدا هستند .

لعبادنا المرسلين .. وإنّ جندنا لهم الغلبون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 33 - 5

5 - تنها پیروان انبیای الهی و ادیان توحیدی ، از تقواییشان اند .

ص: 418

و الذی جاء بالصدق و صدق به

ضمیر فصل «هم» مفید قصر و موجب اختصاص صفت تقوا به «الذی جاء..» است.

767- فلسفه انذارهای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - نوح - 71 - 2 - 6

6- انذارها و اخطارهای پیامبران، در جهت مصالح و منافع خود مردم است.

انّی لکم نذیر مبین

در برداشت یاد شده، لام در «لکم» برای تعلیل دانسته شده است؛ یعنی، «لأجل نفعکم».

768- فلسفه برگزیدگی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 20 - 5

5_ گزینش پیامبران از میان انسانها و با ویژگیهای انسانی، وسیله آزمایش و امتحان مردمان

و ما أرسلنا قبلك من المرسلین إلاّ انّهم لیأکلون الطعام و یمشون فی الأسواق و جعلنا

جمله «و ما أرسلنا قبلك من المرسلین إلاّ انّهم لیأکلون..» رد اعتراض مشرکان است که چرا پیامبر (صلی الله علیه و آله) مانند دیگر مردمان غذا تناول می کند و در بازار به داد و ستد مشغول می شود. بنابراین جمله «و جعلنا بعضکم لبعض فتنه» می تواند ناظر به همین مطلب باشد که خدا، با فرستادن پیامبران از میان خود مردم، آنان را مورد آزمون قرار داده است.

769- فلسفه بعثت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 64 - 1

1_ بعثت رسولان الهی برای اطاعت مردم از آنان است.

و ما أرسلنا من رسول إلاّ لیطاع باذن الله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 165 - 5

5_ هدف از بعثت انبیا، اتمام حجت خدا بر مردم است.

رسلا مبشرين و منذرين لئلا يكون للناس على الله حجه بعد الرسل

ص: 419

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 170 - 6

6_ هدایت و تربیت تمامی انسان ها ، هدف از بعثت پیامبران و نزول کتب آسمانی

يَأَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الرَّسُولُ بِالْحَقِّ مِنْ رَبِّكُمْ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 32 - 24، 20

20_ خداوند برانگیزنده پیامبرانی بسیار برای هدایت بنی اسرائیل

و لقد جاءتهم رسلنا بالبينت

24_ ایجاد صلح و امنیت و جلوگیری از فساد و ریختن خون بی گناهان ، از اهداف رسالت انبیا

من قتل نفساً بغير نفس او فساد فی الارض . . . و لقد جاءتهم رسلنا بالبينت

اشاره به رسالت انبیا با دلایل روشن پس از بیان عقوبت قتل و پاداش حفظ حیات انسانها، بیانگر جایگاه این تعالیم در رسالت انبیای الهی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 131 - 3

3_ اتمام حجت بر جوامع بشری از اهداف بعثت رسولان الهی است.

ألم يأتكم رسل منكم . . . ذلك أن لم يكن ربك مهلك القرى بظلم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 133 - 4

4_ فرستادن پیامبران و استقرار نظام عمل و جزاء، در عین بی نیازی خداوند، جلوه ای از رحمت گسترده اوست.

لكل درجت ما عملوا . . . وربك الغنى ذو الرحمه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 _ رسالت فرستادگان الهی برای تربیت و رشد آدمیان است .

لقد جاءت رسل ربنا بالحق

برداشت فوق با توجه به کلمه «رب» استفاده شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 _ شمول رحمت خاص الهی بر بندگان ، از اهداف نزول دین و بعثت پیامبران

أن جاءكم ذكر من ربكم على رجل منكم .. لعلكم ترحمون

ص: 420

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 94 - 1,7

1_ خداوند برای اقوام گذشته پیامبرانی را به منظور هدایت آنان و تسلیم شدنشان در برابر او ارسال داشت .

و ما أرسلنا فی قریه من نبی إلا أخذنا أهلها بالبأساء

7_ تضرع به درگاه خدا و خشوع در برابر او از ارزش های الهی و از اهداف رسالت انبیاست .

لعلهم یضرعون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 13 - 3

3_ نجات ستمدیدگان از بیدادگری بیدادگران ، هدف خداوند از بعثت پیامبران در طول تاریخ

لما ظلموا و جاءتهم رسلهم بالبینت

ذکر جمله «جاءتهم رسلهم» بعد از «لما ظلموا» حکایت از این حقیقت دارد که بعثت پیامبران در پی گسترش ظلم و بیدادگری و به منظور رهایی مظلومان از شرّ ظالمان بوده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 39 - 11

11_ بعثت پیامبران الهی ، در راستای نجات مظلومان از ستم بیدادگران

كذلك كذب الذین من قبلهم فانظر کیف كان عقبه الظلمین

رویارویی بیدادگران با رسولان الهی در طول تاریخ، بیانگر برداشت فوق است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 38 - 17

17_ بعثت پیامبران برای آموزش توحید و نفی شرک ، از تفضّلات الهی بر مردم است .

ما كان لنا أن نشرك .. ذلك من فضل الله ... علی الناس

4- سنت خداوند در بعثت انبیا، برانگیختن و اعزام آنان به سوی جوامع و امتهاست . *

و لقد بعثنا فی کلّ أمّہ رسولاً

از اینکه خداوند در مقام بیان بعثت انبیا و مورد تکذیب واقع شدنشان از سوی تکذیب کنندگان، از «امت» به جای «ناس» استفاده کرده است و «امت» به گروهی اطلاق می شود که عاملی آنان را جمع کرده باشد، می توان نکته فوق را به دست آورد.

5- برانگیختن انبیا در میان همه امت ها برای دعوت به توحید عبادی، دلیل بطلان عقیده مشرکان به جبری بودن شرکشان

وقال الذین أشركوا لو شاء الله ما عبدنا من دونه من شیء . . . و لقد بعثنا فی کلّ أ

آوردن عبارت «قد بعثنا..» پس از بیان کلام مشرکان درباره جبری بودن شرکشان، به منزله جواب برای آن است؛ با این بیان که

اگر شرک خواست خداوند بود، نباید انبیا را مبعوث می کرد و حال آنکه آنان را برای هدایت برانگیخته است و این حکایت از بطلان عقیده آنان دارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 39 - 7

7- آشکار شدن حق در امور اختلافی و برطرف شدن اختلاف ها ، از جمله حکمت های بعثت انبیا

و لقد بعثنا فی کلّ أمّہ رسولاً .. لیبین لهم الذی یختلفون فیه

برداشت یاد شده بر این اساس است که «لام» تعلیل در «لیبین» تعلیل آیه «و لقد بعثنا فی کلّ أمّہ رسولاً» باشد. فعل مضارع «یختلفون» که دلالت بر زمان حال می کند _ می تواند قرینه ای باشد بر اینکه تبیین در همین دنیا است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 15 - 9

9- اتمام حجت بر آدمیان ، از جمله اهداف بعثت انبیاست .

و ما کنا معدّبین حتی نبعث رسولاً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 47 - 2

2- فرستادن رسولان ، اتمام حجت الهی بر کافران

و لولا أن تصیبهم مصیبه .. و نکون من المؤمنین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 85 - 13

13 - ربوبیت خدا بر مردمان ، مقتضی بعثت پیامبران برای هدایت و راهنمایی آنان

قل ربّی أعلم من جاء بالهدی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - غفلت زدایی از مردم غافل و بیدار کردن آنان ، از اهداف رسالت و فلسفه بعثت رسولان الهی

لتندر قوّمًا ما أنذرءاباؤهم فهم غـفلون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - جهل و ناآگاهی مردم انطاکیه ، از فلسفه بعثت پیامبران و حکمت گزینش آنان از میان انسان ها

قالوا ربّنا یعلم إنّا إلیکم لمرسلون

یادآوری علم و دانایی خداوند، پس از تکذیب رسولان الهی به دلیل بشر بودن آنان، می تواند گویای برداشت یاد شده باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 25 - 11، 10

10 - هدف الهی از بعثت پیامبران ، ایجاد جوامع سالم ، رشید و بالنده است .

لقد أرسلنا رسلنا .. ليقوم الناس

«قیام» (مصدر «يقوم») به معنای ایستادن است. در این جا در معنای سلامت و صلاح به کار رفته است.

11 - هدف رسالت پیامبران ، در مرحله نخست تربیت انسان های عادل و ساختن جامعه عدالت خواه بود ؛ نه اجرای اجباری عدالت در جامعه

و أنزلنا معهم الكتـب و المیزان ليقوم الناس بالقسط

نسبت داده شدن «اقامه» به مردم _ نه به پیامبران _ و نیز غایت قرار گرفتن خیزش خود مردم برای رعایت عدل و انصاف (لقوم الناس بالقسط) می تواند گویای برداشت یاد شده باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - تغابن - 64 - 6 - 7

7 - هدایت انسان ها ، فلسفه بعثت پیامبران

تأتیهم رسلهم بالبینـت فقالوا أبشر یهدوننا

770- فلسفه بینات انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 28 - 4

4_ هدف از اعطای معجزه و دلیل های روشن به پیامبران ، تدبیر امر نبوت و پیشبرد هدف های رسالت آنان است . *

إن كنت علی بیته من ربی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 63 - 4

4_ هدف از اعطای معجزه و دلیل های روشن به پیامبران ، تدبیر امر نبوت و پیشبرد هدف های رسالت آنان است . *

إن كنت علی بیته من ربی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 88 - 4

4_ هدف از اعطای معجزه و دلایل روشن به پیامبران ، تدبیر امر نبوت و پیشبرد هدف های رسالت آنان است . *

إن كنت علی بیته من ربی

برداشت فوق، احتمالی است که می توان از اضافه «رب» به یای متکلم استفاده کرد.

ص: 423

771- فلسفه توحید انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 65 - 11

11- نزول آیات تاریخ پیامبران و یگانه پرستی آنان ، به امر خداوند و در جهت منظور تقویت بندگی و یکتاپرستی پیامبر (صلی الله علیه و آله) بود .

و ما ننزل إلا بأمر ربك .. فاعبده واصطبر لعبه دته

ارتباط دو آیه اخیر با آیات پیشین _ که بیانگر تاریخ انبیا بود _ گویای نکته یاد شده است.

772- فلسفه رسالت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 42 - 9

9 _ توجه دادن مردم به خدا و گرایش دادن آنان به تضرع و خضوع به درگاه او، از اهداف رسالت انبیاست.

و لقد أرسلنا إلى أمم .. لعلهم يتضرعون

773- فلسفه عهد خدا با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 8 - 2, 1

1 - فلسفه پیمان گرفتن خداوند از پیامبران ، پاداش دادن به مؤمنان و کیفر دادن به کافران است .

و إذا أخذنا من النبيين ميثمهم .. ليسئل الصديقين عن صدقهم ... و أعد للک فرین

«لام» در «لیسئل ..» لام تعلیل یا لام غایت است. مراد از «الصادقین» به قرینه مقابله با «الکافرین» مؤمنان اند. لازم به ذکر است که برداشت بالا _ علاوه بر نکته یاد شده _ مبتنی بر این است که مرجع ضمیر در «صدقهم» واژه «الصادقین» باشد و علت پرسش از صداقت مؤمنان، پاداش دادن به آنها است.

2 - فلسفه پیمان گرفتن خداوند از پیامبران ، این است که میزان صداقت مؤمنان بروز کند .

و إذا أخذنا من النبيين ميثمهم .. ليسئل الصديقين عن صدقهم

آنچه از پرسش مذکور در آیه، به ذهن خطور می کند، این است که مؤمنان، مورد سؤال قرار می گیرند تا صداقت شان معلوم شود.

ص: 424

774- فلسفه قصص انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 120 - 3

3_ آرامش خاطر پیامبر (صلی الله علیه و آله) و استواری دل و قلب او ، هدف از بیان سرگذشت انبیا برای آن حضرت

و کلاً تقصّ علیک من أنباء الرسل ما نثبت به فؤادک

«تثبیت» (مصدر تثبت) به معنای مستقر کردن و استوار ساختن است و «فؤاد» به معنای قلب می باشد. استوار ساختن قلب، به ایجاد یقین و طمأنینه در آن و رفع اضطراب و تردید از آن است. عبارت «و ما نثبت ...» بدل برای «کلاً» می باشد و دلالت می کند که آن قسمتی از سرگذشت پیامبران بیان می شود که ایجاد یقین و اطمینان کند.

775- فلسفه مخالفت با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 23 - 3

3 - اقتدا به آیین نیاکان ، تکیه گاه افراد مرفه و خوش گذران ، در مخالفت با پیامبران الهی

ما أرسلنا من قبلك . . . مترفوها إنا وجدنا آباءنا علی أُمَّه

776- فلسفه مردمی بودن انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 69 - 6

6 - بستن راه توجیه منکران ، حکمت برانگیخته شدن پیامبران از میان مردم محیط خویش

أم لم یعرفوا رسولهم فهم له منکرون

قرآن، ضمن ردّ موجه بودن انکار کافران، به این نکته اشاره می کند که: اگر شخصیت پیامبر (صلی الله علیه و آله) برای شما ناشناخته بود و او در میان شما رشد نکرده بود، راهی برای تردید در حقانیت او وجود داشت؛ اما حتی چنین مجالی نیز، در اختیار شما گذاشته نشده است.

777- فلسفه معجزه انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 118 - 4

4_ معجزه پیامبران در راستای اثبات حقانیت آنان و خنثی کردن عملکرد مخالفان دین است .

فوق الحق و بطل ما كانوا يعملون

ص: 425

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 28 - 4

4_ هدف از اعطای معجزه و دلیل های روشن به پیامبران ، تدبیر امر نبوت و پیشبرد هدف های رسالت آنان است . *

إن كنت علی بیته من ربی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 63 - 4

4_ هدف از اعطای معجزه و دلیل های روشن به پیامبران ، تدبیر امر نبوت و پیشبرد هدف های رسالت آنان است . *

إن كنت علی بیته من ربی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 88 - 4

4_ هدف از اعطای معجزه و دلایل روشن به پیامبران ، تدبیر امر نبوت و پیشبرد هدف های رسالت آنان است . *

إن كنت علی بیته من ربی

برداشت فوق، احتمالی است که می توان از اضافه «رب» به یای متکلم استفاده کرد.

778- فلسفه مهلت به مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 44 - 4

4 - خداوند ، به همه اقوام کافر و تکذیب گر ، فرصت می داد تا شاید متنبه شوند و دست از مخالفت بردارند .

فأملیت للک_ فرین ثم أخذتهم

«إملاء» (مصدر «أملیت») از «مَلُو» و به معنای فرصت دادن است؛ یعنی، آن اقوام تکذیب گر و کافر را فرصت دادم تا به خود بیایند و دست از مخالفت بردارند. آن گاه چون آنان از فرصت داده شده استفاده نکردند و هم چنان بر کفر و تکذیب خود اصرار ورزیدند، آنان را از میان برداشتم و نابودشان ساختم.

779- فلسفه نبوت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- حجر - 15 - 10 - 2

2- فرستادن انبیا از جانب خداوند ، برای جوامع و امتهاست نه افراد . *

و لقد أرسلنا من قبلك فی شیع الأولین

ص: 426

ذکر «شیع» در جمله، در حالی که بدون آن هم معنا تمام بود، مشعر به نکته فوق است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 134 - 1

1 - اتمام حجت و سلب حقانیت از هرگونه اعتراض ، از اهداف فرستادن پیامبران و نزول آیات و معجزات

و لو آتاهم لکن هم بعذاب من قبله لقالوا ربنا لولا أرسلت

مراد از ضمیر در «من قبله» _ به قرینه «لولا- أرسلت» _ رسول است و ممکن است مربوط به کلمه «بیّنه» (در آیه قبل) باشد گرچه کلمه «بیّنه» مؤنث است؛ ولی به اعتبار این که به معنای برهان است، ارجاع ضمیر مذکر به آن صحیح می باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 107 - 2

2- مورد لطف و مرحمت قرار گرفتن انسان ، فلسفه دین و حکمت فرستاده رسولان

و ما أرسلنک إلاّ رحمہ للعالمین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 8 - 6

6 - یکسان سازی سرنوشت انسان ها در قیامت ، ناهماهنگی با فلسفه نزول وحی و بعثت پیامبران

و کذلک أوحینا .. لتندر ... و لو شاء اللّٰه لجعلهم أمّہ وحده

از آنجا که آیه شریفه در ادامه آیات مربوط به وحی می باشد، می توان استفاده کرد که نزول وحی با یکسان ساختن انسان ها، از نظر کفر و ایمان و در نتیجه وحدت سرنوشت آنان ناسازگار است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - تحریم - 66 - 10 - 5

5 - بنده صالح و شایسته بودن ، مایه اصلی رسیدن پیامبران (نوح ، لوط و ...) به مقام نبوت

عبدین من عبادنا ص-لحین

توصیف حضرت نوح و لوط(ع)، به صفت «عبدصالح» _ در میان دیگر اوصاف والای انسانی و الهی آنان _ گویای مطلب یاد شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - مزمل - 73 - 15 - 5

5 - مشترک بودن فلسفه بعثت پیامبران

إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا .. كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا

ص: 427

780- فلسفه نقل عذاب مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - سبأ - 34 - 45 - 9

9- دلداری خداوند به پیامبر (صلی الله علیه و آله) ، با بیان عذاب شدن ملت های تکذیب کننده پیامبران

و کذب الذین من قبلهم و ما بلغوا معشار ما ءاتینهم فکذبوا رسلی فکیف کان نکیر

781- فلسفه همزبانی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- ابراهیم - 14 - 4 - 3

3- تعالیم انبیا برای مردم قابل درک است .

و ما أرسلنا من رسول . . . لیبین لهم

782- فهم تعالیم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4- نساء - 4 - 155 - 14

14 _ ناتوانی و توانمندی دل ها ، برای درک تعالیم انبیا ، در اختیار خداست .

بل طبع الله علیها بکفرهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- ابراهیم - 14 - 4 - 4

4- تبیین دقیق معارف الهی برای مردم از وظایف و مسؤولیت های انبیاست .

و ما أرسلنا من رسول إلا بلسان قومه لیبین لهم

783- قاتلان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 61 - 27

27 - بنی اسرائیل ، پیامبران بسیاری را به قتل رساندند .

و یقتلون النبیین بغیر الحق

ص: 428

784- قانونمندی بعثت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 40 - 39

39 - بعثت پیامبران ، دارای زمانی معین و برنامه ریزی شده از جانب خداوند

ثم جئت علی قدری_موسی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 16 - 3

3- بعثت پیامبران و هلاکت جوامع ستمگر و دین ستیز ، براساس هدف داری نظام هستی است .

و کم قصمنا من قریه کانت ظالمه . . . و ما خلقنا السماء والأرض و ما بینهما ل_عبین

یادآوری هدفمندی جهان _ پس از ذکر هلاکت اقوام ستمگر _ می تواند بیانگر این نکته باشد که وقتی جهان هدفمند بود، هلاکت اقوام ستم پیشه نیز جزئی از هدف داری و بازیچه نبودن هستی خواهد بود.

785- قبول تعالیم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 8 - 9

9 - پذیرفتن تعالیم انبیا ، رفتاری صادقانه ، و قبول نکردن آن ، حق پوشی است .

و إذا أخذنا من النبین میث_قهم . . . لیسئل الص_دقین عن صدقهم و أعدّ للک فرین عذاب

متعلق «صدق» در آیه، می تواند قبول تعالیم انبیا و متعلق «کفر» قبول نکردن آن باشد.

786- قبول دعوت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 130 - 3,4

3 _ دست کشیدن از انحراف های عقیدتی ، پذیرش دعوت پیامبران و روی آوری به خدا ، فلسفه بلا ها و مشکلات

و لقد أخذنا .. لعلمهم يذّكرون

با توجه به آیات قبل که سخن از ربوبیت خدا و رسالت موسی (ع) بود، معلوم می شود متعلق «یذکرون» همان توحید ربوبی و پیامبری موسی (ع) و رسالت‌های اوست.

4_ باور به توحید ربوبی و پذیرش دعوت پیامبران ، امری لازم بر عهده بندگان

لعلمهم يذّكرون

ص: 429

787- قبول دعوت‌های انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 65 - 4

4 - پرسش خداوند از مشرکان در قیامت ، درباره چگونگی پاسخ آنان به دعوت پیامبران

فیقول ماذا أجبتم المرسلین

788- قتل انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 87 - 15

15 - یهودیان ، گروهی از پیامبران را تکذیب و گروهی از آنان را به قتل رساندند .

ففریقاً کذبتم و فریقاً تقتلون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 91 - 23, 19

19 - یهود ، پیامبران بسیاری از نژاد اسرائیل را به قتل رساندند .

فلم تقتلون أنبیاء الله من قبل

چون جمله «فلم تقتلون ..» (پس چرا پیامبران خدا را می کشتید؟) در جواب ادعای یهود، مبنی بر ایمان آنان به پیامبران بنی اسرائیل، آمده است، معلوم می شود: مراد از «انبیاء الله» پیامبران بنی اسرائیل است.

23 - ناسازگاری ایمان به کتاب های آسمانی و قتل پیامبران

قالوا نؤمن بما أنزل علینا .. قل فلم تقتلون أنبیاء الله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 99 - 9

9 - دنیا پرستی ، دشمنی با فرشتگان ، ارتکاب گناهی هم چون کشتن انبیا و رهبران دینی و شکستن پیمان های الهی ، از مصداق های

فسق است .

و ما يكفر بها إلا الفسقون

آیات گذشته (از آیه 74 - 98) موانعی را برای ایمان آوردن یهود به قرآن و پیامبر ذکر کرده و در آیه مورد بحث ریشه انکار قرآن و پیامبر (صلی الله علیه و آله) را فسق پیشگی دانسته است. بنابراین آنچه در آن آیات از موانع ایمان آوردن شمرده شده، از نظر قرآن مصداق فسق و بیانگر معنای آن می باشد.

ص: 430

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 21 -

3,4,5,6,7,9,10,11,13,18

3_ کفر به آیات الهی ، منشأ قتل انبیا و عدالتخواهان

انّ الذين يكفرون . . . و يقتلون النّبیین ... و يقتلون الذين يأمرون بالقسط

4_ تهدید کافران از سوی خداوند ، نسبت به قتل پیامبران و مردمان عدالتخواه

انّ الذين يكفرون . . . و يقتلون النّبیین ... فبشرهم بعذاب الیم

5_ وجود منکران آیات الهی ، قاتلان پیامبران و عدالتخواهان ، در میان اهل کتاب و مشرکان

قل للّذين اوتوا الكتاب والامّیین . . . انّ الذين يكفرون بايات الله و يقتلون الن

6_ همسانی گناه کفر به آیات الهی ، با قتل انبیا و مردمان عدالتخواه

انّ الذين يكفرون . . . و يقتلون النّبیین ... و يقتلون

همسانی گناه، از همگون بودن کیفر، استفاده شده است.

7_ همسانی سرنوشت شوم کافران ، با قاتلان پیامبران و عدالتخواهان

انّ الذين يكفرون . . . فبشرهم بعذاب الیم

9_ کشتن پیامبران الهی ، عملی ناحق و غیر قابل توجیه

و يقتلون النّبیین بغير حق

10_ کافران با توجیه و تظاهر به حقّ ، انبیای الهی و عدالتخواهان را به قتل می رساندند .

انّ الذين يكفرون . . . و يقتلون النّبیین بغير حق و يقتلون الذين يأمرون بالقسط

تأکید و تصریح به «بغير حق»، بیانگر توجیه و حق نمایی کافران است.

11_ بسیاری از پیامبران و عدالتخواهان ، به دست کافران به قتل رسیدند .

انّ الذين يكفرون . . . و يقتلون النّبیین بغير حق و يقتلون الذين يأمرون بالقسط

13_ شدت غضب خداوند ، از کشتن انبیا و عدالتخواهان *

و يقتلون التَّيِّبِينَ بِغَيْرِ حَقِّ وَ يَقْتُلُونَ الَّذِينَ يَأْمُرُونَ بِالْقِسْطِ

بنظر می رسد تکرار کلمه «یقتلون» برای بیان مبعوضیت قتل باشد.

18_ رضایت کفار عصر پیامبر (صلی الله علیه و آله) به کشتار انبیا توسط گذشتگان ، علّت تهدید آنان به عذاب الهی *

و يقتلون التَّيِّبِينَ .. فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابِ الْيَمِّ

تهدید بازماندگان قاتلان انبیا به عذاب در صورتی صحیح است که آنان به اعمال گذشتگان خویش راضی باشند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 22 - 10، 4، 2

2_ کفر و کشتن پیامبران و عدالتخواهان ، گناه بزرگی است که همه اعمال نیک را می زداید و تباه می کند .

انّ الذّین یکفرون .. اولئک الذّین حبّطت اعمالهم

4_ اعمال کافران ، قاتلان انبیا و قاتلان عدالتخواهان ، فاقد اعتبار و ارزش اجتماعی *

انّ الذّین یکفرون .. حبّطت اعمالهم

به نظر می رسد حبط عمل در دنیا، به معنای عدم اعتبار آن اعمال و نتایجش باشد.

10_ کفر ، و نیز قتل انبیا و عدالتخواهان ، عامل محرومیت از یاری شفاعت کنندگان

انّ الذين يكفرون .. و ما لهم من ناصرين

به نظر می رسد جمله «و ما لهم من ناصرين»، وجود یاری دهندگانی (شافعین) را برای جبران برخی اعمال فرض کرده است؛ و لیکن شامل اشخاص مذکور در آیه نمی گردد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 23 - 9

9_ پیامبران و عدالتخواهانی که به دست کافران کشته شدند ، خواهان حاکمیت کتب آسمانی بودند . *

يُدعون الى كتاب الله ليحكم بينهم

بنابراینکه فاعل محذوف «یدعون»، همان کشته شدگان مذکور در آیه قبل باشند؛ یعنی: یدعوهم المقتولون الى كتاب الله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 25 - 1

1_ تهدید اهل کتاب از سوی خداوند ، به لحاظ کفرشان به آیات الهی ، قتل پیامبران و عدالتخواهان و افترایشان در دین

قالوا لن تمسنا النار .. فكيف اذا جمعناهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 112 - 14

14_ اهل کتاب (یهود) ، با علم به ناحق بودن قتل انبیاء ، آنان را می کشتند . *

و يقتلون الانبياء بغير حقّ

چون تصوّر حق بودن قتل انبیا نمی رود، لذا می توان گفت که قید «بغیر حق»، اشاره باشد به اینکه قاتلین می دانستند که قتل انبیا، حق نیست.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 113 - 2

2_ برخی از اهل کتاب ، منکر آیات الهی ، قاتل انبیا و اهل عصیان و تعدی و برخی دیگر پذیرای طاعت خدا ، اهل تلاوت آیات الهی و سجده کننده در پیشگاه او هستند .

ذلک بانّهم کانوا یکفرون .. لیسوا سوآءً من اهل الکتب ... و هم یسجدون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 181 - 16, 17, 15, 13, 12

12 _ کشتار نابحق (با علم و عمد) انبیای الهی ، به دست یهود

سنکتب ما قالوا وقتلهم الانبیاء بغیر حقّ

نهی هر گونه حق در کشتن انبیا دلالت می کند که یهود، با علم به نبوت آنان و بدون خطا و فراموشی، پیامبران را می کشتند. چون اگر آنان را پیامبر نمی دانستند و یا به خطا و نسیان آنان را می کشتند، «بغیر حقّ» صدق نمی کرد.

13 _ کثرت پیامبران شهید ، در بین انبیای الهی

ص: 432

و قتلهم الانبياء بغير حق

15 _ همسنگی گناه و زشتی فقیر پنداشتن خدا و نسبت های ناروا به او ، با گناه کشتار انبیا

سنکتب ما قالوا و قتلهم الانبياء بغير حق

16 _ نسبت ناروا به خداوند و کشتن پیامبران ، گناهی بزرگ و موجب عذاب سوزان دوزخ

سنکتب ما قالوا و قتلهم الانبياء بغير حق و نقول ذوقوا عذاب الحريق

«حریق»، به معنای محرق (سوزاننده) است. گفتنی است عذاب سوزان برای کشتن پیامبران و نسبت ناروا به خدا دادن، حاکی از بزرگی چنین گناهی است.

17 _ عذاب سوزان نسبت دهندگان فقر به خدا و قاتلان انبیا ، با فرمان مستقیم خداوند

نقول ذوقوا عذاب الحريق

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 182 - 4

4 _ رضایت یهود زمان پیامبر (صلی الله علیه و آله) از کشتار انبیای گذشته به دست نیاکان و همکیشان خویش

و قتلهم الانبياء .. ذلک بما قدّمت ایدیکم

به نظر می رسد نسبت قتل پیامبران به یهود عصر پیامبر (صلی الله علیه و آله) که از خطاب در «ایدیکم» به دست می آید، به جهت رضایت آنان به عملکرد گذشتگان خویش باشد، چون آنان مرتکب قتل انبیا نشدند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 183 - 12،13،19،27

12 _ شهادت بسیاری از انبیای الهی به دست یهود ، علی رغم مشاهده معجزات و علم به حَقّانیت آنان

قل قد جاءکم رسل من قبلی بالبینات و بالذی قلت فلم قتلتموهم ان کنتم صادقین

هنگامی به یک دلیل، «بینه» گفته می شود که حق را برای طرف مقابل روشن کند و او را به حَقّانیت آن آگاه کند. بنابراین یهودیان می دانستند و برای آنان روشن بود که پیامبران واقعی را می کشند.

13 _ یهود ، حتّی با مشاهده معجزه مورد درخواست خود (سوختن قربانی در آتشی از غیب) از پیامبران ، نه تنها به آنان ایمان نیاوردند ،

بلکه آنان را کشتند .

قل قد جاءكم رسل من قبلي . . . وبالذی قلتم فلم قتلتموهم

19 _ یهود عصر پیامبر (صلی الله علیه و آله) با رضایت به کشتار انبیا توسط پیشینیان خود ، در حکم قاتلان انبیا

فلم قتلتموهم ان کنتم صادقین

27 _ رضایت یهود معاصر پیامبر (صلی الله علیه و آله) از قتل انبیا به دست نیاکانشان در پانصد سال قبل از بعثت ، موجب نسبت دادن قتل انبیا به آنان از سوی خداوند

قل قد جاءكم رسل من قبلي بالبينات وبالذی قلتم فلم قتلتموهم

امام صادق (ع) پس از تلاوت آیه فوق فرمود: کان بین القاتلین و القاتلین خمس ماه عام، فالزمهم الله القتل برضاهم ما فعلوا.

کافی، ج 2، ص 409، ح 1؛ تفسیر برهان، ج 1، ص 328، ح 2، 4، 6.

ص: 433

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 155 - 5

5_ پایداری پیامبران در ابلاغ رسالت خویش ، تا شهادت و کشته شدن در راه خدا

و قتلهم الأنبياء بغير حق

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - نمل - 27 - 49 - 10

10 - تلاش در جهت کشتن انبیا و محو پیام آنان ، بارزترین نمود فسادگری در زمین

يفسدون في الأرض .. قالوا تقاسموا بالله لنبيته

از این که خداوند از میان همه فسادگری های گروه های مورد بحث، تصمیم ایشان به قتل پیامبر را مطرح ساخته است، معلوم می شود که این تصمیم، خطرناک ترین و خائنانه ترین برنامه ای است که می تواند از سوی مفسدان عملی شود.

789- قتل انبیا در یهود

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 183 - 27، 19، 13، 12

12_ شهادت بسیاری از انبیای الهی به دست یهود ، علی رغم مشاهده معجزات و علم به حَقانیت آنان

قل قد جاءكم رسل من قبلي بالبينات وبالذی قلمتم فلم قتلتموهم ان كنتم صادقين

هنگامی به یک دلیل، «بینه» گفته می شود که حق را برای طرف مقابل روشن کند و او را به حَقانیت آن آگاه کند. بنابراین یهودیان می دانستند و برای آنان روشن بود که پیامبران واقعی را می کشند.

13_ یهود ، حتی با مشاهده معجزه مورد درخواست خود (سوختن قربانی در آتشی از غیب) از پیامبران ، نه تنها به آنان ایمان نیاوردند ، بلکه آنان را کشتند .

قل قد جاءكم رسل من قبلي .. وبالذی قلمتم فلم قتلتموهم

19_ یهود عصر پیامبر (صلی الله علیه و آله) با رضایت به کشتار انبیا توسط پیشینیان خود ، در حکم قاتلان انبیا

فلم قتلتموهم ان كنتم صادقين

27_ رضایت یهود معاصر پیامبر (صلی الله علیه و آله) از قتل انبیا به دست نیاکانشان در پانصد سال قبل از بعثت، موجب نسبت دادن قتل انبیا به آنان از سوی خداوند

قل قد جاءكم رسل من قبلي بالبينات وبالذی قلتم فلم قتلتموهم

امام صادق (ع) پس از تلاوت آیه فوق فرمود: کان بین القاتلین و القائلین خمس ماه عام، فالزمهم الله القتل برضاهم ما فعلوا.

کافی، ج 2، ص 409، ح 1؛ تفسیر برهان، ج 1، ص 328، ح 2، 4، 6.

قداست مکان گفتگوی خدا با انبیا

ص: 434

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نازعات - 79 - 16 - 6

6 - جایگاه سخن گفتن خداوند با پیامبران ، جایگاهی مقدس و پاک و شایسته احترام است .

إذ ناديه رَبّه بالواد المقدّس طوى

ارتباط «ناداه» با «المقدس»، بیانگر این است که یا خداوند برای تکلم با بندگان، جایی مقدس را برمی گزیند و یا تکلم او، مایه تقدس آن سرزمین می گردد. در هر دو صورت، برداشت یاد شده قابل استفاده است.

790- قدرتمندان و انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 23 - 8

8 - قدرتمندان و ثروتمندان سرمست ، تشکیل دهنده جبهه اصلی مخالفان پیامبران

و كذلك ما أرسلنا من قبلك في قرية من نذير إلا قال مترفوها

«مُتْرَفٌ» (از ماده «تُرْفَه») به معنای فزونی و بسیاری نعمت است. با توجه به این که بسیاری از دارندگان نعمت، غرق در شهوات و هواهای نفسانی می شوند، واژه «مترف» به معنای کسانی که به نعمت مغرور شده و سرمستی و طغیان کرده اند به کار می رود.

791- قصص انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 78 - 3،4

3 - خداوند ، تنها سرگذشت برخی از رسولان را برای پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) بازگو کرده و برخی دیگر را نقل نکرده است .

رسلاً من قبلك منهم من قصصنا عليك و منهم من لم نقصص عليك

4 - در قرآن ، تنها سرگذشت برخی از فرستادگان الهی بازگو شده است .

رسلاً من قبلك منهم من قصصنا عليك و منهم من لم نقصص عليك

برداشت یاد شده مبتنی بر این احتمال است که مقصود از آیه شریفه، نقل داستان های پیامبران در قرآن باشد.

9- سرگذشت هود و انذار های او به قوم خود ، نمونه ای از سرگذشت رسولان الهی و تلاش آنان برای هدایت مردم در طول تاریخ

و قد خلت النذر من بین یدیه و من خلفه

می توان گفت: تعبیر «قد خلت . . . و من خلفه» در آیه شریفه، به صورت جمله معترضه آمده، تا بیانگر این معنا باشد که یادکرد سرگذشت هود به مثابه یادکرد دیگر پیامبران است؛ زیرا آنان در هدف مشترک بوده اند و سرگذشت هود به عنوان نمونه یاد شده است.

ص: 435

792- قصص انبیا در سوره هود

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 120 - 10

10_ سوره هود و داستان پیامبران مطرح شده در آن ، حاوی موعظه هایی ارجمند و مایه تذکار معارف و حقایق دینی است .

جاءک فی ه_ ذه الحق و موعظه و ذکری

793- قصه انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 94 - 2

2_ سرگذشت حضرت نوح و موسی (ع) و پیامبران مبعوث شده در فاصله میان آنان و تکذیب شدن آنان و هلاکت مکذبان به عذاب استیصال ، آیاتی است که در کتاب های آسمانی پیشین نیز آمده بود .

واتل علیهم نبأ نوح . . . فإن كنت فی شک مما أنزلنا إلیک فسئل الذین یقرءون الکتب م

برداشت فوق از ارتباط میان این آیه شریفه و مجموعه آیات 71 تا 93_ که با هم یک بند را تشکیل می دهند _ استفاده می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - نمل - 27 - 7 - 3

3- بیان داستان پیامبران در قرآن ، براساس هدف و مصلحتی حکیمانه و سازنده

من لدن حکیم . . . إذ قال موسی لأهله إني ءانست نارا

برداشت یاد شده با توجه به این نکته است که قرآن از جانب خدای حکیم نازل شده است.

794- قصه های انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 163 - 3

3_ خداوند ، پیامبران بسیاری را پس از نوح (ع) مبعوث کرد و بدان ها وحی فرستاد .

كما أوحينا إلى نوح و النبيين من بعده

جلد - نام سورہ - سورہ - آيہ - فيش

4 - نساء - 4 - 164 - 9، 4، 3

ص: 436

3_ خداوند ، تنها سرگذشت پاره ای از رسولان الهی را برای پیامبر (صلی الله علیه و آله) بیان داشته است .

و رسلا قد قصصنهم علیک من قبل و رسلا لم نقصصهم علیک

4_ خداوند ، سرگذشت گروهی از پیامبران را در قرآن بیان نکرده است .

و رسلا لم نقصصهم علیک

9_ مخفی بودن رسالت گروهی از انبیا (بین آدم و نوح) ، دلیل ذکر نشدن نام آنان در قرآن

و رسلا لم نقصصهم علیک

امام باقر(ع): کان ما بین آدم و بین نوح من الانبیاء مستخفین و مستعلنین و لذلك خفی ذکرهم فی القرآن فلم یسموا کما سمی من استعلن من الانبیاء و هو قول الله «رسلا لم نقصصهم علیک»، یعنی لم اسم المستخفین کما سمیت السمعلنین من الانبیاء.

تفسیر عیاشی، ج 1، ص 285، ح 306؛ تفسیر برهان، ج 1، ص 427، ح 4.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 75 - 3

3_ بعثت رسولانی متعدد قبل از حضرت مسیح (ع)

ما المسيح ابن مریم الا رسول قد خلت من قبله الرسل

795- قضاوت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 213 - 14، 13

13_ حکومت ، داوری و حل اختلافات مردم ، از اهداف بعثت پیامبران و نزول کتاب های آسمانی

و أنزل معهم الكتاب بالحق لیحکم بین الناس

14_ داوری پیامبران در محدوده قوانین الهی

و انزل معهم الكتاب بالحق لیحکم بین الناس

بنابراینکه ضمیر «لیحکم» به «الکتاب» برگردد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 44 - 33

33 - پیامبران ، ربانیون و احبار ، الگوهای خداترسی و بی پروایی از مردم برای قضاوت بر اساس احکام الهی

یحکم بها النبیون . . . فلا تخشوا الناس و اخشون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 89 - 5,6

5 - خداوند عطا کننده کتاب و منصب قضاوت و نبوت به پیامبران است.

ص: 437

أولئك الذين ءاتينهم الكتب والحكم والنبوه

6_ پیامبران(ع) دارای حق حکومت و قضاوت در میان مردم هستند.

أولئك الذين ءاتينهم الكتب والحكم والنبوه

از جمله معانی مذکور برای واژه «حکم» قضاوت و همچنین حکومت است، لازم به ذکر است این دو معنی در طول یکدیگر و با هم متقارند.

796- قضاوت برادران انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 89 - 4

4_ برخی از پدران و فرزندان برادران پیامبران پیشین (ابراهیم(ع)، اسحق و ..) بهره مند از تعالیم آسمانی (کتاب) و دارای منصب قضاوت و مقام نبوت بوده اند.

و من ءابائهم و ذریتهم و إخوانهم .. أولئك الذين ءاتينهم الكتب والحكم والنبوه

797- قضاوت پدران انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 89 - 4

4_ برخی از پدران و فرزندان برادران پیامبران پیشین (ابراهیم(ع)، اسحق و ..) بهره مند از تعالیم آسمانی (کتاب) و دارای منصب قضاوت و مقام نبوت بوده اند.

و من ءابائهم و ذریتهم و إخوانهم .. أولئك الذين ءاتينهم الكتب والحكم والنبوه

798- قضاوت خویشاوندان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 89 - 4

4_ برخی از پدران و فرزندان برادران پیامبران پیشین (ابراهیم(ع)، اسحق و ..) بهره مند از تعالیم آسمانی (کتاب) و دارای منصب قضاوت و مقام نبوت بوده اند.

و من ءابائهم و ذريتهم و إخوانهم .. أولئك الذين ءاتينهم الكتب و الحكم و النبوه

ص: 438

799- قضاوت فرزندان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 89 - 4

4_ برخی از پدران و فرزندان و برادران پیامبران پیشین (ابراهیم(ع)، اسحق و... بهره مند از تعالیم آسمانی (کتاب) و دارای منصب قضاوت و مقام نبوت بوده اند.

و من ءابائهم و ذریتهم و إخوانهم .. أولئک الذین ءاتینهم الکتب و الحکم و النبوه

800- قلمرو مسؤولیت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 213 - 14

14_ داوری پیامبران در محدوده قوانین الهی

و انزل معهم الکتاب بالحق لیحکم بین الناس

بنابراینکه ضمیر «لیحکم» به «الکتاب» برگردد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 246 - 28، 6

6_ دخالت پیامبران در مسائل نظامی و سیاسی

اذ قالوا لنبی لهم ابعث لنا ملکاً نقاتل فی سبیل اللّٰه

28_ برخی پیامبران بنی اسرائیل پس از موسی (ع)، مقام زمامداری جامعه را بر عهده نداشتند.*

ابعث لنا ملکاً .. وقد أخرجنا من دیارنا

درخواست ملک (پادشاه و زمامدار)، حاکی از آن است که پیامبر آن عصر پادشاهی و زمامداری جامعه خویش را بر عهده نداشته است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 20 - 12، 13

12_ وظیفه پیامبر (صلی الله علیه و آله)، تنها ابلاغ پیام خدا به مردم است؛ نه مجبور ساختن ایشان به ایمان.

فائما علیک البلاغ

13_ تبیین محدوده وظیفه پیامبر (صلی الله علیه و آله) از سوی خداوند، عامل اطمینان خاطر او

فائما علیک البلاغ

به نظر می رسد جمله «فائما ..» به منظور اطمینان خاطر پیامبر (صلی الله علیه و آله) ایراد شده باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 79 - 1، 10

ص: 439

1_ هیچ پیامبری حق ندارد مردم را دعوت به بندگی و خضوع در برابر خویش کند .

ما کان لبشر ان یؤتیه الله الکتاب .. ثم یقول للناس کونوا عباداً لی

10_ عبودیت برای خداوند و نفی آن از غیر او محور اصلی دعوت انبیا

ما کان لبشر .. ثم یقول للناس کونوا عباداً لی من دون الله و لکن کونوا ربّائین

ربانی کسی است که با ربّ ارتباط شدید داشته و او را بسیار عبادت کند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 93 - 3

3_ اختیار پیامبران در تحریم برخی حلال ها بر خود

الّا ما حرّم اسرائیل علی نفسه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 128 - 1،2،3،4،5

1_ سرنوشت آدمیان تنها به دست خداست ، نه حتّی رسول او .

لیس لک من الامر شیء

بنابر اینکه «ال» در «الامر» برای جنس باشد.

2_ تدبیر امور عالم در اختیار خداست ، نه پیامبر (صلی الله علیه و آله) .

لیس لک من الامر شیء

3_ پیروزی مؤمنان پیکارگر بدر ، تنها به دست خدا بود ، نه پیامبر (صلی الله علیه و آله)

و لقد نصرکم الله ببدر .. لیس لک من الامر شیء

اگر «ال» در «الامر» برای جنس باشد، پیروزی در جنگ بدر مصداقی از آن خواهد بود و اگر عهد ذکری باشد، اشاره به پیروزی در آن جنگ است.

4_ شکست و پیروزی به دست خداست ، نه پیامبر (صلی الله علیه و آله)

لیس لک من الامر شیء

اگر «ال» در «الامر»، عهد ذکرى باشد، اشاره به پیروزی مسلمانان در جنگ بدر و شکست کافران در آن جنگ است. و جنگ بدر به عنوان مثال خواهد بود، نه اینکه دارای خصوصیتی باشد.

5_ محدودیت دامنه اختیارات پیامبران

لیس لک من الامر شیء

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 129 - 5

5_ مالکیت مطلق خداوند بر هستی ، دلیل نداشتن حقّ تصمیمگیری رسول خدا (صلی الله علیه و آله) ، در مورد سرنوشت کفار

لیس لک من الامر شیء او یتوب علیهم .. و لله ما فی السموات و ما فی الارض

ص: 440

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 27 - 4

4 - کار و تبلیغ ، آمیخته به یکدیگر در زندگی پیامبران

أن اصنع الفلك بأعيننا ووحينا

برداشت یاد شده، با توجه به این نکته است که حضرت نوح(ع) شخصاً مأمور ساختن کشتی شد.

802- کافران به انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 9 - 13،14،16

13- اقوام کافر پس از ملاحظه دلایل روشن انبیا ، آنها را استهزا کردند و کفر خویش را صریحاً به آنان اعلام داشتند .

جاءتهم رسلهم بالبينت فرءوا أيديهم في أفوههم وقالوا إنا كفرنا بما أرسلتم به

مرجع ضمیر در «ایدیهم فی أفواههم» اقوام یاد شده در آیه است و این عبارت، معنای کنایی دارد و مراد از آن، این است که اقوام کافر با دست گذاشتن بر دهان خود و یا با سوت زدن، به استهزای انبیای خود پرداختند.

14- اقوام کافر در برخورد با دلایل روشن انبیا ، بشدت ناراحت و غضبناک می شدند و به صراحت موضع کفرآلود خود را اعلام می کردند .

جاءتهم رسلهم بالبينت فرءوا أيديهم في أفوههم وقالوا إنا كفرنا بما أرسلتم به

مراد از «رءوا أيديهم فی أفواههم» کنایه از غضب و خشم آنهاست که در آیات دیگر نیز آمده است (غضوا علیکم الأنامل من الغیظ).

16- اقوام کافر ، نه تنها در جواب دعوت انبیا سکوت اختیار کرده و جواب مثبت ندادند بلکه به صراحت کفر خویش را به پیام آنان اعلام داشتند .

جاءتهم رسلهم بالبينت فرءوا أيديهم في أفوههم وقالوا إنا كفرنا بما أرسلتم به

طبق نقل روح المعانی (ج 13، ص 194)، از ابو عبیده و اخفش، عبارت «فرءوا أيديهم فی أفواههم» ضرب المثل برای کسی است که جواب مثبت به درخواست نمی دهد و سکوت اختیار می کند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 10 - 4, 3, 2, 1

1_ بسیاری از رسولان الهی قبل از پیامبر (صلی الله علیه و آله)، مورد تمسخر و استهزای کافران قرار گرفتند.

و لقد استهزیء برسئل من قبلک

2_ درگیری و مبارزه کافران با پیامبران الهی در طول تاریخ جریان داشته است.

ص: 441

و لقد استهزیء برسئل من قبلک

3_ تمسخر و استهزای پیامبران الهی، شیوه کافران در طول تاریخ بوده است.

و لقد استهزیء برسئل من قبلک .. ما کانوا به یستهزءون

4_ استهزای وعیدها و تهدیدهای پیامبران الهی، از شیوه های مبارزه کافران با انبیا در طول تاریخ

و لقد استهزیء برسئل من قبلک فحاق بالذین سخروا منهم ما کانوا به

بنابراین که مقصود از «ما کانوا به یستهزءون»، عذاب موعود الهی باشد که در محتوای پیامهای انبیاء(ع) ذکر می شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5- انعام - 6 - 11 - 4

4_ گستردگی دعوت انبیا و مخالفت کافران با آنها، در پهنه زمین

قل سیروا فی الأرض ثم انظروا

«الأرض»، به معنای تمامی زمین است که به عنوان عرصه سیر و مطالعه آثار گذشتگان معرفی شده است لذا چنین برمی آید که پیامبران در تمامی زمین حضور داشته و مکذبان نیز بهمین صورت در زمین پراکنده بوده اند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 41 - 3

3- همسانی کافران در طول تاریخ، در برخورد غیر منطقی با رسولان الهی

و لقد استهزیء برسئل من قبلک

برخورد استهزاآمیز، بیانگر نداشتن منطق در موضع گیری ها است و چون پیامبران پیشین و پیامبر اسلام(صلی الله علیه و آله) مورد تمسخر کافران قرار گرفته اند؛ به دست می آید که برخورد کافران همسان بوده و مواضع مشابهی داشته اند.

804- کافران و دعوت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 171 - 2

2 - کفرپیشگان از دعوت پیامبران جز فریاد و سر و صدا، چیز دیگری در نمی یابند .

و مثل الذین کفروا کمثل الذی ینعق بما لایسمع إلا دعاءً و نداءً

بر اساس توضیح برداشت قبل، معنای جمله «مثل الذین کفروا .. . إلا- دعاءً و نداءً» چنین می شود: مَثَل کافران در ارتباط با دعوت کنندگان به ایمان مَثَل گوسفندان و چوپان آنهاست؛ همان گونه که گوسفندان از سخن و امر و نهی چوپان چیزی جز فریاد نمی فهمند، کافران نیز از دعوت پیامبران حقیقتی را درک نمی کنند.

ص: 442

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 89 - 5

5_ خداوند عطا کننده کتاب و منصب قضاوت و نبوت به پیامبران است.

أولئك الذين ءاتينهم الكتب والحكم والنبوه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 44 - 2، 1

1- خداوند، تمامی انبیا و رسولان خود را با دلایل روشن (معجزات) و کتاب به سوی مردم گسیل داشته است.

و ما أرسلنا من قبلك إلا رجالاً .. بالبینت والزبر

«زبر» جمع «زبور» و به معنای کتابهاست.

2- تفاوت انبیا با سایر انسان ها، در دریافت وحی از خدا، داشتن مقام نبوت و کتاب آسمانی است.

و ما أرسلنا من قبلك إلا رجالاً نوحی إليهم .. بالبینت والزبر

برداشت فوق، بنابراین نکته است که آیه در ادامه معرفی انبیا باشد بدین صورت که: آنان از جنس بشر هستند (و ما أرسلنا من قبلك إلا رجالاً نوحی إليهم ..) و به آنان وحی می شود و....

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 25 - 7

7- برخی از پیامبران، دارای نوشته هایی از تعالیم الهی برای هدایت مردم بودند.

جاءتهم رسلهم .. بالزبر

«زبور» (مفرد «زُبر») به معنای نوشته است. آمدن آن با کتاب به طور مستقل، می تواند اشاره باشد به نوشته هایی که برخی از رسولان الهی _ جدا از کتاب آسمان _ داشته اند. این نوشته ها حاوی یک سلسله مطالب پندآموز و هدایت گر بوده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 25 - 8

8 - برخی از رسولان الهی ، دارای کتاب آسمانی بودند .

جاءتهم رسلهم . . . بالکتب المنیر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - بینه - 98 - 2 - 1,5

1 - خداوند ، با فرستادن رسولی که مکتوباتی منزّه و به دور از انحراف را بر مردم بخواند ، بر آنان اتمام حجت می کند .

لم یکن . . . منفکین حتی تأتیهم البینه . رسول من الله یتلوا صحفاً مطهره

ص: 443

5- اتمام حجت بر تمام مردم، با ارسال پیامبری همراه با کتاب آسمانی، سنت تخلف ناپذیر خداوند است.

لم يكن... منفكين حتى تأتيهم البينه. رسول من الله يتلوا صحفا مطهرة

807- کرامات غیر انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 21 - 7

7- تحقق کرامات و امور خارق العاده، اختصاص به پیامبران ندارد.

قال ربك هو علي هين

808- کفر به انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 93 - 18

18 - اعمال ناروای یهود در طول تاریخ (کشتن پیامبران، گوساله پرستی و...) نشانه ایمان نداشتن آنان حتی به پیامبران بنی اسرائیل و کتاب های آسمانی خویش است.

قالوا نؤمن بما أنزل علينا.. قل بسما یامرکم به ایمنکم ان کنتم مؤمنین

چون جمله «قل بسما..» (اگر ایمان دارید، ایمانتان شما را به کارهای ناروایی واداشته است) در جواب «نؤمن بما أنزل علينا» قرار گرفته، بیانگر آن است که: شما یهودیان به کتابهای آسمانی ایمان ندارید که چنین اعمال ناپسندی را مرتکب می شوید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 100 - 7

7- اکثریت یهود، حتی به پیامبران و کتاب های آسمانی خویش ایمان ندارند.

بل اکثرهم لایؤمنون

متعلق ایمان - به قرینه آیات گذشته - پیامبران و کتابهای آسمانی است. «بل» در جمله فوق برای ترقی است؛ یعنی، و بالاتر از ایمان شکی این است که اکثر آنها اهل ایمان نیستند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- ایمان داشتن به برخی از پیامبران و کافر شدن به برخی دیگر ، مایه هدایت نبوده و ناروا می باشد .

قالوا کونوا هوداً أو نصری تهتدوا .. لانفرق بین أحد منهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 444

2 - آل عمران - 3 - 82 - 1,2

1_ ایمان نیاوردن به پیامبران و یاری نکردن آنان ، فسق است .

لتؤمننَّ به و لتنصرته .. فمن تولی بعد ذلك فاولئك هم الفاسقون

2_ کسانی که به پیامبر (صلی الله علیه و آله) ایمان نیاورند و یا حضرتش را یاری نکنند ، فاسق هستند .

لتؤمننَّ به و لتنصرته .. فمن تولی بعد ذلك فاولئك هم الفاسقون

در صورتی که مراد از «رسول» در آیه قبل، پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 84 - 10

10_ ایمان نداشتن به تمامی پیامبران و کتب نازل شده بر آنان ، حاکی از تسلیم نبودن در برابر خداست .

امنا .. لا تفرق بین احد منهم و نحن له مسلمون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 55 - 4

4_ ایمان نیاوردن برخی از اهل کتاب (یهود) به پیامبران آل ابراهیم و اخلاصگری آنان در راه تحقق اهداف ایشان

فقد اتینا ال ابرهیم .. و منهم من صدَّ عنه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 136 - 8

8_ کافران به خدا ، ملانکه ، کتب آسمانی ، پیامبران الهی و روز قیامت ، در گمراهی ژرف

و من یکفر باللّه و ملتکته و کتبه و رسله و الیوم فقد ضل ضللاً بعیداً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 150 - 1,2,5

1_ کفر نسبت به برخی از پیامبران الهی ، در حقیقت کفر به خدا و تمامی پیامبران اوست .

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ .. وَيَقُولُونَ نَحْنُ بِبَعْضِ مَا كَفَرْنَا بِهِ نَكْفُرُ بِبَعْضِ

مضاف اليه كلمه «بعض»، در هر دو مورد، «رسل» است، يعنى ايمان به برخى از پيامبران و كفر به برخى ديگر. و نيز جمله «يقولون»، در حقيقت تفسير «يكفرون بالله ورسوله»، مى باشد.

2_ پذيرش برخى از احكام دين و انكار برخى ديگر، كفر به خدا و رسول و به منزله انكار تمامى آن دين است. *

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَيُرِيدُونَ أَن يُفَرِّقُوا .. أُولَئِكَ هُمُ الْكٰفِرُونَ

با توجه به واژه رسول مى توان گفت: آيه شامل تبعيض در اعتقاد به احكام و رسالت يك دين نيز مى شود؛ يعنى همانگونه كه انكار برخى از رسولان به منزله انكار همه پيامبران است، انكار برخى از تعاليم انبيا نيز انكار تمامى آن دين است.

5_ اهل كتاب با انكار رسالت پيامبر (صلى الله عليه و آله)، در حقيقت به خدا و تمامى پيامبران و پيامبر خویش کافرند.

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ .. وَيَقُولُونَ نَحْنُ بِبَعْضِ مَا كَفَرْنَا بِهِ نَكْفُرُ بِبَعْضِ .. أُولَئِكَ هُمُ الْكٰفِرُونَ

بنا به گفته مفسران و به دليل آيات بعد، مراد از «الذين يكفرون ..»، اهل كتاب هستند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 151 - 3

3_ کیفر خوار کننده الهی ، در انتظار کافران به خدا و پیامبران اوست .

و أعتدنا للكافرين عذاباً مهيناً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 89 - 10، 9

9_ مشرکان مکه به پیامبر (صلی الله علیه و آله) و انبیای پیشین کفر میورزیدند.

أولئك الذين ءاتينهم . . . فإن يكفر بها هؤلاء

«هؤلاء» اشاره به مشرکان مکه است.

10_ انکار حقانیت رسالت پیامبر (صلی الله علیه و آله)، کفر به همه انبیا و کتب آسمانی است. *

فإن يكفر بها هؤلاء فقد و كلنا

«هؤلاء» اشاره به کفر مردم مکه است. با توجه به اینکه در این آیات سخن آنها، که دال بر کفر به انبیای گذشته باشد، نقل نشده، به نظر می رسد که کفر آنها به انبیای پیشین تابع کفر آنان به پیامبر باشد. چون همه انبیا مورد تصدیق اسلام و قرآن و پیامبرند، کفر به پیامبر کفر به همه انبیا قلمداد شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 76 - 3

3_ تکبر و خودبزرگ بینی ، موجب کفر به پیامبران و پیام های آنان

قال الذين استكبروا إنا بالذی ءامنتم به كفرون

آوردن اسم ظاهر «الذین» به جـ ای ضمیر و نگفتن «قالوا إنا . . .» و توصیف آن اسم ظاهر به «استکبروا» برای اشاره به علت کفرورزی کافران است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 13 - 11

11- کفر به تعالیم انبیا و ستیزه جویی با آنان ، ظلم است .

وقال الذين كفروا لرسولهم لئخرجنكم . . . فأوحى إليهم ربهم لنهلكن الظالمين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 23 - 8

8- کفر در برابر پیام انبیا ، ناشی از جهالتورزی است .

قالوا أجبنا لتأفكنا عن ءالهمتنا . . . ولكني أريكم قومًا تجهلون

ص: 446

809- کفر دشمنان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 98 - 6

6 - دشمنان خدا و پیامبران و فرشتگان ، کافرند .

من كان عدواً لله... فإن الله عدو للكافرين

مقتضای کلام آن بود که به جای «الکافین» ضمیر «هم» آورده شود. این جا به جایی حاوی دونگته است: 1_ تصریح به اینکه توصیف شدگان کافرند. 2_ علت دشمنی خدا با آنان، کفر ایشان است. بنابراین معنای آیه چنین می شود: کسانی که با خدا و... دشمنند خدا دشمن آنهاست؛ زیرا آنان کافرند.

810- کفر مخالفت با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - پس - 36 - 19 - 9

9 - کفر و مخالفت با پیامبران ، اسراف است و کافران مسرف اند .

أئن ذکرتم بل أنتم قوم مسرفون

توصیف مردم بی ایمان و مخالف پیامبران الهی به اسرافگر، گویای حقیقت یاد شده است.

811- کفر مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 98 - 8، 2

2_ هیچ قومی از اقوام تکذیب کننده سابق _ به جز قوم یونس _ پیش از نزول عذاب استیصال ، به دست کشیدن از تکذیب پیامبر خود و اظهار ایمان به او موفق نشدند .

فلولا كانت قرية ءامنت فنفعتها إيمانها إلا قوم يونس

8_ از تمام اقوام تکذیب کننده پیشین ، تنها قوم یونس پیش از وقوع عذاب استیصال ، از تکذیب دست برداشته و ایمان آوردند .

فلولا كانت قرية ءامنت فنفعتها إيمانها إلا قوم يونس لما ءامنوا كشفنا عنهم عذاب الخز

812- کوردلی مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 46 - 11

11 - کافران و تکذیب کنندگان پیامبران ، نابینایان واقعی و محروم از بینایی دل

ص: 447

أفلم يسيروا في الأرض . . . ولـكن تعمى القلوب التي في الصدور

813- كيفر اخروي مكذبان انبيا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

15 - صافات - 37 - 127 - 3

3- تكذيب كندگان پيامبران و اديان الهی ، برای حسابرسی و كيفر در روز قیامت احضار خواهند شد .

فإنهم لمحضرون

814- كيفر استهزاگران انبيا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

8 - رعد - 13 - 32 - 5

5_ خداوند پس از مدت ها و گذشت زمانهایی ، کفرپيشگان و استهزاگران انبيا را به عقوبت های خویش گرفتار می ساخت .

فأملیت . . . ثم أخذتهم فكيف كان عقاب

815- كيفر استهزای انبيا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

5 - انعام - 6 - 10 - 8

8_ کافرانی که به استهزای انبیای گذشته می پرداختند، به عذاب و كيفر استهزای خود گرفتار شدند.

فحاق بالذین سخروا منهم ما كانوا به يستهزءون

بنابراین که تقدیر آیه «جزاء ما كانوا به يستهزءون» باشد. در این صورت «ما» در (ما كانوا) مصدریه بوده و مرجع ضمیر «به»، به قرینه کلمه «رسل» در صدر آیه می تواند کلمه «رسول» باشد.

816- كيفر اعراض از انبيا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

16 - فصلت - 41 - 13 - 5

5 - صاعقه آسمانی ، کیفر تخلف قوم عاد و ثمود از دعوت پیامبران خویش

انذرتکم ص_عقه مثل ص_عقه عاد و ثمود

ص: 448

817- کيفر انبيا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

3 - آل عمران - 3 - 112 - 11

11_ كفر مستمر يهود به آيات الهى و كشتن نارواى پيامبران ، موجب ذلت ، درماندگى و گرفتارى آنان به غضب الهى

ضربت عليهم الذّٰله .. و باءو بغضب من الله و ضربت عليهم المسكنه ذلك بانهم كا

818- كيفر بى اعتنايى به هشدارهاى انبيا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

7 - يونس - 10 - 102 - 4

4_ بسيارى از اقوام پيشين به دليل فقدان زمينه ايمان و تكذيب آيات الهى و نپذيرفتن هشدار هاى پيامبرانشان ، با عذاب استيصال نابود شدند .

و ما تغنى الايت و النذر عن قوم لا يؤمنون. فهل ينتظرون إلا مثل أيام الذين خلوا من

819- كيفر تبعيد انبيا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

10 - اسراء - 17 - 77 - 1

1- سنّت خداوند ، بر هلاك ساختن امتهائى كه اقدام به اخراج و تبعيد رسولان الهى از سرزمين خود نمودند .

ليخرجوك منها و إذا لا يلبثون خل_فك إلا قليلاً. سنّه من قد أرسلنا قبلك من رسلنا

820- كيفر تكذيب انبيا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

1 - بقره - 2 - 55 - 10

10 - تصديق نكردن رسالت هاى پيامبران ، گناه و درپى دارنده كيفر الهى است .

لن نؤمن لك ... فأخذتكم الصعقه

برداشت فوق بر این اساس است که جمله «فأخذتكم . . .» علاوه بر ارتباطش با «نرى الله جهرة» مرتبط با «لن نؤمن لك» نیز باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 449

7_ پندار رهایی از مجازات نقض میثاق و تکذیب و کشتن انبیا، از باور های بی اساس بنی اسرائیل

لقد اخذنا میثاق بنی اسرائیل . . . و حسبوا الا تكون فتنه

دربرداشت فوق «فتنه» به معنای عذاب گرفته شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 92 - 2

2_ تکذیب کنندگان انبیای الهی و رسالت های آنان در خطر نابودی با نزول عذابی سخت و ویرانگر

الذین کذبوا شعبياً کأن لم یغنوا فیها

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 96 - 10

10_ جوامع کفر پیشه گذشته بر اثر تکذیب انبیا و مداومت بر اعمال ناپسند به عذاب الهی مبتلا شدند و به هلاکت رسیدند .

و لکن کذبوا فأخذنهم بما كانوا یکسبون

مراد از «ما كانوا یکسبون» گناهی است که تکذیب انبیا از جمله آنهاست، نه اینکه مراد از آن فقط تکذیب انبیا باشد و گر نه جمله به این گونه بیان می شد: و لکن کذبوا فأخذنهم بما كانوا یکذبون.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 99 - 4

4_ کسانی که علی رغم تکذیب انبیا، خویشان را از عذاب الهی مصون می پندارند، زیانکار هستند .

و لکن کذبوا . . . فلا یأمن مکر الله إلا القوم الخسرون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 39 - 7

7_ عذاب استیصال، کیفر تکذیب پیامبران الهی و رویارویی با ایشان

بل کذبوا .. فانظر كيف كان عقبه الظلمين

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

9 - حجر - 15 - 83 - 1

1- اصحاب حجر (قوم ثمود) پس از تکذيب رسولان و اعراض از معجزات و آيات الهی ، صبحگاهان گرفتار صدای وحشتناک و غرش سهمگين شدند .

و لقد كذب أصحاب الحجر المرسلين . و آتينهم آياتنا ... معرضين ... فأخذتهم الصي

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

12 - مؤمنون - 23 - 44 - 6

ص: 450

6 - جوامع گذشته تاریخ، یکی پس از دیگری، با عذاب قهر الهی و در پی تکذیب انبیا و مبارزه با آنان، مضمحل شدند.

فَاتَّبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا

«إِتْبَاع» (مصدر «أَتْبَعْنَا») به معنای یکی را در پی دیگری روانه کردن است؛ یعنی، «پس ما امت های تکذیب گر را پی در پی هلاک کردیم و هر یکی را به دنبال دیگری، به دیار نیستی روانه ساختیم».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 48 - 2,3

2 - هلاکت و نابودی فرعون و اشراف حکومت او، در نتیجه تکذیب رسولان الهی (موسی و هارون)

فَكَذَّبُوهُمَا فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ

3 - تکذیب پیامبران الهی، عامل هلاکت و زوال جوامع بشری

فَكَذَّبُوهُمَا فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 38 - 1

1_ خداوند، قوم عاد، ثمود و اصحاب رس را به خاطر تکذیب آیات و رسولان الهی درهم شکست و نابود ساخت.

وَعَادًا وَثَمُودًا وَأَصْحَابِ الرَّسِّ وَقُرُونًا بَيْنَ ذَلِكَ كَثِيرًا

نصب کلمه های «عاداً»، «ثموداً»، و «أَصْحَابِ الرَّسِّ» به وسیله فعلی محذوف «دَمَرْنَا» و «أَهْلَكْنَا» می باشد. گفتنی است علت هلاکت اقوام یاد شده، همان تکذیب است که در آیات قبل در باره فرعونیان و قوم نوح آمده بود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - روم - 30 - 9 - 20

20 - تکذیب انبیا، در پی دارنده عذاب الهی است.

وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3- نزول کیفر و عذاب الہی بر قوم نوح، عاد، فرعون، ثمود، لوط و اصحاب ایکہ (قوم شعیب) به جرم تکذیب پیامبران

إن کَلَّ الْإِکْذِبَ الرِّسْلَ فَحَقَّ عِقَابُ

«حقّ» به معنای «ثَبَّتَ» (ثابت و محقق است) می باشد.

4- تکذیب پیامبران الہی، در پی دارنده کیفر و عذاب استیصال

إن کَلَّ الْإِکْذِبَ الرِّسْلَ فَحَقَّ عِقَابُ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 19 - 6

6- شرکوری و تکذیب پیامبران الہی، در پی دارنده آتش دوزخ است.

ص: 451

و يوم يحشر أعداء الله إلى النار

از ارتباط این آیه با آیات پیشین _ که در مورد تکذیب پیامبران بود _ مطلب بالا استفاده می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 25 - 9

9 - امت هایی از جن و انس در گذشته تاریخ بر اثر دشمنی با خداوند (شرکوری ، انکار رسالت پیامبران و . . .) به عذاب الهی گرفتار شدند .

و حقّ عليهم القول في أمم قد خلت من قبلهم من الجنّ و الإنس

821- کیفر دشمنان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - حاقه - 69 - 10 - 7

7 - ربوبیت خداوند ، مقتضی بعثت پیامبران و عقوبت دشمنان ایشان است .

فعصوا رسول ربّهم فأخذهم أخذه رابيه

822- کیفر دشمنی با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 50 - 5

5 - مخالفت عمدی و ستیزه جویانه کافران با پیامبران ، موجب دوزخی شدن و محرومیت آنان از تخفیف در عذاب الهی

قالوا أو لم تك تأتيكم رسلكم بالبينت قالوا بلى قالوا فادعوا و ما دعوا الكفر

اعتراف کافران دوزخی به این که به پیامبران و دلایل روشن آنان دست یافته بودند، نشان می دهد که مخالفت آنان با تعالیم آسمانی، از روی عمد و ستیزه جویانه بوده است و همین موجب دوزخی شدن و محرومیت آنان از تخفیف در عذاب گردید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 39 - 7

7_ عذاب استیصال ، کیفر تکذیب پیامبران الهی و رویارویی با ایشان

بل کذبوا .. فانظر کیف کان عقبه الظلمین

ص: 452

823- کيفر دنيوى تبعيد انبيا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

10 - اسراء - 17 - 77 - 2

2- تبعيد رسولان الهى ، داراى عقوبت سخت دنيوى

إذا لا يلبثون حلـ فك إلا قليلاً سنّه من قد أرسلنا قبلك من رسلنا

824- كيفر دنيوى مكذبان انبيا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

6 - اعراف - 7 - 64 - 5

5_ خداوند ، قوم نوح (ع) را به خاطر تكذيب آياتش ، با غرق كردن در آب به هلاكت رساند .

و أغرقنا الذين كذبوا بآيتنا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

8 - رعد - 13 - 40 - 11

11_ حسابرسى و مجازات كفرپيشگان و منكران رسالت در دنيا

و علينا الحساب

از آن جا كه مقصود از تهديدهاى اشاره شده در اين آيه عذابهاى دنيوى است ، معلوم مى شود مراد از حساب در جمله «علينا الحساب»
نيز حسابرسى در دنياست.

825- كيفر عصيان از انبيا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

9 - ابراهيم - 14 - 45 - 17

17- كيفر دادن به سبب كفر به خدا و پيروي نكردن از رسولان او از سنت هاى الهى است .

و أنذر الناس . . . نجب دعوتك و تتبع الرسل ... كيف فعلنا بهم و ضربنا لكم الأمثال

7 - عمل نکردن به تعالیم و دستور انبیا، در پی دارنده عذابی دردناک است .

و إذا أخذنا من النبيّن ميثمَ قهّم . . . ليسئل . . . و أعدّ للک فرین عذاباً أليماً

مراد از «الكافرين» به قرینه اخذ میثاق از پیامبران _ که همانا، آن میثاق، ابلاغ پیام الهی بوده است _ کسانی اند که آن تعالیم و پیام ها را نادیده گرفته اند و در نتیجه، گرفتار عذاب می شوند.

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

2 - آل عمران - 3 - 21 - 22, 23, 21, 16, 7

7_ همسانی سرنوشت شوم کافران ، با قاتلان پیامبران و عدالتخواهان

انّ الذين يكفرون .. فبشرهم بعذاب اليم

16_ کشتن انبيای الهی و عدالتخواهان ، موجب گرفتاری جامعه به مشکلات توانفرساست .

و يقتلون النّبين بغير حق .. فبشرهم بعذاب اليم

بنابراینکه «فبشرهم بعذاب اليم»، نظر به مشکلات دنیوی و اخروی داشته باشد؛ به قرینه آیه بعد که می فرماید: «حبطت اعمالهم فی الدنيا و الاخره».

21_ قاتلان پیامبران و قاتلان امر کنندگان به معروف ، گرفتار سخت ترین عذاب های الهی

و يقتلون النّبين بغير حق و يقتلون الذين يأمرون بالقسط.

از رسول الله (صلی الله علیه و آله) سؤال شد: ایّ الناس اشدّ عذاباً يوم القيامة؟ آن حضرت فرمود: رجل قتل نبياً او رجلاً امر بمعروف او نهی عن منکر، سپس آن حضرت، این آیه را تلاوت کرد: «انّ الذين يكفرون ..».

تفسیر طبری، ج 3، ص 144 ؛ مجمع البیان، ج 2، ص 720 ؛ تفسیر تبيان، ج 2، ص 422.

22_ وعده عذاب دردناک به بنی اسرائیل ، به جهت قتل چهل و سه پیامبر و صد و دوازده آمر به معروف و ناهی از منکر

و يقتلون النّبين بغير حقّ و يقتلون الذين يأمرون بالقسط من النّاس فبشرهم بعذاب

رسول الله (صلی الله علیه و آله) به عنوان بیان مصداق برای آیه فوق فرمود: قتلت بنو اسرائيل ثلاثه و اربعين نبياً اول النهار فی ساعه واحده فقام مائه رجل و اثني عشر رجلا من عبّاد بنی اسرائیل فامروا من قتلهم بالمعروف و نهوهم عن المنکر فقتلوا جميعاً من آخر النهار فی ذلك اليوم.

تفسیر طبری، ج 3، ص 144 ؛ مجمع البیان، ج 2، ص 720 ؛ تفسیر تبيان، ج 2، ص 422.

23_ وعده عذاب دردناک به قاتلان زکریا و یحیی پیامبر (ع)

و یقتلون التَّيِّبِينَ بِغَيْرِ حَقٍّ... فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابِ الْيَمِّ

امیرالمؤمنین (ع) درباره آیه فوق فرمود: .. انّ نبی اللّٰه زکریّا قد نشر بالمناشیر و یحیی ابن زکریّا قتله قومه و هو یدعوهم الی اللّٰه.

تفسیر برهان، ج 1، ص 274، ح 1.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 22 - 9، 8، 1

1_ حَبْطٌ وَ تَبَاهِيْ اَعْمَالِ کَافِرَانٍ وَ قَاتِلَانِ پیامبران و عدالتخواهان، در دنیا و آخرت

انّ الذّین یکفرون .. اولئک الذّین حبّطت اعمالهم فی الدنیا و الاخره

8_ کافران و قاتلان پیامبران و عدالتخواهان، هیچگونه یاور و شفیع در برابر اراده خداوند نسبت به حبط اعمال خود ندارند.

ص: 454

انّ الذین یکفرون . . . حبطت اعمالهم ... و ما لهم من ناصرین

9_ کافران و قاتلان انبیا و عدالتخواهان ، راه نجاتی ندارند .

انّ الذین یکفرون . . . و ما لهم من ناصرین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3- آل عمران - 3 - 182 - 7، 3، 1

1_ عذاب سخت یهود در آخرت ، دستاورد اعمال ناروای آنان (نسبت دادن فقر به خدا و کشتن انبیا)

ذوقوا عذاب الحریق . ذلک بما قدّمت ایدیکم

3_ سهیم بودن یهود زمان پیامبر (صلی الله علیه و آله) در گناه پدران خویش (کشتار انبیا)

و قتلهم الانبیاء بغير حقّ . . . ذلک بما قدّمت ایدیکم

بنابر اینکه خطاب در «ایدیکم» به یهود عصر پیامبر (صلی الله علیه و آله) باشد، جمله «ذلک بما قدّمت . . .» می رساند که آنان در گناه کشتن انبیا، که به دست پدرانشان صورت گرفته، شریک هستند.

7_ عدالت خداوند و دوری ساحت وی از ظلم ، مقتضی مجازات بخیلان و قاتلان انبیا

و لا یحسبنّ الذّین ینخلون . . . ذوقوا عذاب الحریق ... و انّ الله لیس بظلامّ للعب

جمله «و انّ الله . . .» عطف بر «ما قدّمت» می باشد. بنابراین دلیل دیگری برای گرفتار شدن بخیلان و قاتلان انبیا به دوزخ است. یعنی عدالت خداوند اقتضا می کند که ستمگران را عذاب کند، ورنه به ستمدیده ظلم شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4- مائده - 5 - 71 - 7

7_ پندار رهایی از مجازات نقض میثاق و تکذیب و کشتن انبیا ، از باورهای بی اساس بنی اسرائیل

لقد اخذنا میثق بنی اسرائیل . . . و حسبوا الا تکون فتنه

دربرداشت فوق «فتنه» به معنای عذاب گرفته شده است.

827- کیفر مبارزه با انبیا

6 - جوامع گذشته تاریخ، یکی پس از دیگری، با عذاب قهر الهی و در پی تکذیب انبیا و مبارزه با آنان، مضمحل شدند.

فَاتَّبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا

«إِتْبَاع» (مصدر «أَتْبَعْنَا») به معنای یکی را در پی دیگری روانه کردن است؛ یعنی، «پس ما امت های تکذیب گر را پی در پی هلاک کردیم و هر یکی را به دنبال دیگری، به دیار نیستی روانه ساختیم».

ص: 455

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

5 - اعراف - 7 - 36 - 1

1_ گرفتاری به آتش دوزخ فرجام منکران رسالت انبیا و تکذیب کنندگان آیات الهی (احکام و معارف نازل شده بر پیامبران)

و الذین کذبوا... هم فیها خلدون

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

6 - اعراف - 7 - 99 - 1

1_ تکذیب کنندگان انبیا، در معرض مکر خداوند و برنامه های پنهانی و ناشناخته وی برای مجازات آنان

أفأمنوا مکر اللّٰه

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

9 - نحل - 16 - 36 - 10

10- گروه ها و اقوامی که در طول تاریخ، انبیای الهی را تکذیب کردند، گرفتار عذاب شدند.

فسیروا فی الأرض فانظروا کیف کان عـقبه المکذبین

دعوت از مردم برای جهانگردی جهت مطالعه در عاقبت تکذیب کنندگان انبیا، دلالت بر این دارد که آنان دچار عذاب شده اند و مطالعه آن عبرت آموز است و اگر چنان چه به مرگ طبیعی مرده بودند، با انسانهای دیگر تفاوتی نداشتند و در نتیجه مزیتی برای مطالعه نخواهند داشت.

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

11 - طه - 20 - 134 - 7

7 - منکران رسالت پیامبران پس از دریافت آیات الهی، سزاوار کیفری سخت و نابودی با عذاب استیصال

و لو آنا أهلکنهم بعذاب من قبله لقالوا... فنتبّع ءای تک

«عذاب» نکره است و ناشناخته بودن عذاب، حاکی از شدت سختی آن است؛ به گونه ای که حقیقت آن را نمی توان برای مخاطب ترسیم کرد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 37 - 1

1_ خداوند ، قوم نوح را به خاطر تکذیب رسولان الهی ، در میان امواج آب و توفان ، غرق ساخت .

و قوم نوح لما كذبوا الرسل أغرقنهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 5 - 10

10 - تمامی اقوام تکذیب گر (چون قوم نوح) ، به خاطر مبارزه با حق (تعالیم پیامبران) ، در دنیا مورد عقوبت و کیفر الهی قرار گرفتند .

ص: 456

كذبت قبلهم قوم نوح . . . ليدحضوا به الحق فأخذتهم

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

16 - غافر - 40 - 6 - 6

6 - ربوبيت الهى ، مقتضى عذاب دادن و كيفر کردن كافران حق ستيز و تكذيب كننده

و كذلك حقت كلمت ربك على الذين كفروا أنهم أصحاب النار

829- كيفر منكران انبيا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

4 - مائده - 5 - 115 - 5

5_ منكران رسالت انبيا ، پس از مشاهده معجزات درخواستى ، سزاوار عذابى سهمگين

فمن يكفر بعد منكم فانى اعذبه عذاباً لا اعذبه احداً

830- كيفر ياوه گويى عليه انبيا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

16 - فصلت - 41 - 43 - 13

13 - عذاب دردناك و شديد ، كيفر ياوه سرايى عليه رسولان الهى است .

ما قد قيل للرسول . . . ذو عقاب أليم

831- كينه به انبيا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

6 - اعراف - 7 - 86 - 11

11_ از ياد بردن نعمت هاى خداوند ، زمينه ساز كينه توزى با پيامبران و سالكان راه خداست .

ولا تتعدوا . . . و اذكروا إذ كنتم قليلاً فكثركم

832- گرايشهاى انبيا

جلد - نام سورہ - سورہ - آیہ - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 51 - 8

ص: 457

8 - گرایش باطنی پیامبران به ترک دنیا و پرهیز از لذت های آن

یَأْتِيهَا الرِّسْلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ

این که خدا، به پیامبران توصیه می کند که از غذاهای لذیذ استفاده کنید، نشان می دهد که در بین آن بزرگواران، نوعی گرایش به ترک دنیا و اجتناب از لذات آن وجود داشته است؛ که ممکن بود در صورت نبود این توصیه الهی، به نوعی رهبانیت کشیده شوند.

833- گریه انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 58 - 15

15- پیامبران و هدایت یافتگان برگزیده ، به هنگام شنیدن آیات الهی به سجده می افتند و می گریند .

من النبيّن . . . و ممّن هدینا واجتیننا إذا تتلى عليهم آيات الرحمن خرّوا سجّداً و

834- گزینش انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 90 - 10

10 - خداوند ، بر اساس مشیت خویش ، پیامبران را به پیامبری بر می گزیند و انتخاب می کند .

أن ينزل الله من فضله على من يشاء من عباده

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 34 - 5

5_ شناسایی شایستگی انبیا و انتخاب آنان بر اساس شنوایی و آگاهی همه جانبه خداوند

انّ الله اصطفى . . . و الله سمیع علیم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 36 - 20

20_ پیامبران ، از بین زن ها برگزیده نمی شوند .

امام صادق (ع): .. «فلما وضعتها قالت ربّ ائى وضعتها انثى ... وليس الذكر كالأنثى»، اى لا يكون البنت رسولاً.

كافى، ج 1، ص 535، ح 1؛ نورالثقلين، ج 1، ص 334، ح 119.

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

2 - آل عمران - 3 - 73 - 17

ص: 458

17_ برگزیدن پیامبران از سوی خداوند ، بر مبنای علم اوست .

قل انّ الفضل بيد الله يؤتیه من یشاء و الله واسع علیم

بنابراینکه مراد از فضل الهی، چنانچه قبلاً توضیح داده شد، نبوت و برگزیدن پیامبران باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 9 - 6

6_ خداوند پیامبران خویش را از میان مردان برمی گزیند.

و لو جعلنه ملکا لجعلنه رجلا

گزینش کلمه «رجلا» به جای «بشراً» می تواند گواهی بر نکته مذکور در پراشت باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 87 - 5

5_ گزینش و هدایت انبیا از جانب خداوند است.

و اجتینهم و هدینهم إلی صراط مستقیم

835- گفتگوی انبیا با خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 13 - 7

7- رسولان الهی مجاز به اظهار نظر در پیشگاه الهی درباره امور رسالت خویش

قال ربّ .. فأرسل إلی هـرون

836- گناه تکذیب انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 55 - 10

10 - تصدیق نکردن رسالت های پیامبران ، گناه و درپی دارنده کیفر الهی است .

لن نُؤمن لك . . . فأخذتكم الصعقه

برداشت فوق بر این اساس است که جمله «فأخذتكم . . .» علاوه بر ارتباطش با «نرى الله جهره» مرتبط با «لن نُؤمن لك» نیز باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 110 - 16

ص: 459

16_ تکذیب پیامبران الهی، جرم و گناه است و تکذیب کنندگان مجرم و گنهکارند .

و لا یردّ بأسنا عن القوم المجرمین

837- گناه ظلم به انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 98 - 5

5_ ستم به پیامبران گناهی قابل آمرزش

سوف أستغفر لکم ربی

838- گناه قتل انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 153 - 5

5_ خداوند حتی گناه کسانی را که تصمیم بر کشتن انبیا داشته باشند، به شرط توبه و ایمان، خواهد بخشید .

و الذین عملوا السيئات .. إن ربک من بعدها لغفور رحیم

از مصادیق مورد نظر برای «السیئات» به دلیل جمله «و کادوا یقتلوننی»، تصمیم بر کشتن هارون _ که از پیامبران است _ می باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 33 - 8

8- قتل پیامبران، جرمی نابخشودنی و موجب عذاب الهی و محرومیت ابدی از هدایت الهی است .

أتقتلون رجلاً .. و من یضلل الله فما له من هاد

839- گناه معرضان از انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 52 - 21

21_ اعراض کنندگان از تعالیم پیامبران و معارف دین، مجرم و گنهکارند .

ولاتتولوا مجرمين

ص: 460

840- گواهان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 41 - 11

11 - پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله)، گواه و شاهد بر همه رسولان الهی در روز رستاخیز

فکیف اذا جننا .. و جننا بک علی هؤلاء شهیداً

امیرالمؤمنین (ع) پس از تلاوت آیه فوق فرمود: و هو [محمد (صلی الله علیه و آله)] الشهید علی الشهداء و الشهداء هم الرسل (ع).

تفسیر عیاشی، ج 1، ص 242، ح 132؛ تفسیر برهان، ج 1، ص 370، ح 4.

841- گواهان حقانیت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 37 - 3

3 - پیامبر (صلی الله علیه و آله)، تأیید کننده رسولان الهی پیشین و گواه بر درستی تعالیم آنان

و صدق المرسلین

842- گواهان حقانیت انبیای انطاکیه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - پس - 36 - 16 - 1

1 - پیامبران مردم انطاکیه، خدا را بر راستی ادعا های خود گواه گرفته و به او سوگند یاد کردند .

قالوا ربنا یعلم إنا إلیکم لمرسلون

جمله «ربنا یعلم» (پروردگار ما می داند) و نظایر آن (مانند «شهد الله» و «علم الله») در عرف عرب برای گواه گرفتن خدا بر راستی امری و نیز در حکم قسم و جانشین آن است.

843- گواهی اخروی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 69 - 14، 7

7 - حضور پیامبران در قیامت برای گواهی دادن بر اعمال بندگان ، هنگام عرضه اعمالشان

و جایء بالنبیین

مقصود از آوردن پیامبران در قیامت هنگام عرضه نامه اعمال بندگان_ به قرینه آیه «فکیف إذا جئنا من کلّ اُمة بشهید و جنابک

ص: 461

علی هـ ولاء شهیداً (نساء 4)، (41) گواهی دادن آنان است.

14 - داوری خداوند میان بندگان در قیامت، بر پایه مستندات پرونده اعمال، گواهی پیامبران و گواهانی چند خواهد بود.

و وضع الکتب و جایء بالنبیین و الشهداء و قضی بینهم بالحق و هم لایظلمون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - مرسلات - 77 - 11 - 1

1 - قیامت، وقت تعیین شده برای حضور پیامبران جهت گواهی بر امت های خویش

و إذا الرسل أقتت

مقصود و مفاد این آیه - برابر نظر بیشتر مفسران - فرارسیدن زمان وعده الهی مبنی بر گواهی پیامبران بر امت های خویش در عرصه قیامت است؛ مانند «فلنستلنّ الذین أرسل إلیهم و لنستلنّ المرسلین» (اعراف، آیه 6).

844- گواهی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 18 - 16

16 - انبیا و اوصیا، صاحبان علم و گواهان توحید

شهد الله انه لا اله الا هو و الملكة و اولوا العلم قائماً بالقسط

امام باقر (ع): .. اما قوله «و اولوا العلم قائماً بالقسط» فان اولی العلم الانبیاء و الاوصیاء ...

تفسیر عیاشی، ج 1، ص 165، ح 18؛ نورالثقلین، ج 1، ص 323، ح 66.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 52 - 23

23 - اعتقاد حواریون به مفید بودن شهادت انبیای الهی در رستاخیز*

و اشهد بانّا مسلمون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 53 - 7

7 - حواریون از خداوند درخواست کردند که همواره _ در دنیا و آخرت _ ، همراه گواهان (انبیا) باشند .

فاکتبنا مع الشاهدین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 81 - 19،20

19 - خداوند و انبیا ، گواهان بر میثاق الهی در مورد ایمان آوردن به انبیا و یاری کردن آنان

ص: 462

و انا معکم من الشاهدين

20_ به گواه گرفتن انبیا بر حقايت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) از سوی خداوند ، و گواهی خداوند همراه آنان بر این حقايت

ثم جاءکم رسول . . . قال فاشهدوا و انا معکم من الشاهدين

بنابراينکه مراد از «رسول»، پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 41 - 3

3_ پیامبران ، گواهان امت های خویش

فكيف اذا جئنا من کل امه بشهيد

برداشت فوق را فرمایش علی (ع) تأیید می کند که در ضمن بیان موطن محشر فرمود: . . . فيقوم الرسل (ع) فيشهدون في هذه الموطن
فذلک قوله: «فكيف اذا جئنا من کل امه بشهيد».

توحيد صدوق، ص 261، ج 5، ب 36؛ نورالثقلین، ج 1، ص 481، ح 254.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 159 - 7

7_ پیامبران ، شاهدان محکمه الهی در قیامت

و يوم القيمه يكون عليهم شهيداً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مانده - 5 - 44 - 20

20_ حراست و نگهبانی از کتب آسمانی و شهادت بر حقايت آن ، مسؤوليت انبیای الهی *

يحکم بها النبيون . . . بما استحفظوا من کتب الله و كانوا عليه شهداء

بنابر اينکه ضمير در «استحفظوا» به «النبيون» نیز برگردانده شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 117 - 11

11 - پیامبران به هنگام حضور در میان امت های خویش ، گواه و ناظر بر اعمال و عقاید آنان

و کنت علیهم شهیداً مادمت فیهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - فتح - 48 - 8 - 6

6 - رسولان الهی ، خود بهترین گواه وصول هدایت به خلق و اتمام حجت بر آنان *

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا

«شاهدًا» ممکن است نظر به شهادت بر اصل پیام رسانی به خلق و فرستادن رسول داشته باشد و قید محذوف از فعل «أرسلناک»

ص: 463

استفاده می شود.

845- گواهی انبیای انطاکیه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - پس - 36 - 25 - 4

4 - مؤمن انطاکیه (حبیب نجار) ، پیامبران آن دیار را بر ایمان استوارش به خدای یکتا ، به گواهی گرفت .

إِنِّي ءَامِنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمِعُونِ

خطابِ «فاسمعون» _ بر مبنای این که مخاطبان آن پیامبران باشند _ به این منظور ایراد شده است تا پیامبران انطاکیه را بر ایمان آوردن خود به پروردگار شاهد بگیرد.

846- لجاجت مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 74 - 5

5 _ تکذیب کنندگان رسالت پیامبران پس از نوح (ع) ، علی رغم ارائه معجزات و دلیل های روشن به آنان ، همچنان بر ناباوری و تکذیب خود ، پای فشردند .

فجاءوهم بالبینت فما كانوا لیؤمنوا بما کذبوا به من قبل

برداشت فوق مبتنی بر این است که مضاف الیه «قبل» ضمیر عاید به «مجیء» که از «جاءوهم بالبینات» استفاده می شود، بازگردد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 110 - 3

3_ اصرار کفرپیشگان بر تکذیب پیامبران و عناد و لجاجت آنان ، موجب یأس پیامبران از موفقیت خویش و ایمان آوردن قومشان

حَتَّىٰ إِذَا اسْتَيْسَسَ الرِّسْلَ

متعلق «استیسس» ایمان آوردن مردم و موفقیت پیامبران است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - تکذیب شدن رسالت پیامبران الهی ، از روی عمد و لجاجت و باآگاهی از محتوای آن بوده است .

جاءتهم رسلهم بالبینت وبالزبر و بالکتب المنیر

تکذیب شدن پیامبران الهی _ به رغم آن که آنان در متن جامعه بودند (جائتهم) و معجزات و دلایل روشنی را به مردم ارائه نموده و کتاب روشنگر و قابل فهمی را به ایشان عرضه می کردند _ حکایت از حقیقت یاد شده می کند.

ص: 464

847- لعن انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 80 - 9،19

9_ روابط ولایی و دوستی بنی اسرائیل با کافران عامل کفرورزی و گرفتاری آنان به لعنت خدا و پیامبران

لعن الذین کفروا... تری کثیراً منهم یتولون الذین کفروا

مضمون آیه مورد بحث یعنی پذیرش ولایت مشرکان بیان مصداقی دیگر از عصیان و تجاوزگری بنی اسرائیل است. بنابراین پذیرش ولایت مشرکان نیز از عوامل کفرپیشگی و گرفتاری به لعنت الهی است.

19_ گرفتار شدن آدمی به لعنت پیامبران ، نشاندهنده خشم و غضب الهی بر وی

لعن الذین کفروا من بنی اسرائیل علی لسان داود... ان سخط الله

848- مالکیت سرزمین انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 13 - 4

4- اقوام کافر پیشین در برابر انبیا احساس قدرت می کردند و مدعی بودند که سرزمین مسکونی آنان و انبیا از آن آنهاست .

لنخرجنکم من أرضنا

از اینکه آنان، پیامبران را تهدید به اخراج کردند، احساس قدرت استفاده می شود و از اینکه «أرض» (سرزمین) را به خود اضافه کردند؛ به دست می آید که آنان مدعی حاکمیت و مالکیت بر آن بودند.

849- مبارزه انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 85 - 9

9_ مبارزه با فساد و فسادانگیزی ، از هدف های مهم انبیاست .

ولا تعثوا فی الأرض مفسدین

850- مبارزه با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 10 - 4، 2

ص: 465

2_ درگیری و مبارزه کافران با پیامبران الهی در طول تاریخ جریان داشته است.

و لقد استهزیء برسل من قبلک

4_ استهزای وعیدها و تهدیدهای پیامبران الهی، از شیوه های مبارزه کافران با انبیا در طول تاریخ

و لقد استهزیء برسل من قبلک فحاق بالذین سخروا منهم ما کانوا به

بنابراین که مقصود از «ما کانوا به یستهزءون»، عذاب موعود الهی باشد که در محتوای پیامهای انبیا(ع) ذکر می شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 34 - 2

2_ تکذیب پیامبر اکرم(صلی الله علیه و آله)، تکرار تاریخ مبارزه با انبیای الهی است.

و لقد کذبت رسل من قبلک

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 112 - 14

14_ شیاطین انس و جن از هنر و تبلیغات فریبنده برای فریب دادن مردم و مبارزه با انبیا بهره می برند.

یوحی بعضهم إلی بعض زخرف القول غرورا

«زخرف القول» به کلام آراسته شده می گویند که از مصادیق هنر است و می توان گفت که این مورد به عنوان نمونه ذکر شده است. گفتنی است «غرورا» در برداشت فوق مفعول له واقع شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 86 - 5

5_ تهدید اهل ایمان و ساختن چهره ای ناپسند از راه خدا، از روش های دشمنان دین برای مبارزه با پیامبران و ادیان الهی

و تصدون عن سبیل اللّٰه من ءامن به و تبغونها عوجاً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - انفال - 8 - 71 - 3

3_ مبارزه با رسولان الهی و نبرد با ایشان ، از مصادیق خیانت به خداوند است .

وإن یریدوا خیانتک فقد خانوا اللّٰه من قبل

مراد از «فقد خانوا اللّٰه من قبل» (این اسیران پیش از اسارت نیز به خدا خیانت کردند) همان مبارزه و لشکرکشی مشرکان علیه پیامبر (صلی الله علیه و آله) در جنگ بدر است و خداوند این مبارزه را خیانت به خود شمرده است. بنابراین مبارزه با پیامبر (صلی الله علیه و آله) و مسلمانان خیانت به خداوند محسوب می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- ابراهیم - 14 - 13 - 11

11- کفر به تعالیم انبیا و ستیزه جویی با آنان ، ظلم است .

وقال الذین کفروا لرسولهم لنخرجنکم . . . فأوحى إليهم ربهم لنهلكنّ الظالمین

ص: 466

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 5 - 4

4 - جبهه کفر ، در طول تاریخ جبهه ای همسو و متحد در برابر ادیان و پیامبران الهی

كذّبت قبلهم قوم نوح و الأحزاب من بعدهم

به کار رفتن عنوان «احزاب» درباره اقوام کافر، می تواند گویای مطلب یادشده باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 43 - 5

5 - مبارزه تبلیغاتی و گفتاری ، شیوه رایج مخالفان در برابر رسولان الهی

ما يقال لك إلا ما قد قيل للرسل من قبلك

851- مبانی دعوت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 45 - 11

11 - دعوت پیامبران ، مبتنی بر منطق روشن و منطبق با مبانی عقلی و علمی

ثم أرسلنا .. و سلطن مبین

852- متعلقات انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 96 - 6,7

6_ جواز تبرک به اشیای متعلق به پیامبران الهی

ألقيه على وجهه فارتد بصيراً

7_ امکان شفا یافتن با تبرک به اشیای متعلق به پیامبران

ألقيه على وجهه فارتد بصيراً

جلد - نام سورہ - سورہ - آیہ - فیش

17 - زخرف - 43 - 24 - 4

ص: 467

4- التزام عملی تمامی پیامبران، به جدال احسن و رعایت عواطف و احساسات اجتماعی

قُلْ أَوْ لَوْ جِئْتُمْ بِأَهْدَىٰ مِمَّا وَجَدْتُمْ عَلَيْهِ ءَابَاءَكُمْ

از تعبیر «بأهدى مما وجدتم» این نکته استفاده می شود که پیامبران، نمی خواستند عواطف مشرکان را جریحه دار کنند. بنابراین پسندیده ترین شیوه را در جدال و بحث (جدال احسن) برگزیده اند.

854- مجرمیت مخالفان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7- یونس - 10 - 82 - 8

8_ مخالفان راه انبیا، مردمانی مجرم و تبهکارند.

و يحق الله الحق بكلمته و لو كره المجرمون

855- مجرمیت مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - روم - 30 - 47 - 10

10 - تکذیب کنندگان رسالت انبیا، مردمانی مجرم اند.

فانتقمنا من الذين أجرموا

856- محدوده اختیارات انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 109 - 5

5_ ارائه معجزه تنها منوط به خواست خداوند است و نه به اختیار انبیا و تقاضای مردم

إنما الآيات عند الله

مراد از آیات در «إنما الآيات» معجزات است و حصر مذکور بیانگر این است که معجزات تنها به خواست خداوند می تواند ارائه شود و جز او در این زمینه اختیاری ندارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 33 - 2

2_ نازل کردن عذاب بر کفرپیشگان ، در اختیار پیامبران نیست .

فأتنا بما تعدنا .. قال إنما يأتیکم به الله إن شاء

ص: 468

کفرپیشگان با مخاطب قراردادن نوح(ع) از او خواستند تا تهدیدهای اعلام شده را تحقق بخشد. حضرت نوح(ع) با آوردن کلمه «انما»_ که دلالت بر حصر دارد_ به این معنا اشاره می کند که: آوردن عذاب از شؤون خداوند است و در اختیار بشر نیست.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - رعد - 13 - 38 - 9

9_ پیامبران ، بدون اذن و رخصت خداوند نمی توانند آیت و معجزه ای به مردم ارائه کنند .

و ما كان لرسول أن يأتي بأية إلا بإذن الله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهيم - 14 - 11 - 11

11- انبیا در مقابل درخواست معجزه از سوی اقوام کفرپیشه ، خود را جز به اذن خداوند ، فاقد توانایی لازم برای آن می دانستند .

و ما كان لنا أن نأتيكم بسلطن إلا بإذن الله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 23 - 2

2- نزول عذاب ، تنها متکی به علم و صلاحدید خداوند و خارج از حیطة تصمیم گیری پیامبران

فأتنا بما تعدنا .. قال إنما العلم عند الله

857- محدوده تبلیغ انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 48 - 1

1_ مسؤولیت تبلیغ و دعوت انبیای الهی ، تنها در محدوده بشارت و انذار

و ما نرسل المرسلین إلا مبشرین و منذرین

858- محدوده دعوت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - مسؤولیت تبلیغ و دعوت انبیای الهی، تنها در محدوده بشارت و انذار

و ما نرسل المرسلین إلا مبشرين و منذرين

ص: 469

859- محدوده رسالت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 11 - 4

4_ گستردگی دعوت انبیا و مخالفت کافران با آنها، در پهنه زمین

قل سیروا فی الأرض ثم انظروا

«الأرض»، به معنای تمامی زمین است که به عنوان عرصه سیر و مطالعه آثار گذشتگان معرفی شده است لذا چنین برمی آید که پیامبران در تمامی زمین حضور داشته و مکذبان نیز بهمین صورت در زمین پراکنده بوده اند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 160 - 9

9_ موسی (ع) از جانب خداوند فرمان یافت تا برای دستیابی به آب عصای خویش را به سنگ زند .

و أوحینا إلی موسی . . . أن اضرب بعصاک الحجر

«ال» در «الحجر» هم می تواند تعریف جنس باشد، که در این صورت مراد از «الحجر»، سنگ در مقابل اشیای دیگر است، و هم می تواند «ال» برای عهد حضوری و یا ذهنی باشد، که در این صورت مراد از «الحجر» سنگی مخصوص بوده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 63 - 7

7 - حل همه اختلافات بشری ، خارج از محدوده رسالت پیامبران

و لأئین لکم بعض الذی تختلفون فیه

عیسی(ع) نقش خود را رفع برخی از اختلافات می داند. از این نکته استفاده می شود که رفع تمامی اختلافات بشری، در راستای اهداف انبیا نیست.

860- محدوده عصمت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 15 - 3

3_ پیامبران الهی، از فریب خوردن مصون نبوده و از اعتماد کردن بر ناهلان معصوم نیستند.

إنا له لح_فظون .. فلما ذهبوا به و أجمعوا أن يجعلوه في غي_بت الجب

861- محدود علم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 109 - 13

ص: 470

13 _ پیامبران الهی ناآگاه به امور غیبی

قالوا لا علم لنا انک انت علم الغیوب

جمله «انک انت ..» می رساند که متعلق علم در «لا علم لنا»، امور غیبی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مانده - 5 - 116 - 18،19

18 _ انسان ها و حتی پیامبرانی همانند مسیح (ع) ناآگاه به آنچه خداوند در درون ذات خویش دارد .

تعلم ما فی نفسی و لا اعلم ما فی نفسک

19 _ توجه به محدودیت دانش پیامبران (ع) بازدارنده آدمی از باور به الوهیت آنان

و لا اعلم ما فی نفسک

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 70 - 9

9_ محدودیت علم و آگاهی پیامبران

فما لبث أن جاء بعجل حنیز. فلما رء آیدیهم لاتصل إلیه نکرهم و أوجس منهم خیفه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 81 - 5

5_ محدودیت علم و آگاهی پیامبران

قالوا ی_ لوط إنا رسل ربک

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 15 - 2

2_ امکان بی اطلاع بودن پیامبران از اندیشه و افکار دیگران

إنا له لح_ فظون ... فلما ذهبوا به و أجمعوا أن يجعلوه فی غی_ بت الجب

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - حجر - 15 - 52 - 7

7- آگاهی پیامبران حتی پیامبران اولوالعزم از امور، محدود بود.

إذ دخلوا عليه .. قال إنا منكم وجلون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - حجر - 15 - 57 - 4

4- علم انبیا حتی اولوالعزم آنان، محدود است.

قال فما خطبكم أيها المرسلون

ص: 471

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 24 - 3

3- آینده قطعی و تغییرناپذیر ، غیرقابل پیش بینی ، حتی برای پیامبران است .

و لا تقولن لشيء إني فاعل ذلك غداً . إلا أن يشاء الله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 66 - 13

13- علم پیامبران ، محدود و قابل افزایش است .

هل أتبعك على أن تعلمن مما علمت رشداً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 8 - 4

4- دانش و علم پیامبران ، محدود است .

قال رب أتی یكون لی غلـم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 94 - 10

10 - علم پیامبران دارای محدودیت است .

ما منعك . . . لا تأخذ بلحیتی ... إني خشیت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 114 - 22

22 - علم پیامبر (صلی الله علیه و آله) در برابر علم خداوند محدودیت داشت و قابل افزایش بود .

وقل رب زدنی علماً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6- رسالت فرستادگان الهی، مستلزم آگاهی ایشان نسبت به همه امور غیبی نیست.

قل ما كنت . . . و ما أدري ما يفعل بي ولا بكم

خداوند، در این آیه از یک سو رسالت پیامبر (صلی الله علیه و آله) را تأیید کرده و از سوی دیگر بیان داشته است که پیامبر ممکن است، حتی از سرنوشت شخص خویش بی اطلاع باشد؛ زیرا او تنها پیامدار انذارهای خداوند است و این منصب مستلزم اطلاع وی بر همه حقایق نیست.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 472

5- عدم ملازمه میان پیامبری و علم به همه امور هستی و مسائل خارج از محدوده هدایت گری

قال إنّما العلم عند الله و أبلغكم ما أرسلت به

تأکید هود(ع) بر این که وظیفه او، ابلاغ رسالت است _ و نه اجابت همه خواسته های مردم _ و تأکید بر این که حقیقت علم نزد خداوند است; می رساند که پیامبری، ملازم با علم به همه امور نیست.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - ذاریات - 51 - 31 - 3

3 - عدم تلازم میان نبوت و علم به همه امور هستی ، حتی امور خارج از قلمرو هدایت خلق

قال فما خطبكم أيها المرسلون

پرسش های ابراهیم(ع) در این آیات، نشانگر آن است که آن حضرت از علم مطلق برخوردار نبوده است.

862- محدوده علم انبیای

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - حجر - 15 - 52 - 0

863- محدوده علم انبیای اولوالعزم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - حجر - 15 - 57 - 4

4- علم انبیا حتی اولوالعزم آنان ، محدود است .

قال فما خطبكم أيها المرسلون

864- محدوده فراموشی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 73 - 6

6- عروض نسیان بر پیامبران ، در زمینه امور شخصی و خارج از حیطه نبوت آنان ، امری ممکن است .

قال لاتؤاخذنی بما نسیت

ص: 473

865- محدوده قدرت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 50 - 14

14_ نابرابری ناآگاهان و آگاهان به محدوده قدرت و وظایف پیامبران، مانند نابرابری کوران و بینایان

قل لا أقول لكم .. إني ملك ... قل هل يستوى الأعمى والبصير أفلا تتفكرون

در اینکه مراد از «أعمى» و «بصیر» در آیه چیست، احتمالاً-تی وجود دارد؛ از آن جمله اینکه کسانی که پس از بیان محدوده قدرت و وظایف پیامبران این حقایق را دریافته و پذیرا می شوند، «بصیر» و آن کسانی که جاهلانه سخنهاى واهی گفته و درخواستهای نابجا دارند «أعمى» (کور) هستند.

866- محدوده مسؤلیت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 272 - 2، 1

1_ وظیفه پیامبر (صلی الله علیه و آله)، اجبار مسلمانان بر انفاق بی آزار و منت و ریا نیست .

لیس علیک هدیهم

با توجه به ارتباط آیه با آیات قبل، «لیس علیک هدیهم»، یعنی بر تو لازم نیست هدایت اجباری مسلمانان به اینکه انفاق بدون آزار و منت و ریا انجام دهند.

2_ هدایت یافتن انسان ها، خارج از وظیفه پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) و تنها در قلمرو مشیت الهی

لیس علیک هدیهم و لكن الله یهدی من یشاء

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 143 - 4

4_ کسی را که خداوند گمراه کند، هیچکس، حتی پیامبر (صلی الله علیه و آله)، راهی برای هدایت او نخواهد یافت .

و من یضلل الله فلن تجد له سبیلاً

ظاهراً مراد از «سبیل» _ به قرینه «اضلال» _، راه هدایت است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 176 - 2

2_ تشریح احکام به دست خداوند و پیامبر (صلی الله علیه و آله)، مبلغ آن است .

قل الله یفتیکم فی الکله

مردم از پیامبر (صلی الله علیه و آله) استفتاء کردند و خداوند در جواب آنها فرمود: خداوند پاسخ استفتای شما را خواهد داد. یعنی تشریح احکام از آن اوست نه پیامبر (صلی الله علیه و آله) و کلمه «قل» می رساند که شأن پیامبر (صلی الله علیه و آله) تبلیغ آن احکام است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 474

6_ انسان ها ، حتی انبیای الهی ، تنها اختیاردار خویشند و نه دیگران .

قال رب انی لا املک الا نفسی و اخی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9_ پندار برخی از مسلمانان بر اینکه پیامبران وظیفه دار اجبار مردم به اطاعت از خدا و رسول هستند . *

فاعلموا انما علی رسولنا البلغ المبین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2_ الزام قهری مردم به ایمان وظیفه پیامبران نیست.

و ما نرسل المرسلین إلا مبشرین و منذرین

چون در آیات قبل سخن از درخواست نزول آیات و رد آن بود، لاجرم این سؤال مطرح می گردد که مسؤلیت پیامبران در برابر هدایت مردم چیست و تا کجاست؟ این آیه با محدود دانستن وظیفه تبلیغی پیامبران در انذار و تبشیر، اجبار مردم به ایمان را خارج از حیطه مسؤلیت پیامبران می داند.

3_ خداوند تعیین کننده محدوده وظایف پیامبران در امر تبلیغ است.

و ما نرسل المرسلین إلا مبشرین و منذرین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14_ نابرابری ناآگاهان و آگاهان به محدوده قدرت و وظایف پیامبران، مانند نابرابری کوران و بینایان

قل لا أقول لکم .. إنی ملک ... قل هل یتوی الأعمی و البصیر أفلاتتفکرون

در اینکه مراد از «أعمی» و «بصیر» در آیه چیست، احتمالاتی وجود دارد؛ از آن جمله اینکه کسانی که پس از بیان محدوده قدرت و وظایف پیامبران این حقایق را دریافته و پذیرا می شوند، «بصیر» و آن کسانی که جاهلانه سخنهاى واهی گفته و درخواستهای نابجا دارند

«أعمى» (کور) هستند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 89 - 6

6 - پیامبران(ع) دارای حق حکومت و قضاوت در میان مردم هستند.

أولئك الذين ءاتينهم الكتب والحكم والنبوه

از جمله معانی مذکور برای واژه «حکم» قضاوت و همچنین حکومت است، لازم به ذکر است این دو معنی در طول یکدیگر و با هم متقارند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 475

3_ جنیان نیز همانند آدمیان، موظف به پیروی از رسولان الهی و مکلف به تکالیف دینی هستند.

قال ادخلوا .. من الجن و الإنس فی النار

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - انفال - 8 - 67 - 3

3_ تعیین مشی نظامی در حیطه مسؤولیت انبیا و رهبران الهی است .

ما کان لنبی أن یکون له أسری

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 74 - 2

2_ پیامبرانی که در فاصله بین حضرت نوح و موسی (ع) مبعوث شدند، هر کدام عهده دار هدایت قوم خود بودند .

و اتل علیهم نبأ نوح .. ثم بعثنا من بعده رسلا إلی قومهم ... ثم بعثنا من بعدهم م

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 29 - 17

17_ پیامبران، وظیفه دار پذیرش اظهارکنندگان ایمان و نه مسؤول تمییز مؤمنان راستین از غیر ایشان

ما أنا بطارد الذین ءامنوا إنبهم مل-قوا ربهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 34 - 5

5_ پیامبران و مبلغان دین، به بیان و ابلاغ معارف برای هدایت ناپذیران، موظف نیستند .

إن أردت أن أنصح لكم

نوح(ع)، پس از دریافت این واقعیت که خداوند، به خاطر لجاجتهای قومش خواسته که آنان گمراه باشند، نصیحت کردن و ابلاغ دین را با جمله شرطیه (إن أردت ..) بیان می کند تا به این نکته اشاره کند که: ابلاغ دین پس از این مرحله، بر من لازم و ضروری نیست.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 86 - 7

7_ پیامبران ، مأمور به واداشتن مردم و اجبار آنان به پذیرش معارف و احکام الهی نیستند .

و ما أنا علیکم بحفیظ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 4 - 11

11- خداوند ، عزیز (شکست ناپذیر) و حکیم (کاردان) است .

ص: 476

و هو العزيز الحكيم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 35 - 16، 15

15- وظیفه همه انبیای الهی، تنها ابلاغ پیام خداوند به صورت روشن و صریح بوده است و نه اجبار مردم به قبول آن.

فهل على الرسل إلا البلغ المبين

16- همه انبیا، دارای وظیفه ای واحد و هماهنگ بوده اند.

فهل على الرسل إلا البلغ المبين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 93 - 13

13- ارائه معجزات و تعیین نوع آنها، تنها در اختیار خداست و نه انبیا

تفجر لنا من الأرض ينبوعاً... قل سبحان ربّي هل كنت إلا بشراً رسولاً

از اینکه مشرکان از شخص پیامبر (صلی الله علیه و آله) درخواست کارهای معجزه آسا داشتند و آن حضرت هم در جواب آنها فرمود:
«هل كنت إلا بشراً رسولاً» می رساند که منشأ معجزه، تنها خداست و او نقشی در آن ندارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 6 - 5

5- خداوند، پیامبران را به جهت کفرورزی و لجاجت کفرپیشگان، مؤاخذه نخواهد کرد.

فلعلک بـِ خع نفسک علی ءاثـِ رهم إن لم یؤمنوا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 56 - 2، 1

1- تنها وظیفه رسولان الهی، بشارت و انداز مردمان و آگاه ساختن آنان از فرجام کفر و ایمان است.

و ما نرسل المرسلین إلا مبشّرين و منذرین

2- الزام قهری مردم به ایمان و استغفار، وظیفه پیامبران نیست.

و ما منع الناس أن يؤمنوا... و ما نرسل المرسلين إلا مبشرين و منذرين

آیه قبل، از ایمان نیاوردن و استغفار نکردن مردم سخن گفت و این آیه، در جواب این پرسش است که: «پس مسؤولیت پیامبران در برابر هدایت مردم چیست؟». آیه می گوید: که اجبار مردم به ایمان و استغفار، از حیثه مسؤولیت پیامبران خارج است و آن ها تنها، برای بشارت و انذار آمده اند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 2 - 5

5- خداوند، پیامبران را به جهت کفرورزی و لجاجت برخی مردم، مؤاخذه نخواهد کرد.

ما أنزلنا عليك القرآن لتشقى

ص: 477

1 - پیامبران و جانشینانشان ، مسؤول جلوگیری از انحراف و گمراه شدن مردم در حد توان هستند .

ما منعک إذ رأیتهم ضلّوا . ألا تتّبعن

مراد از تبعیت هارون از موسی(ع) _ که «ما منعک. .. ألا تتّبعن» گویای آن است _ این است که هارون می بایست در غیاب موسی مانند او عمل می کرد و با انحراف مردم برخورد شدید می نمود و یا این که باید رهنمودها و سفارش های موسی(ع) (اصلاح و لا تتّبع سبیل المفسدین، اعراف/142) را، به کار می بست برخی گفته اند: مراد این است که هارون می بایست با مؤمنان باقی مانده به سوی موسی(ع) حرکت می کرد.

1 - محاسبه اعمال گذشته و نهانی گروندگان به دین ، برعهده خدا است ، نه پیامبران .

و ما علمی بما کانوا یعملون . إن حسابهم إلاّ علی ربّی

4 - فهم صحیح تعالیم پیامبران ، در گرو به کار بستن عقل و شعور است .

إن حسابهم إلاّ علی ربّی لو تشعرون

5 - وظیفه پیامبران در مراحل نخست ، اصلاح جامعه است ؛ نه محاکمه مردم بر اعمال جاهلانه گذشته شان .

إن حسابهم إلاّ علی ربّی لو تشعرون

2 - مسؤولیت پیامبران الهی ، تا سر حد اتمام حجت بر حق گریزان است ؛ نه فزون تر از آن .

فما تغن النذر . فتولّ عنهم

تفریح «تولّ عنهم» بر «ما تغن النذر» بیانگر مطلب بالا است.

4- پیامبران و مبلغان دینی ، تنها موظف به انجام وظیفه اند ؛ نه مأمور به نتیجه .

لا أملك لكم ضرراً ولا رشداً .. إلا بلِغَا من الله ورسَلته

867- محدوده مسؤولیت انبیای انطاکیه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 17 - 2

ص: 478

2 - پیامبران فرستاده شده به سوی مردم انطاکیه ، تنها مسؤول انجام رسالت خویش بودند ; نه مأمور به نتیجه (مؤمن ساختن همه مردم) .

و ما علينا إلاّ البلغ المبين

حصر در جمله «و ما علينا إلاّ ..» حصر اضافی است و گویای این نکته می باشد که تکذیب انبیا از سوی منکران رسالت، مسؤولیتی بر دوش پیامبران بار نمی کند؛ زیرا آنان تنها مسؤول ابلاغ وحی به مردم اند و مسؤولیتی در قبال آثار و نتایج این رسالت (پذیرش و عدم پذیرش مردم) ندارند.

868- محدوده مسؤولیت جانشینان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 93 - 1

1 - پیامبران و جانشینانشان ، مسؤول جلوگیری از انحراف و گمراه شدن مردم در حد توان هستند .

ما منعك إذ رأيتهم ضلّوا . ألاّ تتبعن

مراد از تبعیت هارون از موسی (ع) _ که «ما منعك .. ألاّ تتبعن» گویای آن است _ این است که هارون می بایست در غیاب موسی مانند او عمل می کرد و با انحراف مردم برخورد شدید می نمود و یا این که باید رهنمودها و سفارش های موسی (ع) (اصلح و لا تتبع سبیل المفسدین، اعراف/ 142) را، به کار می بست برخی گفته اند: مراد این است که هارون می بایست با مؤمنان باقی مانده به سوی موسی (ع) حرکت می کرد.

869- محدودیت علم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 255 - 32

32_ « کرسی » ، علم اختصاصی خداوند که هیچکس (حتی انبیا) بر آن آگاهی نمی یابد .

وسع کرسیه

امام صادق (ع): .. و الكرسي هو العلم الذي لم يطلع الله عليه احداً من انبيائه و رُسُله و حججه (ع)

معانی الاخبار، ص 29، ح 1 ; تفسیر برهان، ج 1، ص 240، ح 6.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 _ محدودیت علم انبیا

قال رب أرني . . . قال لن ترني

موسی(ع) به اینکه رؤیت خدا، به هر معنایی که در نظر وی بوده، ناشدنی است، آگاه نبود و لذا آن را تقاضا کرد؛ و این حاکی از محدودیت علم انبیاست.

ص: 479

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 188 - 8

8_ انسان ها ، حتی پیامبران ، آگاه به امور غیبی جهان نیستند .

و لو كنت أعلم الغيب

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 114 - 14

14_ محدود بودن علم انبیا (ع)

ما كان استغفار إبراهيم لأبيه .. فلما تبين له أنه عدو لله

برداشت فوق با توجه به این است که حضرت ابراهیم (ع) با اینکه یکی از انبیای اولوالعزم بود از سرنوشت آزر مطلع نبود و به امید هدایت وی، به او وعده استغفار داده بود.

870- محدودیت قدرت دشمنان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 72 - 15

15 - قدرت و حاکمیت دشمنان پیامبران و مؤمنان ، موقت و محدود به زندگی دنیایی است .

إنما تقضى هذه الحيوه الدنيا

871- محرومان از تعالیم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 101 - 11,12,10,9

9_ کسانی که زمینه ایمان را از دست داده اند ، از نشانه های الهی در آسمان ها و زمین و از انداز های پیامبران ، کمترین بهره ای نخواهند برد .

قل انظروا ماذا فی السموت والأرض و ما تغنی الأیت و النذر عن قوم لایؤمنون

10 _ کسانی که فاقد زمینه ایمان هستند ، اگر تمام آیات و نشانه های الهی به آنان ارائه شود و تمام پیامبران خدا آنان را انداز کنند ، کمترین تأثیری در آنها نخواهد داشت .

و ما تغنی الأیت و النذر عن قوم لایؤمنون

11 _ مشرکان مکه ، گروهی بودند که زمینه ایمان به آیات الهی و هشدار های پیامبران را ، از دست داده بودند .

أفأنت تکره الناس حتی یكونوا مؤمنین . . . و ما تغنی الأیت و النذر عن قوم لایؤمنون

12 _ مشرکان ، مردمی بودند که اگر تمام آیات الهی به آنان ارائه می شد و تمام پیامبران آنان را هشدار می دادند ، کمترین

ص: 480

تأثیری در آنها نمی کرد .

أفأنت تكره الناس حتى لا يكونوا مؤمنين . . . و ما تغنى الأيت و النذر عن قوم لا يؤمنو

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 102 - 1

1_ مردمی که زمینه ایمان را از دست بدهند و از آیات الهی و هشدار پیامبران تأثیر نپذیرند ، مستحق عذاب استیصال هستند .

و ما تغنى الأيت و النذر عن قوم لا يؤمنون. فهل ينتظرون إلا مثل أيام الذين خلوا من

872- محمد(صلی الله علیه و آله) و انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2- آل عمران - 3 - 81 - 23، 24، 11، 9

9_ ایمان به پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) و یاری کردن او ، میثاقی الهی از انبیای گذشته و پیروان آنان

ثم جاءكم رسول مصدق لما معكم

بنابراین که آیه، خطاب به اهل کتاب و مراد از «رسول»، پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) باشد.

11_ پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) ، تصدیق کننده انبیا و کتب الهی گذشته

ثم جاءكم رسول مصدق لما معكم

بنابراینکه مراد از «رسول»، پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) باشد.

23_ پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) ، تصدیق کننده انبیا و کتب آسمانی پیش از خود

ثم جاءكم رسول مصدق لما معكم

امام صادق (ع): . . . «ثم جاءكم رسول مصدق لما معكم»، یعنی رسول الله (صلی الله علیه و آله).

تفسیر قمی، ج 1، ص 247، ذیل آیه 172 اعراف؛ نورالثقلین، ج 1، ص 358، ح 211.

24_ پیامبران الهی متعهد به معرفی پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) و بعثت و اوصاف او و فرمان به تصدیق آن حضرت

و اذ اخذ الله ميثاق النبيين

اميرالمؤمنين (ع): ان الله تعالى اخذ الميثاق على الانبياء قبل نبينا ان يخبروا اممهم بمبعثه و نعمته و يبشروهم به و يأمرهم بتصديقه.

مجمع البيان، ج 2، ص 784؛ نورالثقلين، ج 1، ص 359، ح 215.

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

3 - نساء - 4 - 41 - 9

9 - مقام ویژه و بلند پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) در بین دیگر پیامبران الهی

فکیف . . . و جننا بک علی هؤلاء شهیداً

پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) - بنابر آنچه در برداشت قبل توضیح داده شد - گواه بر دیگر پیامبران است. و این حقیقت، حکایت از مقام ویژه و

ص: 481

برتر آن حضرت دارد.

873- محمد (صلی الله علیه و آله) و قصص انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 120 - 3, 2

2_ خداوند ، داستان پیامبران گذشته را برای پیامبر (صلی الله علیه و آله) بیان می کرد .

و کلاً نقص علیک من أنباء الرسل

تنوین در «کلاً» عوض از مضاف الیه (نبأ) است و عبارت «من أنباء..» بیان برای «کلاً» می باشد؛ یعنی: نقص علیک کل نبأ من أنباء الرسل.

3_ آرامش خاطر پیامبر (صلی الله علیه و آله) و استواری دل و قلب او ، هدف از بیان سرگذشت انبیا برای آن حضرت

و کلاً نقص علیک من أنباء الرسل ما نثبت به فؤادک

«تثبیت» (مصدر تثبت) به معنای مستقر کردن و استوار ساختن است و «فؤاد» به معنای قلب می باشد. استوار ساختن قلب، به ایجاد یقین و طمأنینه در آن و رفع اضطراب و تردید از آن است. عبارت «و ما نثبت...» بدل برای «کلاً» می باشد و دلالت می کند که آن قسمتی از سرگذشت پیامبران بیان می شود که ایجاد یقین و اطمینان کند.

874- محور رسالت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 51 - 6

6_ انذار و اخطار به مردمان ، محور رسالت و بعثت پیامبران

و لو شئنا لبعثنا فی کلّ قریه نذیراً

برداشت فوق، از توصیف پیامبران به انذارگر و اخطار کننده، به دست می آید.

875- مخاطبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - مزمل - 73 - 15 - 8

8 - تمامی قشرها و طیف های اجتماعی ، مخاطبان پیامبران و ادیان الهی اند .

إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا .. . كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا

از این که در آیه شریفه، مخاطبان پیامبر اسلام همه مردم (إلیکم) و مخاطبان حضرت موسی (ع)، فرعون و در آیات دیگر بنی اسرائیل معرفی شده است، می توان مطلب یاد شده را استفاده کرد.

ص: 482

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 55 - 6,7

6_ آتش سوزان جهنم ، کيفر آتش افروزان و اخلا لگران عليه پیامبران

و کفی بجهنم سعيراً

«سعیر»، به معنای آتش برافروخته و سوزان است.

7_ تقویت روحی پیامبر اسلام (رهبران و مبلغان دین) ، با یادآوری مخالفت برخی از مردم در برابر دعوت انبیای گذشته *

فمنهم من امن به و منهم من صدّ عنه

بیان موضوعیهای متفاوت مردمان در برابر پیامبران (ایمان و کفر) می تواند برای دلداری آن حضرت باشد که پیامبران گذشته نیز با چنین مردمی روبرو بودند و همچنان مقاومت می کردند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 11 - 4

4_ گستردگی دعوت انبیا و مخالفت کافران با آنها، در پهنه زمین

قل سیروا فی الأرض ثم انظروا

«الأرض»، به معنای تمامی زمین است که به عنوان عرصه سیر و مطالعه آثار گذشتگان معرفی شده است لذا چنین برمی آید که پیامبران در تمامی زمین حضور داشته و مکذبان نیز بهمین صورت در زمین پراکنده بوده اند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 59 - 5

5_ اکثریت قاطع قوم عاد ، با رسولان الهی مخالفت کرده و از پذیرش رسالت و پیام های آنان سرپیچی کردند .

و تلک عاد . . . و عصوا رسله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2_ عموم مردم با پیامبران مخالفت می کردند و از پذیرش دعوت ایشان سرباز می زدند .

حتی إذا استیثس الرسل

چنان چه عده بسیاری از مردم ایمان می آوردند ، پیامبران مأیوس نمی شدند. بنابراین «استیثس الرسل» حاکی است که همه و یا اکثر مردم از پذیرش دعوت پیامبران امتناع می کردند. جمله «فنجی من نشاء» دلالت بر آن دارد که برخی ایمان آورده بودند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 14 - 12

ص: 483

12 - پافشاری و سرسختی قوم عاد و ثمود ، در مخالفت با دعوت توحیدی پیامبرانِ خویش

فَاتَا بَمَا أَرْسَلْتُمْ بِهِ كَفْرًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 23 - 8

8 - قدرتمندان و ثروتمندانِ سرمست ، تشکیل دهنده جبهه اصلی مخالفان پیامبران

و كَذَلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا

«مُتْرَفٌ» (از ماده «تُرْفَه») به معنای فرونی و بسیاری نعمت است. با توجه به این که بسیاری از دارندگان نعمت، غرق در شهوات و هواهای نفسانی می شوند، واژه «مترف» به معنای کسانی که به نعمت مغرور شده و سرمستی و طغیان کرده اند به کار می رود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 47 - 9

9 - سلاطین و اشراف ، تشکیل دهنده جبهه اصلی مخالفت با پیامبران الهی

إِلَى فِرْعَوْنَ وَ مَلِئِهِ .. إِذَا هُمْ مِنْهَا يَضْحَكُونَ

877- مخالفان انبیا در تاریخ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 39 - 10، 9

9_ تاریخ بشر ، شاهد فرجام شوم مخالفان پیامبران و گرفتار شدن آنان به عذاب استیصال الهی

كَذَلِكَ كَذَبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَنظَرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ

10_ تاریخ بشر ، شاهد مخالفت و رویارویی بیدادگران با رسولان الهی

كَذَلِكَ كَذَبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَنظَرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ

878- مخالفت با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 184 - 6

6_ تکذیب رسالت انبیا ، از شیوه های رایج برای مخالفت با آنان *

فان کذبوک فقد کذب رسل من قبلک

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 42 - 2

ص: 484

2_ مخالفت امتهای گذشته با رسالت پیامبران خویش

وقالوا لو لا نزل عليه آية . . . و لقد أرسلنا إلى أمم من قبلك

یادآوری ارسال رسولان در گذشته در پی سخن از تکذیب پیامبر (صلی الله علیه و آله) بیانگر تشابه وقایع و رخدادهای آنان با یکدیگر است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 135 - 11

11_ کفر و مخالفت با راه انبیا، ظلم و مانع رستگاری است.

اعملوا علی مکانتکم . . . إنه لا یفلح الظلمون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 59 - 6

6_ مخالفت با هر یک از پیامبران الهی، به منزله مخالفت با همه ایشان است .

و تلک عاد . . . و عصوا رسله

بر اساس برخی شواهد، گفته شده است که قوم عاد، پیامبری جز هود(ع) نداشتند. چنانچه این سخن صحیح باشد جمع آوردن «رسل» در جمله «عصوا رسله» برای رساندن این حقیقت است که هر چند قوم عاد با یک پیامبر مخالفت کردند، ولی مخالفت با یک پیامبر به منزله مخالفت با همه پیامبران الهی است؛ زیرا آنان یک سخن و یک هدف دارند و آن دعوت به توحید و شاخه های آن است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 43 - 4

4 - تمامی فرستادگان الهی، با مخالفت ها و تبلیغات سوء علیه ایشان، مواجه بودند .

ما یقال لک إلا ما قد قیل للرسل من قبلك

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - دخان - 44 - 17 - 3

3- وجود نوعی مشابهت در عملکرد، میان مشرکان مکه و فرعونیان در حق ستیزی و مقابله با رسول الهی

و لقد فتننا قبلهم قوم فرعون و جاءهم رسول كريم

تعبير «قبلهم»، نوعی ارتباط و همگونی میان مشركان مكه و فرعونيان را می رساند.

879- مخالفت با تعاليم انبيا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

18 - نجم - 53 - 38 - 4

4 - ترك انفاق به انگيزه وانهادن مسؤوليت آن به ديگران ، مخالف تعاليم پيامبران الهی است .

ص: 485

أَمْ لَمْ يَنْبَأْ بِمَا فِي صَاحِفِ مُوسَى . . . أَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى

از مجموع آیات شریفه _ به ضمیمه شأن نزول آنها _ می توان استفاده کرد که گروهی از ادامه دادن انفاق سرباز می زدند؛ چون برخی مدعی شده بودند که گناهان آنان را بر دوش خواهند کشید. خداوند در این آیات ضمن تخطئه آن پندار، بر اهمیت اصل مسؤولیت هر فرد در برابر عملکرد خویش تأکید فرموده است.

880- مدبر انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 28 - 3

3_ خداوند ، مربی پیامبران و مدبر امور ایشان است .

إن كنت على بينة من ربي

برداشت فوق ، با توجه به گزینش اسم «رب» _ که به معنای مدبر و مربی است _ استفاده شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 63 - 3

3_ خداوند ، مربی پیامبران و مدبر امور ایشان است .

إن كنت على بينة من ربي

برداشت فوق ، با توجه به گزینش اسم «رب» _ که به معنای مدبر و مربی است _ استفاده شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 88 - 3

3_ خداوند ، مربی پیامبران و تدبیر کننده امور ایشان است .

إن كنت على بينة من ربي

«رب» به معنای مدبّر و مربی است.

881- مراتب انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 55 - 6,7

6- مرتبه و مقام معنوی انبیا ، متفاوت بوده و برخی از آنان بر بعضی دیگر برتری دارند .

و لقد فضلنا بعض النبیین علی بعض

7- اعطای فضیلت بیشتر به برخی از انبیا از جانب خداوند ، بر اساس علم او به شایستگی و لیاقت آنان است .

وربک أعلم بمن .. و لقد فضلنا بعض النبیین علی بعض

ص: 486

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 66 - 14

14- مراتب پیامبران در بهره مندی از علم و کمال ، متفاوت است . *

هل أتبعك على أن تعلمن مما علمت رشداً

برداشت بدان احتمال است که خضر(ع) از پیامبران باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 67 - 6

6- خضر ، دارای مرتبه ای برتر از موسی (ع) بود . *

إني لن تستطیع معی صبراً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 78 - 5

5- درجات تحمّل و نیز نوع عملکرد پیامبران و اولیا ، با هم متفاوت است .

سأنتبک بتأویل ما لم تستطع علیه صبراً

882- مربی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 28 - 3

3_ خداوند ، مربی پیامبران و مدبر امور ایشان است .

إن كنت على بينة من ربي

برداشت فوق ، با توجه به گزینش اسم «رب» _ که به معنای مدبر و مربی است _ استفاده شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 63 - 3

3_ خداوند ، مربی پیامبران و مدبر امور ایشان است .

إن كنت علی بیته من ربی

برداشت فوق ، با توجه به گزینش اسم «رب» _ که به معنای مدبر و مربی است _ استفاده شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 88 - 3

3_ خداوند ، مربی پیامبران و تدبیر کننده امور ایشان است .

ص: 487

إن كنت علی بیّنه من ربی

«رب» به معنای مدبّر و مربی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 6 - 23

23_ پرورش انبیا ، تبلور حکمت و علم الهی است .

یجتیبیک ربک .. إن ربک علیم حکیم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 13 - 9

9- انبیا ، برخوردار از عنایت و تربیت ویژه خداوند

فأوحی إلیهم ربّهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 41 - 5

5 - خداوند ، مربی پیامبران و پرورش دهنده آنان

واصطنعتک لنفسی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 114 - 21

21 - خداوند تعلیم دهنده و تربیت کننده پیامبران است .

وقل ربّ زدنی علماً

883- مرد بودن انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 9 - 6

6_ خداوند پیامبران خویش را از میان مردان برمی‌گزیند.

و لو جعلناه ملکا لجعلناه رجلا

گزینش کلمه «رجلا» به جای «بشراً» می‌تواند گواهی بر نکته مذکور در پراشت باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 109 - 3

3_ همه پیامبران از جنس بشر و از صنف مردان بودند .

ص: 488

و ما أرسلنا من قبلك إلا رجالاً

آیه شریفه در مقام دفع این توهم است که پیامبران باید از فرشتگان باشند. از این رو مقصود از «رجال» مقابل فرشتگان است، ولی انتخاب کلمه «رجالاً» به جای «إناساً» و مانند آن اشاره به این واقعیت دارد که: پیامبران از صنف زنان نبودند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 43 - 2،7

2- همه پیامبران، مرد بوده اند.

و ما أرسلنا من قبلك إلا رجالاً نوحی إليهم

7- پیامبری، مسؤولیتی است الهی که تنها بر عهده مردان گذاشته شده است.

و ما أرسلنا من قبلك إلا رجالاً نوحی إليهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 7 - 1

1- تمامی رسولان الهی، از نوع بشر و جنس مرد بودند.

و ما أرسلنا قبلك إلا رجالاً

884- مردم داری انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 24 - 6

6 - علاقه شدید پیامبران الهی، نسبت به هدایت و رستگاری انسان ها

قُلْ أَوْ لَوْ جِئْتُمْ بِأَهْدَىٰ مِمَّا وَجَدْتُمْ عَلَيْهِ ءَابَاءَكُمْ

پیامبران، در برابر مخالفت های مؤکد قوم خویش (اِثًا وجدنا... اِثًا علی آثارهم) با لحنی نرم و ملایم آنان را به مسیر آیین توحید فرامی خواندند، از این مطلب، شیفتگی شدید آنان به هدایت انسان ها استفاده می شود.

885- مردم صدر اسلام و قصه انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 45 - 4

4 - گذشت زمان و انقراض نسل های پیشین ، باعث از میان رفتن خاطرات پیامبران ، کتاب های آسمانی ، شرایع الهی و محروم شدن مردم عصر بعثت از آنها شد .

ول_کنا أنشأنا قرونًا فتناول عليهم العمر

ص: 489

886- مردم و تعالیم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 155 - 14

14_ ناتوانی و توانمندی دل ها ، برای درک تعالیم انبیا ، در اختیار خداست .

بل طبع الله علیها بکفرهم

887- مردمی بودن انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 109 - 4

4_ پیامبران از میان مردم و جامعه خویش به پیامبری برگزیده شدند .

و ما أرسلنا من قبلك إلا رجلاً .. من أهل القرى

«قری» (جمع قریه) در مقابل «وادی» (صحراها و بیابانها) است و به شهرها و روستاها اطلاق می شود. ال در «القری» می تواند جانشین مضاف الیه باشد ; یعنی: «من أهل قریهم». و محتمل است «ال» در آن عهد حضوری باشد ; یعنی: «هذه القرى». برداشت فوق ناظر به احتمال اول است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 4 - 1

1- خداوند همه پیامبران را ، بدون استثنا ، به زبان مردم منطقه رسالتشان مبعوث کرده است .

و ما أرسلنا من رسول إلا بلسان قومه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 113 - 2

2- پیامبران و رسولان ، از میان توده ها و از متن جامعه خویش برانگیخته شدند .

جاءهم رسول منهم

2- سنت الهی، بر فرستادن رسولانی از جنس بشر و برخاسته از میان همان مردم بود.

فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ

بلکه فردی بود برخاسته از میان همان مردم، تربیت شده در میان ایشان و شناخته شده برای همه آنان بود. هم چنین قید «منهم» بیانگر این معنا است که آن پیامبر، از جنس خود مردم بود، نه از غیر بشر.

ص: 490

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 44 - 5

5 - هر پیامبری ، از آن جامعه خود و برخاسته از میان مردم همان جامعه بود .

كَلَّ مَا جَاءَ أُمَّهُ رَسُولَهَا

تعبیر «رسولها» (فرستاده همان امت) به جای (رسول)، می تواند بیانگر برداشت یاد شده باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 7 - 10

10 - حضور در متن جامعه و داشتن روابط نزدیک و همسان با مردم ، امری از شمنند و ستوده برای رهبران الهی و سازگار با مقام پیامبری

و قالوا مالِ هَذَا الرَّسُولِ يَأْكُلُ . . . لَوْلَا أَنْزَلَ إِلَيْهِ مَلَكٌ فَيَكُونُ مَعَهُ نَذِيرًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 20 - 2

2 - همه پیامبران در متن جامعه خویش و دارای روابط نزدیک با مردم بودند .

و ما أرسلنا قبلك من المرسلين إلا إنهم ليأكلون الطعام ويمشون في الأسواق

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - ص - 38 - 4 - 1

1 - برخاستن فردی از توده های مردم به پیامبری ، امری شگفت انگیز در نظر کافران

و عجبوا أن جاءهم منذر منهم

برداشت یاد شده مبتنی بر این دیدگاه است که مقصود از «منهم» این است که پیامبر از میان توده های مردم و با ویژگی مردمی باشد.

گفتنی است تعبیر «من بیننا» در آیه 8 مؤید همین مطلب است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 71 - 12

12 - پیامبران ، از جنس بشر بوده و از میان متن جامعه خویش برخاسته اند .

رسل منکم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 7 - 2

2 - پیامبران ، رو به سوی مردم و در حرکت به جانب ایشان

و ما یأتیهم من نبیّ

تعبیر «یأتیهم» می رساند که پیامبران به سراغ مردم می رفته اند و آن گونه نبوده است که آنان انتظار داشته باشند، مردم

ص: 491

احساس نیاز کرده و به طرف آنان آیند.

888- مرفهان و انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 23 - 3

3- اقتدا به آیین نیاکان ، تکیه گاه افراد مرفه و خوش گذران ، در مخالفت با پیامبران الهی

ما أرسلنا من قبلك . . . مترفوها إنا وجدنا ءاباءنا علی أُمَّه

889- مرگ انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 134 - 2

2- همه انسان ها ، حتی پیامبران بزرگ ، در دنیا باقی نمانده و به سرای دیگر خواهند رفت .

تلک أُمه قد خلت

از معانی خلو (مصدر خلت) گذشتن و سپری شدن است و در اینجا کنایه از مردن می باشد. یاآوری درگذشت پیامبران صرف یک خبر نیست؛ زیرا همگان بدان آگاهند؛ بلکه هدف از آن توجه دادن مخاطبان به این حقیقت است که: اگر مرگ سراغ پیامبران آمده شما را نیز رها نخواهد کرد، از آن غافل نباشید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 141 - 2

2- همه انسان ها حتی پیامبران بزرگ در دنیا باقی نمانده و به سرای دیگر خواهند رفت .

تلک أُمه قد خلت

برای روشن شدن برداشت فوق به آیه 134 ذیل برداشت شماره 2 مراجعه شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3- آل عمران - 3 - 144 - 1,3

1_ حضرت محمد (صلی الله علیه و آله)، تنها، رسول خداست و همچون دیگر پیامبران الهی، مرگ را ملاقات خواهد کرد.

و ما محمد الا رسول قد خلت من قبله الرسل افین مات او قتل

جمله «قد خلت ..» (رسولانی پیش از او بودند و از دنیا رفتند)، کنایه از این است که محمد (صلی الله علیه و آله) نیز همانند دیگر پیامبران از دنیا خواهد رفت؛ یا با مرگ طبیعی و یا با شهادت.

3_ پایان پذیری پیام رسولان الهی، یا با مرگ و یا با شهادت ایشان، پندار باطل برخی از مسلمانان صدر اسلام

و ما محمد الا رسول .. افین مات او قتل انقلبتم علی اعقابکم

ص: 492

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 75 - 6

6 - مسیح (ع) نیز همانند دیگر پیامبران الهی ، انسانی فناپذیر

ما المسيح ابن مریم الا رسول قد خلت من قبله الرسل

یادآوری رحلت پیامبرانی در گذشته تاریخ پس از توصیف مسیح(ع) به رسالت، اشاره به امکان مرگ و رحلت برای مسیح(ع) دارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - رعد - 13 - 40 - 9

9 - پیامبران نیز همانند دیگر انسان ها وفات می کنند .

أو نتوفیتک

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 59 - 2,6

2- راه و روش پیامبران پس از رحلتشان ، پیوسته مورد بی مهری و تزییع ناهلان قرار می گرفت .

فخلف من بعدهم خلف أضاعوا الصلوه واتبعوا الشهوت

6- ضایع کردن نماز و پیروی از شهوات ، ریشه اصلی انحرافات پس از رحلت پیامبران

فخلف من بعدهم خلف أضاعوا الصلوه واتبعوا الشهوت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 8 - 3,6

3- پیامبران مانند دیگر انسان ها ، از حیات جاوید در دنیا برخوردار نبودند .

و ما جعلنهم جسداً .. ما كانوا خلدین

6- مرگ ، سرنوشت گریزناپذیر حتی برای پیامبران

و ما كانوا خلدین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 21 - 2, 1

1 - مؤمن انطاکیه (حبیب نجار) ، مردم را به پیروی از رسولانی ره یافته _ که هیچ مزدی در ابلاغ رسالت خویش نمی خواستند _ فراخوانده بود .

اتَّبِعُوا مِنْ لَایَسْتَلِکُمْ أَجْرًا وَهُمْ مَهْتَدُونَ

2 - اخلاص و مزد نخواستن در ابلاغ رسالت و ره یافته بودن ، دلیل لزوم پیروی از پیامبران در دیدگاه مؤمن انطاکیه (حبیب نجار

ص: 493

اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ . اتَّبِعُوا مِنْ لَيْسَ لَكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مَهْتَدُونَ

جمله «اتَّبِعُوا مِنْ لَيْسَ لَكُمْ أَجْرًا..» تأکید برای جمله «اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ» در آیه پیش و نیز در مقام تعلیل برای آن جمله است.

891- مسؤولیت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 213 - 9

9_ بشارت و انذار، از مسؤولیت های مهم پیامبران

فبعث الله النبيين مبشرين و منذرين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 46 - 3

3_ تبليغ و ارشاد مردم، رسالت مسيح (ع) در سراسر عمرش

و يكلم الناس في المهد و كهلا

چون صرف سخن گفتن در بزرگسالی فضیلت ویژه ای برای مسیح نیست، الزاماً باید سخنی خاص باشد که به مناسبت مقام پیامبری، این سخن، همان ارشاد و تبليغ خواهد بود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 81 - 10، 11، 17، 22

10_ مسؤولیت متقابل پیامبران، در حمایت از یکدیگر

و اذ اخذ الله... ثم جاءكم رسول مصدق لما معكم لتؤمنن به و لتنصرنّه

از توصیه پیامبران گذشته به ایمان به پیامبران بعدی، و تصدیق پیامبران بعدی نسبت به گذشتگان، استفاده می شود.

11_ پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله)، تصدیق کننده انبیا و کتب الهی گذشته

ثم جاءكم رسول مصدق لما معكم

بنابراینکه مراد از «رسول»، پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) باشد.

17 _ دستور خداوند به پیامبران و امت های آنان ، به تحمل و ادای شهادت بر میثاق گرفته شده از آنان

قالوا اقرنا قال فاشهدوا و انا معکم من الشاهدین

جمله «فاشهدوا ..» می تواند هم دلالت بر تحمل شهادت کند و هم بر ادای شهادت.

22 _ پیامبران موظفند مردم را در جریان میثاق اکید الهی از آنان ، در مورد ایمان به انبیا و نصرت آنان ، بگذارند .

واخذتم علی ذلکم اصری . . . فاشهدوا و انا معکم من الشاهدین

بنابراینکه «فاشهدوا»، یعنی شهادت دهید در برابر امت های خود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 494

7_ وظیفه رسولان الهی، راهنمایی و پیام آوری است و وظیفه مردم، پیمودن آن راه بر اساس پیام های آن رسولان

و ما محمد الا رسول قد خلت من قبله الرسل افاین مات

جمله «و ما محمد . . .»، تعیین کننده وظیفه رسولان الهی (پیام آوری) است و جمله «افائن مات ...»، تعیین کننده وظیفه مردم است که باید همواره (چه رسولان در میانشان باشند و یا نباشند) پاینده به آن پیامها باشند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 44 - 20

20_ حراست و نگهبانی از کتب آسمانی و شهادت بر حقانیت آن، مسؤولیت انبیای الهی *

یحکم بها النبیون . . . بما استحفظوا من کتب اللّٰه و كانوا علیه شهداء

بنابر اینکه ضمیر در «استحفظوا» به «النبیون» نیز برگردانده شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 77 - 2

2_ پیامبر (صلی الله علیه و آله) مأمور نهی اهل کتاب از غلو و گزافه گویی در آیین خویش

قل یا اهل الکتاب لاتغلو فی دینکم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 109 - 9

9_ فراخوانی امت ها به پیروی از فرمان های خداوند سرلوحه رسالت انبیا و یکی از وظایف آنان

یوم یجمع اللّٰه الرسل فیقول ماذا اجبتم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 117 - 6

6_ دعوت مردمان به بندگی خداوند، اصلی بنیادین در رسالت پیامبران الهی

ما امرتنى به ان اعبدوا الله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 35 - 14

14_ لزوم آشنایی انبیا و رهبران الهی به روحيات مردم و ماهیت مخالفان و منکران دین

فلا تكونن من الجهلین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 106 - 3

3_ ضرورت پیشگامی حاملان وحی و رسالت در عمل به محتوای پیام خویش

ص: 495

اتبع ما أوحى اليك

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

5 - انعام - 6 - 130 - 6

6 - بيان آيات الهی به مردم و بیم دادن به آنان در مورد قیامت، از وظایف مهم انبیاست.

رسل منکم یقصون علیکم ءایتی و ینذرونکم لقاء یومکم هذا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

5 - اعراف - 7 - 35 - 2

2 - تلاوت و گزارش آيات الهی برای آدمیان، از وظایف اصلی انبیا و فرستادگان الهی است.

إما یأتینکم رسل منکم یقصون علیکم ءایتی

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

6 - اعراف - 7 - 62 - 8

8 - پیامبران الهی، خیرخواه امت های خویش

و أنصح لکم

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

6 - اعراف - 7 - 63 - 1,9

1 - پیامبران، واسطه ابلاغ دین و معارف الهی به مردم

أو عجبتم أن جاءکم ذکر من ربکم علی رجل منکم

مراد از «ذکر»، دین و معارف الهی است.

9 - ترساندن مردم از عذاب های الهی به واسطه پیامبران، از اهداف نزول دین و معارف الهی است.

أن جاءکم ذکر من ربکم علی رجل منکم لینذركم

«لینذركم» متعلق به «جاء» است و ضمیر «لینذر» به «رجل» برمی گردد. یعنی هدف از اینکه معارف دین بر پیامبری نازل می شود، این

است که وی مردم را از عذابهای الهی بترساند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 142 - 20، 21

20_ اصلاح امور اجتماعی مردم و پرهیز از پیروی از افکار مفسدان ، از وظایف مهم انبیا و رهبران الهی است .

و أصلح ولا تتبع سبیل المفسدین

21_ مبارزه با فساد و به انزوا کشاندن مفسدان ، از برنامه های اساسی پیامبران بود .

و لا تتبع سبیل المفسدین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 496

9 - ابراهیم - 14 - 4 - 5:8

5- معارف الهی ، نیازمند تبیین از سوی انبیاست .

و ما أرسلنا من رسول إلا بلسان قومه لیبین لهم

8- فهم مردم عصر نزول تعالیم دینی ، مرجع و منبعی برای فهم دقیق آن تعالیم است .

و ما أرسلنا من رسول إلا بلسان قومه لیبین لهم

اینکه خداوند فرموده است: همه پیامبران به زبان قوم خودشان فرستاده شدند، می تواند بیانگر این نکته باشد که زبان و ادبیات مردم دوران نزول تعالیم آسمانی برای دریافت پیام آن تعالیم نقش مؤثری دارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 2 - 11

11- انذار و هشدار دادن به مردم ، از وظیفه های اصلی انبیاست .

ینزل الملئکه بالروح .. من عباده أن أنذروا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 35 - 16

16- همه انبیا ، دارای وظیفه ای واحد و هماهنگ بوده اند .

فهل علی الرسل إلا البلیغ المبین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 83 - 6,7

6 - پیامبران الهی ، موظف به همراهی با قوم و امت خویش در همه مراحل و برنامه ها

و ما أعجلک عن قومک ی- موسی

مؤاخذه موسی(ع) به جهت جدا شدن از قوم خود برای رسیدن به میقات، نشان از آن دارد که پیامبران، نباید در هیچ شرایطی از امت خویش جدا شوند.

7- پیامبران جز به فرمان خداوند ، نباید از امت و قوم خویش جدا گردند .

و ما أعجلک عن قومک ی-موسی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 86 - 12

12- پیش بینی لغزش گاه ها و زمینه های گمراهی و هشدار نسبت به آن ، از مسؤولیت های پیامبران و پیشوایان دینی است .

فأخلفتم موعدی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 87 - 11

11- پیامبران ، مأمور پایداری در مسیر تبلیغ و ماندن در میان مردم و جامعه خویش تا آخرین مرحله

ص: 497

و ذالنون إذ ذهب مغضبًا فظن أن لن نقدر عليه

تویخ شدن یونس(ع) به خاطر ترک قوم خویش، قبل از این که فرمانی در این زمینه از جانب خداوند دریافت کند؛ برای نکتہ دلالت دارد که پیامبران مجاز به ترک مأموریت و مردم خود، قبل از آمدن فرمان و رخصت از جانب خداوند نیستند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - نور - 24 - 54 - 6

6 - رسالت و پیامبری ، باری سنگین و مسؤولیت ی خطیر بر دوش رسولان و پیامبران

قل أطيعوا الله . . . فإن تولوا فإنما عليه ما حمل

برداشت یاد شده، از تعبیر «حمل» استفاده گردید؛ زیرا «حمل» به معنای اشیای سنگین وزن است؛ مثل حمل بچه در شکم مادر (مفردات راغب).

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 181 - 3

3 - توجه پیامبران و رهبران الهی ، به اصلاح امور اقتصادی جامعه هم پای مسائل اعتقادی و عبادی

إذ قال لهم شعيب ألا تتقون . . . أوفوا الكيل ولا تكونوا من المخسرين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - سجده - 32 - 3 - 9

9 - هشدار به مردم ، از جمله رسالت های انبیای الهی است .

لتندر قومًا ما أتىهم من نذير من قبلك

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 7 - 2

2 - خداوند ، از همه انبیا ، پیمان گرفته که به رسالت خویش ، عمل کنند .

و إذا أخذنا من النبيين ميثمهم

آوردن «النبیین» می تواند بیان کننده این نکته باشد که میثاق، مربوط به نبوت و رسالت انبیا بوده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 39 - 1

1 - پیامبران ، ابلاغ کنندگان رسالت های الهی بودند .

الذین خلوا من قبل . . . الذین یبلیغون رسالت الله

به قرینه «الذین خلوا من قبل» مراد از «الذین یبلیغون» پیامبران اند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 15 - 10

ص: 498

10 - انذار و اخطار مردم درباره قیامت ، از وظایف اصلی پیامبران

يلقى الروح .. على من يشاء من عباده لينذر يوم التلاق

در برداشت یاد شده، فاعل «لینذر»، ضمیری دانسته شده که به «من» موصول باز می گردد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 24 - 4

4 - التزام عملی تمامی پیامبران ، به جدال احسن و رعایت عواطف و احساسات اجتماعی

قُلْ اَوْ لَوْ جئْتَكُمْ باهدى ممّا وجدتم عليه اباؤكم

از تعبیر «بأهدى ممّا وجدتم» این نکته استفاده می شود که پیامبران، نمی خواستند عواطف مشرکان را جریحه دار کنند. بنابراین پسندیده ترین شیوه را در جدال و بحث (جدال احسن) برگزیده اند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - ملک - 67 - 8 - 6

6 - انذار و اخطار به مردمان ، رسالت پیامبران الهی

ألم یأتکم نذیر

892- مسؤولیت پذیری انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 168 - 4

4 - بی اعتنائی پیامبران و مردان الهی به مشکلات به وجود آمده در راستای ایفای رسالت و انجام وظیفه

قالوا .. لتکوننّ من المخرجین . قال إني لعملکم من القالین

893- مسؤولیت پیروان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 87 - 3

3_ مؤمنان به رسالت انبیا در معرض مشکل آفرینی کفرپیشگان و موظف به صبر و استقامت

إن كان طائفه منكم ءامنوا بالذی أرسلت به . . . فاصبروا

ص: 499

894- مسؤولیت خویشاوندان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 214 - 3

3 - بستگان و نزدیکان پیامبران و رهبران دینی ، سزاوارترین افراد به رعایت اصول و ارزش ها

و أندر عشیرتک الأقربین

895- مشابهت دشمنان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 118 - 11

11 - همگونی تفکر مخالفان پیامبر در طول تاریخ

كذلك قال الذین من قبلهم مثل قولهم . . . تشبیهت قلوبهم

896- مشترکات انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - حجر - 15 - 80 - 4

4- انبیای الهی و دین های آسمانی ، دارای مشترکات و همبستگی جداناپذیر و تکذیب هر یک به منزله تکذیب همه آنهاست .

و لقد کذب أصحاب الحجر المرسلین

برداشت فوق مبتنی بر این نکته است که برای اصحاب حجر تنها یک پیامبر مبعوث شده باشد؛ چنان که در قرآن هم تنها از حضرت صالح(ع) یاد شده است. و جمع آمدن «المرسلین» می تواند گویای این حقیقت باشد که: میان ادیان و پیامبران الهی مشترکات و همبستگی وجود دارد و تکذیب هر یک از آنها، به منزله تکذیب همه آنهاست.

897- مشرکان صدر اسلام و انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 37 - 9

9- آشنایی مشرکان صدر اسلام با رسولان پیشین و دعوت آنان به توحید و یکتاپرستی *

وإذا قيل لهم لا إله إلا الله يستكبرون . . . وصدق المرسلين

خداوند، برای درستی رسالت پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله)، به تصدیق کردن پیامبران گذشته از سوی آن حضرت استدلال فرمود. این مطلب بیانگر آشنایی مردم صدر اسلام به رسالت پیامبران پیشین است.

ص: 500

898- مشرکان مکه و هشدارهای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 101 - 11

11_ مشرکان مکه ، گروهی بودند که زمینه ایمان به آیات الهی و هشدار های پیامبران را ، از دست داده بودند .

أفأنت تكفره الناس حتى يكونوا مؤمنين . . . و ما تغنى الأيت و النذر عن قوم لا يؤمنون

899- مشرکان و انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 35 - 14

14- برخورد های مشرکان با انبیا و تعالیم آسمانی در طول تاریخ ، همسو و یکنواخت بوده است .

كذلك فعل الذين من قبلهم . . . وقال الذين أشركوا لو شاء الله ... كذلك فعل الذين م

900- مشروعیت توسل به انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 97 - 7

7_ جواز توسل به پیامبران برای درخواست دعا و طلب آمرزش

ی_أبانا استغفر لنا ذنوبنا

901- مشکلات انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 3 - 3

3- پیامبران نیز برای حل مشکلات خویش به دعا رو می آوردند .

عبده زکریّا . إذ نادى ربّه نداءً خفياً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2- رسولان الهی در طول تاریخ ، مواجه با مشکلات عظیم و برخوردار از اراده و عزمی بزرگ

فصبر كما صبر أولوا العزم من الرسل

ص: 501

چنانچه «من» بیانیه و عزم به معنای اراده و تصمیم باشد، برداشت بالا استفاده می شود.

902- مشکلات انبیای پیشین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - روم - 30 - 47 - 15

15 - دل داری خداوند به پیامبر (صلی الله علیه و آله) با بازگویی مشکلات پیامبران پیشین و انتقام از مخالفان آنان

و لقد أرسلنا .. و كان حقاً علينا نصر المؤمنين

903- مشکلات دنیوی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 83 - 6

6- همه انسان ها ، حتی پیامبران در معرض انواع رنج ها ، ناراحتی ها و ناگواری ها در دنیا

و أيوب .. أتى مسنى الضرّ

904- مصائب انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 214 - 9

9_ شدت مصائب و تداوم مشکلات پیامبران گذشته و امت های آنان ، موجب آن شد که خواهان تعجیل در یاری و امداد الهی شوند .

مستهم البأساء و الضراء و زلزلوا حتی یقول الرسول و الذین امنوا معه متی نصر الله

جمله «متی نصر الله»، دلالت بر تردید آنان نسبت به یاری خدا ندارد؛ بلکه شدت مصائب و تداوم آن موجب شد که خواهان تعجیل آن باشند؛ و یا چنین گمان کنند که یاری خداوند نباید بیش از این به درازا کشد.

905- مصونیت پیروان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 134 - 12

12 - پیروان رسولان الهی ، از عذاب استیصال در امان اند .

ولو انا اهلکنهم . . . لقالوا ربنا لولا ارسلت إلینا رسولا فنتبعه ای تک

ص: 502

906- مطالعه فرجام مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 109 - 17، 10، 9

9_ خداوند ، فراخوان مردم به گشت و گذار در مناطق زمین برای مشاهده عاقبت و فرجام تکذیب کنندگان پیامبران

أفلم یسیروا فی الأرض فینظروا کیف کان عـقبه الذین من قبلهم

10_ مطالعه آثار باقیمانده از تکذیب کنندگان انبیا ، گویای عاقبت شوم آنان و گرفتار آمدنشان به عذاب های الهی است .

أفلم یسیروا فی الأرض فینظروا کیف کان عـقبه الذین من قبلهم

17_ آنان که در فرجام تکذیب کنندگان پیامبران نمی اندیشند و نیکویی سرای اخروی تقوایبشگان را در نمی یابند ، سزاوار سرزنش و ملامتند .

أفلم یسیروا .. أفلاتعقلون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 36 - 9

9- لزوم جهانگردی و سیر و سیاحت ، جهت مطالعه در عاقبت شوم تکذیب کنندگان انبیا

فسیروا فی الأرض فانظروا کیف کان عـقبه المکذبین

«انظروا» (از مصدر نظر) به معنای گرداندن چشم برای درک و دریافت چیزی و دیدن آن است.

907- معامله انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 7 - 1

1_ تناول غذا ، رفت و آمد و داد و ستد در بازار ، ناسازگار با شأن رسالت و پیامبری از دیدگاه مشرکان و کافران

وقال الذین کفروا .. وقالوا مالِ هـذا الرسول یأکل الطعام و یمشی فی الأسواق

908- معجزات انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 49 - 6،10

6_ معجزات روشنگر انبیای الهی ، نشانه صدق دعوی رسالت آنان

بایه من ربکم

ص: 503

10 _ معجزات پیامبران ، به اذن خداوند است .

اِنِّي اَخْلَقُ . . . باذن الله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - دخان - 44 - 19 - 7

7- معجزات پیامبران ، دلایل روشن و آشکار بر صدق نبوت آنان

اِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ اَمِيْنٌ . . . اِنِّي اَتِيكُمْ بِسُلْطٰنٍ مَّبِيْنٍ

بنابراین که مراد از «سلطان» معجزه باشد و با الغای خصوصیت از مورد آیه، مطلب یاد شده استفاده می شود.

909- معجزه انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 183 - 8,9,12,13

8 _ بعثت رسولان متعدّد برای بنی اسرائیل ، همراه دلایل روشن (معجزات و براهین)

قد جاءكم رسل من قبلي بالبينات

9 _ سوخته شدن قربانی به آتشی از غیب ، معجزه برخی انبیا و رسولان بنی اسرائیل

قال ان الله عهد الينا . . . قد جاءكم رسل . . . وبالذی قلتم

12 _ شهادت بسیاری از انبیای الهی به دست یهود ، علی رغم مشاهده معجزات و علم به حقیقت آنان

قل قد جاءكم رسل من قبلي بالبينات وبالذی قلتم فلم قتلتموهم ان كنتم صادقين

هنگامی به یک دلیل، «بینه» گفته می شود که حق را برای طرف مقابل روشن کند و او را به حقیقت آن آگاه کند. بنابراین یهودیان می دانستند و برای آنان روشن بود که پیامبران واقعی را می کشند.

13 _ یهود ، حتی با مشاهده معجزه مورد درخواست خود (سوختن قربانی در آتشی از غیب) از پیامبران ، نه تنها به آنان ایمان نیاوردند ، بلکه آنان را کشتند .

قل قد جاءكم رسل من قبلي . . . وبالذی قلتم فلم قتلتموهم

7_ تکذیب رسالت بسیاری از انبیا، علی رغم برخورداری آنان از دلایل روشن (برهان و معجزه)

فان کذبوک فقد کذب رسل من قبلک جاءو بالبینات و الزبر و الکتب المنیر

9_ رسولان الهی برخوردار از دلایل روشن (برهان و معجزه) و دارای «زُبر» (کتاب های مشتمل بر حکمت و موعظه) و نیز آورنده کتاب روشن و روشنگر

رسل من قبلک جاءو بالبینات و الزبر و الکتب المنیر

«منیر»، به معنای روشنگر و نیز به معنای روشن آمده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 110 - 28

28_ ارائه معجزات از سوی پیامبران تنها با اذن خداوند امکان پذیر است .

فتکون طيراً باذنی . . . و اذ تخرج الموتی باذنی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 113 - 9

9_ معجزات پیامبران ، مایه اطمینان و یقین بر حقانیت رسالت آنان

ان ينزل علينا مائده . . و تطمئن قلوبنا و نعلم ان قد صدقتنا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 101 - 6,7,8

6_ پیامبران اقوام گذشته برخوردار از دلایل و معجزاتی روشن برای هدایت آنان

و لقد جاءتهم رسلهم بالبینت

7_ پیامبران در پی مشاهده تکذیب معارف دین از سوی امت ها ، معجزاتی را برای هدایتشان پیشروی آنان قرار دادند .

و لقد جاءتهم رسلهم بالبینت فما كانوا لیؤمنوا بما کذبوا من قبل

برداشت فوق مبتنی بر این است که «ما» در «بما کذبوا» موصول اسمی باشد و مضاف إليه کلمه «قبل» مجیء البینات باشد. البته در این صورت ضمیری پس از «کذبوا» مقدر خواهد بود. بنابراین تقدیر جمله چنین است: فما كانوا لیؤمنوا بالذی کذبوا به من قبل مجیء البینات.

8_ معجزات انبیا بی تأثیر در کفرپیشگان و تکذیب کنندگان معارف الهی برای ایمان به آن معارف

و لقد جاءتهم رسلهم بالبینت فما كانوا لیؤمنوا بما کذبوا من قبل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 106 - 3

3_ معجزه ، نشان صداقت انبیا در ادعای رسالتشان

إن كنت جئت بآية فأت بها إن كنت من الصادقين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 74 - 3

3 - پیامبران بعد از حضرت نوح (ع) پس از رو به رو شدن با ایستادگی و تکذیب قومشان ، معجزات و براهین روشنی _ که شاهد صدق ادعایشان بود _ به مردم ارائه کردند .

ثم بعثنا من بعده رسلا إلى قومهم فجاءوهم بالبينت

«بینات» در این آیه می تواند شامل معجزات نیز باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 505

7 - یونس - 10 - 76 - 4

4_ معجزات پیامبران ، دارای منشأ الهی است .

فلما جاءهم الحق من عندنا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 44 - 1

1- خداوند ، تمامی انبیا و رسولان خود را با دلایل روشن (معجزات) و کتاب به سوی مردم گسیل داشته است .

و ما أرسلنا من قبلك إلا رجالاً .. بالبینت و الزبر

«زبر» جمع «زبور» و به معنای کتابهاست.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 70 - 12

12 - اعطای معجزه به پیامبران ، پرتوی از ربوبیت خداوند

ربّ موسی و هرون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 25 - 6

6 - رسالت پیامبران ، متکی بر معجزات و دلایل روشن بود .

جاءتهم رسلهم بالبینت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 47 - 7

7 - پیام و دعوت انبیای الهی ، همراه با معجزه و برهان

و لقد أرسلنا موسی بایتنا .. فلما جاءهم بایتنا

با الغای خصوصیت از مورد، مطلب بالا قابل استفاده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 25 - 4

4 - همه پیامبران ، دارای معجزه بودند .

لقد أرسلنا رسلنا بالبينات

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - تغابن - 64 - 6 - 3

3 - پیامبران ، دارای معجزات و دلایل روشن بر حقانیت رسالت خویش

تأتيهم رسلهم بالبينات

ص: 506

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نازعات - 79 - 20 - 3

3 - معجزات پیامبران ، دارای مراتب گوناگون و متفاوت در برتری و امتیاز

الأيه الكبرى

«کبری» اسم تفضیل است؛ یعنی، بزرگ تر.

910- معجزه حسی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 44 - 12

12- خداوند ، به انبیای پیشین معجزات حسی عطا فرمود و در قبال آن به پیامبر (صلی الله علیه و آله) ، کتاب آسمانی جهان شمول عطا کرد . *

وما أرسلنا . . . بالبینت و الزبر و أنزلنا إلیک الذکر

«بینه» به معنای دلیل واضح و روشن _ اعم از عقلی و حسی _ است. طبق شواهد تاریخی مراد از «بینات» در آیه، ممکن است معجزات حسی باشد. جدا ذکر کردن پیامبر (صلی الله علیه و آله) برای اعطای قرآن، مشعر به برداشت یاد شده است.

911- معلم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 114 - 21

21 - خداوند تعلیم دهنده و تربیت کننده پیامبران است .

وقل ربّ زدنی علمًا

912- مقام انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 33 - 5,6

5_ انبیا، انسانهایی ممتاز و برتر از همگان حتی فرشتگان و . . . .

انّ الله اصطفى . . . علی العالمین

6_ یادآوری امتیاز و برتری انبیای گذشته، عامل تسهیل پذیرش اطاعت از پیامبر (صلی الله علیه و آله) *

اطيعوا الله و الرسول . . انّ الله اصطفى

ص: 507

پس از امر به اطاعت از پیامبر (صلی الله علیه و آله)، امتیاز انبیای گذشته را یادآور می شود تا بفهماند که امتهای گذشته نیز مأمور به اطاعت بودند؛ باشد که از این طریق، اطاعت از پیامبر (صلی الله علیه و آله)، آسان گردد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 79 - 4

4_ پیامبران ، انسانهایی مافوق ، نه مافوق انسان

ما کان لبشر ان یؤتیه الله الکتاب و الحکم

913- مقامات انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 98 - 3

3 - فرشتگان و پیامبران ، دارای منزلتی والا در پیشگاه خداوند

من کان عدواً لله و ملئکتہ و رسله

از آن جا که قرآن، فرشتگان و پیامبران را قرین کلمه «الله» ذکر کرده و دشمنان آنان را مبعوض درگاه خدا شمرده، منزلت والای آنان در پیشگاه خدا به دست می آید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 12 - 15

15_ جایگاه والای پیامبران در پیشگاه خداوند

عزرتموهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 34 - 3

3_ پیامبران، آیات الهی هستند.

فإنهم لا یکنذبونک و لکن الظلمین بأیت الله یجحدون. و لقد کذبت رسل من قبلک

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 87 - 4

4_ پیامبران، برگزیدگان خداوند و رهیافتگان به صراط مستقیم هستند.

و اجتنبینهم و هدینهم إلی صراط مستقیم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 89 - 1,5,6

ص: 508

1_ سلسله پیامبران(ع) از منزلتی والا در پیشگاه خداوند برخوردارند.

أولئك الذين آتینهم الكتب

5_ خداوند عطا کننده کتاب و منصب قضاوت و نبوت به پیامبران است.

أولئك الذين آتینهم الكتب و الحكم و النبوه

6_ پیامبران(ع) دارای حق حکومت و قضاوت در میان مردم هستند.

أولئك الذين آتینهم الكتب و الحكم و النبوه

از جمله معانی مذکور برای واژه «حکم» قضاوت و همچنین حکومت است، لازم به ذکر است این دو معنی در طول یکدیگر و با هم متقارند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 72 - 6

6_ تسلیم بودن در برابر فرمان خداوند ، مرتبه ای از مقامات انبیای الهی است .

أمرت أن أكون من المسلمین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 28 - 6

6_ مقام نبوت ، رحمت خاص خداوند به پیامبران

وَأتٰنی رحمه من عنده

نکره آوردن «رحمه» دلالت بر عظمت دارد و توصیفش به «من عنده» حاکی از ارجمندی آن است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 63 - 7

7_ مقام نبوت ، رحمت خاص خداوند به پیامبران است .

وَأتٰنی منه رحمه

نکره آوردن «رحمه» دلالت بر عظمت آن دارد که در برداشت از آن به رحمت خاص تعبیر شد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 88 - 10

10_ مقام نبوت ، روزی خاص و نیکوی خداوند به پیامبران است .

و رزقنی منه رزقاً حسناً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 24 - 8

8_ پیامبران در پرتو امداد های الهی ، از گناه و فحشا ، مصون و معصومند .

كذلك لنصرف عنه السوء و الفحشاء

ص: 509

از عبارت «لنصرف عنه . . .» (تا بدی و پلیدی را از او دور سازیم) _ که دور ساختن گناه از یوسف(ع) را به خداوند نسبت داده است _ معلوم می شود مشاهده برهان نیز به توفیق الهی و امداد او بوده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - رعد - 13 - 38 - 9

9_ پیامبران ، بدون اذن و رخصت خداوند نمی توانند آیت و معجزه ای به مردم ارائه کنند .

و ما كان لرسول أن يأتي بأية إلا بإذن الله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 55 - 10، 6

6- مرتبه و مقام معنوی انبیا ، متفاوت بوده و برخی از آنان بر بعضی دیگر برتری دارند .

و لقد فضلنا بعض النبيين على بعض

10- حضرت داوود (ع) ، از زمره انبیای برتر و برگزیده خداوند

و لقد فضلنا بعض النبيين على بعض و اتينا داود زبورًا

از اینکه خداوند، پس از ذکر برتری برخی از انبیا بر بعضی دیگر، از حضرت داوود(ع) سخن به میان آورده است، می تواند از باب ذکر خاص پس از عام، مشعر به نکته یاد شده باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 106 - 6

6- پیامبران و رسولان الهی ، در پیش گاه خداوند ، دارای ارج اند .

جزاؤهم جهنم بما كفروا و اتخذوا آئياتي ورسلي هزوا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبياء - 21 - 7 - 5

5- بهره مندی پیامبران از وحی ، وجه امتیاز و تفاوت آنان با سایر بشر

و ما أرسلنا قبلك إلا رجالاً نوحي إليهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - نمل - 27 - 59 - 7

7 - پیامبران ، بندگان خدا و برگزیدگان از جانب او

و سلم علی عباده الذین اصطفی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 59 - 7

7 - رسولان الهی ، شخصیت های والا و ارجمند در پیشگاه خداوند

ص: 510

حَتَّى يَبْعَثَ فِي أُمَّهَاتِهِمْ رَسُولًا

تنوین در «رسولاً» در اصطلاح اهل ادب، تنوین تفخیم و بیانگر عظمت و بزرگی «رسول» است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - ص - 38 - 46 - 3

3 - پیامبران ، از هرگونه گناه و خطاکاری معصوم اند .

إِنَّا أَخْلَصْنَاهُمْ بِخَالِصَةٍ ذِكْرَى الدار

از این که خداوند پیامبران را به آخرت اندیشی خالص ساخت، می توان عصمت آنان را به دست آورد؛ زیرا ریشه گناه و خطاکاری بشر دنیاطلبی است و از آن جایی که انبیا از چنین خواسته ای مبرا بوده و تنها طالب آخرت اند؛ استفاده می شود که آنان هرگز گناه نمی کنند و معصوم اند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - ص - 38 - 47 - 6

6 - پیامبران ، از هر گناه و خطاکاری معصوم اند .

إِنَّهُمْ عِنْدَنَا لَمِنَ الْمُصْطَفَيْنَ الْأَخْيَارِ

توصیف ابراهیم(ع) و ... از سوی خداوند به «أخيار» _ به صورت مطلق _ گویای این حقیقت است که پیامبران در همه افعال و صفات خود، از نیکان بودند و از آنان جز خوبی و کار خیر سر نمی زد و این همان حقیقت عصمت است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - ص - 38 - 48 - 5

5 - پیامبران ، از هرگونه گناه و خطاکاری معصوم اند .

و كَلَّ مِنَ الْأَخْيَارِ

توصیف اسماعیل(ع) و .. از سوی خداوند به «أخيار» _ به صورت مطلق _ گویای این حقیقت است که پیامبران در همه افعال و صفات خود از نیکان بودند و از آنان جز خوبی و کار خیر، سر نمی زد و این همان حقیقت عصمت است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2- رسولان الهی، انسان هایی بزرگ و برجسته

و لقد أرسلنا رسلاً

تتکیر «رسلاً» می تواند برای افاده تعظیم باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 51 - 5

5- پیامبران و مرتبطان با علم وحی، کلام الهی را بدون رؤیت خداوند دریافت می کنند .

و ما کان لبشر أن ینطق به الله إلاّ وحياً

ص: 511

914- مقامات برادران انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 89 - 4

4_ برخی از پدران و فرزندان و برادران پیامبران پیشین (ابراهیم(ع)، اسحق و ..) بهره مند از تعالیم آسمانی (کتاب) و دارای منصب قضاوت و مقام نبوت بوده اند.

و من ءابائهم و ذریتهم و إخونهم .. أولئک الذین ءاتینهم الکتب و الحکم و النبوه

915- مقامات پدران انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 89 - 4

4_ برخی از پدران و فرزندان و برادران پیامبران پیشین (ابراهیم(ع)، اسحق و ..) بهره مند از تعالیم آسمانی (کتاب) و دارای منصب قضاوت و مقام نبوت بوده اند.

و من ءابائهم و ذریتهم و إخونهم .. أولئک الذین ءاتینهم الکتب و الحکم و النبوه

916- مقامات خویشاوندان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 89 - 4

4_ برخی از پدران و فرزندان و برادران پیامبران پیشین (ابراهیم(ع)، اسحق و ..) بهره مند از تعالیم آسمانی (کتاب) و دارای منصب قضاوت و مقام نبوت بوده اند.

و من ءابائهم و ذریتهم و إخونهم .. أولئک الذین ءاتینهم الکتب و الحکم و النبوه

917- مقامات فرزندان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 89 - 4

4_ برخی از پدران و فرزندان و برادران پیامبران پیشین (ابراهیم(ع)، اسحق و ..) بهره مند از تعالیم آسمانی (کتاب) و دارای منصب

قضاوت و مقام نبوت بوده اند.

و من ءابائهم و ذريتهم و إخوانهم . . . أولئك الذين ءاتينهم الكتب و الحكم و النبوه

ص: 512

918- مقامات مؤمنان به انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - قمر - 54 - 55 - 5

5 - تصدیق کنندگان پیامبران ، برخوردار از مقامی والا در نزد خداوند

إِنَّ الْمُتَّقِينَ... فِي مَقْعَدٍ صَدَقَ

با توجه به مقابله «المتقین» با تکذیب کنندگان پیامبران استفاده می شود که عنوان «متقی» بر «تصدیق گران انبیا» اطلاق شده است و اینان از جایگاهی راستین برخوردارند.

919- مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 103 - 16

16 _ فسادگران دارای زمینه هایی برای تکذیب آیات الهی و انکار رسالت پیامبران

فَظَلَمُوا بِهَا فَاَنْظِرْ كَيْفَ كَانَ عَقِبَ الْمُفْسِدِينَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 39 - 14

14 _ از علی (ع) روایت شده است : « قلت : أربعاً أنزل الله تعالى تصديقي بها في كتابه . . . قلت : فمن جهل شيئاً عاداه ، فأنزل الله : »
بل كذبوا بما لم يحيطوا بعلمه . . .

چهار مطلب گفتم که خداوند تصدیق مرا بر آن چهار مطلب، در کتاب خود نازل فرمود . . . [یکی اینکه] گفتم: کسی که جاهل به چیزی باشد با آن دشمنی می کند؛ پس خداوند این مطلب را نازل فرمود: بلکه چیزی را تکذیب کردند که به علم آن احاطه نداشتند».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 74 - 4,5,8,9

4 _ هیچ پیامبری بعد از نوح (ع) مبعوث نشد مگر اینکه قومش در برابرش ایستادند و رسالتش را انکار و او را به دروغ گویی متهم کردند .

ثم بعثنا من بعده رسلاً إلى قومهم فجاءوهم بالبينت فما كانوا ليؤمنوا بما كذبوا به م

«فاء» در «فجاءوهم» فای فصیحه بوده و بر حذف جمله قبل از خودش دلالت دارد و تقدیر آن چنین است: «... رسلا إلی قومهم فکذبوهم فجاءوهم بالبینات ...».

5_ تکذیب کنندگان رسالت پیامبران پس از نوح (ع)، علی رغم ارائه معجزات و دلیل های روشن به آنان، همچنان بر ناباوری و

ص: 513

تکذیب خود ، پای فشردند .

فجاءوهم بالبینت فما كانوا لیؤمنوا بما کذبوا به من قبل

برداشت فوق مبتنی بر این است که مضاف الیه «قبل» ضمیر عاید به «مجیء» که از «جاءوهم بالبینات» استفاده می شود، بازگردد.

8_ خداوند ، بر دل های تکذیب کنندگان پیامبران پس از نوح (ع) ، به علت رسوخ صفت تجاوز و حق ستیزی در نفس آنان ، مهر زده بود .

فما كانوا لیؤمنوا بما کذبوا به من قبل کذلک نطبع علی قلوب المعتدین

تعبیر به اسم فاعل (المعتدین) بدون لحاظ زمان و مفعول، بیانگر ثبوت مبدأ اشتقاق (اعتدا) در ذات (مکذبان) است.

9_ تکذیب کنندگان پیامبران پس از نوح (ع) مردمی تجاوزپیشه و حق ستیز بودند .

فما كانوا لیؤمنوا بما کذبوا به من قبل کذلک نطبع علی قلوب المعتدین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 27 - 10

10_ طبقه سران و اشراف ملتها ، پیشتاز در کفر و انکار پیامبران الهی هستند .

فقال المأذون الذین کفروا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - حجر - 15 - 80 - 1

1- اصحاب حجر (قوم ثمود) رسالت رسولان الهی را تکذیب کردند .

و لقد کذب أصحاب الحجر المرسلین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 33 - 9

9- برخورداری پیامبر از اوصاف بشری ، دستاویز اشراف جامعه پس از نوح در انکار رسالت وی

ما هـذا إلا بشر مثکم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 44 - 4

4 - همه پیامبران ، مورد تکذیب و انکار جوامعی قرار گرفتند که به سوی آن مبعوث شده بودند .

كَلَّ مَا جَاءَ أُمَّه رَسُولَهَا كَذَّبُوهُ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 37 - 2

2 - قوم نوح ، رسالت و پیامبری نوح (ع) و دیگر پیامبران الهی پیش از او را تکذیب کردند .

كَذَّبُوا الرِّسَالَ

ص: 514

برداشت یاد شده مبتنی بر این است که جمع آمدن «رسل» به لحاظ مجموعه پیامبران الهی پیش از نوح(ع) باشد؛ که در این صورت الف و لام «الرسل» برای عهد خواهد بود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 105 - 5

5 - «عن أبي جعفر (ع) : فمكث نوح (ع) في قومه ألف سنة إلا خمسين عاماً لم يشاركه في نبوته أحد ولـكته قدم على قوم مكذبين للأنبياء (ع) الذين كانوا بينه وبين آدم (ع) و ذلك قول الله عزوجل : «كذبت قوم نوح المرسلين» . . . ;

از امام باقر(ع) روایت شده: . . . نوح(ع) 950 سال در میان قومش درنگ کرد و احدی در نبوتش با او شریک نبود؛ لکن نوح(ع) بر قومی فرستاده شده بود که آن قوم پیامبرانی را که بین نوح(ع) تا آدم(ع) بودند، تکذیب می کردند. این سخن خداوند عزوجل است که: «کذبت قوم نوح المرسلین» . . .».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - عنكبوت - 29 - 18 - 2

2 - وجود تکذیبگران انبیا در امت های پیش از ظهور اسلام

وإن تكذبوا فقد كذب أمم من قبلکم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - روم - 30 - 47 - 8

8 - جمعی از مردم اقوام گذشته ، به پیامبران ایمان آوردند و جمعی دیگر ، آنان را تکذیب کردند .

لقد أرسلنا . . . رسلاً . . . فانقمنا من الذين أجرموا

«فاء» در «فانقمنا» فصیحه است و حکایت از این می کند که پس از آمدن انبیا، جمعی ایمان آوردند و جمعی، تکذیب کردند و خداوند، از گروه دوم، انتقام گرفت. لازم به ذکر است که «وكان حقاً...» نیز مؤید نکته یاد شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - سبأ - 34 - 34 - 2,5

2 - مترفان ، به هر پیامبری که از جانب خداوند به سوی مردم مبعوث می شد ، اعلام می کردند که تعالیم او را نمی پذیرند .

و ما أرسلنا فی قریه من نذیر إلا قال مترفوها إنا بما أرسلتم به کـفرون

5 - مترفان ، هیچ تعلیمی از تعالیم آسمانی پیامبران را قبول نداشتند .

قال مترفوها إنا بما أرسلتم به كـفرون

برداشت یاد شده از آن جا است که موصول «ما أرسلتم به» اطلاق دارد و شامل هر تعلیمی می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - سبأ - 34 - 45 - 1

1 - ملت های قبل از مشرکان مکه نیز ، پیامبران خود را تکذیب کردند .

و كذب الذين من قبلهم . . . فكذبوا رسلي

ص: 515

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - ص - 38 - 12 - 1

1 - قوم نوح ، عاد و فرعون ، پیامبران خود را تکذیب کردند .

كذبت قبلهم قوم نوح و عاد و فرعون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - ص - 38 - 13 - 1

1 - قوم ثمود ، لوط و اصحاب ایکه (قوم شعیب) ، پیامبران خود را تکذیب کردند .

كذبت قبلهم قوم ... ثمود و قوم لوط و اصْحَب لئیکه

مفسران بر این عقیده اند که مقصود از «اصحاب الایکه» قوم شعیب است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - ص - 38 - 14 - 2، 1

1 - قوم نوح ، عاد ، فرعون ، ثمود ، لوط و اصحاب ایکه (قوم شعیب) ، پیامبران خود را تکذیب کردند .

قوم نوح ... ثمود ... اصْحَب لئیکه ... إن کلّ الّا کذب الرسل

2 - تکذیب پیامبران از سوی قوم نوح ، عاد ، فرعون ، ثمود ، لوط و اصحاب ایکه (قوم شعیب) ، بسیار شدید بود .

إن کلّ الّا کذب الرسل

«إن» نافیه و «کلّ» از الفاظ عموم و تنوین آن عوض از محذوف است، یعنی، «کلّهم». عبارت «الّا کذب الرسل» استثنا از نفی جنس و مفید تأکید حصر است؛ یعنی، این اقوام آن قدر به تکذیب پیامبران خود پرداختند که گویی به جز تکذیب هیچ کار و یا صفت دیگری نداشتند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 25 - 1

1 - اقوامی پیش از مشرکان صدر اسلام ، به تکذیب پیامبران خویش پرداخته بودند .

كذّٰب الذّٰين من قبلهم

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

16 - غافر - 40 - 5 - 2

2- اقوام و ملت های پس از قوم نوح ، پیامبران الهی را تکذیب کردند .

كذّٰبت ... و الأحزاب من بعدهم

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

16 - غافر - 40 - 31 - 2

2- قوم نوح ، عاد ، ثمود و اقوام پس از آنان ، پیوسته با دعوت پیامبران خود به مخالفت برمی خاستند .

ص: 516

مثل دأب قوم نوح . . . و الذين من بعدهم

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

17 - ق - 50 - 12 - 3

3_ قوم نوح ، اصحاب رسّ و ثمود ، از اقوام حق ستيز و تكذيب كننده رسولان الهی

كذّبت قبلهم قوم نوح و أصحاب الرسّ و ثمود

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

17 - ق - 50 - 13 - 1

1_ قوم عاد و فرعون و قوم لوط ، از تكذيب كنندگان پیامبران ، در گذشته تاريخ

كذّبت قبلهم . . . و عاد و فرعون و إخوان لوط

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

17 - ق - 50 - 14 - 1

1_ اصحاب « ايکه » و قوم « تُبّع » ، از اقوام تكذيب كننده پیامبران

كذّبت قبلهم . . . و أصحاب الأيکه و قوم تبّع

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

18 - قمر - 54 - 18 - 1

1 - قوم عاد ، از جمله ملت های حق ستيز و تكذيب گر پیامبران

كذّبت عاد

920- مكذبان انبيا در جهنم

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

8 - هود - 11 - 106 - 1

1_ تيره بختان صحنه قيامت (مشركان و كافران به رسالت انبيا) روانه آتش دوزخ خواهند شد .

فأما الذين شقوا ففى النار

921- مكذبان انبيا در قيامت

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

18 - قمر - 54 - 26 - 5

ص: 517

5 - ظهور ماهیت زشت حق ستیزان منکر پیامبران ، در روز قیامت *

سيعلمون غداً من الكذاب الأشر

احتمال دارد «غداً» اشاره به روز قیامت داشته باشد.

922- مکذبان انبیا در کتب آسمانی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 94 - 2

2_ سرگذشت حضرت نوح و موسی (ع) و پیامبران مبعوث شده در فاصله میان آنان و تکذیب شدن آنان و هلاکت مکذبان به عذاب استیصال ، آیاتی است که در کتاب های آسمانی پیشین نیز آمده بود .

و اتل عليهم نبأ نوح .. فان كنت في شك مما أنزلنا إليك فسنل الذين يقرءون الكتب م

برداشت فوق از ارتباط میان این آیه شریفه و مجموعه آیات 71 تا 93_ که با هم یک بند را تشکیل می دهند _ استفاده می شود.

923- مکذبان اوصیای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 39 - 14

14_ أبو حمزه قال: سألت أبا جعفر(ع) عن قول الله عز وجل: «الذين كذبوا بآياتنا صم وبكم في الظلمات ..» فقال: نزلت في الذين كذبوا بأوصيائهم ....

ابو حمزه گوید: از امام باقر(ع) درباره «الذين كذبوا ..» سؤال کردم فرمود: «این آیه درباره تکذیب کنندگان جانشینان پیامبرشان نازل شده است ...»

924- مکر علیه انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - رعد - 13 - 42 - 1

1_ امت های پیشین علیه پیامبران و برنامه های الهی ، توطئه می کردند و برای مقابله با آنها به مکر و حيله می پرداختند .

وقد مكر الذين من قبلهم

ملاک گزینش انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 518

5 - انعام - 6 - 124 - 6،7

6_ انتخاب رسول از سوی خداوند بر اساس علم کامل او به شایستگی رسولان انجام می گیرد.

الله أعلم حیث يجعل رسالته

7_ صلاحیت و شایستگی، اساس دستیابی انبیا به مقام رسالت است.

الله أعلم حیث يجعل رسالته

925- ملاک همنشینی با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 118 - 6

6 - تنها ایمان، ملاک پیوند و همراهی نمودن با پیامبران است .

و نَجِّنِي و من معي من المؤمنين

926- ملاکهای گزینش انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 89 - 7

7_ نیکوکاری، صلاح پیشگی و راه یافتن به صراط مستقیم، از ملاکهای گزینش انبیا

كذلك نجزي المحسنين ... كل من الصالحين ... هدينه إلى صراط مستقيم ... ءاتينهم الكتب

927- ملائکه و انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 69 - 2

2_ فرشتگان، از رسولان الهی و از وسایط ارتباط خدا با پیامبران خویش

و لقد جاءت رسلنا إبرهیم بالبشری

928- ممانعت از تبلیغ انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 9 - 15

15- اقوام کفرپیشه ، با مشاهده دلایل روشن انبیا ، تلاش گسترده ای به عمل آوردند تا آنان را به سکوت وادارند و مانع تبلیغشان

ص: 519

شوند .

جاءتهم رسلهم بالبينات فردوا أيديهم في أفوههم وقالوا إنا كفرنا بما أرسلتم به

برداشت فوق مبتنی بر این احتمال است که فاعل «ردّوا» اقوام یاد شده و مرجع ضمیر «ایدیهم» انبیا و یا اقوام و مرجع ضمیر «أفواههم» انبیا باشد. در این صورت به معنای این خواهد بود که: آن اقوام دستان انبیا یا دستان خود را بر دهان انبیا می گذاشتند.

929- ممانعت از تعالیم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - نمل - 27 - 49 - 10

10 - تلاش در جهت کشتن انبیا و محو پیام آنان ، بارزترین نمود فسادگری در زمین

يفسدون في الأرض . . . قالوا تقاسموا بالله لنيئته

از این که خداوند از میان همه فسادگری های گروه های مورد بحث، تصمیم ایشان به قتل پیامبر را مطرح ساخته است، معلوم می شود که این تصمیم، خطرناک ترین و خائنانه ترین برنامه ای است که می تواند از سوی مفسدان عملی شود.

930- مناجات انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 142 - 6

6_ خلوت و انزوی انبیا برای مناجات با خدا و عبادت او

و وعدنا موسى ثلاثين ليلة

931- منشأ امیدواری انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - قمر - 54 - 10 - 4

4 - دعا به درگاه پروردگار ، نقطه امید پیامبران در اوج مشکلات

فدعا ربّه أنّي مغلوب فاتتصر

932- منشأ انتصاب وزرای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 29 - 4

ص: 520

4- تعیین وزیر و معاون برای پیامبران باید به اذن و نصب خداوند باشد .

واجل لی وزیراً من أهلی

درخواست موسی(ع) از خداوند برای «جعل وزیر»، حکایت از آن دارد که اگر بنا شد پیامبران معاون و وزیری داشته باشند، باید به اذن پروردگار و جعل او باشد.

933- منشأ برگزیدگی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 20 - 13

13_ انتخاب پیامبران از میان انسان ها و با ویژگی های انسانی ، برخاسته از بصیرت و بینایی همه جانبه خداوند بر احوال و نیاز های انسان ها

و ما أرسلنا قبلك من المرسلین إلاّ انهم لیأكلون الطعام . . . و كان ربك بصیراً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 3 - 9

9- انتخاب پیامبران از میان مردم ، براساس حکمت الهی است . *

كذلك یوحی إليك . . . الحكیم

برداشت یاد شده بدین احتمال است که ذکر وصف حکمت برای خداوند در مقام بیان این نکته باشد که خداوند بر اساس حکمت خویش، پیامبران را بر می گزیند و به آنان وحی می کند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 13 - 27

27 - مشیت و اراده الهی ، مبنای گزینش و انتخاب پیامبران

شرع لكم . . . الله یجتبی إلیه من یشاء

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 32 - 1

1 - انتخاب پیامبر و تعیین جایگاه رسالت و وحی ، تنها در حوزه اراده و انتخاب الهی است .

أهم یقسمون رحمت ربّك

مراد از «رحمت ربّك» _ با توجه به آیه قبل _ نبوت است.

ص: 521

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 109 - 2

2_ خداوند ، مبعوث کننده پیامبران و فرستنده رسولان است .

و ما أرسلنا من قبلك إلا رجلاً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 4 - 15

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 7 - 4

4- خداوند ، مبدأ وحی و ارسال پیامبران

و ما أرسلنا قبلك إلا رجلاً نوحی إليهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 51 - 1

1_ بعثت پیامبران و تعیین تعداد آنان برای هر منطقه و مردم ، بسته به مشیت خداوند است .

و لو شئنا لبعثنا فی کلّ قریه نذیراً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 85 - 13

13 - ربوبیت خدا بر مردمان ، مقتضی بعثت پیامبران برای هدایت و راهنمایی آنان

قل ربی أعلم من جاء بالهدی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 86 - 6

6- بعثت پیامبران ، مقتضای ربوبیت خداوند بر خلق

و ما كنت ترجوا أن يلقى إليك الكتاب إلا رحمة من ربك

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - 16 - 36 - 6

6- ربوبیت الهی ، مقتضی فرستادن پیامبران برای انسان ها

قالوا ربنا يعلم إنا إليكم لمرسلون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 522

3 - گزینش پیامبران و رسولان ، تنها در اختیار خداوند است .

أم عندهم خزائن رحمة ربك

7 - گزینش رسولان و پیامبران از میان مردم ، جلوه ای از عزت و بخشندگی خداوند است .

أم عندهم خزائن رحمة ربك العزيز الوهاب

آمدن دو صفت «عزیز» و «وهاب» برای خداوند، پس از طرح مسأله موهبت نبوت و رسالت، می تواند گویای برداشت یاد شده باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - انتخاب و فرستادن رسولان برای بشر ، جلوه ای از فرمانروایی خداوند بر جهان هستی

أم عندهم خزائن رحمة ربك . . . أم لهم ملك السموت والأرض و ما بينهما

یادآوری فرمانروایی مطلق خداوند بر جهان، پس از مسأله رسالت و نبوت پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله)، می تواند گویای برداشت یاد شده باشد.

6 - گزینش پیامبر از میان انسان ها ، تنها در توان خداوند حاکم بر جهان هستی است .

جاءهم منذر منهم . . . أنزل عليه الذكر من بيننا . . . أم لهم ملك السموت . . . فليرتق

برداشت یاد شده از آن جا است که آیه شریفه، می تواند پاسخی به اعتراض کافران باشد که چرا از میان توده های مردم، حضرت محمد (صلی الله علیه و آله) به پیامبری مبعوث شده است؟ و یا چرا پیامبر از جنس بشر برگزیده شده است؟ (بل عجبوا أن جاءهم منذر منهم . . . أنزل عليه الذكر من بيننا).

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - فرستادن رسول و هدایت خلق ، با بشارت و انداز _ و نه قوای قهری طبیعت ، _ نمودی از حکمت خداوند است . *

ولله جنود . . . و كان الله عزيزاً حكيمًا . إنا أرسلناك شهِداً و مبشراً

از آیه قبل، استفاده شد که خداوند مالک یگانه هستی و حاکم مطلق و شکست ناپذیر است و می تواند خلق را به اجبار به سوی اهداف

بایسته وادارد؛ اما در این آیه، خداوند یادآوری کرده که حکمت او، اقتضا می کند که این هدایت، را از طریق فرستادن رسول و ارائه الگو و بشارت و انذار، انجام پذیرد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - حاقه - 69 - 10 - 7

7- ربوبیت خداوند، مقتضی بعثت پیامبران و عقوبت دشمنان ایشان است.

فعصوا رسول ربهم فأخذهم أخذة رابيه

ص: 523

935- منشأ پیروزی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - مجادله - 58 - 21 - 3,6

3 - خداوند ، پیامبران خود را با تضمین پیروزی آنان و شکست جبهه دشمن فرستاد .

كتب الله لأغلبن أنا ورسلي

6 - نیرومندی و شکست ناپذیری خداوند ، تضمین کننده پیروزی پیامبران بر دشمنانشان

كتب الله لأغلبن أنا ورسلي إن الله قوي عزيز

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حشر - 59 - 6 - 10

10 - پیروزی رسولان الهی بر کافران ، به اراده و مشیت خداوند است .

ولكن الله يسلم رسله على من يشاء

936- منشأ تسهیل مشکلات انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 26 - 4

4 - آسان ساختن برنامه های تبلیغی پیامبران ، جلوه ربوبیت خداوند و عنایت ویژه او به پیشبرد اهداف رسالت است .

ربّ .. يسر لي أمري

937- منشأ تعیین رسالت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 56 - 3

3- خداوند ، تعیین کننده محدوده رسالت پیامبران است .

و ما نرسل المرسلين إلا مبشرين و منذرين

938- منشأ تفاوت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 55 - 7

7- اعطای فضیلت بیشتر به برخی از انبیا از جانب خداوند، بر اساس علم او به شایستگی و لیاقت آنان است .

ص: 524

و رِبِّكَ أَعْلَمُ بِمَن . . . و لقد فضَّلنا بعض النَّبِيِّنَ على بعض

939- منشأ تکذیب انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - سبأ - 34 - 45 - 2

2- تکذیب پیامبران از سوی ملت های گذشته ، ناشی از روحیه حق ناپذیری آنان بوده است .

و کذَّب الذین من قبلهم . . . فکذَّبوا رسلی

تکرار ماده «کذب» (کذَّب و کذَّبوا) ممکن است به خاطر این باشد که «کذَّب» برای تکثیر و «کذَّبوا» برای تعدیه است. بنابراین استفاده می شود که آنان تکذیب پیامبران را دنبال کردند و همواره در پی آن بودند، تا حدی که جزء اخلاقیاتشان شد و از آن پس، براساس این خصلت، هر پیامبری را انکار می کردند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 24 - 10

10 - عنصر رفاه و استکبار ، مایه انکار تمامی پیامبران و مقابله با همه ادیان الهی

قالوا إنا بما أرسلتم به کـفرون

940- منشأ دشمنی با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - ذاریات - 51 - 53 - 2

2 - روحیه طغیان و سرکشی ، ریشه اصلی مواضع همگون کافران علیه پیامبران

أتواصوا به بل هم قوم طاغون

941- منشأ دعوت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 7 - 7

7- دعوت پیامبران ، تنها مبتنی بر وحی الہی بود .

بل قالوا أضغـث .. بل هو شاعر ... و ما أرسلنا قبلك إلا رجالاً نوحى إليهم

ص: 525

942- منشأ رسالت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 158 - 5

5_ تشریح دین و ارسال پیامبران در راستای فرمانروایی خدا بر جهان هستی است .

إني رسول الله إليكم جميعا الذي له ملك السموت والأرض

943- منشأ شکست دشمنان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - مجادله - 58 - 21 - 3,6

3 - خداوند ، پیامبران خود را با تضمین پیروزی آنان و شکست جبهه دشمن فرستاد .

كتب الله لأغلبن أنا ورسلي

6 - نیرومندی و شکست ناپذیری خداوند ، تضمین کننده پیروزی پیامبران بر دشمنانشان

كتب الله لأغلبن أنا ورسلي إن الله قوي عزيز

944- منشأ عصمت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 24 - 8

8_ پیامبران در پرتو امداد های الهی ، از گناه و فحشا ، مصون و معصومند .

كذلك لنصرف عنه السوء والفحشاء

از عبارت «لنصرف عنه ..» (تا بدی و پلیدی را از او دور سازیم) _ که دور ساختن گناه از یوسف(ع) را به خداوند نسبت داده است _ معلوم می شود مشاهده برهان نیز به توفیق الهی و امداد او بوده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 53 - 9

9_ پیامبران با توفیق خدا و شمول رحمتش بر آنان ، از ارتکاب گناهان مصون مانده و از خطر نفس اماره رهایی می یابند .

إن النفس لأماره بالسوء إلا ما رحم ربي

945- منشأ علم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 526

14 _ علم انبیا، دریافت شده از خداوند

و أعلم من اللّٰه ما لاتعلمون

946- منشأ علم غیب انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 36 - 4

4_ وحی و اخبار خداوند، طریق آگاهی پیامبران به امور غیبی و سرنوشت انسانها

أوحى إلى نوح أنه لن يؤمن من قومك إلا من قد آمن

947- منشأ گزینش انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 68 - 4,5,6

4 - انتخاب پیامبر، در قلمرو و اختیار خداوند است.

و ربك يخلق ما يشاء ويختار

جمله «یختار» می تواند اشاره به برگزیدن پیامبران از میان خلق باشد.

5 - بشر، فاقد صلاحیت گزینش پیامبر و تشریح قانون برای مردم

و ربك ... يختار ما كان لهم الخيره

«خیره» به معنای «تخیر» (اختیار کردن) است؛ مانند «طیره» که به معنای «تطیر» می باشد.

6 - گزینش پیامبر و تبیین وظایف خلق، از شؤون ربوبیت خداوند است.

و ربك يخلق ما يشاء ويختار

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 15 - 7

7- گزینش پیامبران برای دریافت وحی ، وابسته به مشیت خداوند و از شئون اختصاصی او است .

يلقى الروح من أمره على من يشاء

948- منشأ مبارزه با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 527

7 - خودبزرگ بینی ، ریشه مبارزه با پیامبران الهی و مبلغان دین

قال المأذونون الذین استکبروا من قومہ .. أتعلمون أن صلحاً مرسل من ربہ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 24 - 12

12 - محتوای پیام وحی ، محور اصلی درگیری مستکبران تاریخ در برابر پیامبران

قال مترفوها .. قالوا إنا بما أرسلتم به کافرون

از این که مترفان در پاسخ دعوت انبیا، مخالفت خویش را با پیام آنان ابراز کردند، برداشت یاد شده استفاده می شود.

949- منشأ مخالفت با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - جائیه - 45 - 23 - 2

2 - هواپرستی ، ریشه مخالفت برخی آگاهان و اهل دانش با پیامبران

أفرءیت .. علی علم

950- منشأ معجزه انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 78 - 6

6 - تمامی معجزات فرستادگان الهی ، به اذن خدا و در چهار چوب مشیت و مصالح مقدر شده او بود .

و ما کان لرسول أن یأتی بأیه إلاّ بإذن اللّٰه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - جائیه - 45 - 17 - 2

2 - معجزات پیامبران ، نشأت یافته از عالم امر *

وَأَتَيْنَهُم بَيِّنَاتٍ مِنَ الْأَمْرِ

ممکن است «بَيِّنَات» به معنای معجزات و «من» نشویہ باشد.

ص: 528

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 90 - 10

10 - خداوند ، بر اساس مشیت خویش ، پیامبران را به پیامبری بر می گزیند و انتخاب می کند .

أن ينزل الله من فضله على من يشاء من عباده

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 10 - 9

9 - امور طبیعی ، مجرای عملی شدن اراده خداوند در باره اعطای رسالت به پیامبران است .

إذ رءنا نازًا .. لعلی ءاتیکم منها بقبس

کشاندن موسی(ع) به کوه طور - که از آیات بعد استفاده می شود - با فراهم آوردن مقدماتی طبیعی (از قبیل گم کردن راه، احساس نیاز به آتش و ..)، گویای نکته مذکور است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 134 - 9

9 - اتمام حجت و فرستادن پیامبران برای ابلاغ آیات الهی ، مقتضای ربوبیت الهی است .

ربنا لولا أرسلت إلینا رسولاً فنتبع ءای- تک

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 28 - 13

13 - ربوبیت الهی ، مقتضای فرستادن رسول و ارائه دین به بشر ، همراه با دلیل و برهان روشن و اثباتگر

وقد جاءکم بالبینت من ربکم

برداشت یاد شده از آمدن قید «من ربکم» استفاده می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2- وحی و بعثت پیامبران ، مقتضای مالکیت و ربوبیت بی شریک خدا بر جهان و انسان

کذلک یوحی إلیک . . . له ما فی السموت و ما فی الأرض

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - دخان - 44 - 7 - 1

1- فرستنده قرآن و رسولان ، همان پروردگار یگانه آسمان ها و زمین و موجودات است .

إنا أنزلنه . . . إنا کنا مرسلین ... ربّ السموت و الأرض و ما بینهما

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 529

2 - یگانه مالک گنجینه های وجود ، دارای اختیار در اعطای رسالت به برگزیدگان خود

أم عندهم خزائن ربّک

از ارتباط آیات _ که در زمینه اثبات حقانیت رسالت پیامبر (صلی الله علیه و آله) و رد منکران آن است _ مطلب بالا استفاده می شود.

952- منشأ نجات انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 16 - 4

4 - رهایی پیامبران از فریب ها و وسوسه های کافران ، در پرتو تذکرات و رهنمود های خداوند است .

فلا یصدّک عنها من لایؤمن بها

953- منشأ هدایت های انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 17 - 2

2 - هدایت و راهنمایی پیامبران ، پرتوی از هدایت و راهنمایی خداوند است .

إذ جاءتهم الرسل . . . و أمّا ثمود فهدینهم

954- مواعظ انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 63 - 12، 11

11 _ مردم وظیفه دار باور به انذار های پیامبران و پرهیز از گرفتار آمدن به عذاب های الهی

لینذرکم ولتتقوا

12 _ پذیرش معارف دین و باور به اندرز های پیامبران ، زمینه ساز گرایش به تقوا و پرهیزگاری است .

لینذرکم ولتتقوا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 44 - 5

5 - پند و اندرز به مردم و هشدار دادن به آنان در باره فرجام کردار ناروا، از رسالت های پیامبران

لعلّه يتذکر أو يخشى

ص: 530

«تذکر» مطاوعه «تذکیر» است و در «قاموس» آمده که «تذکیر»، به معنای موعظه کردن است.

955- موانع ایمان به انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 111 - 5

5- اشرافیت و بینش غلط طبقاتی ، مانع از ایمان آوردن به پیامبران

قالوا أنؤمن لك و اتبعك الأذلون

956- موانع بعث انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 15 - 9

9- فرستادن پیامبران ، همراه با پیام تکلیف آفرین ، مخالف رحمانیت خداوند در دیدگاه مردم انطاکیه بود .

و ما أنزل الرحمن من شيء

برخی از مفسران برآنند که ذکر رحمانیت خداوند از سوی مردم انطاکیه، می تواند به این جهت باشد که آنان، فرستادن پیامبر را ناسازگار با رحمانیت خدا می پنداشتند؛ زیرا آمدن پیامبران نوعاً همراه با تکلیف بوده و آنان این کار را با رحمانیت خدا ناسازگار می دانستند.

957- موانع تأثیر انذارهای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 10 - 3

3- کسانی که دارای روح لجاجت و حق ناپذیری باشند ، انذار ها و اخطار های پیامبران ، در آنان کارساز نخواهد بود .

و سواء علیهم ءأنذرتهم أم لم تنذرهم لایؤمنون

958- موانع تکذیب انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 148 - 10

10_ عذاب الهی، تنها پایان بخش به تکذیب انبیای پیشین

كذلك كذب الذين من قبلهم حتى ذاقوا بأسنا

ص: 531

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 26 - 8

8 - آگاهی و توجه به سرنوشت شوم تکذیب کنندگان انبیای الهی ، بازدارنده انسان از تکذیب و زمینه ساز رویکرد به دین

فَأَذَاقَهُمُ اللَّهُ الْخِزْيَ . . . أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ

959- موانع دشمنی با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نازعات - 79 - 26 - 6

6 - ترس از خداوند و نگرانی از فرجام خویش ، پرهیز دهنده انسان از انکار معاد و باز دارنده او از طغیان گری و رویارویی با پیامبران

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِمَن يَخْشَى

عبرت گرفتن از داستان فرعون، به معنای دوری از رفتار و عقاید او است که در آیات قبل نمونه های آن بیان شد.

960- موانع شناخت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 94 - 8

8- همسان بودن انبیا با سایر مردم ، مانع شناخت ارزش ها و توانایی های ویژه آنان

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ . . . إِلَّا أَنْ قَالُوا أَبْعَثَ اللَّهُ بَشَرًا رَسُولًا

از اینکه مشرکان نبوت بشر را امری ناشدنی می دانستند، می تواند از این جهت باشد که آنان، پیامبران را افرادی چون خود تلقی می کردند

و آنان را همچون خود، ضعیف و ناتوان می شمردند.

961- موانع قبول انذار انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 130 - 11

11_ زندگی دنیا عامل فریب خوردن کافران در نپذیرفتن آیات و پند نگرفتن از انذار انبیا

وغرتهم الحيوه الدنيا

ص: 532

962- موانع کفر به انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 158 - 6

6_ اعتقاد به حاکمیت خداوند بر هستی ، از میان برنده هر گونه ناباوری نسبت به بعثت پیامبران

إني رسول الله .. الذي له ملك السموت والأرض

963- موانع مخالفت با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 19 - 8

8 - توجه به معاد و سرنوشت تکذیب کنندگان پیامبران بازدارنده انسان از مخالفت با دعوت فرستادگان الهی است .

و يوم يحشر أعداء الله إلى النار

با توجه به تقدیر «ذکرهم» یا «أندرهم» و امثال آن به عنوان عامل «یوم»، برداشت بالا استفاده می شود.

964- موانع موفقیت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 59 - 11

11_ تسلط متکبران و سرکشان حق ناپذیر بر توده های مردم ، از موانع موفقیت پیامبران

و تلك عاد جحدوا بأئمت ربهم ... و اتبعوا أمر كل جبار عنيد

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 14 - 2

2 - روحیه سرکشی امت ها ، عامل ناکامی پیامبران اولوالعزم در دعوت به وحدت دینی

شرع لكم .. أن أقيموا الدين ... و ما تفرقوا إلا

965- موانع نهضت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 63 - 11

11- ظاهرسازی های شیطان ، از موانع حرکت و نهضت انبیا

تالله لقد أرسلنا إلى أمم من قبلك فزین لهم الشیطن أعم لهم

ص: 533

966- موجبات لعن انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 79 - 5

5_ ترک نهی از منکر و بی اعتنایی به رواج فساد در جامعه موجب گرفتار شدن به لعنت خدا و پیامبران

لعن الذین کفروا ... ذلک بما عصوا و کانوا یعتدون. کانوا لایتناھون

967- موضعگیری علیه انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 81 - 1

1 - موضع گیری کافران رفاه زده عصر بعثت ، در برابر رهنمود های پیامبر (صلی الله علیه و آله) ، همانند موضع گیری کافران پیشین در

برابر رهنمود های پیامبرانشان

بل قالوا مثل ما قال الأُولون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 24 - 11

11 - پیروی از سنت های جاهلی ، عامل اصلی ایمان نیاوردن کافران و موضع گیری در برابر پیامبران

إِنَّا وَجَدْنَا ءَابَاءَنَا عَلَىٰ ءُمَّةٍ .. . قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 11 - 16

16- موضع منفی مشرکان مکه در برابر تعالیم پیامبران پیشین

وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُوا بِهِ فَمَسِيحُونَ هـ_ ذَا إِفْكٍ قَدِيمٍ

تعبیر به «إفک قدیم»، نمایانگر باور کافران مکه به دیرینه بودن پیام وحی و کذب بودن آن از ابتدای تاریخی آن است. به دیگر بیان قرآن در

نظر ایشان، همچون تعالیم دیگر پیامبران تاریخ، افترا است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - ذاریات - 51 - 53 - 1

1 - موضع گیری همگون کافران علیه پیامبران در طول تاریخ ، تداعی گر تبانی آنان بر مواضع یکسان و از شگفتی های تاریخ است .

اتواصوا به

ص: 534

«تواصی» (مصدر «تواصوا») به معنای سفارش کردن برخی به بعضی دیگر است و استفهام در «أتواصوا به» برای تعجب است. در آیه شریفه، از موضع گیری یکسان کافران تاریخ در برابر رسولان الهی - از آن جهت که گویا آنان همدیگر را بر این امر توصیه و سفارش کرده بودند - اظهار تعجب شده است.

968- موفقیت انبیای انطاکیه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - 36 - 20 - 6

6 - حبیب نجار ، مردی آشنا به پیامبران عصر خویش و مؤمن و پیرو ایشان

و جاء من أقصا المدینه رجل یسعی قال ی قوم اتبعوا المرسلین

دفاع حبیب نجار از پیامبران و توصیه به پیروی از آنان، گویای برداشت یاد شده است.

969- مومنان به انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 5 - 3

3 - مؤمنان به غیب (خدا و . . .) و معتقدان به رسالت و باورداران به آخرت ، هدایت یافتگانند .

الذین یؤمنون . . . أولئک علی هدی من ربهم

مشارالیه «أولئک» (اهل تقوا) ممکن است به صورت اجمالی ملاحظه شود. در این صورت کلمه «المتقین» مشارالیه خواهد بود. و ممکن است جنبه تفصیلی آن در نظر گرفته شود؛ در این لحاظ، صفات بیان شده برای «متقین» مشارالیه «أولئک» می باشد.

970- مؤمنان به انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 89 - 14

14 - در هر عصری عده ای از مردم به هیچ نحو به تعالیم انبیا پشت نکرده و به آنان کفر نمیورزند.

فقد و کلنا بها قوما لیسوا بها بکفرین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7_ تصدیق کنندگان انبیا و تقوای پیشگان راستکردار در قیامت ایمن از عقوبت‌های الهی و به دور از هر گونه اندوه هستند.

فمن اتقى و أصلح فلا خوف عليهم و لا هم يحزنون

ص: 535

مراد از نبودن خوف (لا خوف) به دلیل آیه بعد، ایمنی از گرفتار شدن به آتش دوزخ است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 105 - 6

6_ موحدان و مؤمنان به رسالت پیامبران ، تشکیل دهنده گروه سعادت‌مندان قیامتند .

فمنهم شقی و سعید

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - روم - 30 - 47 - 8

8 - جمعی از مردم اقوام گذشته ، به پیامبران ایمان آوردند و جمعی دیگر ، آنان را تکذیب کردند .

لقد أرسلنا .. رسلاً ... فانقمنا من الذين أجرموا

«فاء» در «فانقمنا» فصیحه است و حکایت از این می کند که پس از آمدن انبیا، جمعی ایمان آوردند و جمعی، تکذیب کردند و خداوند، از گروه دوم، انتقام گرفت. لازم به ذکر است که «و کان حقاً...» نیز مؤید نکته یاد شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 19 - 6

6 - کسانی که به خدا و همه پیامبران او ایمان دارند ، در زمره صدیقان و شهدا (گواهان) ، قرار می گیرند .

و الذين آمنوا بالله و رسله أولئك هم الصديقون و الشهداء

«شهدید» (مفرد «شهداء») به معنای گواه است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 55 - 5

5_ وجود دو گروه مؤمن و اخلا لگر در برابر دعوت پیامبران در طول تاریخ

فمنهم من امن به و منهم من صد عنه

971- مؤمنان به انبیای انطاکیه

6 - حبیب نجار ، مردی آشنا به پیامبران عصر خویش و مؤمن و پیرو ایشان

و جاء من أقصا المدينة رجل یسعی قال ی قوم اتبعوا المرسلین

دفاع حبیب نجار از پیامبران و توصیه به پیروی از آنان، گویای برداشت یاد شده است.

ص: 536

972- مؤمنان و هشدارهای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 101 - 7

7_ از آیات و نشانه های الهی در آسمان ها و زمین و از هشدار های پیامبران ، تنها کسانی که زمینه ایمان دارند ، بهره مند خواهند شد .

قل انظروا ماذا فی السموت والأرض و ما تغنی الأیت و النذر عن قوم لایؤمنون

973- مهتر بانی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 21 - 5

5- پیامبران ، رهبرانی دلسوز برای امت های خویش

و اذکر أخوا عاد إذ أنذر قومه

با الغای خصوصیت از مورد آیه، برداشت بالا به دست می آید؛ زیرا هود(ع) در دلسوزی برای امت، با سایر پیامبران تمایزی نداشته است.

974- مهلت به استهزاگران انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - رعد - 13 - 32 - 4,5

4_ خداوند کفرپیشگان و استهزا کنندگان پیامبران را مهلت می داد و فوراً آنان را عذاب نمی کرد .

فأملیت للذین کفروا

املاء (مصدر أملیت) به معنای مهلت دادن ، به تأخیر انداختن و طولانی کردن عمر است.

5_ خداوند پس از مدت ها و گذشت زمانهایی ، کفرپیشگان و استهزاگران انبیا را به عقوبت های خویش گرفتار می ساخت .

فأملیت . . . ثم أخذتهم فکیف کان عقاب

975- مهمترین اوامر انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6- پرهیز از بدکرداری و خطاپیشگی ، از مهم ترین فرمان های پیامبران به فرعون و اقوام پس از آنان و قوم لوط

و جاء فرعون . . . بالخاطئه . فعصوا رسول ربهم

ص: 537

مطرح کردن سرپیچی اقوام یاد شده از فرمان های پیامبران - پس از توصیف آنان به خطاپیشگی - می تواند گویای این حقیقت باشد که دستورات پیامبران بر محور پرهیز این اقوام از خطاپیشگی بود.

976- مهمترین رسالت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 24 - 5

5 - مبارزه با طغیان گران ، از شاخص ترین برنامه های رسالت پیامبران است .

اذهب إلى فرعون إنه طغی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 43 - 5

5 - مبارزه با طغیان گری از برجسته ترین برنامه های پیامبران

اذهبا .. إنه طغی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 44 - 3

3 - هدایت و اصلاح ، هدف اصلی رسالت پیامبران

فقولا له .. لعله يتذكر أو يخشى

فرعون با آن که طغیان گری زورگو بود، ولی موسی و هارون(ع) دستور جمع آوری سپاه و نبرد با او را نداشتند؛ بلکه مأمور بودند با ارائه آیات الهی و گفتار نرم، او را هدایت کنند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 48 - 5

5 - رسالت اصلی پیامبران ، آشنا کردن انسان ها با پروردگار یگانه جهان

قالوا ءامنا ربّ العـلمین . ربّ موسی و هـرون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - نمل - 27 - 45 - 6

6 - رهیابی مردم به پرستش خدای یگانه ، محوری ترین هدف رسالت پیامبران

و لقد أرسلنا .. أن اعبدوا الله

بدیهی است آنچه در رأس دعوت ها قرار گیرد، در واقع اساس و محور برنامه های بعدی به حساب آمده و راه را برای حرکت های جدید خواهد گشود.

ص: 538

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 59 - 9

9 - تلاوت آیات الهی بر مردمان ، مهم ترین وظیفه پیامبران

حَتَّى يَبْعَثَ فِي أُمَمٍ رَسُولًا يَتْلُوا عَلَيْهِمْ ءآيَاتِنَا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 14 - 4

4 - توحید و پرستش خدای یگانه ، پیام اصلی دعوت پیامبران و اساسی ترین رسالت ایشان

إِذْ جَاءَتْهُمْ الرِّسَالُ . . . أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ

از این که از میان پیام ها و رهنمودهای رسولان، موضوع عبودیت خداوند تخصیص به ذکر یافته است، مهم و اساسی بودن آن استفاده می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - قمر - 54 - 25 - 2

2 - محور نبوت پیامبران ، یادآوری ارزش ها به خلق و بیدارسازی فطرت خفته آنان است .

أَلْقَى الذِّكْرَ عَلَيْهِ مِنْ بَيْنِنَا

از آیه شریفه استفاده می شود که قوم ثمود، واژه «ذکر» را بر محتوای پیام صالح(ع) اطلاق کرده اند و چه بسا این تعبیر را از خود آن حضرت گرفته باشند. به هر حال خداوند این وصف را رد نکرده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نازعات - 79 - 17 - 3

3 - مبارزه با طغیان گران ، از شاخص ترین برنامه های رسالت پیامبران

أَذْهَبَ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نازعات - 79 - 18 - 4

4 - دعوت به پاکی و درست کاری ، سرلوحه برنامه پیامبران

فقل هل لك إلی أن تزگی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نازعات - 79 - 19 - 8

8 - هدایت مردم به خداوند و بیان ربوبیت او و ایجاد حالت خداترسی در آنان ، از نخستین اهداف پیامبران است .

فقل . . . و أهدیک إلی ربك فتخشی

- هدایت مردم به خداوند و بیان ربوبیت او و ایجاد حالت خداترسی در آنان، از نخستین اهداف پیامبران است.

ص: 539

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 33 - 8

8_ خداوند با اعطای علم، ایمان، اسم اکبر، میراث علم و آثار علم نبوت به انبیا، آنان را برگزیده است.

انّ الله اصطفى ادم و نوحاً

امام باقر (ع): ... یا محمد ... فأتی لم اقطع العلم و الايمان و الاسم الاکبر و میراث العلم و آثار علم النبوه ... من بیوتات الانبیاء الذین کانوا بینک و بین ابیک آدم و ذلک قول الله تبارک و تعالی: «انّ الله اصطفى ادم و ...».

کافی، ج 8، ص 117، ح 92؛ تفسیر عیاشی، ج 1، ص 168، ح 31.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 49 - 7

7_ معجزه، وسیله ایجاد و باور به صدق نبوت پیامبران در انسانها

قد جتتکم بایه من ربکم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 79 - 9

9_ ناسازگاری مقام نبوت و دارا بودن کتاب و حکمت، با دعوت مردم به پرستش خویش

ما کان لبشر .. ثم یقول للناس کونوا عباداً لی من دون الله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 56 - 2

2_ کتب آسمانی، نبوت و حکومت پیامبران، از آیات خداوند

فقد اتینا ال ابرهیم الکتب و الحکمه و اتیناهم ملکاً عظیماً.. انّ الذین کفروا با

با توجه به آیه 54 می توان گفت: کتاب، حکمت و ملک عظیم از مصادیق «بایاتنا» است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 164 - 1

1_ حضرت محمد (صلی الله علیه و آله) پیامبر و فرستاده ای از جانب خدا همانند دیگر پیامبران و فرستادگان خدا

و رسلا قد قصصنهم علیک من قبل و رسلا لم نقصصهم علیک

«رسلا» مفعول برای «ارسلنا»ی مقدر می باشد، یعنی و ارسالنا رسلا و این جمله عطف شده به «او حینا الی . . .» بنابراین در تشبیه با آن شریک است. با این تفاوت که لازمه معنای مشبه (انا او حینا الیک) که رسالت باشد، اراده شده است؛ یعنی ای پیامبر تو رسول ما هستی چنانچه پیامبران پیشین عهده دار رسالت بودند.

ص: 540

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 165 - 10

10_ فرستادن پیامبران مقتضای عزتمندی و حکمت خداوند

رسلا مبشرین و منذرین . . . و کان الله عزیزاً حکیماً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 89 - 5

5_ خداوند عطا کننده کتاب و منصب قضاوت و نبوت به پیامبران است.

أولئك الذين آتینهم الكتب والحکم والنبوه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 28 - 6

6_ مقام نبوت ، رحمت خاص خداوند به پیامبران

وآتِنی رحمه من عنده

نکره آوردن «رحمه» دلالت بر عظمت دارد و توصیفش به «من عنده» حاکی از ارجمندی آن است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 88 - 10

10_ مقام نبوت ، روزی خاص و نیکوی خداوند به پیامبران است .

ورزقنی منه رزقاً حسناً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - رعد - 13 - 38 - 2

2_ رسول اکرم (صلی الله علیه و آله) و سایر پیامبران ، از ناحیه خداوند به رسالت برانگیخته شدند .

و لقد أرسلنا رسلاً من قبلك

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 44 - 2

2- تفاوت انبیا با سایر انسان ها ، در دریافت وحی از خدا ، داشتن مقام نبوت و کتاب آسمانی است .

و ما أرسلنا من قبلك إلا رجالاً نوحی إليهم .. بالبینت والزبر

برداشت فوق، بنابراین نکته است که آیه در ادامه معرفی انبیا باشد بدین صورت که: آنان از جنس بشر هستند (و ما أرسلنا من قبلك إلا رجالاً نوحی إليهم ..) و به آنان وحی می شود و....

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 541

13 - فرستادگان الهی، با در دست داشتن وحی الهی در قالب عبارت های قابل تلاوت در میان مردم، مبعوث می شدند.

ألم یأتکم رسل منکم یتلون علیکم ءایات ربکم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 78 - 1

1 - خداوند، پیش از بعثت پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله)، رسولانی بسیار فرستاده است.

و لقد أرسلنا رسلاً من قبلك

تکثیر «رسلاً» برای بیان تکثیر است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 83 - 1

1 - جوامع و امت های پیشین، برخوردار از فرستادگان الهی، با پیام ها و دلایل روشن

فلما جاءتهم رسلهم بالبینات

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 51 - 7

7 - بعثت رسولان و پیامبران، یکی از راه های گفتوگوی خداوند با انسان ها

أو یرسل رسلاً

برداشت یاد شده بنابراین نکته است که فرستادن رسول غیر از وساطت فرشتگان در ابلاغ وحی بوده و «فیوحی» نظر به ابلاغ وحی داشته باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 6 - 2

2 - رسالت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله)، در ادامه سنت الهی بر بعثت پیامبران

و کم أرسلنا من نبی

978- نبوت برادران انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 89 - 4

4_ برخی از پدران و فرزندان برادران پیامبران پیشین (ابراهیم(ع)، اسحاق و ..) بهره مند از تعالیم آسمانی (کتاب) و دارای منصب قضاوت و مقام نبوت بوده اند.

و من ءابائهم و ذریتهم و إخوانهم .. أولئک الذین ءاتینهم الکتب و الحکم و النبوه

ص: 542

979- نبوت پدران انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 89 - 4

4_ برخی از پدران و فرزندان و برادران پیامبران پیشین (ابراهیم(ع)، اسحق و ..) بهره مند از تعالیم آسمانی (کتاب) و دارای منصب قضاوت و مقام نبوت بوده اند.

و من ءابائهم و ذریتهم و إخوانهم .. أولئک الذین ءاتینهم الکتب و الحکم و النبوه

980- نبوت خویشاوندان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 89 - 4

4_ برخی از پدران و فرزندان و برادران پیامبران پیشین (ابراهیم(ع)، اسحق و ..) بهره مند از تعالیم آسمانی (کتاب) و دارای منصب قضاوت و مقام نبوت بوده اند.

و من ءابائهم و ذریتهم و إخوانهم .. أولئک الذین ءاتینهم الکتب و الحکم و النبوه

981- نبوت فرزندان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 89 - 4

4_ برخی از پدران و فرزندان و برادران پیامبران پیشین (ابراهیم(ع)، اسحق و ..) بهره مند از تعالیم آسمانی (کتاب) و دارای منصب قضاوت و مقام نبوت بوده اند.

و من ءابائهم و ذریتهم و إخوانهم .. أولئک الذین ءاتینهم الکتب و الحکم و النبوه

982- نجات انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 103 - 1

1_ خداوند ، به هنگام نزول عذاب استیصال بر کافران ، رسولان خود و مؤمنان را از مهلکه دور کرده و از آسیب پذیری نجات می داد .

فهل ينتظرون إلا مثل أيام الذين خلوا من قبلهم . . . ثم ننجى رسلنا و الذين ءامنوا

ص: 543

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 110 - 11

11_ خداوند ، پیامبران و پیروان ایشان را از عذاب های استیصال نجات می بخشید .

جاءهم نصرنا فنجی من نشاء

«نجی» ماضی مجهول و «من» نایب فاعل آن است. مفعول «نشاء» کلمه ای مانند «نجاته» است که از «نجی» استفاده می شود. بنابراین «فنجی من نشاء»؛ یعنی، پس نجات داده شد آنکه ما نجات یافتنش را می خواستیم. از مصداقهای مورد نظر برای «من نشاء» پیامبران و پیروان ایشان است.

983- نجات بخشی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 22 - 8

8 - مردان الهی (همچون پیامبران) در اندیشه آزادی ملت های مظلوم اند ، نه در فکر رفاه خویش .

و تلك نعمه تمنّها علیّ أن عبّدتّ بنی اسرائیل

از آیه یاد شده به دست می آید که آنچه فکر موسی(ع) را شدیداً به خود مشغول می داشت، گرفتاری بنی اسرائیل بود و این نگرانی آسایش زندگی وی را در دستگاه فرعون به کلی تحت الشعاع قرار داده بود.

984- نجات پیروان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 110 - 11

11_ خداوند ، پیامبران و پیروان ایشان را از عذاب های استیصال نجات می بخشید .

جاءهم نصرنا فنجی من نشاء

«نجی» ماضی مجهول و «من» نایب فاعل آن است. مفعول «نشاء» کلمه ای مانند «نجاته» است که از «نجی» استفاده می شود. بنابراین «فنجی من نشاء»؛ یعنی، پس نجات داده شد آنکه ما نجات یافتنش را می خواستیم. از مصداقهای مورد نظر برای «من نشاء» پیامبران و پیروان ایشان است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5_ به هنگام نزول عذاب الهی ، تنها همگامان پیامبران اهل نجاتند .

فأنجينه و الذين معه برحمه منا

ص: 544

985- نزول کتب آسمانی بر انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - مرسلات - 77 - 5 - 2

2- فرشتگان ، ابلاغ کننده وحی و کتاب های آسمانی به رسولان

فالملقى ت ذكراً

مقصود از «ذکر»، وحی و کتاب های آسمانی است و اطلاق ذکر بر این معنا، در قرآن بسیار است.

986- نزول ملائکه بر انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 51 - 6

6- نزول فرشته بر پیامبران ، یکی از راه های گفتوگوی خداوند با انسان است .

أو يرسل رسولا فيوحى بإذنه ما يشاء

987- نزول وحی بر انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 144 - 3

3- آسمان محل ظهور و بروز وحی بر پیامبران

قد نرى تقلب وجهك فى السماء

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - مرسلات - 77 - 5 - 2

2- فرشتگان ، ابلاغ کننده وحی و کتاب های آسمانی به رسولان

فالملقى ت ذكراً

مقصود از «ذکر»، وحی و کتاب های آسمانی است و اطلاق ذکر بر این معنا، در قرآن بسیار است.

جلد - نام سورہ - سورہ - آیہ - فیش

10 - مریم - 19 - 58 - 2

ص: 545

2- قرآن در بیان دودمان برخی از پیامبران (ادریس) ، تنها از انتساب آنان به آدم (ع) سخن گفته است .

من النبیین من ذریهٔ آدم

«من» در «من ذریهٔ آدم» برای تبعیض است و بیانگر آن است که «ذریهٔ آدم» یکی از چهار ویژگی است که در آیه برای «النبیین» ذکر شده است، سه دسته دیگر عبارتند از: «من حملنا مع نوح» و «ذریهٔ ابراهیم» و «ذریهٔ [اسرائیل]»؛ گرچه همه پیامبران «ذریهٔ آدم» هستند، ولی تنها «ادریس» است که گفته می شود قبل از نوح می زیسته و نسب مطرح شده ای جز انتساب به آدم ندارد، اما سه گروه دیگر به نزدیک ترین فرد برجسته در نیاکان خود انتساب یافته اند.

989- نسل انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 141 - 10

10 - خویشاوندی با پیامبران و از نسل ایشان بودن ، در قیامت کارساز نبوده و موجب رهایی از پیامد های اعمال نخواهد شد .

تلک أمه قد خلت لها ما کسبت و لکم ما کسبتم

بیان این معنا - که پاداش عمل پیامبران برای دیگران سودمند نخواهد بود - در خطاب به کسانی که از نسل پیامبرانی چون: ابراهیم، اسحاق و یعقوب هستند، گویای برداشت فوق است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 34 - 1

1 - آدم ، نوح ، خاندان ابراهیم و خاندان عمران از نسل و نژادی واحد

انّ الله اصطفی . . . ذریهٔ بعضها من بعض

برداشت فوق را روایت امام صادق (ع) تأیید می کند که فرمود: الذین اصطفاهم الله، بعضهم من نسل بعض.

مجمع البیان، ج 2، ص 735.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 42 - 15

15 - مریم ، برگزیده خداون از نسل انبیای الهی

یا مریم انّ الله اصطفیک

امام باقر (ع) در معنی آیه فوق فرمود: .. اصطفیک من ذریّه الانبیاء.

مجمع البیان، ج 2، ص 746، نورالثقلین، ج 1، ص 336، ح 130.

نشانه های حقانیت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 546

19 - ایمان و اعتقاد پیامبران به خدا و محتوای پیام های خویش ، نشانه صداقت آنان در ادعای نبوت و رسالت است .

رسوله .. الذی یؤمن بالله و کلمته

توصیف پیامبر (صلی الله علیه و آله) به اینکه خود به محتوای پیامهای خویش ایمان داشت، می تواند به منظور دلیلی بر صدق رسالت او ایراد شده باشد.

990- نشانه های صداقت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 72 - 4

4 - استغنا از مردم ، شرط لازم نبوت و درخواست کمترین مزد از آنان ، نشانه عدم صداقت مدعی پیامبری است .

أم تسئلهم خرَجًا

991- نصرت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 172 - 2

2 - پیامبران ، در همه عرصه های رسالت و صحنه های مبارزاتی خود ، از نصرت خداوند برخوردار شدند .

و لقد سبقتم کلمتنا .. إنهم لهم المنصورون

برداشت یاد شده از آن جا است که در آیه شریفه، حدود و موارد نصرت خداوند به پیامبران ذکر نگردیده، بلکه به صورت مطلق یاد شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 51 - 4، 1

1 - پیامبران (ع) ، برخوردار از نصرت و یاری خداوند

إنا لننصر رسلنا

4- نصرت و یاری خداوند به پیامبران و مؤمنان ، امری قطعی و وعده ای تخلف ناپذیر است .

إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَ الَّذِينَ ءَامَنُوا .. و یوم یقوم الأشه_د

از آمدن جمله «إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا ..» با حرف تأکید (إِنَّ) و مسند در قالب فعل (لننصر)، برداشت یاد شده به دست می آید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 52 - 10

10 - پذیرفته نشدن عذر ستمگران ، دوری آنان از رحمت خداوند و جای گرفتن در سرایی بد ، مظهر نصرت الهی به پیامبران و

ص: 547

إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ ءَامَنُوا .. يَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهُدُ . يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظُّلْمِينَ مَعْدَرُ

برداشت یاد شده با توجه به این نکته است که آیه شریفه، بیانگر چگونگی نصرت الهی در قیامت از رسولان و مؤمنان است که در آیه پیش (یوم يقوم الأشهد) به آن اشاره شده بود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 55 - 4

4 - وعده خداوند به یاری پیامبران و مؤمنان ، مقتضی صبر و شکیبایی همه رهبران و مبلغان دینی ، در برابر آزارها و کارشکنی های دشمنان است .

إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ ءَامَنُوا .. فَاصْبِرْ

992- نصرت دنیوی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 51 - 3

3 - نصرت و یاری خداوند به پیامبران و مؤمنان ، هم در زندگی دنیا است و هم در آخرت .

إِنَّا لَنَنْصُرُ .. فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهُدُ

993- نظارت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 69 - 8

8 - روح پیامبران ، حاضر و ناظر بر تمامی رفتار بندگان در دنیا است .

و جَاءَ بِالنَّبِيِّينَ

برداشت یاد شده به خاطر این نکته است که لازمه گواهی دادن بر اعمال، نظارت و حضور در صحنه عمل است.

994- نعمت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 129 - 6

6 - بعثت پیامبران و انتخاب ایشان از میان خود مردم و از جنس آنان ، از نعمت های الهی است .

ربنا وبعث فیهم رسولا منهم

ص: 548

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 151 - 6

6 - انتخاب پیامبران از میان مردم و از جنس خودشان ، از نعمت های الهی است .

كما أرسلنا فيكم رسولا منكم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 20 - 4,6

4 - بنی اسرائیل ، برخوردار از نعمت پیامبرانی متعدد پیش از موسی (ع)

اذ جعل فيكم انبياء

6 - بعثت پیامبران در میان امت ها ، نعمتی بزرگ برای آنان

اذكروا نعمه الله عليكم اذ جعل فيكم انبياء

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 38 - 22

22 - مردم در برابر نعمت وجود پیامبران و معلمان توحید ، ناسپاسند .

ذلك من فضل الله علينا وعلى الناس ولکن اکثر الناس لا يشكرون

شکر، در برابر نعمت است و نعمتهایی که آیه مورد بحث گویای آن است عبارت است از: 1_توحید (ما کان لنا أن نشکر . . .)، 2_وجود پیامبران به عنوان معلمان توحید و بیانگران شریعت و آیین الهی (ملّه آبائی ابراهیم ...). برداشت فوق، ناظر به دومین نعمت یاد شده در آیه است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 21 - 8

8 - انسان ، موجودی ناسپاس در برابر نعمت بعثت پیامبران و تعلیمات الهی آنان

و إذا أذقنا الناس رحمہ . . . إذا لهم مکر فی آياتنا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 41 - 1

1- بشر ، بهره مند از وجود پیامبران صاحب رسالت ، قبل از رسول خاتم (صلی الله علیه و آله)

و لقد استهزیء برسول من قبلک

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 23 - 4

4 - ارسال رسولان به سوی مردم ، نعمتی معنوی در کنار سایر نعمت های الهی برای بشر و نمودی دیگر از ربوبیت ، تدبیر و نظارت دقیق او بر احوال خلق است .

ص: 549

و ما کنا عن الخلق غفلین . . . و لقد أرسلنا نوحًا إلی قومه

در آیات پیشین، آوردن تعبیرهایی چون: «أنزلنا»، «أسکتنا»، «أنشأنا» و «نسقیکم»، برای بیان نمونه‌هایی از نعمت‌های مادی خداوند برای بشر و نمودهایی از تدبیر او بود. اکنون تعبیر «و لقد أرسلنا...» در کنار آن نعمت‌ها، بیانگر نعمت معنوی خدا و یادآور نمودی دیگر از ربوبیتو تدبیر و نظارت او بر کاربندگان می‌باشد.

995- نعمتهای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 43 - 6

6- پیامبری، موهبتی است الهی که خداوند، به پیامبران اعطا کرده است.

و ما أرسلنا من قبلك إلا رجالاً نوحی إلیهم

996- نفرین انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 15 - 2

2- انبیا از هدایت شدن اقوام کافر ناامید شدند و آنان را نفرین کردند.

قالت لهم رسلهم . . . و استفتحوا

انبیا پس از ارائه بینات و چند گفت و گو با کافران و تهدید شدن از سوی آنان و اعلام تهدید خداوند، از خداوند طلب پیروزی برای خویش کردند و این نشانگر این است که آنان امیدی به هدایت اقوام خویش نداشتند.

997- نفی الوهیت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 75 - 21

21_ هشدار خداوند به مسلمانان در مورد خطر گرایششان به شرک با خدا پنداشتن پیامبران و اولیاء الهی

ما المسيح ابن مریم الا رسول . . . انظر انی یؤفکون

با توجه به اینکه تک تک مسلمانان باید با دقت سرنوشت نابهنجار و شرک آلود بنی اسرائیل را مد نظر داشته باشند، معلوم می‌شود، چنین

خطری (گرایش به شرک با خدا پنداشتن پیامبران)، در کمین مسلمانان نیز هست و هدف از این فرمان (انظر) پیشگیری از گرفتار شدن به این وضعیت نارواست.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 550

19 - توجه به محدودیت دانش پیامبران (ع) بازدارنده آدمی از باور به الوهیت آنان

و لا اعلم ما فی نفسک

998- نقش اجتماعی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - قمر - 54 - 25 - 5

5 - انبیا، پیامدار رهبری اجتماعی و فکری خویش برای جامعه *

بل هو کذاب أشر

متهم شدن صالح(ع) به خودخواهی و قدرت طلبی، متفرع بر این است که آن حضرت، از آنان انتظار اطاعت و پذیرش فرمانش را داشته باشد.

999- نقش انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 213 - 10

10 - نقش برجسته پیامبران در تحولات تاریخ

فبعث الله النبيين... و ما اختلف فيه الا... من بعد ما جاءتهم اليينات

جمله «و ما اختلف فيه»، دلالت بر تحوّل جوامع دارد که سبب آن جهت گیری برخی از انسانها در برابر انبیاست.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 220 - 1

1 - پرسش مردم از پیامبر (صلی الله علیه و آله) درباره ایتم

و یسئلونک عن الیتامی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6_ دخالت پیامبران در مسائل نظامی و سیاسی

اذ قالوا لنبي لهم ابعث لنا ملكاً نقاتل في سبيل الله

28_ برخی پیامبران بنی اسرائیل پس از موسی (ع)، مقام زمامداری جامعه را بر عهده نداشتند. *

ابعث لنا ملكاً.. و قد أخرجنا من ديارنا

درخواست ملک (پادشاه و زمامدار)، حاکی از آن است که پیامبر آن عصر پادشاهی و زمامداری جامعه خویش را بر عهده نداشته

ص: 551

است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 194 - 3

3_ پیامبران ، واسطه خداوند در نوید پاداش به خردمندان

اتنا ما وعدتنا علی رسلک

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 165 - 6,7

6_ پیامبران ، وسیله اتمام حجت خدا بر مردم

رسلا .. لئلا یکون للناس علی الله حجه بعد الرسل

7_ نیاز همواره انسان ها به پیامبران برای هدایت و راهیابی

رسلا .. لئلا یکون للناس علی الله حجه بعد الرسل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 171 - 15

15_ حضرت عیسی (ع) ، هدایتگر و احیاگر انسانها *

انما المسيح .. رسول الله و كلمته القها إلى مریم و روح منه

گفته شده مسیح را از آن جهت خداوند کلمه خویش خوانده که همانند کلامش مایه هدایت مردمان است. و از آن جهت او را روح نامید که عامل حیات معنوی و نیز حیات مادی انسانها می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 16 - 7

7_ صلح و امنیت ، در سایه هدایت های انبیای الهی

یهدی به الله من اتبع رضونه سبل السلم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 20 - 12

12 - برانگیخته شدن پیامبران در بنی اسرائیل ، زمینه حاکمیت و استقلال آنان *

اذ جعل فیکم انبیاء و جعلکم ملوکاً

تقدیم جمله «جعل فیکم انبیاء» بر جمله «جعلکم ملوکاً»، می تواند اشاره به این معنی باشد که وجود انبیا در میان بنی اسرائیل، سبب استقلال و فرمانروایی آنان شد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 32 - 20,22,23

ص: 552

20_ خداوند برانگیزنده پیامبرانی بسیار برای هدایت بنی اسرائیل

و لقد جاءتهم رسلنا بالبينت

22_ انبیای بنی اسرائیل، دارای بیاناتی روشن و بدون ابهام در توجیه احکام و قوانین کیفری *

و لقد جاءتهم رسلنا بالبينت

«بینات»، به قرینه صدر آیه، می تواند اشاره به شرح و تبیین کیفرهای الهی در موارد قتل و جنایت باشد.

23_ اتمام حجت خداوند بر بنی اسرائیل با فرستادن پیامبرانی به همراه دلایل روشن

و لقد جاءتهم رسلنا بالبينت

تویخ بنی اسرائیل به جهت اسرافکاری و قانونشکنی پس از ارسال پیامبران، گویای این است که دعوت پیامبران کافی برای هدایت و رفع عذر بوده که از آن به اتمام حجت تعبیر شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 48 - 10

10_ پیامبر (صلی الله علیه و آله)، وظیفه دار قضاوت در بین اهل کتاب بر اساس احکام الهی

فاحکم بینهم بما أنزل الله

برداشت فوق بر این مبناست که ضمیر در «بینهم» به اهل کتاب باز گردد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 117 - 11

11_ پیامبران به هنگام حضور در میان امت های خویش، گواه و ناظر بر اعمال و عقاید آنان

و كنت عليهم شهيداً مادمت فيهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 48 - 8

8_ ایمان و عمل شایسته و رسیدن به امنیت خاطر، دستاوردهای رسالت انبیا

و ما نرسل المرسلين إلا . . . فمن آمن وأصلح فلا خوف عليهم ولا هم يحزنون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 90 - 16

16 _ هدایت پیامبران و کتب آسمانی، یادآوری و بیدار ساختن فطرت آدمی است.

إن هو إلا ذكرى للعلمين

«ذکر» به معنای یادآوری است و معمولاً در مواردی به کار می رود که موضوع مورد نظر قبلاً فراگرفته شده، ولی از یاد رفته باشد. بنابراین هدایت‌های انبیا یادآوری آموخته های فطری است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 130 - 2

ص: 553

2_ رسولان الهی حجت‌های خداوند بر جن و انس هستند.

يمعشر الجن و الإنس ألم يأتكم رسل منكم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 69 - 4,5

4_ پیامبران ، برخاسته از میان مردم

أن جاءكم ذكر من ربكم على رجل منكم

5_ پیامبران ، واسطه ابلاغ دین و معارف الهی به مردم

أو عجبتم أن جاءكم ذكر من ربكم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 94 - 1

1_ خداوند برای اقوام گذشته پیامبرانی را به منظور هدایت آنان و تسلیم شدنشان در برابر او ارسال داشت .

و ما أرسلنا فی قریه من نبی إلا أخذنا أهلها بالبأساء

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 156 - 2

2_ پیامبران الهی در اندیشه رساندن امت خویش به حیاتی زیننده و نیکو در دنیا و سعادت و نیکبختی در آخرت

و اکتب لنا فی هذه الدنيا حسنه و فی الاخره

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 21 - 7

7_ ادیان آسمانی و پیامبران الهی ، جلوه های رحمت خدا بر مردم

و إذا أذقنا الناس رحمه

«رحمه» در «و إذا أذقنا الناس رحمه» _ به قرینه فرازهای پیشین _ می تواند کنایه از ادیان آسمانی باشد که توسط پیامبران برای نجات بشر از

مشکلات و مصایب آورده شده اند. گفتنی است که جمله «إِذَا لَهِم مَكْرَ فِي آيَاتِنَا» نیز مؤید این برداشت می باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 75 - 5

5_ معجزات ، فعل خداست که با واسطه پیامبران صورت می پذیرد .

ثم بعثنا .. بآیتنا

برداشت فوق از اضافه «آیات» _ که عبارت از معجزات است _ به «نا» استفاده شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 554

3_ معجزه، فعل خداست که با واسطه پیامبران صورت می پذیرد .

فلما جاءهم الحق من عندنا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 38 - 21، 20

20_ انبیا، پیام آوران توحید و معلمان یکتاپرستی بودند .

ما كان لنا ان نشرك بالله من شيء ذلك من فضل الله علينا وعلى الناس

اعتقاد توحیدی پیامبران خدا را، تفضّل خدا بر مردمان دانستن _ که مفاد «ذلک من فضل الله .. علی الناس» است _ می رساند که: عموم مردم از طریق پیامبران، به توحید دسترسی پیدا می کنند.

21_ پیامبران، واسطه جریان فضل الهی بر مردمان

ذلک من فضل الله علينا وعلى الناس

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 4 - 6

6- مبلغان، در تبلیغ دین باید با زبان مردم خویش سخن بگویند .

و ما أرسلنا من رسول إلاّ بلسان قومه لیبین لهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - حجر - 15 - 12 - 4

4- خداوند، از طریق انبیای خود، علی رغم مورد استهزا قرار گرفتن آنها، آیات خود را در قلب های تبهکاران نفوذ می دهد . *

كذلك نسلک فی قلوب المجرمین

برداشت فوق، مبتنی بر این احتمال است که ممکن است سؤال شود: چگونه خداوند انبیای خود را به سوی مردم گسیل می دهد در حالی که آنان مورد استهزا قرار می گیرند و در این صورت غرض بر آورده نمی شود؟ خداوند جواب می دهد که با همین وضعیت، ما آیات خود را در دلها نفوذ می دهیم.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 15 - 11

11- نزول عذاب دنیوی بر امت های گنہکار ، تنها پس از اتمام حجت و فرستادن پیامبری برای ایشان است .

و ما کنا معذبین حتی نبعث رسولاً

جمله «ما کنا معذبین حتی نبعث رسولاً» اطلاق دارد و عذاب دنیوی را هم دربرمی گیرد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - کهف - 18 - 81 - 2

2- خضر (ع) و همطرازان او ، مجریان اراده خداوند هستند .

ص: 555

با این که گوینده سخن در «أردنا» فقط خضر(ع) بوده، ولی ضمیر جمع آورده شده است. به نظر می رسد که خضر(ع) می خواهد این نکته را تفهیم کند که او، در این تصمیم، مستقل نیست، بلکه اراده خداوند، پشتیبان کار است. از سوی دیگر «ربّ» را فاعل «یبدل» ذکر کرد تا نقش پرداز اصلی صحنه را مشخص سازد و طولی بودن اراده خود با اراده خدا را بیان کند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 134 - 11، 9، 2

2 - خداوند ، بدون فرستادن رسولان و اتمام حجت بر مردم ، آنان را عذاب نمی کند .

و لو آتأ أهلكنهم بعداب من قبله لقالوا ربنا لولا أرسلت

«لو» در «لو آتأ..» برای امتناع است؛ یعنی، اگر پیش از فرستادن رسول و اتمام حجت عذاب می کردیم - که البته نمی کنیم - جا برای اعتراض بود.

9 - اتمام حجت و فرستادن پیامبران برای ابلاغ آیات الهی ، مقتضای ربوبیت الهی است .

ربنا لولا أرسلت إلینا رسولا فننّبع آءای تک

11 - فرستادن پیامبران ، هموارکننده راه دسترسی انسان به هدایت و آیات الهی است .

لولا أرسلت إلینا رسولا فننّبع آءای تک

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 47 - 11

11 - « عن هشام بن سالم قال : سألت أبا عبد الله (ع) عن قول الله عزّ وجلّ : « ونضع الموازين القسط ليوم القيامة فلا تظلم نفس شيئا » قال : هم الأنبياء والأوصيا (ع) ؛

از هشام بن سالم نقل شده که گفت: از امام صادق(ع) در باره قول خدای عزّ وجلّ «ونضع الموازين القسط ليوم القيامة..» پرسیدم فرمود: موازين قسط، پیامبران و اوصیا هستند».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 80 - 12، 11

11 - نقش پیامبران در انتقال صنعت و علوم تجربی به انسان

داود . . . و علّمنه صنعه لبوس لکم لتحصنکم من بأسکم

12- پیامبران ، واسطه خیر رساندن به مردم از ناحیه خدا

داود . . . و علّمنه صنعه لبوس لکم لتحصنکم من بأسکم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 93 - 2

2- مردم ، خود عامل اختلاف در دین شدند و نه پیامبران الهی .

أُمَّه وَحَدَه . . . وَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ

خداوند، اختلاف و پراکندگی را به خود مردم نسبت داده است (و تقطّعوا أمرهم بینهم) این نسبت می تواند برای رفع این توهم

ص: 556

باشد که تعدد پیامبران موجب اختلاف میان مردم گردید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 62 - 6

6 - پیامبران ، واسطه وصول فیض و رحمت خدا به خلق

إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 65 - 3

3 - پیامبران الهی ، واسطه وصول فیض و رحمت خاص خداوند به پیروانشان

وَأَنْجِينَا مُوسَىٰ وَمَنْ مَعَهُ أَجْمَعِينَ

تصریح به نام موسی(ع) و ذکر آن پیش از پیروان وی، می تواند اشاره به مطلب فوق داشته باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 119 - 3

3 - شمول رحمت حق نسبت به مؤمنان ، در پرتو وجود پیامبران

نَجِّنِي وَمَنْ مَعِيَ ... فَأَنْجِينَهُ وَمَنْ مَعَهُ

از این که نوح(ع)، مستقل از پیروانش و مقدم بر آنان یاد شده است، مطلب بالا به دست می آید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 152 - 5

5 - اصلاح جوامع بشری ، تنها در پرتو رهبری دین و پیامبران میسر است .

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرَ الْمُسْرِفِينَ . وَالَّذِينَ يَفْسُدُونَ فِي الْأَرْضِ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 170 - 4

4- شمول رحمت حق نسبت به مؤمنان ، در پرتو وجود پیامبران

رَبِّ نَجْنِي وَ أَهْلِي . . . فَ نَجِّنِي هـ وَ أَهْلَهُ أَجْمَعِينَ

از این که لوط(ع)، مستقل از کسان خود و مقدم بر آنان یاد شده است، مطلب بالا به دست می آید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 188 - 5

5- اجابت درخواست های کافران از سوی پیامبران ، منوط به اذن الهی

فَأَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسْفًا . . . قَالَ رَبِّي أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ

برداشت یاد شده از آن جا است که شعیب(ع)، پاسخ گویی به درخواست مردم «ایکه» را، به خدا و علم او محول کرد.

ص: 557

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - نمل - 27 - 55 - 4

4- رسالت پیامبران ، در جهت تعدیل تمایلات بشر است نه سرکوب کردن آنها .

أنتکم لتأتون الرجال شهوه من دون النساء

لوط پیامبر(ع)، به قومش نمی گوید که باید جلوی غریزه را به کلی گرفت؛ بلکه می گوید: باید آن را به گونه ای صحیح ارضا کرد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - نمل - 27 - 59 - 2

2 - هلاک شرک پیشگان مفسد و نجات مؤمنان به اراده الهی و در سایه تلاش های پیامبران ، شایان سپاس گزاری به درگاه خدا و فرستادن درود و سلام بر فرستادگان او

قل الحمد لله و سلم علی عباده الذین اصطفی

رهنمود الهی به حمد و ستایش برای او و فرستادن درود و سلام بر بندگان برگزیده اش (پیامبران)، در پی یادآوری مکرر نجات مؤمنان و هلاکت کافران، مطلب یاد شده را افاده می کند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 59 - 8, 4, 3

3 - پیامبران الهی ، تمام کنندگان حجت خدا بر مردم

و ما کان ربک مهلک القرى حتّی یبعث فی أمّها رسولاً

4 - ساحت ربوبی خداوند ، مبرا از نازل کردن عذاب استیصال بر مردم ، پیش از فرستادن پیامبر به سوی آنان

و ما کان ربک مهلک القرى حتّی یبعث فی أمّها رسولاً

8 - اقدام پیامبران ، به قرائت متن کلام خداوند (آیات الهی) بر مردم

و ما کان ربک مهلک القرى حتّی یبعث فی أمّها رسولاً یتلوا علیهم ءایتنا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - سبأ - 34 - 44 - 7

7- نقش پیامبران الهی ، انذار و هشداردهی به مردم است .

و ما أرسلنا اليهم قبلك من نذير

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 24 - 7

7- اتمام حجت خداوند ، بر تمامی انسان ها به وسیله پیامبران

وإن من أمة إلا خلا فيها نذير

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 558

7 - غفلت و بی خبری مردم در آغاز بعثت و اجداد آنان در جاهلیت، ناشی از نبودن پیامبر و منذر الهی در میان آنها بوده است.

ما أنذر أباؤهم فهم غفلون

برداشت یاد شده بر این اساس مبتنی است که «ما» در «ما أنذر» نافیه و جمله «فهم غفلون» متفرع بر نفی انذار باشد؛ یعنی، انذار نشدنشان موجب غفلت آنان گردید.

9 - مردم بی بهره از تعالیم پیامبران و ادیان الهی، مردمی غافل و بی خبراند.

لتندر قومًا ما أنذر أباؤهم فهم غفلون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 72 - 5، 3

3 - اتمام حجت خداوند به امت های پیشین، به وسیله رسولان انذارگر

و لقد أرسلنا فيهم منذرين

یادآوری فرستاده شدن پیامبران به سوی امت ها - پس از ذکر گمراهی اکثریت امت ها - می تواند به این نکته اشاره داشته باشد که گمراهی اکثریت مردم، علی رغم آمدن رسولان الهی برای هدایت آنان و اتمام حجت بر ایشان بود.

5 - انسان ها، بدون تعالیم پیامبران، از راه درست هدایت دور شده و با انواع خطر ها و آفت های گریزناپذیر رو به رو خواهند شد.

و لقد ضلّ قبلهم أكثر الأولین . و لقد أرسلنا فيهم منذرين

برداشت یاد شده با توجه به این نکته است که انذار و اخطار مردم از سوی منذران الهی، حاکی از این حقیقت است که بر سر راه انسان ها، خطرهایی وجود دارد که به وسیله پیامبران الهی شناخته می شود. و اگر انسان ها به این اخطارها توجه نکنند، با آنها رو به رو خواهند شد. گفتنی است معنای لغوی «انذار» (اعلام به امری خطرناک و شایسته برحذر بودن)، مؤید همین برداشت است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 33 - 3

3 - پیامبران، آورندگان دین الهی و تصدیق کننده و مؤمن به آن

والذی جاء بالصدق و صدق به

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 69 - 7

7 - حضور پیامبران در قیامت برای گواهی دادن بر اعمال بندگان ، هنگام عرضه اعمالشان

و جایء بالنبیین

مقصود از آوردن پیامبران در قیامت هنگام عرضه نامه اعمال بندگان _ به قرینه آیه «فکیف إذا جئنا من کلّ أمّه بشهید و جنابک علی ه_ؤلاء شهیداً (نساء(4)، 41) گواهی دادن آنان است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 71 - 13،14

13 - فرستادگان الهی ، با در دست داشتن وحی الهی در قالب عبارت های قابل تلاوت در میان مردم ، مبعوث می شدند .

ص: 559

ألم يأتكم رسل منكم يتلون عليكم آيات ربكم

14 - تلاوت وحی و آیات الهی برای مردم ، از وظایف فرستادگان الهی

رسل منکم یتلون علیکم آيات ربکم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 22 - 2

2 - فرستادگان الهی ، ارائه دهنده دلایل روشن و بی ابهام برای اثبات رسالت خویش

كانت تأتيهم رسلهم بالبينات

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 78 - 8

8 - معجزات فرستادگان الهی ، در حقیقت فعل خدا بود که با واسطه پیامبران صورت می پذیرفت .

وما كان لرسول أن يأتي بأية إلا بإذن الله

برداشت یاد شده از این نکته استفاده می شود که از یک سو، معجزات از نظر ظاهر امر، به وسیله پیامبران صورت می پذیرفت و از سوی دیگر، خداوند این عمل را در قلمرو اذن و فرمان خود می داند. بر این اساس استنباط می شود که معجزه حقیقتاً از آن خدا است و پیامبران واسطه اجرای آن می باشند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 14 - 6

6 - تبلیغ پیامبران ، همراه با حضور فعال و گسترده آنان در میان جوامع خویش بود .

إذ جاءتهم الرسل من بين أيديهم و من خلفهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 51 - 7

7 - بعثت رسولان و پیامبران ، یکی از راه های گفتوگوی خداوند با انسان ها

برداشت یاد شده بنابراین نکته است که فرستادن رسول غیر از وساطت فرشتگان در ابلاغ وحی بوده و «فیوحی» نظر به ابلاغ وحی داشته باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 24 - 7

7 - هدایت و رستگاری کامل ، تنها در پرتو تعالیم وحی و پیامبران الهی است .

أولو جنتکم بأهدی ممّا وجدتم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 560

17 - زخرف - 43 - 41 - 4

4 - حمایت خداوند از مکتب حق ، وابسته به حیات پیامبران و رهبران الهی نیست .

فَأَمَّا نَذِهِنَّ بَكَ فَإِنَّا مِنْهُم مُنْتَقِمُونَ

خداوند می فرماید: حتی در صورت رحلت پیامبر(صلی الله علیه و آله) ما انتقام خویش را از مخالفان خواهیم گرفت. از این نکته حمایت مستمر او از آیین حق استفاده می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 63 - 8

8 - پیامبران در تلاش و کوشش برای رفع اختلافات و ایجاد همبستگی و همزیستی اجتماعی

و لِلَّذِينَ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِي تَخْتَلَفُونَ فِيهِ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - دخان - 44 - 17 - 4

4- آمدن رسول الهی ، زمینه آزمون امت ها و ظهور میزان خالص بودن و ناخالصی آنان

و لقد فتننا .. و جاءهم رسول

ارتباط میان «فتننا» و «جاءهم رسول» و ریشه لغوی واژه «فتنه» _ که به معنای گداختن در کوره، برای جدا ساختن ناخالصی ها است _ گویای برداشت یاد شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - طور - 52 - 38 - 1

1 - دستیابی به حقایق وحی جز از طریق پیامبران ، امری ناممکن برای بشر

أَمْ لَهُمْ سَلْمٌ يُسْتَمْعُونَ فِيهِ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 25 - 6

6- رسولان الهی، پیام آوران عدالت برای جوامع و ارائه دهندگان موازین و معیارهای حق و باطل

و أنزلنا معهم الکتب و المیزان

«میزان» اسم آلت و ابزار سنجش اشیا است. فرستادن میزان از سوی خداوند، به معنای ارائه معیارها و ملاک ها، برای رعایت حق و عدل می باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - نوح - 71 - 21 - 15

15 - پیامبران، در قطب مخالف صاحبان زر و زور

قال نوح ربّ إنّهم عصونی و اتّبعوا من لم یزده ماله و ولده إلاّ خسارًا

ص: 561

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - مدثر - 74 - 2 - 3

3 - انسان ، بدون بهره مندی از رهنمود های وحی و پیامبران الهی ، در معرض خطر ها و تهدید های جدی است .

قم فأنذر

انذار و اخطار پیامبران، دلیل وجود خطر ها و تهدید های بسیاری در پیش روی بشر است. بنابراین اگر انسان، انذار و اخطار های پیامبران را نادیده بگیرد، دچار خطر ها و آفت های بسیاری خواهد شد.

1000- نقش انبیای انطاکیه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 19 - 1

1 - پیامبران مردم انطاکیه ، بدبختی و زندگی شوم آنان را ناشی از عمل کرد خود مردم دانستند ، نه ناشی از تذکرات شان به آنان

قالوا طـبرکم معکم ائن ذکرتم

همزه در جمله «ائن ذکرتم» برای استفهام است و فعل مجزوم «ذکر» فعل شرطی است که خبر آن مقدر می باشد و تقدیر آن، یا «أتشأمون بالتذکر إن ذکرتم» و یا «أتوعدون إن ذکرتم» است. برداشت یاد شده براساس تقدیر نخست می باشد.

1001- نقش تعالیم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 85 - 30

30_ تنها حق پذیران قادر به درک سعادت آفرینی پیام های الهی هستند .

ذلکم خیر لکم إن کنتم مؤمنین

چنانچه مشارالیه «ذلکم» تمام مسائلی باشد که در آیه مطرح شده، و از جمله اعتقاد به یگانگی خدا و لزوم پرستش او، باید گفت مراد از ایمان در «ان کنتم مؤمنین» داشتن روحیه حق پذیری و اهل باور بودن است، نه ایمان به یگانگی خدا. و چون خیر بودن یکتاپرستی و عدالت پیشگی منوط به حق پذیری نیست، یعنی چه انسانها حق پذیر باشند و چه نباشند مسائل مطرح شده دارای خیر است، معلوم می شود شرط «ان کنتم ...» ناظر به درک خیر بودن است. یعنی اگر حق پذیر باشید می فهمید که پیامهای مطرح شده به خیر و صلاح شماست.

1002- نقش رؤیای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صفات - 37 - 102 - 13

ص: 562

13 - خواب ، از راه های ارتباط پیامبران با مصدر وحی (خداوند)

إِنِّي أَرَى فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ .. اَفْعَلْ مَا تَوَمَّر

1003- نقش سیره انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 53 - 4

4 - لزوم اتحاد بر محور آیین الهی (سیره پیامبران) و پرهیز از فرقه گرایی

وَإِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ .. فَاتَّقُونِ ... كَلَّ حَزْبٌ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ

1004- نقش مردمی بودن انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 113 - 4

4- انتخاب پیامبران از میان خود انسان ها و از متن جامعه خویش ، دارای نقشی مهم در رسالت آنان

جاءهم رسول منهم

تصریح خداوند به عبارت «رسول منهم» (رسولی از خود آنان) می تواند اشاره به مطلب فوق داشته باشد.

1005- نیات انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - اعراف - 7 - 7 - 3

3_ خداوند آگاه به تمامی اعمال و اندیشه های پیامبران و امتهای آنان است.

فلنقصن عليهم بعلم و ما كنا غائبين

برداشت فوق بر این اساس است که «مرسلین» مرجع ضمیر «علیهم» باشد.

1006- نیاز انبیا به آموزش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3_ انبیای بزرگ نیز نیازمند آمرزش خداوند هستند .

قال رب اغفر لی و لأخی

ص: 563

1007- نیاز به انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 94 - 9

9- اصل وجود خدا و نیاز به رسالت ، امری پذیرفته شده حتی در بینش مشرکان

أبعث الله بشراً رسولاً

از اینکه مشرکان به جای انکار اصل رسالت به استبعاد نبوت بشر پرداختند، می توان استفاده کرد که اصل رسالت و نبوت برای آنان، امری محرز بود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 95 - 3

3- ساکنان زمین _ چه انسان باشند و چه فرشته _ نیازمند رسولانی از جنس خویشند .

قل لو كان فى الأرض ملئـئـكـه . . . لنزلنا عليهم من السماء ملكاً رسولاً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 45 - 5

5- نیاز نسل عصر بعثت به پیامبر و کتاب آسمانی جدید

ولـكـنـا أنشأنا قرونًا فتطاول عليهم العمر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - يس - 36 - 14 - 4

4- تعداد رسولان الهی ، به میزان نیاز جبهه حق و دین الهی و به مقدار تأثیرپذیری مردم هر جامعه ای بستگی داشت .

إذ أرسلنا إليهم اثنتين فكذبوهما فعززنا بثالث

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - يس - 36 - 16 - 3

3 - انتخاب پیامبر برای هدایت انسان ها از میان خود آنان ، کاری عالمانه و حکیمانه و متناسب با ویژگی های انسان ها و نیاز های آنان است .

قالوا ربنا يعلم إنا إليك لمرسلون

بیشتر مفسران بر آنند که به گواه گرفتن خدا و یاد علم و دانایی او، در پاسخ کسانی که به دلیل بشر بودن پیامبران منکر رسالت آنان بودند، می تواند برای بیان این نکته باشد که این انتخاب از سوی کسی است که عالم و حکیم است و کار او نیز عالمانه و حکیمانه می باشد؛ مثل آیه شریفه: «اللّٰهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ» (أنعام (6) آیه 124).

ص: 564

1008- نیاز به انذارهای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 9 - 15

15- نیاز عمیق بشر به انذار های پیامبران الهی ، برای گرایش یافتن به حق

قل . . . و ما أنا إلا نذیر مبین

با توجه به این که تمام رسالت پیامبر(صلی الله علیه و آله) در این آیه، در بعد انذار خلاصه شده است، نیاز اساسی بسیاری از انسان ها به انذار در مسیر هدایت استفاده می شود.

1009- نیاز به هشدارهای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 103 - 2

2- انسان ، در معرض غفلت از سود و زیان واقعی خویش و نیازمند هشدار پیامبران (ع) است .

قل هل ننبئکم بالأخسرین أعملاً

1010- نیازهای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - حجر - 15 - 11 - 4

4- پیامبراکرم (صلی الله علیه و آله) نیز همچون سایر انبیا ، نیازمند تقویت روحیه و دلداری در برابر مشکلات و ناملایمات برخاسته از تبلیغ و رسالت الهی خویش

قالوا... إنک لمجنون... ولقد أرسلنا من قبلك فی شیع الأولین. و ما یأتیهم من رس

1011- نیازهای مادی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 62 - 9

9- پیامبران ، در بُعد جسمی و زندگی مادی ، دارای اوصافی مانند دیگران اند .

ءاتنا غداءنا لقد لقينا من سفرنا هـ_ذا نصبًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 565

7- تقاضای نیاز های مادّی از مردمان ، با مقامات پیامبران ، تنافی ندارد .

استطعما أهلها

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 8 - 2, 1

1- بدن پیامبران همانند دیگر انسان ها ، نیازمند به تغذیه است .

و ما جعلنهم جسداً لایأکلون الطعام

2- پیامبران و مردم ، در ویژگی های جسمانی و نیاز های بشری همانند و همسان اند .

و ما جعلنهم جسداً لایأکلون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 51 - 1

1 - پیامبران الهی ، دارای جنبه بشری و نیازمند تغذیه و بهره گیری از موهبت های طبیعی ، مانند دیگر مردمان

یَأْتِيهَا الرِّسْلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 20 - 3, 1

1 _ همه پیامبران الهی در طول تاریخ ، همچون سایر مردمان ، نیازمند به تناول غذا و داد و ستد با مردم

و ما أرسلنا قبلك من المرسلين إلاّ إنّهم ليأكلون الطعام ويمشون في الأسواق

3 _ همانندی زندگی همه پیامبران با دیگر مردمان در نیازمندی ها و نیز در کیفیت تأمین آنها ، از سنت های خداوند

و ما أرسلنا قبلك من المرسلين إلاّ إنّهم ليأكلون الطعام ويمشون في الأسواق

1012- نیازهای معنوی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 151 - 3

3_ انبیای بزرگ نیز نیازمند آموزش خداوند هستند .

قال رب اغفر لی و لأخی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 33 - 14

14_ پیامبران ، برای مصون ماندن از گناه و پایداری بر عصمت ، همواره و در هر حال به توفیق و امداد های الهی نیازمندند .

وإلا تصرف عني كيدهنّ أصب إليهنّ

ص: 566

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 41 - 7

7- نیاز همه انسان ها ، حتی انبیای بزرگ ، به آمرزش الهی در روز قیامت

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 84 - 9

9- پیامبران ، در تشخیص موارد رضایت خداوند ، نیازمند راهنمایی و هدایت او هستند .

وَمَا أَعْجَلَكَ ... عَجَلْتَ إِلَيْكَ رَبِّ لَتَرْضَى

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 41 - 5

5- پیامبران ، دارای ویژگی های انسانی (تألمات روحی و نیاز به دلجویی و تسلی)

وَلَقَدْ اسْتَهْزَيْتَ بِرَسُولٍ مِنْ قَبْلِكَ

دلجویی خداوند از پیامبر(صلی الله علیه و آله) در برابر استهزای کافران، نشانگر این واقعیت است که پیامبر(صلی الله علیه و آله) نیز چون سایر انسان ها، از تهاجم دشمنان متأثر شده و نیازمند تسلی خاطر بوده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 112 - 8

8- مؤمنان ، حتی پیامبران ، نیازمند امداد خدا در تنگناها

قُلْ رَبِّ احْكُم بِالْحَقِّ وَرَبَّنَا الرَّحْمَنُ الْمُسْتَعَانُ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 38 - 20

20 - نیاز همه انسان ها _ حتی پیامبران _ در صحنه های زندگی به توکل بر خداوند

قل حسبى الله عليه يتوكل المتوكلون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 43 - 12

12 - تمامی انسان ها - حتی پیامبران - نیازمند مغفرت و بخشش اند .

إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ

بنابراین که «لذو مغفره» برای حق گرایان باشد و با توجه به این که پیامبران در رأس حق گرایان قرار دارند، مطلب بالا استفاده می شود.

ص: 567

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 27 - 8

8 - تمامی انسان ها ، حتی پیامبران بزرگ الهی ، نیازمند امداد و هدایت الهی اند .

فأئنه سيهدين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - ق - 50 - 40 - 6

6 - نیازمندی انسان ها حتی پیامبران ، به ارتباط مستمر و مداوم با خداوند

وسبـح بحمد ربـك قبل طلوع الشمس . . . وأدبـر السجود

1013- واعظ انبيا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 46 - 18

18_ خداوند ، موعظه کننده پیامبران خویش

إني أعظك أن تكون من الجـهـلین

1014- وحی به انبيا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 163 - 16، 10، 9، 5، 4، 3

3_ خداوند ، پیامبران بسیاری را پس از نوح (ع) مبعوث کرد و بدان ها وحی فرستاد .

كما أوحينا إلى نوح و النبين من بعده

4_ ابراهيم ، اسماعيل ، اسحاق ، يعقوب ، عيسى ، ايوب ، يونس ، هارون و سليمان عليهم السلام از پیامبران پس از نوح (ع) و مخاطب

وحی

و أوحينا إلى إبراهيم . . . و سليمان

5_ خداوند، گروهی از فرزندان یعقوب را به پیامبری برانگیخت و به آنان وحی کرد.

أوحینا إلی . . . و الاسباط

«اسباط» جمع «سبط» در لغت به فرزندانگان گفته می شود، و مراد از آن در آیه فرزندانگان حضرت یعقوب(ع) هستند و برخی از مفسران مقصود از «الاسباط» را فرزندان اسحاق دانسته اند. گفتنی است که آمدن کلمه «الاسباط» پس از «یعقوب» نظر اول را تأیید می کند.

9_ انکار وحی به پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) در حقیقت انکار وحی به دیگر پیامبران الهی است.

إِنَّا أَوْحِينَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحِينَا إِلَى نوح و النبین من بعده و أوحینا

ص: 568

10 _ وحی الهی به پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) برخوردار از تمام ویژگی های وحی خداوند به پیامبران گذشته

إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نوح و النبین من بعده

چون مشبه به وحی به تمامی پیامبران است، معلوم می شود وحی به پیامبر (صلی الله علیه و آله) به گونه ای بوده که از ویژگیهای تمامی وحیها برخوردار بوده است.

16 _ وحی خداوند بر پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) دربردارنده هر آنچه بر دیگر پیامبران وحی شده بود .

إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نوح

امام باقر و امام صادق(ع) بعد از اشاره به مضمون آیه فوق فرمودند فجمع له کل وحی .

تفسیر عیاشی، ج 1، ص 285، ح 305؛ نورالثقلین، ج 1، ص 573، ح 670.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 50 - 13

13 _ دریافت وحی، تنها امتیاز پیامبران از دیگران

قل لا أقول لكم . . . إن أتبع إلا ما یوحی الیّ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 36 - 4,5

4_ وحی و اخبار خداوند، طریق آگاهی پیامبران به امور غیبی و سرنوشت انسانها

أوحی الی نوح أنه لن یؤمن من قومک إلا من قد آمن

5_ وحی، طریق ارتباط خداوند با پیامبران و ابلاغ برنامه ها و گزارش ها به ایشان

و أوحی الی نوح أنه لن یؤمن . . . فلا تبیتس بما کانوا یفعلون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 109 - 6

6_ ارتباط خداوند با پیامبران خویش از طریق وحی بود .

إِلَّا رَجَالاً نوحى إِلَيْهِمْ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 13 - 7

7- در پی تهدید شدن انبیا از سوی کفار ، خداوند به پیامبران وحی کرد که قطعاً ستمگران را هلاک خواهد کرد .

قالوا .. لنخرجنکم ... فأوحى إِلَيْهِمْ رَبَّهُمْ لنهلكنّ الظالمين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 43 - 3

3- خداوند ، به همه پیامبران وحی می کرده است .

ص: 569

و ما أرسلنا من .. إلا رجالاً نوحى إليهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 44 - 2

2- تفاوت انبیا با سایر انسان ها ، در دریافت وحی از خدا ، داشتن مقام نبوت و کتاب آسمانی است .

و ما أرسلنا من قبلك إلا رجالاً نوحى إليهم .. بالبینت والزبر

برداشت فوق، بنابراین نکته است که آیه در ادامه معرفی انبیا باشد بدین صورت که: آنان از جنس بشر هستند (و ما أرسلنا من قبلك إلا رجالاً نوحى إليهم ..) و به آنان وحی می شود و....

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 7 - 5

5- بهره مندی پیامبران از وحی ، وجه امتیاز و تفاوت آنان با سایر بشر

و ما أرسلنا قبلك إلا رجالاً نوحى إليهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 25 - 3، 2

2- بهره مندی از وحی الهی ، ویژگی همه پیامبران است .

و ما أرسلنا من قبلك من رسول إلا نوحى إليه

3- شعار « لا إله إلا الله » ، پرستش خدای یگانه و مبارزه با شرک و چندگانه پرستی ، محتوای وحی الهی به تمامی رسولان

من رسول إلا نوحى إليه أنه لا إله إلا أنا فاعبدون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 75 - 5

5 - دریافت وحی توسط فرشتگان از خداوند و ابلاغ آن به پیامبران

اللّه يصطفى من الملائكة رسولاً و من الناس

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 71 - 13

13 - فرستادگان الهی ، با در دست داشتن وحی الهی در قالب عبارات های قابل تلاوت در میان مردم ، مبعوث می شدند .

ألم یأتکم رسل منکم یتلون علیکم ءایات ربکم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 3 - 1

1 - وحی خداوند به پیامبران ، دارای سابقه و دیرینه تاریخی است .

کذلک یوحی إلیک و إلی الذین من قبلک اللّٰه

ص: 570

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 13 - 8

8 - تفاوت نحوه ابلاغ و انزال پیام های دینی ، به پیامبراکرم (صلی الله علیه و آله) و انبیای پیشین . *

ما وصّی به ... و الذی أوحینا إلیک

با توجه به تفاوت مواد و محتوای دو واژه «وصیت» و «وحی»، برداشت یاد شده به دست می آید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 51 - 11، 5

5 - پیامبران و مرتبطان با علم وحی ، کلام الهی را بدون رؤیت خداوند دریافت می کنند .

و ما کان لبشر أن ینکلمه الله إلاّ وحیاً

11 - فرشته وحی ، پیکی امین در ابلاغ پیام خدا به پیامبران

فیوحی بإذنه ما یشاء

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 52 - 1

1 - وحی به پیامبراکرم (صلی الله علیه و آله) ، استمرار وحی بر انبیای پیشین است .

و كذلك أوحینا إلیک

برداشت یاد شده بر این پایه مبتنی است که مشاراًلیه «ذلک»، مطلق وحی باشد (که از آیه قبل استفاده می شود).

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 9 - 14

14 - دریافت وحی ، تفاوت و امتیاز محوری پیامبران از دیگر مردمان

قل ما کنت بدعاً... و ما أدری... إن أتبع إلاّ ما یوحی إلیّ و ما أنا إلاّ نذیر

کافران از پیامبر (صلی الله علیه و آله)، انتظارهای فوق بشری داشتند. پیامبر (صلی الله علیه و آله) مأمور شد تا به آنان یادآور شود که من نیز

چون دیگر پیامبران، خصائص بشری دارم؛ با این تفاوت که به من وحی شده و در آگاهی های خویش تابع وحی می باشم. این نشان می دهد که تمامی کمالات پیامبر (صلی الله علیه و آله) بر محور دریافت وحی و پیروی از آن، استوار است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - نجم - 53 - 10 - 2

2 - جبرئیل ، واسطه وحی الهی به پیامبران

فأوحی إلی عبده ما أوحی

ص: 571

1015- وزیر انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 13 - 5

5 - تنافی نداشتن رسالت الهی با وجود بعضی کمبود های قابل جبران به وسیله داشتن یاور

قال ربّ . . . و یضیق صدری و لاینطلق لسانی فأرسل إلی هـرون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 34 - 6

6 - تنافی نداشتن مقام رسالت الهی ، با وجود برخی کمبود های قابل جبران به وسیله معین و یاور

فأرسله معی ردءًا یصدّقنی

«ردا» به معنای معین و دستیار است.

1016- وسایط ارتباط خدا با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 69 - 2

2_ فرشتگان ، از رسولان الهی و از وسایط ارتباط خدا با پیامبران خویش

و لقد جاءت رسلنا إبرهیم بالبشری

1017- وسوسه انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 97 - 4

4 - همه انسان ها ، حتی پیامبران ، در معرض هجوم وسوسه های شیطان

وقل ربّ أعوذ بک من همزت الشیء_طین

1018- وضوح تعالیم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - نمل - 27 - 80 - 1

1 - تأثیرناپذیری برخی از انسان ها در برابر پیام انبیا ، علی رغم روشنی و اصالت آن

إِنَّكَ عَلَىٰ الْحَقِّ الْمُبِينِ . إِنَّكَ لَا تَسْمَعُ الْمَوْتَىٰ ... إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ

ص: 572

آیه فوق بدین معنا است که: ای پیامبر! با این که تو بر حقی - آن هم حقی بس روشن و انکارناپذیر - اما در عین حال نباید توقع داشته باشی که سخنان در دل همگان تأثیر کند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - روم - 30 - 9 - 16

16 - رسولان الهی ، ارایه دهنده معارفی واضح و دلایلی روشن برای مردم بودند .

و جاءتهم رسلهم بالبینات

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 17 - 5

5 - پیام ها و تعالیم پیامبران ، روشن ، رسا و قابل فهم برای انسان ها بود .

و ما علینا إلاّ البلیغ المبین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 14 - 6

6 - تعالیم پیامبران ، متکی به دلایل روشن و یقین آور

إلاّ من بعد ما جاءهم العلم

1019- وضوح دعوت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 45 - 11

11 - دعوت پیامبران ، مبتنی بر منطق روشن و منطبق با مبانی عقلی و علمی

ثمّ أرسلنا... و سلطن مبین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 32 - 7

7- دعوت پیامبران و مبلغان الهی ، همراه با ادله روشن و آشکار

و من لایجب داعی الله . . . أولُ نك في ضلّ مبین

در این آیه مخالفت با دعوت گران به سوی خداوند، گمراهی آشکار شمرده شده است. از این نکته استفاده می شود که پیام منادیان الهی، حق آشکار بوده است.

ص: 573

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- ابراهیم - 14 - 14 - 1

1- وعده خداوند به اسکان انبیا در سرزمین خویش ، در پی تهدید به اخراج شدن آنان از سوی اقوام کافر

وقال الذين كفروا لرسلمهم لنخرجنكم من أرضنا.. فأوحى إليهم... ولنسكننكم الأثر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- ابراهیم - 14 - 47 - 9، 3، 2

2- عذاب و هلاکت ستم پیشگان و پیروزی رسولان ، وعده خداوند به آنان

وأنذر الناس يوم يأتيهم العذاب فيقول الذين ظلموا... وقد مكروا مكرهم... فلاتح

برداشت فوق از ارتباط این آیه با آیات قبل، که درباره عذاب ستمگران بود، استفاده می شود. گفتنی است «فاء» تفریع در «فلاتحسبن» مؤید این ارتباط است.

3- وعده های خداوند به پیامبران مبنی بر پیروز گردانیدن آنان بر دشمنان ، تخلف ناپذیر است .

الذين ظلموا... وقد مكروا مكرهم... فلاتحسبن الله مخلف وعده رسله

6- خنثی و بی نتیجه کردن مکر و ترفند های ستمگران ، وعده خداوند به رسولان خویش

وقد مكروا مكرهم وعند الله مكرهم وإن كان مكرهم لتزول منه الجبال . فلاتحسبن ال

9- قدرت شکست ناپذیر خدا و صاحب انتقام بودن او ، دلیل تخلف ناپذیری وعده هایش در یاری رسولان و عذاب کردن ستمگران

فلاتحسبن الله مخلف وعده رسله إن الله عزيز ذو انتقام

جمله «إن الله عزيز ذو انتقام» به منزله تعلیل برای بخش اول آیه (فلاتحسبن...) می باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 9 - 2

2- نابودی دشمنان ، وعده خداوند به پیامبران و مؤمنان

ثم صدقنهم الوعد.. واهلكنا المسرفين

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

16 - غافر - 40 - 55 - 4

4 - وعده خداوند به ياری پيامبران و مؤمنان ، مقتضى صبر و شكيبایی همه رهبران و مبلغان دينی ، در برابر آزارها و كارشكنی های دشمنان است .

إنا لننصر رسلنا والذين ءامنوا .. فاصبر

1021- وعده پيروزی انبيا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

ص: 574

1- نجات پیامبران و مؤمنان از دست دشمنان و پیروزی بر آنان ، وعده خداوند به ایشان است .

و ما أرسلنا قبلك رجلاً .. ثم صدقنهم الوعد فأنجینهم و من نشاء

1022- وعده نجات انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 9 - 3، 1

1- نجات پیامبران و مؤمنان از دست دشمنان و پیروزی بر آنان ، وعده خداوند به ایشان است .

و ما أرسلنا قبلك رجلاً .. ثم صدقنهم الوعد فأنجینهم و من نشاء

3- خداوند ، به وعده خویش مبنی بر نجات پیامبران و مؤمنان و هلاکت دشمنان ، عمل کرد .

ثم صدقنهم الوعد فأنجینهم و من نشاء و أهلکنا المسرفین

«صدق» (مصدر «صدقنا») در دو چیز استعمال می شود: 1_ در اعتقاد است، که در این صورت به معنای اعتقاد مطابق با واقع خواهد بود.

2_ در جوارح و افعال انسان، که در این صورت به معنای انجام دادن کار به طور شایسته و بایسته خواهد بود. (مفردات راغب). در آیه بالا معنای دوم منظور است. گفتنی است ماده «صدق» در مواردی به دو مفعول متعدی می شود که این آیه یکی از آن موارد است.

1023- وعدهء اسکان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 14 - 1

1- وعده خداوند به اسکان انبیا در سرزمین خویش ، در پی تهدید به اخراج شدن آنان از سوی اقوام کافر

وقال الذین کفروا لرسلمهم لنخرجنکم من أرضنا. .. فأوحى إليهم ... ولنسکننکم الأری

1024- وقت بعثت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - مرسلات - 77 - 11 - 3

3 - « قال الصادق (ع) : « أَقَّتت » أی بعثت فی أوقات مختلفه ;

امام صادق(ع) درباره «أَقَّتت» فرمود: یعنی [آن گاه که رسولان] در اوقات مختلف مبعوث شوند».

ص: 575

1025- وقت گواهی اخروی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - مرسلات - 77 - 12 - 1

1 - گواهی پیامبران بر امت های خویش ، دارای وقتی معین در عرصه قیامت

و إذا الرسل أقتت . لأئى يوم أُجّلت

«أئى» اسم استفهام و یا موصوله و مفید تعظیم و تهویل است. «أجّلت» به معنای «أخّرت» است. در این برداشت مرجع ضمیر فاعلی «أجّلت»، میقات و گواهی پیامبران (قابل استفاده از آیه قبل) دانسته شد.

1026- ولایت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 108 - 3

3 - پیامبران الهی ، دارای حق ولایت و اطاعت بر مردم

فأتقوا الله و أطيعون

تفریح «أتقوا الله و أطيعون» بر جمله «إئى لكم رسول» بیانگر این معنا است که: اگر قبول دارید من رسول الهی و امین هستم؛ پس بر شما لازم است که تقوای الهی پیشه کنید و از من فرمان ببرید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 126 - 4

4 - پیامبران الهی ، دارای حق ولایت و اطاعت بر مردم

فأتقوا الله و أطيعون

تفریح «فأتقوا الله و أطيعون» بر آیه قبل (إئى لكم رسول امین) بیانگر این حقیقت است که با توجه به این که من رسول الهی و امین هستم، پس بر شما لازم است که تقوای الهی پیشه کنید و از من فرمان ببرید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 131 - 3

3 - پیامبران الهی، دارای حق ولایت و اطاعت بر مردم

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 144 - 4

4 - پیامبران الهی، دارای حق ولایت و اطاعت بر مردم

وَأَطِيعُوا

تفریح «فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا» بر آیه قبل (إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ)، بیانگر این معنا است که با توجه به این که من رسول خدا هستم،

ص: 576

بر شما لازم است که تقوای او را پیشه کنید و از من فرمان برید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 150 - 4

4 - پیامبران الهی، دارای حق ولایت و اطاعت بر مردم

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 163 - 3

3 - پیامبران الهی، دارای حق ولایت و اطاعت بر مردم

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا

تفریح «فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا» بر آیه قبل (إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ) بیانگر این معنا است که با توجه به این که من رسول الهی ام، بر شما لازم است که تقوای الهی را رعایت کنید و از من فرمان برید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 179 - 4

4 - پیامبران الهی، دارای حق ولایت و اطاعت بر مردم

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا

تفریح «اتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا» بر آیه قبل (إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ)؛ بیانگر این حقیقت است که با توجه به این که من رسول الهی و امین هستم، پس بر شما لازم است که ضمن رعایت تقوای الهی از من اطاعت کنید.

1027- ویژگی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 9 - 8، 6، 5، 1

1_ خداوند بر فرض انتخاب فرشتگان برای پیامبری، آنان را به صورت بشر قرار می داد.

و لو جعلنه ملکا لجعلنه رجلا

5_ خداوند، جز از جنس بشر، پیامبری برای آدمیان قرار نخواهد داد.

و لو جعلنه ملکا لجعلنه رجلا

6_ خداوند پیامبران خویش را از میان مردان برمی‌گزیند.

و لو جعلنه ملکا لجعلنه رجلا

گزینش کلمه «رجلا» به جای «بشراً» می‌تواند گواهی بر نکته مذکور در برآشت باشد.

8_ خداوند، فرشتگان را برای آدمیان به پیامبری بر نمی‌گزیند.

و لو جعلنه ملکا لجعلنه رجلا

ص: 577

حرف «لو» در مواردی به کار می رود که شرط، امری ممتنع و غیرعملی باشد.

1028- ویژگی تعالیم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 4 - 4

4- تبیین دقیق معارف الهی برای مردم از وظایف و مسؤولیت های انبیاست .

و ما أرسلنا من رسول إلا بلسان قومه لیبین لهم

1029- ویژگیهای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 62 - 4

4_ خداوند ، پیامبران را از میان انسانهایی که خوش نام و به نیکی معروفند ، انتخاب می کند .

قد كنت فینا مرجواً قبل هـ ذَا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 96 - 14

14_ آگاهی از غیب و بهره مند بودن از علوم خدادادی ، از ویژگی های پیامبران

ألم أقل لكم إني أعلم من الله ما لا تعلمون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 109 - 3

3_ همه پیامبران از جنس بشر و از صنف مردان بودند .

و ما أرسلنا من قبلك إلا رجالاً

آیه شریفه در مقام دفع این توهم است که پیامبران باید از فرشتگان باشند. از این رو مقصود از «رجال» مقابل فرشتگان است ، ولی انتخاب کلمه «رجالاً» به جای «إناساً» و مانند آن اشاره به این واقعیت دارد که: پیامبران از صنف زنان نبودند.

2- تفاوت انبیا با سایر انسان ها ، در دریافت وحی از خدا ، داشتن مقام نبوت و کتاب آسمانی است .

و ما أرسلنا من قبلك إلا رجالاً نوحى إليهم . . . بالبینت و الزبر

برداشت فوق، بنابراین نکته است که آیه در ادامه معرفی انبیا باشد بدین صورت که: آنان از جنس بشر هستند (و ما أرسلنا من

قبلک إلا رجلاً نوحی إلیهم..) و به آنان وحی می شود و....

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 59 - 7

7- به پاداشتن نماز و اهتمام به آن ، و دوری جستن از خواسته های نفسانی و شهوات ، دو ویژگی مهم و برجسته پیامبران و هدایت یافتگان است .

فخلف من بعدهم خلف أضاعوا الصلوه و اتبعوا الشهوت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 25 - 4

4- شرح صدر از مهم ترین ویژگی های لازم برای رسولان الهی و رهبران و مبلغان دین است .

قال رب اشرح لی صدري

این که موسی (ع) شرح صدر را بر خواسته های دیگر خود مقدم داشته است، نشان جایگاه مهم و نقش آن در انجام یافتن مسؤلیت الهی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 25 - 2

2- بهره مندی از وحی الهی ، ویژگی همه پیامبران است .

و ما أرسلنا من قبلک من رسول إلا نوحی إلیه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 32 - 3

3- شناخته بودن رسول برای مردم و آشنا بودن او با مسائل آنان ، از ویژگی های پیامبران الهی

فأرسلنا فیهم رسولا منهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - مردان الهی (همچون پیامبران) در اندیشه آزادی ملت های مظلوم اند ، نه در فکر رفاه خویش .

و تلك نعمه تمنّها علیّ أن عبّدتّ بنی اسرائیل

از آیه یاد شده به دست می آید که آنچه فکر موسی(ع) را شدیداً به خود مشغول می داشت، گرفتاری بنی اسرائیل بود و این نگرانی آسایش زندگی وی را در دستگاه فرعون به کلی تحت الشعاع قرار داده بود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - امانت در تبلیغ ، مهم ترین ویژگی رسولان الهی

ص: 579

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 125 - 4

4 - امانت در تبلیغ ، مهم ترین ویژگی رسولان الهی

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ

اختصاص به ذکر یافتن صفت امانت از میان دیگر اوصاف، بیانگر اهمیت والای آن، در راستای ابلاغ پیام وحی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 143 - 4

4 - امانت در تبلیغ ، مهم ترین ویژگی رسولان الهی

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ

اختصاص به ذکر یافتن امانت از میان همه صفات دیگر، بیانگر اهمیت برتر آن در راستای ابلاغ پیام وحی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 162 - 4

4 - امانت در تبلیغ ، از مهم ترین ویژگی رسولان الهی

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ

اختصاص به ذکر یافتن عنوان «أَمِينٌ» از میان دیگر صفات، بیانگر اهمیت والای آن در راستای ابلاغ پیام الهی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 178 - 4

4 - امانت در تبلیغ ، مهم ترین ویژگی رسولان الهی

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ

اختصاص به ذکر یافتن وصف امانت از میان صفات دیگر، بیانگر اهمیت والای آن در ابلاغ پیام وحی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - 36 - 21 - 7

7- اخلاص و مزد نخواستن در ابلاغ رسالت و ره یافته بودن ، از ویژگی ها و اوصاف پیامبران الهی است .

اتَّبِعُوا مِنْ لَيْسَتَلِكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مَهْتَدُونَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صفات - 37 - 118 - 4

4- در صراط مستقیم بودن ، از ویژگی های رسولان الهی

و هِدِينَ هُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

ص: 580

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - ص - 38 - 86 - 4,7

4 - خلوص و نداشتن هیچ چشمداشتی در انجام رسالت ، از ویژگی های پیامبران

قل ما أسئلكم عليه من أجر

7 - پرهیز از هرگونه تکلف و ظاهرسازی در زندگی ، از ویژگی های پیامبران

و ما أنا من المتكلفين

تعبیر پیامبر (صلی الله علیه و آله) به این که او از زمره «متکلفان» نیست، می رساند که اصولاً پیامبران اهل تکلف نبودند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 46 - 11

11 - شهامت و شجاعت در ابلاغ رسالت ، از صفات برجسته پیامبران الهی

و لقد أرسلنا . . . فقال إني رسول ربّ العـلمین

از این که موسی(ع) در کانون قدرت ستمگر عصر خویش، یک تنه نوای توحید سر می دهد و نیز با الغای خصوصیت از مورد، مطلب بالا استفاده می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 59 - 6

6 - بندگی خدا ، بارزترین ویژگی پیامبران الهی

إن هو إلا عبد أنعمنا عليه

با الغای خصوصیت از مورد آیه شریفه، مطلب بالا به دست می آید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 9 - 14

14- دریافت وحی ، تفاوت و امتیاز محوری پیامبران از دیگر مردمان

قل ما كنت بدعاً . . . و ما أدرى ... إن أتبع إلا ما يوحى إليّ و ما أنا إلا نذير

کافران از پیامبر (صلی الله علیه و آله)، انتظارهای فوق بشری داشتند. پیامبر (صلی الله علیه و آله) مأمور شد تا به آنان یادآور شود که من نیز چون دیگر پیامبران، خصائص بشری دارم؛ با این تفاوت که به من وحی شده و در آگاهی های خویش تابع وحی می باشم. این نشان می دهد که تمامی کمالات پیامبر (صلی الله علیه و آله) بر محور دریافت وحی و پیروی از آن، استوار است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - تغابن - 64 - 6 - 6

6 - پیامبران الهی ، از نوع بشر و دارای خصوصیت بشری بودند .

أبشر يهدوننا

ص: 581

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - قلم - 68 - 47 - 5

5 - ادیان توحیدی و پیامبران الهی ، مرتبط با عالم غیب اند .

أم عندهم الغیب فهم یکتبون

1030- ویژگیهای تبلیغ انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 27 - 4

4 - کار و تبلیغ ، آمیخته به یکدیگر در زندگی پیامبران

أن اصنع الفلک بأعیننا و وحینا

برداشت یاد شده، با توجه به این نکته است که حضرت نوح(ع) شخصاً مأمور ساختن کشتی شد.

1031- ویژگیهای تربیتی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 133 - 19

19 - پیامبران ، حتی فرزندانشان را به پذیرش خدای یکتا و پرستش او اجبار نمی کردند .

إذ قال لبنیه ما تعبدون من بعد قالوا نعبد

دعوت و توصیه به یکتا پرستی با پرسش (ما تعبدون . . ؟) به نبود اجبار در پذیرش دین و پرستش خداوند اشاره دارد.

1032- ویژگیهای تعالیم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 70 - 14

14 _ ادیان الهی و پیام رسولان خدا ، متکی بر برهان و دلایل روشن است .

أتتهم رسلهم بالبینت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 94 - 6

6- پیام رسولان الهی ، سراسر هدایت و راهنمایی است .

و ما منع الناس أن يؤمنوا إذ جاءهم الهدى .. بشرًا رسولاً

ص: 582

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 111 - 6

6 - روش ها و تعالیم پیامبران ، از میان برنده تبعیضات غلط اجتماعی

قالوا أنؤمن لك و اتبعك الأذلون

از اعتراض اشراف به نوح(ع) استفاده می شود که روش به حق او در جهت هدایت و جذب همه مردم، برای از میان بردن بینش غلط طبقاتی بوده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 17 - 5

5 - پیام ها و تعالیم پیامبران ، روشن ، رسا و قابل فهم برای انسان ها بود .

و ما علينا إلاّ البلغ المبين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 23 - 4,5

4 - تعالیم فرستادگان الهی ، متکی بر دلایل و برهان های روشن و اثبات کننده حقایق

لقد أرسلنا موسى بأىتنا و سلطن مبین

5 - تعالیم فرستادگان الهی ، قابل فهم و شناخت برای همگان

لقد أرسلنا موسى بأىتنا و سلطن مبین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 15 - 7

7 - پیام انبیا ، ناسازگار با روحیه و رفتار استکباری

إذ جاءتهم الرسل . . . فاستكبروا فى الأرض بغير الحق

از نكوهش استكبار قوم عاد، پس از آمدن پیامبران و دعوت آنان، مطلب بالا استفاده می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 14 - 6

6 - تعالیم پیامبران ، متکی به دلایل روشن و یقین آور

إلا من بعد ما جاءهم العلم

1033- ویژگیهای دشمنان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 583

6- دشمنی و ستیزه جویی شدید ، از ویژه گی های مخالفان هلاک شده پیامبران

ثم صدقنهم الوعد. .. وأهلکنا المسرفین

برداشت یاد شده مبتنی بر این دیدگاه است که مقصود از اسراف _ به تناسب حکم و موضوع و مورد آیه _ اسراف و زیاده روی در دشمنی و مخالفت با پیامبران باشد; نه اسراف در امور مالی و. . .

1034- ویژگیهای دعوتهای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 47 - 7

7 - پیام و دعوت انبیای الهی ، همراه با معجزه و برهان

و لقد أرسلنا موسیٰ بـایـتنا . . . فلما جاءهم بـایـتنا

با الغای خصوصیت از مورد، مطلب بالا قابل استفاده است.

1035- ویژگیهای راه انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 4 - 2

2 - راه پیامبران الهی ، راهی مستقیم و به دور از کژی و انحراف

علی صراط مستقیم

برداشت یاد شده براساس این احتمال است که «علی صراط. . .» متعلق به «المرسلین» و به تقدیر «الذین أرسلوا علی صراط مستقیم» باشد; یعنی، قطعاً تو از جمله آن کسانی هستی که بر صراط مستقیم فرستاده شدند.

1036- ویژگیهای عبادت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - نوح - 71 - 28 - 9

9- تواضع و فروتنی پیامبران و دوری آنان از خودپسندی و عجب، در قبال عبادت و تلاش مستمر خویش در راه خدا و اصلاح جامعه

إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا... رَبِّ اغْفِرْ لِي

ص: 584

ویژگیهای عذاب دنیوی مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 26 - 1

1 - عذاب دنیایی تکذیب کنندگان پیامبران الهی در تاریخ، عذابی ذلت بار و خوارکننده بود.

فأذاقهم الله الخزي في الحيوه الدنيا

1037- ویژگیهای مبارزه انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - مزمل - 73 - 15 - 6

6 - مبارزه پیامبران، مبارزه ای بنیادی و با علت ها بود.

كما أرسلنا إلى فرعون رسولا

مطلب یاد شده، از تصریح به نام فرعون (حاکمان قدرتمند مصر) و فرستادن پیامبر (حضرت موسی)، به سوی آنان به دست می آید.

1038- ویژگیهای معجزه انبیای پیشین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 44 - 12

12- خداوند، به انبیای پیشین معجزات حسی عطا فرمود و در قبال آن به پیامبر (صلی الله علیه و آله)، کتاب آسمانی جهان شمول عطا کرد.*

وما أرسلنا .. بالبینت و الزبر و أنزلنا إليك الذكر

«بینه» به معنای دلیل واضح و روشن - اعم از عقلی و حسی - است. طبق شواهد تاریخی مراد از «بینات» در آیه، ممکن است معجزات حسی باشد. جدا ذکر کردن پیامبر (صلی الله علیه و آله) برای اعطای قرآن، مشعر به برداشت یاد شده است.

1039- ویژگیهای مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3- قوم نوح، عاد، فرعون، ثمود، لوط و اصحاب ايكه (قوم شعیب)، اقوامی قدرتمند و بی مانند در مخالفت با رسالت فرستادگان الهی

كذّبت قبلهم قوم نوح... ثمود... أصحاب لئیکه أولئك الأحزاب

برداشت یاد شده از تعریف مسند (أولئك) و مسندالیه (أحزاب) که بر حصر دلالت می کند استفاده می شود؛ یعنی، این اقوام

ص: 585

حقیقتاً گروه های متشکلی بودند که اقوام دیگر در قوت و شدت مخالفت با پیامبران، مانند آنان نبودند.

1040- ویژگیهای هدایتگری انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 43 - 15

15- پیامبران ، انسان ها را به راه تام و کامل و به دور از افراط و تفریط هدایت می کنند .

فَاتَّبِعْنِي أَهْدِك صِرَاطًا سَوِيًّا

1041- هدایت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 75 - 7

7_ انبیا از هدایت ویژه خداوند برخوردارند.

و كذلك نرى إبراهيم ملكوت... و ليكون من الموقنين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 87 - 5

5_ گزینش و هدایت انبیا از جانب خداوند است.

و اجتبينهم و هدينهم إلى صراط مستقيم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 90 - 1، 12

1_ انبیا هدایت یافتگان از سوی خداوند هستند.

أولئك الذين هدى الله

12_ اجر و مزد طلب نکردن از مردم در قبال انجام رسالت و تبلیغ دین، از هدایتهای خداوند به انبیای گذشته است.

فبهديهم اقتده قل لأستلکم علیه اجرا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- ابراهیم - 14 - 12 - 3، 1

1- انبیا با توجه به هدایت یافتن خویش از سوی خداوند ، هیچ توجیهی را برای توکل نکردن به او روا نمی داشتند .

و ما لنا الا نتوكل على الله و قد هدىنا سبيلنا

3- همه انبیا خود را مدیون هدایت خاص خداوند می دانستند .

ص: 586

وقد هدیٰنا سبلنا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 84 - 9

9 - پیامبران ، در تشخیص موارد رضایت خداوند ، نیازمند راهنمایی و هدایت او هستند .

و ما أعجلک . . . عجلت إلیک ربّ لترضی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 21 - 2, 1

1 - مؤمن انطاکیه (حبیب نجار) ، مردم را به پیروی از رسولانی ره یافته _ که هیچ مزدی در ابلاغ رسالت خویش نمی خواستند _ فراخوانده بود .

اتَّبِعُوا مِنْ لَایْسَلْکُمْ أَجْرًا وَ هُمْ مَهْتَدُونَ

2 - اخلاص و مزد نخواستن در ابلاغ رسالت و ره یافته بودن ، دلیل لزوم پیروی از پیامبران در دیدگاه مؤمن انطاکیه (حبیب نجار)

اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ . اتَّبِعُوا مِنْ لَایْسَلْکُمْ أَجْرًا وَ هُمْ مَهْتَدُونَ

جمله «اتَّبِعُوا مِنْ لَایْسَلْکُمْ أَجْرًا. . .» تأکید برای جمله «اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ» در آیه پیش و نیز در مقام تعلیل برای آن جمله است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 53 - 6

6 - کتاب های آسمانی ، وسیله تداوم هدایت و رسالت پیامبران در طول تاریخ

وَ لَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْهُدَىٰ وَ أَوْرَثْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ

1042- هدایت خویشاوندان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 87 - 1

1 _ خداوند برخی از پدران و فرزندان و برادران انبیای گذشته را (ابراهیم، اسحاق، یعقوب(ع) و . . .) برگزید و به صراط مستقیم هدایت

کرد.

و من ءابائهم و ذريتهم و إخوانهم و اجتنبهم و هديهم إلى صراط مستقيم

1043- هدايت ناپذيران و انبيا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

ص: 587

6- واکنش هدایت ناپذیران مجرم در برابر انبیای الهی ، همگون و مشابه بوده است .

كذلك نسلکه فی قلوب المجرمین . لا یؤمنون به وقد خلت سنه الأولین

1044- هدایتگری انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 165 - 4

4_ توجه انبیا به منفعت خواهی و خطرگریزی انسان در انتخاب روش هدایت

رسلا مبشرین و منذرین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 16 - 7

7_ صلح و امنیت ، در سایه هدایت های انبیای الهی

یهدی به الله من اتبع رضونه سبل السلم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 42 - 1

1_ خداوند قبل از پیامبر (صلی الله علیه و آله) نیز رسولانی را برای هدایت امتها برانگیخته بود.

و لقد أرسلنا إلی أمم من قبلک

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 90 - 16

16_ هدایت پیامبران و کتب آسمانی، یادآوری و بیدار ساختن فطرت آدمی است.

إن هو إلا ذکرى للعلمین

«ذکر» به معنای یادآوری است و معمولاً در مواردی به کار می رود که موضوع مورد نظر قبلاً فراگرفته شده، ولی از یاد رفته باشد. بنابراین

هدایت‌های انبیا یادآوری آموخته‌های فطری است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 130 - 3,5

3_ اشتراک جن و انس در لزوم اطاعت از رسولان الهی و بهره‌وری از هدایت‌های ایشان

یَمْعَشِرُ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ أَلَمْ يَأْتِكُمْ رَسَلٌ مِنْكُمْ

5_ جن دارای شعور و اختیار و نیازمند هدایت رسولان الهی است.

یَمْعَشِرُ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ أَلَمْ يَأْتِكُمْ رَسَلٌ مِنْكُمْ

ص: 588

مقتضای بازخواست و درست بودن توبیخ آن است که مورد دارای شعور اختیار و تکلیف باشد. در غیر این صورت بازخواست و توبیخ و کیفر موجه نیست.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 101 - 5,6,7

5_ اقوام پیشین ، بهره مند از وجود پیامبرانی هدایتگر

و لقد جاءتهم رسلهم بالبینة

6_ پیامبران اقوام گذشته برخوردار از دلایل و معجزاتی روشن برای هدایت آنان

و لقد جاءتهم رسلهم بالبینة

7_ پیامبران در پی مشاهده تکذیب معارف دین از سوی امت ها ، معجزاتی را برای هدایتشان پیشروی آنان قرار دادند .

و لقد جاءتهم رسلهم بالبینة فما كانوا لیؤمنوا بما کذبوا من قبل

برداشت فوق مبتنی بر این است که «ما» در «بما کذبوا» موصول اسمی باشد و مضاف الیه کلمه «قبل» مجیء البینات باشد. البته در این صورت ضمیری پس از «کذبوا» مقدر خواهد بود. بنابراین تقدیر جمله چنین است: فما كانوا لیؤمنوا بالذی کذبوا به من قبل مجیء البینات.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7- یونس - 10 - 74 - 2

2_ پیامبرانی که در فاصله بین حضرت نوح و موسی (ع) مبعوث شدند ، هر کدام عهده دار هدایت قوم خود بودند .

و اتل علیهم نبأ نوح .. ثم بعثنا من بعده رسلا إلی قومهم ... ثم بعثنا من بعدهم م

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 110 - 1

1_ پیامبران پیشین برای گرایش دادن مردم به توحید تلاشی پی گیر داشتند و مدتی مدید به هدایت آنان همّت می گماشتند .

حتّی إذا استئیس الرسل و ظنوا أنهم قد کذبوا

«حتی» غایت برای جمله ای محذوف است و تقدیر کلام با توجه به آیه قبل و نیز آیه مورد بحث می تواند این گونه باشد: آن پیامبرانی که به سوی امتهای پیشین فرستادیم، مردم خویش را دعوت کردند؛ ولی آنان نپذیرفتند. ایشان را به آمدن عذاب هشدار دادند، دست برنداشتند تا

اینکه ... روشن است که ناامید شدن پیامبران در مدت کوتاه تحقق نمی یابد و بدون تلاش نیز مأیوس شدن وجه صحیحی ندارد. از این رو «حتی إذا استیئس الرسل» حاکی از تلاش پی گیر در مدت طولانی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 5 - 8

8- حضرت موسی (ع)، دارای هدفی مشترک با پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) در نجات مردم از ظلمت ها و هدایت آنان به سوی نور

کتب أنزلنَه إلیک لتخرج الناس من الظلمت .. لقد أرسلنا موسی بأیـتنا أن أخرج قو

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 589

9 - ابراهیم - 14 - 10 - 16

16- تشویق مردم با وعده به پاداش مادی و معنوی ، از روش های انبیا در هدایت

یدعوکم لیغفر لکم . . . و یؤخرکم الی أجل مسمی

پاداش مادی از طول عمر و پاداش معنوی از آمرزش، قابل استفاده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 36 - 6

6- برخی از امت ها با اعزام انبیا به سوی آنان ، هدایت یافتند و برخی دیگر بر گمراهی خود باقی ماندند .

فمنهم من هدی الله و منهم من حقت علیه الضلله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 94 - 6

6- پیام رسولان الهی ، سراسر هدایت و راهنمایی است .

و ما منع الناس أن یؤمنوا إذ جاءهم الهدی . . . بشرّاً رسولاً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 44 - 3

3- هدایت و اصلاح ، هدف اصلی رسالت پیامبران

فقولا له . . . لعلّه یتذکر أو یخشی

فرعون با آن که طغیان گری زورگو بود، ولی موسی و هارون(ع) دستور جمع آوری سپاه و نبرد با او را نداشتند؛ بلکه مأمور بودند با ارائه آیات الهی و گفتار نرم، او را هدایت کنند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 90 - 13

13 - زمینه سازی و آماده سازی فکری و روانی گمراهان ، از روش های پیامبران در ارشاد و راهنمایی آنان

ی قوم إنما فتنتم به وإن ربکم الرحمن

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 134 - 11

11 - فرستادن پیامبران ، هموارکننده راه دسترسی انسان به هدایت و آیات الهی است .

لولا أرسلت إلینا رسولاً فنتبّع آئی تک

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 73 - 2

2 - هدف پیامبران ، نمایاندن راه درست زندگی برای بشر است ، نه تحصیل منافع مادی برای خود .

ص: 590

أم تسألهم خرجًا .. وإنك لتدعوهم إلى صراط مستقيم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 15 - 11

11 - تلاش برای سوق دادن انسان ها به بهشت و نجات آنان از ابتلای به آتش جهنم ، از هدف های پیامبران الهی

قل أذلك خير أم جنة الخلد التي وعد المتقون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 27 - 7

7 - پیامبران ، ارائه دهنده راه و روش زندگی سعادت‌مندان

يـ ليتنى اتخدت مع الرسول سبيلاً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 85 - 13

13 - ربوبیت خدا بر مردمان ، مقتضی بعثت پیامبران برای هدایت و راهنمایی آنان

قل ربى أعلم من جاء بالهدى

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 25 - 7

7 - برخی از پیامبران ، دارای نوشته هایی از تعالیم الهی برای هدایت مردم بودند .

جاءتهم رسالهم .. بالزبر

«زبور» (مفرد «زُبر») به معنای نوشته است. آمدن آن با کتاب به طور مستقل، می تواند اشاره باشد به نوشته هایی که برخی از رسولان الهی

جدا از کتاب آسمان داشته اند. این نوشته ها حاوی یک سلسله مطالب پندآموز و هدایت گر بوده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 4 - 2

2- راه پیامبران الهی، راهی مستقیم و به دور از کژی و انحراف

علی صراط مستقیم

برداشت یاد شده براساس این احتمال است که «علی صراط..» متعلق به «المرسلین» و به تقدیر «الذین أرسلوا علی صراط مستقیم» باشد؛ یعنی، قطعاً تو از جمله آن کسانی هستی که بر صراط مستقیم فرستاده شدی.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - پس - 36 - 6 - 8,9

8- غفلت زدایی از مردم غافل و بیدار کردن آنان، از اهداف رسالت و فلسفه بعثت رسولان الهی

لتندر قومًا ما أنذرءاباؤهم فهم غفلون

ص: 591

9- مردم بی بهره از تعالیم پیامبران و ادیان الهی، مردمی غافل و بی خبراند.

لتنذر قومًا ما أنذروا واهم فهم غفلون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 72 - 5

5- انسان ها، بدون تعالیم پیامبران، از راه درست هدایت دور شده و با انواع خطر ها و آفت های گریزناپذیر رو به رو خواهند شد.

و لقد ضلّ قبلهم أكثر الأولین . و لقد أرسلنا فيهم منذرين

برداشت یاد شده با توجه به این نکته است که انذار و اخطار مردم از سوی منذران الهی، حاکی از این حقیقت است که بر سر راه انسان ها، خطرهایی وجود دارد که به وسیله پیامبران الهی شناخته می شود. و اگر انسان ها به این اخطارها توجه نکنند، با آنها رو به رو خواهند شد. گفتنی است معنای لغوی «انذار» (اعلام به امری خطرناک و شایسته برحذر بودن)، مؤید همین برداشت است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 118 - 5

5- راه پیامبران، راه مستقیم و بی انحراف

و هدینهما الصراط المستقیم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 71 - 10

10 - اعتراف کافران در حضور نگهبانان و دربانان دوزخ، به آمدن پیامبران تلاوت گر آیات خداوند و اندازگران الهی برای هدایت آنان

ألم یأتکم رسل منکم یتلون علیکم ءایات ربکم و ینذرونکم لقاء یومکم هـ ذَا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 38 - 5

5- نشان دادن راه درست زندگی، از اهداف ادیان توحیدی و پیامبران الهی

اتَّبِعُونِ أَهْدِكُمْ سَبِيلَ الرَّشَادِ

برداشت یاد شده، با توجه به این نکته است که راه درستی که مؤمن آل فرعون مردم را به آن فرا می خواند، همان راه پیامبران (چون حضرت موسی(ع)) و ادیان الهی (چون یهود) بود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 14 - 1

1 - تلاش همه جانبه و مستمر پیامبران الهی ، برای هدایت قوم عاد و ثمود

إذ جاءتهم الرّسل من بين أيديهم و من خلفهم

مراد از «من بين أيديهم و من خلفهم» جميع جهات است و این کنایه از تلاش همه جانبه می باشد؛ چنان که استمرار را نیز می فهماند.

ص: 592

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 24 - 6,7

6 - علاقه شدید پیامبران الهی ، نسبت به هدایت و رستگاری انسان ها

قُلْ أُولُو جُنَّتِكُمْ بِأَهْدَى مِمَّا وَجَدْتُمْ عَلَيْهِ ءَابَاءَكُمْ

پیامبران، در برابر مخالفت های مؤکد قوم خویش (اِثًا وَجَدْنَا .. اِثًا عَلٰی اَثَارِهِمْ) با لحنی نرم و ملایم آنان را به مسیر آیین توحید فرامی خواندند، از این مطلب، شیفتگی شدید آنان به هدایت انسان ها استفاده می شود.

7 - هدایت و رستگاری کامل ، تنها در پرتو تعالیم وحی و پیامبران الهی است .

أُولُو جُنَّتِكُمْ بِأَهْدَى مِمَّا وَجَدْتُمْ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 48 - 5

5 - خداوند و پیامبران ، خواستار هدایت تمامی انسان ها و اتمام حجت بر آنان

و مَا نُرِيهِمْ مِنْ ءَايَةٍ إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا

از این که خداوند، آیات و معجزات متعددی را به دست پیامبران ارائه می کند و در اثبات حقانیت پیامبران و هدایت مردم به یک معجزه اکتفا نمی کند، مطلب بالا استفاده می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - دخان - 44 - 21 - 5

5- پیامبران ، خواهان هدایت مردم با تبلیغ آزاد و نه حرکت های تعرضی و تهاجمی *

وإِنْ لَمْ تَتُومِنُوا لِي فَاعْتَرِلُون

با الغای خصوصیت از شخص موسی(ع)، تعبیر «فاعترلون» می نمایاند که خط رسالت براساس تهاجم استوار نبوده است؛ بلکه آزادی بیان را تضمین کننده پیشرفت رسالت خویش می دانسته است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 21 - 9

9- سرگذشت هود و انداز های او به قوم خود ، نمونه ای از سرگذشت رسولان الهی و تلاش آنان برای هدایت مردم در طول تاریخ

وقد خلت النذر من بین یدیه و من خلفه

می توان گفت: تعبیر «قد خلت . . و من خلفه» در آیه شریفه، به صورت جمله معترضه آمده، تا بیانگر این معنا باشد که یادکرد سرگذشت هود به مثابه یادکرد دیگر پیامبران است؛ زیرا آنان در هدف مشترک بوده اند و سرگذشت هود به عنوان نمونه یاد شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - فتح - 48 - 8 - 6

6- رسولان الهی ، خود بهترین گواه وصول هدایت به خلق و اتمام حجت بر آنان *

ص: 593

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا

«شاهدًا» ممکن است نظر به شهادت بر اصل پیام رسانی به خلق و فرستادن رسول داشته باشد و قید محذوف از فعل «أرسلناک» استفاده می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - ذاریات - 51 - 38 - 8

8 - تجهیز پیامبران از سوی خداوند به معجزاتی روشن و قاطع ، برای پیشبرد اهداف هدایتی خویش

أرسلنا ه... بسلطن مبین

در صورتی که مراد از حجت و برهان (سلطان) حجت حسی باشد، برداشت بالا به دست می آید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - قمر - 54 - 25 - 2

2 - محور نبوت پیامبران ، یادآوری ارزش ها به خلق و بیدارسازی فطرت خفته آنان است .

ألقى الذكر عليه من بيننا

از آیه شریفه استفاده می شود که قوم نمود، واژه «ذکر» را بر محتوای پیام صالح(ع) اطلاق کرده اند و چه بسا این تعبیر را از خود آن حضرت گرفته باشند. به هر حال خداوند این وصف را رد نکرده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - تغابن - 64 - 6 - 7

7 - هدایت انسان ها ، فلسفه بعثت پیامبران

تأتيهم رسلهم بالبينات فقالوا أبشر يهدوننا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نازعات - 79 - 17 - 6

6 - پیامبران برای ارشاد مردم ، آغازگر حرکت بوده و در انتظار مراجعه آنان نمی مانند .

اذهب إلى فرعون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نازعات - 79 - 19 - 8

8 - هدایت مردم به خداوند و بیان ربوبیت او و ایجاد حالت خداترسی در آنان، از نخستین اهداف پیامبران است.

فقل . . . وأهدیک إلى ربک فتحشی

- هدایت مردم به خداوند و بیان ربوبیت او و ایجاد حالت خداترسی در آنان، از نخستین اهداف پیامبران است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نازعات - 79 - 20 - 2

ص: 594

2 - معجزات پیامبران ، نشانه صداقت آنان در به عهده داشتن مسؤولیت هدایت و انذار است .

و اهدیک . . . فتخشی . فأریه الأیه الکبری

«فاء» در «فأراه» برای تعقیب است و می رساند که آوردن معجزه در پی ادعای هدایت گری و نیز انذار فرعون صورت پذیرفته است. کلمه «آیه» به معنای علامت و نشانه است و مصداق مورد نظر از آن، معجزه عصا و یا مجموع عصا و یدییضا است که نشانه رسالت حضرت موسی(ع) بود.

1045- هدایت‌های انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 32 - 12

12 - « آگاهی دادن » و « انذار کردن » ، دو رکن اساسی در دعوت پیامبران

اعبدوا الله ما لکم من إله غیره أفلاتتقون

1046- هشدار به انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 88 - 6

6 - پیامبران و رهنوردان صراط مستقیم نیز اگر شرک بورزند، اعمال آنان تباه و فاسد می شود.

ذلک هدی الله یهدی . . . و لو أشرکوا لحبط عنهم ما کانوا یعملون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 65 - 1

1 - هشدار خداوند به یکایک پیامبران در باره گرایش پیدا کردن به شرک و پرستش غیر او

و لقد أوحی إلیک و إلی الذین من قبلک لئن أشرکت لیحبطن عملک

مفرد آمدن خطاب در «أشرکت» و «عملک» - با آن که همه پیامبران مخاطب وحی الهی بودند - می رساند که این وحی به یکایک پیامبران به طور جداگانه و مستقل، ابلاغ شده است.

1047- هشدار به مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 11 - 8

8_ هشدار خداوند به تکذیب کنندگان پیامبر (صلی الله علیه و آله) و داعیان به خدا

ص: 595

ثم انظروا كيف كان عقبه المكذبين

1048- هشدارهای انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 110 - 4

4_ پیامبران ، کفرپیشگان امت خویش را به نزول عذاب های الهی هشدار می دادند .

و ظنوا أنهم قد كذبوا

ضمیرهای جمع در جمله «ظنوا ..» به «الذین» در آیه قبل برمی گردد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 19 - 8

8 - تذکر و بیدارباش دادن و مبارزه با اسراف گری و گزافکاری در زندگی ، از برنامه های پیامبران الهی

أئن ذکرتم بل أئنم قوم مسرفون

1049- هشدارهای انبیای انطاکیه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 19 - 4

4 - تذکر و بیدارباش دادن ، از وظیفه های پیامبران مردم انطاکیه بود .

أئن ذکرتم

1050- هلاکت دشمنان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - رعد - 13 - 42 - 2

2_ خداوند ، مکر های پیشینیان علیه پیامبران و برنامه های الهی را بی اثر ساخت و توطئه گران را به هلاکت رسانید .

أولم یروا أنا نأتی الأرض .. . وقد مکر الذین من قبلهم فله المکر جمیعاً

نمی توان جمله «لله المکر جمیعاً» را متفرع بر «قدمکرالذین . . .» دانست؛ زیرا بر مکر کردن کافران این نتیجه مترتب نمی شود که مکرها از آن خداست. بنابراین «فاء» در «فله . . .» فصیحه است و دلالت بر جمله ای مقدر دارد. کلام با تقدیر آن چنین است: «قد مکر الذین من قبلهم فأبطله الله فله المکر جمیعاً». جمله «أولم یروا . . .» قرینه بر این نکته است که خداوند با هلاک سازی آنان مکرشان را باطل ساخت.

ص: 596

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 13 - 7,8

7- در پی تهدید شدن انبیا از سوی کفار ، خداوند به پیامبران وحی کرد که قطعاً ستمگران را هلاک خواهد کرد .

قالوا .. لنخرجنکم ... فأوحى إليهم ربهم لنهلكن الظالمين

8- حمایت از انبیا ، با هلاکت مخالفان ستمگر آنان ، مقتضای ربوبیت خداوند

فأوحى إليهم ربهم لنهلكن الظالمين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیا - 21 - 9 - 2,3

2- نابودی دشمنان ، وعده خداوند به پیامبران و مؤمنان

ثم صدقنهم الوعد. .. وأهلكنا المسرفين

3- خداوند ، به وعده خویش مبنی بر نجات پیامبران و مؤمنان و هلاکت دشمنان ، عمل کرد .

ثم صدقنهم الوعد فأنجينهم و من نشاء وأهلكنا المسرفين

1 «صدق» (مصدر «صدقنا») در دو چیز استعمال می شود: 1_ در اعتقاد است، که در این صورت به معنای اعتقاد مطابق با واقع خواهد بود.

2_ در جوارح و افعال انسان، که در این صورت به معنای انجام دادن کار به طور شایسته و بایسته خواهد بود. (مفردات راغب). در آیه بالا معنای دوم منظور است. گفتنی است ماده «صدق» در مواردی به دو مفعول متعدی می شود که این آیه یکی از آن موارد است.

1051- هلاکت مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 97 - 4

4_ هلاکت امت های بی تقوا و تکذیب کننده پیامبران ، عبرتی برای امت های بعدی است .

ولكن كذبوا فأخذناهم .. أفأمن أهل القرى أن يأتيهم بأسنا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8- نابودی تکذیب کنندگان پیامبران و آیات الهی، کیفری که هر لحظه و در هر شرایط انتظار وقوع آن وجود دارد.

و لو آتاهلکنهم بعذاب... فتریبصوا فستعلمون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 44 - 5

5 - خداوند، اقوام تکذیب گر و کفر پیشه تاریخ را پس از این که از فرصت داده شده استفاده نکردند و هم چنان بر کفر و انکار

ص: 597

خود پای فشردند ، با عذاب استیصال نابود کرد .

فأملیت للک_فرین ثم أخذتهم

«نکیر» به معنای انکار (تغییر) است. و مقصود از آن به قرینه آیه بعد، تغیر نعمت به محنت، حیات به مرگ و نابودی و آبادانی به ویرانی است. گفتنی است که استفهام در جمله «فکیف کان نکیر»، استفهام تعجیبی و بیانگر شدت کیفر است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 37 - 5,8

5_ گرفتاری تکذیب کنندگان پیامبران الهی و آیات او به قهر و هلاکت خداوند ، از نشانه های قدرت خدا و درس عبرتی برای همه مردمان

الذین کذبوا بأی_تنا فدمرن_هم تدمیرًا . و قوم نوح ... أغرقن_هم و جعلن_هم للناس

8_ تکذیب کنندگان آیات و رسولان الهی ، علاوه بر هلاکت دنیوی ، در آخرت نیز دچار عذابی دردناک و رنج آور خواهند شد .

الذین کذبوا بأی_تنا فدمرن_هم .. کذبوا الرسل أغرقن_هم ... و أعتدنا للظ_لمین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 25 - 6

6 - سرنوشت شوم و هلاکت بار تکذیب کنندگان پیامبران در گذشته ، عبرت آموز برای دیگران

کذب الذین من قبلهم فأتی_هم العذاب من حیث لایشعرون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - ق - 50 - 14 - 6

6_ هلاکت تکذیب کنندگان انبیا در گذشته تاریخ ، هشدار به تکذیب گران پیامبر (صلی الله علیه و آله) و دین الهی

کذبت قبلهم .. کلّ کذب الرسل فحقّ وعید

1052 - هماهنگی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 177 - 8

8 - پیوستگی نظام نبوت و اشتراک ادیان الهی در مسائل اساسی

ولكن البر من ءامن بالله . . . و النبیین و ءاتی المال

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 213 - 19

19_ کلیه انبیا، مُرَوِّج حق و دارای برنامه و هدفی واحد

فبعث الله النبیین مبشرین و منذرین و انزل معهم الكتاب بالحق

ص: 598

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 253 - 2

2_ فضیلت و برتری برخی از رسولان الهی بر برخی دیگر ، با وجود همانندی آنان در اصل رسالت

تلك الرّسل فضّلنا بعضهم على بعض

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 285 - 10

10_ وحدت عقیدتی و آرمانی همه انبیای الهی از دیدگاه مؤمنان

و المؤمنون كل امن بالله . . . و كتبه و رسله لا نفرّق بين احد من رسله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 152 - 1

1_ پیامبران و ادیان الهی ، مجموعه ای به هم پیوسته

و الذين ءامنوا بالله و رسله و لم يفرقوا بين أحد منهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 163 - 10

10_ وحی الهی به پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) برخوردار از تمام ویژگی های وحی خداوند به پیامبران گذشته

إنّا أوحینا إليك كما أوحینا إلى نوح و النبین من بعده

چون مشبه به وحی به تمامی پیامبران است، معلوم می شود وحی به پیامبر (صلی الله علیه و آله) به گونه ای بوده که از ویژگیهای تمامی وحیها برخوردار بوده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 164 - 8

8_ ایمان واقعی به موسی (ع) در پی دارنده ایمان به پیامبر (صلی الله علیه و آله) است .

أوحينا إليك كما .. كلم الله موسى تكليماً

برداشت فوق مبتنی بر این است که جمله «كلم الله ..» عطف بر «اوحينا الى نوح» در آیه قبل باشد. یعنی همانگونه به توای پیامبر وحی کردیم که با موسی سخن گفتیم و چون روی سخن با کسانی است که اعتراف به پیامبری موسی (ع) دارند آنان با توجه به این مشابَهت باید اعتراف به پیامبری رسول اکرم (صلی الله علیه و آله) نیز داشته باشند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 90 - 3

3_ همه پیامبران الهی در طول تاریخ دارای اصول و اهداف و آرمانهای مشترک بوده اند.

أولئك الذين هدى الله فبهداهم اقتده

ص: 599

موظف شدن پیامبر (صلی الله علیه و آله) به اقتدای به انبیای گذشته، گویای وحدت و یکسانی در اصول و ارکان دعوت آنهاست. زیرا اقتدا به چند راهنمای متضاد ممکن نیست.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 39 - 6

6_ طرح مسأله قیامت و روز بازپسین ، رسالت مشترک تمامی پیامبران الهی

بل کذبوا بما لم یحیطوا بعلمه . . . کذلک کذب الذین من قبلهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 109 - 15

15_ پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) و دیگر رسولان الهی فراخوان مردم به تقوای پیشگی

و ما أرسلنا من قبلك إلا رجلاً . . . و لدار الآخره خیر للذین اتقوا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 110 - 4

4_ پیامبران ، کفرپیشگان امت خویش را به نزول عذاب های الهی هشدار می دادند .

و ظنوا أنهم قد کذبوا

ضمیرهای جمع در جمله «ظنوا . . .» به «الذین» در آیه قبل برمی گردد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 5 - 8

8- حضرت موسی (ع) ، دارای هدفی مشترک با پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) در نجات مردم از ظلمت ها و هدایت آنان به سوی

نور

کتب أنزلنـه إلیک لتخرج الناس من الظلمـت . . . لقد أرسلنا موسی بأیـتنا أن أخرج قو

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 10 - 2

2- انبیای اقوام پیشین برای پاسخ گویی و تردید اقوام خود درباره خداوند ، روشی یگانه اتخاذ کردند .

إِنَّا لَفِي شَكٍّ مِّمَّا تَدْعُونَنَا .. . قَالَتْ رَسُلُهُمْ أَفَى اللَّهِ شَكٌّ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 11 - 2

2- انبیای الهی در برخورد با مخالفان خود ، دارای سخنی واحد و روشی متحد بودند .

قَالَتْ لَهُمْ رَسُلُهُمْ إِن نَحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 600

4- انبیای الهی و دین های آسمانی ، دارای مشترکات و همبستگی جداناپذیر و تکذیب هر یک به منزله تکذیب همه آنهاست .

و لقد کذب أصحاب الحجر المرسلین

برداشت فوق مبتنی بر این نکته است که برای اصحاب حجر تنها یک پیامبر مبعوث شده باشد؛ چنان که در قرآن هم تنها از حضرت صالح(ع) یاد شده است. و جمع آمدن «المرسلین» می تواند گویای این حقیقت باشد که: میان ادیان و پیامبران الهی مشترکات و همبستگی وجود دارد و تکذیب هر یک از آنها، به منزله تکذیب همه آنهاست.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 35 - 16

16- همه انبیا ، دارای وظیفه ای واحد و هماهنگ بوده اند .

فهل علی الرسل إلاّ البلغ المبین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 49 - 5

5- با وجود مشارکت موسی و هارون (ع) در وحی و رسالت ، مسؤولیت آن با موسی (ع) بود .

قال فمن ربکما ی_موسی

موسی و هارون(ع)، در کلیه مکالمات خود موظف بودند که پیام مشترک خویش را به فرعون ابلاغ کنند و از این رو کلیه ضمائر در آیات گذشته به صورت تثنیه و مشترک آمده است (اذهبا، قولاً لاتخافا، معکما، فقولاً، رسولاً، جنناک، إنا، إلینا)؛ ولی فرعون در مطرح کردن سؤال خود در عین مخاطب قرار دادن هر دو، پاسخ را از موسی(ع) طلب می کند (یا موسی). این قرینه ها نشان دهنده آن است که در عین اشتراک موسی و هارون(ع) در رسالت، رهبری با موسی(ع) بوده و فرعون به آن پی برده بود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 24 - 9

9- توحید و نفی شرک ، پیام تمامی پیامبران ، موحدان و کتاب های آسمانی

ه_ذا ذکر من معی و ذکر من قبلی

مشارالیه «ه_ذا» به قرینه آیات قبل، توحید و نفی شرک است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 45 - 2

2 - رسالت موسی و هارون ، در تداوم خط رسولان پیشین بود .

ثم أرسلنا رسلنا تترا .. ثم أرسلنا موسی و أخاه هرون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 83 - 2

2 - وعده رستاخیز و هشدار مردمان به آن ، رسالت مشترک همه پیامبران

ص: 601

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 37 - 3

3_ پیامبران الهی، دارای جهت و هدفی واحداند و تکذیب هر پیامبری، به منزله تکذیب همه آنان است.

كذَّبوا الرسل

برداشت فوق، مبتنی بر این نکته است که قوم نوح، تنها رسالت حضرت نوح(ع) را تکذیب کرده بودند و جمع آمدن «رسل» به اعتبار این است که تکذیب هر پیامبری، به منزله تکذیب همه پیامبران الهی است؛ زیرا هدف ها و خاستگاه آنان، یکی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 10 - 2

2- همگونی خط رسولان و نیز موضع گیری کافران علیه ایشان

لعلک بـ خع نفسک ألا یكونوا مؤمنین . . . واذ نادى ربک موسى أن ائت القوم الظالمین

پرداختن قرآن به سرگذشت موسی و فرعونیان پس از بیان موضع گیری انکارآمیز کافران علیه پیامبر(صلی الله علیه و آله)، رساننده این حقیقت است که در موضوع یاد شده حادثه ای تازه نیست؛ بلکه دارای پیشینه تاریخی است و یک نمونه آن رویارویی موسی و فرعونیان می باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 16 - 6

6- موسی و هارون (ع)، پیام دار رسالتی واحد و مأموریتی یگانه

إنا رسول ربّ العـلمین

با این که خبر مشتق باید از حیث افراد، تشبیه و جمع با مبتدا مطابقت کند، به کارگیری «رسول» به صورت مفرد، بیانگر برداشت یاد شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 105 - 2,3

2- انکار هر یک از پیامبران الهی ، به منزله انکار همه آنان است .

کذبت قوم نوح المرسلین

جمع آمدن واژه «المرسلین» با این که قوم نوح تنها شخص نوح(ع) را مورد انکار قرار دادند، بیانگر مطلب یاد شده است.

3- وحدت و یگانگی محتوای رسالت های آسمانی و برنامه پیامبران

کذبت قوم نوح المرسلین

جمع آمدن واژه «المرسلین» برای شخص نوح(ع)، می تواند بدان جهت باشد که پیام رسالت در طول تاریخ، پیامی واحد است و انکار هر یک از پیامبران، به منزله انکار همه رسولان الهی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 602

2- انکار هر پیامبری ، انکار همه پیامبران الهی است .

کذبت عاد المرسلین

جمع آمدن واژه «المرسلین» با این که قوم عاد تنها شخص هود(ع) را انکار کردند، بیانگر برداشت یاد شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2- انکار هر پیامبر ، انکار همه پیامبران الهی است .

کذبت ثمود المرسلین

جمع آمدن واژه «المرسلین»، با این که ثمودیان تنها شخص صالح(ع) را مورد تکذیب قرار دادند، بیانگر مطلب یاد شده است.

3- پیوستگی و وحدت محتوای رسالت های آسمانی و برنامه پیامبران

کذبت ثمود المرسلین

نسبت دادن تکذیب همه پیامبران به ثمودیان، با این که آنها تنها شخص صالح(ع) را انکار کردند، می تواند از آن جهت باشد که اساساً پیام رسالت در طول تاریخ، پیامی واحد است و انکار هر یک، به منزله انکار همه آنهاست.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2- تکذیب هر پیامبری ، تکذیب همه پیامبران است .

کذبت قوم لوط المرسلین

جمع آمدن واژه «المرسلین»، با این که قوم لوط تنها شخص لوط(ع) را تکذیب کرده بودند، بیانگر مطلب یاد شده است.

3- پیوستگی و وحدت محتوای رسالت های آسمانی و برنامه پیامبران

کذبت قوم لوط المرسلین

جمع آمدن واژه «المرسلین» از آن جهت است که اساساً پیام رسالت در طول تاریخ، پیامی واحد است. بنابراین انکار هر یک از آنها، به

منزله انکار همه پیام آوران است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 176 - 2،3

2- تکذیب هر پیامبری ، تکذیب همه پیامبران است .

کذب أصحاب لیکه المرسلین

جمع آمدن واژه «المرسلین»، با این که مردم ایکه تنها شخص شعیب(ع) را مورد انکار و تکذیب قرار داده بودند، بیانگر برداشت یاد شده است.

3- پیوستگی و وحدت محتوای ادیان آسمانی و پیام رسولان الهی

کذب أصحاب لیکه المرسلین

«المرسلین» جمع همراه با «ال» جنس و مفید عموم است. بنابراین «المرسلین»؛ یعنی، همه رسولان. نسبت دادن تکذیب همه رسولان به اصحاب ایکه، با این که ظاهراً آنان تنها شعیب(ع) را مورد تکذیب قرار داده بودند، می تواند از آن جهت باشد که پیام

ص: 603

رسالت در طول تاریخ، پیامی واحد است و انکار هر رسالتی، به منزله انکار همه رسولان و پیام های آنان است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 194 - 6

6 - انذار خلق ، پیام و رسالت واحد پیامبران الهی

لتكون من المنذرين

با توجه به این که آیات گذشته عموماً در زمینه انذارگری پیامبران پیشین نسبت به اقوام خویش بوده است، «المنذرين» می تواند ناظر به آنان باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 37 - 7,8

7 - توحيد و يكتاپرستی ، دعوت مشترك همه رسولان الهی

إذا قيل لهم لا إله إلا الله يستكبرون . . . بل جاء بالحقّ و صدّق المرسلين

8 - هماهنگی تعالیم ادیان توحیدی و آموزه های رسولان الهی

و صدّق المرسلين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 65 - 4

4 - توحيد ، اساس همه ادیان آسمانی و مبارزه با شرک ، سرلوحه مبارزات پیامبران الهی

و لقد أوحى إليك وإلى الذين من قبلك لئن أشركت ليحبطن عملك

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 43 - 6

6 - همانندی و همسویی دعوت فرستادگان الهی ، در طول تاریخ

ما يقال لك إلا ما قد قيل للرسل من قبلك

از تشابه موضع گیری مخالفان دین به دست می آید که حرکت پیامبران در جهتی واحد بوده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 7 - 20

20 - انذار ، روش مشترک تمامی پیامبران الهی

كذلك .. لتنذر أمّ القری و من حولها و تنذر يوم الجمع

بنابراین که «کذلک» اشاره به وحی الهی به پیامبران پیشین باشد _ که در آیه سوم از آنان یاد شده است _ استفاده می شود که انذار از شیوه های تبلیغی سایر انبیا بوده است .

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 604

32 - « عن أبي جعفر (ع) قال: . . . انّ الله عزّوجلّ بعث نوحاً إلى قومه « أن اعبدوا الله واتّقوه و أطيعون » ثمّ دعاهم إلى الله وحده و أن يعبدوه و لا يشركوا به شيئاً ثمّ بعث الأنبياء على ذلك إلى أن بلغوا محمداً فدعاهم إلى أن يعبدوا الله و لا يشركوا به شيئاً و قال: « شرع لكم من الدين ما وصّى به نوحاً و الذي أوحينا . . . » ;

از امام باقر(ع) روایت شده که فرمود: . . . خداوند عزّوجلّ نوح را به سوی قومش مبعوث نمود که خدا را عبادت نمایند و از او پروا داشته باشید و مرا اطاعت کنید. سپس آنها را دعوت نمود به خدای یگانه که او را عبادت نمایند و هیچ گونه شریکی برای او نگیرید و بعد پیامبران را بر همین منوال فرستاد تا به رسول خدا(صلی الله علیه و آله) رسید، و آنان را به عبادت خدا و این که نسبت به او هیچ گونه شرکی نورزند، فرا خوانده و فرمود: شرع لكم من الدين ما وصّى به نوحاً...».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 52 - 1

1 - وحی به پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله)، استمرار وحی بر انبیای پیشین است .

و كذلك أوحينا إليك

برداشت یاد شده بر این پایه مبتنی است که مشارّالیه «ذکر»، مطلق وحی باشد (که از آیه قبل استفاده می شود).

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 45 - 2, 1

1 - تمامی پیامبران و ادیان آسمانی، مبلغ توحید و مخالف شرک و چندگانه پرستی بوده اند .

وسئل من أرسلنا من قبلك من رسلنا . . . ءالیهه يعبدون

2 - دعوت پیامبر (صلی الله علیه و آله)، استمرار خط توحیدی پیامبران پیشین است .

وسئل من أرسلنا من قبلك من رسلنا أجعلنا من دون الرحمن ءالیهه يعبدون

آیه شریفه در مقام بیان این نکته است که دعوت توحیدی پیامبر (صلی الله علیه و آله)، امری بی سابقه نیست، بلکه پیامبران و ادیان آسمانی گذشته نیز همین پیام را تبلیغ می کردند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - جاثیه - 45 - 18 - 2

2- رسالت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله)، ادامه رسالت موسی و سایر پیامبران بود؛ نه امری ناآشنا و دور از انتظار.

ولقد آتینا بنی اسرائیل... والنّبوه... ثمّ جعلنک علی شریعه من الأمر

الف و لام «الأمر» در این آیه، می تواند برای عهد ذکری باشد و نظر به امر رسالت و اعطای کتاب و حکومت داشته باشد که در آیات پیشین بیان شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 9 - 3

3- پیوستگی و تشابه برنامه پیامبران الهی

قل ما کنت بدعاً من الرسل

ص: 605

کافران در برابر پیامبر (صلی الله علیه و آله) و قرآن موضع می گرفتند و از مسأله رسالت آن حضرت و نزول قرآن، اظهار شگفتی می کردند. پیامبر (صلی الله علیه و آله) در مقابل این استبعاد، اظهار می دارد که برنامه وی و محتوای آن، همان برنامه پیامبران پیشین و پیام کتاب های آسمانی است و امری تازه نیست تا مورد استبعاد قرار گیرد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 12 - 9

9- وحدت و هماهنگی پیام وحی ، در طول تاریخ رسالت پیامبران

و من قبله کتَبَ موسی . . . و هَذَا کتَبَ مَصَدَّق

از این که قرآن، تصدیق گر تورات است و خداوند این تصدیق گری را دلیل حقانیت وحی شمرده، مطلب یاد شده استفاده می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 21 - 13

13- دعوت به توحید و انذار از عواقب شرک ، محور اصلی و مشترک دعوت پیامبران

أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ

بنابراین که «أَلَّا تَعْبُدُوا...» در ادامه «و قد خلت النذر» و مصداق انذار آنان باشد_ و نه صرفاً ادامه سخن هود_ برداشت بالا به دست می آید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - ق - 50 - 14 - 7

7_ تکذیب هر یک از رسولان الهی ، به منزله تکذیب همه آنان است . *

كُلِّ كَذَّبَ الرِّسْلَ فَحَقِّ وَعِيدَ

برداشت بالا با توجه به این نکته است که هر یک از اقوام گذشته، نسبت به پیامبر خویش کفر میورزیده اند؛ ولی خداوند آنان را منکر تمامی رسولان الهی معرفی کرده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - نجم - 53 - 41 - 7

7 - مبتنی بودن جزای الهی بر عملکرد خود انسان ، پیام مشترک تمامی پیامبران

أم لم ینبأ بما فی صحف موسی . و إبرهیم ... و أن لیس للإنسِن إلا ما سعی ... ثم

از ارتباط آیات شریفه، مطلب بالا استفاده می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 19 - 3

3 - ادیان آسمانی و پیامبران الهی ، از نظر اهداف و جهت گیری های اعتقادی و رفتاری ، مشترک و همسو هستند .

و الذین ءامنوا باللّٰه و رسله

ص: 606

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 21 - 14

14 - ادیان آسمانی و پیامبران الهی ، از نظر اهداف و جهت گیری های اعتقادی و رفتاری ، مشترک و همسو هستند .

أعدت للذین ءامنوا باللّٰه و رسله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 27 - 3

3 - همه پیامبران ادامه دهنده یک راه و دارای یک هدف مشترک بودند .

ثمّ قفینا علی ءاثِهم برسلنا

«اثر» (مفرد «آثار») به جای پا گفته می شود که رونده از خود باقی می گذارد. بنابراین قید «علی آثارهم» بیانگر این حقیقت است که پیامبران _ که در طول تاریخ و در دوره های مختلف مبعوث شدند _ هر کدام همان راهی را که پیامبر پیشین طی کرده بود، طی می کردند و به سوی همان مقصدی پیش می رفتند که پیامبر پیشین به سوی آن پیش می رفت.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - مزمل - 73 - 15 - 5

5 - مشترک بودن فلسفه بعثت پیامبران

إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا... كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا

1053- هماهنگی انبیای انطاکیه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 14 - 9,7

7 - تأکید سه رسول الهی ، بر رسالت و درستی ادعا های خویش برای مردم انطاکیه

فَكَذَّبُوهُمَا فَعَبَّوْا بِآيَاتِنَا لِيَكْفُرُوا بِهَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَىٰ الْكَافِرِينَ

9 - پس از تکذیب دو رسول از سوی مردم انطاکیه و فرستاده شدن سومین رسول الهی ، آنان یک صدا و به صورت دسته جمعی ، به رسالت خویش ادامه دادند .

فكذبوهما فعزّزنا بثالث فقالوا إنا إليكم مرسلون

1054- هماهنگی تعالیم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - نجم - 53 - 42 - 4

4 - منتهی شدن سررشته امور به خداوند ، پیام مشترک انبیای بزرگ الهی ؛ چون ابراهیم و موسی (ع)

ص: 607

أَمْ لَمْ يَنْبَأْ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسَى . . . وَأَنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الْمُنْتَهَىٰ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - اعلیٰ - 87 - 19 - 4

4- تعالیم پیامبران الهی ، همسو و هماهنگ با هم است .

إِنَّ هَٰذَا لَفِي . . . صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَ مُوسَىٰ

1055- هماهنگی دشمنان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 101 - 6

6- موضع گیری مشرکان مکه در برابر پیامبر (صلی الله علیه و آله) ، استمرار موضع گیری فرعون در برابر موسی (ع) بود .

وَقَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ . . . وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ . . . فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ إِنِّي لَأَظُنُّكَ يَٰمُوسَىٰ مَس

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 6 - 6

6- تکذیب کنندگان پیامبران ، دارای انگیزه ها و شیوه های مشترک در مخالفت با پیامبران

فَلْيَأْتِنَا ب_آیه . . . مَاءِ أَمْنٍ قَبْلَهُمْ مِنْ قَرِيهِ أَهْلِكُن_ها أَفْهَمَ يُؤْمِنُونَ

خداوند در آیه قبلی، یادآور شد که مشرکان از پیامبر (صلی الله علیه و آله) خواستار معجزه ای (همانند معجزات پیامبران پیشین) برای اثبات رسالت خود شدند. در این آیه نیز فرمود: امت های پیشین در عین دیدن معجزات پیامبران، ایمان نیاوردند، قهراً شما هم ایمان نخواهید آورد. این یادآوری حاکی از آن است که انگیزه ها و شیوه های مبارزه تکذیب گران پیامبران همسان بوده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 24 - 9

9- امکان اتحاد و موضع گیری واحد صاحبان زر و زور ، در برابر تعالیم پیامبران الهی (چون پیامبر اسلام)

كَانُوا هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَءَانَاثًا . . . إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَ ه_مِنْ وَ ق_رُونَ فَقَالُوا س_حَرٌ كَذَّبُوا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 25 - 13

13 - امکان اتحاد و موضع گیری واحد صاحبان زر و زور در برابر تعالیم پیامبران الهی (چون پیامبر اسلام)

قالوا اقتلوا أبناء الذين ءامنوا معه و استحيوا نساءهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - ذاریات - 51 - 53 - 1

ص: 608

1 - موضع گیری همگون کافران علیه پیامبران در طول تاریخ ، تداعی گری تبانی آنان بر مواضع یکسان و از شگفتی های تاریخ است .

اتواصوا به

«تواصی» (مصدر «تواصوا») به معنای سفارش کردن برخی به بعضی دیگر است و استفهام در «اتواصوا به» برای تعجب است. در آیه شریفه، از موضع گیری یکسان کافران تاریخ در برابر رسولان الهی _ از آن جهت که گویا آنان همدیگر را بر این امر توصیه و سفارش کرده بودند _ اظهار تعجب شده است.

1056- هماهنگی دعوت‌های انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 36 - 3

3- اجتناب از هرگونه معبود باطلی ، از دعوت های روشن همه انبیای الهی

فهل علی الرسل إلاّ البلغ المبین. ولقد بعثنا فی کلّ أمّه رسولاً أن اعبدوا الله

«طاغوت» در لغت عبارت از هر معبود و مورد پرستشی جز خداوند است.

1057- هماهنگی قرآن با تعالیم انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 9 - 4

4- هماهنگی محتوای قرآن با تعالیم پیامبران پیشین ، گواه آسمانی بودن آن و حقایق رسالت پیامبر (صلی الله علیه و آله)

أم یقولون افتری_ه .. قل ما کنت بدعاً من الرسل

واژه «بدعاً» می تواند ناظر به شخص پیامبر (صلی الله علیه و آله) باشد؛ یعنی، او اولین رسولی نیست که مبعوث شده است؛ بلکه قبل از او نیز رسولان دیگری بوده اند. هم چنین می تواند ناظر به اقوال و افعال پیامبر (صلی الله علیه و آله) باشد؛ یعنی، آن حضرت ابداع کننده اقوال و سخنان تازه ای نیست؛ بلکه سخنان او پیشینه در اقوال و سخنان پیامبران گذشته دارد. برداشت یاد شده براساس احتمال دوم است.

1058- هماهنگی قصه انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 69 - 3

3- وجود پیام‌ها و رهنمودهای همگون در سرگذشت پیامبران با امت‌های شان

واتل علیهم نبأ ابرهیم

ذکر سرگذشت انبیای پیشین، دارای بعد هدایتی است و این امر منوط به وجود نوعی همگونی در مسائل پیامبران و امت‌های آنان

ص: 609

می باشد.

1059- هماهنگی مخالفان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - حجر - 15 - 11 - 2

2- استهزا و تمسخر ، شیوه رایج و سیاست واحد مخالفان انبیا در طول تاریخ

و ما یأتیهم من رسول إلا کانوا به یتستهزءون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 31 - 3

3- قوم نوح ، عاد ، ثمود و اقوام پس از آنان ، مردمی متشکل و همسو در جهت مخالفت با پیامبران عصر خود

مثل یوم الأحزاب . مثل دأب قوم نوح ... و الذین من بعدهم

از تعبیر «احزاب» درباره اقوام یاد شده، برداشت بالا به دست می آید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 83 - 8,9

8 - تمسخر ، از حربه های مخالفان قدرتمند و صاحب مال و تعالیم پیامبران ، علیه ایشان

فلما جاءتهم رسلهم بالبینات فرحوا... و حاق بهم ما کانوا به یتستهزءون

آمدن فعل مضارع «یستهزءون» به همراه فعل «کانوا»، مفید استمرار است.

9 - ناتوانی فکری و علمی مخالفان تعالیم پیامبران در برابر منطق ایشان

فلما جاءتهم رسلهم بالبینات فرحوا... و حاق بهم ما کانوا به یتستهزءون

برداشت یاد شده به این خاطر است که کافران، به جای برخورد منطقی با پیامبران، همیشه به تمسخر تعالیم روشن و بی ابهام آنان (بینات)

می پرداختند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - موضع گیری ملحدانه مشرکان در برابر پیامبر (صلی الله علیه و آله)، همانند موضع گیری کافران در برابر رسولان پیشین

ما يقال لك إلا ما قد قيل للرسل من قبلك

2 - تشابه موضع گیری های مخالفان پیامبران در طول تاریخ

ما يقال لك إلا ما قد قيل للرسل من قبلك

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 23 - 1

ص: 610

1 - تمامی پیامبران الهی در طول تاریخ ، مواجه با مخالفت مردمان مرفه و خوش گذران

و كذلك ما أرسلنا من قبلك في قرية من نذير إلا قال مترفوها

1060- هماهنگی مشکلات انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 23 - 9

9 - پیامبران الهی ، در راه ایفای رسالت خود ، مواجه با مشکلاتی همگون و مشابه

و كذلك ما أرسلنا من قبلك . . . إلا قال مترفوها

1061- هماهنگی مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 6 - 6

6- تکذیب کنندگان پیامبران ، دارای انگیزه ها و شیوه های مشترک در مخالفت با پیامبران

فليأتنا بـِ آيه . . . ماء امننت قبلهم من قرية أهلكنـِها أفهم يؤمنون

خداوند در آیه قبلی، یادآور شد که مشرکان از پیامبر(صلی الله علیه و آله) خواستار معجزه ای (همانند معجزات پیامبران پیشین) برای اثبات رسالت خود شدند. در این آیه نیز فرمود: امت های پیشین در عین دیدن معجزات پیامبران، ایمان نیاوردند، قهراً شما هم ایمان نخواهید آورد. این یادآوری حاکی از آن است که انگیزه ها و شیوه های مبارزه تکذیب گران پیامبران همسان بوده است.

1062- همبستگی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 34 - 3

3 _ پیامبران الهی ، یاوران یکدیگر در رسیدن به هدف واحد *

ذريّة بعضها من بعض

مرحوم طبرسی، جمله «بعضها من بعض»، را به یاری کردن به یکدیگر، معنا کرده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 84 - 13

13_ هماهنگی ادیان الهی و انبیا، در جهت گیری های اعتقادی و رفتاری

امنا بالله و ما أنزل .. لا نفرق بین احد منهم و نحن له مسلمون

ص: 611

1063- همزبانی انبیا با مردم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- ابراهیم - 14 - 4 - 1

1- خداوند همه پیامبران را ، بدون استثنا ، به زبان مردم منطقه رسالتشان مبعوث کرده است .

و ما أرسلنا من رسول إلا بلسان قومه

1064- همزمانی انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 53 - 8

8- امکان تعدد پیامبران الهی در یک زمان

ووهبنا له ... هـرون نبیاً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 32 - 3

3- بعثت دو پیامبر در یک زمان و با یک مأموریت مشترک ممکن است .

وَأشركه فی أمری

گفته شده است «أمری»؛ یعنی نبوت و جمله «أشركه فی أمری» درخواستی بالاتر از «واجعل لی وزیراً» است؛ یعنی موسی(ع) پس از آن که درخواست معاونت را مطرح کرد، از خداوند خواست هارون را نیز برای انذار فرعونیان، نبوت بخشد تا با موسی(ع) در این رسالت شریک باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 14 - 1

1 - خداوند ، دو پیامبر را هم زمان به سوی مردم انطاکیه گسیل داشت .

إذ أرسلنا إلیهم اثنین

1065- همسران انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - رعد - 13 - 38 - 4

ص: 612

4_ پیامبران پیشین نیز همانند پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) دارای همسر و فرزند بودند .

و لقد أرسلنا رسلاً من قبلك و جعلنا لهم أزواجاً و ذریه

1066- همنشینی با انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 69 - 1, 6, 9, 12

1_ مصاحبت با پیامبران ، صدیقان ، شاهدان و گواهان اعمال و صالحان ، پاداش اطاعت از خدا و رسول (صلی الله علیه و آله)

و من یطع الله و الرسول . . . و الصّالحین

«صدیق» یعنی بسیار راستگو و شاید مبالغه بودن آن اشاره به صداقت آنان در گفتار و عمل باشد. برخی برآنند که مقصود از صدیقین، اولین کسانی هستند که پیامبران را تصدیق کردند و شاهدان، یا به معنای کشته شدگان در راه خدا و یا گواهان بر اعمال انسانها و یا عالمان واقعی دین است.

6_ پیروان خدا و رسول (صلی الله علیه و آله) ، از همنشینان بهشتی پیامبران ، صدیقان ، شاهدان و صالحان خواهند بود .

و من یطع الله . . . فاولئک مع الذین انعم الله علیهم من النّبیین . . . و الصّالحین

چون مصاحبت و همنشینی با پیامبران برای همه پیروان آنان در دنیا تحقق نمی یابد، بنابراین زمان آن، آخرت و مکانش بهشت است.

9_ همنشینی و مصاحبت با پیامبران ، صدیقین ، شاهدان و صالحان ، از نعمت های الهی در بهشت

فاولئک مع الذین انعم الله علیهم

از اینکه همنشینی با پیامبران و . . . پاداشی برای پیروان خدا و رسول (صلی الله علیه و آله) شمرده شده است، برداشت فوق به دست می آید.

12_ پیامبران ، صدیقین ، شاهدان و صالحان ، رفیقان و همنشینانی نیکو برای پیروان خدا و رسول (صلی الله علیه و آله)

و من یطع الله و الرسول . . . و حسن اولئک رفیقاً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 70 - 1, 2

1_ معاشرت و همنشینی با پیامبران ، صدیقان ، شاهدان و صالحان ، دارای فضیلتی کامل

فأولئك مع الذين أنعم الله عليهم من النبيين . . . ذلك الفضل من الله

بنابر اینکه «ذکر»، اشاره به معیت و رفاقت در آیه قبل باشد، و فضیلت کامل بر این مناسبت که «الفضل» خبر برای «ذکر» باشد.

2_ معاشرت و همنشینی با پیامبران، صدیقان، شاهدان و صالحان، تفضلی الهی برای اطاعت کنندگان از خدا و رسول (صلی الله علیه و آله)

فأولئك مع الذين . . . ذلك الفضل من الله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 71 - 5

5_ مجاهدان راه خدا، همنشین با پیامبران، صدیقان، شاهدان و صالحان

ص: 613

فولئك مع الذين انعم الله عليهم . . . يا ايها الذين امنوا خذوا حذرکم

1067- هواپرستی جانشینان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 59 - 1

1- با رفتن هر پیامبری از بین قوم خویش ، ناهلانی که نماز را تباه و شهوات (هوا های نفسانی) را پیروی می کردند ، جایگزین آنان شدند

«خَلْفٌ» (به فتح لام) در مورد جانشین خوب و «خَلْفٌ» (به سکون لام) در مورد جانشین بد به کار می رود (مقایس اللغه). براین اساس «خلف من بعدهم خلف»؛ یعنی، جانشینان بدی جایگزین آنان شدند.

1068- یأس از ایمان اقوام انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 110 - 18

18_ « قال المأمون : . . . يا اباالحسن (ع) فاخبرني عن قول الله عزوجل : « حتى إذا استيأس الرسل و ظنوا أنهم قد كذبوا جائهم نصرنا » قال الرضا (ع) يقول الله عزوجل : « حتى إذا استيأس الرسل » من قومهم و ظنّ قومهم أن الرسل قد كذبوا جاء الرسل نصرنا . . . »

مأمون [به امام رضا(ع)] گفت: ای اباالحسن! پس مرا خبر ده از سخن خداوند عزوجل: «حتیّ إذا استیأس الرسل و ظنّوا أنهم قد کذبوا جائهم نصرنا» امام رضا(ع) فرمود: خداوند می فرماید: تا آن گاه که رسولان از قوم خود ناامید شدند و قومشان گمان کردند رسولان دروغ گفته اند، یاری ما برای پیامبران رسید . . .».

1069- یأس از مکذبان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 110 - 3

3_ اصرار کفرپیشگان بر تکذیب پیامبران و عناد و لجاجت آنان ، موجب یأس پیامبران از موفقیت خویش و ایمان آوردن قومشان

حتیّ إذا استیأس الرسل

متعلق «استیأس» ایمان آوردن مردم و موفقیت پیامبران است.

1070- یاس انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 110 - 18

18_ « قال المأمون : . . . یا اباالحسن (ع) فاخبرنی عن قول الله عزوجل : « حَتَّى إِذَا اسْتَيْأَسَ الرِّسْلُ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كَذَّبُوا جَاءَهُمْ نَصْرُنَا » قال الرضا (ع) يقول الله عزوجل : « حتى إذا استيأس الرسل » من قومهم و ظنّ قومهم أن الرسل قد كذبوا جاء الرسل نصرنا . . . » ;

مأمون [به امام رضا(ع)] گفت: ای اباالحسن! پس مرا خبر ده از سخنی خداوند عزوجل: «حَتَّى إِذَا اسْتَيْأَسَ الرِّسْلُ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كَذَّبُوا جَاءَهُمْ نَصْرُنَا» امام رضا(ع) فرمود: خداوند می فرماید: تا آن گاه که رسولان از قوم خود ناامید شدند و قومشان گمان کردند رسولان دروغ گفته اند، یاری ما برای پیامبران رسید . . .».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- ابراهیم - 14 - 15 - 2

2- انبیا از هدایت شدن اقوام کافر ناامید شدند و آنان را نفرین کردند .

قالت لهم رسلهم . . . و استفتحوا

انبیا پس از ارائه بینات و چند گفت و گو با کافران و تهدید شدن از سوی آنان و اعلام تهدید خداوند، از خداوند طلب پیروزی برای خویش کردند و این نشانگر این است که آنان امیدی به هدایت اقوام خویش نداشتند.

1071- یاور انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 110 - 7

7_ خداوند ، یاری کننده پیامبران خویش و سرکوب کننده مخالفان ایشان

حَتَّى إِذَا اسْتَيْأَسَ الرِّسْلُ . . . جاءهم نصرنا

1072- یهود و انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 91 - 25

25 - یهودیان عصر بعثت ، دارای روحیه ای همسان با گذشتگان خویش در برخورد با پیامبران

فلم تقتلون أنبياء الله من قبل

استناد قتل به یهودیان عصر بعثت با فعل مضارع «تقتلون» - با اینکه آنان پیامبری را نکشتند - حکایت از برداشت فوق دارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 615

6 - یهود با اظهار ناتوانی از درک سخنان پیامبران ، تعالیم آنان را به استهزا می گرفتند .

وقولهم قلوبنا غلف

«غلف» جمع اغلف به چیزی گفته می شود که دارای حجاب و پرده باشد ؛ بر این مبنا به نظر می رسد قصد و داعی یهود از جمله «قلوبنا غلف» (قلبهای ما دارای حجاب است)، استهزای انبیا باشد.

7 - یهود ، با ادعای دانش وافر ، خود را از تعالیم انبیا بی نیاز می پنداشتند .

وقولهم قلوبنا غلف

برداشت فوق بر این اساس است که «غلف» جمع غلاف به معنای ظرف باشد. بر این مبنا، مقصود یهود از جمله «قلوبنا غلف» این است که دلهایشان آکنده از دانش است و نیازی به تعالیم انبیا ندارند.

8 - غیر علمی شمردن تعالیم انبیا ، بهانه بی اساس یهود ، برای نپذیرفتن آنها

وقولهم قلوبنا غلف

مقصود یهودیان از اینکه می گفتند قلبهایمان آکنده از علم است، می تواند این باشد که تعالیم انبیا اگر دارای مبنایی علمی بود، قلبهای ما آن را درک می کرد و در خود جای می داد و چنین نتیجه می گرفتند که تعالیم انبیا _ به دلیل نافذ نبودنش در قلبها _ علمی نیست.

10 - غرور علمی یهود در برابر دعوت انبیا ، موجب گرفتاری آنان به لعنت خداوند

وقولهم قلوبنا غلف

کلمه «قولهم» عطف بر «نقضهم» است، بنابراین متعلق به فعل محذوف «لعناهم» است. یعنی «بقولهم ... لعناهم».

12 - دل های یهود ، دارای حجابی جلوگیری از نفوذ تعالیم انبیا

بل طبع الله علیها بکفرهم

1073- یهود و قتل انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 91 - 19,21,27

19 - یهود ، پیامبران بسیاری از نژاد اسرائیل را به قتل رساندند .

چون جمله «فلم تقتلون . . .» (پس چرا پیامبران خدا را می کشتید؟) در جواب ادعای یهود، مبنی بر ایمان آنان به پیامبران بنی اسرائیل، آمده است، معلوم می شود: مراد از «أنبياء الله» پیامبران بنی اسرائیل است.

21 - کشته شدن پیامبرانی از نژاد اسرائیل به دست یهودیان ، دلیل ایمان نداشتن آنان حتی به پیامبران بنی اسرائیل

نؤمن بما أنزل علينا . . . قل فلم تقتلون أنبياء الله من قبل

27 - ابو عمرو زبیری از امام صادق (ع) درباره سخن خداوند که می فرماید « . . . فلم تقتلون انبياء الله من قبل ان كنتم مؤمنين » روایت کرده که : « انما نزل هذا في قوم اليهود و كانوا على عهد محمد (صلى الله عليه و آله) لم يقتلوا الأنبياء بأيديهم و لا كانوا في زمانهم و انما قتل أو ايلهم . . . فجعلهم الله منهم و أضاف إليهم فعل أو ايلهم بما تبعوههم و تولّوهم ;

این آیه درباره یهود نازل گشته است در حالی که یهودیان زمان پیامبر (صلى الله عليه و آله) پیامبرانی را نکشته بودند و در زمان آنان نیز زندگی

نمی کردند و همانا گذشتگان آنان پیامبران را کشتند . . . پس خداوند این یهودیان (یهودیان زمان حضرت محمد(صلی الله علیه و آله)) را جزء آنان دانسته و قتل انبیا را به خاطر پیروی آنان و محبتشان به پیشینیان به آنان نسبت داده است».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 93 - 18

18 - اعمال ناروای یهود در طول تاریخ (کشتن پیامبران، گوساله پرستی و . . .) نشانه ایمان نداشتن آنان حتی به پیامبران بنی اسرائیل و کتاب های آسمانی خویش است .

قالوا نؤمن بما أنزل علينا . . . قل بئسما يأمرکم به ایمنکم إن كنتم مؤمنین

چون جمله «قل بئسما . . .» (اگر ایمان دارید، ایماستان شما را به کارهای ناروایی واداشته است) در جواب «نؤمن بما أنزل علينا» قرار گرفته، بیانگر آن است که: شما یهودیان به کتابهای آسمانی ایمان ندارید که چنین اعمال ناپسندی را مرتکب می شوید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 112 - 17,22

17_ عصیان اهل کتاب (یهود) و تجاوز مداومشان، باعث کفرشان به آیات الهی و کشتن پیامبران

ذلک بانہم کانوا یکفرون بآیت اللہ . . . ذلک بما عصوا و کانوا یعتدون

بنابر اینکه مشارالیه «ذلک بما عصوا»، کفر به آیات الهی و کشتن پیامبران باشد.

22_ یهود با افشای اسرار پیامبران، شریک جرم قاتلان آنان

و یقتلون الانبیاء بغير حقّ

امام صادق (ع) در تفسیر آیه «و یقتلون الانبیاء بغير حقّ»، فرمود: . . . و لکن اذاعوا سرّهم و افشوا علیهم فقتلوا.

اصول کافی، ج 2، ص 371؛ تفسیر عیاشی، ج 1، ص 196، ح 132.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 155 - 1,4,9

1_ یهود، مردمی پیمان شکن و قاتل پیامبران

فبما نقضهم ميثقهم و كفرهم بايت الله و قتلهم الأنبياء بغير حق

4_ يهوديان ، هيچگونه توجیهي برای كشتن انبيا ، نداشتند .

و قتلهم الأنبياء بغير حق

با اینکه همواره كشتن انبيا نا به حق است، خداوند قيد توضیحي «بغير حق» را ذكر کرده است تا به این معنا اشاره کند كه قاتلان پیامبران خود نیز به ناروا بودن كشتن انبيا آگاه بودند.

9_ يهود ، مورد نفرین و غضب خداوند به سبب پیمان شکنی ، انكار آیات الهی و كشتن پیامبران

فبما نقضهم ميثقهم ... و قتلهم الأنبياء

برداشت فوق بر این اساس است كه «بما نقضهم . . .» به قرینه آیات مشابه، متعلق به فعلی محذوف همانند «لعناهم» باشد.

ص: 617

1074- استقامت انبیای بنی اسرائیل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 70 - 13

13_ استقامت و پایداری انبیای بنی اسرائیل در انجام رسالت خویش ، تا مرز شهادت

فریقاً کذبوا و فریقاً یقتلون

1075- اطاعت از انبیای پیشین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 61 - 9

9- پیروی راستین از پیامبران پیشین ، تجلی یافته در تبعیت از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله)

و لقد أرسلنا موسیٰ . . . و لما ضرب ابن مریم . . . و اتبعون هـ ذاصرط مستقیم

1076- انبیای اسباط

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 136 - 2

2- نوادگان یعقوب (طایفه های دوازده گانه بنی اسرائیل) برخوردار از پیامبران و احکام و معارف آسمانی

قولوا ءامننا باللّٰه و ما أنزل إلّٰی . . . و الأسباط

اسباط (جمع سبط) به معنای نوادگان است و مراد از آن، در آیه شریفه، طوایف دوازده گانه بنی اسرائیل است که هر کدام به یکی از دوازده فرزند یعقوب (اسرائیل) منتهی می شدند. جمله «و ما أنزل الی . . . الأسباط» حکایت از آن دارد که: از میان نوادگان یعقوب، کسانی به پیامبری مبعوث شدند.

1077- انبیای اقوام پیشین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5_ اقوام پیشین ، بهره مند از وجود پیامبرانی هدایتگر

و لقد جاءتهم رسلهم بالبينت

6_ پیامبران اقوام گذشته برخوردار از دلایل و معجزاتی روشن برای هدایت آنان

و لقد جاءتهم رسلهم بالبينت

ص: 618

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 24 - 6

6 - تمامی امت های گذشته ، از پیامبرانی بشارت دهنده و اندازگر برخوردار بودند .

وإن من أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 22 - 1

1 - جوامع و امت های پیشین ، برخوردار از فرستادگان الهی با پیام ها و دلایل روشن

ذَلِكْ بِأَنَّهُمْ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 83 - 1

1 - جوامع و امت های پیشین ، برخوردار از فرستادگان الهی ، با پیام ها و دلایل روشن

فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ

1078 - انبیای امت های پیشین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - روم - 30 - 9 - 14

14 - جوامع و امت های پیشین ، از رسولان الهی برخوردار بودند .

و جاءتهم رسلهم بالبينات

1079 - انبیای اهل کتاب

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 112 - 15

15 - بعثت پیامبرانی متعدّد ، برای اهل کتاب

و يقتلون الانبياء بغير حقّ

ص: 619

1080- انبیای بنی اسرائیل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 61 - 26

26 - بعثت پیامبرانی بسیار برای بنی اسرائیل

و یقتلون النبین بغیر الحق

«ال» در «النبین» برای استغراق است و مراد از آن در این جا کثرت می باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 87 - 3,4

3 - خداوند ، پس از درگذشت موسی (ع) ، رسولانی را پی در پی به سوی بنی اسرائیل فرستاد .

و قفینا من بعده بالرسل

«تقفیه» (مصدر قفینا) به معنای روانه کردن چیزی یا کسی در پی چیزی یا کسی دیگری است. بنابراین جمله «قفینا...»؛ یعنی، پس از درگذشت موسی (ع)، پیامبران بسیاری را یکی پس از دیگری [به سوی بنی اسرائیل] فرستادیم.

4 - بنی اسرائیل ، برخوردار از رسولانی بسیار

و قفینا من بعده بالرسل

«ال» در «الرسل» برای استغراق است و در این جا حکایت از کثرت دارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 91 - 19,22

19 - یهود ، پیامبران بسیاری از نژاد اسرائیل را به قتل رساندند .

فلم تقتلون أنبیاء الله من قبل

چون جمله «فلم تقتلون...» (پس چرا پیامبران خدا را می کشتید؟) در جواب ادعای یهود، مبنی بر ایمان آنان به پیامبران بنی اسرائیل، آمده است، معلوم می شود: مراد از «أنبیاء الله» پیامبران بنی اسرائیل است.

22 - بنی اسرائیل ، برخوردار از پیامبران بسیار

فلم تقتلون أنبياء الله من قبل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 92 - 1,3

1 - موسی (ع) پیامبری از نژاد اسرائیل و مبعوث شده برای بنی اسرائیل

قالوا نؤمن بما أنزل علينا . . . و لقد جاءكم موسى بالبينت

3 - موسی (ع) ، برجسته ترین و بارزترین چهره در میان انبیای بنی اسرائیل

و لقد جاءكم موسى بالبينت

ذکر نام موسی (ع)، از میان پیامبران بنی اسرائیل، برای ارائه نمونه ای از برخوردارهای کفرآمیز یهود با پیامبران اسرائیلی؛ اشاره به برداشت فوق دارد.

ص: 620

5_ پیامبر بنی اسرائیل در عصر طالوت پناهگاه مردم برای رویارویی با دشمنان

اذ قالوا لنبی لهم ابعث

10_ پایبندی بنی اسرائیل زمان طالوت به پیکار در راه خدا، مورد تردید پیامبرشان (اشموئیل) بود.

قال هل عسیتم ان کتب علیکم القتال الا تقاتلوا

11_ پیمان گرفتن بنی اسرائیل زمان طالوت (اشموئیل) از قوم خویش برای پیکار در راه خداوند

قال هل عسیتم ان کتب علیکم القتال

جمله «هل عسیتم» کنایه از پیمان گرفتن از آنان است.

15_ اطمینان بخشیدن بنی اسرائیل زمان طالوت به پیامبرشان، بر پایداری در پیکار با دشمنان

و ما لنا الا نقاتل فی سبیل الله

26_ حضور حضرت موسی (ع) در میان بنی اسرائیل، مانع تجاوز دشمنان

الم تر الی الملاء من بنی اسرائیل من بعد موسی . . . وقد أخرجنا من دیارنا

«من بعد موسی» می تواند اشاره باشد به اینکه تا آنگاه که موسی (ع) در میان بنی اسرائیل بود، آنان مورد تجاوز دشمنان قرار نگرفتند.

28_ برخی پیامبران بنی اسرائیل پس از موسی (ع)، مقام زمامداری جامعه را بر عهده نداشتند.*

ابعث لنا ملکاً . . . وقد أخرجنا من دیارنا

درخواست ملک (پادشاه و زمامدار)، حاکی از آن است که پیامبر آن عصر پادشاهی و زمامداری جامعه خویش را بر عهده نداشته است.

29_ نیروهای صادق و پایدار بنی اسرائیل در رکاب طالوت، شصت هزار نفر بودند.

تولوا الا قليلا

امام باقر (ع) درباره «قلیل» در آیه فوق فرمود: كان القلیل ستین الفاً

معانی الاخبار، ص 151، ح 1؛ نورالتقلین، ج 1، ص 245، ح 971.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 248 - 7

7 - اخبار غیبی پیامبر بنی اسرائیل، به بازگشت صندوق عهد به سوی آنان

و قال لهم نبیهم ان ایه ملکه ان یاتیکم التابوت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 49 - 1

1 - عیسی (ع)، فرستاده و رسولی از جانب خداوند، به سوی بنی اسرائیل

و رسولا الی بنی اسرائیل

ص: 621

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 183 - 8,9

8_ بعثت رسولان متعدّد برای بنی اسرائیل ، همراه دلایل روشن (معجزات و براهین)

قد جاءكم رسل من قبلي بالبينات

9_ سوخته شدن قربانی به آتشی از غیب ، معجزه برخی انبیا و رسولان بنی اسرائیل

قال انّ الله عهد الينا .. قد جاءكم رسل ... وبالذی قلتهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 12 - 14

14_ تعدد انبیا در میان بنی اسرائیل *

ءامنتم برسلی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 20 - 4,12

4_ بنی اسرائیل ، برخوردار از نعمت پیامبرانی متعدّد پیش از موسی (ع)

اذ جعل فيكم انبياء

12_ برانگیخته شدن پیامبران در بنی اسرائیل ، زمینه حاکمیت و استقلال آنان *

اذ جعل فيكم انبياء و جعلكم ملوكاً

تقدیم جمله «جعل فيكم انبياء» بر جمله «جعلكم ملوكاً»، می تواند اشاره به این معنی باشد که وجود انبیا در میان بنی اسرائیل، سبب استقلال و فرمانروایی آنان شد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 32 - 20,22,23

20_ خداوند برانگیزنده پیامبرانی بسیار برای هدایت بنی اسرائیل

و لقد جاءتهم رسلنا بالبينت

22_ انبیای بنی اسرائیل ، دارای بیاناتی روشن و بدون ابهام در توجیه احکام و قوانین کیفری *

و لقد جاءتهم رسلنا بالبينت

«بینات»، به قرینه صدر آیه، می تواند اشاره به شرح و تبیین کیفرهای الهی در موارد قتل و جنایت باشد.

23_ اتمام حجت خداوند بر بنی اسرائیل با فرستادن پیامبرانی به همراه دلایل روشن

و لقد جاءتهم رسلنا بالبينت

توییح بنی اسرائیل به جهت اسرافکاری و قانونشکنی پس از ارسال پیامبران، گویای این است که دعوت پیامبران کافی برای هدایت و رفع عذر بوده که از آن به اتمام حجت تعبیر شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 70 - 3

ص: 622

3_ بعثت پیامبرانی متعدد و بلند مرتبه از جانب خداوند برای بنی اسرائیل

و ارسلنا الیهم رسلا

تنوین در «رسلا» می تواند اشاره به عظمت و مرتبه والای آن رسولان داشته باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مانده - 5 - 72 - 8

8_ مسیح (ع) پیامبری فرستاده شده به سوی بنی اسرائیل

وقال المسیح یبنی اسرئیل اعبدو الله ربی وربکم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مانده - 5 - 78 - 8

8_ حضرت داود (ع) و عیسی (ع) از پیامبران بنی اسرائیل می باشند .

لعن الذین کفروا من بنی اسرئیل علی لسان داود و عیسی ابن مریم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 58 - 5

5- برخی از پیامبران یاد شده در سوره مریم (زکریا ، یحیی ، عیسی ، موسی و هارون (ع)) از نسل اسرائیل (یعقوب) بودند .

من النبیین . . . من ذرّیة ابرهیم و اسرئیل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 47 - 3

3 - موسی و هارون ، از طایفه بنی اسرائیل بودند .

وقومهما لنا ع_ بدون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 59 - 12

12 - عیسی (ع) ، پیامبری مبعوث شده برای بنی اسرائیل *

و جعلنَه مثلاً لِبَنی إِسْرَءِیل

برداشت یاد شده بدین احتمال است که ذکر «مثلاً لِبَنی اسرائیل» از این باب باشد که عیسی (ع) تنها برای بنی اسرائیل مبعوث شده باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - صف - 61 - 5 - 4

4 - موسی (ع) ، پیامبری مبعوث شده برای بنی اسرائیل

وَقَدْ تَعْلَمُونَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ

ص: 623

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - صف - 61 - 6 - 2

2- عیسی (ع) ، پیامبری مبعوث شده برای بنی اسرائیل

ی-بنی اسرائیل اِتی رسول الله الیکم

1081- انبیای جنیان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 130 - 4

4_ جنیان دارای رسولانی از جنس خود هستند.

یمعشر الجن و الإنس ألم یأتکم رسل منکم

ظاهر جمله «یأتکم رسل منکم» آن است که برای هر یک از جن و انس رسولانی از جنس خود آنان باشد. یعنی «رسل من الجن و رسل من الإنس».

1082- انبیای قبل از محمد(صلی الله علیه و آله)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 25 - 1

1- رسولانی چند قبل از پیامبراسلام (صلی الله علیه و آله) ، به رسالت برانگیخته بوده اند .

و ما أرسلنا من قبلك من رسول

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 42 - 1

1_ خداوند قبل از پیامبر(صلی الله علیه و آله) نیز رسولانی را برای هدایت امتها برانگیخته بود.

و لقد أرسلنا إلی أمم من قبلك

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1_ خداوند پیش از پیامبر (صلی الله علیه و آله)، رسولان متعددی را مبعوث کرد که هر کدام دارای سرگذشتی مهم و داستانی پربار بودند

و کلاً تَقَصَّ علیک من أنباء الرسل

تعدد رسولان، از کلمه «رسل» _ که جمع رسول است _ استفاده می شود و سرگذشت مهم و پربار، از کلمه «أنباء» _ که به معنای خبرهای بزرگ و پرفایده است _ استفاده می گردد.

ص: 624

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 109 - 1

1_ پیامبران متعددی پیش از رسول اکرم (صلی الله علیه و آله) به رسالت مبعوث شدند .

و ما أرسلنا من قبلك إلا رجالاً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - رعد - 13 - 32 - 1

1_ پیامبران متعددی پیش از پیامبر اسلام به رسالت مبعوث شدند .

و لقد استهزیء برسلك من قبلك

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - رعد - 13 - 38 - 1

1_ پیامبران متعددی پیش از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) ، به رسالت مبعوث شدند .

و لقد أرسلنا رسلاً من قبلك

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - حجر - 15 - 10 - 1

1- خداوند ، قبل از پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) ، پیامبرانی را در میان امت های پیشین مبعوث کرده بود .

و لقد أرسلنا من قبلك فی شیع الأولین

«شیع» جمع شیعه و در لغت به معنای گروهی است که پیرو مذهب و یا شخصی باشند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 43 - 4

4- پیامبران متعددی قبل از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) به رسالت مبعوث شده اند .

و ما أرسلنا من قبلك إلا رجالاً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 63 - 1،2

1- سوگند خداوند به خویش ، مبنی بر ارسال پیامبرانی به سوی امت های مختلف ، پیش از ظهور اسلام

تالله لقد أرسلنا إلى أمم من قبلك

2- خداوند قبل از پیامبر (صلی الله علیه و آله) ، انبیایی را به سوی امتهایی گسیل داشت .

تالله لقد أرسلنا إلى أمم من قبلك

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 625

1- بشر، بهره مند از وجود پیامبران صاحب رسالت، قبل از رسول خاتم (صلی الله علیه و آله)

و لقد استهزیء برسول من قبلک

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - روم - 30 - 47 - 4

4- قبل از پیامبر اسلام، پیامبران دیگری از سوی خداوند، برانگیخته شده اند.

و لقد أرسلنا من قبلک رسلاً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 78 - 1

1 - خداوند، پیش از بعثت پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله)، رسولانی بسیار فرستاده است.

و لقد أرسلنا رسلاً من قبلک

تکثیر «رسالاً» برای بیان تکثیر است.

1083- انبیای قوم ثمود

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - نمل - 27 - 45 - 1

1 - صالح (ع)، رسول و فرستاده خدا به سوی قوم ثمود

و لقد أرسلنا إلی ثمود... ص لِحاً

1084- انبیای قوم عاد

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 66 - 5

5_ قوم عاد برخوردار از وجود پیامبرانی قبل از هود

قال الملائ الذين كفروا . . . إنا لنظنك من الكذابين

«ال» در «الكذابين» می تواند عهدیه باشد. بر این مبنا مقصود قوم عاد از کلمه «الكذابين» پیامبرانی است که پیش از هود مبعوث شدند و مورد تکذیب قرار گرفتند و در بین آنان به دروغگویان معروف شدند. و نیز می تواند «ال» برای جنس باشد. در این صورت «الكذابين» اشاره به گروهی خاص نخواهد بود. برداشت فوق بر اساس احتمال اول است.

ص: 626

1085- انبیای یهود

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 44 - 7

7 - یهود ، برخوردار از پیامبرانی متعدد

یحکم بها النبیون الذین اسلموا

1086- انقیاد انبیای یهود

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 44 - 4

4 - پیامبران یهود ، تسلیم در برابر خداوند و قوانین او

یحکم بها النبیون الذین اسلموا

«الذین اسلموا» صفت توضیحی برای «النبیون» است.

1087- ایمان به انبیای اسباط

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 136 - 3

3 - ضرورت ایمان به احکام ، معارف و پیامبران فرستاده شده به سوی اسباط (طایفه های بنی اسرائیل)

ءامننا باللّٰه و ما انزل إلینا . . . الأَسْبَاطِ

1088- ایمان به انبیای انطاکیه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 25 - 3

3 - مؤمن انطاکیه (حبیب نجار) ، ایمان استوارش به خدای یکتا را به پیامبران آن دیار اعلام کرد .

إِنِّي ءَامِنْتُ بِرَبِّكُمْ

برداشت یاد شده بر این اساس استوار است که مخاطبانِ «کم» و «فاسمعون»، پیامبران مردم انطاکیه باشند.

ص: 627

1089- بعثت انبیای بنی اسرائیل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 32 - 21

21_ تمامی پیامبران مبعوث شده به سوی بنی اسرائیل ، دارای دلایل روشن (معجزه _ برهان) بر حقانیت رسالت خویش

و لقد جاءتهم رسلنا بالبینت

1090- تعالیم انبیای بنی اسرائیل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 46 - 2

2_ عیسی (ع) ، همکیش پیامبران یهود و پیگیر رسالت و تعالیم آنان در دوران رسالت خویش

و قفینا علی ءاثرهم بعیسی ابن مریم

«اثر» به معنای چیزی است که از چیز دیگر حاصل می شود و دلالت بر وجود آن چیز دارد، همانند جای پا که دلالت بر رونده دارد. بنابراین مراد از جمله «قفینا» این است که عیسی(ع) همان راهی را طی کرده که موسی(ع) و دیگر پیامبران یهود رفتند.

1091- تعالیم انبیای یهود

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 46 - 3

3_ بقای نشانه ها و آیین پیامبران یهود تا زمان بعثت عیسی (ع)

و قفینا علی ءاثرهم بعیسی ابن مریم

«ءاثرهم» می رساند که شریعت و آثاری از پیامبران پیشین باقی بوده است.

1092- تعدد انبیای قوم ثمود

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - حجر - 15 - 80 - 2

2- اصحاب حجر (قوم ثمود) دارای پیامبران متعدد بودند .

و لقد كذب أصحاب الحجر المرسلين

جمع آمدن «المرسلين» می تواند بیانگر مطلب فوق باشد.

ص: 628

1093- حَقَانِيت انبيای بنی اسرائیل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 32 - 21

21_ تمامی پیامبران مبعوث شده به سوی بنی اسرائیل ، دارای دلایل روشن (معجزه _ برهان) بر حَقَانِيت رسالت خویش

و لقد جاءتهم رسلنا بالبينت

1094- دعوت انبيای بنی اسرائیل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 32 - 25

25_ بسیاری از بنی اسرائیل ، علی رغم دعوت پیامبرانشان ، مردمی اسرافکار و قانونشکن بودند .

و لقد جاءتهم رسلنا بالبينت ثم ان كثيرا منهم بعد ذلك فى الارض لمسرفون

اسراف به معنای خروج از حد اعتدال است و کلمه «فی الارض» می رساند که منظور از اسراف، خروج از حد اعتدال در مسائل اجتماعی است که از آن به قانونشکنی تعبیر شده است.

1095- قتل انبيای بنی اسرائیل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 91 - 21

21 - کشته شدن پیامبرانی از نژاد اسرائیل به دست یهودیان ، دلیل ایمان نداشتن آنان حتی به پیامبران بنی اسرائیل

نؤمن بما أنزل علينا .. قل فلم تقتلون أنبياء الله من قبل

1096- گواهی انبيای بنی اسرائیل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 46 - 9

9_ گواهی تمامی پیامبران یهود بر حَقَانِيت تورات

وقفینا علیٰ آثرهم بعیسیٰ ابن مریم مصداقاً لما بین یدیہ من التوریه

توصیف عیسیٰ (ع) به تصدیق کننده تورات، پس از بیان پیروی آن حضرت از پیامبران یهود، بیانگر آن است که آنان نیز مصدق تورات بوده اند.

ص: 629

1097- معجزه انبیای بنی اسرائیل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 32 - 21

21- تمامی پیامبران مبعوث شده به سوی بنی اسرائیل ، دارای دلایل روشن (معجزه _ برهان) بر حقانیت رسالت خویش

و لقد جاءتهم رسلنا بالبینت

1098- یهود و انبیای بنی اسرائیل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 91 - 21

21- کشته شدن پیامبرانی از نژاد اسرائیل به دست یهودیان ، دلیل ایمان نداشتن آنان حتی به پیامبران بنی اسرائیل

نؤمن بما أنزل علينا . . . قل فلم تقتلون أنبياء الله من قبل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 93 - 18

18 - اعمال ناروای یهود در طول تاریخ (کشتن پیامبران ، گوساله پرستی و . . .) نشانه ایمان نداشتن آنان حتی به پیامبران بنی اسرائیل و کتاب های آسمانی خویش است .

قالوا نؤمن بما أنزل علينا . . . قل بئسما يأمرکم به ایمنکم إن کنتم مؤمنین

چون جمله «قل بئسما . . .» (اگر ایمان دارید، ایمانتان شما را به کارهای ناروایی واداشته است) در جواب «نؤمن بما أنزل علينا» قرار گرفته، بیانگر آن است که: شما یهودیان به کتابهای آسمانی ایمان ندارید که چنین اعمال ناپسندی را مرتکب می شوید.

1099- یهود و انبیای غیر بنی اسرائیل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 91 - 11

11 - یهودیان ، به هر پیامبری که از نژاد اسرائیل نباشد ، کافر می شوند .

ويكفرون بما وراءه

ص: 630

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می دانند و کسانی که نمی دانند یکسانند؟

سوره زمر / 9

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک 129/34 - طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: 03134490125

دفتر تهران: 021 - 88318722

بازرگانی و فروش: 09132000109

امور کاربران: 09132000109

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

